

V l á d n í   n á v r h

ZÁKON

ze dne 2016

atomový zákon

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

Hlava I

Úvodní ustanovení

Díl 1

Předmět úpravy

§ 1

(1) Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „Euratom“)¹⁾ a Evropské unie²⁾, zároveň navazuje na přímo použitelné předpisy Euratomu³⁾ a Evropské unie⁴⁾ a upravuje

- a) podmínky mírového využívání jaderné energie,
- b) podmínky vykonávání činností v rámci expozičních situací,

---

¹⁾ Směrnice ze dne 5. března 1962 o volném přístupu ke kvalifikovaným povoláním v oblasti jaderné energie. Směrnice Rady 2006/117/Euratom ze dne 20. listopadu 2006 o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole.

Směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení.

Směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.

Směrnice Rady 2013/51/Euratom ze dne 22. října 2013, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě.

Směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom.

Rozhodnutí Komise 2008/312/Euratom ze dne 5. března 2008, kterým se zavádí standardní dokument pro dozor nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontrolu podle směrnice Rady 2006/117/Euratom.

²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu.

³⁾ Nařízení Rady (Euratom) č. 3954/87 ze dne 22. prosince 1987, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace potravin a krmiv po jaderné havárii nebo jiném případě radiační mimořádné situace.

Nařízení Rady (Euratom) č. 1493/93 ze dne 8. června 1993 o přepravě radioaktivních látek mezi členskými státy.

Nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005 ze dne 8. února 2005 o uplatňování dozoru nad bezpečností v rámci Euratomu.

⁴⁾ Nařízení Rady (ES) č. 733/2008 ze dne 15. července 2008 o podmínkách dovozu zemědělských produktů pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobyli.

Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití.

Nařízení Rady (ES) č. 1048/2009 ze dne 23. října 2009, kterým se mění nařízení (ES) č. 733/2008 o podmínkách dovozu zemědělských produktů pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobyli.

- c) nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem,
- d) schvalování typu některých výrobků v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření a podmínky přepravy radioaktivní nebo štěpné látky, radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva,
- e) monitorování radiační situace,
- f) zvládání radiační mimořádné události,
- g) podmínky zabezpečení jaderného zařízení, jaderného materiálu a zdroje ionizujícího záření (dále jen „zabezpečení“),
- h) požadavky k zajištění nešíření jaderných zbraní a
- i) výkon státní správy v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

(2) Tento zákon se nevztahuje na expoziční situace v důsledku ozáření z

- a) minerální vody, která pochází z přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodní minerální vody, o nichž bylo vydáno osvědčení o zdroji podle jiného právního předpisu,
- b) vody určené k lidské spotřebě ze zdroje pro individuální zásobování s denní kapacitou v průměru nižší než 10 m³ nebo zásobující méně než 50 osob, pokud není tato voda dodávána v rámci podnikatelské činnosti nebo služby pro veřejnost,
- c) přírodního pozadí.

CELEX: 32013L0059

CELEX: 32013L0051

Díl 2

Vymezení některých pojmů

§ 2

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) výchozím materiálem
  - 1. uran, zahrnující směs izotopů, vyskytující se v přírodě,
  - 2. uran ochuzený o izotop ²³⁵U,
  - 3. thorium,
  - 4. položka uvedená v bodech 1 až 3 ve formě kovu, slitiny, chemické sloučeniny nebo koncentráту, nebo
  - 5. materiál obsahující prvek uvedený v bodech 1 až 3,
- b) zvláštním štěpným materiálem
  - 1. izotop ²³⁹Pu,
  - 2. izotop ²³³U,
  - 3. uran obohacený izotopy ²³⁵U nebo ²³³U, nebo
  - 4. materiál obsahující radionuklid uvedený v bodech 1 až 3, není-li výchozím materiálem,
- c) jaderným materiálem výchozí materiál, zvláštní štěpný materiál a jiný štěpný materiál, který je významný z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní,
- d) vybranou položkou v jaderné oblasti materiál, zařízení a technologie, včetně softwaru, navrhované a vyráběné k využití v jaderné oblasti,
- e) položkou dvojího použití v jaderné oblasti materiál, zařízení a technologie, včetně softwaru, které nejsou navrhovány a vyráběny k využití v jaderné oblasti, ale jsou v této oblasti použitelné,
- f) jadernou položkou jaderný materiál, vybraná položka v jaderné oblasti, položka dvojího použití v jaderné oblasti nebo jiná položka v jaderné oblasti, která je významná z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní,

- g) transferem přemístění radioaktivního odpadu, vyhořelého jaderného paliva nebo jaderné položky mezi Českou republikou a jiným členským státem Euratomu nebo naopak prováděné v rámci obchodního styku s cílem jejich dodání na trh.

(2) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) ionizujícím zářením přenos energie v podobě částic nebo elektromagnetických vln vlnové délky nižší nebo rovnající se 100 nm s frekvencí vyšší nebo rovnající se 3×10^{15} Hz, který je schopen vytvářet ionty,
- b) radioaktivní látkou jakákoliv látka, která obsahuje radionuklid nebo je jím kontaminovaná v míře, která z hlediska možného ozáření vyžaduje regulaci podle tohoto zákona,
- c) zdrojem ionizujícího záření
1. radioaktivní látka a předmět nebo zařízení ji obsahující nebo uvolňující, nebo
  2. generátor záření, kterým je zařízení způsobilé generovat ionizující záření,
- d) radionuklidovým zdrojem zdroj ionizujícího záření obsahující radioaktivní látku, u něž součet podílů aktivit radionuklidů a zprošťovacích úrovní aktivit pro tyto radionuklidy je větší než 1 a současně součet podílů hmotnostních aktivit radionuklidů a zprošťovacích úrovní hmotnostních aktivit pro tyto radionuklidy je větší než 1,
- e) expoziční situací všechny v úvahu připadající okolnosti vedoucí k vystavení fyzické osoby nebo životního prostředí ionizujícímu záření; expoziční situací je
1. plánovaná expoziční situace, která je spojena se záměrným využíváním zdroje ionizujícího záření,
  2. nehodová expoziční situace, která může nastat při plánované expoziční situaci nebo být vyvolána svévolným činem a vyžaduje přijetí okamžitých opatření k odvrácení nebo omezení důsledků, nebo
  3. existující expoziční situace, která již existuje v době, kdy se rozhoduje o její regulaci, včetně dlouhodobě trávajícího následku nehodové expoziční situace nebo ukončené činnosti v rámci plánované expoziční situace,
- f) radiační činností
1. činnost s umělým zdrojem ionizujícího záření v rámci plánované expoziční situace včetně poskytování služeb v kontrolovaném pásmu pracoviště IV. kategorie, nebo
  2. činnost, při které je přírodní radionuklid v rámci plánovaných expozičních situací využíván pro své radioaktivní, štěpné nebo množivé charakteristiky včetně činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu,
- g) radiační ochranou systém technických a organizačních opatření k omezení ozáření fyzické osoby a k ochraně životního prostředí před účinky ionizujícího záření,
- h) spotřebním výrobkem s přidaným radionuklidem výrobek, který lze prodat nebo dát k dispozici veřejnosti bez zvláštní regulace nebo kontroly po prodeji, a který
1. obsahuje radionuklid záměrně do něj přidaný,
  2. obsahuje radionuklid záměrně v něm vytvořený aktivací, nebo
  3. generuje ionizující záření.

(3) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) ozářením vystavení fyzické osoby ionizujícímu záření s výjimkou ozáření z přírodního pozadí,
- b) profesním ozářením ozáření v souvislosti s výkonem práce při činnosti v rámci plánované expoziční situace,
- c) lékařským ozářením ozáření v rámci
1. vyšetření nebo léčby pacienta,
  2. pracovnílékařských služeb a preventivní zdravotní péče,

3. dobrovolné účasti zdravých fyzických osob nebo pacientů na lékařském ověřování nezavedené metody spojené s lékařským ozářením, nebo
4. poskytování pomoci fyzické osobě podstupující lékařské ozáření podle § 64 odst. 1,
- d) havarijním ozářením ozáření jiné než zasahující osoby v důsledku nehodové expoziční situace a ozáření zasahující osoby při nehodové expoziční situaci,
- e) ozářením obyvatel všechna ozáření s výjimkou profesního ozáření, lékařského ozáření a havarijního ozáření při nehodové expoziční situaci nebo v jejím důsledku,
- f) ozářením z přírodního pozadí vystavení fyzické osoby ionizujícímu záření
  1. způsobené radionuklidem obsaženým přirozeně v lidském těle,
  2. způsobené kosmickým zářením, které je běžné na zemském povrchu,
  3. způsobené radionuklidem přítomným v lidskou činností neporušené zemské kůře, nebo
  4. z přírodního zdroje záření, které není modifikováno lidskou činností,
- g) potenciálním ozářením ozáření, o němž se nepředpokládá, že nastane, ale které může nastat jako důsledek události pravděpodobnostní povahy,
- h) nelékařským ozářením záměrné ozáření fyzické osoby pro účely zobrazování, jehož hlavním cílem není přínos pro zdraví ozářené fyzické osoby; nelékařským ozářením je
  1. nelékařské ozáření lékařským radiologickým vybavením, zejména pro účely přistěhování, pojištění, hodnocení fyzického vývoje dětí a mladistvých ke sportovní a taneční kariéře, vyšetření k určení věku, identifikace věcí skrytých v lidském těle nebo pro účely zaměstnání, kromě pracovnělékařských služeb, nebo
  2. nelékařské ozáření jiným zdrojem ionizujícího záření, zejména pro zjišťování věcí skrytých na lidském těle nebo na něm upevněných, pro odhalování skrytých osob jako součást detekční kontroly nákladu nebo pro jiné bezpečnostní účely,
- i) jednotlivcem z obyvatelstva fyzická osoba vystavená ozáření obyvatel,
- j) reprezentativní osobou jednatel z obyvatelstva zastupující modelovou skupinu fyzických osob, které jsou z daného zdroje a danou cestou nejvíce ozařovány.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32005R0302

CELEX: 32013L0059

§ 3

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) radiačním pracovníkem každá fyzická osoba vystavená profesnímu ozáření,
- b) zasahující osobou fyzická osoba, které jsou stanoveny úkoly v rámci nehodové expoziční situace a která by mohla být vystavena ozáření při provádění opatření v rámci odezvy na radiační mimořádnou událost,
- c) optimalizací radiační ochrany iterativní proces k dosažení a udržení takové úrovně radiační ochrany, aby ozáření fyzické osoby a životního prostředí bylo tak nízké, jakého lze rozumně dosáhnout při uvážení všech hospodářských a společenských hledisek,
- d) činností související se získáváním radioaktivního nerostu
  1. průzkum ložiska radioaktivního nerostu v etapě podrobného a těžebního průzkumu,
  2. dobývání radioaktivních nerostů,
  3. přeprava radioaktivních nerostů,
  4. úprava a zušlechťování radioaktivních nerostů,
  5. nakládání s uranovým koncentrátem,
  6. shromažďování těžebních odpadů na odvalech a odkalištích, které vznikly při hornické činnosti během získávání radioaktivního nerostu,
  7. provoz dekontaminačních stanic provozovaných důlních děl,

8. čištění průmyslových odpadních vod z pracovišť, která jsou součástí technologie úpravy radioaktivních nerostů,
  9. těžba radioaktivního nerostu chemickým loužením,
  10. zpracování loužicích roztoků sloužících k dobývání radioaktivního nerostu,
  11. čištění důlních vod z uzavřených ložisek radioaktivního nerostu,
  12. sanace a rekultivace následků činností souvisejících se získáváním radioaktivního nerostu,
- e) činnostmi zvláště důležitou z hlediska radiační ochrany činnost zajišťující plnění požadavků na radiační ochranu stanovených tímto zákonem, používání technických a organizačních opatření a postupů bezpečného provozu zdrojů ionizujícího záření a pracovišť s nimi nebo spočívající v provádění hodnocení vlastností zdrojů ionizujícího záření anebo řízení služeb významných z hlediska radiační ochrany,
- f) osobní dozimetrií kalibrace zařízení určeného k osobnímu monitorování, odečet nebo výklad jím zaznamenaných hodnot, měření radioaktivity v lidském těle nebo biologických vzorcích anebo posuzování dávek.

(2) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) radioaktivním odpadem věc, která je radioaktivní látkou nebo předmětem nebo zařízením ji obsahujícím nebo jí kontaminovaným, pro kterou se nepředpokládá další využití a která nesplňuje podmínky stanovené tímto zákonem pro uvolňování radioaktivní látky z pracoviště,
- b) nakládáním s radioaktivním odpadem všechny činnosti, které souvisí se shromažďováním, tříděním, zpracováním, úpravou, skladováním a ukládáním radioaktivního odpadu, s výjimkou přepravy mimo prostor zařízení, ve kterém jsou tyto činnosti vykonávány,
- c) úložištěm radioaktivního odpadu prostor, objekt nebo zařízení sloužící k ukládání radioaktivního odpadu,
- d) vyhořelým jaderným palivem ozářené jaderné palivo, které bylo trvale vyjmutο z aktivní zóny jaderného reaktoru,
- e) jaderným zařízením
1. stavba nebo provozní celek, jehož součástí je jaderný reaktor využívající štěpnou řetězovou reakci nebo jinou řetězovou jadernou reakci,
  2. sklad vyhořelého jaderného paliva,
  3. sklad čerstvého jaderného paliva, pokud není součástí jiného jaderného zařízení,
  4. obohacovací závod, závod na výrobu jaderného paliva nebo závod na přepracování vyhořelého jaderného paliva,
  5. sklad radioaktivního odpadu, s výjimkou zařízení pro skladování radioaktivních odpadů, které je součástí jiného jaderného zařízení nebo jiného pracoviště, kde se vykonává radiační činnost,
  6. úložiště radioaktivního odpadu, s výjimkou úložiště obsahujícího výlučně přírodní radionuklidy,
- f) úplným vyřazením uvedení jaderného zařízení, pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie do stavu umožňujícího jeho využití k jinému účelu nebo využití území, v němž se nacházelo, bez omezení,
- g) vyřazováním z provozu administrativní a technické činnosti, jejichž cílem je úplné vyřazení nebo vyřazení jaderného zařízení, pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie s omezením k použití k dalším činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie nebo činnostem v rámci expozičních situací,

- h) uzavřením úložiště radioaktivního odpadu dokončení všech činností souvisejících s nakládáním s radioaktivním odpadem a jeho uvedení do stavu, který bude dlouhodobě bezpečný.

CELEX: 31962L0302

CELEX: 32006L0117

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0059

§ 4

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) radiační mimořádnou událostí událost, která vede nebo může vést k překročení limitů ozáření a která vyžaduje opatření, jež by zabránila jejich překročení nebo zhoršování situace z pohledu zajištění radiační ochrany,
- b) radiační mimořádnou událostí prvního stupně radiační mimořádná událost zvládnutelná silami a prostředky obsluhy nebo pracovníků vykonávajících práci v aktuální směně osoby, při jejíž činnosti radiační mimořádná událost vznikla,
- c) radiační nehodou radiační mimořádná událost nezvládnutelná silami a prostředky obsluhy nebo pracovníků vykonávajících práci v aktuální směně osoby, při jejíž činnosti radiační mimořádná událost vznikla, nebo vzniklá v důsledku nálezu, zneužití nebo ztráty radionuklidového zdroje, která nevyžaduje zavedení neodkladných ochranných opatření pro obyvatelstvo.
- d) radiační havárií radiační mimořádná událost nezvládnutelná silami a prostředky obsluhy nebo pracovníků vykonávajících práci v aktuální směně osoby, při jejíž činnosti radiační mimořádná událost vznikla, nebo vzniklá v důsledku nálezu, zneužití nebo ztráty radionuklidového zdroje, která vyžaduje zavedení neodkladných ochranných opatření pro obyvatelstvo.
- e) zvládnutím radiační mimořádné události systém postupů a opatření k zajištění
1. analýzy a hodnocení radiační mimořádné události, kterou je analýza v úvahu připadajících radiačních mimořádných událostí a hodnocení jejich dopadů,
  2. připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost,
  3. odezvy na radiační mimořádnou událost a
  4. nápravy stavu po radiační havárii.
- f) vnitřním prostorem prostor, v němž je umístěn nebo skladován jaderný materiál I. kategorie,
- g) životně důležitým prostorem prostor, v němž jsou umístěny systémy a zařízení důležité z hlediska jaderné bezpečnosti,
- h) chráněným prostorem prostor, v němž se nalézá jaderný materiál II. kategorie, vnitřní prostor nebo životně důležitý prostor,
- i) střeženým prostorem prostor, v němž se nalézá jaderný materiál III. kategorie, nebo chráněný prostor,
- j) areálem jaderného zařízení střežený prostor jaderného zařízení a prostor k němu přiléhající, který je využíván k zajištění výkonu činností souvisejících s využíváním jaderné energie.
- k) zónou havarijního plánování oblast v okolí areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie, ve které se na základě analýzy a hodnocení radiační mimořádné události uplatňují požadavky na přípravu zavedení neodkladných ochranných opatření podle § 104 odst. 1 písm. a), dalších opatření ochrany obyvatelstva v důsledku předpokládaného překročení referenčních úrovní a jiných opatření ochrany obyvatelstva.

- l) národním radiačním havarijním plánem plán zpracováváný pro území České republiky vně areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie pro přípravu na řízení a provádění odezvy na radiační nehodu nebo radiační havárii s dopadem mimo zónu havarijního plánování.

(2) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) jadernou bezpečností stav a schopnost jaderného zařízení a fyzických osob obsluhujících jaderné zařízení zabránit nekontrolovatelnému rozvoji štěpné řetězové reakce nebo úniku radioaktivních látek anebo ionizujícího záření do životního prostředí a omezit následky nehod,
- b) činnostmi související s využíváním jaderné energie
1. projektování, umístování, výstavba, uvádění do provozu, provoz, provádění změny nebo vyřazování z provozu jaderného zařízení,
  2. navrhování, výroba, montáž, údržba, opravy a ověřování systémů jaderného zařízení nebo jejich součástí včetně materiálu k jejich výrobě,
  3. navrhování, výroba, údržba, opravy a ověřování obalového souboru pro přepravy, skladování nebo ukládání štěpných látek nebo radioaktivních látek,
  4. nakládání s jadernou položkou a provádění výzkumu a vývoje souvisejícího s jadernou položkou,
  5. přeprava radioaktivní nebo štěpné látky,
  6. uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
- c) činnostmi zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti činnost s přímým vlivem na jadernou bezpečnost vykonávaná v rámci řízení celého jaderného zařízení a jeho jednotlivých částí a při manipulaci s jaderným palivem.

(3) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) bezpečnostní funkci činnost systému, konstrukce, komponenty nebo jiné součásti jaderného zařízení, která je významná pro zajišťování jaderné bezpečnosti jaderného zařízení,
- b) vybraným zařízením systém, konstrukce, komponenta nebo jiná součást jaderného zařízení, které mají vliv na jadernou bezpečnost a na plnění bezpečnostních funkcí,
- c) limity a podmínkami soubor požadavků, při jejichž plnění je výkon činnosti považován za bezpečný,
- d) technickou bezpečností stav trvalé shody vybraného zařízení s technickými požadavky na něj kladenými, při němž není ohroženo lidské zdraví a majetek,
- e) životním cyklem jaderného zařízení období vykonávání činností souvisejících s využíváním jaderné energie, od umístění jaderného zařízení za účelem jeho provozu až po vyřazení jaderného zařízení z provozu nebo uzavření úložiště radioaktivního odpadu, jde-li o úložiště radioaktivního odpadu,
- f) projektem jaderného zařízení dokumentovaný návrh jaderného zařízení a postupy a návody pro činnosti související s využíváním jaderné energie během životního cyklu tohoto jaderného zařízení.

(4) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) fyzickou ochranou systém technických a organizačních opatření zabraňující neoprávněným činnostem s jaderným zařízením nebo jaderným materiálem,
- b) projektovou základní hrozbou soubor vlastností a schopností fyzické osoby, která se nachází uvnitř nebo vně jaderného zařízení nebo u jaderného materiálu, které jsou předmětem fyzické ochrany, a která je způsobilá s tímto předmětem úmyslně protiprávně naložit,

- c) fyzikálním spouštěním etapa uvádění jaderného zařízení do provozu tvořená zavezením jaderného paliva do jaderného reaktoru a následným provedením testů fyzikálního spouštění jaderného zařízení, která začíná první manipulací s jaderným palivem s cílem jej zavést do jaderného reaktoru,
- d) energetickým spouštěním jaderného zařízení etapa životního cyklu jaderného zařízení s jaderným reaktorem, jejímž účelem je ověřit projektové charakteristiky jaderného zařízení na různých výkonových hladinách předpokládaných projektem jaderného zařízení,
- e) zvláštní odbornou způsobilostí schopnost prakticky využít informace a dovednosti získané v rámci požadovaného vzdělání, odborné praxe a odborné přípravy, které jsou předpokladem udělení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany.

CELEX: 31962L0302

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32013L0059

Díl 3

Základní pravidla mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

§ 5

Zásady mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

(1) Každý, kdo využívá jadernou energii nebo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen

- a) předcházet radiační mimořádné události, a nastane-li, zajistit dodržení postupů pro zvládání radiační mimořádné události a omezit její následky,
- b) zajistit bezpečné vykonávání těchto činností a ochranu fyzické osoby a životního prostředí před účinky ionizujícího záření a
- c) postupovat tak, aby riziko ohrožení fyzické osoby a životního prostředí bylo tak nízké, jakého lze rozumně dosáhnout při zohlednění současné úrovně vědy a techniky a všech hospodářských a společenských hledisek.

(2) Každý, kdo využívá jadernou energii, nakládá s jadernou položkou nebo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen

- a) přednostně zajišťovat jadernou bezpečnost, bezpečnost jaderných položek a radiační ochranu, a to při respektování stávající úrovně vědy a techniky a správné praxe,
- b) provést vyhodnocení záměru vykonávat činnost a jejích očekávaných výsledků z hlediska přínosu pro společnost a jednotlivce (dále jen „odůvodnění“),
- c) v rámci odůvodnění vzít v úvahu také postupy nevyužívající jadernou energii a ionizující záření, kterými lze dosáhnout srovnatelného výsledku,
- d) vykonávat pouze činnost, jejíž přínos pro společnost a jednotlivce převažuje nad rizikem, které při této činnosti nebo v jejím důsledku vzniká; taková činnost se považuje za odůvodněnou a
- e) znovu provést odůvodnění svého jednání, pokud jsou k dispozici nové a důležité poznatky o účinnosti nebo možných důsledcích vykonávané činnosti nebo nové a důležité údaje o jiných technických postupech nebo technologiích.

(3) Splnění povinnosti podle odstavce 2 písm. d) lze dosáhnout

- a) v plánované expoziční situaci opatřením s přímým vztahem ke zdroji ionizujícího záření, které zajišťuje přínos pro společnost a ozařovaného jednotlivce převyšující způsobenou

nebo možnou újmu a zohledňuje všechna hlediska a stádia činnosti se zdrojem ionizujícího záření, nebo

- b) v existující expoziční situaci a nehodové expoziční situaci opatřením měnícím způsob ozáření, které zajišťuje přínos pro společnost a jednotlivce převyšující způsobenou nebo možnou újmu.

(4) Povinnost zajistit jadernou bezpečnost, radiační ochranu a bezpečnost jaderného materiálu nebo jiné položky v jaderné oblasti, která je významná z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní, nelze přenést na jinou osobu.

(5) Každý, kdo využívá jadernou energii nebo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen

- a) při získání nových významných informací o rizicích a následcích těchto činností zhodnotit úroveň jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení a přijmout opatření ke splnění požadavků tohoto zákona a
- b) soustavně a komplexně hodnotit naplňování zásad mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření z hlediska stávající úrovně vědy a techniky a zajišťovat uplatnění výsledků hodnocení v praxi.

(6) Každý, kdo využívá jadernou energii, vykonává činnosti s jaderným materiálem nebo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen provést zabezpečení.

(7) Každý, kdo využívá jadernou energii, je povinen při zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení provádět sběr, třídění, analýzu, dokumentování a využívání zkušeností a bezpečnostně významných informací systémem zpětné vazby a zohlednit význam vzájemného působení pracovníků, zařízení a organizačního uspořádání.

(8) Každý, kdo využívá jadernou energii nebo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen při zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení využívat přístup odstupňovaný podle velikosti možného ozáření a jeho možných důsledků (dále jen „odstupňovaný přístup“). Odstupňovaný přístup musí odpovídat

- a) typu jaderného zařízení nebo kategorii pracoviště se zdroji ionizujícího záření,
b) typu jaderného materiálu nebo radioaktivního odpadu umístěného v jaderném zařízení a
c) vykonávaným činností.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0059

§ 6

Obecné povinnosti k zajištění mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

(1) Jaderná energie a jaderná položka mohou být využívány v souladu s mezinárodními závazky České republiky⁵⁾ pouze pro mírové účely.

⁵⁾ Smlouva o nešíření jaderných zbraní, vyhlášená pod č. 61/1974 Sb.

Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro

(2) Každý, kdo nalezne jaderný materiál nebo jiný zdroj ionizujícího záření nebo kdo má podezření, že nalezený předmět je zdrojem ionizujícího záření, je povinen neprodleně oznámit nález Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost (dále jen „Úřad“) nebo Policii České republiky, která tuto skutečnost neprodleně sdělí Úřadu.

(3) Každý, kdo zjistí ztrátu, odcizení nebo závažné poškození jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření anebo jeho obalu, nebo odcizení vybrané položky v jaderné oblasti anebo položky dvojího použití v jaderné oblasti, je povinen neprodleně oznámit tuto skutečnost Úřadu nebo Policii České republiky, která ji neprodleně sdělí Úřadu.

(4) Každý, kdo zjistí na území České republiky vznik nehodové expoziční situace, je povinen neprodleně oznámit tuto skutečnost Úřadu nebo Policii České republiky, která ji neprodleně sdělí Úřadu.

(5) Každý, kdo vyrábí obalové soubory pro ozářené jaderné palivo, provádí výstavbu horkých komor, provádí výzkumné a vývojové činnosti vztahující se k jadernému palivovému cyklu nebo vykonává jiné činnosti stanovené přímo použitelným předpisem Euratomu upravujícím uplatňování dozoru nad bezpečností v rámci Euratomu⁶⁾, je povinen oznámit zahájení a rozsah těchto činností Úřadu.

(6) Každý, kdo na území České republiky těží nebo zpracovává uranové nebo thoriové rudy, je povinen uchovávat informace o této činnosti a předávat je Úřadu.

(7) Každý, kdo zjistí skutečnost, která by mohla vést nebo vede k ozáření fyzické osoby způsobujícím ohrožení jejího zdraví nebo života, je povinen ji oznámit neprodleně Úřadu.

(8) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah, způsob a lhůty pro oznamování zahájení a rozsahu činností podle odstavce 5 Úřadu,
- b) rozsah, způsob a dobu uchování informací o těžbě a zpracování uranové nebo thoriové rudy na území České republiky a jejich předávání Úřadu.

CELEX: 32013L0059

CELEX: 32005R0302

CELEX: 21999A0313(01)

Zakázané činnosti

§ 7

(1) Výroba jaderných zbraní nebo jiných jaderných výbušných zařízení, jejich získávání jakýmkoliv jiným způsobem a poskytování nebo vyhledávání jakékoliv pomoci při vývoji a výrobě jaderných zbraní nebo jiných jaderných výbušných zařízení je zakázána. Získání

---

atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, vyhlášená pod č. 35/2010 Sb. m. s.

Dodatkový protokol k Dohodě mezi Rakouskou republikou, Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Finskou republikou, Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Portugalskou republikou, Španělským královstvím, Švédským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, vyhlášený pod č. 36/2010 Sb. m. s.

⁶⁾ Nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005.

kontroly nad jadernými zbraněmi nebo jinými jadernými výbušnými zařízeními jakýmkoli způsobem je zakázáno.

(2) Provádění zkušební výbuchu jaderné zbraně nebo jiného jaderného výbuchu a podpora provádění zkušební výbuchu jaderné zbraně nebo jiného jaderného výbuchu nebo účast na něm jsou zakázány.

(3) Dovoz radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva na území České republiky nebo jeho transfer z členského státu Euratomu je zakázán, nejedná-li se o

- a) zpětný dovoz radioaktivního odpadu vzniklého při zpracování materiálu vyvezeného z České republiky nebo jeho zpětný transfer z členského státu Euratomu povolený podle tohoto zákona, nebo
- b) dovoz nebo transfer z členského státu Euratomu podle odstavce 4.

(4) Dovoz radioaktivního odpadu nebo jeho transfer z členského státu Euratomu pro účely jeho zpracování nebo opětovného využití na území České republiky je povolen, pouze pokud je zajištěn neprodlený vývoz nebo transfer zpracovaného radioaktivního odpadu a radioaktivního odpadu, který vznikl při zpracování dovezeného nebo transferovaného radioaktivního odpadu, do země původu.

(5) Je zakázáno přepravovat radioaktivní odpad do

- a) místa určení nacházejícího se jižně od 60. stupně jižní šířky,
- b) státu, který je signatářem Dohody o partnerství mezi členy skupiny afrických, karibských a tichomořských států na jedné straně a Evropským společenstvím a jeho členskými státy na straně druhé a který není členským státem Euratomu, pokud nejde o vývoz použitého zdroje ionizujícího záření vyrobeného v tomto státě nebo radioaktivní odpad vzniklý z materiálu vyvezeného z tohoto státu za účelem jeho zpracování anebo přepracování v České republice, nebo
- c) státu, který nemá podle stanoviska příslušného orgánu státu původu radioaktivního odpadu právním předpisem upraveno bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem nebo nemá zajištěno bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem.

(6) Transfer jaderné položky, který je v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, je zakázán.

CELEX: 32006L0117

§ 8

(1) Činnost, která by po uzavření úložiště radioaktivních odpadů mohla vést k narušení izolačních bariér úložných prostor úložiště radioaktivního odpadu a ke kontaminaci fyzické osoby anebo složky životního prostředí radioaktivní látkou nebo jejich vystavení ionizujícímu záření, je zakázána.

(2) Přidávání radioaktivních látek do potravin, krmiv, hraček, osobních předmětů používaných k ozdobným účelům a kosmetických přípravků, jakož i dovoz či vývoz takto upravených výrobků, jsou zakázány.

(3) Prodej nebo zpřístupnění spotřebního výrobku s přidaným radionuklidem veřejnosti, pokud nesplňuje podmínky pro zproštění povinnosti ohlášení, registrace nebo povolení podle § 67, jsou zakázány.

(4) Činnost způsobující aktivaci materiálu vedoucí ke zvýšení aktivity materiálu, které nelze z hlediska radiační ochrany zanedbat při dodávání výrobku z tohoto materiálu na trh nebo při jeho výrobě, a dovoz nebo vývoz tohoto materiálu nebo výrobku z něj, se považují za neodůvodněné. V případě hraček a osobních předmětů používaných k ozdobným účelům jsou činnosti podle věty první zakázány.

(5) Je zakázáno ředit radioaktivní látku uvolňovanou z pracoviště za účelem dosažení koncentrace radionuklidu, která je předpokladem uvolňování radioaktivní látky z pracoviště bez povolení Úřadu. Za ředění podle věty první se nepovažuje mísení, k němuž dochází v běžném provozu pracoviště.

(6) Distribuce nebo instalace autonomního ionizačního hlásiče požáru je zakázána.

(7) Záměrné ozáření fyzické osoby nesmí být provedeno, pokud jeho přínos pro společnost a jednotlivce není významně vyšší než riziko z něj plynoucí.

CELEX: 32013L0059

Hlava II

Společné předpoklady výkonu činností v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

Díl 1

Regulace využívání jaderné energie a ionizujícího záření

§ 9

Povolení

(1) Povolení Úřadu je nutné k vykonávání těchto činností souvisejících s využíváním jaderné energie:

- a) umístění jaderného zařízení,
- b) výstavba jaderného zařízení,
- c) první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
- d) první energetické spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
- e) uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru,
- f) provoz jaderného zařízení,
- g) jednotlivé etapy vyřazování z provozu jaderného zařízení a
- h) provedení změny ovlivňující jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a fyzickou ochranu jaderného zařízení.

(2) Povolení Úřadu je nutné k vykonávání těchto činností v rámci expozičních situací:

- a) výstavba pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením,
- b) provoz pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie,
- c) provedení rekonstrukce nebo jiných změn ovlivňujících radiační ochranu, monitorování radiační situace a zvládnání radiační mimořádné události pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie; prováděcí právní předpis stanoví výčet změn ovlivňujících radiační ochranu, monitorování radiační situace a zvládnání radiační mimořádné události pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie,
- d) jednotlivé etapy vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie,
- e) uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, nestanoví-li tento zákon jinak,
- f) nakládání se zdrojem ionizujícího záření, a to

1. výroba zdroje ionizujícího záření kromě výroby generátoru záření, který je nevýznamným zdrojem ionizujícího záření,
  2. dovoz zdroje ionizujícího záření kromě dovozu zdroje ionizujícího záření pro vlastní potřebu nebo dovozu generátoru záření,
  3. vývoz zdroje ionizujícího záření kromě vývozu zdroje ionizujícího záření pro vlastní potřebu, vývozu nevýznamného a drobného zdroje a vývozu generátoru záření,
  4. distribuce zdroje ionizujícího záření kromě distribuce generátoru záření,
  5. instalace nebo uvádění do provozu zdroje ionizujícího záření kromě instalace nebo uvádění do provozu zdroje ionizujícího záření, které provádí osoba oprávněná používat zdroj ionizujícího záření a které není spojeno s vyšším rizikem ozáření než běžné používání,
  6. provozování uznaného skladu za účelem skladování radionuklidového zdroje,
  7. používání zdroje ionizujícího záření kromě používání spotřebního výrobku s přidaným radionuklidem, jehož výroba, dovoz nebo vývoz byly povoleny, zdroje ionizujícího záření, který je nedílnou součástí technologických celků nebo provozních médií na pracovišti, k jehož provozu je uživatel oprávněn na základě povolení podle písmene b), zdroje ionizujícího záření používaného pouze v rozsahu, k němuž je uživatel oprávněn na základě jiných povolení, a používání zdroje ionizujícího záření, které je registrováno Úřadem nebo bylo Úřadu ohlášeno,
  8. hodnocení vlastností zdroje ionizujícího záření zkouškami zdroje ionizujícího záření ke schválení typu výrobku, posuzováním shody vlastností zdroje ionizujícího záření podle jiného právního předpisu⁷⁾, přijímací zkouškou zdroje ionizujícího záření s výjimkou otevřených radionuklidových zdrojů a zkouškou dlouhodobé stability zdroje ionizujícího záření,
  9. opravy a servis zdroje ionizujícího záření kromě oprav a servisu generátoru záření, které nemohou být spojeny s ozářením fyzické osoby, a oprav a servisu prováděných držitelem povolení k používání tohoto zdroje, není-li oprava spojena s vyšším potenciálním ozářením než běžný provoz, a
  10. nakládání s produkty hornické činnosti vzniklými při činnostech souvisejících se získáváním radioaktivního nerostu a uloženými na odvalech a odkalištích,
- g) přidávání radioaktivní látky do spotřebního výrobku při jeho výrobě nebo přípravě nebo k dovozu a vývozu takového spotřebního výrobku,
- h) vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany, a to
1. provádění osobní dozimetrie včetně jejího provádění pro vlastní potřebu,
  2. stanovování osobních dávek pracovníků na pracovišti s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření a na pracovišti s možným zvýšeným ozářením z radonu,
  3. monitorování pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, výpustí z tohoto pracoviště, jeho okolí, okolí úložiště radioaktivního odpadu po uzavření úložiště radioaktivního odpadu, odvalu, odkaliště nebo jiného zbytku po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu nebo po jiné hornické činnosti doprovázené výskytem radioaktivního nerostu a monitorování pro účely umístování nebo výstavby jaderného zařízení,
  4. zajištění soustavného dohledu nad radiační ochranou (dále jen „soustavný dohled“) dohlížející osobou,
  5. měření a hodnocení ozáření z přírodního zdroje záření ve stavbě pro účely prevence pronikání radonu do stavby podle § 98 nebo ochrany před přírodním ozářením ve stavbě podle § 99 a stanovení radonového indexu pozemku podle § 98,

---

⁷⁾ Například zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

6. měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě podle § 100 odst. 2 písm. a) a ve stavebních výrobcích a surovinách s očekávaným zvýšeným obsahem přírodních radionuklidů, které jsou určeny k zabudování do staveb s obytnými nebo pobytovými místnostmi (dále jen „stavební materiál“), podle § 101 odst. 2 písm. a), a
7. měření a hodnocení obsahu radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření podle § 95 odst. 1 písm. b),
- i) poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie kromě případů, kdy je činnost vykonávána ojedinele nebo hrozí nebezpečí z prodlení a kdy provozovatel kontrolovaného pásma zajistí všechny požadavky radiační ochrany pracovníků, kteří tuto činnost vykonávají,
- j) dodávání stavebního materiálu na trh, překročí-li efektivní dávka reprezentativní osoby z užívání stavebního materiálu 1 mSv za rok ze zevního ozáření; prováděcí právní předpis stanoví výčet stavebních materiálů, a
- k) mísení radioaktivních látek uvolňovaných z pracoviště podle § 93 odst. 1 písm. b) za účelem jejich opakovaného použití nebo recyklace.

(3) Povolení Úřadu je nutné k těmto činnostem v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem:

- a) nakládání s radioaktivním odpadem, s výjimkou shromažďování, třídění a skladování radioaktivního odpadu přímo u původce radioaktivního odpadu, který je oprávněn s ním nakládat jako s otevřeným radionuklidovým zdrojem,
- b) uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
- c) zpětný dovoz radioaktivního odpadu vzniklého při zpracování materiálu vyvezeného z České republiky nebo jeho zpětný transfer z členského státu Euratomu a
- d) dovoz radioaktivního odpadu do České republiky nebo jeho transfer z členského státu Euratomu pro účely jeho zpracování nebo opětovného využití.

(4) Povolení Úřadu je nutné k přepravě radioaktivní nebo štěpné látky, a to k

- a) přepravě štěpné látky; prováděcí právní předpis stanoví pravidla pro určení štěpných látek, jejichž přeprava podléhá povolení, jejich klasifikaci a požadavky, které musí splňovat, a vymezí technické požadavky pro určení obalového souboru k přepravě štěpných látek a požadavky na něj kladené,
- b) přepravě radioaktivní látky; prováděcí právní předpis stanoví pravidla pro určení radioaktivních látek, jejichž přeprava podléhá povolení, jejich klasifikaci a požadavky, které musí splňovat, a vymezí technické požadavky pro určení obalového souboru k přepravě radioaktivních látek a požadavky na něj kladené,
- c) přepravě radioaktivní nebo štěpné látky za zvláštních podmínek, nelze-li s ohledem na hospodářské a společenské podmínky splnit všechny požadavky stanovené tímto zákonem nebo jiným právním předpisem⁸⁾ a tyto požadavky jsou nahrazeny zvláštními

---

⁸⁾ Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů.

Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), vyhlášená pod č. 64/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů.

Úmluva o mezinárodní přepravě (COTIF), vyhlášená pod č. 8/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 222/1995 Sb., o vodních cestách, plavebním provozu v přístavech, společné havárii a dopravě nebezpečných věcí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (ADN), vyhlášená pod č. 102/2011 Sb. m. s.

- požadavky, které zajišťují, že úroveň jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, fyzické ochrany a zvládnutí radiační mimořádné události při přepravě je stejná nebo vyšší, a
- d) přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva, přesahuje-li jejich aktivita a hmotnostní aktivita radionuklidů v nich obsažených zprošťovací úroveň stanovené prováděcím právním předpisem a je-li státem původu, státem určení nebo prvním státem průvozu Euratomu Česká republika, s výjimkou přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva z členského státu Euratomu do České republiky nebo jeho průvozu přes Českou republiku, není-li Česká republika prvním státem Euratomu, na jehož území radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo vstupují.

(5) Povolení Úřadu je nutné k těmto činnostem v oblasti nešíření jaderných zbraní:

- a) nakládání s jaderným materiálem a
b) dovoz nebo vývoz jaderné položky nebo průvoz jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti.

(6) Povolení Úřadu je nutné k

- a) odborné přípravě a další odborné přípravě pracovníků vykonávajících činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany (dále jen „vybraný pracovník“)
a
b) přípravě fyzické osoby zajišťující radiační ochranu osoby, jejíž registrace byla provedena podle tohoto zákona (dále jen „registrant“).

(7) Povolení Úřadu je nutné k úplnému vyřazení.

(8) Činnost, k níž je nutné povolení Úřadu s výjimkou činnosti podle odstavce 2 písm. h) a i) a odstavce 6, není službou podle zákona o volném pohybu služeb. Povolení Úřadu je třeba též k činnosti vykonávané osobou, která má sídlo nebo bydliště na území jiného členského státu Evropské unie a je držitelem oprávnění k výkonu této činnosti v tomto státě.

CELEX: 32006L0117

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0051

CELEX: 32013L0059

CELEX: 32009R0428

CELEX: 21999A0313(01)

§ 10

Registrace

Používat zubní nebo veterinární rentgenové zařízení, rentgenový kostní denzitometr, který je nejvýše jednoduchým zdrojem ionizujícího záření, nebo dovážet, vyvážet nebo distribuovat generátor záření lze jen, pokud Úřad provede registraci této činnosti.

CELEX: 32013L0059

§ 11

Ohlášení

Úřadu musí být předem ohlášeno

- a) používání schváleného typu drobného zdroje ionizujícího záření s výjimkou používání zdroje ionizujícího záření k nelékařskému ozáření, nebo
- b) provádění transferu jaderné položky.

CELEX: 32013L0059

§ 12

Obecná výjimka z povolení, registrace a ohlášení

Neodkladný zásah směřující ke zmírnění nebo odvrácení radiační mimořádné události nebo k odstranění jejích následků lze provést bez povolení, registrace nebo ohlášení.

§ 13

Předpoklady povolení a registrace

- (1) Činnost podléhající povolení nebo registraci lze vykonávat za předpokladu, že
- a) fyzická osoba je plně svéprávná, bezúhonná a odborně způsobilá,
  - b) fyzické osoby, které jsou členy statutárního orgánu právnické osoby, jsou plně svéprávné, bezúhonné a alespoň jedna z nich je odborně způsobilá,
  - c) právnická osoba a právnická osoba, která je členem statutárního orgánu právnické osoby, je bezúhonná a
  - d) fyzická osoba, která je zástupcem právnické osoby, která je členem statutárního orgánu právnické osoby, je plně svéprávná a bezúhonná.
- (2) Splnění předpokladu odborné způsobilosti není vyžadováno pro činnost podle § 9 odst. 6.

§ 14

Bezúhonnost

(1) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona považuje osoba, která nebyla pravomocně odsouzena

- a) pro trestný čin, pokud souvisí s povolovanou anebo registrovanou činností, nebo
- b) k trestu odnětí svobody v délce trvání delší 3 let, žádá-li o povolení.

(2) Za bezúhonnou se pro účely tohoto zákona považuje též osoba, na kterou se hledí, jako by nebyla odsouzena.

(3) Bezúhonnost fyzických osob se prokazuje

- a) výpisem z evidence Rejstříku trestů,
- b) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, jehož je osoba státním příslušníkem, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti, nebo
- c) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem posledního pobytu, trvajícího déle než 3 měsíce ve 2 po sobě následujících letech, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti.

(4) Bezúhonnost právnických osob se prokazuje

- a) výpisem z evidence Rejstříku trestů,
- b) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, na jehož území má právnická osoba sídlo, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti, nebo

c) výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným státem, na jehož území právnická osoba v posledních 2 po sobě následujících letech podnikala, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti.

(5) Doklad o bezúhonnosti podle odstavce 3 písm. b) a c) a odstavce 4 písm. b) a c) nesmí být starší 3 měsíců.

(6) Úřad si vyžádá výpis z evidence Rejstříku trestů za účelem zjištění bezúhonnosti podle jiného právního předpisu⁹⁾. Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předává v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

§ 15

Odborná způsobilost

(1) Odborná způsobilost se prokazuje

- a) pro radiační činnosti, vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany a nakládání s jadernou položkou dokladem o ukončeném středním vzdělání s maturitní zkouškou nebo dokladem o ukončeném středním vzdělání s výučním listem a praxí v oboru v délce nejméně 3 roky; splnění podmínky 3 let praxe v oboru se nevyžaduje pro radiační činnosti související s radiodiagnostikou při poskytování zdravotní péče zubními lékaři,
- b) pro činnosti související s využíváním jaderné energie neuvedené v písmenu a) a činnosti v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem dokladem o ukončeném vysokoškolském vzdělání získaném ve studijních programech v oblasti technických věd, technologií nebo aplikace přírodních věd a praxí v oboru v délce nejméně 3 roky.

(2) Při uznávání odborné kvalifikace získané v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci pro výkon činností uvedených v odstavci 1 postupuje Úřad podle zákona o uznávání odborné kvalifikace, pokud uznání odborné kvalifikace nebylo již provedeno jiným správním orgánem podle jiného právního předpisu¹⁰⁾. Rozhodnutí Úřadu o uznání odborné kvalifikace je dokladem prokazujícím odbornou způsobilost podle tohoto zákona.

(3) Doklady o vzdělání vydané v zahraničí musí být opatřeny nostrifikační doložkou podle jiného právního předpisu, v případě dokladů o vysokoškolském vzdělání osvědčením o uznání rovnocennosti vzdělání podle jiného právního předpisu.

(4) Povinnost předkládat doklady opatřené nostrifikační doložkou nebo osvědčením o uznání rovnocennosti vzdělání podle odstavce 3 se nevztahuje na doklady o vzdělání vydané v členském státě Evropské unie, v jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci nebo předkládané fyzickou osobou z tohoto státu.

---

⁹⁾ Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁾ Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 96/2004 Sb., podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

§ 16

Žádost o povolení

(1) Žádost o povolení musí obsahovat

- a) předmět povolované činnosti,
- b) rozsah výkonu povolované činnosti,
- c) místo výkonu povolované činnosti, liší-li se od místa pobytu nebo sídla žadatele,
- d) dobu výkonu povolované činnosti, má-li být jiná než neurčitá nebo nejvýše možná podle § 21 odst. 2 písm. a) až h),
- e) předpokládaný způsob ukončení povolované činnosti,
- f) rodné číslo, bylo-li přiděleno, rodné příjmení, liší-li se od současného, a místo a okres narození fyzické osoby, která je
  1. žadatelem,
  2. členem statutárního orgánu žadatele, který je právnickou osobou, nebo
  3. zástupcem právnické osoby, která je členem statutárního orgánu žadatele, který je právnickou osobou, a
- g) evidenční číslo držitele povolení přidělované Úřadem (dále jen „evidenční číslo“), pokud již bylo přiděleno.

(2) Žádost o povolení musí být doložena, kromě dalších dokladů o splnění podmínek stanovených zákonem.

- a) dokladem prokazujícím odbornou způsobilost pro povolovanou činnost, jde-li o fyzickou osobu, nebo dokladem prokazujícím odbornou způsobilost pro povolovanou činnost alespoň jednoho ze členů statutárního orgánu, je-li žadatelem právnická osoba,
- b) je-li ustavována dohlížející osoba, jejím písemným souhlasem,
- c) je-li vyžadováno pojištění odpovědnosti za jadernou škodu, dokladem prokazujícím sjednání pojištění odpovědnosti za jadernou škodu nebo dokladem o jiném finančním zajištění,
- d) požadovanou dokumentací pro povolovanou činnost a
- e) v případě, že při povolované činnosti má vznikat radioaktivní odpad, dokladem o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání.

(3) Změnu skutečností uvedených v odstavci 1 písm. a) až d) je držitel povolení povinen Úřadu neprodleně oznámit.

CELEX: 32013L0059

§ 17

Žádost o registraci

(1) Žádost o registraci musí být podána na registračním formuláři.

(2) Žádost o registraci musí být doložena, kromě dalších dokladů o splnění podmínek stanovených zákonem.

- a) dokladem prokazujícím odbornou způsobilost fyzické osoby pro registrovanou činnost nebo dokladem prokazujícím odbornou způsobilost pro registrovanou činnost alespoň jednoho ze členů statutárního orgánu, je-li žadatelem právnická osoba,

- b) dokladem o ustanovení fyzické osoby zajišťující radiační ochranu registranta (dále jen „osoba zajišťující radiační ochranu registranta“) a jejím písemným souhlasem s ustanovením a
- c) dokumentací pro registrovanou činnost.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) vzory registračních formulářů,
- b) výčet dokumentace pro registrovanou činnost a požadavky na její obsah.

CELEX: 32013L0059

§ 18

Ohlášení činností

(1) Ohlášení používání schváleného typu drobného zdroje ionizujícího záření musí obsahovat

- a) určení používaných zdrojů ionizujícího záření a jejich počet,
- b) adresu pracoviště, kde se nachází používaný zdroj ionizujícího záření, a
- c) předpokládaný způsob bezpečného ukončení používání zdroje ionizujícího záření.

(2) Ohlášení transferu jaderné položky musí obsahovat

- a) v případě jaderného materiálu jeho množství a kategorii,
- b) v případě vybrané položky v jaderné oblasti nebo položky dvojího použití v jaderné oblasti její množství, název a specifikaci podle prováděcího právního předpisu,
- c) předpokládaný způsob a termín uskutečnění transferu jaderné položky,
- d) jméno, popřípadě jména, a příjmení, jde-li o fyzickou osobu, nebo název, jde-li o právnickou osobu,
- e) adresu dodavatele a osoby, která bude s jadernou položkou nakládat (dále jen „koncový uživatel“) a
- f) prohlášení o konečném použití jaderné položky.

(3) Ohlášení transferu jaderné položky musí být provedeno nejméně 30 dnů před předpokládaným zahájením činnosti.

(4) Ohlášení transferu jaderné položky určené k zajištění provozu jaderného zařízení, jejíž nedodání by mohlo vést k ohrožení jaderné bezpečnosti nebo snížení úrovně radiační ochrany anebo zvládnutí radiační mimořádné události jaderného zařízení, musí být v případě nebezpečí z prodlení provedeno nejméně 5 pracovních dnů před předpokládaným zahájením činnosti s jadernou položkou.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví náležitosti prohlášení o konečném použití jaderné položky.

CELEX: 32013L0059

§ 19

Postup při vydávání povolení

- (1) Povolení se vydává na základě žádosti. Žadatel je jediným účastníkem řízení.
- (2) Od zahájení řízení o vydání povolení Úřad vydá rozhodnutí ve lhůtě
  - a) 12 měsíců pro povolení k umístění jaderného zařízení,

- b) 18 měsíců pro povolení k výstavbě jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie, kromě pracoviště s jaderným zařízením,
- c) 12 měsíců pro povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
- d) 6 měsíců pro povolení
  1. prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  2. uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru,
  3. provozu jaderného zařízení,
  4. provozu pracoviště IV. kategorie, kromě pracoviště s jaderným zařízením,
  5. k jednotlivým etapám vyřazování z provozu jaderného zařízení,
  6. k uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
- e) 90 dnů pro ostatní povolení.

(3) Povolení k činnostem podle § 9 odst. 2 písm. h) a i) a odst. 6 vzniká též marným uplynutím lhůty a způsobem podle § 28 až 30 zákona o volném pohybu služeb.

CELEX: 32006L0123

§ 20

Postup při registraci

(1) Pokud žádost o registraci obsahuje náležitosti podle § 17 a jsou-li splněny podmínky stanovené tímto zákonem pro výkon registrované činnosti, Úřad provede registraci do 30 pracovních dnů ode dne doručení žádosti a potvrdí provedení registrace na registračním formuláři.

(2) Nemá-li žádost o registraci náležitosti podle § 17, vyzve Úřad žadatele ve lhůtě podle odstavce 1 k odstranění nedostatků a stanoví mu přiměřenou lhůtu k jejich odstranění, nejméně však 15 dnů. Jsou-li k tomu závažné důvody, může Úřad na žádost žadatele prodloužit lhůtu k odstranění nedostatků žádosti, a to i opakovaně. Po dobu lhůty uvedené ve výzvě neběží lhůta pro provedení registrace a její potvrzení.

(3) Odstraní-li žadatel nedostatky ve stanovené lhůtě nebo ve lhůtě prodloužené, považuje se žádost o registraci od počátku za bezvadnou. Neodstraní-li žadatel nedostatky ve stanovené nebo prodloužené lhůtě, Úřad žádost o registraci zamítne. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti je prvním úkonem v řízení. Pokud žadatel před vydáním rozhodnutí nedostatky odstraní a Úřad zjistí, že jsou splněny podmínky pro provedení registrace, provede registraci a potvrdí provedení registrace na registračním formuláři.

(4) Nesplňuje-li žadatel podmínky stanovené tímto zákonem pro výkon registrované činnosti, Úřad žádost o registraci zamítne. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti je prvním úkonem v řízení.

§ 21

Náležitosti a doba platnosti povolení

(1) Úřad v rozhodnutí o vydání povolení uvede

- a) evidenční číslo,
- b) předmět a rozsah povolované činnosti,
- c) podmínky vykonávání a ukončení povolované činnosti a

d) dobu, na kterou se povolení vydává, jde-li o povolení na dobu určitou.

(2) Povolení je vydáváno na dobu neurčitou s výjimkou

- a) povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, které je vydáváno na dobu nejvýše 2 let,
- b) povolení k prvnímu energetickému spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, které je vydáváno na dobu nejvýše 2 let,
- c) povolení k uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru, které je vydáváno na dobu nejvýše 5 let,
- d) povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu jaderného zařízení, které je vydáváno na dobu nejvýše 10 let,
- e) povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie, které je vydáváno na dobu nejvýše 10 let,
- f) povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu, které je vydáváno na dobu nejvýše 20 let,
- g) povolení k přepravě radioaktivní nebo štěpné látky, které je vydáváno na dobu nejvýše 5 let,
- h) povolení k přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva, které je vydáváno na dobu nejvýše 3 let.

CELEX: 32013L0059

§ 22

Nové rozhodnutí o vydání povolení, zrušení a zánik povolení

(1) Úřad zahájí nové řízení a vydá nové rozhodnutí o vydání povolení

- a) na základě žádosti držitele povolení,
- b) došlo-li k podstatné změně skutečností, na základě kterých bylo původní povolení vydáno, nebo
- c) došlo-li ke změně při výkonu původně povolené činnosti, která je podstatná z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, nešíření jaderných zbraní, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení.

(2) Novým rozhodnutím vydaným podle odstavce 1 se původní rozhodnutí ruší.

(3) V řízeních podle odstavce 1 písm. b) a c) je účastník řízení povinen předložit Úřadu na vyžádání doklady potřebné pro vydání nového rozhodnutí, které dokládají změnu skutečností oproti stavu, za nějž bylo vydáno původní rozhodnutí, a splnění podmínek stanovených zákonem.

(4) Povolení zaniká

- a) dnem zániku nebo přeměny právnické osoby nebo u fyzické osoby smrtí,
- b) v případě povolení podle § 21 odst. 2 uplynutím doby, na kterou bylo vydáno, nebo
- c) dnem nabytí právních účinků rozhodnutí Úřadu o zrušení povolení.

(5) Pokud držitel povolení nehodlá dále vykonávat povolenou činnost, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu Úřadu a současně požádá o zrušení povolení.

(6) Úřad zruší povolení, jestliže

- a) držitel povolení závažným způsobem porušil povinnosti stanovené tímto zákonem nebo neodstranil závažné nedostatky v činnosti zjištěné Úřadem,

- b) držitel povolení přestal splňovat podmínky rozhodné pro vydání povolení, nebo
- c) držitel povolení o jeho zrušení písemně požádal a prokázal, že zajistil jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, bezpečné nakládání s jaderným materiálem a zvládání radiační mimořádné události.

(7) Držitel povolení je před zánikem povolení povinen v souladu s tímto zákonem ukončit povolenou činnost nebo se souhlasem Úřadu zajistit osobu, která hodlá pokračovat v povolené činnosti.

(8) Právní nástupce držitele povolení, jehož povolení zaniklo podle odstavce 4 písm. a), a právnická osoba, jejíž povolení zaniklo přeměnou, jsou povinni neprodleně po zániku povolení zajistit bezpečné ukončení povolené činnosti a do doby bezpečného ukončení povolené činnosti jsou povinni zajistit plnění povinností stanovených tímto zákonem. V povolené činnosti jsou tyto osoby oprávněny pokračovat i bez povolení, pokud zajistí plnění povinností stanovených tímto zákonem a podají žádost o povolení k činnosti do 30 dnů od zániku povolení.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32013L0059

§ 23

Zrušení a zánik registrace

(1) Registrace zaniká

- a) smrtí fyzické osoby, která je registrantem,
- b) dnem zániku registranta, je-li právnickou osobou, nebo
- c) dnem nabytí právních účinků rozhodnutí Úřadu o zrušení registrace.

(2) Pokud registrant nehodlá dále vykonávat registrovanou činnost, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu Úřadu a současně požádá o zrušení registrace.

(3) Úřad zruší registraci, jestliže registrant

- a) přestal splňovat předpoklady rozhodné pro provedení registrace nebo závažným způsobem porušil povinnosti stanovené tímto zákonem,
- b) ve stanovené lhůtě neprovedl opatření k nápravě uložená Úřadem, nebo
- c) požádal o zrušení registrace.

(4) Registrant je před zánikem registrace povinen v souladu s tímto zákonem ukončit registrovanou činnost nebo se souhlasem Úřadu zajistit osobu, která hodlá pokračovat v registrované činnosti.

(5) Právní nástupce registranta, jehož registrace zanikla smrtí, nebo jeho zánikem, šlo-li o právnickou osobu, je oprávněn pokračovat v registrované činnosti po dobu 30 dnů od zániku registrace, pokud zajistí plnění podmínek pro výkon registrované činnosti stanovených tímto zákonem.

§ 24

Dokumentace pro povolovanou činnost a její změny

(1) Držitel povolení je povinen postupovat v souladu s dokumentací pro povolovanou činnost.

(2) Výčet dokumentace pro povolovanou činnost je uveden v příloze č. 1 tohoto zákona.

(3) Úřad rozhodnutím schvaluje dokumentaci pro povolovanou činnost, pokud je to tímto zákonem stanoveno. Žadatel je jediným účastníkem řízení. Schválení dokumentace pro povolovanou činnost a vydání povolení provede Úřad ve společném řízení, pokud spolu řízení časově souvisejí.

(4) Držitel povolení je povinen dokumentaci pro povolovanou činnost uchovávat po dobu výkonu povolované činnosti, nestanoví-li tento zákon jinak, a udržovat ji v souladu s požadavky tohoto zákona, zásadami správné praxe a skutečným stavem povolené činnosti.

(5) Změny dokumentace pro povolovanou činnost, která není schvalována, je držitel povolení povinen oznámit Úřadu 30 dnů nebo, hrozí-li nebezpečí z prodlení, 72 hodin před tím, než hodlá postupovat v souladu s nimi. Nejsou-li změny dokumentace pro povolovanou činnost, která není schvalována, v souladu s požadavky odstavce 4, Úřad vyzve držitele povolení k odstranění nedostatků a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu. Držitel povolení není oprávněn postupovat podle změněné dokumentace pro povolovanou činnost, pokud není v souladu s požadavky odstavce 4.

(6) Úřad na základě žádosti rozhodne o schválení změny schvalované dokumentace pro povolovanou činnost.

(7) Prováděcí právní předpis stanoví požadavky na obsah dokumentace pro povolovanou činnost.

CELEX: 32013L0059

§ 25

Společné povinnosti držitele povolení a registranta

(1) Držitel povolení a registrant jsou povinni

- a) oznamovat Úřadu neprodleně každou změnu nebo událost důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události, zabezpečení a nakládání s jaderným materiálem a změnu všech skutečností rozhodných pro vydání povolení nebo provedení registrace, s výjimkou údajů, které jsou zjistitelné z veřejného registru,
- b) vyšetřit neprodleně každé porušení tohoto zákona a přijmout opatření k nápravě a zabránění opakování takové situace,
- c) hodnotit jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení v rozsahu platných požadavků,
- d) zajistit výkon činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany vybranými pracovníky,
- e) dodržovat technické a organizační podmínky bezpečného provozu jaderného zařízení a pracoviště se zdrojem ionizujícího záření a technické a organizační podmínky bezpečného nakládání se zdrojem ionizujícího záření a postupovat v souladu s vnitřními předpisy,
- f) sledovat, měřit, hodnotit, ověřovat a zaznamenávat veličiny a skutečnosti důležité z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení a informace o nich

- uchovávat a předávat Úřadu, účastnit se porovnávacích měření pořádaných Úřadem a přijmout opatření k nápravě, není-li účast v porovnávacím měření úspěšná,
- g) zajistit vhodné přístrojové vybavení k měření veličin podle písmene f),
  - h) vést a uchovávat evidenci zdrojů ionizujícího záření, radioaktivních odpadů a jaderných položek a evidované údaje předávat Úřadu,
  - i) předávat Evropské komisi údaje požadované tímto zákonem nebo předpisy Euratomu nebo Evropské unie, včetně identifikačních údajů fyzických osob, a tyto údaje poskytovat Úřadu,
  - j) poskytovat součinnost inspektorům Mezinárodní agentury pro atomovou energii a Evropské komise a zástupcům Evropské komise při výkonu mezinárodní kontroly podle § 205 a
  - k) ověřovat pravidelně u fyzické osoby vykonávající citlivou činnost podle tohoto zákona, zda je oprávněna k výkonu této činnosti.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) výčet veličin a skutečností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- b) rozsah, způsob a dobu sledování, měření, hodnocení, ověřování a zaznamenávání veličin a skutečností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení a dobu uchovávání informací o nich,
- c) rozsah, způsob a lhůty pro předávání informací Úřadu o veličinách a skutečnostech důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- d) rozsah, způsob a dobu uchovávání evidovaných údajů o zdrojích ionizujícího záření, radioaktivních odpadech a jaderných položkách a lhůty pro jejich předávání Úřadu,
- e) okruh údajů podle odstavce 1 písm. i) a způsob jejich předávání.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32013L0059

CELEX: 32005R0302

CELEX: 21999A0313(01)

Vedení seznamů a rejstříků

§ 26

(1) Úřad vede seznamy

- a) jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- b) jaderných materiálů,
- c) údajů o ozáření radiačních pracovníků a zasahujících osob,
- d) údajů o lékařském ozáření,
- e) osobních radiačních průkazů,
- f) schválených typů obalových souborů pro přepravu a skladování štěpných nebo radioaktivních látek, zdrojů ionizujícího záření a dalších výrobků,
- g) vyvezených, dovezených a transferovaných vybraných položek v jaderné oblasti,
- h) dat z monitorování radiační situace na území České republiky.

(2) Správa úložišť radioaktivních odpadů (dále jen „Správa“) vede seznam radioaktivních odpadů.

(3) Účelem seznamů podle odstavce 1 a 2 je shromažďování a správa informací k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události, nešíření jaderných zbraní a zabezpečení při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

(4) Seznamy podle odstavce 1 písm. a), d) až f) a h) jsou veřejné. Seznamy podle odstavce 1 písm. b), c) a g) a odstavce 2 jsou neveřejné.

(5) Úřad vydá na požádání úplný nebo částečný výpis ze seznamu podle odstavce 1 písm. b), c) a g) osobě, která prokáže právní zájem. Správa vydá na požádání úplný nebo částečný výpis ze seznamu podle odstavce 2 osobě, která prokáže právní zájem. Vydání výpisu může být nahrazeno poskytnutím informací z informačního systému způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(6) V seznamech podle odstavce 1, s výjimkou seznamů podle písmen d) a h), a podle odstavce 2 jsou zpracovávány tyto osobní údaje:

- a) příjmení,
- b) jméno, popřípadě jména,
- c) rodné číslo, bylo-li přiděleno,
- d) adresa místa pobytu.

(7) V seznamech podle odstavce 1 a 2 jsou zpracovávány tyto údaje o právnických osobách:

- a) název,
- b) identifikační číslo osoby,
- c) adresa sídla.

(8) Údaje uvedené v seznamech podle odstavce 1 a 2 jsou zpracovávány po dobu vykonávání činnosti, které se týkají, a dále 25 let po jejím ukončení, s výjimkou údajů uvedených v seznamech podle odstavce 1 písm. c) a e), které jsou zpracovávány po dobu, nežli fyzická osoba, které se údaje týkají, dosáhne věku 75 let, nejméně však po dobu 30 let po ukončení pracovní činnosti, během níž byla tato fyzická osoba vystavena profesnímu ozáření.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32013L0059

§ 27

(1) Úřad vede rejstříky

- a) držitelů povolení,
- b) registrantů,
- c) ohlašovatelů,
- d) držitelů oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany.

(2) Správa vede rejstřík původců radioaktivních odpadů.

(3) Účelem rejstříků podle odstavce 1 a 2 je shromažďování a správa informací k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

(4) Rejstříky podle odstavce 1 a 2 jsou veřejné.

(5) V rejstřících podle odstavce 1 a 2 jsou zpracovávány tyto osobní údaje:

- a) příjmení,
- b) jméno, popřípadě jména,
- c) rodné číslo, bylo-li přiděleno,
- d) adresa místa pobytu.

(6) V rejstřících podle odstavce 1 a 2 jsou zpracovávány tyto údaje o právnických osobách:

- a) název,
- b) identifikační číslo osoby,
- c) adresa sídla.

(7) Údaje uvedené v rejstřících podle odstavce 1 a 2 jsou zpracovávány po dobu vykonávání činnosti, které se týkají, a dále 25 let po jejím ukončení.

CELEX: 32013L0059

§ 28

(1) Úřad zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o

- a) vydaných povoleních,
- b) udělených oprávněních k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany,
- c) provedených registrací,
- d) přijatých ohlášení,
- e) datech z monitorování radiační situace na území České republiky.

(2) Informace podle odstavce 1 jsou zveřejňovány bez uvedení rodného čísla a údaje o místu pobytu.

(3) Informace vztahující se k jadernému zařízení nebo zdroji ionizujícího záření včetně jaderného materiálu jsou zveřejňovány souhrnně bez uvedení osobních údajů, obdobných údajů právnických osob a údajů o umístění zdroje ionizujícího záření.

(4) Každý, kdo se seznámil s informacemi týkajícími se zabezpečení a specifikace zdroje ionizujícího záření nebo jaderné položky, jejichž zveřejnění by mohlo vést k jejich zneužití a ohrožení veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo bezpečnosti zdroje ionizujícího záření nebo jaderné položky, je povinen zachovávat mlčenlivost a neposkytovat je veřejnosti podle zákona upravujícího svobodný přístup k informacím¹¹⁾. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení pracovního nebo jiného obdobného poměru.

---

¹¹⁾ § 11 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Díl 2

System řízení

§ 29

(1) K zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení musí být zaveden a udržován systém řízení

- a) držitelem povolení podle
  - 1. § 9 odst. 1,
  - 2. § 9 odst. 2 písm. a) až d),
  - 3. § 9 odst. 2 písm. f) bod 7, provozuje-li pracoviště III. kategorie,
  - 4. § 9 odst. 3 a 4,
  - 5. § 9 odst. 6 písm. a), provádí-li odbornou přípravu a další odbornou přípravu vybraných pracovníků vykonávajících činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti,
- b) osobou projektující jaderné zařízení,
- c) osobou, která navrhuje nebo vyrábí vybrané zařízení nebo provádí jeho změnu,
- d) osobou, která připravuje, řídí a provádí výstavbu staveb a technologických celků, jež jsou součástí jaderného zařízení,
- e) osobou provádějící hodnocení bezpečnosti podle § 48 a
- f) osobou provádějící posouzení území k umístění jaderného zařízení podle § 47.

(2) Odstupňovaný přístup při zavádění a udržování systému řízení musí odpovídat

- a) složitosti procesů a činností, které ovlivňují jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení (dále jen „procesy a činnosti“), jejich vstupů a výstupů a jejich významu z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- b) možným následkům neshody vykonávaných procesů a činností s dokumentovanými požadavky (dále jen „neshoda“) a jejímu vlivu na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události, zabezpečení a kvalitu výstupu z procesů a činností a
- c) potřebnosti a přiměřenosti zdrojů pro procesy a činnosti, jejich vstupů a výstupů.

(3) Osoba podle odstavce 1 je v rámci systému řízení povinna

- a) určit procesy a činnosti včetně procesů, u nichž nelze v plném rozsahu ověřit soulad jejich výstupu s požadavky na něj (dále jen „zvláštní procesy“),
- b) plánovaně řídit a provádět procesy a činnosti tak, aby účinně přispívaly k zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- c) dokumentovat systém řízení včetně procesů a činností a postupovat podle dokumentace systému řízení,
- d) určit organizační strukturu a vzájemné vztahy mezi organizačními jednotkami, pracovníky a jinými osobami,
- e) stanovit vnitřní orgány nebo pracovníky, kteří mají obecnou povinnost zajistit zavedení a udržování systému řízení,
- f) stanovit práva a povinnosti pracovníků a způsob komunikace mezi nimi tak, aby účinně přispívaly k zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany,

- technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení.
- g) plánovat zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení a toto plánování dokumentovat.
  - h) provádět změny systému řízení způsobem zajišťujícím integritu všech oblastí systému řízení.
  - i) posuzovat účinnost systému řízení včetně procesů a činností a jejich změn a
  - j) integrovat všechny požadavky, které mohou sloužit k zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(4) Osoba podle odstavce 1 je v rámci systému řízení povinna zajistit řízení neshody, kterým je soubor opatření k

- a) předcházení neshodě,
- b) odhalování neshody,
- c) neprodlené nápravě neshody a
- d) předcházení opakování neshody.

(5) Osoba podle odstavce 1 je v rámci systému řízení povinna zajistit a využívat personální, technické, materiálové a finanční zdroje, včetně vhodného pracovního prostředí, které jsou nezbytné k zajišťování a zvyšování úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(6) Osoba podle odstavce 1 je v rámci systému řízení povinna hledat možnosti jeho zlepšování a na základě takto nalezených možností systém řízení změnit opatřením, jehož průběh musí napláňovat, sledovat a dokumentovat a po provedení opatření ověřit jeho účinnost.

(7) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) požadavky na zavedení, udržování a zlepšování systému řízení,
- b) obsah dokumentace systému řízení a způsob jejího vedení,
- c) pravidla provádění a řízení procesů a činností včetně zvláštních procesů,
- d) způsob plánování v systému řízení a rozsah a způsob provedení dokumentace tohoto plánování,
- e) postup provádění změn systému řízení,
- f) pravidla posuzování účinnosti systému řízení včetně procesů a činností a jejich změn,
- g) postupy řízení neshody.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0059

§ 30

(1) Osoba podle § 29 odst. 1 je v rámci systému řízení povinna stanovit požadavky na výběr a kvalifikaci dodavatele výrobku nebo služby a řídit a sledovat dodávky výrobků nebo služeb.

(2) Dodavatelem výrobku nebo služby osobě podle § 29 odst. 1 může být jen osoba, která má zaveden a udržován systém řízení v souladu s požadavky tohoto zákona nebo jiným

způsobem, který zajišťuje kvalitu procesů a činností a jejich výstupů v míře srovnatelné s požadavky tohoto zákona.

(3) Procesy a činnosti dodavatele výrobku nebo služby musí mít úroveň kvality obdobnou procesům a činnostem osoby podle § 29 odst. 1. Výstup z procesu a činnosti dodavatele výrobku nebo služby může být osobou podle § 29 odst. 1 použit jen v případě, pokud je ve shodě s požadavky kladenými na něj technickou specifikací.

(4) Osoba podle § 29 odst. 1 je v rámci systému řízení povinna pravidelně hodnotit systém řízení dodavatele, včetně procesů a činností a jejich výstupů, a jeho účinnost z hlediska zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(5) Osoba podle § 29 odst. 1 je v rámci systému řízení povinna s dodavatelem výrobku nebo služby sjednat

- a) rozsah a způsob komunikace s dodavatelem výrobku nebo služby,
- b) opatření pro dohled nad dodavatelem výrobku nebo služby,
- c) požadavky na systém řízení dodavatele, včetně požadavků na procesy a činnosti, a jeho účinnost z hlediska zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- d) požadavky na kvalifikaci pracovníků provádějících procesy a činnosti v systému řízení dodavatele,
- e) požadavky na pravidelné hodnocení systému řízení dodavatele, včetně procesů a činností a jejich výstupů, a jeho účinnosti z hlediska zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- f) způsob nakládání s výsledky hodnocení procesů a činností a jejich výstupů v systému řízení dodavatele a
- g) rozsah a způsob posouzení, zda dodávané výrobky nebo služby splňují ujednané požadavky.

(6) Procesy a činnosti musí provádět pracovníci s kvalifikací odpovídající druhu a významu jimi prováděného procesu a činnosti tak, aby byla zajištěna jaderná bezpečnost, radiační ochrana, technická bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(7) Osoba podle § 29 odst. 1 je povinna zavést systém řízení tak, aby jeho prostřednictvím byly trvale rozvíjeny a pravidelně hodnoceny vlastnosti a postoje osob vykonávajících činnosti související s využíváním jaderné energie a činnosti v rámci expozičních situací a vlastnosti a postoje jejich pracovníků zajišťující jaderné bezpečnosti, radiační ochraně, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení pozornost odpovídající jejich významu (dále jen „kultura bezpečnosti“).

(8) Požadavky podle odstavce 1 až 5 se nevztahují na držitele povolení, který provozuje pracoviště nejvýše III. kategorie, provádí vyřazování z provozu takového pracoviště nebo provádí rekonstrukce nebo jiné změny ovlivňující jeho radiační ochranu.

(9) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) způsob zajištění kvalifikace pracovníků provádějících procesy a činnosti,

b) rozsah a způsob zajištění trvalého rozvíjení a pravidelného hodnocení kultury bezpečnosti.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0059

Činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany a zvláštní odborná způsobilost

§ 31

(1) Činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany může vybraný pracovník vykonávat jen na základě oprávnění uděleného Úřadem.

(2) Úřad rozhodne o udělení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany na základě žádosti vybraného pracovníka, pokud

- a) má požadované vzdělání, odbornou praxi a absolvoval odbornou přípravu,
- b) je osobnostně způsobilý v rozsahu odpovídajícím vykonávané činnosti a zdravotně způsobilý podle zákona o specifických zdravotních službách, jde-li o činnost zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti, a
- c) úspěšně složil zkoušku ověřující zvláštní odbornou způsobilost.

(3) Za osobnostně způsobilého se pro účely odstavce 2 písm. b) považuje vybraný pracovník, u něhož byly zjištěny výkonové a osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti.

(4) Úřad uzná odbornou kvalifikaci získanou v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci jako zvláštní odbornou způsobilost pro výkon činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany. Při uznávání odborné kvalifikace postupuje Úřad podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.

(5) Odbornou přípravu podle odstavce 2 písm. a) lze pro činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany nahradit absolvováním studijního programu k získání způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání radiologického fyzika.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) výčet činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany,
- b) druh a stupeň požadovaného vzdělání pro jednotlivé činnosti,
- c) typ a délku odborné praxe pro jednotlivé činnosti,
- d) náplň a způsob provádění odborné přípravy pro jednotlivé činnosti,
- e) výkonové a osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti, a způsob ověřování osobnostní způsobilosti.

CELEX: 31962L0302

CELEX: 32013L0059

§ 32

(1) Žádost o udělení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany musí být doložena

- a) dokladem o dosaženém požadovaném vzdělání, absolvování odborné praxe a absolvování odborné přípravy a
- b) v případě činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti dokladem osobnostní a zdravotní způsobilosti v rozsahu odpovídajícím vykonávané činnosti.

(2) Doklady o vzdělání vydané v zahraničí, s výjimkou dokladů o vzdělání vydaných v členském státu Evropské unie nebo předkládaných žadatelem z tohoto státu, musí být opatřeny nostrifikační doložkou podle jiného právního předpisu, v případě dokladů o vysokoškolském vzdělání osvědčením o uznání podle jiného právního předpisu.

(3) Zkoušku ověřující zvláštní odbornou způsobilost je žadatel povinen složit do 12 měsíců od podání žádosti před zkušební komisí jmenovanou Úřadem. Zkušební komise má nejméně 3 členy a jejím předsedou je státní zaměstnanec zařazený k výkonu služby v Úřadu.

(4) Zkoušku ověřující zvláštní odbornou způsobilost nebo její část je žadatel oprávněn v rámci období podle odstavce 3 opakovat nejvýše dvakrát.

(5) Žadateli, který na základě zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost získal oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, vydá Úřad doklad zvláštní odborné způsobilosti.

(6) Doklad zvláštní odborné způsobilosti obsahuje

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a adresu místa pobytu,
- b) určení rozsahu činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, k jejímž vykonávání je držitel oprávnění oprávněn.

(7) Oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany se uděluje na dobu neurčitou.

(8) Oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti se uděluje na dobu nejvýše 8 let, a to v závislosti na počtu předchozích oprávnění k vykonávání téže činnosti, která byla témuž žadateli udělena, a na výsledku zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost.

(9) Rozhodnutí Úřadu o uznání odborné kvalifikace získané v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo ve Švýcarské konfederaci nahrazuje úspěšné složení zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost před zkušební komisí jmenovanou Úřadem.

(10) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah, obsah a způsob provedení zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost pro jednotlivé činnosti a způsob jejího hodnocení,
- b) podmínky opakování zkoušky ověřující zvláštní odbornou způsobilost,
- c) délku trvání oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti.

CELEX: 31962L0302

CELEX: 32013L0059

§ 33

(1) Držitel oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany je povinen se účastnit další odborné přípravy.

(2) Vznikne-li důvodné podezření, že úroveň zvláštní odborné způsobilosti držitele oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany není zachována, je Úřad oprávněn nařídit a provést jeho přezkoušení. Úřad postupuje při přezkoušení obdobně jako při udělování oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany.

(3) Držitel oprávnění k vykonávání činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti je povinen se podrobit pravidelnému ověřování své osobnosti a zdravotní způsobilosti.

(4) Oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany zaniká

- a) smrtí držitele oprávnění,
- b) omezením svéprávnosti držitele oprávnění,
- c) uplynutím doby, na kterou bylo uděleno, jde-li o činnost zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti, nebo
- d) nabytím právních účinků rozhodnutí o zrušení oprávnění podle odstavce 5 nebo 6.

(5) Úřad zruší oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, pokud držitel oprávnění

- a) závažným způsobem nebo opakovaně poruší tento zákon,
- b) poruší zásady mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření,
- c) neuspěje při přezkoušení,
- d) pozbude osobnosti nebo zdravotní způsobilost v rozsahu odpovídajícím vykonávané činnosti, jde-li o činnost zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti,
- e) dlouhodobě nevykonává činnost, k níž bylo oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany uděleno, nebo
- f) požádá o jeho zrušení.

(6) Úřad zruší oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, pokud došlo k podstatné změně podmínek, za kterých bylo oprávnění k vykonávání těchto činností uděleno.

(7) Odvolání proti rozhodnutí o zrušení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany nemá odkladný účinek.

(8) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) náplň další odborné přípravy a způsob a četnost jejího provádění,
- b) interval pravidelného ověřování osobnosti způsobilosti držitele oprávnění k vykonávání činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti,
- c) doby nevykonávání činností, které jsou předpokladem pro zrušení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany.

CELEX: 31962L0302

CELEX: 32013L0059

Díl 3
Poplatky na odbornou činnost Úřadu

§ 34

Vymezení poplatků

Poplatky na odbornou činnost Úřadu jsou

- a) poplatek za žádost o vydání povolení (dále jen „poplatek za žádost“),
- b) udržovací poplatek.

CELEX: 32009L0071

§ 35

Subjekty poplatků

- (1) Poplatníkem poplatku za žádost je žadatel o vydání povolení.
- (2) Poplatníkem udržovacího poplatku je držitel povolení.

§ 36

Předmět poplatků

- (1) Předmětem poplatku za žádost je činnost Úřadu související s vydáním
  - a) povolení k umístění jaderného zařízení,
  - b) povolení k výstavbě
    - 1. jaderného zařízení, nebo
    - 2. pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením,
  - c) prvního povolení k provozu
    - 1. jaderného zařízení,
    - 2. pracoviště III. kategorie pro činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu, nebo
    - 3. pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením,
  - d) povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu
    - 1. jaderného zařízení,
    - 2. pracoviště III. kategorie pro činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu, nebo
    - 3. pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením.
- (2) Předmětem udržovacího poplatku je činnost Úřadu související s výkonem kontroly nad činnostmi držitelů povolení k
  - a) provozu
    - 1. jaderného zařízení,
    - 2. pracoviště III. kategorie pro činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu, nebo
    - 3. pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením,
  - b) jednotlivým etapám vyřazování z provozu
    - 1. jaderného zařízení,
    - 2. pracoviště III. kategorie pro činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu, nebo
    - 3. pracoviště IV. kategorie kromě pracoviště s jaderným zařízením.

§ 37

Poplatková povinnost k udržovacímu poplatku

(1) Poplatková povinnost k udržovacímu poplatku vzniká prvním dnem kalendářního měsíce, ve kterém nabylo rozhodnutí o vydání povolení právní moci.

(2) Poplatková povinnost k udržovacímu poplatku zaniká posledním dnem kalendářního měsíce, ve kterém povolení zaniklo.

§ 38

Osvobození od poplatků

(1) Od poplatků na odbornou činnost Úřadu se osvobozují

- a) zdravotnická zařízení, která činnosti podle tohoto zákona vykonávají za úhradu z veřejného zdravotního pojištění,
- b) veřejné vysoké školy a
- c) osoby, které činnosti podle tohoto zákona vykonávají pouze za úhradu z veřejných prostředků na výzkum a vývoj, včetně prostředků z fondů Evropské unie nebo Euratomu.

(2) Skutečnosti rozhodné pro osvobození od poplatků na odbornou činnost Úřadu dokládá poplatník při podání žádosti o vydání povolení nebo na výzvu Úřadu.

(3) Dojde-li ke změně skutečností rozhodných pro osvobození od poplatků na odbornou činnost Úřadu, oznámí poplatník tuto skutečnost Úřadu do 15 dnů ode dne, kdy k této změně došlo.

§ 39

Sazba poplatků

(1) Sazba poplatku za žádost činí v případě žádosti o povolení podle

- a) § 36 odst. 1 písm. a) nejvýše 30 000 000 Kč,
- b) § 36 odst. 1 písm. b) nejvýše 150 000 000 Kč,
- c) § 36 odst. 1 písm. c) nejvýše 60 000 000 Kč,
- d) § 36 odst. 1 písm. d) nejvýše 60 000 000 Kč.

(2) Je-li jednou žádostí požadováno vydání více povolení, činí sazba poplatku za žádost součet sazeb příslušných pro jednotlivé žádosti o tato povolení.

(3) Sazba udržovacího poplatku činí za každý kalendářní měsíc, ve kterém trvala poplatková povinnost, nejvýše 4 000 000 Kč.

(4) Vláda stanoví nařízením sazby poplatků na odbornou činnost Úřadu pro jednotlivé činnosti Úřadu podle § 36.

§ 40

Splatnost poplatků

(1) Poplatek za žádost je splatný do 30 dnů ode dne podání žádosti o povolení.

(2) Udržovací poplatek je splatný do 30 dnů ode dne skončení poplatkového období, kterým je kalendářní rok.

§ 41

Správce poplatků

Správu poplatků na odbornou činnost Úřadu vykonává Úřad.

§ 42

Rozpočtové určení poplatků

Poplatky na odbornou činnost Úřadu jsou příjmem státního rozpočtu, kapitoly Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

ČÁST DRUHÁ

MÍROVÉ VYUŽÍVÁNÍ JADERNÉ ENERGIE A IONIZUJÍCÍHO ZÁŘENÍ

Hlava I

Využívání jaderné energie

Díl 1

Obecná pravidla bezpečného využívání jaderné energie

§ 43

Vymezení některých pojmů v oblasti využívání jaderné energie

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) zkušebním provozem jaderného zařízení etapa energetického spouštění jaderného zařízení, jejímž účelem je ověřit v průběhu delšího časového intervalu projektové charakteristiky, spolehlivost a stabilitu jaderného zařízení,
- b) provozní událostí událost na jaderném zařízení se skutečnými nebo možnými důsledky pro jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení, která nastala během životního cyklu jaderného zařízení,
- c) ochranou do hloubky způsob ochrany založený na několika nezávislých úrovních stupňovitě bránících vzniku možnosti ozáření pracovníků a obyvatelstva, šíření ionizujícího záření a úniku radioaktivních látek do životního prostředí,
- d) výzkumným jaderným zařízením jaderné zařízení s jaderným reaktorem, který je využíván jako zdroj ionizujícího záření pro účely výzkumu, vzdělávání, výroby radionuklidů, neutronové radiografie, testování materiálů nebo poskytování zdravotních služeb a jehož tepelný výkon nepřesahuje 50 MW, přičemž jeho hlavním účelem není výroba elektrické energie nebo výroba tepla,
- e) projektovými východisky soubor údajů charakterizujících funkce, které jsou zajišťovány systémy, konstrukcemi a komponentami jaderného zařízení při vnitřních a vnějších hrozbách a událostech, a hodnoty nebo rozsahy hodnot řídicích parametrů jaderného zařízení, které jsou užívány při projektování jaderného zařízení,

- f) kritériem přijatelnosti bezpečnostní, technická nebo administrativní podmínka nebo mez veličin určující jejich přijatelnost z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události nebo zabezpečení,
- g) jinou změnou při využívání jaderné energie
  1. změna vybraného zařízení, která neovlivňuje jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a fyzickou ochranu jaderného zařízení,
  2. organizační změna držitele povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie,
  3. změna držitele povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie v oblasti zajišťování fyzické ochrany,
- h) změnou při využívání jaderné energie
  1. změna ovlivňující jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a fyzickou ochranu jaderného zařízení, zejména změna vybraného zařízení včetně změny částí vybraného zařízení nebo média v systémech vybraného zařízení, při které dochází ke změně způsobu nebo rozsahu plnění bezpečnostní funkce vybraného zařízení nebo k výměně bezpečnostně významné části vybraného zařízení zařazeného do bezpečnostní třídy 1 nebo 2,
  2. jiná změna při využívání jaderné energie,
- i) postupným vyřazováním vyřazování z provozu, při němž jsou vyřazovací činnosti rozděleny do několika postupných, věcně a časově ohraničených etap, mezi nimiž může být časová prodleva.

§ 44

Kategorizace v oblasti využívání jaderné energie

(1) Při činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie musí být v souladu s principem odstupňovaného přístupu určeny bezpečnostní funkce a rozděleny do 3 kategorií.

(2) Při činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie musí být vybrané zařízení pro účely zajištění odstupňovaného přístupu při zajišťování jeho kvality zařazeno do bezpečnostní třídy 1 až 3 podle bezpečnostních funkcí, k jejichž plnění přispívá.

(3) Pro účely využití systému zpětné vazby při činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie se provozní událost podle jejího vlivu na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení zařazuje do kategorie významná nebo méně významná.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) výčet bezpečnostních funkcí, které musí jaderné zařízení plnit, a jejich rozdělení do kategorií podle významu pro jadernou bezpečnost,
- b) bezpečnostní třídy a kritéria pro zařazení vybraných zařízení do těchto tříd,
- c) kritéria pro zařazení provozní události do kategorie.

§ 45

Principy bezpečného využívání jaderné energie

(1) Jaderná bezpečnost, radiační ochrana, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení jaderného zařízení musí být během životního cyklu jaderného zařízení zajištěny ochranou do hloubky.

(2) Jaderné zařízení s jaderným reaktorem musí od zahájení výstavby až do vyřazení z provozu

- a) umožňovat v případě potřeby okamžitě a bezpečně odstavit jaderný reaktor a udržovat jej v podkritickém stavu,
- b) zabránit nekontrolovanému rozvoji štěpné řetězové reakce,
- c) fyzikálně znemožnit vznik kritického a nadkritického stavu mimo vnitřní prostor jaderného reaktoru,
- d) zajišťovat odvod tepla vytvářeného jaderným palivem a technologickými systémy a
- e) zajistit stínění a zabránit úniku radioaktivní látky a šíření ionizujícího záření do životního prostředí.

(3) Jaderné zařízení bez jaderného reaktoru musí od zahájení výstavby až do vyřazení z provozu nebo do doby stanovené v dokumentaci pro povolovanou činnost v případě úložiště radioaktivního odpadu

- a) fyzikálně znemožnit vznik kritického a nadkritického stavu,
- b) zajišťovat odvod vytvářeného tepla a
- c) zajistit stínění a zabránit úniku radioaktivní látky a šíření ionizujícího záření do životního prostředí.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví způsob zajištění ochrany do hloubky.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32013L0059

§ 46

Požadavky na projekt jaderného zařízení a projektování jaderného zařízení

(1) Jaderné zařízení musí být projektováno tak, aby po celou dobu jeho životního cyklu byla zajištěna jaderná bezpečnost, radiační ochrana, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události, zabezpečení a nešíření jaderných zbraní.

(2) Projekt jaderného zařízení musí

- a) zajistit plnění bezpečnostních cílů,
- b) zajistit plnění principů bezpečného využívání jaderné energie,
- c) zajistit plnění bezpečnostních funkcí v souladu s jejich kategorizací,
- d) zajistit plnění požadavků na uplatnění ochrany do hloubky,
- e) zajistit odolnost a ochranu jaderného zařízení proti nebezpečí plynoucím z vlastností území k umístění jaderného zařízení a z vnějších vlivů,
- f) stanovit požadavky na rozsah a způsob vyhodnocování odolnosti a ochrany podle písmene e),
- g) zajistit prevenci, odolnost a ochranu jaderného zařízení před vnitřními vlivy,
- h) stanovit požadavky na rozsah a způsob vyhodnocování prevence, odolnosti a ochrany podle písmene g),
- i) stanovit požadavky na vybraná zařízení z hlediska bezpečnostních funkcí, k jejichž plnění přispívají,
- j) zařadit vybraná zařízení do bezpečnostních tříd,
- k) zajistit plnění požadavků na technické prostředky k zajištění radiační ochrany,
- l) zajistit plnění požadavků na zvládnutí radiační mimořádné události a
- m) zajistit plnění požadavků na zabezpečení.

(3) Při projektování jaderného zařízení musí být stanovena projektová východiska a použity ověřené metody, postupy a technologie.

(4) Projekt jaderného zařízení musí stanovit požadavky na technické postupy a organizační opatření pro výstavbu jaderného zařízení, první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, první energetické spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru, provoz jaderného zařízení, vyřazování z provozu jaderného zařízení a pro uzavření úložiště radioaktivního odpadu, jde-li o úložiště radioaktivního odpadu.

(5) Projektování jaderného zařízení musí zahrnovat hodnocení souladu projektu s požadavky podle odstavce 1 až 4.

(6) Změna jaderného zařízení, včetně změny stavebních a technologických částí, parametrů médií a technických postupů, musí být před svým provedením projektována v souladu s odstavcem 1 až 4 a dokumentována v projektové dokumentaci této změny. Změna jaderného zařízení musí být po svém provedení zapracována do dokumentace skutečného stavu jaderného zařízení.

(7) Dokumentace skutečného stavu jaderného zařízení musí být po celou dobu životního cyklu jaderného zařízení udržována v souladu se skutečným stavem jaderného zařízení. Provádění hodnocení souladu projektu s požadavky podle odstavce 1 až 4 musí být dokumentováno.

(8) Prováděcí právní předpis stanoví obsah požadavků na projekt jaderného zařízení podle odstavce 1, odstavce 2 písm. a), b), e), g), i), k), l) a m) a odstavce 3.

CELEX: 32009L0071

§ 47

Umístění jaderného zařízení

(1) Území k umístění jaderného zařízení musí být posouzeno z hlediska

- a) jeho vlastností způsobilých ovlivnit jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení během životního cyklu jaderného zařízení a
- b) dopadu jaderného zařízení na jednotlivce, obyvatelstvo, společnost a životní prostředí.

(2) Umístění jaderného zařízení je zakázáno v území, jehož vlastnosti podle odstavce 1 písm. a) snižují požadovanou úroveň jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení během životního cyklu jaderného zařízení natolik, že z hlediska stávající úrovně vědy a techniky není možná náprava formou technického nebo administrativního opatření.

(3) Před umístěním jaderného zařízení musí být proveden základní průzkum území k umístění jaderného zařízení z hlediska monitorování radiační situace měřeními a vyhodnocením výchozího obsahu radionuklidů ve složkách životního prostředí a potravního řetězce. Výsledky základního průzkumu musí být uchovány pro potřeby úplného vyřazení.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) výčet vlastností území k umístění jaderného zařízení posuzovaných podle odstavce 1,

- b) charakteristiky vlastností území podle odstavce 1 písm. a), při jejichž dosažení je umístění jaderného zařízení zakázáno,
- c) požadavky na rozsah a způsob posuzování území k umístění jaderného zařízení.

CELEX: 32013L0059

§ 48

Hodnocení bezpečnosti

(1) Během životního cyklu jaderného zařízení musí být pravidelně, systematicky, komplexně a ověřitelným způsobem prováděno hodnocení úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení (dále jen „hodnocení bezpečnosti“) a jeho dokumentování.

(2) Hodnocení bezpečnosti musí zahrnovat tyto typy hodnocení:

- a) deterministické hodnocení bezpečnosti,
- b) pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti v případě jaderného zařízení, které není výzkumným jaderným zařízením s jaderným reaktorem o tepelném výkonu nižším než 2 MW, skladem radioaktivního odpadu, skladem vyhořelého jaderného paliva nebo úložištěm radioaktivního odpadu,
- c) periodické hodnocení bezpečnosti,
- d) průběžné hodnocení bezpečnosti a
- e) zvláštní hodnocení bezpečnosti.

(3) Zvláštní hodnocení bezpečnosti musí být provedeno

- a) před provedením změny při využívání jaderné energie,
- b) v případě radiační mimořádné události na jaderném zařízení nebo na jiném jaderném zařízení podobného typu,
- c) stanoví-li tak Úřad rozhodnutím v souladu s požadavky mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, nebo předpisu Euratomu, nebo
- d) při podezření na snížení úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(4) Hodnocení bezpečnosti musí být využíváno k hodnocení významných informací o riziku využívání jaderné energie a k přijetí takových opatření, aby se předešlo snížení úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(5) Hodnocením bezpečnosti musí být ověřeno, zda jsou zavedena opatření pro předcházení vzniku havarijních podmínek a ke zmírňování jejich následků včetně ochrany do hloubky.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) pravidla provádění hodnocení bezpečnosti a jednotlivých typů hodnocení a lhůty, v nichž jsou prováděny,
- b) způsob dokumentování hodnocení bezpečnosti a jednotlivých typů hodnocení a obsah dokumentace hodnocení bezpečnosti a jednotlivých typů hodnocení,
- c) způsob využití hodnocení bezpečnosti.

CELEX: 32009L0071

Díl 2

Povinnosti držitele povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie

§ 49

Obecné povinnosti držitele povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie

- (1) Držitel povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie je povinen
- a) zajistit a udržovat finanční a lidské zdroje potřebné k plnění povinností souvisejících s jadernou bezpečností, radiační ochranou, technickou bezpečností, monitorováním radiační situace, zvládnutím radiační mimořádné události a zabezpečením,
  - b) zajistit, aby jaderné zařízení od zahájení výstavby až do vyřazení z provozu
    - 1. plnilo bezpečnostní cíle, bezpečnostní funkce a principy bezpečného využívání jaderné energie,
    - 2. odpovídalo vlastnostem území, v němž je umístěno, uvedeným v § 47 odst. 1 a
    - 3. splňovalo požadavky na projekt jaderného zařízení,
  - c) v případě porušení limitů a podmínek od zahájení výstavby až do vyřazení z provozu zajistit uvedení jaderného zařízení do stavu, při němž je zajištěna jaderná bezpečnost,
  - d) provádět hodnocení bezpečnosti,
  - e) na základě hodnocení bezpečnosti v rozumně proveditelné míře trvale zvyšovat úroveň jaderné bezpečnosti,
  - f) zajistit, aby bylo ověřeno hodnocení bezpečnosti osobami, které se na hodnocení bezpečnosti přímo nepodílely, týká-li se hodnocení bezpečnosti skutečností významných pro zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení jaderného zařízení,
  - g) zpracovat vnitřní předpisy a průběžně je aktualizovat podle skutečného stavu jaderného zařízení tak, aby byly v souladu s projektem jaderného zařízení a zahrnovaly všechny projektem jaderného zařízení uvažované stavy jaderného zařízení,
  - h) před zahájením následující etapy životního cyklu jaderného zařízení zajistit, ověřit a dokumentovat připravenost jaderného zařízení a pracovníků na tuto etapu,
  - i) dokumentovat úkony v rámci systému zpětné vazby a tuto dokumentaci uchovávat během životního cyklu jaderného zařízení,
  - j) provádět šetření provozní události, oznamovat provozní událost Úřadu a přijímat opatření k předcházení provozní události a k nápravě stavu po ní,
  - k) zajistit prevenci vzniku požárů a výbuchů, jejich detekci, likvidaci a vyloučení a omezení jejich vlivu na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení,
  - l) průběžně hodnotit skutečnosti, které byly rozhodné pro posouzení přijatelnosti území k umístění jaderného zařízení a jejich vliv na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení,
  - m) provádět odhad vývoje stavu skutečností, které byly rozhodné pro posouzení přijatelnosti území k umístění jaderného zařízení s ohledem na předpokládanou délku životního cyklu jaderného zařízení,
  - n) stanovit kvalifikační požadavky pro činnosti důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a zajistit systém vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků, včetně evidence získané kvalifikace, a jejího ověřování s ohledem na význam jimi vykonávaných činností,
  - o) dokumentovat a oznamovat Úřadu provedení jiné změny při využívání jaderné energie,

- p) vyhodnotit změnu při využívání jaderné energie, která nastala během životního cyklu jaderného zařízení, s výjimkou umístování, z hlediska vlivu na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a fyzickou ochranu,
- q) zajistit pro jaderné zařízení, které není výzkumným jaderným zařízením, od zahájení jeho výstavby jednotku hasičského záchranného sboru podniku podle zákona o požární ochraně,
- r) zajistit, udržovat a procvičovat opatření a postupy zvládání radiační mimořádné události stanovené vnitřním havarijním plánem a vnitřními předpisy,
- s) soustavně sledovat stav jaderného zařízení a systémů, konstrukcí a komponent od zahájení výstavby jaderného zařízení až do jeho vyřazení z provozu z hlediska provádění procesu řízeného stárnutí podle programu řízeného stárnutí,
- t) zabránit štěpné řetězové reakci a úniku do životního prostředí při manipulaci s jaderným materiálem a radioaktivním odpadem a tuto manipulaci dokumentovat a
- u) zavést procesy a činnosti k zabránění rozvoji havarijních podmínek na jaderném zařízení a ke zmírnění jejich následků, dokumentovat je a průběžně aktualizovat.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) lhůty pro oznamování provozní události Úřadu,
- b) postup šetření provozní události,
- c) okruh informací využívaných systémem zpětné vazby,
- d) výčet jiných změn při využívání jaderné energie,
- e) rozsah a způsob dokumentování jiných změn při využívání jaderné energie a jejich oznamování Úřadu,
- f) postupy provádění procesu řízeného stárnutí,
- g) pravidla pro zabránění štěpné řetězové reakci a úniku do životního prostředí při manipulaci s jaderným materiálem a radioaktivním odpadem a způsob dokumentování této manipulace,
- h) postupy zavedení procesů a činností podle odstavce 1 písm. u) a jejich dokumentování a průběžné aktualizace.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32013L0059

§ 50

Povinnosti držitele povolení k výstavbě jaderného zařízení

(1) Držitel povolení k výstavbě jaderného zařízení je povinen

- a) zajistit, aby nedošlo ke snížení již dosažené úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení jiného jaderného zařízení nacházejícího se na území, v němž je umístěno jaderné zařízení ve výstavbě, a
- b) provádět zkoušení jaderného zařízení a jeho částí v průběhu výstavby jaderného zařízení v souladu s programy zkoušek a testů.

(2) Držitel povolení k výstavbě jaderného zařízení s jaderným reaktorem je povinen v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků na první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem

- a) provést neaktivní vyzkoušení jaderného zařízení bez jaderného paliva podle programu neaktivního vyzkoušení,
- b) zajistit a dokumentovat splnění kritérií úspěšnosti programu neaktivního vyzkoušení a

c) ověřit a dokumentovat úplnost a připravenost všech systémů potřebných pro první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem.

(3) Držitel povolení k výstavbě jaderného zařízení bez jaderného reaktoru je povinen v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků na aktivní vyzkoušení jaderného zařízení

- a) provést neaktivní vyzkoušení jaderného zařízení podle programu neaktivního vyzkoušení a
- b) zajistit a dokumentovat splnění kritérií úspěšnosti programu neaktivního vyzkoušení.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví způsob provádění neaktivního vyzkoušení jaderného zařízení.

§ 51

Povinnosti držitele povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem

(1) Držitel povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem je povinen

- a) po zavezení jaderného paliva do jaderného reaktoru
  1. provést kontrolu zavezení jaderného paliva do jaderného reaktoru a
  2. ověřit neutronově-fyzikální vlastnosti aktivní zóny jaderného reaktoru a související bezpečnostní funkce,
- b) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků na první energetické spouštění jaderného zařízení
  1. zajistit, ověřit a dokumentovat úspěšné provedení zkoušek prvního fyzikálního spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  2. zajistit a dokumentovat splnění kritérií úspěšnosti prvního fyzikálního spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  3. ověřit a dokumentovat existenci a správnost dokumentace pro povolenou činnost a vnitřních předpisů, včetně havarijních provozních předpisů a vnitřních předpisů zpracovaných podle vnitřního havarijního plánu, a
  4. ověřit zajištění radiační ochrany obyvatelstva v zóně havarijního plánování podle § 156 odst. 2 písm. c) až g).

(2) Držitel povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem je povinen vytvářet rovnoměrně finanční rezervu na jeho vyřazování z provozu podle zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, pokud odhad celkových nákladů na vyřazování z provozu ověřený Správou přesáhne 300 000 Kč, tak, aby peněžní prostředky vedené na vázaném účtu byly k dispozici pro potřeby přípravy a realizace vyřazování z provozu v potřebném čase a výši v souladu s Úřadem schváleným plánem vyřazování z provozu.

(3) Držitel povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem je povinen ukládat peněžní prostředky ve výši rezervy podle odstavce 2 na vázaný účet u banky se sídlem v České republice nebo pobočky zahraniční banky na území České republiky, která má sídlo na území jiného členského státu Evropské unie; úroky z vázaného účtu se připisují na tento účet. Výnosy prostředků vázaného účtu jsou příjmem tohoto vázaného účtu. Rezerva je výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmu.

(4) Povinnost tvorby rezervy na vyřazování z provozu se nevztahuje na organizační složky státu a státní příspěvkové organizace, veřejné vysoké školy a organizační složky a příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky a na státní podnik, u kterého zakladatel vyhlásil útlum.

(5) Peněžní prostředky vedené na vázaném účtu podle odstavce 3 lze použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu po schválení Správou.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) způsob provedení prvního fyzikálního spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
- b) rozsah a způsob dokumentování skutečností podle odstavce 1 písm. b) bod 1 až 3,
- c) způsob stanovení rezervy na vyřazování z provozu.

CELEX: 32013L0059

§ 52

Povinnosti držitele povolení k prvnímu energetickému spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem

(1) Držitel povolení k prvnímu energetickému spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem je povinen

- a) ověřit a dokumentovat na různých výkonových hladinách projektové charakteristiky jaderného zařízení a jeho soulad s projektem jaderného zařízení,
- b) ověřit a dokumentovat schopnost stabilního a bezpečného provozu jaderného zařízení,
- c) v rámci zajištění připravenosti jaderného zařízení a pracovníků k provozu
  - 1. zajistit, ověřit a dokumentovat úspěšné provedení zkoušek prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem a zkušebního provozu,
  - 2. zajistit a dokumentovat splnění kritérií úspěšnosti prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem a zkušebního provozu,
  - 3. ověřit a dokumentovat existenci a správnost dokumentace pro povolovanou činnost a vnitřních předpisů, včetně havarijních provozních předpisů a vnitřních předpisů zpracovaných podle vnitřního havarijního plánu, a
  - 4. ověřit zajištění radiační ochrany obyvatelstva v zóně havarijního plánování podle § 156 odst. 2 písm. c) až g) a
- d) vytvářet rezervu na vyřazování z provozu jaderného zařízení podle § 51 odst. 2 až 4 a odstavce 6 písm. c) a peněžní prostředky rezervy použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) způsob provedení prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
- b) rozsah a způsob dokumentování skutečností podle odstavce 1 písm. a) a b) a písm. c) bod 1 až 3.

CELEX: 32013L0059

§ 53

Povinnosti držitele povolení k uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru

(1) Držitel povolení k uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru je povinen

- a) před zahájením aktivního vyzkoušení
  1. provést a dokumentovat kontrolu připravenosti jaderného zařízení k této etapě,
  2. ověřit existenci a správnost programu a dílčích programů aktivního vyzkoušení, limitů a podmínek, vnitřních předpisů včetně havarijních provozních předpisů a vnitřních předpisů zpracovaných podle vnitřního havarijního plánu a programu systému řízení a
  3. zajistit a ověřit celkovou připravenost jaderného zařízení a jeho pracovníků k aktivnímu vyzkoušení,
- b) provést aktivní vyzkoušení,
- c) zkušebním provozem ověřit a prokázat na reálných stavech budoucího provozu projektové charakteristiky jaderného zařízení a jeho soulad s projektem jaderného zařízení a
- d) vytvářet rezervu na vyřazování z provozu podle § 51 odst. 2 až 4 a odst. 6 písm. c) a peněžní prostředky rezervy použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) pravidla zajištění jaderné bezpečnosti při uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru,
- b) rozsah a způsob dokumentování kontroly připravenosti jaderného zařízení k zahájení aktivního vyzkoušení.

§ 54

Povinnosti držitele povolení k provozu jaderného zařízení

(1) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je povinen

- a) průběžně zajišťovat, ověřovat a dokumentovat schopnost stabilního a bezpečného provozu jaderného zařízení,
- b) informovat Úřad o plánovaném ukončení provozu jaderného zařízení nejméně 2 roky před plánovaným ukončením provozu,
- c) vytvářet rezervu na vyřazování z provozu podle § 51 odst. 2 až 4 a odst. 6 písm. c) a peněžní prostředky rezervy použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou,
- d) před přechodem jaderného zařízení do první etapy vyřazování z provozu vyvézt veškeré vyhořelé jaderné palivo, pokud je v jaderném zařízení umístěno, do jiného jaderného zařízení určeného k nakládání s jaderným palivem,
- e) v případě výzkumného jaderného zařízení provést dlouhodobé odstavení jaderného reaktoru, jsou-li dány důvody pro jeho dočasné nevyužívání, a
- f) zajistit vyřazování z provozu u jaderného zařízení nebo uzavření úložiště radioaktivního odpadu neprodleně po ukončení jeho provozu.

(2) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je před uvedením jaderného reaktoru do kritického stavu povinen

- a) zajistit, aby systémy, konstrukce a komponenty nutné pro provoz jaderného zařízení byly v provozuschopném stavu pro zajištění spolehlivého a bezpečného provozu v souladu s projektem jaderného zařízení,
- b) v případě odstavení z jiných příčin, nežli je výměna paliva v jaderném reaktoru,
  - 1. analyzovat a odstranit příčiny, které vedly k odstavení a
  - 2. přijmout nápravná opatření zamezující opakování provozní události a
- c) zajistit a ověřit připravenost jaderného zařízení a pracovníků k opětovnému uvedení jaderného reaktoru do kritického stavu a k dalšímu provozu.

(3) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je po výměně paliva v jaderném reaktoru povinen

- a) splnit kritéria úspěšnosti prací a zkoušek vztahujících se k výměně paliva,
- b) provést kontrolu zavezení jaderného paliva do jaderného reaktoru,
- c) provést fyzikální spouštění podle vnitřních předpisů a doložit Úřadu splnění kritérií fyzikálního spouštění,
- d) při fyzikálním spouštění ověřit neutronově-fyzikální vlastnosti aktivní zóny jaderného reaktoru a související bezpečnostní funkce,
- e) zajistit a ověřit připravenost jaderného zařízení k energetickému spouštění jaderného zařízení,
- f) prokázat Úřadu připravenost jaderného zařízení a pracovníků k opětovnému uvedení jaderného reaktoru do kritického stavu po výměně jaderného paliva těmito dokumenty:
  - 1. informace o neutronově-fyzikálních vlastnostech aktivní zóny jaderného reaktoru,
  - 2. kartogram zavezení,
  - 3. prohlášení o aktualizaci vnitřních předpisů provedené na základě úprav při předchozím provozu jaderného zařízení,
  - 4. doklady a protokoly o vyzkoušení připravenosti zařízení důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti,
  - 5. doklady a protokoly z provozních kontrol,
  - 6. doklady o splnění kritérií přijatelnosti,
  - 7. souhrnný doklad o výsledcích kontroly připravenosti jaderného zařízení a jeho pracovníků k dalšímu provozu,
  - 8. harmonogram dalšího provozu jaderného zařízení, včetně programu uvádění jaderného zařízení do opětovného provozu a programů fyzikálního a energetického spouštění jaderného zařízení a
- g) provést energetické spouštění jaderného zařízení.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) pravidla pro průběžné zajišťování, ověřování a dokumentování schopnosti stabilního a bezpečného provozu jaderného zařízení,
- b) důvody dočasného nevyužívání jaderného reaktoru vedoucí k jeho dlouhodobému odstavení v případě výzkumného jaderného zařízení,
- c) způsob provedení dlouhodobého odstavení jaderného reaktoru v případě výzkumného jaderného zařízení,
- d) lhůty pro předložení dokumentace k opětovnému uvedení jaderného reaktoru do kritického stavu po výměně jaderného paliva Úřadu a požadavky na její obsah.

§ 55

Povinnosti držitele povolení k vyřazování z provozu jaderného zařízení

(1) Držitel povolení k vyřazování z provozu jaderného zařízení je povinen

- a) mít zaveden systém
  1. nakládání s radioaktivními odpady,
  2. monitorování, který zohledňuje změny jaderného zařízení v jednotlivých etapách vyřazování z provozu,
  3. kontrol, testování a údržby systémů, konstrukcí a komponent vyřazovaného jaderného zařízení, s důrazem na jejich dostupnost, funkčnost a spolehlivost v procesu vyřazování z provozu, a to i v období mezi jednotlivými etapami vyřazování z provozu, a
  4. sběru, vyhodnocení a uchovávání všech údajů nutných pro potřeby vyřazování z provozu včetně údajů o množství látek uvolněných do životního prostředí a radioaktivního odpadu skladovaného na území, v němž je jaderné zařízení umístěno,
- b) jednou ročně vypracovat a zaslat Úřadu hodnocení jednotlivých etap vyřazování z provozu včetně plnění časového harmonogramu,
- c) v případě postupného vyřazování zajistit využívání prvků pasivní bezpečnosti v období časové prodlevy mezi jednotlivými etapami vyřazování z provozu,
- d) zpracovat návrh čerpání prostředků rezervy na vyřazování z provozu v souladu se schváleným plánem vyřazování z provozu,
- e) peněžní prostředky rezervy na vyřazování z provozu použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou,
- f) uchovávat údaje podle písmene a) bodu 4 po dobu 20 let od úplného vyřazení nebo vyřazení s omezením k použití k dalším činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie nebo činnostem v rámci expozičních situací (dále jen „ukončení vyřazování z provozu“) a
- g) zakončit vyřazování z provozu jaderného zařízení, je-li úložištěm radioaktivního odpadu, uzavřením úložiště radioaktivního odpadu.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah a způsob vyřazování z provozu a ukončení vyřazování z provozu jaderného zařízení.

Díl 3

Vybraná zařízení a technická bezpečnost

§ 56

Zajišťování kvality vybraných zařízení

(1) Držitel povolení podle § 9 odst. 1 písm. b) až h) je povinen zajišťovat kvalitu vybraného zařízení tak, aby bylo jaderné zařízení, jehož je vybrané zařízení součástí, schopno plnit bezpečnostní funkce, a zajišťování kvality vybraného zařízení dokumentovat záznamy.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob zajišťování kvality vybraného zařízení v procesu jeho navrhování, výroby, montáže, obstarávání, uvádění do provozu a provozu,
- b) druhy záznamů zajišťování kvality vybraného zařízení a způsob jejich vedení.

§ 57

Technická bezpečnost

(1) Každý, kdo navrhuje, vyrábí, montuje, uvádí do provozu nebo opravuje vybrané zařízení nebo jeho díl, jehož selhání nebo chybná funkce může ohrozit technickou bezpečnost vybraného zařízení (dále jen „část vybraného zařízení“), nebo provádí jeho údržbu a držitel

povolení podle § 9 odst. 1 písm. b) až h) jsou povinni zajišťovat shodu vybraného zařízení nebo části vybraného zařízení s technickými požadavky a toto zajišťování shody dokumentovat.

(2) Technická bezpečnost vybraného zařízení a části vybraného zařízení musí být zajištěna po celou dobu jejich předpokládané životnosti, jsou-li používány za rozumně předvídatelných a technicky odůvodnitelných podmínek.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) technické požadavky na vybrané zařízení a část vybraného zařízení,
- b) požadavky na způsob zajišťování shody vybraného zařízení a části vybraného zařízení s technickými požadavky,
- c) požadavky na dokumentaci zajišťování shody vybraného zařízení a části vybraného zařízení s technickými požadavky.

§ 58

Posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky

(1) Každý, kdo navrhuje nebo vyrábí vybrané zařízení nebo provádí jeho montáž po výrobě, je povinen zajistit posouzení shody tohoto zařízení s technickými požadavky.

(2) Posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky provádí

- a) autorizovaná osoba podle zákona o technických požadavcích na výrobky,
- b) akreditovaná osoba podle zákona o technických požadavcích na výrobky, nebo
- c) výrobce nebo dovozce vybraného zařízení.

(3) Autorizace pro posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky může být udělena jen na základě souhlasného závazného stanoviska Úřadu.

(4) Každý, kdo dováží vybrané zařízení za účelem jeho použití v České republice, je povinen zajistit posouzení shody tohoto zařízení s technickými požadavky, s výjimkou případů, kdy vybrané zařízení ve státě, v němž bylo vyrobeno, odpovídá

- a) technickým předpisům pro jaderná zařízení, které jsou pro výrobu tohoto vybraného zařízení závazné,
- b) technickým normám nebo pravidlům správné praxe určeným pro jaderná zařízení, které jsou vydány národním normalizačním orgánem nebo subjektem jemu naroveň postaveným,
- c) mezinárodním technickým normám pro jaderná zařízení oprávněně používaným v tomto státě, nebo
- d) výrobním postupům používaným pro jaderná zařízení v souladu s právními předpisy státu, v němž bylo vyrobeno, pro které existuje dostatečně podrobná technická dokumentace zajišťující, že toto vybrané zařízení může být pro daný účel použití posouzeno v případě potřeby i na základě doplňujících zkoušek vybraného zařízení,

pokud tyto technické předpisy, technické normy, pravidla správné praxe nebo postupy zaručují míru ochrany oprávněného zájmu odpovídající míře této ochrany v České republice.

(5) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je oprávněn použít vybrané zařízení až po úspěšném posouzení jeho shody, nejde-li o dovážené vybrané zařízení splňující podmínky podle odstavce 4.

(6) Náklady na posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky nese ten, v jehož prospěch je tato činnost prováděna.

(7) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) postupy a rozsah posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky,
- b) požadavky na dokumentování posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky,
- c) jednotlivé postupy, které osoby podle odstavce 2 mohou uplatnit k posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky.

§ 59

Prověřování shody vybraného zařízení s technickými požadavky

(1) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je povinen zajistit pravidelné prověřování shody provozovaného vybraného zařízení s technickými požadavky.

(2) Každý, kdo opravuje vybrané zařízení, provádí jeho údržbu nebo jeho zpětnou montáž po jeho opravě anebo údržbě, je povinen zajistit prověřování shody tohoto zařízení s technickými požadavky před jeho opětovným použitím.

(3) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení je povinen zajistit dokumentování prověřování shody vybraného zařízení s technickými požadavky.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob prověřování shody provozovaného vybraného zařízení s technickými požadavky,
- b) způsob dokumentování a obsah dokumentace prověřování shody provozovaného vybraného zařízení s technickými požadavky.

Hlava II

Radiační ochrana

Díl 1

Principy a obecná pravidla radiační ochrany

§ 60

Vymezení některých pojmů v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) uzavřeným radionuklidovým zdrojem radionuklidový zdroj, jehož úprava zapouzdřením nebo ochranným překryvem zajišťuje zkouškami ověřenou těsnost a vylučuje za předvídatelných podmínek použití a opotřebování únik radionuklidu,
- b) otevřeným radionuklidovým zdrojem radionuklidový zdroj, který není uzavřeným radionuklidovým zdrojem,
- c) sledovaným pásmem prostor, který podléhá dohledu pro účely radiační ochrany,
- d) kontrolovaným pásmem prostor s kontrolovaným vstupem, v němž jsou zavedena zvláštní pravidla k zajištění radiační ochrany a předcházení šíření kontaminace,

- e) externím pracovníkem radiační pracovník, který není zaměstnán provozovatelem sledovaného nebo kontrolovaného pásma, ale vykonává v tomto pásmu pracovní činnost, včetně žáka nebo studenta.

(2) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) dávkovou optimalizační mezí horní mez předpokládaných osobních dávek stanovená pro účely optimalizace radiační ochrany pro příslušný zdroj ionizujícího záření v plánované expoziční situaci,
b) referenční úroveň úroveň ozáření nebo rizika ozáření v nehodové expoziční situaci nebo v existující expoziční situaci, kterou je nežádoucí překročit; snížením úroveň ozáření nebo rizika ozáření na referenční úroveň nelze mít optimalizaci radiační ochrany za docílenou,
c) intervenční radiologii používání rentgenového zobrazování k snadnějšímu zavedení přístroje nebo pomůcky do lidského těla a jeho navádění v něm pro diagnostické nebo léčebné účely,
d) diagnostickou referenční úroveň úroveň dávky při radiodiagnostice nebo intervenční radiologii nebo úroveň aktivity v případě radiofarmak pro typická vyšetření skupin standardních pacientů nebo standardních fantomů pro obecně určené typy vybavení,
e) radiologickou událostí událost při lékařském ozáření, která způsobuje chybné ozáření pacienta,
f) zdravotní újmou v důsledku ozáření snížení délky a kvality života u části obyvatelstva včetně snížení délky a kvality života způsobeného tkáňovými reakcemi, rakovinou a vážnými genetickými poruchami.

(3) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) opuštěným zdrojem radionuklidový zdroj, který není pod dozorem stanoveným právními předpisy, zejména pokud pod dozorem stanoveným právními předpisy nikdy nebyl, byl opuštěn nebo ztracen držitelem, byl držiteli odcizen anebo jej držitel nabyt náhodně nebo bez oznámení Úřadu,
b) nevyužívaným zdrojem radionuklidový zdroj, který se již k činnosti, pro niž bylo Úřadem vydáno povolení, nevyužívá a jehož další využití se nepředpokládá,
c) uznaným skladem pracoviště oprávněné ke shromažďování nebo skladování radionuklidových zdrojů včetně vysokoaktivních zdrojů,
d) vysokoaktivním zdrojem uzavřený radionuklidový zdroj, jehož aktivita je rovna nebo vyšší, než pro daný radionuklid stanoví prováděcí právní předpis,
e) radonovým indexem pozemku ukazatel míry rizika migrace radonu z geologického podloží; radonový index pozemku je nízký, střední nebo vysoký,
f) ozářením z radonu ozáření radonem a jeho dceřinými produkty.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) ozáření pacienta, které je považováno za chybné pro účely vymezení radiologické události,
b) aktivitu radionuklidu, která činí uzavřený radionuklidový zdroj vysokoaktivním zdrojem.

CELEX: 32013L0059

§ 61

Kategorizace v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Pro účely odstupňovaného přístupu k regulaci činností se podle míry ohrožení zdraví a životního prostředí ionizujícím zářením zdroje ionizujícího záření kategorizují jako nevýznamné, drobné, jednoduché, významné a velmi významné. Úřad je v odůvodněných

případech oprávněn rozhodnutím změnit kategorii zdroje ionizujícího záření v rámci kategorií stanovených ve větě první. Při rozhodování o zařazení zdroje ionizujícího záření do jiné kategorie Úřad zohlední typický způsob nakládání se zdrojem ionizujícího záření, související míru možného ozáření pracovníků a potenciální riziko plynoucí z předvídatelných poruch a odchylek od běžného provozu zdroje ionizujícího záření.

(2) Pro účely regulace přeshraničního pohybu radionuklidových zdrojů a jejich zabezpečení se radionuklidové zdroje podle aktivity zařazují do 1. až 5. kategorie zabezpečení (dále jen „kategorie zabezpečení“).

(3) Pracoviště, na němž se vykonává radiační činnost, se zařazuje do I., II., III. nebo IV. kategorie. Úřad je v odůvodněných případech oprávněn rozhodnutím změnit kategorii pracoviště v rámci kategorií stanovených ve větě první. Při rozhodování o zařazení pracoviště do jiné kategorie Úřad zohlední typický způsob provozu pracoviště, související míru možného ozáření pracovníků a obyvatelstva a potenciální riziko plynoucí z předvídatelných poruch a odchylek od běžného provozu pracoviště.

(4) Pro účely monitorování a pracovnělékařských služeb se radiační pracovníci podle možné míry zdravotního rizika spojeného s ionizujícím zářením zařazují do kategorie A nebo B.

(5) Vystavení ionizujícímu záření na pracovišti se považuje za rizikový faktor pracovních podmínek na pracovištích. Práce, které smí vykonávat pouze radiační pracovníci kategorie A, jsou podle zákona o ochraně veřejného zdraví pracemi kategorie druhé a pracemi rizikovými; ostatní práce zahrnující vystavení ionizujícímu záření na pracovišti jsou pracemi kategorie první.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) kritéria pro zařazení zdrojů ionizujícího záření do kategorií,
- b) způsob zařazení radionuklidových zdrojů do kategorií zabezpečení,
- c) kritéria pro zařazení pracoviště do příslušné kategorie,
- d) pravidla zařazení radiačních pracovníků do kategorie A nebo B.

CELEX: 32013L0059

§ 62

Omezení ozáření

Každý, kdo vykonává činnost v rámci plánované expoziční situace, je povinen omezit ozáření fyzické osoby tak, aby celkové ozáření způsobené kombinací ozáření z těchto činností bylo odůvodněné, optimalizované a nepřekračovalo v součtu limity ozáření.

CELEX: 32013L0059

§ 63

Limity ozáření

(1) Limitem ozáření je kvantitativní ukazatel pro omezení celkového ozáření fyzické osoby z činností v rámci plánovaných expozičních situací.

(2) Limity ozáření jsou

- a) obecné limity pro obyvatele,
- b) limity pro radiační pracovníky,
- c) limity pro žáky a studenty.

(3) Autorizovaný limit je kvantitativní ukazatel, který je výsledkem optimalizace radiační ochrany pro jednotlivou radiační činnost nebo jednotlivý zdroj ionizujícího záření a je zpravidla nižší než dávková optimalizační mez. Autorizované limity stanoví Úřad v povolení k činnostem v rámci expozičních situací. Nepřekročení autorizovaných limitů prokazuje nepřekročení limitů ozáření.

(4) Pokud se při optimalizaci radiační ochrany zjistí, že nelze pro určitou radiační činnost dodržet limit pro radiační pracovníky stanovený pro určité období, může Úřad na základě posouzení úrovně radiační ochrany a rizik plynoucích z ozáření rozhodnutím schválit jiný způsob čerpání tohoto limitu v čase.

(5) Limitům ozáření nepodléhá lékařské ozáření.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví hodnoty limitů ozáření a způsob nakládání s nimi.

CELEX: 32013L0059

§ 64

Omezení ozáření ve zvláštním případě

(1) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací, který provádí lékařské ozáření, je povinen omezit ozáření fyzických osob, které

- a) dobrovolně mimo rámec svých pracovních povinností pečují o pacienty vystavené lékařskému ozáření, tyto pacienty navštěvují nebo žijí ve společné domácnosti s pacienty, kteří byli po aplikaci radionuklidu propuštěni ze zdravotnického zařízení tak, aby v součtu za kalendářní rok nepřesáhlo dávkovou optimalizační mez 1 mSv efektivní dávky u fyzických osob mladších 18 let a 5 mSv efektivní dávky u ostatních fyzických osob,
- b) dobrovolně pomáhají fyzické osobě podstupující lékařské ozáření tak, aby v součtu za kalendářní rok nepřesáhlo dávkovou optimalizační mez 5 mSv efektivní dávky; tyto fyzické osoby musí
  - 1. být starší 18 let,
  - 2. být poučeny o rizicích plynoucích z ozáření,
  - 3. být vybaveny ochrannými prostředky a
  - 4. písemně potvrdit svůj souhlas s ozářením.

(2) Ozáření fyzické osoby podle odstavce 1 musí prokazovat dostatečný čistý přínos s přihlédnutím k přímým zdravotním přínosům pro pacienta, k možným přínosům pro fyzickou osobu poskytující péči a podporu a k možné zdravotní újmě v důsledku ozáření.

(3) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací, na jehož pracovišti I. až IV. kategorie pracuje těhotná žena, je povinen neprodleně poté, co žena těhotenství oznámí, upravit podmínky její práce k omezení ozáření plodu tak, aby součet efektivních dávek ze zevního ozáření a úvazků efektivních dávek z vnitřního ozáření plodu alespoň po zbývající dobu těhotenství nepřekročil 1 mSv.

(4) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací, na jehož pracovišti I. až IV. kategorie pracuje kojící žena, je povinen neprodleně poté, co žena oznámí, že kojí dítě, upravit podmínky její práce k omezení ozáření kojence příjmem radionuklidu z

kontaminovaného mateřského mléka a přeradit ji z práce v kontrolovaném pásmu pracoviště s otevřeným radionuklidovým zdrojem.

CELEX: 32013L0059

§ 65

Výjimečné ozáření

(1) Pokud držitel povolení hodlá v rámci plánované expoziční situace vykonávat práce, při kterých může předpokládané ozáření radiačního pracovníka překročit limity pro radiační pracovníky (dále jen „výjimečné ozáření“), je povinen předem požádat Úřad o schválení výjimečného ozáření. Žádost o schválení výjimečného ozáření musí obsahovat odůvodnění výjimečného ozáření a postupy optimalizace radiační ochrany při výjimečném ozáření.

(2) Úřad na základě posouzení úrovně radiační ochrany a rizik plynoucích z výjimečného ozáření může rozhodnutím schválit výjimečné ozáření v případě, že se jedná o jednorázové, krátkodobé nebo jiné výjimečné práce se zdrojem ionizujícího záření, které jsou omezeny pouze na malý počet fyzických osob a na vymezené prostory a nejsou vykonávány v rámci nehodové expoziční situace. V rozhodnutí o schválení výjimečného ozáření Úřad stanoví míru schváleného výjimečného ozáření a období, po které může být radiační pracovník výjimečnému ozáření vystaven.

(3) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací je povinen omezit výjimečné ozáření tak, aby efektivní dávka z opakovaných výjimečných ozáření nepřekročila 500 mSv za 5 po sobě jdoucích kalendářních roků.

(4) Výjimečnému ozáření může být vystaven pouze radiační pracovník kategorie A, a to se svým souhlasem a po předchozím poučení o rizicích s tím spojených.

(5) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací je povinen práci zahrnující výjimečné ozáření a její podmínky předem projednat se zástupci zaměstnanců vystavených výjimečnému ozáření a s poskytovatelem pracovnělékařských služeb.

(6) Výjimečné ozáření není přípustné u fyzických osob mladších 18 let, žáků, studentů a těhotných a kojících žen.

CELEX: 32013L0059

§ 66

Optimalizace radiační ochrany

(1) Každý, kdo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen při optimalizaci radiační ochrany zohlednit rozsah ozáření, jeho pravděpodobnost a počet fyzických osob vystavených ozáření.

(2) Každý, kdo vykonává činnosti v rámci expozičních situací, je povinen provést optimalizaci radiační ochrany

a) před zahájením činnosti v rámci plánované expoziční situace posouzením variant řešení radiační ochrany, které přicházejí v úvahu, s ohledem na nutné náklady, kolektivní dávku, dávky reprezentativních osob a správnou praxi,

- b) při vykonávání činnosti v rámci plánované expoziční situace pravidelným rozbořem vztahu obdržených dávek k prováděným úkonům, s uvažím dalších opatření k zajištění radiační ochrany a porovnáním s podobnou provozovanou a společensky přijatelnou činností,
- c) před uskutečněním opatření k zajištění radiační ochrany v rámci existující a nehodové expoziční situace a před zahájením uvolňování radioaktivní látky z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření posouzením možných variant opatření a volbou takové, která svým způsobem provedení, rozsahem a dobou trvání přinese co největší čistý přínos,
- d) při uskutečňování opatření k zajištění radiační ochrany v rámci existující a nehodové expoziční situace rozbořem obdržených dávek ve vztahu k prováděným opatřením a uvažím změny zvolených opatření a postupů.

(3) Každý, kdo vykonává činnosti v rámci plánované expoziční situace, je povinen pro optimalizaci ozáření obyvatelstva používat dávkové optimalizační meze podle § 82 odst. 1.

(4) Pro optimalizaci ozáření pracovníků při plánované expoziční situaci držitel povolení stanoví příslušné dávkové optimalizační meze pro stanovené časové období v programu monitorování.

(5) Každý, kdo vykonává činnosti v rámci existující a nehodové expoziční situace, je povinen pro optimalizaci radiační ochrany obyvatelstva, radiačních pracovníků a zasahujících osob používat referenční úrovně a optimalizaci přednostně zaměřit na ozáření přesahující referenční úroveň.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) referenční úrovně,
- b) způsob použití referenčních úrovní,
- c) postupy používané při optimalizaci radiační ochrany včetně způsobu stanovení dávkových optimalizačních mezí.

CELEX: 32013L0059

Díl 2

Regulace plánovaných expozičních situací

§ 67

Zproštění

(1) Každý může vykonávat radiační činnost bez ohlášení, registrace nebo povolení, pokud je tato činnost odůvodněna a vykonávána se zdrojem ionizujícího záření, který

- a) je radioaktivní látkou, jejíž aktivita je nižší než hodnota zprošťovací úrovně, nebo zařízením takovou látku obsahujícím nebo uvolňujícím,
- b) je generátorem záření emitujícím ionizující záření s energií nepřevyšující 5 keV,
- c) je katodovou trubicí určenou k zobrazování nebo jiným elektrickým zařízením pracujícím při rozdílu elektrických potenciálů nepřevyšujícím 30 kV, u něhož je příkon dávkového ekvivalentu na kterémkoli přístupném místě ve vzdálenosti 0,1 m od povrchu zařízení menší než 0,001 mSv/h, nebo
- d) byl uvolněn z pracoviště v souladu s tímto zákonem.

(2) Každý může vykonávat radiační činnost se zdrojem ionizujícího záření bez ohlášení, registrace nebo povolení, pokud je tato činnost odůvodněna a stanoví-li tak Úřad opatřením

obecné povahy, je-li zdravotní riziko spojené s ozářením fyzické osoby způsobené činností tak nízké, že nevzniká potřeba činnosti regulovat.

(3) Výjimka podle odstavců 1 nebo 2 se nevztahuje na přidávání radioaktivní látky do spotřebního výrobku při jeho výrobě anebo přípravě nebo na dovoz a vývoz takového spotřebního výrobku, které lze provádět pouze na základě povolení podle § 9 odst. 2 písm. g).

(4) Prováděcí právní předpis stanoví hodnotu a způsob použití zprošťovací úrovně.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 1

Povinnosti držitele povolení, registranta a ohlašovatele v oblasti zajišťování radiační ochrany

§ 68

Společné povinnosti držitele povolení a registranta v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Držitel povolení vykonávající činnost v rámci plánované expoziční situace a registrant jsou povinni

- a) zajistit sledování součtu dávek ze všech pracovních činností svého radiačního pracovníka a součet dávek porovnávat s limity pro radiačního pracovníka,
- b) předávat výsledky osobního monitorování radiačního pracovníka jinému držiteli povolení nebo registrantovi, pro nějž radiační pracovník také vykonává pracovní činnost, a spolupracovat s tímto držitelem povolení nebo registrantem při zjišťování příčin překročení limitů pro radiačního pracovníka, pokud byly dávky vedoucí k překročení obdrženy u více držitelů povolení nebo registrantů,
- c) neprodleně oznámit Úřadu překročení limitu ozáření,
- d) umožnit nakládání se zdrojem ionizujícího záření pouze osobě oprávněné nakládat s ním podle tohoto zákona,
- e) zařadit používaný zdroj ionizujícího záření a provozované pracoviště s ním do příslušné kategorie,
- f) zajistit hodnocení vlastností zdroje ionizujícího záření prostřednictvím
  1. přejímací zkoušky, pokud se nejedná o nevýznamný nebo drobný zdroj ionizujícího záření, který není zdrojem ionizujícího záření k nelékařskému ozáření, kostní denzitometr, uzavřený radionuklidový zdroj, u kterého neuplynula doba delší než 6 měsíců od jeho výroby, nebo zdroj ionizujícího záření převzatý výhradně ke skladování, přepravě nebo distribuci, zdroj ionizujícího záření vyrobený jeho uživatelem pro vlastní použití, prototyp nebo unikátní zařízení, a
  2. zkoušky dlouhodobé stability, pokud se nejedná o nevýznamný nebo drobný zdroj ionizujícího záření, kostní denzitometr, otevřený radionuklidový zdroj, zdroj ionizujícího záření vyrobený jeho uživatelem pro vlastní použití, prototyp nebo unikátní zařízení,
- g) provádět ověřování vlastností zdroje ionizujícího záření prostřednictvím zkoušky provozní stálosti, pokud se nejedná o nevýznamný zdroj ionizujícího záření nebo otevřený radionuklidový zdroj, výsledky této zkoušky hodnotit a v případě nevyhovujících výsledků provést nápravná opatření,
- h) používat zdroj ionizujícího záření v souladu s návodem k jeho použití,
- i) nepoužívat zdroj ionizujícího záření, pokud
  1. neprošel úspěšně přejímací zkouškou, nebo

2. neprošel úspěšně zkouškou dlouhodobé stability nebo od poslední úspěšné zkoušky dlouhodobé stability uplynula delší lhůta, než je stanovena pro její periodické provádění, nebo nastaly jiné důvody k provedení této zkoušky,
- j) na pracovišti, kde se vykonávají radiační činnosti, zpracovat a trvale zpřístupnit zásahové instrukce a vnitřní předpisy; vnitřní předpisy musí stanovit postupy k bezpečnému nakládání se zdrojem ionizujícího záření, včetně postupů, jak zabránit neoprávněnému nakládání se zdrojem ionizujícího záření, jeho ztrátě, odcizení nebo poškození, a včetně postupů pro případ odchylky od běžného provozu,
  - k) pokud dovážejí nebo distribuují zdroj ionizujícího záření, na žádost uživatele jím dovezeného nebo distribuovaného zdroje ionizujícího záření převzít zdroj ionizujícího záření zpět a zajistit jeho bezpečné předání výrobcí nebo jiné osobě oprávněné s ním nakládat,
  - l) při přidávání radioaktivní látky do spotřebního výrobku při jeho výrobě nebo přípravě nebo při jeho dovozu nebo vývozu zajistit, aby součástí dokumentace předávané uživateli spotřebního výrobku s přidaným radionuklidem byla informace o
    1. přidané radioaktivní látce, jejím druhu a aktivitě,
    2. dávkovém příkonu za normálních podmínek a při údržbě,
    3. možné zdravotní újmě v důsledku ozáření,
    4. schválení typu výrobku,
    5. správném použití, instalaci, údržbě a opravách a
    6. doporučeném způsobu jeho zneškodnění,
  - m) pokud dovážejí nebo distribuují zdroj ionizujícího záření, zajistit, aby součástí dokumentace předávané uživateli dováženého a distribuovaného zdroje ionizujícího záření byly
    1. údaj o zařazení zdroje ionizujícího záření do kategorie,
    2. návrh rozsahu provádění přejímacích zkoušek, zkoušek dlouhodobé stability a zkoušek provozní stálosti,
    3. osvědčení, jedná-li se o uzavřený radionuklidový zdroj, nebo průvodní list, jedná-li se o otevřený radionuklidový zdroj,
    4. návod k jeho použití zahrnující pokyny pro bezpečné používání a zneškodnění zdroje ionizujícího záření uživatelem,
    5. informace o možných radiačních rizicích spojených s jeho používáním,
    6. doklady, že konstrukce vybavení umožňuje omezit ozáření na nejnižší rozumně dosažitelnou úroveň a
    7. v případě vybavení používaného k lékařskému ozáření informace o riziku pro pacienty a o dostupných výsledcích ověřování nezavedené metody včetně praktického zaškolení,
  - n) informovat radiačního pracovníka a fyzickou osobu, která se připravuje v kontrolovaném nebo sledovaném pásmu na výkon povolání, o skutečnostech důležitých z hlediska radiační ochrany týkajících se výkonu práce,
  - o) zajistit průběžné vzdělávání radiačního pracovníka, jeho znalosti ověřovat a toto průběžné vzdělávání dokumentovat,
  - p) vybavit radiačního pracovníka osobními ochrannými pracovními prostředky s dostatečným stínícím účinkem a odpovídajícími ochrannými pomůckami a
  - q) každý případ přístupu nepovoláného ke zdroji ionizujícího záření nebo jeho závažného poškození neprodleně oznamovat Úřadu.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a četnost provádění zkoušek podle odstavce 1 písm. f),
- b) rozsah a četnost zkoušky provozní stálosti prováděné registrantem,

- c) pravidla pro stanovení rozsahu a četnosti zkoušky provozní stálosti prováděné držitelem povolení,
- d) okruh osob provádějících zkoušku provozní stálosti,
- e) okruh osob povinných zajistit plnění povinností podle odstavce 1 písm. g),
- f) postup hodnocení zkoušky provozní stálosti a nakládání s jeho výsledky, včetně způsobu a doby uchovávání jeho výsledků,
- g) kritéria pro hodnocení zkoušky dlouhodobé stability, pravidla pro odstraňování závad zjištěných touto zkouškou a způsob stanovení lhůt pro odstranění těchto závad,
- h) rozsah a obsah poskytovaných informací podle odstavce 1 písm. n) a způsob jejich poskytování,
- i) rozsah a způsob průběžného vzdělávání radiačního pracovníka, způsob a četnost ověřování jeho znalostí a způsob dokumentování průběžného vzdělávání,
- j) obsah zásahové instrukce.

CELEX: 32013L0059

§ 69

Zvláštní povinnosti držitele povolení v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Držitel povolení vykonávající činnost v rámci plánované expoziční situace je povinen.

- a) pokud nakládá se zdrojem ionizujícího záření nebo poskytuje službu v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie, provádět jednou ročně hodnocení způsobu zajištění radiační ochrany vykonávané činnosti a hodnocení zaslat Úřadu do 30. dubna následujícího kalendářního roku,
- b) pokud vyrábí zdroj ionizujícího záření, na žádost uživatele převzít jím vyrobený zdroj ionizujícího záření zpět a zajistit jeho bezpečné zneškodnění, nebo další využití,
- c) provádět inventurní kontrolu zdrojů ionizujícího záření včetně fyzické kontroly jejich přítomnosti a její výsledky oznamovat Úřadu,
- d) jde-li o nakládání s uzavřeným radionuklidovým zdrojem, nakládat s tímto zdrojem jako s otevřeným, pokud
  - 1. není doložena jeho těsnost, nebo
  - 2. byla zjištěna jeho netěsnost,
- e) provádí-li vyřazování z provozu pracoviště IV. kategorie s úložištěm radioaktivního odpadu, zakončit toto vyřazování uzavřením úložiště radioaktivního odpadu a
- f) dokumentovat a oznamovat Úřadu provedení změny související s radiační ochranou, monitorováním radiační situace a zvládnutím radiační mimořádné události na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob hodnocení způsobu zajištění radiační ochrany vykonávané činnosti podle odstavce 1 písm. a),
- b) druhy zdrojů ionizujícího záření, u nichž je prováděna inventurní kontrola, rozsah a způsob provádění inventurní kontroly a její četnost a četnost a rozsah předávání jejích výsledků Úřadu,
- c) způsoby doložení těsnosti uzavřeného radionuklidového zdroje,
- d) výčet změn souvisejících s radiační ochranou, monitorováním radiační situace a zvládnutím radiační mimořádné události na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření,
- e) rozsah a způsob dokumentování změny související s radiační ochranou, monitorováním radiační situace a zvládnutím radiační mimořádné události na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření a způsob a lhůty jejího oznamování Úřadu.

CELEX: 32013L0059

§ 70

Zvláštní povinnosti registranta v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Registrant je povinen

- a) ustanovit osobu zajišťující radiační ochranu registranta a zajistit její přípravu a přítomnost na pracovišti, používá-li zubní nebo veterinární rentgenové zařízení nebo rentgenový kostní denzitometr,
- b) dodržovat postupy pro zajištění radiační ochrany registrantem při používání zdroje ionizujícího záření a
- c) oznamovat neprodleně Úřadu každou změnu skutečnosti důležité z hlediska radiační ochrany a změnu v údajích v registračním formuláři.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah, způsob a četnost provádění přípravy osoby zajišťující radiační ochranu registranta,
- b) náplň práce osoby zajišťující radiační ochranu registranta,
- c) postupy pro zajištění radiační ochrany registrantem při používání zdroje ionizujícího záření.

CELEX: 32013L0059

§ 71

Zvláštní povinnosti ohlašovatele v oblasti zajišťování radiační ochrany

(1) Ohlašovatel používající schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření je povinen

- a) zajistit bezpečné ukončení používání zdroje ionizujícího záření,
- b) vést a uchovávat evidenci zdrojů ionizujícího záření a evidované údaje předávat Úřadu,
- c) informovat radiačního pracovníka o skutečnostech důležitých z hlediska radiační ochrany ve vztahu k vykonávané činnosti,
- d) ověřovat vlastnosti zdroje ionizujícího záření prostřednictvím zkoušky provozní stálosti v souladu s návodem k jeho použití a
- e) používat zdroj ionizujícího záření v souladu s návodem k jeho použití.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah, způsob a dobu uchovávání evidovaných údajů o zdroji ionizujícího záření a jejich předávání Úřadu.

CELEX: 32013L0059

§ 72

Soustavný dohled nad radiační ochranou

(1) Držitel povolení k nakládání se zdrojem ionizujícího záření, k nakládání s radioaktivním odpadem, k provozu pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie a k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie je povinen zajistit soustavný dohled nad radiační ochranou dohlížející osobou a na pracovišti II. a vyšší kategorie také osobou s přímým dohledem nad radiační ochranou.

(2) Držitel povolení k poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie je povinen zajistit soustavný dohled nad radiační ochranou

dohlížející osobou. Při poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie je provozovatel kontrolovaného pásma, ve kterém je činnost vykonávána, povinen zajistit soustavný dohled nad radiační ochranou fyzických osob provádějících poskytování služeb v kontrolovaném pásmu osobou s přímým dohledem nad radiační ochranou.

(3) Soustavný dohled nad radiační ochranou musí být zajištěn v rozsahu odpovídajícím vykonávané činnosti, způsobu nakládání se zdrojem ionizujícího záření a míře možného ozáření včetně potenciálního ozáření.

(4) K vykonávání soustavného dohledu nad radiační ochranou na energetickém jaderném zařízení musí držitel povolení k provozu pracoviště IV. kategorie zřídit specializovaný útvar radiační ochrany organizačně nezávislý na provozních a výrobních útvarech držitele povolení.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob vykonávání činnosti dohlížející osoby,
- b) kategorii radiačního pracovníka v případě dohlížející osoby,
- c) rozsah a způsob vykonávání činnosti osoby s přímým dohledem nad radiační ochranou,
- d) kategorii radiačního pracovníka v případě osoby s přímým dohledem nad radiační ochranou,
- e) rozsah a způsob vykonávání činností specializovaným útvarem radiační ochrany zajišťujícím soustavný dohled nad radiační ochranou na energetickém jaderném zařízení.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 2

Požadavky na bezpečný provoz pracoviště se zdrojem ionizujícího záření

§ 73

Kontrolované pásmo

(1) Na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření, kde lze předpokládat, že by efektivní dávka mohla být vyšší než 6 mSv ročně nebo že by ekvivalentní dávka mohla být vyšší než tři desetiny limitu pro radiačního pracovníka pro kůži anebo končetiny nebo 15 mSv pro oční čočku, je držitel povolení podle § 9 odst. 2 písm. b) a f) povinen vymezit kontrolované pásmo, dokumentovat jeho provoz a zajistit radiační ochranu fyzické osoby do něj vstupující.

(2) Držitel povolení vymezující kontrolované pásmo je povinen neprodleně oznamovat Úřadu

- a) vymezení kontrolovaného pásma,
- b) změnu vymezení kontrolovaného pásma a
- c) zrušení kontrolovaného pásma.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob vymezení kontrolovaného pásma,
- b) rozsah omezení vstupu do kontrolovaného pásma,
- c) podmínky výkonu práce v kontrolovaném pásmu,
- d) způsob zajištění radiační ochrany v kontrolovaném pásmu,
- e) požadavky na dokumentaci provozu kontrolovaného pásma.

CELEX: 32013L0059

§ 74

Sledované pásmo

(1) Na pracovišti se zdrojem ionizujícího záření, kde lze předpokládat, že by efektivní dávka mohla být vyšší než 1 mSv ročně nebo by ekvivalentní dávka mohla být vyšší než jedna desetina limitu ozáření pro radiačního pracovníka pro oční čočku, kůži a končetiny, je držitel povolení nebo registrant povinen vymezit sledované pásmo, dokumentovat jeho provoz a zajistit radiační ochranu fyzické osoby do něj vstupující.

(2) Sledované pásmo se nevymezuje, pokud by jeho rozsah nepřesáhl vymezení kontrolovaného pásma.

(3) Držitel povolení nebo registrant vymezující sledované pásmo je povinen neprodleně oznamovat Úřadu

- a) vymezení sledovaného pásma,
- b) změnu vymezení sledovaného pásma a
- c) zrušení sledovaného pásma.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob vymezení sledovaného pásma,
- b) způsob zajištění radiační ochrany ve sledovaném pásmu,
- c) požadavky na dokumentaci provozu sledovaného pásma.

CELEX: 32013L0059

§ 75

Bezpečný provoz pracoviště

(1) Držitel povolení vykonávající činnost v rámci plánované expoziční situace, registrant nebo ohlašovatel používající schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření

- a) je povinen zajistit, aby pracoviště, kde má být vykonávána radiační činnost, bylo navrženo, postaveno a uvedeno do provozu způsobem, který umožní bezpečné nakládání se zdrojem ionizujícího záření při provozu a zajistí dostatečnou radiační ochranu fyzických osob na pracovišti a fyzických osob pobývajících v jeho okolí,
- b) je povinen dodržovat podmínky bezpečného provozu pracoviště se zdrojem ionizujícího záření a
- c) smí ukončit provoz pracoviště I. kategorie nebo pracoviště II. kategorie až po odstranění všech zdrojů ionizujícího záření nebo po jejich zajištění proti neoprávněnému použití a po očištění pracoviště od radioaktivní látky; po očištění pracoviště nesmí být na pracovišti překročena uvolňovací úroveň.

(2) Držitel povolení k provozu pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie je povinen

- a) informovat Úřad, rozhodne-li se ukončit provoz pracoviště, a před ukončením provozu podat žádost o povolení jednotlivých etap vyřazování z provozu provozovaného pracoviště,
- b) vytvářet rezervu na vyřazování z provozu provozovaného pracoviště obdobně podle § 51 odst. 2 až 4 a odstavce 6 písm. c) a peněžní prostředky rezervy použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou a
- c) provést vyřazování z provozu provozovaného pracoviště.

(3) Povinnost vytvářet rezervu na vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie se nevztahuje na organizační složky státu a státní příspěvkové organizace, veřejné vysoké školy a organizační složky a příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky a na státní podnik, u kterého zakladatel vyhlásil útlum.

(4) Držitel povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie je povinen zpracovat návrh čerpání peněžních prostředků rezervy na vyřazování z provozu v souladu se schváleným plánem vyřazování z provozu a peněžní prostředky rezervy použít pouze na přípravu a realizaci vyřazování z provozu a po schválení Správou.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky bezpečného provozu pracoviště se zdrojem ionizujícího záření s ohledem na typ zdroje ionizujícího záření,
- b) rozsah a způsob vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie,
- c) rozsah a způsob ukončení vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie,
- d) způsob stanovení rezervy na vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie.

CELEX: 32013L0059

§ 76

Uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, na němž se vykonává radiační činnost

(1) Radioaktivní látku lze uvolňovat z pracoviště, na němž se vykonává radiační činnost, bez povolení Úřadu, nejsou-li překročeny uvolňovací úrovně stanovené prováděcím právním předpisem.

(2) Výjimka podle odstavce 1 neplatí pro

- a) pracoviště s jaderným zařízením,
- b) pracoviště, kde je prováděna činnost související se získáváním radioaktivního nerostu, nebo
- c) pracoviště, kde je zpracováváno kamenivo z odvalů pocházejících z činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu.

(3) Radioaktivní látku lze uvolňovat z pracoviště bez povolení Úřadu též v případě, že efektivní dávka každého jednotlivce z obyvatelstva způsobená v kalendářním roce uvolněním radioaktivní látky je menší než 0,01 mSv.

(4) Výjimka podle odstavce 3 neplatí pro vypouštění radioaktivní látky z pracoviště s jaderným zařízením do ovzduší nebo do vodoteče.

(5) Každý, kdo uvolňuje radioaktivní látku z pracoviště podle odstavce 3, je povinen oznámit Úřadu nejméně 60 dní předem

- a) druh uvolňované radioaktivní látky,
- b) aktivitu radionuklidů v uvolňované radioaktivní látce,
- c) místo, čas a způsob uvolňování a
- d) zhodnocení ozáření jednotlivce z obyvatelstva prokazující splnění podmínky uvolňování podle odstavce 3.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví hodnoty uvolňovacích úrovní pro pracoviště, na němž se vykonává radiační činnost, a podmínky, za nichž se považují za překročené.

CELEX: 32013L0059

§ 77

Přechodné pracoviště

(1) Držitel povolení k používání zdroje ionizujícího záření je oprávněn vykonávat činnost na předem nespecifikovaném přechodném pracovišti určeném pro používání zdroje ionizujícího záření (dále jen „přechodné pracoviště“) po dobu nejdéle 30 dnů, zajistí-li radiační ochranu obyvatelstva, pracovníků a okolí přechodného pracoviště. Výkon činnosti na přechodném pracovišti je držitel povolení k používání zdroje ionizujícího záření povinen předem oznámit Úřadu.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob vymezení kontrolovaného pásma na přechodném pracovišti,
- b) způsob zajištění radiační ochrany obyvatelstva, pracovníků a okolí přechodného pracoviště,
- c) rozsah, způsob a lhůtu oznamování výkonu činnosti na přechodném pracovišti Úřadu.

Oddíl 3

Zvláštní požadavky na radiační ochranu pracovníků, obyvatel a pacientů

Pododdíl 1

Radiační ochrana pracovníků

§ 78

Radiační pracovníci

(1) Držitel povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací a registrant jsou povinni

- a) zařadit radiačního pracovníka do kategorie A nebo B,
- b) vést seznam svých radiačních pracovníků,
- c) v případě změny pracovních podmínek, která by mohla vést ke změně ozáření radiačního pracovníka, ověřit správnost zařazení radiačního pracovníka do kategorie A nebo B,
- d) zajistit osobní monitorování radiačního pracovníka a monitorování pracoviště v závislosti na rozsahu a způsobu vykonávané činnosti,
- e) stanovit monitorovací úrovně a postupy při jejich překročení v souladu s obecnými postupy při jejich překročení stanovenými prováděcím právním předpisem,
- f) vybavit radiačního pracovníka kategorie A osobními dozimetry v případě vystavení zevnímu ozáření a zajistit jejich vyhodnocování,
- g) zajistit žákům a studentům stejnou úroveň radiační ochrany jako ostatním radiačním pracovníkům a
- h) poskytnout radiačnímu pracovníkovi výsledky jeho osobního monitorování.

(2) Radiačním pracovníkem může být pouze pracovník starší 18 let, s výjimkou žáků a studentů ve věku od 16 do 18 let, kteří jsou povinni v průběhu svého studia pracovat se zdrojem ionizujícího záření. Žáci a studenti ve věku od 16 do 18 let mohou být zařazeni pouze

do kategorie B. Žáci a studenti starší 18 let mohou být zařazeni do kategorie A nebo B podle vykonávané činnosti.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) požadavky na osobní monitorování radiačního pracovníka,
- b) požadavky na monitorování pracoviště,
- c) druhy monitorovacích úrovní pro hodnocení výsledků monitorování a obecné postupy při jejich překročení,
- d) postupy hodnocení veličin měřených v rámci monitorování,
- e) pravidla vybavení radiačního pracovníka kategorie A osobními dozimetry, nakládání s nimi a jejich vyhodnocování, včetně délky období pro jejich vyhodnocování,
- f) způsob poskytování výsledků osobního monitorování radiačnímu pracovníkovi.

CELEX: 32013L0059

§ 79

Externí pracovníci

(1) Externí pracovník kategorie A, který vykonává radiační činnost v kontrolovaném pásmu, musí být vybaven osobním radiačním průkazem.

(2) Zajistit v plném rozsahu radiační ochranu externího pracovníka včetně jeho vybavení osobním radiačním průkazem, je-li požadován tímto zákonem, je povinen

- a) zaměstnavatel externího pracovníka, který je držitelem povolení,
- b) externí pracovník sám, je-li držitelem povolení a vykonává-li práci ve sledovaném nebo v kontrolovaném pásmu jiného držitele povolení osobně, nebo
- c) provozovatel sledovaného nebo kontrolovaného pásma, ve kterém externí pracovník vykonává práci, pokud zaměstnavatel externího pracovníka nebo externí pracovník sám není držitelem povolení.

(3) Nemá-li provozovatel sledovaného nebo kontrolovaného pásma, ve kterém externí pracovník vykonává práci, údaje potřebné k zajištění radiační ochrany externího pracovníka, zaměstnavatel externího pracovníka je povinen mu tyto údaje poskytnout. Zaměstnavatel externího pracovníka a provozovatel sledovaného nebo kontrolovaného pásma, ve kterém externí pracovník vykonává práci, musí sjednat rozsah údajů, které je zaměstnavatel povinen poskytnout provozovateli.

(4) Provozovatel kontrolovaného pásma, ve kterém externí pracovník kategorie A vykonává práci, je povinen

- a) ověřit, že je externí pracovník správně kategorizován jako radiační pracovník kategorie A,
- b) zajistit externímu pracovníkovi při výkonu práce v kontrolovaném pásmu úroveň radiační ochrany jakoby byl jeho zaměstnancem,
- c) před započítáním práce externího pracovníka v kontrolovaném pásmu ověřit, zda je zdravotně způsobilý pro práci, kterou bude v kontrolovaném pásmu vykonávat,
- d) zajistit vyhodnocení osobní dávky obdržené externím pracovníkem v kontrolovaném pásmu v souladu s programem monitorování,
- e) zaznamenat obdržanou dávku do osobního radiačního průkazu externího pracovníka nebo informaci o ní neprodleně po vyhodnocení předat osobě mající povinnost v tomto případě zajistit radiační ochranu externího pracovníka podle odstavce 2, která je povinna ji do jeho osobního radiačního průkazu zaznamenat, a

f) poučit externího pracovníka o specifických podmínkách práce v daném kontrolovaném pásmu.

(5) Provozovatel sledovaného pásma, ve kterém externí pracovník vykonává práci, je povinen

- a) zajistit externímu pracovníkovi při výkonu práce ve sledovaném pásmu úroveň radiační ochrany jakoby byl jeho zaměstnancem a
- b) poskytnout externímu pracovníkovi pracovní pokyny odpovídající riziku souvisejícímu s činnostmi, které bude externí pracovník ve sledovaném pásmu vykonávat.

(6) Osoba mající povinnost zajistit radiační ochranu externího pracovníka podle odstavce 2 je povinna

- a) kontrolovat osobní radiační průkaz a pravidelně aktualizovat údaje v něm uvedené, pokud je jím externí pracovník vybaven,
- b) průběžně sledovat celkovou osobní dávku externího pracovníka a porovnávat ji se stanovenými limity pro radiační pracovníky,
- c) zajistit odbornou přípravu a informování externího pracovníka,
- d) zajistit externímu pracovníkovi pracovnílékařské služby podle § 80,
- e) ve spolupráci s provozovatelem kontrolovaného pásma stanovit dávkové optimalizační meze pro externího pracovníka pro dané období, pokud sama není tímto provozovatelem kontrolovaného pásma,
- f) neprodleně poté, co žena, která je externím pracovníkem, oznámí těhotenství, upravit podmínky její práce k omezení ozáření plodu tak, aby součet efektivních dávek ze zevního ozáření a úvazků efektivních dávek z vnitřního ozáření plodu po zbývající dobu těhotenství nepřekročil 1 mSv a
- g) neprodleně poté, co žena, která je externím pracovníkem, oznámí, že kojí dítě, upravit podmínky její práce k omezení ozáření kojence příjmem radionuklidu z kontaminovaného mateřského mléka a přeradit ji z práce v kontrolovaném pásmu pracoviště s otevřeným radionuklidovým zdrojem.

(7) Externí pracovník, který je vybaven osobním radiačním průkazem, je povinen dbát, aby osobní radiační průkaz nebyl poškozen, ztracen nebo odcizen.

(8) Externí pracovník je povinen oznámit osobě mající povinnost zajistit radiační ochranu externího pracovníka podle odstavce 2 písm. a) a c) každou skutečnost, která by mohla snížit úroveň zajištění jeho radiační ochrany, včetně toho, že je vybaven více než jedním osobním radiačním průkazem nebo obdobným zahraničním dokladem. Osoba mající povinnost zajistit radiační ochranu externího pracovníka podle odstavce 2 oznámí v takovém případě tuto skutečnost neprodleně Úřadu.

(9) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) pravidla vydávání osobního radiačního průkazu, lhůty pro podání žádosti a dobu platnosti osobního radiačního průkazu,
- b) pravidla nakládání s osobním radiačním průkazem,
- c) vzor osobního radiačního průkazu včetně identifikačních údajů externího pracovníka,
- d) rozsah a způsob aktualizace údajů v osobním radiačním průkazu.

§ 80

Pracovnílékařské služby poskytované radiačním pracovníkům

(1) Zaměstnavatel radiačního pracovníka postupuje při zajišťování pracovnílékařských služeb, pokud dále není stanoveno jinak, podle zákona upravujícího specifické zdravotní služby.

(2) Radiační pracovník, který nevykonává práci v mezích základního pracovníprávního vztahu, je povinen zajistit pracovnílékařské služby pro svou osobu u poskytovatele pracovnílékařských služeb, se kterým uzavře smlouvu o poskytování pracovnílékařských služeb. Při zajišťování pracovnílékařských služeb radiačnímu pracovníkovi, který nevykonává práci v rámci pracovníprávního vztahu, se postupuje, pokud dále není stanoveno jinak, obdobně podle zákona upravujícího specifické zdravotní služby.

(3) Zaměstnavatel uvedený v odstavci 1 nebo radiační pracovník uvedený v odstavci 2 musí zajistit poskytovateli pracovnílékařských služeb přístup ke všem informacím nutným k ověření zdravotního stavu radiačního pracovníka z hlediska jeho schopnosti plnit svěřené úkoly, včetně údajů o pracovním prostředí, a k výsledkům osobního monitorování.

(4) Pracovnílékařské služby poskytované radiačním pracovníkům musí zahrnovat

- a) lékařskou prohlídku před zařazením radiačního pracovníka do kategorie A,
- b) periodickou lékařskou prohlídku nejméně jednou ročně, jde-li o radiačního pracovníka kategorie A,
- c) lékařskou prohlídku po skončení rizikové práce, pokud vlivy pracovních rizik působí i po skončení rizikové práce a poskytovatel pracovnílékařských služeb tak stanoví v rámci výstupní lékařské prohlídky,
- d) mimořádnou lékařskou prohlídku, pokud byl překročen některý z limitů pro radiační pracovníky nebo došlo ke změně zdravotního stavu radiačního pracovníka; poskytovatel pracovnílékařské služby je oprávněn stanovit podmínky pro další práci se zdrojem ionizujícího záření lékařským posudkem o zdravotní způsobilosti, a
- e) výstupní lékařskou prohlídku, jde-li o radiačního pracovníka kategorie A.

CELEX: 32013L0059

Pododdíl 2

Radiační ochrana obyvatel

§ 81

Výpusti

(1) Každý, kdo vykonává činnosti v rámci plánované expoziční situace, je povinen zajistit radiační ochranu obyvatel před ozářením v důsledku nakládání se zdrojem ionizujícího záření na pracovišti nebo vypouštění radioaktivní látky do okolí pracoviště.

(2) Držitel povolení k provozu pracoviště IV. kategorie, držitel povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště IV. kategorie, držitel povolení k uvolňování radioaktivní látky z pracoviště III. kategorie, který uvolňuje radioaktivní látku formou výpusti, a držitel povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie, který uvolňuje radioaktivní látku formou výpusti, je povinen

- a) zajistit monitorování výpustí a okolí pracoviště,

- b) stanovit monitorovací úroveň a postupy při jejich překročení v souladu s obecnými postupy při jejich překročení stanovenými prováděcím právním předpisem,
- c) zajistit monitorování všech potenciálních cest úniku, existuje-li možnost úniku radioaktivní látky z pracoviště, a
- d) hodnotit ozáření reprezentativní osoby, výsledky hodnocení ozáření reprezentativní osoby předávat Úřadu a na žádost je poskytnout dotčeným osobám.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob monitorování výpustí a okolí pracoviště podle odstavce 2 písm. a),
- b) druhy monitorovacích úrovní pro hodnocení výsledků monitorování výpustí a okolí pracoviště podle odstavce 2 písm. a), pravidla pro jejich stanovení a obecné postupy pro jejich překročení,
- c) postupy hodnocení veličin měřených v rámci monitorování výpustí a okolí pracoviště podle odstavce 2 písm. a),
- d) pravidla pro stanovení reprezentativní osoby a hodnocení jejího ozáření.

CELEX: 32013L0059

§ 82

Optimalizace radiační ochrany obyvatel

(1) Každý, kdo vykonává radiační činnost, je povinen zajistit, aby v důsledku této činnosti, a to i v případě nahromadění radioaktivní látky uvolňované z pracoviště, byla při optimalizaci radiační ochrany použita dávková optimalizační mez pro reprezentativní osobu 0,25 mSv za rok a v případě energetického jaderného zařízení současně 0,2 mSv pro výpusti do ovzduší a 0,05 mSv pro výpusti do povrchových vod.

(2) Dávkovou optimalizační mez pro uvolňování radioaktivní látky z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření stanoví Úřad v podmínkách povolení podle § 9 odst. 1 písm. e).

(3) Úřad může za účelem stanovení autorizovaného limitu ozáření reprezentativní osoby rozhodnutím uložit žadateli o povolení k uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, aby zajistil provedení optimalizační studie.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví obsah optimalizační studie pro stanovení autorizovaného limitu ozáření reprezentativní osoby.

CELEX: 32013L0059

§ 83

Nelékařské ozáření

(1) Nelékařské ozáření musí být předem odůvodněno též s ohledem na zvláštní povahu účelu tohoto ozáření, jímž není diagnostický nebo léčebný přínos.

(2) Nelékařské ozáření lékařským radiologickým vybavením lze provádět, pokud

- a) je prováděno poskytovatelem zdravotních služeb, jejichž součástí je lékařské ozáření, oprávněným podle jiného právního předpisu,
- b) je prováděno podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality fyzické osoby, která je ozařována, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti,

- c) jsou použity přiměřené techniky, z nichž jsou přednostně použity techniky spojené s nízkou dávkou fyzické osobě, která ozáření podstupuje,
- d) je vzat v úvahu zvláštní účel tohoto ozáření,
- e) jsou vzaty v úvahu vlastnosti a zdravotní stav fyzické osoby, která je ozařována, a
- f) je prováděno v souladu s požadavky tohoto zákona a jiných právních předpisů na lékařské ozáření, které jsou splnitelné vzhledem ke zvláštní povaze nelékařského ozáření a jeho odůvodnění.

(3) Držitel povolení nebo registrant, který provádí nelékařské ozáření, je povinen vést o něm záznamy.

(4) Držitel povolení nebo registrant, který provádí nelékařské ozáření jiným zdrojem ionizujícího záření, je povinen dodržovat dávkové optimalizační meze.

(5) Fyzická osoba vystavená nelékařskému ozáření musí být informována o riziku ozáření a o možnostech použití metody bez ionizujícího záření, kterou je možno dosáhnout stejného účelu.

(6) Fyzická osoba vystavená nelékařskému ozáření může podstoupit ozáření jen se svým souhlasem, nestanoví-li jiný právní předpis jinak.

(7) Prováděcí právní předpis stanoví obsah záznamů podle odstavce 3.

CELEX: 32013L0059

Pododdíl 3

Radiační ochrana pacientů

§ 84

Optimalizace lékařského ozáření

(1) Pro posouzení optimalizace lékařského ozáření při zdravotních výkonech v radiodiagnostice a intervenční radiologii a při diagnostických zdravotních výkonech v nukleární medicíně musí být používány diagnostické referenční úrovně.

(2) Držitel povolení nebo registrant provádějící lékařské ozáření jsou povinni stanovit místní diagnostickou referenční úroveň pro každý zdravotní výkon v radiodiagnostice a intervenční radiologii běžně prováděný na jejich pracovišti a pro diagnostický zdravotní výkon v nukleární medicíně běžně prováděný na jejich pracovišti.

(3) Místní diagnostická referenční úroveň může být vyšší než národní diagnostická referenční úroveň pouze v odůvodněném případě.

(4) Soustavné odchylování od místní diagnostické referenční úrovně v běžné klinické praxi musí držitel povolení nebo registrant prošetřit, výsledek prošetření zaznamenat a bez zbytečného prodlení přijmout opatření k optimalizaci radiační ochrany.

(5) Pokud dojde k významnému překročení místní diagnostické referenční úrovně, musí držitel povolení nebo registrant toto překročení prošetřit, zejména zvážit, zda nedošlo k radiologické události, a výsledek prošetření zaznamenat.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) národní diagnostické referenční úrovně,
- b) obsah záznamů podle odstavců 4 a 5.

CELEX: 32013L0059

§ 85

Sledování dávek z lékařského ozáření

(1) Držitel povolení nebo registrant provádějící lékařské ozáření jsou povinni zaznamenávat veličiny a parametry umožňující stanovení dávky u každého pacienta pro konkrétní zvolené vyšetření nebo léčbu a předávat je na vyžádání Úřadu.

(2) Držitel povolení nebo registrant provádějící lékařské ozáření jsou povinni při provádění lékařského ozáření dětí, lékařského ozáření, které je spojeno s vysokými dávkami pacientům při radioterapii, intervenční radiologii, výpočetní tomografii a nukleární medicíně, a v rámci vyhledávacího vyšetření věnovat zvýšenou pozornost hodnocení ozáření pacientů a volbě postupů určených pro lékařské ozáření.

(3) Zdravotní pojišťovna je povinna poskytnout Úřadu na vyžádání údaje o zdravotních službách, při nichž bylo použito ionizující záření a které byly poskytovatelem zdravotních služeb vykázány a zdravotní pojišťovnou uhrazeny. Údaje podle věty první se použijí pro stanovení distribuce dávek u obyvatelstva z lékařského ozáření.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah, strukturu a způsob předávání údajů o zdravotních službách zdravotní pojišťovnou.

CELEX: 32013L0059

§ 86

Vybavení pracoviště a domácí péče

(1) Držitel povolení nebo registrant provádějící lékařské ozáření jsou povinni vybavit pracoviště, na kterém se provádí lékařské ozáření, přístroji a pomůckami k zajištění radiační ochrany pacienta a fyzické osoby, která mu poskytuje pomoc.

(2) Pacient po léčebné nebo diagnostické aplikaci radionuklidu může být propuštěn do domácí péče pouze za předpokladu, že

- a) nebudou překročeny hodnoty stanovené v § 64 odst. 1,
- b) je poučen o rizicích a bezpečném způsobu chování a
- c) je vybaven písemnými pokyny k bezpečnému způsobu chování, stanoví-li tak prováděcí právní předpis.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) požadavky na zdroj ionizujícího záření používaný při lékařském ozáření a vybavení pracoviště pro rentgenovou diagnostiku a radioterapii,
- b) způsob provádění léčebné nebo diagnostické aplikace radionuklidu,
- c) podmínky propouštění pacienta po léčbě nebo vyšetření radionuklidem,
- d) případy, kdy je vyžadováno vybavení pacienta písemnými pokyny k bezpečnému způsobu chování po léčebné nebo diagnostické aplikaci radionuklidu.

CELEX: 32013L0059

§ 87

Radiologické události

(1) Držitel povolení nebo registrant musí provádět lékařské ozáření tak, aby byla minimalizována pravděpodobnost vzniku radiologické události. V případě radioterapeutické činnosti musí držitel povolení nebo registrant provádět analýzu rizika vzniku radiologické události.

(2) Dojde-li k radiologické události, jsou držitel povolení nebo registrant povinni postupovat s ohledem na její závažnost tak, aby byl její následek co nejmírnější.

(3) Držitel povolení nebo registrant musí zajistit prošetření radiologické události a případu, kdy k radiologické události mohlo dojít, pokud by nebyly příčiny včas zjištěny a odstraněny, a přijmout opatření k předcházení jejich vzniku. Postup držitele povolení nebo registranta musí odpovídat riziku spojenému s radiologickou událostí. Držitel povolení nebo registrant musí vést a uchovávat záznamy z prošetření a záznamy o přijatých opatřeních.

(4) O závažné radiologické události musí držitel povolení nebo registrant informovat Úřad, indikujícího lékaře, aplikujícího odborníka a pacienta nebo jeho zákonného zástupce.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) klasifikaci radiologických událostí podle jejich závažnosti,
- b) postupy pro případ výskytu radiologické události nebo případu, kdy k radiologické události mohlo dojít, pokud by nebyly příčiny včas zjištěny a odstraněny,
- c) obsah a dobu uchovávání záznamů z prošetření a záznamů o přijatých opatřeních podle odstavce 3,
- d) rozsah informování o závažné radiologické události a lhůty k jeho provedení.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 4

Podmínky nakládání s některými zvláštními druhy zdrojů ionizujícího záření

§ 88

Činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu

(1) Produkt hornické činnosti uložený na odvalu nebo v odkališti jako těžební odpad¹²⁾ obsahující přírodní radionuklid není radioaktivním odpadem.

(2) Pokud je součástí těžebního odpadu po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu radioaktivní látka, postupuje se při nakládání s ním podle tohoto zákona, co se týče jeho radioaktivní vlastnosti.

(3) Práce vykonávaná hornickým způsobem v podzemí z ložiska dobývání radioaktivního nerostu musí být vykonávána za stejných podmínek jako činnost související se získáváním radioaktivního nerostu.

(4) Osoba, která má v držbě odval, odkaliště nebo jiný zbytek po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu nebo po jiné hornické činnosti doprovázené výskytem

---

¹²⁾ Zákon č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

radioaktivního nerostu, musí zajistit monitorování těchto zbytků podle § 149 a v případě překročení uvolňovacích úrovní zajistit nápravu.

(5) Vlastník pozemku, na němž se provádí monitorování nebo zajištění nápravy podle odstavce 4, je povinen strpět úkony spojené s jejich provedením.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví požadavky na zajištění radiační ochrany při činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu.

§ 89

Vysokoaktivní zdroj

(1) Držitel povolení k výrobě nebo dovozu vysokoaktivního zdroje a osoba, která má v držbě vysokoaktivní zdroj, jsou povinni zajistit identifikaci a označení vysokoaktivního zdroje a jeho příslušenství, zejména obalu, přepravního obalu a zařízení, v němž je vysokoaktivní zdroj instalován.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví způsob identifikace a označování vysokoaktivního zdroje a jeho příslušenství.

CELEX: 32013L0059

§ 90

Zvláštní povinnosti při nakládání s radionuklidovým zdrojem

(1) Držitel povolení, který má v držbě radionuklidový zdroj, pro který již nemá další využití, je povinen jej předat neprodleně jeho dodavateli, uznanému skladu, držiteli povolení k nakládání s radioaktivním odpadem nebo jinému oprávněnému uživateli.

(2) Držitel povolení k nakládání s radionuklidovým zdrojem je povinen trvale zajistit peněžní prostředky k bezpečnému ukončení tohoto nakládání.

(3) Držitel povolení, který má v držbě jednoduchý nebo významný radionuklidový zdroj, jehož využití nepředpokládá po dobu delší než 12 měsíců, je povinen jej předat na své náklady ke skladování do uznaného skladu.

(4) Držitel povolení k nakládání s radionuklidovým zdrojem, na kterého bylo vydáno rozhodnutí o úpadku, je povinen neprodleně po nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku předat na své náklady radionuklidový zdroj, pro nějž nemá využití, ke skladování do uznaného skladu. Náklady na skladování radionuklidového zdroje a na jeho konečné zneškodnění jsou součástí nákladů správy majetkové podstaty.

CELEX: 32013L0059

§ 91

Opuštěný zdroj

(1) Provozovatel zařízení určeného k tavbě, shromažďování a zpracování kovového šrotu je povinen přijmout opatření k vyhledávání opuštěného zdroje a pracovníka, který může být vystaven ionizujícímu záření z opuštěného zdroje,

a) informovat o účincích ionizujícího záření na lidský organismus,

- b) poučit o tom, jak opuštěný zdroj vizuálně rozpoznat,
- c) poučit o opatřeních při nálezů opuštěného zdroje nebo vzniku podezření na jeho přítomnost a
- d) pravidelně školit o skutečnostech podle písmene a) až c).

(2) Je-li nalezen opuštěný zdroj

- a) v zařízení určeném k tavbě, shromažďování a zpracování kovového šrotu, jeho provozovatel
  - 1. musí zajistit radiační ochranu fyzických osob, které by mohly přijít se zdrojem ionizujícího záření do styku, a zabezpečit zdroj ionizujícího záření před přístupem nepovolaných fyzických osob a
  - 2. se stává vlastníkem zdroje ionizujícího záření, není-li původní vlastník zjištěn do 60 dnů od nalezení, nebo
- b) mimo zařízení určené k tavbě, shromažďování a zpracování kovového šrotu,
  - 1. je Správa povinná převzít zdroj ionizujícího záření a vlastníkem zdroje ionizujícího záření se stává Česká republika, není-li původní vlastník zjištěn do 60 dnů od nalezení, nebo
  - 2. Úřad rozhodne o vrácení zdroje ionizujícího záření původnímu vlastníkov, jsou-li zajištěny podmínky pro další bezpečné nakládání s ním, nebo rozhodne o prohlášení zdroje ionizujícího záření za radioaktivní odpad.

(3) Náklady spojené s vyhledáním, bezpečným předáním, skladováním, přípravou na další využití nebo zneškodněním opuštěného zdroje nese původní vlastník, je-li znám, jinak je nese Česká republika nebo provozovatel zařízení určeného k tavbě, shromažďování a zpracování kovového šrotu, stane-li se vlastníkem zdroje ionizujícího záření podle odstavce 2 písm. a) bodu 2.

CELEX: 32013L0059

§ 92

Dovoz a vývoz radionuklidového zdroje

(1) Držitel povolení k dovozu radionuklidového zdroje 1. nebo 2. kategorie zabezpečení, je povinen

- a) informovat o chystaném dovozu Úřad 30 dní předem; součástí informace musí být
  - 1. údaje o druhu radionuklidu a aktivitě dováženého radionuklidového zdroje,
  - 2. identifikační údaje dodavatele radionuklidového zdroje,
  - 3. údaje o způsobu přepravy a
  - 4. předpokládané datum dovozu,
- b) sdělit Úřadu nejméně 3 dny před uskutečněním dovozu jeho skutečné datum a jednoznačnou identifikaci dováženého radionuklidového zdroje.

(2) Držitel povolení k vývozu radionuklidového zdroje 1. nebo 2. kategorie zabezpečení, je povinen

- a) vyvézt radionuklidový zdroj jen do státu, který je schopen trvalého bezpečného nakládání s radionuklidovým zdrojem,
- b) informovat o chystaném vývozu Úřad 30 dní předem; součástí informace musí být
  - 1. předpokládané datum vývozu,
  - 2. identifikační údaje příjemce v cílové zemi, včetně adresy sídla nebo místa pobytu příjemce a údajů o existenci a platnosti oprávnění příjemce k nakládání s radionuklidovým zdrojem,

3. druh radionuklidu a aktivita vyváženého radionuklidového zdroje a
4. počet a celková aktivita vyvážených radionuklidových zdrojů.
- c) sdělit Úřadu nejméně 7 kalendářních dnů před uskutečněním vývozu jeho skutečné datum a jednoznačnou identifikaci vyváženého radionuklidového zdroje.

(3) Vývoz radionuklidového zdroje 1. kategorie zabezpečení je zakázán v případě, že nelze prokázat, že příjemce nebo přejímající stát je schopen zajistit bezpečné nakládání s tímto zdrojem.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 5

Plánované expoziční situace na pracovišti s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření

§ 93

Pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření

(1) Pracovištěm s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření je

- a) paluba letadla při letu ve výšce nad 8 km,
- b) pracoviště s materiálem se zvýšeným obsahem přírodního radionuklidu.

(2) Každý, kdo vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření, je povinen

- a) zajistit měření za účelem stanovení osobních dávek pracovníka a evidenci výsledků měření a osobních dávek pracovníka,
- b) oznamovat Úřadu informace o pracovišti, výsledcích měření a osobních dávkách pracovníka,
- c) zajistit optimalizaci radiační ochrany pracovníka, pokud je překročena stanovená úroveň,
- d) zajistit ochranu těhotné ženy podle § 64 odst. 3 a
- e) informovat pracovníka o
  1. možném zvýšeném ozáření z přírodního zdroje záření,
  2. výsledcích měření na pracovišti, osobních dávkách stanovených měřením a o související zdravotní újmě v důsledku ozáření a
  3. provedených opatřeních ke snížení ozáření.

(3) Každý, kdo provozuje pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření, kterým je paluba letadla při letu ve výšce nad 8 km, na němž může být efektivní dávka člena posádky letadla vyšší než 1 mSv za rok, je povinen hodnotit ozáření člena posádky letadla a na základě výsledků tohoto hodnocení zvážit úpravu rozpisu služeb člena posádky letadla za účelem snížení ozáření.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) výčet pracovišť s materiálem se zvýšeným obsahem přírodního radionuklidu,
- b) způsob, rozsah a četnost měření za účelem stanovení osobních dávek pracovníka, způsob stanovení osobních dávek pracovníka a rozsah, způsob a dobu evidence osobních dávek pracovníka,
- c) rozsah a obsah informací oznamovaných Úřadu o pracovišti, včetně identifikačních údajů provozovatele pracoviště, a četnost jejich oznamování,
- d) úroveň, po jejímž překročení musí být na pracovišti s materiálem se zvýšeným obsahem přírodního radionuklidu zajištěna optimalizace radiační ochrany.

§ 94

Pracoviště se zvýšeným ozářením z přírodního zdroje záření

(1) Pokud po provedení optimalizace radiační ochrany podle § 93 odst. 2 písm. c) může na pracovišti s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření překročit ozáření pracovníka efektivní dávku 6 mSv za rok, pracoviště se považuje za pracoviště se zvýšeným ozářením z přírodního zdroje záření.

(2) Každý, kdo vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště se zvýšeným ozářením z přírodního zdroje záření, je povinen

- a) vymezit pracoviště nebo jeho část, kde může efektivní dávka pracovníka překročit 6 mSv za rok, označit je a zabezpečit proti vstupu nepovolaného,
- b) zařadit svého pracovníka jako radiačního pracovníka kategorie A,
- c) provést každoroční poučení pracovníka o radiačním riziku na pracovišti,
- d) zajistit pracovníkovi pracovnílékařské služby podle § 80,
- e) zpracovat pokyny pro práci na pracovišti včetně pokynů pro její bezpečné vykonávání a pro vstup fyzické osoby, která není pracovníkem, na pracoviště,
- f) zajistit pro pracovníka ochranné pracovní pomůcky,
- g) zajistit zpracování postupu monitorování pracoviště a pracovníků a
- h) zajistit vedení dokumentace o rozsahu a způsobu zajištění radiační ochrany.

§ 95

Podmínky uvolňování radioaktivní látky z některých pracovišť s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření

(1) Každý, kdo uvolňuje radioaktivní látku z pracoviště stanoveného v § 93 odst. 1 písm. b), je povinen

- a) předcházet neodůvodněnému nahromadění radioaktivní látky uvolňované z pracoviště,
- b) zajistit měření a hodnocení obsahu radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště, a to včetně případů, kdy je uvolňovaná radioaktivní látka určena pro opakované použití nebo recyklaci,
- c) výsledky měření podle písmene b) evidovat a oznamovat Úřadu,
- d) zpracovat vnitřní předpis pro nakládání s radioaktivní látkou uvolňovanou z pracoviště a postupovat podle něj a
- e) v případě použití radioaktivní látky uvolňované z pracoviště k výrobě stavebního materiálu informovat výrobce stavebního materiálu o druhu a aktivitě uvolňované radioaktivní látky.

(2) Radioaktivní látku lze uvolňovat z pracoviště stanoveného v § 93 odst. 1 písm. b) bez povolení Úřadu, nejsou-li překročeny uvolňovací úrovně stanovené prováděcím právním předpisem.

(3) Radioaktivní látku lze uvolňovat z pracoviště stanoveného v § 93 odst. 1 písm. b) bez povolení Úřadu též v případě, že efektivní dávka každého jednotlivce z obyvatelstva způsobená v kalendářním roce uvolněním radioaktivní látky je menší než 0,3 mSv.

(4) Každý, kdo uvolňuje radioaktivní látku z pracoviště podle odstavce 3, je povinen oznámit Úřadu nejméně 60 dní předem

- a) druh uvolňované radioaktivní látky,
- b) aktivitu radionuklidů v uvolňované radioaktivní látce,
- c) místo, čas a způsob uvolňování radioaktivní látky a
- d) zhodnocení ozáření jednotlivce z obyvatelstva prokazující splnění podmínky uvolňování podle odstavce 3.

(5) Radioaktivní látku lze uvolňovat z pracoviště stanoveného v § 93 odst. 1 písm. b) bez povolení Úřadu též v případě použití uvolňované radioaktivní látky k výrobě stavebního materiálu. Při tomto způsobu uvolňování radioaktivní látky z pracoviště nelze postupovat podle odstavce 3. Každý, kdo uvolňuje radioaktivní látku z pracoviště za účelem použití uvolňované radioaktivní látky k výrobě stavebního materiálu, je povinen oznámit Úřadu nejméně 60 dní předem

- a) druh uvolňované radioaktivní látky,
- b) aktivitu radionuklidů v uvolňované radioaktivní látce,
- c) dobu a rozsah uvolňování radioaktivní látky a
- d) identifikační údaje výrobce stavebního materiálu.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah, způsob a četnost provádění měření a hodnocení obsahu radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště,
- b) způsob a dobu vedení evidence výsledků měření obsahu radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště a četnost jejich oznamování Úřadu,
- c) obsah vnitřního předpisu pro nakládání s radioaktivní látkou uvolňovanou z pracoviště,
- d) hodnoty uvolňovacích úrovní pro pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření a podmínky, za nichž se považují za překročené.

CELEX: 32013L0059

Díl 3

Existující expoziční situace

Oddíl 1

Ozáření z radonu na pracovišti

§ 96

Pracoviště s možným zvýšeným ozářením z radonu

(1) Pracovištěm s možným zvýšeným ozářením z radonu je

- a) pracoviště v podzemí,
- b) pracoviště, na němž je čerpáním, shromažďováním nebo jiným obdobným způsobem nakládáno s vodou z podzemního zdroje, zejména čerpací stanice, lázeňské zařízení, stáčárna, úpravná vody nebo vodojem,
- c) pracoviště umístěné v podzemním nebo prvním nadzemním podlaží budovy, které splňuje podmínky stanovené prováděcím právním předpisem.

(2) Každý, kdo vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště s možným zvýšeným ozářením z radonu, je povinen

- a) oznamovat Úřadu informace o pracovišti,

- b) zajistit měření za účelem stanovení efektivní dávky pracovníka na pracovišti a evidenci výsledků měření a efektivní dávky pracovníka, s výjimkou pracoviště, kde doba pobytu pracovníka na pracovišti nepřekročí 100 hodin za rok,
- c) zajistit optimalizaci radiační ochrany, pokud je měřením podle písmene b) prokázáno překročení referenční úrovně stanovené prováděcím právním předpisem, a
- d) informovat pracovníka o
  - 1. možném zvýšeném ozáření z radonu,
  - 2. výsledcích měření na pracovišti, efektivních dávkách a o související zdravotní újmě v důsledku ozáření a
  - 3. provedených opatřeních ke snížení ozáření z radonu.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky pro zařazení pracoviště umístěného v podzemním nebo prvním nadzemním podlaží budovy mezi pracoviště s možným zvýšeným ozářením z radonu,
- b) rozsah, způsob a četnost provádění měření za účelem stanovení efektivní dávky pracovníka na pracovišti a pravidla stanovení efektivní dávky pracovníka,
- c) rozsah, způsob a dobu vedení evidence výsledků měření a efektivní dávky pracovníka,
- d) rozsah a obsah informací o pracovišti oznamovaných Úřadu, včetně identifikačních údajů provozovatele pracoviště, a četnost jejich oznamování Úřadu.

CELEX: 32013L0059

§ 97

Pracoviště se zvýšeným ozářením z radonu

(1) Pokud může na pracovišti podle § 96 odst. 1 překročit ozáření pracovníka efektivní dávku 6 mSv za rok, pracoviště se považuje za pracoviště se zvýšeným ozářením z radonu.

(2) Každý, kdo vykonává činnost na pracovišti se zvýšeným ozářením z radonu, je povinen

- a) uplatňovat limity pro radiační pracovníky,
- b) vymezit pracoviště nebo jeho část, kde může efektivní dávka pracovníka překročit 6 mSv za rok,
- c) provést každoroční poučení pracovníků o radiačním riziku na pracovišti,
- d) zpracovat pokyny pro práci na pracovišti včetně pokynů pro její bezpečné vykonávání,
- e) zajistit zpracování postupu monitorování a
- f) zajistit vedení dokumentace o rozsahu a způsobu zajištění radiační ochrany.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 2

Ozáření z přírodního zdroje záření ve stavbě

§ 98

Prevence pronikání radonu do stavby

(1) Každý, kdo navrhuje umístění nové stavby nebo přístavby s obytnými nebo bytovými místnostmi, je povinen zajistit stanovení radonového indexu pozemku.

(2) Každý, kdo ohlašuje nebo žádá o povolení provedení změny dokončené stavby, která bude nově obsahovat obytné nebo bytové místnosti, nebo žádá o změnu v užívání stavby,

kteřá bude nově obsahovat obytné nebo pobytové místnosti, nebo takovou změnu oznamuje, je povinen zajistit měření úrovně objemové aktivity radonu ve stávající stavbě.

(3) Stanovení radonového indexu pozemku se nemusí provádět, bude-li stavba umístěna v terénu tak, že všechny její obvodové konstrukce budou od podloží odděleny vzduchovou vrstvou, kterou může volně proudit vzduch, nebo pokud je projektováno preventivní protiradonové opatření založené na odvětrání radonu z podloží mimo objekt.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví způsob stanovení radonového indexu pozemku.

CELEX: 32013L0059

§ 99

Ochrana před přírodním ozářením ve stavbě

(1) Vlastník budovy s obytnou nebo pobytovou místností, v níž bylo zjištěno překročení referenční úrovně, je povinen usilovat o to, aby ozářením fyzických osob ve stavbě bylo tak nízké, jakého lze rozumně dosáhnout při uvážení všech hospodářských a společenských hledisek.

(2) Vlastník budovy sloužící škole nebo školskému zařízení nebo budovy sloužící pro zajištění sociálních anebo zdravotních služeb při dlouhodobém pobytu fyzických osob je povinen zajistit měření objemové aktivity radonu ve vnitřním ovzduší při uvedení do provozu a vždy po provedení změn dokončené stavby, které by mohly objemovou aktivitu radonu ve vnitřním ovzduší ovlivnit, zejména po provedení zásahů do izolace stavby proti pronikání radonu z podloží a úprav, které mohou vést ke snížení účinnosti ventilace ve stavbě.

(3) Překročí-li objemová aktivita radonu ve vnitřním ovzduší budovy podle odstavce 2 referenční úroveň, vlastník budovy je povinen provést opatření ke snížení ozářením na úroveň tak nízkou, jaké lze rozumně dosáhnout při zohlednění všech hospodářských a společenských hledisek.

(4) Vlastník budovy s obytnými nebo pobytoвыми místnostmi, ve které bylo zjištěno překročení stanovené hodnoty ročního průměru objemové aktivity radonu ve vzduchu, je povinen provést opatření, která snižují míru ozářením.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) kritéria pro přípravu a hodnocení plánovaných opatření, která snižují míru ozářením z přírodního zdroje záření ve stavbě,
- b) hodnotu ročního průměru objemové aktivity radonu ve vzduchu, při jejímž překročení je vlastník budovy s obytnou nebo pobytovou místností povinen provést opatření, která snižují míru ozářením.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 3
Voda a stavební materiál

§ 100

Voda

(1) Pitná voda nesmí být dodávána pro veřejnou potřebu a balená voda nesmí být dodávána na trh v České republice, pokud

- a) objemová aktivita radonu překročí nejvyšší přípustnou hodnotu, nebo
- b) obsah přírodních radionuklidů překročí referenční úroveň a nebylo provedeno opatření, které snižuje míru ozáření na úroveň tak nízkou, jaké lze rozumně dosáhnout při zohlednění všech hospodářských a společenských hledisek.

(2) Osoba povinná zajistit, aby dodávaná pitná voda měla jakost pitné vody podle zákona o ochraně veřejného zdraví (dále jen „dodavatel vody“) a výrobce a dovozce balené vody jsou povinni

- a) zajistit systematické měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě,
- b) vést evidenci výsledků měření obsahu přírodních radionuklidů ve vodě a dalších údajů a oznamovat je Úřadu,
- c) v případě překročení nejvyšší přípustné hodnoty objemové aktivity radonu provést opatření, která snižují objemovou aktivitu radonu pod tuto hodnotu,
- d) v případě překročení referenční úrovně obsahu přírodních radionuklidů provést opatření, která snižují míru ozáření na úroveň tak nízkou, jaké lze rozumně dosáhnout při zohlednění všech hospodářských a společenských hledisek a
- e) v případě překročení referenční úrovně poskytnout veřejnosti informace o výsledcích měření, o efektivní dávce z vody a s ní spojeném riziku a o provedeném opatření, které snižuje míru ozáření.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) nejvyšší přípustnou hodnotu objemové aktivity radonu v pitné vodě pro veřejnou potřebu a pro dodávání balené vody na trh,
- b) referenční úrovně obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě pro veřejnou potřebu a pro dodávání balené vody na trh,
- c) rozsah, četnost a způsob systematického měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě,
- d) rozsah, způsob a dobu vedení evidence výsledků měření a dalších údajů, včetně identifikačních údajů dodavatele vody a výrobce a dovozce balené vody, a četnost jejich oznamování Úřadu.

CELEX: 32013L0051

§ 101

Stavební materiál

(1) Stavební materiál nesmí být dodáván na trh v České republice, pokud by efektivní dávka reprezentativní osoby ze zevního ozáření zářením gama při užívání budovy s obytnými nebo pobytovými místnostmi mohla překročit referenční úroveň a jeho dodávání na trh není povoleno Úřadem podle § 9 odst. 2 písm. j).

(2) Výrobce a dovozce stavebního materiálu jsou povinni

- a) zajistit systematické měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu.
- b) vést evidenci výsledků měření indexu hmotnostní aktivity a dalších údajů a oznamovat je Úřadu a
- c) při dodávání na trh poskytnout v případě překročení referenční úrovně veřejnosti informace o výsledcích systematického měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu.

(3) Pokud výrobce nebo dovozce stavebního materiálu na základě provedeného měření obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu zjistí, že ve stavebním materiálu není překročena referenční úroveň, nemusí provádět systematické měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu, dokud nedojde ke změně, která by mohla obsah přírodních radionuklidů ovlivnit.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) referenční úroveň pro stavební materiál,
- b) způsob výpočtu indexu hmotnostní aktivity pro stavební materiál a hodnotu tohoto indexu,
- c) rozsah, způsob a četnost systematického měření a hodnocení obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu,
- d) rozsah, způsob a dobu vedení evidence výsledků měření a dalších údajů, včetně identifikačních údajů výrobce a dovozce stavebního materiálu, a četnost jejich oznamování Úřadu.

CELEX: 32013L0059

Oddíl 4

Jiné existující expoziční situace a poskytování dotací v některých existujících expozičních situacích

§ 102

Existující expoziční situace jako následek nehodových expozičních situací nebo jiných okolností

(1) Úřad je oprávněn formou opatření obecné povahy stanovit opatření k regulaci ozáření v existující expoziční situaci, která je následkem nehodové expoziční situace nebo ukončené činnosti v rámci plánované expoziční situace (dále jen „přetrvávající ozáření“), pokud by beze změny stavu mohlo dojít k významnému zvýšení zdravotní újmy v důsledku ozáření jednotlivce z obyvatelstva.

(2) Přetrvávající ozáření reguluje Úřad podle odstavce 1 stanovením referenčních úrovní pro průměrnou efektivní dávku reprezentativní osoby za kalendářní rok v rozmezí od 1 do 20 mSv. Radioaktivní kontaminaci potravin, krmiva nebo vody Úřad reguluje též stanovením nejvyšších přípustných úrovní radioaktivní kontaminace pro příslušnou existující expoziční situaci.

(3) Existující expoziční situace neuvedené v § 96 až 101, které jsou významné z hlediska radiační ochrany, podléhají ohlášení Úřadu podle § 11 a přiměřeně se řídí požadavky tohoto zákona na plánované expoziční situace.

(4) Správa kontaminované oblasti, jejíž kontaminace je následkem nehodové expoziční situace, včetně opatření, které umožní bydlení a obnovu sociálních a hospodářských činností,

se řídí strategií optimalizované radiační ochrany, která je součástí národního radiačního havarijního plánu.

CELEX: 32013L0059

§ 103

Poskytování dotací v některých existujících expozičních situacích

(1) Ministerstvo financí může poskytnout dotaci na

- a) zjištění rizika vyplývajícího z přítomnosti radonu a jeho produktů přeměny ve vnitřním ovzduší staveb pro bydlení a pobyt veřejnosti,
- b) přijetí odůvodněného opatření, které snižuje míru ozáření z přítomnosti radonu a jeho produktů přeměny ve vnitřním ovzduší staveb pro bydlení a pobyt veřejnosti, nebo
- c) přijetí opatření, která snižují obsah přírodních radionuklidů v pitné vodě určené pro veřejnou potřebu.

(2) Dotace podle odstavce 1 může být poskytnuta na základě žádosti dokládající skutečnosti uvedené v odstavci 1.

(3) Poskytnutí dotace zprostředkovává kraj a jeho orgán v přenesené působnosti.

(4) Dotace podle odstavce 1 může být poskytnuta jen po předchozím souhlasu Úřadu, a to po posouzení míry rizika a předpokládané účinnosti navrhovaných opatření, která snižují míru ozáření po jejich realizaci.

(5) Krajský úřad informuje vlastníky staveb o podmínkách získání dotace podle odstavce 1 písm. a) a b), přijímá žádosti o poskytnutí této dotace a spolu se svým stanoviskem a souhlasem Úřadu je předává Ministerstvu financí.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky poskytnutí dotace podle odstavce 1,
- b) postup při přijímání žádostí o poskytnutí dotace podle odstavce 1,
- c) postup při zprostředkování dotace krajem,
- d) náležitosti žádosti o poskytnutí dotace podle odstavce 1 a lhůty pro její podání.

CELEX: 32013L0059

Díl 4

Nehodové expoziční situace

§ 104

(1) Ozáření fyzických osob v nehodových expozičních situacích musí být každým, kdo provádí činnosti v rámci nehodové expoziční situace, omezeno prováděním individuální ochrany, omezením pohybu a pobytu fyzických osob na zasaženém území a

- a) zavedením neodkladných ochranných opatření, kterými jsou zejména
  - 1. ukrytí,
  - 2. použití jódové profylaxe,
  - 3. evakuace, a
- b) zavedením následných ochranných opatření, kterými jsou zejména
  - 1. přesídlení obyvatel,
  - 2. omezení používání radionuklidem kontaminovaných potravin a vody,

3. omezení používání radionuklidem kontaminovaných krmiv.

(2) Každý, kdo plánuje a připravuje ochranná opatření, musí posoudit, zda jsou odůvodněna přínosem, který převyšuje náklady na jejich provedení a škody jimi působené.

(3) Každý, kdo plánuje a připravuje ochranná opatření, musí postupovat tak, aby přinesla co největší rozumně dosažitelný přínos. Při rozhodování o zavedení nebo odvolání ochranných opatření musí být vzaty v úvahu referenční úrovně.

(4) Pro omezení havarijního ozáření zasahující osoby v nehodové expoziční situaci se použijí limity pro radiační pracovníky. V případech, kdy nelze vyloučit překročení limitů ozáření, optimalizuje se havarijní ozáření zasahující osoby za použití referenční úrovně

- a) 100 mSv za rok, nebo
- b) 500 mSv za rok, jedná-li se o případ záchrany lidských životů či zabránění rozvoje nehodové expoziční situace s možnými rozsáhlými společenskými a hospodářskými důsledky.

(5) Osoba vysílající zasahující osobu k zásahu je povinna u zasahující osoby, jejíž vyslání k zásahu se předem předpokládá, zajistit

- a) pravidelné vzdělávání a procvičování a vedení záznamů o nich,
- b) informování o riziku spojeném se zásahem a o ochranných opatřeních,
- c) monitorování a hodnocení velikosti ozáření při zásahu, uchovávání údajů získaných z těchto činností a jejich předávání Úřadu v případě, že je prováděno osobní monitorování,
- d) vstupní lékařskou prohlídku, která zohledňuje riziko ionizujícího záření, pokud nebyla obdobná prohlídka provedena podle jiných právních předpisů,
- e) osobní ochranné prostředky a pomůcky,
- f) mimořádnou lékařskou prohlídku a
- g) vedení seznamu zasahujících osob.

(6) Pokud by mohla být překročena referenční úroveň podle odstavce 4 písm. a), zasahující osoba se může účastnit zásahu pouze se svým souhlasem.

(7) Osoba vysílající zasahující osobu k zásahu, je povinna u zasahující osoby, jejíž vyslání k zásahu se předem nepředpokládá, postupovat přiměřeně podle odstavce 5.

(8) Zasahující osoba, jejíž vyslání k zásahu se předem nepředpokládá, se může účastnit zásahu pouze se svým souhlasem.

(9) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky zavádění a odvolávání ochranných opatření a požadavky na ně,
- b) způsob informování zasahující osoby o riziku spojeném se zásahem a způsob prokázání souhlasu zasahující osoby s účastí na zásahu,
- c) základní charakteristiky osobních ochranných prostředků a pomůcek pro zasahující osobu,
- d) dobu uchovávání záznamů a údajů podle odstavce 5 písm. a) až c) a g),
- e) rozsah a dobu předávání údajů o velikosti ozáření při zásahu získaných z osobního monitorování Úřadu.

Hlava III Úplné vyřazení

§ 105

(1) Držitel povolení k úplnému vyřazení je povinen uchovávat dokumentaci podle bodu 7 přílohy č. 1 tohoto zákona po dobu 20 let od úplného vyřazení.

(2) Není-li úplné vyřazení prováděno, je žadatel o povolení podle § 9 odst. 1 písm. g) nebo odst. 2 písm. d) povinen určit podmínky dalšího využití území a systémů, konstrukcí nebo komponent, včetně rozsahu a způsobu sledování, měření, hodnocení, ověřování a zaznamenávání veličin a skutečností důležitých z hlediska radiační ochrany a monitorování radiační situace.

Hlava IV Nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem

§ 106

Vymezení některých pojmů v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) skladováním radioaktivního odpadu předem časově omezené umístění radioaktivního odpadu do prostoru, objektu nebo zařízení s úmyslem jej znovu vyjmout,
- b) ukládáním radioaktivního odpadu trvalé umístění radioaktivního odpadu do prostoru, objektu nebo zařízení bez úmyslu jej vyjmout,
- c) přeprocováním vyhořelého jaderného paliva činnost vykonávaná s cílem získat z vyhořelého jaderného paliva materiál pro další použití,
- d) institucionální kontrolou soubor činností, kterými je zajišťována údržba a sledování území a vlastního úložiště radioaktivního odpadu po uzavření úložiště radioaktivního odpadu, a to po dobu stanovenou v dokumentaci pro povolovanou činnost,
- e) nakládáním s vyhořelým jaderným palivem všechny činnosti, které souvisí se shromažďováním, skladováním, přeprocováním nebo uložením vyhořelého jaderného paliva, s výjimkou přepravy mimo prostor zařízení, ve kterém jsou tyto činnosti vykonávány.

CELEX: 32011L0070

§ 107

Základní pravidla nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem

(1) Pokud je radioaktivní odpad zasílán z České republiky do jiného členského státu Euratomu nebo do státu, který není členským státem Euratomu, ke zpracování nebo přeprocování, je Česká republika nadále povinna zajistit bezpečné a zodpovědné uložení tohoto odpadu, včetně odpadu vzniklého jako vedlejší produkt zpracování nebo přeprocování.

(2) Radioaktivní odpad vzniklý v České republice lze ukládat v jiném členském státě Euratomu nebo ve státě, který není členským státem Euratomu, je-li uzavřena dohoda mezi Českou republikou a tímto státem o využívání jeho úložiště radioaktivního odpadu. Před uskutečněním přepravy do státu, který není členským státem Euratomu, Úřad informuje Evropskou komisi o obsahu dohody.

(3) Dohodu podle odstavce 2 mezi Českou republikou a státem, který není členským státem Euratomu, lze uzavřít, pokud tento stát

- a) uzavřel dohodu s Euratomem týkající se nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivním odpadem nebo je jednou ze stran Společné úmluvy o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivním odpadem a
- b) má program pro nakládání s radioaktivním odpadem a jeho ukládání, jehož cíl představuje vysokou úroveň bezpečného nakládání a je rovnocenný cíli stanovenému předpisem Euratomu¹³⁾, a úložiště radioaktivního odpadu je
  - 1. schváleným zařízením pro radioaktivní odpad,
  - 2. v provozu již před uskutečněním přepravy radioaktivního odpadu do něj a
  - 3. řízeno v souladu s požadavky stanovenými programem tohoto státu pro nakládání s radioaktivním odpadem a jeho ukládání.

(4) Česká republika je povinna zajistit nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivním odpadem vzniklými na jejím území, není-li zajištěno podle § 106 až 117, a to včetně monitorování radiační situace okolí úložiště radioaktivního odpadu a institucionální kontroly po uzavření úložiště radioaktivního odpadu.

CELEX: 32011L0070

§ 108

Koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem

(1) Pro nakládání s radioaktivním odpadem, včetně radioaktivního odpadu vzniklého při radiační havárii jako její důsledek, a vyhořelým jaderným palivem zpracovává Ministerstvo průmyslu a obchodu koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem, kterou pravidelně vyhodnocuje, nejméně jednou za 10 let, a v případě potřeby ji aktualizuje. O koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem, jejím vyhodnocení a aktualizaci informuje Ministerstvo průmyslu a obchodu Evropskou komisi.

(2) S radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem lze nakládat pouze tak, aby budoucím generacím nebyla způsobena nepřiměřená technická, ekonomická a společenská zátěž.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) obsah koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem,
- b) způsob hodnocení a aktualizace koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem,
- c) způsob informování Evropské komise o vyhodnocení a aktualizaci koncepce nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem.

CELEX: 32011L0070

---

¹³⁾ Směrnice Rady 2011/70/Euratom.

§ 109

Podmínky nakládání s radioaktivním odpadem

(1) Na nakládání se zbytky po těžbě nerostu, který obsahuje přírodní radionuklid, a na odpad obsahující přírodní radionuklid, který nepochází z radiační činnosti, se požadavky na nakládání s radioaktivním odpadem nevztahují.

(2) Při nakládání s radioaktivním odpadem musí být brány v úvahu všechny jeho fyzikální, chemické a biologické vlastnosti, které by mohly bezpečné nakládání s ním ovlivnit.

§ 110

Podmínky nakládání s vyhořelým jaderným palivem

(1) Do doby, než vyhořelé jaderné palivo jeho původce označí záznamem do průvodního listu radioaktivního odpadu za radioaktivní odpad nebo než Úřad rozhodne, že vyhořelé jaderné palivo je radioaktivním odpadem, se na nakládání s ním, kromě požadavků vyplývajících z jiných ustanovení tohoto zákona, vztahují také požadavky na radioaktivní odpad.

(2) Původce vyhořelého jaderného paliva je povinen nakládat s ním tak, aby nebyla ztížena možnost jeho další přepravy a dalšího nakládání s ním.

CELEX: 32011L0070

§ 111

Povinnosti původce radioaktivního odpadu a držitele povolení k nakládání s radioaktivním odpadem

(1) Držitel povolení k nakládání s radioaktivním odpadem nebo původce radioaktivního odpadu, nebyl-li radioaktivní odpad předán držiteli povolení k nakládání s radioaktivním odpadem, je povinen

- a) vypracovat strategii nakládání s radioaktivním odpadem, která zohlední principy obsažené v koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem,
- b) omezit množství vznikajícího radioaktivního odpadu technickými a organizačními opatřeními,
- c) nést veškeré náklady spojené s nakládáním s radioaktivním odpadem od jeho vzniku až po uložení; smlouva o převodu práva nakládat s radioaktivním odpadem nebo o převodu vlastnického práva k radioaktivnímu odpadu vyžaduje písemnou formu,
- d) nést veškeré náklady spojené s nakládáním s radioaktivním odpadem po jeho uložení, včetně monitorování úložiště radioaktivního odpadu po uzavření úložiště radioaktivního odpadu a s potřebnými výzkumnými a vývojovými pracemi; tyto náklady jsou hrazeny formou poplatků na jaderný účet, který je veden u České národní banky (dále jen „jaderný účet“),
- e) zohlednit v dostatečné míře vzájemnou souvislost jednotlivých kroků při nakládání s radioaktivním odpadem od jeho vzniku až po uložení a
- f) vypracovat a vést průvodní list radioaktivního odpadu.

(2) Držitel povolení k nakládání s radioaktivním odpadem je povinen

- a) nakládat s radioaktivním odpadem tak, aby množství a aktivita radioaktivního odpadu byly udržovány na co nejnižší úrovni při uvážení všech bezpečnostních, hospodářských a společenských hledisek,
- b) nakládat s radioaktivním odpadem pouze na pracovišti, které splňuje technické požadavky pro bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem.
- c) dodržovat postupy pro bezpečné shromažďování, třídění, zpracování, úpravu, skladování a ukládání radioaktivních odpadů a
- d) vést evidenci radioaktivních odpadů podle druhu odpadu a předávat údaje z evidence Správě.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) technické požadavky na zařízení pro pracoviště, kde se nakládá s radioaktivním odpadem,
- b) postup pro shromažďování, třídění, zpracování, úpravu, skladování a ukládání radioaktivního odpadu,
- c) rozsah a způsob vedení evidence radioaktivních odpadů a průvodního listu radioaktivního odpadu,
- d) rozsah a způsob monitorování úložiště radioaktivního odpadu.

CELEX: 32011L0070

§ 112

Povinnosti držitele povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu

(1) Držitel povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu je povinen

- a) provádět institucionální kontrolu po dobu stanovenou v podmínkách povolení,
- b) provádět opatření k nápravě stavu, dojde-li k úniku radionuklidu do životního prostředí a
- c) uchovávat záznamy o úložných prostorech a o množství, radioaktivitě a formě radioaktivního odpadu v nich uloženého po dobu stanovenou v dokumentaci pro povolenou činnost.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví způsob provádění uzavření úložiště radioaktivního odpadu.

§ 113

Správa, její činnost a hospodaření

(1) Správa je organizační složka státu zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu pro zajišťování činností spojených s ukládáním radioaktivního odpadu. Správa vykonává činnosti na základě povolení podle tohoto zákona.

(2) Činnost Správy je financována prostřednictvím státního rozpočtu z prostředků jaderného účtu. Nevyčerpané prostředky jsou nejpozději do 31. ledna následujícího kalendářního roku předmětem ročního zúčtování k jadernému účtu.

(3) Správa z prostředků jaderného účtu nevytváří nároky z nespotřebovaných výdajů podle rozpočtových pravidel¹⁴⁾.

(4) Předmětem činnosti Správy je

---

¹⁴⁾ § 47 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

- a) příprava, výstavba, uvádění do provozu, provoz a uzavření úložišť radioaktivního odpadu,
- b) monitorování vlivu úložiště radioaktivního odpadu na okolí,
- c) institucionální kontrola úložiště radioaktivního odpadu,
- d) nakládání s radioaktivním odpadem,
- e) úprava vyhořelého jaderného paliva do formy vhodné pro uložení nebo následné využití po jeho prohlášení za radioaktivní odpad,
- f) správa poplatků za ukládání radioaktivních odpadů,
- g) kontrola rezervy držitelů povolení na vyřazování z provozu včetně podmínek smlouvy o vedení vázaného účtu a schvalování čerpání peněžních prostředků této rezervy,
- h) poskytování služeb v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem,
- i) nakládání s radioaktivním odpadem dopraveným na území České republiky ze zahraničí, který nelze vrátit,
- j) zajišťování bezpečného nakládání s jaderným materiálem nebo jiným zdrojem ionizujícího záření, které byly nalezeny nebo zachyceny, v souladu s rozhodnutím Úřadu,
- k) zajišťování bezpečného vykonávání činností při hospodaření s jaderným materiálem nebo jiným zdrojem ionizujícího záření, které jsou majetkem státu,
- l) správa radioaktivních odpadů a zdrojů ionizujícího záření zajištěných podle trestního řádu,
- m) poskytování příspěvků obcím podle § 117,
- n) poskytování dotací na likvidaci staré radiační zátěže podle § 114,
- o) schvalování čerpání peněžních prostředků rezervy na vyřazování z provozu.

(5) Svou činnost vykonává Správa na základě vládou schváleného statutu a ročního, tříletého a dlouhodobého plánu činnosti.

(6) Na financování činností podle odstavce 4 písm. i) až k) a na nakládání s radioaktivním odpadem, který vznikl před 1. červencem 1997 a představuje starou radiační zátěž, nelze použít prostředky jaderného účtu. Správa na tento účel použije prostředky státního rozpočtu.

§ 114

Likvidace staré radiační zátěže

Správa může poskytnout dotaci

- a) na zneškodnění radioaktivního odpadu, který vznikl do doby privatizace původce radioaktivního odpadu,
- b) na likvidaci radioaktivní kontaminace životního prostředí, ke které došlo do doby privatizace jejího původce,
- c) v rozsahu poměrné části nákladů na zneškodnění radioaktivního odpadu vzniklého z látek nebo předmětů, které byly kontaminovány radionuklidem do doby privatizace původce radioaktivního odpadu, nebo
- d) v rozsahu poměrné části nákladů na vyřazování z provozu v případě zařízení uvedeného do provozu před jeho privatizací.

§ 115

Jaderný účet

(1) Ministerstvo financí spravuje jaderný účet. Jaderný účet je součástí účtů státních finančních aktiv. Peněžní prostředky na jaderném účtu lze použít pouze podle tohoto zákona.

(2) Příjmy jaderného účtu jsou zejména

- a) poplatky za ukládání radioaktivních odpadů,
- b) výnosy z operací s peněžními prostředky jaderného účtu na finančním trhu podle § 116,
- c) příjmy Správy,
- d) dotace, peněžní dary a granty.

§ 116

Investování peněžních prostředků na jaderném účtu

(1) Peněžní prostředky na jaderném účtu je oprávněno investovat Ministerstvo financí. Při investování peněžních prostředků postupuje s odbornou péčí a bezpečným způsobem.

(2) Investovat peněžní prostředky lze do

- a) státních dluhopisů vydaných Českou republikou,
- b) dluhopisů vydaných Českou národní bankou, nebo
- c) cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů představujících právo na splacení dlužné částky vydaných
  1. členským státem Evropské unie nebo Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, jestliže stát, který je vydal, je hodnocen alespoň investičním stupněm ratingu vydaným ratingovou agenturou podle odstavce 6,
  2. centrální bankou státu podle bodu 1,
  3. Evropskou unií, Evropskou centrální bankou, Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj, Evropským fondem finanční stability nebo Evropským stabilizačním mechanismem,
  4. Mezinárodním měnovým fondem nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj,
  5. mezinárodní finanční organizací, jejímž členem je jeden nebo více států podle bodu 1 a tyto státy převzaly záruky za její dluhy, nebo
  6. osobou, za níž převzala záruku Česká republika, stát podle bodu 1 nebo osoba podle bodu 3 nebo 4.

(3) Cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír podle odstavce 2 může být obchodován pouze na evropském regulovaném trhu nebo zahraničním trhu obdobně regulovanému trhu.

(4) Nelze investovat více než 15 % peněžních prostředků na jaderném účtu do cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů podle odstavce 2, pokud byly vydány tímž emitentem. To neplatí, pokud je emitentem osoba podle odstavce 2 písm. a) nebo b).

(5) S investičními nástroji podle odstavce 2 může Ministerstvo financí obchodovat na vlastní účet, nakupovat je a prodávat je, a to samostatně nebo prostřednictvím osoby, která má dostatečné znalosti s obchodováním na příslušném trhu.

(6) Při investování do cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů lze použít pouze rating vydaný ratingovou agenturou registrovanou nebo certifikovanou podle přímo použitelného předpisu Evropské unie o ratingových agenturách¹⁵⁾, pokud je tato ratingová agentura uvedena v seznamu zveřejňovaném na internetových stránkách Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy.

---

¹⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1060/2009 ze dne 16. září 2009 o ratingových agenturách, v platném znění.

§ 117

Příspěvky z jaderného účtu

(1) Příspěvek z jaderného účtu náleží obci, na jejímž katastrálním území je

- a) stanoveno průzkumné území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech,
- b) stanoveno chráněné území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech,
- c) povoleno provozování úložiště radioaktivního odpadu.

(2) Obci, které náleží v kalendářním roce příspěvek podle odstavce 1 písm. a) nebo c), příspěvek podle odstavce 1 písm. b) nenáleží.

(3) Příspěvek z jaderného účtu činí nejvýše 4 500 000 Kč ročně, s výjimkou případů, kdy je poskytován příspěvek podle odstavce 4.

(4) Každá obec, na jejímž katastrálním území bylo stanoveno chráněné území pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech, obdrží jednorázový příspěvek z jaderného účtu ve výši 30 000 000 Kč. V kalendářním roce, v němž byl jednorázový příspěvek poskytnut, nelze poskytnout příspěvek podle odstavce 1 písm. b).

(5) Vláda stanoví nařízením

- a) způsob výpočtu příspěvku podle odstavce 1 písm. a) s přihlédnutím k velikosti průzkumného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivního odpadu v podzemním prostoru,
- b) pravidla pro poskytování příspěvku a výši příspěvku podle odstavce 1 písm. b) a c),
- c) pravidla pro poskytování příspěvku podle odstavce 4.

Hlava V

Poplatky za ukládání radioaktivních odpadů

Díl 1

Vymezení poplatků

§ 118

Poplatky za ukládání radioaktivních odpadů jsou

- a) pravidelný poplatek a
- b) jednorázový poplatek.

Díl 2

Pravidelný poplatek

§ 119

Subjekt poplatku

Poplatníkem pravidelného poplatku je původce radioaktivního odpadu provozující

- a) energetické jaderné zařízení,
- b) výzkumné jaderné zařízení se jmenovitým tepelným výkonem vyšším než 1 MW.

§ 120

Předmět poplatku

Předmětem pravidelného poplatku je uložení radioaktivního odpadu vzniklého z vyhořelého jaderného paliva nebo z jeho přepracování.

§ 121

Základ poplatku

- Základem pravidelného poplatku je u původce radioaktivního odpadu provozujícího
- a) energetické jaderné zařízení množství vyrobené elektrické energie v MWh měřené na svorkách generátoru,
  - b) výzkumné jaderné zařízení množství vyrobené tepelné energie v MWh.

§ 122

Sazba poplatku

- (1) Sazba pravidelného poplatku činí až
- a) 80 Kč u poplatníka provozujícího energetické jaderné zařízení,
  - b) 30 Kč u poplatníka provozujícího výzkumné jaderné zařízení.
- (2) Vláda stanoví nařízením sazby pravidelného poplatku, a to s přihlédnutím ke koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem schválené vládou, na základě předpokládaných nákladů na činnosti zajišťované Správou a podílu jednotlivých původců radioaktivního odpadu na celkovém množství radioaktivního odpadu ve vztahu k jednotlivým činnostem Správy.

§ 123

Výpočet poplatku

Pravidelný poplatek se vypočte jako součin základu poplatku zaokrouhleného na celé MWh a sazby poplatku.

§ 124

Poplatkové období

Poplatkovým obdobím pravidelného poplatku je kalendářní rok.

§ 125

Registrace

Poplatník je povinen podat přihlášku k registraci k pravidelnému poplatku do 1 měsíce ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem.

§ 126

Poplatkové přiznání

(1) Poplatník je povinen podat poplatkové přiznání k pravidelnému poplatku nejpozději do 1 měsíce po uplynutí poplatkového období.

(2) Poplatkové přiznání a dodatečné poplatkové přiznání lze podat jen na tiskopise vydaném Správou nebo na tiskovém výstupu z počítačové tiskárny, který má údaje, obsah i uspořádání údajů shodné s tímto tiskopisem.

§ 127

Zálohy na poplatek

(1) Pravidelný poplatek se platí prostřednictvím záloh za zálohové období, kterým je kalendářní měsíc.

(2) Záloha se neplatí za poslední zálohové období poplatkového období.

(3) Záloha se vypočte za zálohové období jako pravidelný poplatek.

(4) Záloha je splatná nejpozději do 1 měsíce po uplynutí zálohového období.

Díl 3

Jednorázový poplatek

§ 128

Subjekt poplatku

Poplatníkem jednorázového poplatku je původce radioaktivního odpadu.

§ 129

Předmět poplatku

(1) Předmětem jednorázového poplatku je uložení radioaktivního odpadu.

(2) Poplatková povinnost vzniká převzetím radioaktivního odpadu Správou.

§ 130

Základ poplatku

Základem jednorázového poplatku je množství radioaktivního odpadu v m³.

§ 131

Sazba poplatku

(1) Sazba jednorázového poplatku činí až

- a) 200 000 Kč pro radioaktivní odpad ve formě standardní ukládací jednotky splňující limity a podmínky pro nakládání s radioaktivním odpadem schválené Úřadem, nebo
  - b) 300 000 Kč pro radioaktivní odpad jiný než uvedený v písmenu a).
- (2) Vláda stanoví nařízením sazby jednorázového poplatku.

§ 132

Výpočet poplatku

Jednorázový poplatek se vypočte jako součin základu poplatku zaokrouhleného na dvě desetinná místa a sazby poplatku.

§ 133

Splatnost poplatku

Jednorázový poplatek je splatný do 15 dnů ode dne doručení platebního výměru.

Díl 4

Společná ustanovení

§ 134

Rozpočtové určení poplatků

- (1) Výnos poplatků za ukládání radioaktivních odpadů je příjmem jaderného účtu.
- (2) Jaderný účet se pro účely správy poplatků považuje za veřejný rozpočet.

§ 135

Správce poplatků

Správu poplatků za ukládání radioaktivních odpadů vykonává Správa.

Hlava VI

Schvalování typu některých výrobků v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření a přeprava

Díl 1

Vymezení některých pojmů v oblasti schvalování typu výrobku a přepravy

§ 136

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) indexem bezpečné podkritičnosti ukazatel, podle něhož se omezuje nahromadění obalových souborů nebo kontejnerů obsahujících štěpnou látku tak, aby byl zachován podkritický stav štěpné látky během přepravy a skladování při přepravě,
- b) obalovým souborem soubor konstrukčních dílů nezbytných k úplnému uzavření radioaktivního obsahu,
- c) přepravcem držitel povolení k přepravě, podléhá-li přeprava povolení podle tohoto zákona, nebo osoba uvedená jako odesílatel v přepravních dokladech,

- d) přepravním indexem číslo přidělené přepravcem obalovému souboru, přepravnímu obalu, kontejneru, nebalené látce s nízkou hmotnostní aktivitou nebo nebalenému povrchově kontaminovanému předmětu a používané při přepravě k omezování ozáření,
- e) příjemcem radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva osoba, ke které je plánována přeprava radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva nebo k níž již přeprava probíhá,
- f) státem původu radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva stát, ze kterého má být nebo je přeprava radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva zahájena,
- g) státem určení radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva stát, do kterého je přeprava radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva plánována nebo uskutečňována,
- h) státem průvozu radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva stát, přes jehož území je přeprava radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva plánována nebo uskutečňována a který není státem určení nebo státem původu,
- i) štěpnou látkou izotopy uranu ^{233}U anebo ^{235}U , izotopy plutonia ^{239}Pu anebo ^{241}Pu nebo jakákoliv kombinace těchto radionuklidů kromě neozářeného přírodního uranu anebo ochuzeného uranu a přírodního uranu anebo ochuzeného uranu, které byly ozářeny pouze v tepelných reaktorech,
- j) povrchovou kontaminací výskyt radioaktivní látky na povrchu v množství přesahujícím $0,4 \text{ Bq/cm}^2$ pro radionuklidové zdroje emitující záření beta nebo gama a pro nízké toxické radionuklidové zdroje emitující záření alfa, nebo $0,04 \text{ Bq/cm}^2$ pro ostatní radionuklidové zdroje emitující záření alfa; povrchovou kontaminací je
  1. nefixovaná kontaminace, kterou se rozumí povrchová kontaminace, kterou lze odstranit běžnými prostředky, nebo
  2. fixovaná kontaminace, kterou se rozumí jiná povrchová kontaminace než nefixovaná kontaminace,
- k) radioaktivní látkou s malou rozptýlitelností radioaktivní látka v pevném skupenství, která není práškem, ať již sama, nebo v uzavřeném pouzdru má omezenou schopnost se rozptýlit,
- l) radioaktivní látkou zvláštní formy pevná nerozptýlitelná radioaktivní látka nebo těsně uzavřené pouzdro obsahující radioaktivní látku,
- m) radioaktivním obsahem radioaktivní látka se všemi kontaminovanými nebo aktivovanými pevnými látkami, kapalnými látkami a plyny uvnitř obalového souboru.

CELEX: 32006L0117

Díl 2

Schvalování typu některých výrobků

§ 137

Výrobek podléhající schválení typu výrobku

(1) Výrobek lze používat jen tehdy, jestliže byl jeho typ schválen Úřadem, jde-li o

- a) obalový soubor pro přepravu, skladování nebo ukládání radioaktivní nebo štěpné látky,
- b) radioaktivní látku zvláštní formy, nebo
- c) radioaktivní látku s malou rozptýlitelností.

(2) Výrobek lze vyrábět, dovážet, distribuovat a používat jen tehdy, jestliže byl jeho typ schválen Úřadem, jde-li o

- a) generátor záření, který není nevýznamným zdrojem ionizujícího záření,

- b) uzavřený radionuklidový zdroj a zařízení, které uzavřený radionuklidový zdroj obsahuje,
- c) otevřený radionuklidový zdroj
  - 1. určený pro použití při lékařském ozáření, který není radiofarmakem registrovaným podle jiného právního předpisu, nebo
  - 2. určený pro použití v průmyslových nebo jiných aplikacích, nebo
- d) spotřební výrobek s přidaným radionuklidem.

(3) Výrobek podle odstavce 2, který je určen k předvádění nebo testování a zároveň není určen k uvádění na trh, lze vyrábět, dovážet, distribuovat nebo používat bez schválení jeho typu Úřadem.

(4) Pokud byl výrobek uvedený v odstavci 1 nebo 2 vyroben nebo uveden na trh v některém z členských států Euratomu, v Turecku nebo v některém ze států Evropského sdružení volného obchodu, který je současně smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, v souladu s právními předpisy tohoto státu, uznávají se výsledky zjištění provedených v tomto státě, pokud zaručují srovnatelnou úroveň, jakou vyžaduje tento zákon, a pokud jsou tato zjištění k dispozici Úřadu. Tento výrobek se považuje za odpovídající schválenému typu výrobku podle tohoto zákona.

(5) Obalový soubor pro přepravu radioaktivní nebo štěpné látky a radioaktivní látka s malou rozptýlitelností podléhající vícestrannému schválení podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána¹⁶⁾, podléhají schválení typu Úřadem též v případě, že byl jejich typ schválen obdobným způsobem příslušným orgánem některého z členských států Euratomu, Turecka nebo některého ze států Evropského sdružení volného obchodu, který je současně smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, v nichž byly vyrobeny nebo uvedeny na trh. Výsledky zjištění provedené v těchto státech se uznávají, pokud zaručují srovnatelnou úroveň, jakou vyžaduje tento zákon, a pokud jsou tato zjištění k dispozici Úřadu.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví bližší určení výrobků podle odstavce 1, které podléhají schválení typu výrobku.

§ 138

Žádost o schválení typu výrobku

(1) Řízení o schválení typu výrobku se zahajuje na základě žádosti výrobce, dovozce, distributora nebo jiné osoby, která prokáže právní zájem na schválení typu výrobku.

(2) Žádost o schválení typu výrobku podle § 137 odst. 1 obsahuje

- a) identifikaci výrobce, je-li rozdílný od žadatele,
- b) identifikaci výrobku,
- c) popis použití,
- d) seznam právních předpisů a technických norem, v souladu s nimiž byl výrobek projektován a vyráběn,

---

¹⁶⁾ Například Úmluva o mezinárodní přepravě (COTIF), vyhlášená pod č. 8/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), vyhlášená pod č. 64/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách (ADN), vyhlášená pod č. 102/2011 Sb. m. s.

- e) návrh rozsahu a způsobu provádění provozních kontrol,
- f) návod k použití v českém jazyce zahrnující pravidla bezpečného zacházení s výrobkem a údržby výrobku a
- g) požadovanou dobu platnosti rozhodnutí schválení typu výrobku.

(3) Žádost o schválení typu výrobku podle § 137 odst. 2 obsahuje

- a) popis určeného použití výrobku,
- b) údaje o druhu radionuklidu, jeho typu, aktivitě, chemické a fyzikální formě,
- c) údaje o technických parametrech generátoru záření a jeho příslušenství,
- d) v případě výrobku obsahujícího radioaktivní látku informace o jeho fixačních prostředcích,
- e) příkony dávek v příslušných vzdálenostech, z nichž je výrobek používán, včetně příkonů dávek ve vzdálenosti 0,1 m od jakéhokoli dostupného povrchu výrobku, a očekávané osobní dávky pro běžného uživatele výrobku,
- f) popis způsobu splnění požadavků radiační ochrany,
- g) doklad o povolení výroby v zemi výrobce,
- h) průvodní list vydaný výrobcem, jde-li o otevřený radionuklidový zdroj,
- i) osvědčení, jde-li o uzavřený radionuklidový zdroj,
- j) údaje o klasifikaci odolnosti, způsobu uzavřenosti, popisu konstrukce, doporučených kontrolách těsnosti a době použitelnosti radionuklidu,
- k) koncepci vyřazování výrobku a
- l) protokol z měření zpracovaný výrobcem, zahrnující údaje o skutečných provozních parametrech.

(4) K žádosti o schválení typu výrobku podle § 137 odst. 1 musí být přiložena dokumentace stanovená v příloze č. 2 tohoto zákona. Součástí dokumentace žádosti o schválení typu obalového souboru, radioaktivních látek zvláštní formy, radioaktivních látek s malou rozptýlitelností a zdrojů ionizujícího záření je dokumentace zkoušek nebo výpočtů a analýz s jejich nezávislým ověřením, které provede na svůj náklad žadatel oprávněnými právníckými osobami, a podrobná technická specifikace obalového souboru.

(5) Dokumentace podle odstavce 4 nemusí být předkládána, pokud již byla předložena Úřadu při předcházejícím řízení o schválení typu výrobku a pokud v ní nedošlo k žádným změnám. V případě podle věty první přiloží žadatel k žádosti prohlášení, že v dokumentaci nedošlo k žádným změnám a výčet již dříve předložené dokumentace.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah, náplň a způsob provedení zkoušek nebo výpočtů a analýz k žádosti o schválení typu výrobku,
- b) obsah dokumentace zkoušek nebo výpočtů a analýz k žádosti o schválení typu výrobku,
- c) požadavky na oprávněnou právníckou osobu provádějící zkoušky a nezávislé ověření zkoušek nebo výpočtů a analýz k žádosti o schválení typu výrobku,
- d) rozsah a způsob provedení dokumentace podle odstavce 4.

CELEX: 32013L0059

§ 139

Náležitosti rozhodnutí o schválení typu výrobku

(1) V rozhodnutí o schválení typu výrobku Úřad uvede

- a) pro schválení typu obalového souboru

1. identifikaci obalového souboru v rozsahu informací uvedených v žádosti,
  2. dobu platnosti rozhodnutí,
  3. omezení týkající se dopravy obalového souboru,
  4. výčet právních předpisů a mezinárodních dokumentů, podle kterých je typ obalového souboru schválen,
  5. popis obalového souboru včetně celkové hmotnosti a celkových vnějších rozměrů, s odkazy na technické výkresy, materiálové listy nebo na popis typu výrobku,
  6. reprodukovatelné vyobrazení obalového souboru o rozměrech nejvýše 21 cm × 29,7 cm,
  7. popis přípustného radioaktivního obsahu,
  8. podrobnou technickou specifikaci obalového souboru v rozsahu informací uvedených v dokumentaci k žádosti,
  9. výčet dodatkových opatření při nakládce, přepravě, manipulaci a vykládce obalového souboru, včetně zvláštních podmínek pro odvod tepla během umístění na dopravním prostředku při přepravě, pokud teplo vzniká,
  10. odkazy na informace o všech opatřeních nezbytných při manipulaci s obalovým souborem nebo nezbytných před dopravou, které byly poskytnuty žadatelem,
  11. výčet okolních podmínek vzatých v úvahu při projektování obalového souboru,
  12. opatření a postupy ke zvládnutí radiační mimořádné události a
  13. identifikaci výrobce v rozsahu informací uvedených v žádosti,
- b) pro obalový soubor obsahující štěpnou látku dále
1. popis povoleného obsahu a formy štěpné látky,
  2. hodnotu indexu bezpečné podkritičnosti,
  3. odkazy na dokumentaci prokazující zachování podkritického stavu obsahu,
  4. popis zařízení nebo vybavení, které má zabránit pronikání vody do volných prostor obalového souboru při hodnocení kritičnosti, pokud jej obalový soubor obsahuje,
  5. informace o skutečnostech, které byly použity při hodnocení kritičnosti, pokud se jedná o obalový soubor pro ozářené jaderné palivo, a
  6. rozsah okolní teploty, pro který je konstrukční typ obalového souboru schválen,
- c) pro obalové soubory typu B(M)¹⁷⁾ dále výčet požadavků podle prováděcího právního předpisu na obalové soubory typu B(U)¹⁷⁾, které obalový soubor nesplňuje,
- d) pro radioaktivní látku zvláštní formy a radioaktivní látku s malou rozptýlitelností
1. identifikaci výrobku v rozsahu informací uvedených v žádosti,
  2. dobu platnosti rozhodnutí,
  3. výčet právních předpisů a mezinárodních dokumentů, podle kterých je konstrukční typ výrobku schválen,
  4. popis výrobku s odkazy na technické výkresy, materiálové listy nebo na popisy konstrukčního typu výrobku,
  5. popis vzhledu výrobku, včetně hmotnosti a celkových vnějších rozměrů, a reprodukovatelné vyobrazení vzhledu o rozměrech nejvýše 21 cm × 29,7 cm,
  6. popis povoleného radioaktivního obsahu zahrnující jeho fyzikální stav, chemickou formu, aktivitu a množství v gramech,
  7. podmínky, za kterých je schválení typu výrobku vydáváno, a
  8. identifikaci výrobce v rozsahu informací uvedených v žádosti,
- e) pro zdroj ionizujícího záření
1. identifikaci výrobku v rozsahu informací uvedených v žádosti,
  2. dobu platnosti rozhodnutí,

---

¹⁷⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/68/ES ze dne 24. září 2008 o pozemní přepravě nebezpečných věcí.

3. výčet právních předpisů a mezinárodních dokumentů, podle kterých je konstrukční typ výrobku schválen,
4. popis výrobku s odkazy na technické výkresy, materiálové listy nebo na popisy konstrukčního typu výrobku,
5. podmínky, za kterých je schválení typu výrobku vydáváno,
6. identifikaci výrobce v rozsahu informací uvedených v žádosti,
7. klasifikaci zdroje ionizujícího záření, a
8. četnost a minimální rozsah přijímací zkoušky, zkoušek dlouhodobé stability a zkoušek provozní stálosti zdroje ionizujícího záření.

(2) Úřad vydá rozhodnutí o schválení typu obalového souboru pro přepravu, která vyžaduje povolení podle § 9 odst. 4, ve lhůtě 12 měsíců od zahájení řízení o schválení typu výrobku.

§ 140

Ověřování a dokladování shody vlastností výrobku se schváleným typem výrobku

(1) Výrobce, dovozce nebo distributor výrobku podléhajícího schválení typu výrobku nebo jiná osoba dodávající jej na trh jsou povinni zajistit ověření shody každého kusu výrobku se schváleným typem výrobku, dokladat její ověření prohlášením shody a výrobní číslo každého kusu výrobku oznamovat Úřadu.

(2) Ověření shody výrobku a obalového souboru pro přepravu, skladování nebo ukládání radioaktivní nebo štěpné látky stanovené prováděcím právním předpisem, radioaktivní látky zvláštní formy a radioaktivní látky s malou rozptýlitelností se provádí ověřováním shody výrobku s dokumentací předloženou Úřadu ke schválení typu výrobku, s výjimkou obalového souboru pro přepravu, skladování a ukládání vyhořelého jaderného paliva, který je vybraným zařízením, jež se provádí postupem podle § 58.

(3) Výrobce, dovozce nebo distributor výrobku podléhajícího schválení typu výrobku nebo jiná osoba dodávající tento výrobek na trh zajistí nové ověření shody a vydání prohlášení shody, dojde-li ke změně skutečností, které mohou ovlivnit vlastnost výrobku důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany.

(4) Prohlášení shody musí být v českém jazyce a musí obsahovat

- a) identifikační údaje osoby, které je vydáváno,
- b) identifikační údaje výrobku,
- c) prohlášení, že pro daný účel je výrobek bezpečný a vhodný,
- d) použitý způsob ověření shody a seznam právních předpisů a technických norem, podle nichž byla ověřována shoda,
- e) odkazy na dokumenty vydané při ověřování shody,
- f) název, adresu sídla a identifikační číslo osoby, která ověřovala shodu,
- g) datum vydání prohlášení shody a jméno, případně jména, příjmení a funkci fyzické osoby vydávající prohlášení shody.

Díl 3
Přeprava

Oddíl 1
Přeprava radioaktivní nebo štěpné látky

§ 141

Povinnosti přepravce při přepravě radioaktivní nebo štěpné látky

(1) Přepravce je povinen

- a) předávat radioaktivní nebo štěpnou látku pouze osobě oprávněné nakládat s ní podle tohoto zákona,
- b) zajistit přepravu a dopravu radioaktivní nebo štěpné látky podle prováděcího právního předpisu a jiných právních předpisů⁸⁾, zajistit zabezpečení radioaktivní nebo štěpné látky, fyzickou ochranu jaderného materiálu, zvládnutí radiační mimořádné události a zamezit zneužití informací o přepravě,
- c) určit přepravní index, index bezpečné podkritičnosti a kategorii radioaktivní zásilky, nefixovanou kontaminaci a příkony dávkového ekvivalentu,
- d) zajistit technické a organizační podmínky přepravy a dopravy radioaktivní nebo štěpné látky,
- e) zajistit dokumentaci nezbytnou k přepravě a dopravě radioaktivní nebo štěpné látky,
- f) zpracovat a trvale zpřístupnit zásahové instrukce,
- g) informovat o dopravě Úřad, dotčené správní orgány, dopravce a další osoby, kterých se doprava týká,
- h) označit radioaktivní zásilku příslušnými údaji včetně UN čísla,
- i) opatřit radioaktivní zásilku bezpečnostními značkami a v případě použití kontejneru její příslušně označit a opatřit velkými bezpečnostními značkami a oranžovými tabulkami,
- j) opatřit dopravní prostředek velkými bezpečnostními značkami a oranžovými tabulkami v souladu s jinými právními předpisy⁸⁾,
- k) používat k přepravě radioaktivní nebo štěpné látky jen typ obalového souboru splňující technické požadavky na konstrukci, bezpečnostní funkce a označování obalového souboru a na manipulaci s ním v závislosti na radioaktivním obsahu,
- l) projednat nezbytná opatření ke zvládnutí radiační mimořádné události s Hasičským záchranným sborem České republiky, stanoví-li tak havarijný řád, a
- m) v případě radiační havárie nebo podezření na její vznik neprodleně informovat Úřad, příslušné operační středisko Policie České republiky a příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.

(2) Přepravce je při přepravě radioaktivní nebo štěpné látky do České republiky nebo při jejich průvozu přes Českou republiku povinen mít prohlášení odesílatele radioaktivní nebo štěpné látky usazeného ve státě, který není členem Euratomu, schválené příslušnými orgány tohoto státu, o převzetí látek zpět v případě, kdy přepravu nelze dokončit.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) způsob určení a nejvyšší přípustné hodnoty přepravního indexu, indexu bezpečné podkritičnosti, nefixované kontaminace a příkonu dávkového ekvivalentu a způsob určení kategorie radioaktivní zásilky,
- b) technické a organizační podmínky přepravy a dopravy radioaktivní nebo štěpné látky,
- c) požadavky na obsah, jazykové provedení a dostupnost dokumentace nezbytné k přepravě a dopravě radioaktivní nebo štěpné látky,

- d) způsob a rozsah vyznění správních orgánů a osob, jichž se doprava týká, o dopravě a lhůty k jeho provedení,
- e) způsob označování, vzhled a způsob užívání bezpečnostních značek k označování radioaktivní zásilky, dopravního prostředku k její přepravě a kontejneru k přepravě.

§ 142

Povinnosti přepravce při přepravě radioaktivní nebo štěpné látky vyžadující povolení

Přepravce je při přepravě radioaktivní nebo štěpné látky, k jejíž přepravě je třeba povolení podle tohoto zákona, povinen

- a) ohlásit vstup na území České republiky ze státu, který není členem Euratomu, nebo výstup z území České republiky do státu, který není členem Euratomu, příslušnému celnímu úřadu,
- b) v případě průvozu přes Českou republiku předložit příslušnému celnímu úřadu při vstupu na území České republiky stejnopis nebo ověřenou kopii platného povolení státu, do něhož má být tato látka z členského státu Euratomu propuštěna.

Oddíl 2

Přeshraniční přeprava radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva

§ 143

Povolení v oblasti přeshraniční přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva

(1) Žádost o povolení k přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva musí být podána formou standardního dokumentu podle právního předpisu Euratomu¹⁸⁾.

(2) Společné povolení více přeshraničních přeprav radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva lze vydat, pokud o něj bylo požádáno jednou žádostí a

- a) radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo má stejné fyzikální, chemické a radioaktivní vlastnosti,
- b) přepravy jsou uskutečňovány pouze mezi stejným držitelem radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva a stejným příjemcem a týkají se vždy stejných příslušných orgánů a
- c) přepravy jsou uskutečňovány přes stejné hraniční přechody v případě, že se týkají státu, který není členem Euratomu.

(3) Úřad může v dohodě s příslušnými orgány členských států Euratomu, jichž se přeprava týká, vydat povolení k přepravě též v případě, kdy není splněna podmínka podle odstavce 2 písm. c).

(4) Prováděcí právní předpis stanoví vzory standardních dokumentů v oblasti přeshraniční přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva.

CELEX: 32006L0117

CELEX: 32008D0312

---

¹⁸⁾ Rozhodnutí Komise 2008/312/Euratom.

Přeprava z České republiky do jiného členského státu Euratomu

(1) Držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva je při jeho přepravě z České republiky do jiného členského státu Euratomu povinen

- a) podat žádost o povolení k přepravě způsobem podle § 143 odst. 1,
- b) zajistit zpětné převzetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva na vlastní náklady, nelze-li přepravu dokončit nebo nejsou-li podmínky přepravy v souladu s ustanoveními tohoto zákona a s jinými právními předpisy⁸⁾ a nelze-li učinit jiné opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení a
- c) zajistit, aby dopravce přijal v případě potřeby nápravná opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení.

(2) Úřad při přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva z České republiky do členského státu Euratomu

- a) zašle kopii žádosti podle odstavce 1 písm. a) příslušným orgánům státu určení, případně státu průvozu, který je členským státem Euratomu,
- b) přijme nezbytná opatření k zajištění ochrany všech údajů týkajících se přepravy proti zneužití,
- c) v případě, že si příslušný orgán dotčeného členského státu vyžádá doplňující informace, zajistí jejich neprodlené předání,
- d) vydá povolení k přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva
  - 1. po obdržení potvrzení o přijetí řádně vyplněné žádosti od příslušných orgánů státu určení,
  - 2. na základě obdržených souhlasů s přepravou příslušných orgánů států, kterým byla žádost podle písmene a) zaslána; marné uplynutí lhůty pro udělení souhlasu podle písmene e) se považuje za vyjádření souhlasu příslušného orgánu s navrhovanou přepravou, a
  - 3. v případě souladu přepravy s příslušnými právními předpisy České republiky, právními předpisy Euratomu nebo mezinárodními právními předpisy týkajícími se přepravy radioaktivních látek.
- e) povolení k přeshraniční přepravě podle písmene d) vydá bez zbytečného odkladu po
  - 1. uplynutí lhůty 2 měsíců od potvrzení přijetí žádosti příslušnými orgány státu určení, pokud žádný ze států, kterým byla žádost podle písmene a) zaslána, nepožádal o dodatečnou lhůtu, nebo
  - 2. uplynutí dodatečné lhůty v délce nejvýše 1 měsíce, o kterou požádal některý ze států, kterým byla žádost podle písmene a) zaslána,
- f) vydá povolení podle písmene d) formou stanovenou právním předpisem Euratomu¹⁸⁾; doba platnosti povolení nesmí být delší než 3 roky; při stanovení doby platnosti povolení Úřad vezme v úvahu podmínky stanovené v souhlasech k přepravě příslušných orgánů všech států, kterým byla zaslána žádost podle písmene a),
- g) o vydání povolení k přepravě informuje všechny příslušné orgány dotčených členských států Euratomu nebo třetích zemí,
- h) zašle kopii oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva, a to vyplněnou příslušnou část standardního dokumentu, kterou obdržel od příslušného orgánu státu určení, původnímu držiteli radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva,

- i) oznámi Evropské komisi případy neodůvodněných prodlev nebo nedostatku spolupráce ze strany příslušných orgánů jiného členského státu Euratomu.

(3) Úřad může rozhodnout, že přepravu nelze dokončit, pokud podmínky přepravy nejsou v souladu s ustanoveními tohoto zákona a s jinými právními předpisy⁸⁾ nebo pokud tyto podmínky nejsou v souladu s povoleními nebo souhlasy k přepravě vydanými dotčenými členskými státy Euratomu, a neprodleně o tom informuje příslušné orgány dotčených členských států Euratomu nebo třetích zemí. Rozhodnutí je prvním úkonem v řízení.

CELEX: 32006L0117

§ 145

Přeprava z České republiky do státu, který není členem Euratomu

(1) Držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva při jeho přepravě z České republiky do státu, který není členem Euratomu, je povinen

- a) podat žádost o povolení k přepravě způsobem podle § 143 odst. 1,
- b) zajistit zpětné převzetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva na vlastní náklady, nelze-li přepravu dokončit nebo nejsou-li podmínky přepravy v souladu s ustanoveními tohoto zákona a s jinými právními předpisy⁸⁾ a nelze-li učinit jiné opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- c) zajistit, aby dopravce přijal v případě potřeby nápravná opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení,
- d) zajistit, aby mu příjemce neprodleně po obdržení radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva zaslal oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou příslušné části standardního dokumentu nebo vlastní prohlášení stejného obsahu a sdělil mu poslední celní úřad Euratomu, přes který byla přeprava uskutečněna, a
- e) zaslat Úřadu do 15 dnů od předání radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva příjemcem vyplněné oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou příslušné části standardního dokumentu s uvedením posledního celního úřadu Euratomu, přes který byla přeprava uskutečněna; nevyplní-li příjemce standardní dokument, vyplní jej držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva a doloží jej prohlášením příjemce podle písmene d).

(2) Úřad při přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva z České republiky do státu, který není členem Euratomu,

- a) informuje příslušné orgány státu určení o plánované přepravě, vyžádá si jejich souhlas a zašle kopie žádosti podle odstavce 1 písm. a) příslušným orgánům členských států průvozu v Euratomu a
- b) postupuje podle § 144 odst. 2 písm. b) až g) a odstavce 3.

CELEX: 32006L0117

§ 146

Přeprava do České republiky ze státu, který není členem Euratomu

(1) Příjemce radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva při jeho přepravě ze státu, který není členem Euratomu, do České republiky je povinen

- a) zajistit, aby držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva vyplnil a potvrdil žádost o povolení přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou standardního dokumentu, a předložit tuto žádost Úřadu,
- b) doložit Úřadu, že zajistil, aby držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva na vlastní náklady zpětně převzal radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo, nebude-li možné přepravu dokončit nebo nejsou-li podmínky přepravy v souladu s ustanoveními tohoto zákona a s jinými právními předpisy⁸⁾ a nelze-li učinit jiné opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení; taková smlouva musí být schválena příslušnými orgány třetí země, v níž je držitel usazen,
- c) zajistit, aby dopravce přijal v případě potřeby nápravná opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení a
- d) zaslat Úřadu do 15 dnů po obdržení radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou příslušné části standardního dokumentu.

(2) Úřad při přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva ze státu, který není členem Euratomu, do České republiky, včetně průvozu členskými státy Euratomu,

- a) zašle kopii žádosti podle odstavce 1 písm. a) příslušným orgánům států průvozu v Euratomu,
- b) postupuje podle § 144 odst. 2 písm. b) až g) a odstavce 3 a
- c) zašle kopii oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou vyplněné příslušné části standardního dokumentu příslušným orgánům všech dotčených členských států Euratomu nebo třetích zemí.

CELEX: 32006L0117

§ 147

Přeprava při průvozu

(1) Osoba, která zajišťuje uskutečnění přepravy na území České republiky při přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva mezi státy, které nejsou členy Euratomu, s průvozem přes členské státy Euratomu, kdy je Česká republika prvním členským státem Euratomu, na jehož území radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo vstupuje, je povinna

- a) zajistit, aby držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva vyplnil a potvrdil žádost o povolení přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva formou standardního dokumentu, a předložit tuto žádost Úřadu,
- b) doložit Úřadu, že zajistila, aby držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva na vlastní náklady převzal zpět radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo, nelze-li přepravu dokončit nebo nejsou-li podmínky přepravy v souladu s ustanoveními tohoto zákona a s jinými právními předpisy⁸⁾ a nelze-li učinit jiné opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení; taková smlouva musí být schválena příslušnými orgány třetí země, v níž je držitel usazen, a
- c) zajistit, aby držitel radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva zajistil přijetí nápravných opatření k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení dopravcem v případě potřeby.

(2) Držitel povolení k přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva je povinen

- a) zajistit, aby mu příjemce neprodleně po obdržení radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva zaslal prohlášení, že radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo dosáhly místa určení, s uvedením celního úřadu, přes který byla přeprava uskutečněna,
- b) sdělit Úřadu do 15 dnů od předání radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva příjemci, že radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo dosáhly místa určení,
a
- c) zaslat Úřadu prohlášení příjemce podle písmene a).

(3) Úřad při přeshraniční přepravě radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva mezi státy, které nejsou členy Euratomu, s průvozem přes členské státy Euratomu, kdy je Česká republika prvním členským státem Euratomu, na jehož území radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo vstupuje,

- a) zašle kopii žádosti podle odstavce 1 písm. a) příslušným orgánům států průvozu v Euratomu a
- b) postupuje podle § 144 odst. 2 písm. b) až g) a odstavce 3.

CELEX: 32006L0117

§ 148

Přeprava nevyžadující povolení

(1) V případě přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva nevyžadující povolení podle § 9 odst. 4, při které je Česká republika státem průvozu, ale není prvním státem Euratomu, na jehož území radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo vstupují, Úřad

- a) do 20 dnů po obdržení žádosti o souhlas s přepravou radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva od příslušných orgánů členského státu Euratomu prověří, zda je žádost řádně vyplněna a požádá příslušné orgány členského státu Euratomu o doplnění chybějících údajů, pokud je to nutné; na zkrácení lhůty 20 dnů se může dohodnout s příslušnými orgány členských států, jichž se přeprava týká, pokud se tyto orgány ujistily, že je žádost řádně vyplněna,
- b) o tom, že požádal o doplnění žádosti, vyrozumí i ostatní příslušné orgány členských států, jichž se přeprava týká,
- c) do 2 měsíců ode dne vystavení potvrzení o přijetí řádně vyplněné žádosti oznámí příslušnému orgánu členského státu Euratomu, který přepravu povoluje, souhlas s přepravou, souhlas s přepravou s podmínkami provedení zamýšlené přepravy nebo zamítnutí souhlasu s přepravou,
- d) uvede důvody, které vedou ke stanovení podmínek připojených k udělenému souhlasu nebo k zamítnutí souhlasu; tyto důvody musí být v souladu s jinými právními předpisy, právními předpisy Euratomu nebo mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, týkajícími se přepravy radioaktivních látek,
- e) je oprávněn požádat příslušný orgán členského státu Euratomu, který přepravu povoluje, o prodloužení lhůty k oznámení podle písmene c), nejdéle však o 1 měsíc; nevyjádří-li se Úřad ve lhůtě, má se za to, že s přepravou souhlasí,
- f) udělí souhlas se zpětnou přepravou radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva, pokud

1. udělil předchozí souhlas s přepravou při průvozu za účelem zpracování nebo přepracování, jde o zpětnou přepravu produktů odpovídajících původnímu materiálu po zpracování nebo přepracování a jsou dodrženy jiné právní předpisy, nebo
2. stát určení, původu nebo průvozu rozhodne, že přepravu nelze dokončit, a zpětná přeprava je uskutečňována za stejných podmínek a se stejnými specifikacemi.

(2) V případě přepravy radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva z členského státu Euratomu do České republiky

- a) je příjemce radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva povinen do 15 dnů po jejich obdržení zaslat Úřadu oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva ve formě vyplněné příslušné části standardního dokumentu,
- b) Úřad zašle po obdržení oznámení o přijetí radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva podle písmene a) jeho kopii příslušným orgánům dotčených členských států Euratomu nebo třetích zemí,
- c) Úřad postupuje podle odstavce 1 a dále
  1. zašle potvrzení o přijetí řádně vyplněné žádosti příslušnému orgánu členského státu Euratomu, který přepravu povoluje, je-li žádost řádně vyplněna, a to nejdříve 20 dnů od obdržení žádosti, nejpozději však do 10 dnů po uplynutí lhůty 20 dnů, a pokud některý z těchto orgánů nebo Úřad požádá o chybějící údaje, zašle potvrzení o přijetí řádně vyplněné žádosti nejdříve 20 dnů od obdržení žádosti, nejpozději však do 10 dnů po obdržení chybějících údajů; na zkrácení těchto lhůt se může dohodnout s příslušnými orgány členských států, jichž se přeprava týká, a
  2. postupuje podle právních předpisů upravujících nakládání s radioaktivním odpadem nebo vyhořelým jaderným palivem při stanovení podmínek uděleného souhlasu nebo při zamítnutí souhlasu.

(3) Úřad může rozhodnout, že přepravu nelze dokončit, pokud podmínky přepravy nejsou v souladu s ustanoveními tohoto zákona, s jinými právními předpisy⁸⁾ nebo s povoleními anebo souhlasy k přepravě vydanými dotčenými členskými státy Euratomu a neprodleně o tom informuje příslušné orgány dotčených členských států Euratomu nebo třetích zemí. Rozhodnutí je prvním úkonem v řízení.

CELEX: 32006L0117

Hlava VII Monitorování radiační situace

§ 149

(1) Monitorování radiační situace na území České republiky je prováděno

- a) formou normálního monitorování, které se provádí za obvyklé radiační situace, včetně monitorování při havarijním cvičení, nácvičku a porovnávacím měření, za plánované a existující expoziční situace nebo formou havarijního monitorování, které se provádí za nehodové expoziční situace,
- b) měřeními a vyhodnocováními fyzikálních veličin charakterizujících pole záření a obsah radionuklidů v monitorovaných položkách v monitorovacích místech nebo monitorovacích trasách uspořádaných v monitorovacích sítích pro účely hodnocení zevního a vnitřního ozáření obyvatel,
- c) přímým měřeními a jeho vyhodnocením v monitorovacích místech anebo monitorovacích trasách nebo nepřímým měřeními a jeho vyhodnocením ve vzorcích odebraných v monitorovacích místech anebo monitorovacích trasách v měřicí laboratoři,

d) předáváním dat z monitorování Úřadu, který provádí jejich zpracování, hodnocení a zveřejnění.

(2) Monitorování radiační situace podle odstavce 1, s výjimkou monitorování při havarijním cvičení, nácviku a porovnávacím měření, zajišťují

a) Úřad na celém území České republiky, správní orgány uvedené v § 216 až 218 a § 220 až 223, osoba, která má v držbě odval, odkaliště nebo jiný zbytek po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu nebo po jiné hornické činnosti doprovázené výskytem radioaktivního nerostu nebo další osoby uvedené v národním programu monitorování pro území České republiky (dále jen „národní program monitorování“) na vybrané části území České republiky,

b) držitel povolení podle programu monitorování vztahujícího se na území, na němž je umístěn areál jaderného zařízení, na pracoviště se zdroji ionizujícího záření nebo na území zóny havarijního plánování, je-li stanovena.

(3) Úřad v rámci řízení monitorování radiační situace při vzniku nehodové expoziční situace zahajuje havarijní monitorování a podle jejího rozsahu a v souladu s programem monitorování může určit rozsah a způsob zapojení jednotlivých osob uvedených v odstavci 2 písm. a) do havarijního monitorování.

(4) Při monitorování radiační situace při havarijním cvičení, nácviku a porovnávacím měření se postupuje podle programu monitorování podle odstavce 2 a podle pokynů daných pro havarijní cvičení, nácvik a porovnávací měření jeho organizátorem.

(5) Pro účely monitorování a hodnocení radiační situace se v programu monitorování stanovují odstupňované monitorovací úrovně.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) podrobné požadavky na formu a způsob monitorování radiační situace,
- b) kritéria pro výběr dalších osob pro provádění monitorování radiační situace,
- c) obsah národního programu monitorování,
- d) požadavky na stanovení zóny havarijního plánování.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32013L0059

§ 150

(1) Držitel povolení k provozu pracoviště III. kategorie, který je současně držitelem povolení k uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, a držitel povolení k provozu pracoviště IV. kategorie jsou povinni

- a) zajistit provádění monitorování výpustí a okolí podle programu monitorování, včetně havarijního monitorování,
- b) zajistit měřicí laboratoř a její účast v porovnávacím měření organizovaném Úřadem a Evropskou komisí,
- c) strpět v areálu jaderného zařízení nebo na pracovišti monitorování výpustí prováděné Úřadem podle národního programu monitorování a zajistit potřebnou součinnost,
- d) provádět nácvik havarijního monitorování v rámci havarijního cvičení podle § 156 odst. 1 písm. f),
- e) předávat Úřadu data z monitorování výpustí a okolí a
- f) vypracovat výroční zprávu o monitorování výpustí a okolí a předat ji do 15. února následujícího kalendářního roku Úřadu.

(2) Držitel povolení k umístění jaderného zařízení, držitel povolení k výstavbě jaderného zařízení, držitel povolení k výstavbě pracoviště IV. kategorie nebo držitel povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu jsou povinni

- a) zajistit provádění monitorování okolí podle programu monitorování, včetně havarijního monitorování,
- b) zajistit měřicí laboratoř a její účast v porovnávacím měření organizovaném Úřadem a Evropskou komisí,
- c) předávat Úřadu data z monitorování okolí a
- d) vypracovat výroční zprávu o monitorování okolí a předat ji do 15. února následujícího kalendářního roku Úřadu.

(3) Držitel povolení k vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany podle § 9 odst. 2 písm. h) bod 3 je povinen

- a) zajistit měřicí laboratoř a její účast v porovnávacím měření organizovaném Úřadem a Evropskou komisí a
- b) předávat Úřadu data z monitorování okolí.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) požadavky na činnosti vykonávané měřicí laboratoří a na vybavení měřicí laboratoře,
- b) rozsah a způsob provádění porovnávacích měření,
- c) obsah výroční zprávy o monitorování výпустí a okolí.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32013L0059

Hlava VIII Zvládání radiační mimořádné události

§ 151

Vymezení některých pojmů v oblasti zvládání radiační mimořádné události

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) odezvou na radiační mimořádnou událost uplatnění souboru opatření ke zvládnutí situace související se vznikem radiační mimořádné události s cílem znovunabytí kontroly nad vzniklou situací a zabránění následkům vzniklé radiační mimořádné události, včetně neradiačních následků, nebo jejich zmírnění,
- b) přípraveností k odezvě na radiační mimořádnou událost soubor organizačních, technických, materiálních a personálních opatření připravovaných podle pravděpodobného průběhu radiační mimořádné události k odvrácení nebo zmírnění jejich dopadů a zpracovaných ve formě zásahových instrukcí, vnitřního havarijního plánu, havarijního řádu, plánu k provádění záchranných a likvidačních prací v okolí zdroje nebezpečí¹⁹⁾ (dále jen „vnější havarijní plán“) a národního radiačního havarijního plánu.

CELEX: 32013L0059

---

¹⁹⁾ § 10 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 152

Při zvládnání radiační mimořádné události se ve věcech neupravených tímto zákonem postupuje podle zákona o integrovaném záchranném systému nebo podle zákona o krizovém řízení.

§ 153

Kategorizace v oblasti zvládnání radiační mimořádné události

(1) Podle velikosti možných dopadů radiační nehody nebo radiační havárie na území České republiky se jaderné zařízení, pracoviště se zdroji ionizujícího záření nebo činnosti v rámci expozičních situací zařazují do kategorie ohrožení A až E.

(2) Pro účely odstupňované připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost se radiační mimořádná událost zařazuje do kategorie radiační mimořádná událost prvního stupně, radiační nehoda nebo radiační havárie.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví pravidla pro zařazení jaderného zařízení, pracoviště se zdroji ionizujícího záření nebo činnosti v rámci expozičních situací do kategorie ohrožení.

CELEX: 32013L0059

§ 154

Analýza a hodnocení radiační mimořádné události

(1) Žadatel o povolení podle § 9 odst. 1 písm. b) a g), § 9 odst. 2 písm. a), b), d) a f), § 9 odst. 3 písm. a) a b) a § 9 odst. 4 je povinen

- a) zpracovat analýzu a hodnocení radiační mimořádné události,
- b) stanovit na základě výsledků analýzy a hodnocení radiační mimořádné události kategorii radiační mimořádné události, která by při vykonávání povolené činnosti mohla vzniknout,
- c) stanovit na základě výsledků analýzy a hodnocení radiační mimořádné události kategorii ohrožení,
- d) oznámit kategorii ohrožení zpracovateli vnějšího havarijního plánu a národního radiačního havarijního plánu a
- e) zohlednit výsledky analýzy a hodnocení radiační mimořádné události při zpracování dokumentace pro povolovanou činnost.

(2) Analýza a hodnocení radiační mimořádné události musí být provedena na základě výčtu možných radiačních mimořádných událostí, jejich příčin a rozsahu jejich dopadů na vykonávání činností v rámci expozičních situací, činností souvisejících s využíváním jaderné energie, nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem nebo přepravy radioaktivní nebo štěpné látky.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví podrobná pravidla provádění analýzy a hodnocení radiační mimořádné události.

CELEX: 32013L0059

§ 155

Připravenost k odezvě na radiační mimořádnou událost

(1) Připravenost k odezvě na radiační mimořádnou událost zahrnuje vzdělávání a odbornou přípravu k odezvě na radiační mimořádnou událost a přípravu na

- a) zjišťování vzniku radiační mimořádné události,
- b) zařazení vzniklé radiační mimořádné události do kategorie radiační mimořádné události,
- c) vyhlášení radiační mimořádné události a vyzoomění dotčených orgánů,
- d) řízení a provádění odezvy na radiační mimořádnou událost,
- e) omezení havarijního ozáření,
- f) zdravotnické zajištění,
- g) předběžné informování obyvatelstva,
- h) prověřování připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost,
- i) příjem vnější pomoci a
- j) dokumentování připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost včetně zpracování vnitřního havarijního plánu, vnějšího havarijního plánu, národního radiačního havarijního plánu a havarijního řádu.

(2) Vnitřní havarijní plán se zpracovává pro areál jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření. Vnější havarijní plán se zpracovává pro zónu havarijního plánování.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) požadavky na obsah národního radiačního havarijního plánu,
- b) postupy a opatření k zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost.

CELEX: 32013L0059

§ 156

Povinnosti držitele povolení k zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost

(1) Držitel povolení je povinen

- a) neprodleně seznámit se schváleným vnitřním havarijním plánem všechny osoby tímto plánem dotčené, včetně osoby provozující objekt nebo zařízení, které může být radiační mimořádnou událostí vzniklou při činnosti, k níž bylo držiteli povolení vydáno povolení, ovlivněno nebo zasaženo (dále jen „sousedící osoba“), a osob podle vnitřního havarijního plánu určených k odezvě na radiační mimořádnou událost,
- b) neprodleně seznámit s vypracovanou zásahovou instrukcí fyzické osoby touto instrukcí dotčené,
- c) neprodleně seznámit se schváleným havarijním řádem všechny osoby určené k zajištění přepravy a fyzické osoby tímto řádem určené k provedení zásahu,
- d) sdílet informace nutné pro řízení a provedení odezvy na radiační mimořádnou událost v rámci povolené činnosti se sousedící osobou, je-li také držitelem povolení podle tohoto zákona,
- e) zajistit systém vzdělávání fyzických osob dotčených zásahovou instrukcí, vnitřním havarijním plánem nebo havarijním řádem v oblasti zvládnání radiační mimořádné události,
- f) pravidelně prověřovat připravenost k odezvě na radiační mimořádnou událost nácvikem, havarijním cvičením a ověřováním funkčnosti technických prostředků podle vnitřního

havarijního plánu, zásahové instrukce a havarijního řádu; prověření připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost musí být prováděno na základě ročního plánu a hodnoceno, a

- g) zajistit soulad sledovaných veličin a parametrů svého programu monitorování výpustí a programu monitorování okolí s monitorovací úrovní stanovenou ve vnitřním havarijním plánu.

(2) Držitel povolení k vykonávání činností souvisejících s využíváním jaderné energie a k vykonávání činností v rámci expozičních situací, k nimž je stanovena zóna havarijního plánování, je povinen

- a) spolupracovat s orgány státní správy a územní samosprávy a zasahujícími složkami integrovaného záchranného systému na zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost při radiační havárii v zóně havarijního plánování,
- b) předávat podklady ke zpracování
1. vnějšího havarijního plánu Hasičskému záchrannému sboru České republiky a krajskému úřadu,
  2. národního radiačního havarijního plánu Úřadu a Ministerstvu vnitra,
- c) zajistit systémy monitorování radiační situace v areálu jaderného zařízení a v zóně havarijního plánování a podílet se na zajištění monitorování radiační situace na území České republiky podle § 149 odst. 2 písm. b),
- d) zajistit ve spolupráci s příslušným krajským úřadem nebo Hasičským záchranným sborem České republiky vybavení obyvatelstva a složek integrovaného záchranného systému zasahujících při radiační havárii v zóně havarijního plánování antidoty k jódové profylaxi,
- e) poskytovat obyvatelstvu v zóně havarijního plánování základní informace pro případ radiační havárie a pravidelně je aktualizovat; základní informace pro případ radiační havárie lze poskytnout nebo aktualizovat jen na základě souhlasného vyjádření Úřadu, Hasičského záchranného sboru České republiky a hejtmána kraje,
- f) zajistit systém vyrozumění dotčených orgánů,
- g) pořídit, udržovat a provozovat v zóně havarijního plánování koncové prvky varování²⁰⁾,
- h) ověřovat cvičením a taktickým cvičením²¹⁾ ve spolupráci s příslušnými orgány veřejné správy a složkami integrovaného záchranného systému správnost, účinnost a vzájemný soulad vnitřního havarijního plánu a vnějšího havarijního plánu a jejich soulad s národním radiačním havarijním plánem,
- i) podílet se na vyhodnocování cvičení a taktického cvičení podle písmene h) a na základě výsledku vyhodnocení přijmout opatření k nápravě zjištěného nedostatku,
- j) neprodleně informovat Úřad o předání podkladů ke zpracování vnějšího havarijního plánu krajskému úřadu a Hasičskému záchrannému sboru České republiky a o jejich obsahu a
- k) vypracovat výroční zprávu o zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost při činnostech, které držitel povolení vykonává, a předat ji do 31. ledna následujícího kalendářního roku Úřadu.

(3) Míru podílu držitele povolení k vykonávání činností souvisejících s využíváním jaderné energie a k vykonávání činností v rámci expozičních situací, k nimž je stanovena zóna havarijního plánování, na činnostech podle odstavce 2 písm. e) a g), s výjimkou udržování a provozování koncových prvků varování, stanoví pro příslušný kalendářní rok dohoda mezi

²⁰⁾ § 9 odst. 7 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

²¹⁾ § 17 zákona č. 239/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

držitelem povolení a zpracovatelem vnějšího havarijního plánu po projednání návrhu dohody bezpečnostní radou kraje.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) způsob a četnost ověřování vnitřního havarijního plánu, národního radiačního havarijního plánu, zásahové instrukce a havarijního řádu a funkčnosti technických prostředků,
- b) způsob a četnost ověřování účinnosti a vzájemného souladu vnitřního havarijního plánu, vnějšího havarijního plánu a národního radiačního havarijního plánu,
- c) požadavky na zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost v zóně havarijního plánování,
- d) obsah základních informací pro případ radiační havárie, jejich formu a rozsah a způsob jejich aktualizace,
- e) obsah výroční zprávy o zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost.

CELEX: 32013L0059

§ 157

Odezva na radiační mimořádnou událost

(1) Odezva na radiační mimořádnou událost prováděná vně areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření je součástí opatření a postupů při řešení mimořádné události nebo krizové situace podle jiného právního předpisu²²⁾.

(2) Držitel povolení je povinen zajistit odezvu na radiační mimořádnou událost vzniklou při jím vykonávaných činnostech podle příslušného vnitřního havarijního plánu, havarijního řádu nebo zásahové instrukce, pokud se vnitřní havarijní plán nevypracovává, a to

- a) zahájit neprodleně odezvu na radiační mimořádnou událost, dojde-li k překročení nejvyšší monitorovací úrovně, a průběh odezvy na radiační mimořádnou událost zaznamenávat,
- b) neprodleně varovat fyzickou osobu nacházející se v areálu jaderného zařízení nebo v prostorách pracoviště se zdrojem ionizujícího záření, realizovat opatření k její ochraně a informovat o nich Úřad a v případě vzniku radiační nehody spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo radiační havárie informovat také další dotčené orgány a osoby stanovené vnitřním havarijním plánem nebo havarijním řádem; součástí varování musí být v případě vzniku radiační havárie i návrh na zavedení neodkladných ochranných opatření,
- c) neprodleně vyrozumět o vzniku nebo podezření na vznik radiační mimořádné události Úřad a v případě radiační nehody spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo radiační havárie neprodleně vyrozumět také místně příslušné starosty obcí s rozšířenou působností a místně příslušného hejtmana kraje prostřednictvím územně příslušného operačního střediska Hasičského záchranného sboru České republiky, další dotčené orgány stanovené vnitřním havarijním plánem nebo havarijním řádem a sousedící osoby,
- d) ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem České republiky neprodleně zahájit při vzniku nebo podezření na vznik radiační havárie varování obyvatelstva v zóně havarijního plánování a zajistit neprodlené odvysílání tísňové informace²³⁾; součástí

²²⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ § 10 vyhlášky č. 380/2002 Sb.

- informace je pokyn k zavedení neodkladných ochranných opatření formou ukrytí a použití jódové profylaxe,
- e) kontrolovat, vyhodnocovat a regulovat ozáření fyzických osob podílejících se na průběhu odezvy na radiační mimořádnou událost v areálu jaderného zařízení nebo v prostorách pracoviště se zdrojem ionizujícího záření,
  - f) navrhnout hejtmanovi kraje zavedení neodkladného opatření k ochraně obyvatelstva v zóně havarijního plánování formou evakuace podle průběhu nebo předpokládaného vývoje radiační havárie a podle výsledků monitorování radiační situace prováděného podle písmene j),
  - g) předávat Úřadu údaje pro hodnocení radiační havárie a pro prognózu jejího vývoje, včetně údajů o meteorologické situaci v místě vzniku radiační havárie,
  - h) informovat o činnostech jím vykonávaných v průběhu odezvy na radiační mimořádnou událost při radiační nehodě nebo radiační havárii Úřad a o činnostech jím vykonávaných v průběhu odezvy na radiační mimořádnou událost při radiační nehodě spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo radiační havárii Hasičský záchranný sbor České republiky a další dotčené orgány a osoby stanovené vnitřním havarijním plánem nebo havarijním řádem,
  - i) v případě radiační havárie neprodleně informovat obyvatelstvo touto radiační havárií dotčené o skutečnostech radiační havárie a jejím předpokládaném vývoji,
  - j) zajistit monitorování radiační situace v zóně havarijního plánování podle příslušného programu monitorování při podezření na vznik radiační nehody nebo radiační havárie a podle pokynů Úřadu k němu, vydaných v návaznosti na vývoj expoziční situace, a předávat data z tohoto monitorování Úřadu,
  - k) zajistit likvidaci následků radiační nehody v areálu jaderného zařízení nebo v prostorách pracoviště se zdrojem ionizujícího záření,
  - l) zpracovat průběh odezvy na radiační mimořádnou událost zaznamenaný podle písmene a) ve formě zprávy o vzniku a průběhu radiační mimořádné události a zprávu předat Úřadu do
    - 1. 3 měsíců od vyhlášení v případě radiační havárie, nebo
    - 2. 1 měsíce od vyhlášení jiné radiační mimořádné události,
  - m) evidovat a uchovávat záznam o průběhu odezvy na radiační mimořádnou událost a zprávu o vzniku a průběhu radiační mimořádné události po dobu nejméně 5 let od vyhlášení radiační mimořádné události nebo po dobu 30 let od vyhlášení v případě radiační havárie a
  - n) spolupracovat na přípravě nápravy stavu po radiační havárii na území zasaženém radiační havárií.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví pravidla k zajištění odezvy na radiační mimořádnou událost podle odstavce 2.

CELEX: 32013L0059

§ 158

Náprava stavu po radiační havárii

(1) Úřad vydává k zajištění nápravy stavu po radiační havárii pro území zasažené radiační havárií nebo pro jeho část po ukončení odezvy na radiační mimořádnou událost v rámci správy kontaminované oblasti podle § 102 odst. 4 návrhy na zavedení, upřesnění nebo odvolání ochranných opatření, které se vztahují na kontaminované oblasti a jednotlivce z obyvatelstva.

- (2) Držitel povolení, v důsledku jehož činnosti došlo k radiační havárii, je povinen
- a) provést v areálu jaderného zařízení nebo na pracovišti IV. kategorie nápravu stavu po radiační havárii v souladu se strategií optimalizované radiační ochrany podle vnitřního havarijního plánu,
  - b) vyřadit jaderné zařízení nebo pracoviště IV. kategorie z provozu, není-li možné obnovit jeho provoz, a
  - c) poskytnout součinnost při správě kontaminované oblasti vně areálu jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie a podílet se na náhradě újmy jiným osobám podle jiného právního předpisu²⁴⁾.

(3) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah a způsob provádění nápravy stavu po radiační havárii.

CELEX: 32013L0059

Hlava IX Zabezpečení

§ 159

Kategorizace v oblasti zabezpečení

(1) Každý, kdo provádí zabezpečení, musí zařadit vybraný jaderný materiál do I., II. nebo III. kategorie. Zařazení jaderného materiálu do příslušné kategorie se provádí podle jeho druhu a obohacení s uvažováním rizika jeho zneužití k neoprávněným činnostem za účelem výroby jaderného výbušného zařízení.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví způsob zařazení jaderného materiálu do kategorie pro účely zabezpečení.

§ 160

Fyzická ochrana

(1) Jaderné zařízení a jaderný materiál I. až III. kategorie musí být zabezpečen fyzickou ochranou.

(2) Fyzická ochrana jaderného zařízení musí být zajištěna

- a) nejméně 3 měsíce před zahájením zavážení jaderného paliva do jaderného reaktoru, jde-li o jaderné zařízení s jaderným reaktorem, nebo
- b) nejméně 2 měsíce před dodáním jaderného materiálu nebo radioaktivního odpadu do jaderného zařízení, jde-li o jaderné zařízení neuvedené v písmenu a).

(3) Způsob zajištění fyzické ochrany jaderného zařízení a jaderného materiálu musí odpovídat nebezpečí plynoucímu z projektové základní hrozby.

(4) Úřad rozhodnutím stanoví osobě zajišťující fyzickou ochranu projektovou základní hrozbu a práva a povinnosti při zajišťování fyzické ochrany podle odstavce 3.

---

²⁴⁾ Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 26 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

(5) Projektovou základní hrozbu lze stanovit jen na základě závazného stanoviska Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany a Ministerstva průmyslu a obchodu. Závazné stanovisko k projektové základní hrozbě musí být vydáno do 30 dnů od doručení žádosti Úřadu o něj.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah a způsob zajištění fyzické ochrany jaderného zařízení a jaderného materiálu I. až III. kategorie při přepravě s ohledem na projektovou základní hrozbu.

§ 161

Prostory jaderného zařízení pro účely fyzické ochrany

(1) Pro účely fyzické ochrany musí být na jaderném zařízení na základě analýzy možných následků pro jadernou bezpečnost v případě neoprávněných činností vymezeny a fyzicky ohraničeny prostory, do nichž je omezen a kontrolován vstup a vjezd, a to

- a) střežený prostor,
- b) chráněný prostor,
- c) vnitřní prostor a
- d) životně důležitý prostor.

(2) Obvod střeženého prostoru a chráněného prostoru musí být ohraničen mechanickými zábrannými prostředky. Obvod vnitřního prostoru a životně důležitého prostoru musí tvořit mechanické zábranné prostředky.

(3) Samostatně vstupovat do střeženého prostoru jaderného zařízení a samostatně přistupovat k jadernému materiálu I. až III. kategorie je oprávněna jen bezúhonná fyzická osoba.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví pravidla pro vymezení, fyzické ohraničení a detekci narušení střeženého prostoru, chráněného prostoru, vnitřního prostoru nebo životně důležitého prostoru a rozsah omezení vstupu a vjezdu do nich.

§ 162

Zabezpečení mimo fyzickou ochranu a citlivé činnosti

(1) Zabezpečení jaderného materiálu, který není zařazen do kategorie podle § 159, musí být zajištěno uzamčením v uzavřeném prostoru a evidencí každého oprávněného přístupu k němu tak, aby byl chráněn před přístupem nepovolaného.

(2) Za citlivou činnost ve smyslu zákona o ochraně utajovaných informací se považuje

- a) výkon funkce člena statutárního orgánu právnické osoby, která je držitelem povolení dle § 9 odst. 1 a která vykonává činnosti, při nichž musí být vymezen životně důležitý prostor nebo vnitřní prostor,
- b) organizace a řízení provozu jaderného zařízení,
- c) přímé řízení provozu jaderného reaktoru,
- d) řízení odezvy na radiační mimořádnou událost podle vnitřního havarijního plánu nebo havarijního řádu,
- e) vstup bez doprovodu do životně důležitého prostoru,

- f) vstup bez doprovodu do prostor, kde se nachází jaderný materiál I. a II. kategorie, a nakládání s ním.

§ 163

Povinnosti držitele povolení v oblasti zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu

(1) Držitel povolení podle § 9 odst. 1 písm. b) až h) a odstavce 5 je povinen

- a) zabezpečit počítačové systémy nezbytné k řízení jaderné bezpečnosti, evidence jaderných materiálů, fyzické ochrany a zvládání radiační mimořádné události proti jejich neoprávněnému použití,
- b) přijmout organizační a technická opatření a vést dokumentaci k zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu,
- c) zajistit u jaderného zařízení a jaderného materiálu I. až III. kategorie
  1. kontrolu a monitorování vstupu a přístupu,
  2. sledování, vyhodnocování, monitorování a signalizaci narušení a přístupu nepovolaného a
  3. přenos informace o narušení a přístupu nepovolaného do jaderného zařízení nebo k jadernému materiálu I. až III. kategorie,
- d) zajistit oplocení staveniště jaderného zařízení ve výstavbě a kontrolu vstupu a vjezdu do něj a
- e) zajistit fyzickou ostrahu jaderného zařízení a jaderného materiálu nalézajícího se ve střeženém prostoru, chráněném prostoru a vnitřním prostoru nebo životně důležitém prostoru (dále jen „fyzická ostraha“).

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) organizační a technická opatření k zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu,
- b) rozsah a způsob zajištění fyzické ostrahy.

§ 164

Zabezpečení radionuklidového zdroje

(1) Držitel povolení vykonávající činnost v rámci plánované expoziční situace a ohlašovatel používající schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření jsou povinni

- a) zabezpečit radionuklidový zdroj před nepovoleným přístupem, použitím a přemístěním odstupňovaným přístupem s ohledem na kategorii zabezpečení a způsob nakládání s radionuklidovým zdrojem,
- b) poučit pracovníka s přístupem k radionuklidovému zdroji o jeho zabezpečení a ověřit jeho znalosti a
- c) provést zabezpečení radionuklidového zdroje 1. až 3. kategorie zabezpečení.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví požadavky na způsob zabezpečení radionuklidového zdroje včetně radionuklidového zdroje 1. až 3. kategorie zabezpečení.

Hlava X
Nešíření jaderných zbraní

§ 165

Vymezení některých pojmů v oblasti nešíření jaderných zbraní

Pro účely tohoto zákona se rozumí zárukovým zařízením

- a) jaderný reaktor, kritický soubor, závod na konverzi, závod na výrobu jaderného paliva, přepracovatelský závod, závod na separaci izotopů a samostatné skladovací zařízení sloužící ke skladování jaderného materiálu,
- b) zařízení, ve kterém je běžně používán jaderný materiál v množství větším než 1 efektivní kilogram²⁵⁾.

CELEX: 32005R0302

§ 166

Povinnosti osob v oblasti nešíření jaderných zbraní

(1) Osoba hodlající provozovat zárukové zařízení je povinna oznámit tuto skutečnost Úřadu nejméně 200 dnů před očekávaným zahájením výstavby.

(2) Osoba provozující zárukové zařízení je povinna oznámit Úřadu každou změnu základních technických charakteristik²⁶⁾ do 30 dnů od uskutečnění této změny.

(3) Osoba hodlající vyrábět vybranou položku v jaderné oblasti nebo provozovat zárukové zařízení a místa, kde je používán jaderný materiál v množství menším než 1 efektivní kilogram, s výjimkou zárukového zařízení nebo místa, ve kterém je takový jaderný materiál používán pouze pro stínící účely, je povinna předložit Úřadu před zahájením výroby nebo provozu podklady k vymezení lokality²⁷⁾.

(4) Osoba hodlající uzavřít zárukové zařízení je povinna neprodleně oznámit tuto skutečnost Úřadu.

(5) Osoba, které předpisy Euratomu ukládají povinnost předávat Evropské komisi informace o naplňování závazků plynoucích ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, je povinna neprodleně zasílat tyto informace Úřadu. Tato osoba je povinna neprodleně zasílat Úřadu též informace o naplňování závazků plynoucích ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, které obdržela od Evropské komise.

(6) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) koncentraci izotopu prvku v materiálu, která jej činí výchozím materiálem,
- b) koncentraci radionuklidu v materiálu, která jej činí zvláštním štěpným materiálem,
- c) seznam jiných štěpných materiálů, které jsou významné z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní,
- d) seznam vybraných položek v jaderné oblasti, položek dvojího použití v jaderné oblasti a jiných položek v jaderné oblasti, které jsou významné z hlediska zajištění nešíření jaderných zbraní.

²⁵⁾ Čl. 2 odst. 13 nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005.

²⁶⁾ Čl. 4 nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005.

²⁷⁾ Čl. 2 odst. 21 nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32005R0302

§ 167

Povinnosti držitele povolení v oblasti nešíření jaderných zbraní

(1) Držitel povolení v oblasti nešíření jaderných zbraní je povinen

- a) umožnit nakládání s jadernou položkou pouze osobě k tomu oprávněné,
- b) provádět kontrolu jaderného materiálu způsobem stanoveným předpisy Euratomu a prováděcím právním předpisem,
- c) vést systém evidence jaderných materiálů a oznamovat Úřadu a Evropské komisi a dokumentovat
  - 1. každou změnu v evidenci jaderných materiálů a
  - 2. výsledky fyzické inventury a materiálové bilance jaderných materiálů,
- d) dokumentaci podle písmene c) uchovávat po dobu 5 let,
- e) zabránit zaměstnanci v přístupu k jadernému materiálu nebo ve vstupu do zárukového zařízení okamžikem, kdy se dozví, že bylo proti tomuto zaměstnanci zahájeno trestní stíhání pro zločin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s vykonávanou činností a
- f) předávat Úřadu informace o obsahu dokumentů požadovaných předpisy Euratomu a údaje požadované předpisy Euratomu.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví

- a) rozsah a způsob provádění kontroly jaderného materiálu držitelem povolení v oblasti nešíření jaderných zbraní,
- b) informace o obsahu dokumentů a okruh údajů předávaných Úřadu podle odstavce 1 písm. f) a lhůty a způsob jejich předávání,
- c) rozsah a způsob vedení systému evidence jaderných materiálů,
- d) vzory formulářů pro oznamování údajů ze systému evidence jaderných materiálů Úřadu a Evropské komisi.

CELEX: 32005R0302

§ 168

Vývoz a průvoz jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti

(1) Osoba hodlající vyvážet jaderný materiál nebo vybranou položku v jaderné oblasti je povinna zajistit ochranu informací, které by mohly být zneužity k výrobě jaderného výbušného zařízení nebo k jadernému terorismu.

(2) Povolení k vývozu nebo průvozu jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti může být vydáno pouze za podmínky, že přijímající stát vydá záruku v rozsahu podmínek vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána (dále jen „záruka státu“). O záruku státu žádá přijímající stát Úřad, který za tím účelem přeruší správní řízení o vydání povolení.

(3) Držitel povolení k vývozu jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti je povinen po uskutečnění vývozu oznámit Úřadu termín vývozu z území České republiky, množství, název a specifikaci jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti podle prováděcího právního předpisu a předložit písemné potvrzení koncového uživatele o jejich převzetí.

CELEX: 21999A0313(01)

§ 169

Dovoz jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti

(1) Povolení k dovozu jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti může být vydáno pouze za podmínky, že koncový uživatel v České republice učiní prohlášení, na jehož základě Úřad vydá státu vývozce záruku státu v rozsahu podmínek vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

(2) Držitel povolení k dovozu jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti je povinen po uskutečnění dovozu oznámit Úřadu

- a) termín dovozu na území České republiky a
- b) množství, název a specifikaci jaderného materiálu nebo vybrané položky v jaderné oblasti podle prováděcího právního předpisu.

(3) Koncový uživatel je povinen nakládat s jaderným materiálem nebo s vybranou položkou v jaderné oblasti v souladu se závazky stanovenými mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví vzor prohlášení koncového uživatele.

CELEX: 21999A0313(01)

§ 170

Vývoz položky dvojího použití v jaderné oblasti

(1) Při povolování vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti Úřad bere v úvahu, zda

- a) přijímající stát je signatářem Smlouvy o nešíření jaderných zbraní nebo jiné obdobné mezinárodní smlouvy,
- b) přijímající stát, který není signatářem smlouvy podle písmene a), vlastní jaderné výbušné zařízení nebo zárukové zařízení nepodléhající zárukám Mezinárodní agentury pro atomovou energii,
- c) položka dvojího použití v jaderné oblasti odpovídá účelu uvedenému v prohlášení koncového uživatele podle odstavce 2,
- d) položka dvojího použití v jaderné oblasti je určena k použití ve výzkumu a vývoji, projektování, konstrukci, provozu nebo údržbě závodu na přepracování nebo obohacování uranu,
- e) existuje nebezpečí následného vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti z důvodu neúčinné kontroly vývozu přijímajícím státem.

(2) Povolení k vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti může být vydáno pouze za podmínky, že koncový uživatel v přijímajícím státě učiní prohlášení v rozsahu podmínek vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

(3) Držitel povolení k vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti je povinen po uskutečnění vývozu oznámit Úřadu termín vývozu z území České republiky, množství, název a specifikaci položky dvojího použití v jaderné oblasti podle prováděcího právního předpisu a předložit písemné potvrzení koncového uživatele o převzetí položky dvojího použití v jaderné oblasti.

(4) Prováděcí právní předpis stanoví obsah prohlášení koncového uživatele.

§ 171

Dovoz položky dvojího použití v jaderné oblasti

(1) Povolení k dovozu položky dvojího použití v jaderné oblasti může být vydáno pouze za podmínky, že koncový uživatel v České republice učiní prohlášení, na jehož základě Úřad vydá státu sídla nebo bydliště osoby, která do České republiky položku dvojího použití vyváží, záruku státu v rozsahu podmínek vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

(2) Držitel povolení k dovozu položky dvojího použití v jaderné oblasti je povinen po uskutečnění dovozu oznámit Úřadu

- a) termín dovozu na území České republiky a
- b) množství, název a specifikaci položky dvojího použití v jaderné oblasti podle prováděcího právního předpisu.

(3) Koncový uživatel v České republice je povinen nakládat s položkou dvojího použití v jaderné oblasti v souladu s prohlášením podle odstavce 1.

(4) Při předání položky dvojího použití v jaderné oblasti jinému uživateli v České republice je koncový uživatel v České republice povinen dalšího uživatele upozornit na skutečnost, že se jedná o položku dvojího použití v jaderné oblasti a oznámit změnu koncového uživatele v České republice Úřadu.

(5) Prováděcí právní předpis stanoví vzor prohlášení koncového uživatele.

§ 172

Povinnosti držitele povolení k vývozu, dovozu nebo průvozu jaderné položky

Držitel povolení k vývozu, dovozu nebo průvozu jaderné položky je povinen

- a) předložit povolení k vývozu nebo dovozu jaderné položky příslušnému celnímu úřadu, pokud je jím vyžadováno,
- b) v případě dovozu jaderného materiálu doložit příslušnému celnímu úřadu, že příjemce je oprávněn k nakládání s tímto materiálem podle tohoto zákona a
- c) uchovávat evidenci, obchodní dokumenty a záznamy o uskutečněných vývozech, dovozech nebo průvozech jaderné položky od konce kalendářního roku, ve kterém se uskutečnily, v případě jaderné položky, která je
  1. jaderným materiálem, po dobu nejméně 5 let,
  2. vybranou položkou v jaderné oblasti nebo položkou dvojího použití v jaderné oblasti, po dobu nejméně 3 let.

§ 173

Transfer jaderné položky

Ohlašovatel provádějící transfer jaderné položky je povinen

- a) vést evidenci o uskutečněných transferech jaderné položky v rozsahu údajů umožňujících následné ověření transferu jaderné položky a ověření skutečného použití jaderné položky,
- b) oznamovat Úřadu po uskutečnění transferu jaderné položky

1. termín vstupu jaderné položky na území České republiky nebo výstupu jaderné položky z území České republiky,
  2. množství, název a specifikaci jaderné položky podle prováděcího právního předpisu,
- c) umožnit nakládání s jadernou položkou pouze osobě k tomu oprávněné v souladu s právními předpisy a
- d) uchovávat evidenci, obchodní dokumenty a záznamy o uskutečněných transferech jaderné položky od konce kalendářního roku, ve kterém se transfer jaderné položky uskutečnil, v případě transferu jaderné položky, která je
1. jaderným materiálem, po dobu nejméně 5 let,
  2. vybranou položkou v jaderné oblasti nebo položkou dvojího použití v jaderné oblasti, po dobu nejméně 3 let.

CELEX: 32009R0428

§ 174

Zajištění nakládání s nalezeným jaderným materiálem

(1) Vlastník nebo držitel nalezeného jaderného materiálu je povinen s ním naložit ve lhůtě a způsobem stanovenými rozhodnutím Úřadu.

(2) Není-li vlastník nebo držitel nalezeného jaderného materiálu znám nebo nesplní-li povinnost uloženou mu Úřadem podle odstavce 1, Úřad uloží rozhodnutím osobě oprávněné k nakládání s jaderným materiálem anebo Správě tento materiál převzít nebo rozhodne o jeho vrácení do státu původu.

(3) Správa je povinna na základě rozhodnutí Úřadu zajistit bezpečné nakládání s nalezeným jaderným materiálem do doby jeho předání vlastníkovi nebo držiteli anebo do doby uplatnění postupu podle odstavce 2.

(4) Náklady spojené s převzetím nebo vrácením podle odstavce 2 nese poslední známý vlastník jaderného materiálu. Není-li tato osoba známa nebo nelze-li vůči ní právo na náhradu nákladů uplatňovat anebo na ní náhradu nákladů vymáhat, nese náklady Česká republika. V případě, že je vlastník nalezeného jaderného materiálu dodatečně zjištěn, je povinen uhradit náklady vzniklé při zajištění bezpečného nakládání s nalezeným jaderným materiálem.

ČÁST TŘETÍ

SPRÁVNÍ DELIKTY

Hlava I

Přestupky

§ 175

Přestupky držitele povolení

(1) Fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v tomto zákoně, se dopustí přestupku tím, že

- a) nedodržuje podmínky povolení podle § 21 odst. 1 písm. c),
- b) v rozporu s § 22 odst. 7 bezpečně neukončí povolenou činnost,

- c) v rozporu s § 24 nepostupuje v souladu s dokumentací pro povolenou činnost, tuto dokumentaci neuchovává nebo ji neudrhuje v souladu s požadavky tohoto zákona, zásadami správné praxe nebo se skutečným stavem povolené činnosti,
- d) nesplní některou z povinností podle § 25,
- e) poruší povinnost vést nebo uchovávat evidenci podle tohoto zákona,
- f) neprovede kategorizaci podle tohoto zákona.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu do

- a) 500 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. e) nebo f),
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a), c) nebo d),
- c) 5 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. b).

Další přestupky fyzické osoby

§ 176

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nepředchází radiační mimořádné události nebo neomezí její následky podle § 5 odst. 1 písm. a),
- b) při využívání jaderné energie, nakládání s jadernou položkou nebo vykonávání činností v rámci expozičních situací neodůvodní své jednání podle § 5 odst. 2 písm. b) nebo e),
- c) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nepostupuje podle § 5 odst. 1 písm. c),
- d) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nehodnotí, nepřijme opatření nebo nezajistí uplatnění výsledků hodnocení podle § 5 odst. 5,
- e) neuplatní systém zpětné vazby podle § 5 odst. 7,
- f) nevyužívá odstupňovaný přístup podle § 5 odst. 8,
- g) v rozporu s § 6 odst. 1 poruší zákaz využívání jaderné energie a jaderných položek k jiným než mírovým účelům,
- h) nesplní oznamovací nebo informační povinnost podle tohoto zákona,
- i) vykoná některou ze zakázaných činností podle § 7 nebo 8,
- j) poruší povinnost mlčenlivosti podle § 28 odst. 4.

(2) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) činnost vyžadující povolení podle § 9 vykoná bez povolení,
- b) činnost vyžadující registraci podle § 10 vykoná bez registrace,
- c) činnost vyžadující ohlášení podle § 11 vykoná bez ohlášení,
- d) vykoná činnost zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany bez oprávnění podle § 31.

(3) Fyzická osoba, která je právním nástupcem držitele povolení, jehož povolení zaniklo, se dopustí přestupku tím, že nezajistí bezpečné ukončení povolené činnosti nebo plnění povinností stanovených tímto zákonem do doby bezpečného ukončení činnosti podle § 22 odst. 8.

(4) Fyzická osoba, která je právním nástupcem registranta, jehož registrace zanikla, se dopustí přestupku tím, že nezajistí plnění povinností stanovených tímto zákonem po dobu, po kterou je oprávněna pokračovat v činnosti podle § 23 odst. 5.

(5) Za přestupek lze uložit pokutu do

- a) 250 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. j),
- b) 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. h) nebo odstavce 4,
- c) 5 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. a) až f), odstavce 2 písm. b) až d) nebo odstavce 3,
- d) 10 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1 písm. g) nebo i) nebo odstavce 2 písm. a).

§ 177

(1) Fyzická osoba, která je externím pracovníkem uvedeným v § 79 odst. 2 písm. b), se dopustí přešupku tím, že nesplní některou z povinností podle § 79.

(2) Fyzická osoba, která je vlastníkem pozemku uvedeného v § 88 odst. 5, se dopustí přešupku tím, že nestrpí úkony spojené s monitorováním nebo se zajištěním nápravy.

(3) Fyzická osoba, která je vlastníkem budovy s obytnou nebo pobytovou místností, v níž bylo zjištěno překročení referenční úrovně nebo bylo zjištěno překročení hodnoty ročního průměru objemové aktivity radonu ve vzduchu, se dopustí přešupku tím, že nesplní některou z povinností podle § 99 odst. 1 nebo 4.

(4) Fyzická osoba, která je vlastníkem budovy sloužící škole nebo školskému zařízení nebo budovy sloužící pro zajištění sociálních anebo zdravotních služeb při dlouhodobém pobytu fyzických osob, se dopustí přešupku tím, že nezajistí měření objemové aktivity radonu ve vnitřním ovzduší podle § 99 odst. 2 nebo neprovede opatření ke snížení ozáření podle § 99 odst. 3.

(5) Za přešupek lze uložit pokutu do

- a) 250 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1, 3 nebo 4,
- b) 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2.

§ 178

(1) Fyzická osoba se dopustí přešupku tím, že používá výrobky podle § 137 odst. 1 nebo 2 bez předchozího schválení jejich typu.

(2) Fyzická osoba, která je koncovým uživatelem položky dvojího použití v jaderné oblasti, se dopustí přešupku tím, že s ní nenakládá v souladu s prohlášením podle § 171 odst. 1.

(3) Fyzická osoba, která je vlastníkem nebo držitelem nalezeného jaderného materiálu, se dopustí přešupku tím, že nezajistí nakládání s nalezeným jaderným materiálem v souladu s § 174 odst. 1.

(4) Za přešupek lze uložit pokutu do

- a) 50 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 3,
- b) 250 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2,
- c) 500 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1.

Hlava II
Správní delikty právnické a podnikající fyzické osoby

Správní delikty držitele povolení

§ 179

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v tomto zákoně, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nedodržuje podmínky povolení podle § 21 odst. 1 písm. c),
- b) v rozporu s § 22 odst. 7 bezpečně neukončí povolenou činnost,
- c) v rozporu s § 24 nepostupuje v souladu s dokumentací pro povolovanou činnost, tuto dokumentaci neuchovává nebo ji neudržuje v souladu s požadavky tohoto zákona, zásadami správné praxe nebo se skutečným stavem povolené činnosti,
- d) nesplní některou z povinností podle § 25,
- e) poruší povinnost vést nebo uchovávat evidenci podle tohoto zákona,
- f) neprovede kategorizaci podle tohoto zákona,
- g) použije stanovené měřidlo bez platného ověření k účelu, pro který byl předmětný druh měřidla vyhlášen jako stanovený, v rozporu se zákonem o metrologii,
- h) nevede evidenci používaných stanovených měřidel podléhajících novému ověření s datem posledního ověření a nepředkládá tato měřidla k ověření podle zákona o metrologii.

(2) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. e) až h),
- b) 2 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a), c) nebo d),
- c) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. b).

§ 180

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je

- a) držitelem některého z povolení uvedených v § 9 odst. 1, odst. 2 písm. a) až d) a písm. f) bodě 7, provozuje-li pracoviště III. kategorie, nebo
- b) držitelem některého z povolení uvedených v § 9 odst. 3 a 4 a odst. 6 písm. a), provádí-li odbornou přípravu a další odbornou přípravu vybraných pracovníků vykonávajících činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti,

se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností stanovených pro systém řízení podle § 29 nebo 30.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nezajistí, aby jaderné zařízení od zahájení výstavby až do vyřazení z provozu splňovalo požadavky na projekt jaderného zařízení podle § 46,
- b) neprovádí hodnocení bezpečnosti podle § 48,
- c) v rámci činnosti související s využíváním jaderné energie nesplní některou z povinností podle § 49 odst. 1.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. b), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nesplní některou z povinností podle § 50 odst. 1,

- b) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení s jaderným reaktorem a pracovníků na první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem nepostupuje podle § 50 odst. 2,
- c) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení bez jaderného reaktoru a pracovníků na aktivní vyzkoušení jaderného zařízení nesplní některou z povinností podle § 50 odst. 3.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. c), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) po zavezení jaderného paliva do jaderného reaktoru nesplní některou z povinností podle § 51 odst. 1 písm. a),
- b) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků na první energetické spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem nesplní některou z povinností podle § 51 odst. 1 písm. b).

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. d), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) neověří nebo nedokumentuje skutečnosti podle § 52 odst. 1 písm. a) nebo b),
- b) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků k provozu neprovede činnosti podle § 52 odst. 1 písm. c).

(6) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1,
- b) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 písm. b), odstavce 3 písm. b) nebo c), odstavce 4 nebo odstavce 5,
- c) 50 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 písm. a) nebo c) nebo odstavce 3 písm. a).

§ 181

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. e), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) v rámci zajišťování připravenosti jaderného zařízení a pracovníků k provozu nebo před zahájením aktivního vyzkoušení nepostupuje podle § 53 odst. 1 písm. a),
- b) neprovede aktivní vyzkoušení podle § 53 odst. 1 písm. b),
- c) zkušebním provozem neověří nebo neprokáže na reálných stavech budoucího provozu projektové charakteristiky jaderného zařízení nebo jeho soulad s projektem jaderného zařízení podle § 53 odst. 1 písm. c).

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. f), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nesplní některou z povinností podle § 54 odst. 1,
- b) před uvedením jaderného reaktoru do kritického stavu nesplní některou z povinností podle § 54 odst. 2,
- c) po výměně paliva v jaderném reaktoru nesplní některou z povinností podle § 54 odst. 3,
- d) použije vybrané zařízení před úspěšným posouzením jeho shody podle § 58 odst. 5,
- e) v rozporu s § 59 odst. 1 nebo 3 pravidelně neprověřuje shodu provozovaného vybraného zařízení s technickými požadavky nebo ji nedokumentuje.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 1 písm. g), se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 55 odst. 1.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem některého z povolení uvedených v § 9 odst. 1 písm. b) až h), se dopustí správního deliktu tím, že

- a) za splnění požadavků podle § 51 odst. 2 a 3 nevytváří rovnoměrně rezervu na vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo ji použije v rozporu s § 51 odst. 5,
- b) nezajišťuje kvalitu vybraného zařízení a toto zajišťování nedokumentuje záznamy podle § 56 odst. 1,
- c) nezajistí shodu vybraného zařízení nebo části vybraného zařízení s technickými požadavky podle § 57 odst. 1 až 3 nebo toto zajišťování nedokumentuje.

(5) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1, 3 nebo 4,
- b) 50 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2.

§ 182

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 2, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) neomezí ozáření ve zvláštních případech podle § 64,
- b) při výjimečném ozáření nesplní některou z povinností podle § 65,
- c) neprovádí optimalizaci radiační ochrany podle § 66,
- d) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou z povinností podle § 68 odst. 1,
- e) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou ze zvláštních povinností podle § 69 odst. 1 písm. a) až d) nebo f),
- f) při vyřazování z provozu pracoviště IV. kategorie s úložištěm radioaktivního odpadu nesplní povinnost podle § 69 odst. 1 písm. e),
- g) nevymezí sledované pásmo nebo nesplní některou z povinností podle § 74 odst. 1 nebo 3,
- h) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou z povinností pro bezpečný provoz pracoviště podle § 75 odst. 1,
- i) ve vztahu k radiačnímu pracovníkovi nesplní některou z povinností podle § 78 odst. 1,
- j) ve vztahu k externímu pracovníkovi nesplní některou z povinností podle § 79.

(2) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a) až e), i) nebo j),
- b) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. f) až h).

§ 183

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem některého z povolení uvedených v § 9 odst. 2 písm. b), f), g) nebo i) nebo § 9 odst. 3 písm. a), se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí soustavný dohled nad radiační ochranou podle § 72 odst. 1 až 4.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 2 písm. b) nebo f), se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 73 odst. 1 nebo 2.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení k provozu pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 75 odst. 2.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení k jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 75 odst. 4.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení k používání zdroje ionizujícího záření, se dopustí správního deliktu tím, že nedodrží podmínky pro práci na přechodném pracovišti podle § 77 odst. 1.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 2 písm. b), d) nebo e), se dopustí správního deliktu tím, že v rámci radiační ochrany obyvatel nesplní některou z povinností podle § 81 odst. 2.

(7) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení, který provádí nelékařské ozáření, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 83.

(8) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení, který provádí lékařské ozáření, se dopustí správního deliktu tím, že v rámci radiační ochrany pacientů nesplní některou z povinností podle § 84 až 87.

(9) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení podle § 9 odst. 2 písm. f) bod 1 nebo 2, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí identifikaci nebo označení vysokoaktivního zdroje nebo jeho příslušenství podle § 89 odst. 1.

(10) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1, 2, 6 nebo odstavce 9,
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 3 až 5, odstavce 7 nebo 8.

§ 184

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení, který má v držbě radionuklidový zdroj, pro který nemá další využití, se dopustí správního deliktu tím, že jej nepředá oprávněnému uživateli podle § 90 odst. 1.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení podle § 9 odst. 2 písm. f), se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí finanční prostředky k bezpečnému ukončení nakládání s radionuklidovým zdrojem podle § 90 odst. 2.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení, která má v držbě jednoduchý nebo významný radionuklidový zdroj, pro který nemá využití po dobu delší než 12 měsíců, se dopustí správního deliktu tím, že jej nepředá na své náklady ke skladování do uznaného skladu podle § 90 odst. 3 nebo 4.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 2 písm. f) bod 3 a vyváží radionuklidový zdroj 1. nebo 2. kategorie zabezpečení, se dopustí správního deliktu tím, že vyveze radionuklidový zdroj v rozporu s § 92.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 3, se dopustí správního deliktu tím, že nakládá s radioaktivním odpadem v rozporu s § 111 odst. 1 nebo 2.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 3 písm. b), se dopustí správního deliktu tím, že nesplní v rámci uzavření úložiště radioaktivního odpadu některou z povinností podle § 112 odst. 1.

(7) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 4,
- b) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 3,
- c) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 6,
- d) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 5.

§ 185

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 150, se dopustí správního deliktu na úseku monitorování radiační situace tím, že nesplní některou z povinností podle § 150.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v tomto zákoně, se dopustí správního deliktu na úseku zvládání radiační mimořádné události tím, že nesplní některou z povinností podle § 156 odst. 1 nebo § 157 odst. 2.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení podle § 9 odst. 1 nebo 2 a která má stanovenou zónu havarijního plánování, se dopustí správního deliktu tím, že v rámci zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost nesplní některou z povinností podle § 156 odst. 2.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení a v důsledku jejíž činnosti došlo k radiační havárii, se dopustí správního deliktu tím, že při nápravě stavu po radiační havárii nesplní některou z povinností podle § 158 odst. 2.

(5) Za správní delikt se uloží pokuta do 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 4.

§ 186

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem některého z povolení uvedených v § 9 odst. 1 písm. b) až h) a odstavci 5, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nezajistí fyzickou ochranu jaderného zařízení nebo jaderného materiálu podle § 160 nebo 161,
- b) nezajistí zabezpečení jaderného materiálu, který není zařazen do kategorie, podle § 162 odst. 1,
- c) v rámci zabezpečení jaderného zařízení nebo jaderného materiálu nesplní některou z povinností podle § 163 odst. 1.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 2, se dopustí správního deliktu tím, že nezabezpečí radionuklidový zdroj podle § 164 odst. 1.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem povolení uvedeného v § 9 odst. 5, se dopustí správního deliktu tím, že poruší některou z povinností podle § 167 odst. 1.

(4) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. b),
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 nebo 3,
- c) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a) nebo c).

§ 187

Správní delikty registranta

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je registrantem uvedeným v tomto zákoně, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) v rozporu s § 23 odst. 4 neukončí registrovanou činnost v souladu s tímto zákonem,
- b) nesplní některou z povinností podle § 25,
- c) poruší povinnost vést nebo uchovávat evidenci podle tohoto zákona,
- d) neprovede kategorizaci podle tohoto zákona,
- e) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou z povinností podle § 68 odst. 1,
- f) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou ze zvláštních povinností podle § 70 odst. 1,
- g) nevymezení sledované pásmo nebo nesplní některou z povinností podle § 74 odst. 1 nebo 3,
- h) v rámci plánované expoziční situace nesplní některou z povinností pro bezpečný provoz pracoviště podle § 75 odst. 1,
- i) ve vztahu k radiačnímu pracovníkovi nesplní některou z povinností podle § 78 odst. 1.

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je registrantem, jenž provádí nelékařské ozáření, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 83.

(3) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je registrantem, jenž provádí lékařské ozáření, se dopustí správního deliktu tím, že v rámci radiační ochrany pacientů nesplní některou z povinností podle § 84 až 87.

(4) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. c), d) nebo g),
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a), b), e), f), h) nebo i) nebo odstavce 2 nebo 3.

§ 188

Správní delikty ohlašovatele

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je ohlašovatelem používajícím schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření, se dopustí správního deliktu tím, že při jeho používání nesplní některou ze zvláštních povinností podle § 71.

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je ohlašovatelem používajícím schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření, se dopustí správního deliktu tím, že v rámci plánované expoziční situace nesplní některou z povinností pro bezpečný provoz pracoviště podle § 75 odst. 1.

(3) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je ohlašovatelem používajícím schválený typ drobného zdroje ionizujícího záření, se dopustí správního deliktu tím, že nezabezpečí radionuklidový zdroj podle § 164 odst. 1.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je ohlašovatelem, jenž provádí transfer jaderné položky, se dopustí správního deliktu tím, že umožní nakládání s jadernou položkou jiné osobě než uvedené v § 173 písm. c).

(5) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1,
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 až 4.

Další správní delikty právnické a podnikající fyzické osoby

§ 189

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

- a) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nepředchází radiační mimořádné události nebo neomezí její následky podle § 5 odst. 1 písm. a),
- b) při využívání jaderné energie, nakládání s jadernou položkou nebo vykonávání činností v rámci expozičních situací neodůvodní své jednání podle § 5 odst. 2 písm. b) nebo e),
- c) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nepostupuje podle § 5 odst. 1 písm. c),
- d) při využívání jaderné energie nebo při vykonávání činností v rámci expozičních situací nehodnotí, nepřijme opatření nebo nezajistí uplatnění výsledků hodnocení podle § 5 odst. 5,
- e) neuplatní systém zpětné vazby podle § 5 odst. 7,
- f) nevyužívá odstupňovaný přístup podle § 5 odst. 8,
- g) v rozporu s § 6 odst. 1 poruší zákaz využívání jaderné energie a jaderných položek k jiným než mírovým účelům,
- h) nesplní oznamovací nebo informační povinnost podle tohoto zákona,
- i) vykoná některou ze zakázaných činností podle § 7 nebo 8,
- j) poruší povinnost mlčenlivosti podle § 28 odst. 4.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

- a) činnost vyžadující povolení podle § 9 vykonává bez povolení,
- b) činnost vyžadující registraci podle § 10 vykonává bez registrace,
- c) činnost vyžadující ohlášení podle § 11 vykonává bez ohlášení.

(3) Podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že vykoná činnost zvláště důležitou z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany bez oprávnění podle § 31.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je právním nástupcem držitele povolení, jehož povolení zaniklo nebo právnická osoba, jejíž povolení zaniklo přeměnou, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí bezpečné ukončení povolované činnosti nebo plnění povinností stanovených tímto zákonem do doby bezpečného ukončení činnosti podle § 22 odst. 8.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je právním nástupcem registranta, jehož registrace zanikla, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí plnění povinností stanovených tímto zákonem po dobu, po kterou je oprávněna pokračovat v činnosti podle § 23 odst. 5.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba uvedená v § 29 odst. 1 písm. b) až f), se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností stanovených pro systém řízení podle § 29 nebo 30.

(7) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. j),
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. h), odstavce 5 nebo odstavce 6,
- c) 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a) až f), odstavce 2 písm. b) nebo c), odstavce 3 nebo odstavce 4,
- d) 100 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. g) nebo i) nebo odstavce 2 písm. a).

§ 190

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která navrhuje, vyrábí, montuje nebo opravuje vybrané zařízení nebo část vybraného zařízení nebo provádí jeho údržbu, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nezajistí shodu vybraného zařízení nebo části vybraného zařízení s technickými požadavky podle § 58 odst. 1,
- b) nezajistí posouzení shody vybraného zařízení nebo části vybraného zařízení osobou podle § 58 odst. 2.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která dováží vybrané zařízení za účelem jeho použití v České republice, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí posouzení shody tohoto zařízení podle § 58 odst. 4.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která opravuje vybrané zařízení nebo provádí jeho údržbu, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí prověřování shody tohoto vybraného zařízení s technickými požadavky před jeho opětovným použitím podle § 59 odst. 2.

(4) Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

- a) neomezuje ozáření v rámci plánované expoziční situace podle § 62,
- b) neprovádí optimalizaci radiační ochrany podle § 66,
- c) v rozporu s opatřením obecné povahy podle § 102 odst. 1 nereguluje ozáření v existující expoziční situaci, která je následkem nehodové expoziční situace.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která vykonává činnosti v rámci expozičních situací, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí radiační ochranu obyvatel před ozářeními podle § 81 odst. 1.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která vykonává radiační činnost, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí, aby byly použity dávkové optimalizační meze podle § 82 odst. 1.

(7) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 5 nebo 6,
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 4.

§ 191

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je provozovatelem sledovaného nebo kontrolovaného pásma, se dopustí správního deliktu tím, že ve vztahu k externímu pracovníkovi nesplní některou z povinností podle § 79.

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je zaměstnavatelem radiačního pracovníka, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí pracovnělékařské služby podle § 80.

(3) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která má v držbě odval, odkaliště nebo jiný zbytek po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu nebo po jiné hornické činnosti doprovázené výskytem radioaktivního nerostu, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 88 odst. 4.

(4) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem pozemku uvedeného v § 88 odst. 5, se dopustí správního deliktu tím, že nestrpí úkony spojené s monitorováním nebo se zajištěním nápravy.

(5) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která je provozovatelem zařízení určeného k tavbě, shromažďování nebo zpracování kovového šrotu, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nepřijme opatření k vyhledávání opuštěného zdroje podle § 91 odst. 1,
- b) nesplní vůči pracovníkovi, který může být vystaven ionizujícímu záření z opuštěného zdroje, některou z povinností podle § 91 odst. 1 písm. a) až d),
- c) při nálezů opuštěného zdroje nezajistí radiační ochranu fyzických osob podle § 91 odst. 2 písm. a) bod 1.

(6) Za správní delikt se uloží pokuta do 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 5.

§ 192

(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 93 odst. 2 nebo 3.

(2) Právnícká nebo fyzická podnikající osoba, která vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště se zvýšeným ozářením z přírodního zdroje záření, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 94 odst. 2.

(3) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která uvolňuje radioaktivní látku z pracoviště s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 95 odst. 1.

(4) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště s možným zvýšeným ozářením z radonu, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 96 odst. 2.

(5) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba, která vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště se zvýšeným ozářením z radonu, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 97 odst. 2.

(6) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 3 nebo 4,
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1, 2 nebo 5.

§ 193

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která navrhuje umístění stavby s obytnými nebo pobytovými prostory, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí stanovení radonového indexu pozemku podle § 98 odst. 1.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem budovy s obytnou nebo pobytovou místností, v níž bylo zjištěno překročení referenční úrovně nebo bylo zjištěno překročení hodnoty ročního průměru objemové aktivity radonu ve vzduchu, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 99 odst. 1 nebo 4.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem budovy sloužící škole nebo školskému zařízení nebo budovy sloužící pro zajištění sociálních anebo zdravotních služeb při dlouhodobém pobytu fyzických osob, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí měření objemové aktivity radonu ve vnitřním ovzduší podle § 99 odst. 2 nebo neprovede opatření ke snížení ozáření podle § 99 odst. 3.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je dodavatelem vody nebo výrobcem anebo dovozcem balené vody, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 100.

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je dodavatelem, výrobcem nebo dovozcem stavebního materiálu, se dopustí správního deliktu tím, že nesplní některou z povinností podle § 101.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která vysílá zasahující osobu k zásahu, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí splnění povinností podle § 104 odst. 5.

(7) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která vysílá zasahující osobu k zásahu, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí souhlas zasahující osoby podle § 104 odst. 6 nebo 8.

(8) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1, 2 nebo 5,
- b) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 3, 4, 6 nebo 7.

§ 194

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která nakládá s radioaktivním odpadem nebo vyhořelým jaderným palivem, se dopustí správního deliktu tím, že s ním nakládá v rozporu s § 108 odst. 2 nebo § 109 odst. 2.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že

- a) jako původce vyhořelého jaderného paliva v rozporu s § 110 odst. 2 ztíží možnost jeho další přepravy či dalšího nakládání s ním,
- b) jako původce radioaktivního odpadu s ním nakládá v rozporu s § 111 odst. 1,
- c) používá, vyrábí, dováží nebo distribuuje výrobky podle § 137 odst. 1 nebo 2 bez předchozího schválení jejich typu.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je výrobcem, dovozcem nebo distributorem výrobku, jehož typ je schvalován Úřadem nebo jinou osobou uvádějící takový výrobek na trh, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) neověří shodu každého kusu výrobku se schváleným typem podle § 140 odst. 1 a 2,
- b) nezajistí nové ověření shody nebo vydání prohlášení shody při změně skutečností podle § 140 odst. 3.

(4) Za správní delikt se uloží pokuta do 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 3.

§ 195

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je přepravcem uvedeným v tomto zákoně, se dopustí správního deliktu tím, že

- a) při přepravě nesplní některou z povinností podle § 141 odst. 1,
- b) při přepravě nemá k dispozici prohlášení podle § 141 odst. 2.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je držitelem radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva při jeho přepravě z České republiky, se dopustí správního deliktu tím, že poruší některou z povinností podle § 144 odst. 1 nebo podle § 145 odst. 1.

(3) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je příjemcem radioaktivního odpadu nebo vyhořelého jaderného paliva při jeho přepravě ze státu, který není členem Euratomu, do České republiky, se dopustí správního deliktu tím, že poruší některou z povinností podle § 146 odst. 1.

(4) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zajišťuje uskutečnění přepravy podle § 147 odst. 1, se dopustí správního deliktu tím, že poruší některou z povinností podle § 147 odst. 1 písm. a) až c).

(5) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která hodlá vyvážet jaderný materiál nebo vybranou položku v jaderné oblasti, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí ochranu informací podle § 168 odst. 1.

(6) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je koncovým uživatelem, se dopustí správního deliktu tím, že s ní nenakládá v souladu s prohlášením podle § 171 odst. 1.

(7) Právnická nebo podnikající fyzická osoba, která je vlastníkem nebo držitelem nalezeného jaderného materiálu, se dopustí správního deliktu tím, že nezajistí nakládání s nalezeným jaderným materiálem v souladu s § 174.

(8) Za správní delikt se uloží pokuta do

- a) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 až 5 nebo odstavce 7,
- b) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 6.

Hlava III Společná ustanovení ke správním deliktům

§ 196

(1) Právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výměry pokuty za správní delikt právnické osoby se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání, jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán nezačal řízení do 3 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 10 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti a postihu právnické osoby.

§ 197

(1) Správní delikty podle tohoto zákona projednává Úřad.

(2) Pokuty vybírá Úřad. Pokuty jsou příjmem státního rozpočtu. Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.

(3) Sazba pokuty za správní delikt podle tohoto zákona se zvyšuje na dvojnásobek, nejvýše však na částku 100 000 000 Kč, jestliže je týž správní delikt spáchán opakovaně. Správní delikt je spáchán opakovaně, pokud ode dne, kdy rozhodnutí o uložení pokuty za týž správní delikt nabylo právní moci, neuplynul 1 rok.

(4) Úřad správní řízení o uložení pokuty přeruší, bylo-li zahájeno o stejném skutku trestní řízení. Po dobu trestního řízení neběží lhůty podle § 196 odst. 3.

§ 198

(1) Za správní delikt lze samostatně nebo spolu s pokutou uložit propadnutí jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření.

(2) Propadnutí jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření lze uložit, jestliže náleží pachateli správního deliktu a byl ke spáchání správního deliktu užít nebo určen, anebo byl správním deliktem získán.

(3) Vlastníkem propadlého jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření se stává Česká republika.

§ 199

(1) Nebylo-li uloženo propadnutí jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření, lze rozhodnout, že se takový jaderný materiál nebo jiný zdroj ionizujícího záření zabírá, jestliže

- a) náleží pachateli, kterého nelze za správní delikt stíhat, nebo
- b) nenáleží pachateli správního deliktu nebo mu nenáleží zcela, a jestliže to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku.

(2) O zabránění jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření nelze rozhodnout, jestliže od jednání majícího znaky správního deliktu uplynulo 10 let.

(3) Vlastníkem zabraněného jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření se stává Česká republika.

ČÁST ČTVRTÁ

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

Hlava I

Kontrola a opatření k nápravě

§ 200

Předmět kontroly

(1) Úřad vykonává kontrolu dodržování tohoto zákona, právních předpisů vydaných k jeho provedení a závazků plynoucích z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, pokud se vztahují k mírovému využívání jaderné energie a ionizujícího záření, naplňování rozhodnutí vydaných na základě tohoto zákona a plnění povinností stanovených zákonem o metrologii v případě měřidel určených nebo používaných pro měření ionizujícího záření a radioaktivních látek.

(2) Úřad kontroluje

- a) držitele povolení, registranty a ohlašovatele,
- b) výrobce, dovozce a distributory výrobků, jejichž typ výrobku byl schválen Úřadem,
- c) osoby vykonávající činnosti v rámci mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, k nimž není potřeba oprávnění podle tohoto zákona,
- d) osoby působící při monitorování radiační situace,
- e) držitele oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany,
- f) autorizované a akreditované osoby provádějící posouzení shody vybraného zařízení s technickými požadavky a
- g) jiné osoby, které jsou důvodně podezřelé, že porušují povinnosti stanovené tímto zákonem nebo závazky plynoucí z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, pokud se vztahují k mírovému využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

CELEX: 32009L0071

CELEX: 32011L0070

CELEX: 32013L0059

§ 201

Kontrolující

(1) Kontrolujícími Úřadu jsou inspektoři.

(2) Pověření inspektora ke kontrole má formu průkazu vydaného Úřadem. Průkaz obsahuje

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení inspektora,
- b) datum a místo narození inspektora,
- c) fotografii nebo jinou formou pořízenou podobenku inspektora,
- d) podpis inspektora,
- e) datum vydání průkazu a
- f) název a adresu sídla Úřadu.

(3) Výkon kontroly inspektorem je prací kategorie druhé a prací rizikovou podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

§ 202

Zvláštní pravidla kontroly

(1) Plán kontrol Úřadu zohledňuje možný rozsah a charakter rizika spojeného s předmětem kontroly a obecné posouzení otázek radiační ochrany.

(2) Úřad plán kontrol zpřístupní veřejnosti způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Pokud se kontrolní zjištění vztahují k zajištění radiační ochrany externího pracovníka, je inspektor povinen tuto kontrolní zjištění oznámit zaměstnavateli externího pracovníka nebo externímu pracovníkovi, jestliže zajišťuje sám vlastní radiační ochranu.

CELEX: 32013L0059

§ 203

Závazné pokyny inspektorů

(1) Inspektor na základě provedené kontroly zakáže až do doby zjednání nápravy

- a) nakládání s jaderným materiálem nebo jiným zdrojem ionizujícího záření,
- b) uvolňování radioaktivní látky z pracoviště,
- c) přidávání radioaktivní látky do spotřebního výrobku při jeho výrobě nebo přípravě nebo dovoz a vývoz takového spotřebního výrobku,
- d) vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany,
- e) poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie,
- f) dodávání stavebního materiálu na trh, je-li k němu vyžadováno povolení podle tohoto zákona,
- g) nakládání s radioaktivním odpadem,
- h) zpětný dovoz radioaktivního odpadu vzniklého při zpracování materiálu vyvezeného z České republiky nebo jeho zpětný transfer z členského státu Euratomu,
- i) dovoz radioaktivního odpadu do České republiky nebo jeho transfer z členského státu Euratomu pro účely jeho zpracování nebo opětovného využití,
- j) přepravu radioaktivní nebo štěpné látky,
- k) dovoz nebo vývoz jaderné položky nebo průvoz jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti,
- l) vykonávání činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, nebo
- m) používání, výrobu, dovoz nebo distribuci výrobku, jehož typ nebyl schválen Úřadem, ačkoli jím podle tohoto zákona měl být schválen,

pokud nejsou prováděny v souladu s požadavky tohoto zákona a hrozí-li nebezpečí z prodlení.

(2) Inspektor je oprávněn při prokázaném zjištění neoprávněného nakládání s radioaktivním odpadem anebo jaderným materiálem nebo jiným zdrojem ionizujícího záření přikázat zajištění tohoto radioaktivního odpadu nebo zdroje ionizujícího záření.

(3) Úřad je oprávněn uskladnit zajištěnou věc mimo dosah kontrolované osoby. Kontrolovaná osoba je povinna zajištěnou věc inspektorovi vydat. Odmítá-li vydání, bude tato

věc kontrolované osobě odňata. O vydání nebo odnětí sepíše inspektor úřední záznam. Náklady skladování hradí kontrolovaná osoba, pokud se neprokáže, že s radioaktivním odpadem anebo jaderným materiálem nebo jiným zdrojem ionizujícího záření nakládá oprávněně.

(4) Závazný pokyn podle odstavce 1 nebo 2 inspektor uloží ústně kontrolované osobě nebo jiné osobě, jež je přítomna na místě kontroly, s účinky pro kontrolovanou osobu, a učiní o něm záznam. Je-li závazný pokyn uložen jiné osobě, oznámí jej inspektor kontrolované osobě dodatečně.

(5) Nesouhlasí-li kontrolovaná osoba s uloženým závazným pokynem podle odstavce 1 nebo 2, může proti němu podat do 3 pracovních dnů ode dne uložení nebo oznámení, došlo-li k němu dodatečně, písemné a odůvodněné námitky. Podané námitky nemají odkladný účinek. O podaných námitkách rozhodne Úřad. Písemné vyhotovení rozhodnutí o námitkách se doručuje kontrolované osobě a je konečné.

(6) Zajištění radioaktivního odpadu anebo jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření trvá do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o jeho propadnutí nebo zabrání, případně do doby, kdy bude prokázáno, že s ním nakládá kontrolovaná osoba oprávněně. Úřad odvolá závazný pokyn, prokáže-li se, že kontrolovaná osoba nakládá se zajištěnou věcí oprávněně, a kontrolovanou osobu o tom vyrozumí. Pokud byl závazný pokyn odvolán, musí být kontrolované osobě zajištěná věc bez zbytečných průtahů vrácena v neporušeném stavu. O vrácení učiní inspektor záznam.

§ 204

Opatření k nápravě

(1) Zjistí-li Úřad nedostatek v činnosti osoby, která vykonává činnosti související s využíváním jaderné energie nebo činnosti v rámci expozičních situací, může podle povahy zjištěného nedostatku rozhodnutím uložit osobě opatření k nápravě zjištěného nedostatku a stanovit lhůtu k uskutečnění opatření k nápravě.

(2) Osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, je povinna neprodleně oznámit Úřadu způsob plnění a splnění uloženého opatření.

(3) Odvolání proti rozhodnutí o uložení opatření k nápravě nemá odkladný účinek.

CELEX: 32013L0059

§ 205

Mezinárodní kontrola

(1) Mezinárodní kontrolu v oblasti nešíření jaderných zbraní podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána²⁸⁾ provádějí inspektoři Mezinárodní agentury pro atomovou

²⁸⁾ Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, vyhlášená pod č. 35/2010 Sb. m. s.

Dodatkový protokol k Dohodě mezi Rakouskou republikou, Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Finskou republikou, Spolkovou republikou Německo, Řeckou republikou, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Portugalskou republikou, Španělským

energii v rozsahu a za podmínek, které tato smlouva stanoví. Mezinárodní kontrolu provádějí inspektoři Mezinárodní agentury pro atomovou energii v doprovodu inspektorů Úřadu.

(2) Mezinárodní kontrolu v oblasti nešíření jaderných zbraní podle Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii provádějí inspektoři Evropské komise v rozsahu a za podmínek, které tato smlouva stanoví. Mezinárodní kontrolu provádějí inspektoři Evropské komise v doprovodu inspektorů Úřadu.

(3) Osoby účastnící se monitorování radiační situace jsou povinny poskytnout zástupcům Evropské komise součinnost při výkonu mezinárodní kontroly monitorování radiační situace podle Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

(4) Kontrolované osoby jsou povinny v případech uvedených v odstavcích 1 až 3 výkon mezinárodní kontroly umožnit.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 21978A0222(01)

Hlava II Výkon státní správy

§ 206

Orgány vykonávající státní správu v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

Státní správu podle tohoto zákona vykonávají

- a) Úřad,
- b) vláda,
- c) Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- d) Ministerstvo vnitra,
- e) Ministerstvo zdravotnictví,
- f) Ministerstvo financí,
- g) Ministerstvo obrany,
- h) Ministerstvo zahraničních věcí,
- i) Ministerstvo zemědělství,
- j) Ministerstvo životního prostředí,
- k) Ministerstvo pro místní rozvoj,
- l) Hasičský záchranný sbor České republiky,
- m) Policie České republiky,
- n) orgány Celní správy České republiky,
- o) Státní zemědělská a potravinářská inspekce,
- p) krajský úřad a hejtman kraje a
- q) obecní úřad obce s rozšířenou působností.

Úřad

§ 207

(1) Úřad je ústředním správním úřadem pro oblast využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

(2) Sídlem Úřadu je Praha.

(3) V čele Úřadu je předseda, kterého jmenuje a odvolává vláda; výběr, jmenování a odvolání předsedy se řídí zákonem o státní službě.

§ 208

Úřad

- a) vydává povolení k výkonu činností, provádí registrace činností a přijímá ohlášení činností,
- b) schvaluje typy obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání radioaktivní nebo štěpné látky, zdrojů ionizujícího záření a dalších výrobků,
- c) uděluje oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany,
- d) schvaluje dokumentaci k povolované činnosti,
- e) stanovuje zónu havarijního plánování,
- f) sleduje a posuzuje stav ozáření a reguluje ozáření fyzických osob včetně ozáření z přírodního zdroje záření a zpracovává ve spolupráci s dotčenými správními úřady národní plány k řešení situací a informování o nich,
- g) vydává, eviduje a ověřuje osobní radiační průkazy,
- h) vede seznamy a rejstříky v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření včetně seznamů a rejstříků v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána,
- i) stanoví projektovou základní hrozbu,
- j) vykonává funkci úřadu pro mezinárodní ověřování všeobecného zákazu jaderných zkoušek,
- k) zajišťuje mezinárodní spolupráci v oboru své působnosti, v oboru své působnosti poskytuje informace Mezinárodní agentuře pro atomovou energii, Evropské komisi a dalším orgánům Evropské unie a Euratomu a zajišťuje plnění dalších povinností vyplývajících z předpisů Evropské unie a Euratomu týkajících se zejména vnitrostátního a mezinárodního hodnocení státní správy v oblasti jaderné bezpečnosti jaderných zařízení a nakládání s jaderným materiálem a vysokoaktivním zdrojem,
- l) rozhoduje o zajištění nakládání s jadernou položkou, zdrojem ionizujícího záření nebo s radioaktivním odpadem v případech, kdy je s nimi nakládáno v rozporu s právními předpisy nebo kdy není odstraňován vzniklý stav, a to včetně případů, kdy byly nalezeny, a v případě potřeby organizuje vyhledávání takových zdrojů ionizujícího záření,
- m) předkládá vládě a veřejnosti jednou za rok zprávu o své činnosti a výroční zprávu o monitorování radiační situace na území České republiky,
- n) uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení při činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie a činnostech v rámci expozičních situací,
- o) poskytuje informace v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem,

- p) vydává závazné stanovisko k územnímu rozhodnutí ke stavbě na pozemku, kde je umístěno uzavřené úložiště radioaktivního odpadu; Úřad v závazném stanovisku vyjádří, zda je zamýšlený záměr z hlediska zájmu na zajišťování radiační ochrany nebo monitorování radiační situace přípustný a stanoví podmínky zajištění radiační ochrany nebo monitorování radiační situace, za kterých lze tento záměr provést,
- q) vydává závazné stanovisko pro řízení a jiné úkony týkající se jaderného zařízení podle stavebního zákona,
- r) poskytuje informace o významných poznatcích získaných v rámci své činnosti při kontrole a z hlášení o radiační mimořádné události a radiologické události, včetně informací týkajících se odůvodnění činnosti, regulace zdrojů ionizujícího záření a radiační ochrany.
- s) zpracovává a aktualizuje národní akční plán pro regulaci ozáření obyvatel z radonu a stanovuje koncepci pro řízení existujících expozičních situací,
- t) informuje obyvatelstvo o možných rizicích z ozáření ze zdroje vody pro individuální zásobování s denní kapacitou v průměru nižší než 10 m³ nebo zásobujícího méně než 50 osob, pokud není tato voda dodávána v rámci podnikatelské činnosti nebo služby pro veřejnost.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32006L0117

CELEX: 32013L0051

CELEX: 32013L0059

CELEX: 32009L0071

§ 209

Úřad

- a) zpracovává národní program monitorování a po jeho schválení jej předává osobám podle § 149 odst. 2 písm. a),
- b) řídí a provádí monitorování radiační situace na území České republiky podle § 149, včetně porovnávacího měření organizovaného Evropskou komisí, hodnotí jeho výsledky a oznamuje data z monitorování radiační situace Evropské komisí²⁹⁾,
- c) zajišťuje a provádí nácviky a havarijní cvičení pro odezvu na radiační mimořádnou událost,
- d) zpracovává ve spolupráci s Ministerstvem vnitra národní radiační havarijní plán pro kategorie ohrožení A, B, D a E podle § 153 odst. 1,
- e) zajišťuje předběžné informování obyvatelstva pro případ radiační havárie o ochranných opatřeních a o krocích, které je nutno k zajištění radiační ochrany učinit; poskytnutá předběžná informace musí být aktuální a neustále k dispozici a informování musí být prováděno bez vyzvání, opakovaně v pravidelných intervalech a pokaždé, když dojde k významné změně,
- f) podle národního radiačního havarijního plánu a na základě výsledků prováděného monitorování radiační situace vydává návrhy na neodkladná ochranná opatření anebo následná ochranná opatření nebo jejich upřesnění anebo odvolání a potvrzuje nebo upřesňuje návrh na zavedení neodkladných ochranných opatření vydaný držitelem povolení,
- g) zajišťuje informování obyvatelstva o vzniku a průběhu radiační havárie, která má dopad na území České republiky mimo zónu havarijního plánování, a o krocích a opatřeních,

---

²⁹⁾ Doporučení Komise 2000/473/Euratom ze dne 8. června 2000 o uplatňování článku 36 Smlouvy o založení Euratomu týkající se monitorování úrovně radioaktivity v životním prostředí pro účely hodnocení ozáření obyvatelstva jako celku.

- kteře mají být v průběhu etap vývoje radiační havárie uskutečněny, není-li toto informování zajišťováno jiným orgánem státní správy.
- h) podílí se v rozsahu své působnosti na informování o vzniku a průběhu radiační havárie v zóně havarijního plánování,
  - i) zajišťuje vyrozumění příslušných dozorových orgánů sousedních členských států Euratomu o vzniku a průběhu radiační havárie, která má dopad na území České republiky, a o krocích a opatřeních, které mají být v průběhu etap vývoje radiační mimořádné události uskutečněny,
  - j) zajišťuje neprodlené pozvání mise k provedení mezinárodního vzájemného hodnocení v případě radiační havárie vzniklé na území České republiky, jež má za následek zavedení ochranných opatření vně areálu jaderného zařízení,
  - k) poskytuje informace o přijetí opatření na ochranu obyvatelstva v České republice v případě radiační havárie vzniklé na území členských států Euratomu Evropské komisi a ostatním členským státům Euratomu, které mohou být těmito opatřeními dotčeny, a v souladu s mezinárodními závazky České republiky zpřístupňuje takto získané informace veřejnosti,
  - l) zajišťuje vyrozumění orgánů krajů o vzniku a průběhu radiační havárie vzniklé mimo území České republiky, která má dopad na území České republiky, a o krocích a opatřeních, které mají být v průběhu vývoje radiační mimořádné události uskutečněna.

CELEX: 12012A/TXT

CELEX: 32013L0059

§ 210

Vláda

Vláda schvaluje

- a) statut Správy a roční, tříletý a dlouhodobý plán činnosti Správy,
- b) výroční zprávu o činnosti Správy,
- c) národní radiační havarijní plán,
- d) zprávu o činnosti Úřadu a výroční zprávu o monitorování radiační situace na území České republiky.

§ 211

Ministerstva a jiné správní orgány

(1) Ministerstva, Hasičský záchranný sbor České republiky, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností pro zajištění ochranných opatření v oboru své působnosti

- a) předávají Úřadu a Ministerstvu vnitra podklady pro zpracování národního radiačního havarijního plánu nebo jeho aktualizaci a po jeho schválení jej procvičují a postupují podle něj,
- b) metodicky řídí a kontrolují podřízená pracoviště a sjednocují jejich postupy při zpracování dílčích plánů konkrétních činností vnějšího havarijního plánu, které jim přísluší,
- c) se podílí na regulaci ozáření obyvatel z radonu v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví rozsah a způsob procvičování národního radiačního havarijního plánu.

CELEX: 32013L0059

§ 212

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu

- a) zpracovává koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem a její změny podle § 108, předkládá ji ke schválení vládě a oznamuje ji Evropské komisi,
- b) vydává závazné stanovisko k rozhodnutí Úřadu o projektové základní hrozbě,
- c) v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu se podílí na informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin v oblasti ochrany před ozářením z radonu a na vývoji metod a technologie pro snižování tohoto ozáření.

§ 213

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra

- a) vydává závazné stanovisko k rozhodnutí Úřadu o projektové základní hrozbě,
- b) spolupracuje s Úřadem na zpracování národního radiačního havarijního plánu.

CELEX: 32013L0059

§ 214

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví

- a) vytváří systém poskytování speciální lékařské pomoci vybranými klinickými pracovišti fyzickým osobám ozářeným při radiační mimořádné události,
- b) určí poskytovatele zdravotních služeb pro poskytování péče fyzickým osobám ozářeným při radiační mimořádné události a seznam těchto poskytovatelů uveřejní ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví a způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- c) v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu se podílí na informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin v oblasti ochrany před ozářením z radonu a na vývoji metod a technologie pro snižování tohoto ozáření.

CELEX: 32013L0059

§ 215

Ministerstvo financí

Ministerstvo financí

- a) poskytuje dotace na zjištění rizika vyplývajícího z přítomnosti radonu a jeho produktů přeměny ve vnitřním ovzduší staveb, na přijetí opatření odůvodněných podle § 103 odst. 1 písm. b) a opatření, která snižují obsah přírodního radionuklidu v pitné vodě určené pro veřejné zásobování,
- b) spravuje jaderný účet.

§ 216

Ministerstvo obrany

(1) Ministerstvo obrany

- a) se podílí na monitorování radiační situace podle § 149 a provádí toto monitorování na monitorovacích trasách a místech,
- b) ve spolupráci s Úřadem vykonává státní správu využívání ionizujícího záření v ozbrojených silách České republiky, v jím zřízených organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích a v jím založených státních podnicích,
- c) poskytuje Úřadu informace důležité z hlediska radiační ochrany nabyté při výkonu státní správy podle písmene b),
- d) vede seznam zdrojů ionizujícího záření a dávek radiačních pracovníků kategorie A spadajících do jeho působnosti a informace z něj poskytuje na vyžádání Úřadu,
- e) vydává závazné stanovisko k rozhodnutí Úřadu o projektové základní hrozbě.

(2) Činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, k jejichž výkonu vydalo oprávnění Ministerstvo obrany, mohou vybraní pracovníci vykonávat pouze v ozbrojených silách České republiky a v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích zřízených Ministerstvem obrany nebo ve státních podnicích jím založených.

CELEX: 32013L0059

§ 217

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo zemědělství se podílí

- a) na monitorování radiační situace podle § 149, provádí monitorování na monitorovacích místech a zajišťuje činnost měřicí laboratoře a její účast v porovnávacích měřeních,
- b) v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu na informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin v oblasti ochrany před ozářením z radonu a na vývoji metod a technologie pro snižování tohoto ozáření.

CELEX: 32013L0059

§ 218

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí se podílí

- a) na monitorování radiační situace podle § 149 a provádí monitorování na monitorovacích místech včetně sledování meteorologické situace, prognózy jejího vývoje a způsobu šíření uniklých radionuklidů při havarijním monitorování a zajišťuje činnost měřicí laboratoře a její účast v porovnávacím měření,
- b) v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu na informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin v oblasti ochrany před ozářením z radonu a na vývoji metod a technologie pro snižování tohoto ozáření.

CELEX: 32013L0059

§ 219

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj se podílí v rámci národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu na informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin v oblasti ochrany před ozářením z radonu a na vývoji metod a technologie pro snižování tohoto ozáření.

§ 220

Hasičský záchranný sbor České republiky

(1) Hasičský záchranný sbor České republiky

- a) se podílí na monitorování radiační situace podle § 149 a provádí monitorování na monitorovacích trasách a místech,
- b) stanoví podmínky pro požární ochranu jaderného zařízení,
- c) provádí v rozsahu své působnosti stanovené jiným právním předpisem pro případ radiační havárie předběžné informování dotčeného obyvatelstva o opatřeních na ochranu obyvatelstva, která se na něj vztahují, a o krocích, které je nutné v případě takové situace učinit; poskytnuté předběžné informace musí být aktuální a neustále k dispozici a informování musí být prováděno bez vyzvání, opakovaně v pravidelných intervalech a pokaždé, když dojde k významné změně,
- d) v případě radiační nehody nebo radiační havárie v rozsahu své působnosti stanovené jiným právním předpisem neprodleně informuje obyvatelstvo touto radiační mimořádnou událostí dotčené o
  - 1. skutečnostech radiační nehody nebo radiační havárie,
  - 2. krocích, které mají být podniknuty a
  - 3. opatřeních na ochranu obyvatelstva, která mají být přijata, je-li to v daném případě třeba,
- e) spolupracuje při informování podle písmene d) s hejtmanem kraje a obecním úřadem obce s rozšířenou působností, jedná-li se o radiační nehodu spojenou s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo o radiační havárii,
- f) zpracovává vnější havarijní plán,
- g) spolupracuje s držitelem povolení a příslušným krajským úřadem na vybavení obyvatelstva v zóně havarijního plánování antidoty k jódové profylaxi.

(2) Prováděcí právní předpis stanoví pravidla pro vybavení obyvatelstva antidoty k jódové profylaxi.

CELEX: 32013L0059

§ 221

Policie České republiky

Policie České republiky

- a) se podílí na monitorování radiační situace podle § 149,
- b) provádí monitorování na monitorovacích trasách a místech,
- c) zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení,
- d) zajišťuje ochranu při přepravách jaderných materiálů I. a II. kategorie mimo střežený prostor,
- e) umožňuje využívání systémů centralizované ochrany Policie České republiky.

CELEX: 32013L0059

§ 222

Orgány Celní správy České republiky

Orgány Celní správy České republiky se podílí na monitorování radiační situace podle § 149 a provádějí monitorování na monitorovacích trasách a místech.

CELEX: 32013L0059

§ 223

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní zemědělská a potravinářská inspekce se podílí na monitorování radiační situace podle § 149 a provádí monitorování na monitorovacích místech.

CELEX: 32013L0059

§ 224

Krajský úřad a hejtman kraje

(1) Krajský úřad

- a) spolupracuje s držitelem povolení a Hasičským záchranným sborem České republiky na vybavení obyvatelstva v zóně havarijního plánování antidoty k jódové profylaxi,
- b) provádí v rozsahu své působnosti stanovené jiným právním předpisem předběžné informování obyvatelstva v zóně havarijního plánování v případě radiační havárie o opatřeních na ochranu obyvatelstva, která se na něj vztahují, a o krocích, které je nutné v případě takové situace učinit; poskytnuté předběžné informace musí být aktuální a neustále k dispozici a informování musí být prováděno bez vyzvání, opakovaně v pravidelných intervalech a pokaždé, když dojde k významné změně,
- c) v rámci ochrany obyvatelstva před ozářením z přírodního zdroje záření
  1. se podílí na vyhledávání staveb s vyšší úrovní ozářením z přírodního zdroje záření v jejich vnitřním ovzduší a na informování obyvatelstva o riziku vyplývajícím ze zvýšené koncentrace radonu v domech,
  2. kontroluje ve spolupráci s Úřadem účinnost provedených opatření na ochranu zdraví obyvatelstva před ozářením z přírodního radionuklidu.

(2) Hejtman kraje

- a) v případě radiační nehody spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo radiační havárie vzniklé na území kraje v rozsahu své působnosti stanovené jiným právním předpisem neprodleně informuje obyvatelstvo touto radiační mimořádnou událostí dotčené o
  1. skutečnostech radiační nehody nebo radiační havárie,
  2. krocích, které mají být podniknuty a
  3. opatřeních na ochranu obyvatelstva, která mají být přijata, je-li to v daném případě třeba,
- b) spolupracuje při informování podle písmene a) s Hasičským záchranným sborem České republiky a obecním úřadem obce s rozšířenou působností,
- c) schvaluje vnější havarijní plán.

(3) Působnosti stanovené krajskému úřadu a hejtmanovi kraje podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

CELEX: 32013L0059

§ 225

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) v případě radiální nehody spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šíření ionizujícího záření z areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření nebo radiální havárie vzniklé na území obce v rozsahu své působnosti stanovené jiným právním předpisem neprodleně informuje obyvatelstvo touto radiální mimořádnou událostí dotčené o
1. skutečnostech radiální nehody nebo radiální havárie,
  2. krocích, které mají být podniknuty a
  3. opatřeních na ochranu obyvatelstva, která mají být přijata, je-li to v daném případě třeba,
- b) spolupracuje při informování podle písmene a) s Hasičským záchranným sborem České republiky a hejtmanem kraje.

(2) Působnosti stanovené obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti.

CELEX: 32013L0059

§ 226

Využívání údajů pro výkon státní správy v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření

(1) Orgány vykonávající státní správu v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření podle tohoto zákona využívají pro výkon své působnosti

- a) referenční údaje ze základního registru obyvatel,
- b) údaje z informačního systému evidence obyvatel a
- c) údaje z informačního systému cizinců.

(2) Využívanými údaji podle odstavce 1 písm. a) jsou

- a) příjmení,
- b) jméno, popřípadě jména,
- c) datum, místo a okres narození; u subjektu údajů, který se narodil v cizině, datum, místo a stát, kde se narodil,
- d) adresa místa pobytu,
- e) datum, místo a okres úmrtí; jde-li o úmrtí subjektu údajů mimo území České republiky, datum úmrtí, místo a stát, na jehož území k úmrtí došlo; je-li vydáno rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého, pak den, který je v rozhodnutí uveden jako den smrti, nebo den, který subjekt údajů prohlášený za mrtvého nepřežil, a datum nabytí právní moci tohoto rozhodnutí,
- f) státní občanství, popřípadě více státních občanství.

(3) Využívanými údaji podle odstavce 1 písm. b) jsou

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení,
- b) datum narození,
- c) pohlaví,
- d) místo a okres narození; u občana, který se narodil v cizině, stát, kde se narodil,

- e) rodné číslo,
- f) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- g) datum, místo a okres úmrtí; jde-li o úmrtí občana mimo území České republiky, pak datum, místo a stát, na jehož území k úmrtí došlo.

(4) Využívanými údaji podle odstavce 1 písm. c) jsou

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení,
- b) datum narození,
- c) pohlaví,
- d) místo a stát, kde se cizinec narodil,
- e) rodné číslo,
- f) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- g) druh a adresa místa pobytu na území České republiky,
- h) datum, místo a okres úmrtí; jde-li o úmrtí mimo území České republiky, pak stát, na jehož území k úmrtí došlo, a datum úmrtí a den, který byl v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den smrti, popřípadě jako den, který cizinec prohlášený za mrtvého nepřežil.

(5) Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel nebo informačního systému cizinců, pouze pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

(6) Z poskytovaných údajů lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu.

ČÁST PÁTÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Společná ustanovení

§ 227

Tento zákon byl oznámen v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, v platném znění.

§ 228

(1) Úřad vydává závazné stanovisko pro rozhodnutí a jiné úkony stavebního úřadu vydávané podle stavebního zákona a jejich změny, týkají-li se stavby

- a) nacházející se v areálu jaderného zařízení, není-li součástí jaderného zařízení nebo samostatným jaderným zařízením, nebo
- b) dopravní nebo technické infrastruktury nacházející se vně areálu jaderného zařízení s možným vlivem na jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události nebo zabezpečení jaderného zařízení.

(2) Závazné stanovisko se nevydává, jde-li o stavby, ke kterým bylo vydáno povolení podle tohoto zákona.

(3) Úřad závazným stanoviskem vyjádří, zda je zamýšlený záměr z hlediska zájmu na zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události nebo zabezpečení jaderného zařízení přípustný a stanoví podmínky zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události nebo zabezpečení jaderného zařízení, za kterých lze tento záměr provést.

(4) Stavby související s úložišti radioaktivních odpadů obsahujících výlučně přírodní radionuklidy nebo stavby, které jsou jaderným zařízením nebo náležejí k provozním celkům, které jsou jaderným zařízením, a stavby podle odstavce 1 písm. a) a b) jsou nezpůsobitelné k posouzení autorizovaným inspektorem.

Přechodná ustanovení

§ 229

(1) Osoby, které vykonávají činnosti upravené v tomto zákoně na základě povolení vydaného podle zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona považují za držitele povolení podle tohoto zákona a jsou povinny přizpůsobit své právní poměry tomuto zákonu, nestanoví-li tento zákon jinak, do 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nebo do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, jde-li o činnosti v rámci expozičních situací.

(2) Požádá-li držitel povolení k provozu jaderného zařízení nebo držitel povolení k provozu pracoviště IV. kategorie podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, o povolení k dalšímu provozu téhož jaderného zařízení podle § 9 odst. 1 písm. f) nebo o povolení k dalšímu provozu téhož pracoviště IV. kategorie podle § 9 odst. 2 písm. b) tohoto zákona do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje se při podání žádosti o povolení podle § 16 s výjimkou ustanovení odstavce 2 písm. d). K žádosti žadatel o povolení může doložit dokumentaci v rozsahu a způsobem podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, s výjimkou vnitřního havarijního plánu, programu monitorování výпустů a programu monitorování okolí, které se předkládají v rozsahu a způsobem podle tohoto zákona. Dokumentace pro povolovanou činnost podle věty první a další povolovanou činnost držitele povolení k provozu jaderného zařízení nebo držitele povolení k provozu pracoviště IV. kategorie musí být uvedena do souladu s tímto zákonem nejpozději do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(3) Byla-li povolení podle odstavce 1 vydána na dobu určitou, platí po dobu, na kterou byla vydána, nejdéle však na dobu 10 let, a to včetně podmínek provozování a ukončení povolované činnosti potřebných z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a fyzické ochrany, nejsou-li v rozporu s požadavky tohoto zákona. Byla-li povolení podle odstavce 1 vydána na dobu neurčitou, pozbývají platnosti uplynutím 10 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(4) Rozhodnutí o schválení dokumentace platí po dobu platnosti povolení podle odstavce 3, k němuž se dokumentace vztahuje. Rozhodnutí o schválení změn dokumentace pozbývají platnosti společně s rozhodnutím o schválení dokumentace, která byla změněna.

(5) Osoby, které vykonávají činnosti na základě povolení vydaného podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, podléhající registraci podle tohoto zákona, se považují za registranty nabytím účinnosti tohoto zákona a jejich registrace zaniká uplynutím 5 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 230

(1) Osoba zajišťující radiační ochranu registranta je povinna splnit požadavky na přípravu podle § 70 odst. 1 písm. a) do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, není-li držitelem oprávnění k vykonávání soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany na pracovištích se zdroji ionizujícího záření používanými pro lékařské ozáření nebo ve veterinární medicíně.

(2) Používání typově schválených drobných zdrojů ionizujícího záření, ke kterému je třeba ohlášení podle tohoto zákona a které bylo ohlášeno Úřadu podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za ohlášené podle tohoto zákona.

(3) Typově schválené drobné zdroje ionizujícího záření, k jejichž používání je třeba registrace nebo povolení podle tohoto zákona a jejichž používání bylo ohlášeno Úřadu podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, lze používat bez registrace nebo povolení po dobu 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(4) Rozhodnutí o typovém schválení vydané podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za rozhodnutí o schválení typu výrobku podle tohoto zákona a pozbývá platnosti uplynutím doby, na kterou bylo vydáno.

§ 231

(1) Platnost oprávnění k vykonávání činností, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany vydaných podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, skončí uplynutím původní doby platnosti, jsou-li oprávnění vydána na dobu určitou, nebo zůstává v platnosti beze změny, jsou-li oprávnění vydána na dobu neurčitou.

(2) Držitel oprávnění k vykonávání činností, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany vydaných podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které je vydáno na dobu neurčitou, je povinen se účastnit další odborné přípravy podle tohoto zákona do 5 let ode dne nabytí jeho účinnosti.

(3) Zásah k odvrácení nebo snížení ozáření, jehož provádění bylo zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(4) Systém jakosti zavedený podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za systém řízení podle tohoto zákona. Osoba, která zavedla systém jakosti a která je podle tohoto zákona povinna zavést systém řízení, je povinna jej uvést do souladu s požadavky na systém řízení stanovenými tímto zákonem do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(5) Program zabezpečování jakosti schválený podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pro činnosti, pro které tento zákon požaduje program systému řízení, se považuje za program systému řízení podle tohoto zákona.

(6) Program zabezpečování jakosti schválený podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pro činnosti v rámci expozičních situací, pro které tento zákon požaduje program zajištění radiační ochrany, se považuje za program zajištění radiační ochrany podle tohoto zákona.

§ 232

(1) Sledovaná a kontrolovaná pásma, která byla vymezena podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považují za sledovaná a kontrolovaná pásma podle tohoto zákona. Osoba vymezující sledované nebo kontrolované pásmo je musí uvést do souladu s požadavky tohoto zákona do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Osobní radiační průkazy radiačních pracovníků kategorie A vydané podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považují za osobní radiační průkazy radiačních pracovníků kategorie A podle tohoto zákona a pozbývají platnosti uplynutím doby, na kterou byly vydány.

(3) Stanovování radonového indexu pozemku zahájené podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů a jeho výsledky se považují za výsledky stanovení radonového indexu pozemku podle tohoto zákona.

(4) Měření objemové aktivity radonu zahájené podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů a jeho výsledky se považují za výsledky měření objemové aktivity radonu podle tohoto zákona.

(5) Rezerva na zajištění vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie vytvořená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se stává rezervou na vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie podle § 51 odst. 2 až 4 a odst. 6 písm. c) tohoto zákona.

(6) Řízení zahájené Úřadem nebo jinými správními orgány přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona neskončené se dokončí a práva a povinnosti s ním související se posuzují podle dosavadních právních předpisů.

(7) Posuzování shody vybraných zařízení, která jsou speciálně navrhovaná pro jaderné zařízení, které bylo zahájeno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů a považuje se za posuzování shody vybraného zařízení podle tohoto zákona.

(8) Správa úložišť radioaktivních odpadů zřízená podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona považuje za Správu podle tohoto zákona.

§ 233

(1) Kontrola zahájená Úřadem nebo jiným správním orgánem přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

(2) Řízení o správních deliktech a o uložení opatření k nápravě podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, která byla zahájena a nebyla skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dokončí Úřad podle dosavadních právních předpisů.

(3) Pro poplatkové povinnosti u poplatků na odbornou činnost Úřadu podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a za poplatkové období přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, se použije zákon č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(4) Fyzická osoba, která ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává citlivou činnost uvedenou v § 162 odst. 2 a nesplňuje podmínky pro výkon citlivé činnosti, je povinna nejpozději do 3 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona předložit držiteli povolení platný doklad o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby nebo platné osvědčení fyzické osoby. Do doby splnění povinnosti podle věty první se pro účely tohoto zákona tato fyzická osoba považuje za fyzickou osobu splňující podmínky pro výkon citlivé činnosti za předpokladu, že v této době ani v době posledních 5 let přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebylo v řízení k této osobě vydáno rozhodnutí o nevydání dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby. Ustanovení věty druhé se nepoužije, jestliže fyzická osoba vykonávala citlivou činnost podle dosavadní právní úpravy přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, aniž by splňovala podmínky pro výkon citlivé činnosti, nebo jestliže bylo v řízení k této osobě v době posledních 5 let přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona vydáno rozhodnutí o zrušení platnosti dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby nebo rozhodnutí o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby.

(5) Přeprava a doprava jaderných položek a radioaktivních látek zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(6) Zóny havarijního plánování stanovené pro jaderná zařízení Úřadem přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se považují za zóny havarijního plánování stanovené podle tohoto zákona.

(7) Inspektoři jmenovaní podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považují za inspektory podle tohoto zákona.

(8) Pro odvodové povinnosti u odvodů na jaderný účet podle zákona č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, se použije zákon č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a nařízení vlády vydané k jeho provedení.

§ 234

(1) Národní program monitorování vydá Úřad do 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Každý je povinen postupovat podle prvního národního programu monitorování po uplynutí 2 let od jeho vydání.

(2) Národní radiační havarijní plán vypracuje Úřad ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a vláda schválí do 4 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Každý je povinen postupovat podle prvního národního radiačního havarijního plánu nejpozději do 2 let od jeho vydání.

(3) Koncepti nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem Ministerstvo průmyslu a obchodu zpracovává a informuje o ní Evropskou komisi do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(4) Seznámení sousedících osob se schváleným vnitřním havarijním plánem podle § 156 odst. 1 písm. a) musí být provedeno do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 235

(1) Informace o pracovišti s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření podle § 93 odst. 2 písm. b) a informace o pracovišti s možným zvýšeným ozářením z radonu stanoveným v § 96 odst. 1 písm. a) a b) musí být Úřadu oznámeny do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Informace o pracovištích, na nichž může dojít k významnému zvýšení ozáření z přírodních zdrojů, oznámené v souladu se zákonem č. 18/1997 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považují za informace podle § 93 odst. 2 písm. b) a § 96 odst. 2 písm. a) tohoto zákona.

(2) Ten, kdo vykonává činnost, při níž je provozováno pracoviště podle § 96 odst. 1 písm. c), je povinen začít plnit povinnosti stanovené v § 96 odst. 2 do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Zmocňovací ustanovení

§ 236

Úřad vydá vyhlášku k provedení § 6 odst. 8 písm. a) a b), § 9 odst. 2 písm. c), písm. j), odst. 4 písm. a) a b), § 17 odst. 3 písm. a) a b), § 18 odst. 5, § 24 odst. 7, § 25 odst. 2 písm. a) až e), § 29 odst. 7 písm. a) až g), § 30 odst. 9 písm. a) a b), § 31 odst. 6 písm. a) až e), § 32 odst. 10 písm. a) až c), § 33 odst. 8 písm. a) až c), § 44 odst. 4 písm. a) až c), § 45 odst. 4, § 46 odst. 8, § 47 odst. 4 písm. a) až c), § 48 odst. 6 písm. a) až c), § 49 odst. 2 písm. a) až h), § 50 odst. 4, § 51 odst. 6 písm. a) a b), § 52 odst. 2 písm. a) a b), § 53 odst. 2 písm. a) a b), § 54 odst. 4 písm. a) až d), § 55 odst. 2, § 56 odst. 2 písm. a) a b), § 57 odst. 3 písm. a) až c), § 58 odst. 7 písm. a) až c), § 59 odst. 4 písm. a) a b), § 60 odst. 4 písm. a) a b), § 61 odst. 6 písm. a) až d), § 63 odst. 6, § 66 odst. 6 písm. a) až c), § 67 odst. 4, § 68 odst. 2 písm. a) až j), § 69 odst. 2 písm. a) až e), § 70 odst. 2 písm. a) až c), § 71 odst. 2, § 72 odst. 5 písm. a) až e), § 73 odst. 3 písm. a) až e), § 74 odst. 4 písm. a) až c), § 75 odst. 5 písm. a) až c), § 76 odst. 6, § 77 odst. 2 písm. a) až c), § 78 odst. 3 písm. a) až f), § 79 odst. 9 písm. a) až d), § 81 odst. 3 písm. a) až d), § 82 odst. 4, § 83 odst. 7, § 84 odst. 6 písm. a) a b), § 85 odst. 4, § 86 odst. 3 písm. a) až d), § 87 odst. 5 písm. a) až d), § 88 odst. 6, § 89 odst. 2, § 93 odst. 4 písm. a) až d), § 95 odst. 6 písm. a) až d), § 96 odst. 3 písm. a) až d), § 98 odst. 4, § 99 odst. 5 písm. a) a b), § 100 odst. 3 písm. a) až d), § 101 odst. 4 písm. a) až d), § 103 odst. 6 písm. a), § 104 odst. 9 písm. a) až e), § 111 odst. 3 písm. a) až d), § 112 odst. 2, § 137 odst. 6, § 138 odst. 6 písm. a) až d),

§ 141 odst. 3 písm. a) až e), § 143 odst. 4, § 149 odst. 6 písm. a) až d), § 150 odst. 4 písm. a) až c), § 153 odst. 3, § 154 odst. 3, § 155 odst. 3 písm. a) a b), § 156 odst. 4 písm. a) až e), § 157 odst. 3, § 158 odst. 3, § 159 odst. 2, § 160 odst. 6, § 161 odst. 4, § 163 odst. 2 písm. a) a b), § 164 odst. 2, § 166 odst. 6 písm. a) až d), § 167 odst. 2 písm. a) až d), § 169 odst. 4, § 170 odst. 4, § 171 odst. 5, § 211 odst. 2 a § 220 odst. 2.

§ 237

(1) Ministerstvo průmyslu a obchodu a Úřad vydají vyhlášku podle § 108 odst. 3 písm. a) až c).

(2) Ministerstvo financí vydá vyhlášku podle § 103 odst. 6 písm. b) až d).

(3) Ministerstvo průmyslu a obchodu vydá vyhlášku podle § 51 odst. 6 písm. c) a § 75 odst. 5 písm. d).

§ 238

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování.
2. Nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování.
3. Nařízení vlády č. 73/2009 Sb., o předávání informací v souvislosti s mezinárodní přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva.
4. Nařízení vlády č. 399/2011 Sb., o poplatcích na odbornou činnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.
5. Nařízení vlády č. 46/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování.
6. Nařízení vlády č. 341/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování, ve znění nařízení vlády č. 46/2005 Sb.
7. Nařízení vlády č. 461/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování, ve znění pozdějších předpisů.
8. Vyhláška č. 144/1997 Sb., o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení a o jejich zařazování do jednotlivých kategorií.
9. Vyhláška č. 146/1997 Sb., stanovující činnosti, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, požadavky na kvalifikaci a odbornou přípravu, způsob ověřování zvláštní odborné způsobilosti a udělování oprávnění vybraným pracovníkům a způsob provedení schvalované dokumentace pro povolení k přípravě vybraných pracovníků.
10. Vyhláška č. 215/1997 Sb., o kritériích na umístění jaderných zařízení a velmi významných zdrojů ionizujícího záření.
11. Vyhláška č. 106/1998 Sb., o zajištění jaderné bezpečnosti a radiační ochrany jaderných zařízení při jejich uvádění do provozu a při jejich provozu.

12. Vyhláška č. 195/1999 Sb., o požadavcích na jaderná zařízení k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a havarijní připravenosti.
13. Vyhláška č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně.
14. Vyhláška č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě jaderných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě).
15. Vyhláška č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu.
16. Vyhláška č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě.
17. Vyhláška č. 360/2002 Sb., kterou se stanovuje způsob tvorby rezervy pro zajištění vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu.
18. Vyhláška č. 419/2002 Sb., o osobních radiačních průkazech.
19. Vyhláška č. 185/2003 Sb., o vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu.
20. Vyhláška č. 309/2005 Sb., o zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení.
21. Vyhláška č. 461/2005 Sb., o postupu při poskytování dotací na přijetí opatření ke snížení ozáření z přírodních radionuklidů ve vnitřním ovzduší staveb a ke snížení obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě pro veřejné zásobování.
22. Vyhláška č. 462/2005 Sb., o distribuci a sběru detektorů k vyhledávání staveb s vyšší úrovní ozáření z přírodních radionuklidů a stanovení podmínek pro poskytnutí dotace ze státního rozpočtu.
23. Vyhláška č. 132/2008 Sb., o systému jakosti při provádění a zajišťování činností souvisejících s využíváním jaderné energie a radiačních činností a o zabezpečování jakosti vybraných zařízení s ohledem na jejich zařazení do bezpečnostních tříd.
24. Vyhláška č. 165/2009 Sb., o stanovení seznamu vybraných položek v jaderné oblasti.
25. Vyhláška č. 166/2009 Sb., o stanovení seznamu položek dvojího použití v jaderné oblasti.
26. Vyhláška č. 213/2010 Sb., o evidenci a kontrole jaderných materiálů a oznamování údajů požadovaných předpisy Evropských společenství.
27. Vyhláška č. 500/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 144/1997 Sb., o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení a o jejich zařazování do jednotlivých kategorií.
28. Vyhláška č. 315/2002 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 146/1997 Sb., kterou se stanoví činnosti, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, požadavky na kvalifikaci a odbornou přípravu, způsob ověřování zvláštní odborné způsobilosti a udělování oprávnění vybraným pracovníkům a způsob provedení schvalované dokumentace pro povolení k přípravě vybraných pracovníků.
29. Vyhláška č. 499/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně.
30. Vyhláška č. 389/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně, ve znění vyhlášky č. 499/2005 Sb.
31. Vyhláška č. 77/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě jaderných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě).

32. Vyhláška č. 2/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu.
33. Vyhláška č. 27/2006 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě.

§ 239

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2017.

Dokumentace pro povolovanou činnost

1. Činnosti související s využíváním jaderné energie

- a) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je umístění jaderného zařízení, je následující:
1. program systému řízení,
  2. zadávací bezpečnostní zpráva,
  3. analýza potřeb a možnosti zajištění fyzické ochrany,
  4. záměr zajištění monitorování výpustí z jaderného zařízení,
  5. program monitorování,
  6. záměr zajištění zvládnutí radiační mimořádné události,
  7. návrh koncepce bezpečného ukončení provozu,
  8. popis způsobu zajišťování kvality přípravy realizace výstavby,
  9. zásady zajišťování kvality následujících etap životního cyklu jaderného zařízení.
- b) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je výstavba jaderného zařízení, je následující:
1. program systému řízení,
  2. limity a podmínky,
  3. program kontrol pro etapu výstavby,
  4. předběžná bezpečnostní zpráva,
  5. seznam vybraných zařízení včetně zařazení vybraných zařízení do bezpečnostních tříd,
  6. seznam činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a popis systému vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků včetně popisu kvalifikace pracovníků,
  7. popis systému přípravy vybraných pracovníků,
  8. program výstavby jaderného zařízení včetně harmonogramu,
  9. předběžný plán uvádění jaderného zařízení do provozu,
  10. předběžné pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti,
  11. předběžný plán zajištění fyzické ochrany,
  12. koncepce bezpečného ukončení provozu povolovaného zařízení včetně způsobu nakládání se vzniklým radioaktivním odpadem,
  13. program monitorování,
  14. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro období od zahájení výstavby jaderného zařízení do zahájení jeho vyřazování z provozu,
  15. vnitřní havarijní plán,
  16. stanovení zóny havarijního plánování,
  17. předběžný program řízení stárnutí,
  18. doklad o zajištění financování nakládání s radioaktivním odpadem, bude-li při činnosti vznikat,
  19. vyhodnocení zajišťování kvality při přípravě výstavby jaderného zařízení,
  20. popis způsobu zajišťování kvality realizace výstavby,
  21. zásady zajišťování kvality etap životního cyklu jaderného zařízení následujících po výstavbě.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 3, 5, 11, 13, 15 a 16 schvaluje Úřad.
- c) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, je následující:

1. program systému řízení,
  2. limity a podmínky,
  3. program provozních kontrol,
  4. provozní bezpečnostní zpráva pro první fyzikální spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  5. seznam vybraných zařízení včetně zařazení vybraných zařízení do bezpečnostních tříd,
  6. seznam činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a popis systému vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků včetně popisu kvalifikace pracovníků,
  7. popis systému přípravy vybraných pracovníků,
  8. neutronově-fyzikální charakteristiky aktivní zóny jaderného reaktoru,
  9. průkaz úspěšného dokončení výstavby a průkaz připravenosti zařízení, pracovníků a vnitřních předpisů k následující etapě životního cyklu jaderného zařízení,
  10. program fyzikálního spouštění včetně harmonogramu,
  11. pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti,
  12. plán zajištění fyzické ochrany,
  13. vyjádření o provedení všech prověření zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost v zóně havarijního plánování podle § 156 odst. 2 písm. c) až g),
  14. předprovozní program řízeného stárnutí,
  15. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
  16. vyhodnocení kvality vybraných zařízení,
  17. havarijní provozní předpisy,
  18. návody pro zvládání těžkých havárií.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 3, 5 a 12 schvaluje Úřad.
- d) Dokumentace pro povoloanou činnost, kterou je první energetické spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem, je následující:
1. program systému řízení,
  2. limity a podmínky,
  3. program provozních kontrol,
  4. provozní bezpečnostní zpráva,
  5. seznam vybraných zařízení včetně zařazení vybraných zařízení do bezpečnostních tříd,
  6. seznam činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a popis systému vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků včetně popisu kvalifikace pracovníků,
  7. popis systému přípravy vybraných pracovníků,
  8. neutronově-fyzikální charakteristiky jaderného reaktoru,
  9. průkaz úspěšného dokončení fyzikálního spouštění a průkaz připravenosti zařízení, pracovníků a vnitřních předpisů k provozu jaderného zařízení,
  10. program prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem a zkušební provozu včetně harmonogramu,
  11. pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti,
  12. plán zajištění fyzické ochrany,
  13. provozní program řízeného stárnutí pro první energetické spouštění a zkušební provoz jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  14. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,

15. vyjádření o ověření data expirace antidot k jódové profylaxi distribuovaných podle § 156 odst. 2 písm. d),
  16. havarijní provozní předpisy,
  17. návody pro zvládání těžkých havárií.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 3, 5 a 12 schvaluje Úřad.
- e) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru, je následující:
1. program systému řízení,
  2. limity a podmínky,
  3. program provozních kontrol,
  4. provozní bezpečnostní zpráva,
  5. seznam vybraných zařízení včetně zařazení vybraných zařízení do bezpečnostních tříd,
  6. seznam činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a popis systému vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků včetně popisu kvalifikace pracovníků,
  7. průkaz úspěšného dokončení výstavby a průkaz připravenosti zařízení, pracovníků a vnitřních předpisů na provoz jaderného zařízení,
  8. program uvádění jaderného zařízení do provozu včetně harmonogramu,
  9. plán zajištění fyzické ochrany,
  10. plán vyřazování z provozu pro jiné jaderné zařízení než úložiště radioaktivního odpadu,
  11. plán vyřazování z provozu a uzavření úložiště radioaktivního odpadu pro úložiště radioaktivního odpadu,
  12. odhad nákladů na vyřazování z provozu,
  13. program provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru,
  14. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
  15. popis systému přípravy vybraných pracovníků.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 3, 5, 9, 10 a 11 schvaluje Úřad.
- f) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je provoz jaderného zařízení, je následující:
1. program systému řízení,
  2. limity a podmínky,
  3. program provozních kontrol,
  4. provozní bezpečnostní zpráva,
  5. seznam vybraných zařízení včetně zařazení vybraných zařízení do bezpečnostních tříd,
  6. neutronově-fyzikální charakteristiky aktivní zóny jaderného reaktoru,
  7. seznam činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a popis systému vzdělávání, odborné přípravy a výcviku pracovníků včetně popisu kvalifikace pracovníků,
  8. popis systému přípravy vybraných pracovníků,
  9. průkaz připravenosti zařízení, pracovníků a vnitřních předpisů na provoz jaderného zařízení,
  10. vyhodnocení výsledků prvního energetického spouštění jaderného zařízení s jaderným reaktorem,
  11. vyhodnocení výsledků zkušebního provozu při prvním povolení k provozu jaderného zařízení,
  12. program provozu včetně harmonogramu,

13. pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti,
14. plán zajištění fyzické ochrany,
15. plán vyřazování z provozu,
16. odhad nákladů na vyřazování z provozu,
17. provozní program řízeného stárnutí,
18. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
19. havarijní provozní předpisy,
20. návody pro zvládání těžkých havárií.

Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 3, 5, 14 a 15 schvaluje Úřad.

- g) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou jsou jednotlivé etapy vyřazování z provozu jaderného zařízení, je následující:

1. program systému řízení,
2. limity a podmínky,
3. bezpečnostní zpráva k vyřazování z provozu jaderného zařízení,
4. harmonogram vyřazování z provozu jaderného zařízení,
5. návrh organizační přípravy a personálního zajištění vyřazování z provozu jaderného zařízení,
6. plán zajištění fyzické ochrany,
7. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro vyřazování z provozu jaderného zařízení,
8. program monitorování,
9. vnitřní havarijní plán,
10. úprava zóny havarijního plánování,
11. vyřazovací program řízeného stárnutí,
12. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
13. průkaz o zajištění dostatečného množství finančních prostředků k vyřazování z provozu,
14. podmínky dalšího využití území a systémů, konstrukcí nebo komponent, není-li možné úplné vyřazení.

Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 6 a 8 až 10 schvaluje Úřad.

- h) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je provedení změny ovlivňující jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a fyzickou ochranu jaderného zařízení, je následující:

1. program systému řízení,
2. popis a odůvodnění změny,
3. časový harmonogram realizace změny,
4. návrh aktualizace dokumentace pro jinou povolovanou činnost, je-li změnou ovlivněna,
5. hodnocení vlivu změny na jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a zabezpečení,
6. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat.

2. Činnosti v rámci expozičních situací

- a) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je výstavba pracoviště IV. kategorie, kromě pracoviště s jaderným zařízením, je následující:

1. průkaz, že navrhované řešení dané projektem splňuje požadavky na radiační ochranu, zabezpečení a zvládání radiační mimořádné události stanovené právními předpisy,

2. bezpečnostní rozbory a rozbory možností neoprávněného nakládání se zdrojem ionizujícího záření a hodnocení jeho následků na pracovníky, obyvatelstvo a životní prostředí,
  3. hodnocení vzniku radioaktivního odpadu a nakládání s ním během uvádění do provozu a provozu pracoviště,
  4. koncepce bezpečného ukončení provozu a vyřazení z provozu pracoviště včetně zneškodnění radioaktivního odpadu,
  5. vyhodnocení zajišťování kvality při přípravě výstavby pracoviště,
  6. program systému řízení,
  7. záměr zajištění monitorování výпустí,
  8. program monitorování okolí,
  9. záměr zajištění zvládnutí radiační mimořádné události,
  10. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
  11. způsob zajišťování kvality realizace výstavby pracoviště,
  12. zásady zajišťování kvality etap životního cyklu pracoviště následujících po výstavbě.
- Dokumentaci uvedenou v bodě 8 schvaluje Úřad.
- b) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je provoz pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, je následující:
1. očekávaný rozsah a způsob prací se zdrojem ionizujícího záření na pracovišti, specifikace zdroje ionizujícího záření, se kterým má být nakládáno, jeho typ a příslušenství,
  2. popis stavu stavebních a montážních prací, průkaz účinnosti stínění, izolačních a ochranných zařízení, dovolujících zahájení radiačních činností,
  3. postupy optimalizace radiační ochrany,
  4. program monitorování,
  5. vymezení kontrolovaného pásma,
  6. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro provoz pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, které není pracovištěm s jaderným zařízením,
  7. vnitřní havarijní plán,
  8. stanovení zóny havarijního plánování pracoviště IV. kategorie, kromě pracoviště s jaderným zařízením,
  9. přehled pracovníků, kteří budou vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany,
  10. předpokládaný druh a množství uvolňované radioaktivní látky a předpokládaný druh a množství vznikajícího radioaktivního odpadu a způsob jeho zneškodnění,
  11. plán vyřazování z provozu a odhad nákladů na vyřazování z provozu ověřený Správou,
  12. program systému řízení,
  13. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 4 a 7, jde-li o pracoviště IV. kategorie, a v bodě 8 schvaluje Úřad.
- c) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je provedení rekonstrukce nebo jiných změn ovlivňujících radiační ochranu, monitorování radiační situace a zvládnutí radiační mimořádné události pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie, je následující:
1. popis a odůvodnění připravované rekonstrukce nebo jiných změn,
  2. předpokládaný časový harmonogram rekonstrukce nebo změn,

3. průkazy, že důsledky rekonstrukce nebo jiných prováděných změn neovlivní nepříznivě radiační ochranu, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení,
  4. program systému řízení,
  5. návrh aktualizace schvalované a předkládané dokumentace, je-li změnou ovlivněna,
  6. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat.
- d) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou jsou jednotlivé etapy vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie, je následující:
1. průkaz o finančním krytí vyřazování z provozu,
  2. popis technologických postupů navržených pro vyřazování z provozu,
  3. harmonogram vyřazování z provozu,
  4. způsob demontáže, dekontaminace, úpravy, přepravy, skladování a likvidace částí zařízení kontaminovaných radioaktivní látkou,
  5. předpokládané radionuklidové složení a aktivita radioaktivní látky uvolňované z pracoviště a vzniklého radioaktivního odpadu,
  6. způsob nakládání s radioaktivním odpadem včetně jeho uložení,
  7. bezpečnostní zpráva,
  8. program monitorování,
  9. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro vyřazování z provozu,
  10. vnitřní havarijní plán,
  11. úprava zóny havarijního plánování,
  12. program systému řízení,
  13. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
  14. podmínky dalšího využití území a systémů, konstrukcí nebo komponent, není-li možné úplné vyřazení.
- Dokumentaci uvedenou v bodech 8 a 10, jde-li o pracoviště IV. kategorie, a v bodě 11 schvaluje Úřad.
- e) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, je následující:
1. odůvodnění činnosti,
  2. radionuklidové složení a aktivita radionuklidů v radioaktivní látce uvolňované z pracoviště,
  3. zhodnocení ozáření reprezentativní osoby uvolněnou radioaktivní látkou,
  4. analýza možností nahromadění radioaktivní látky v životním prostředí při jejím dlouhodobém uvolňování,
  5. postupy optimalizace radiační ochrany.
- f) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je nakládání se zdrojem ionizujícího záření, je následující:
1. pro všechny způsoby nakládání
    - 1.1. odůvodnění činnosti,
    - 1.2. specifikace zdroje ionizujícího záření, se kterým má být nakládáno, jeho typ a příslušenství,
    - 1.3. popis vymezení sledovaného pásma na pracovišti, kde bude se zdrojem ionizujícího záření nakládáno včetně schematického plánu, doplněný informací o stínění, ochranných zařízeních a vybavení pracovních míst,
    - 1.4. postupy optimalizace radiační ochrany,
    - 1.5. přehled pracovníků, kteří budou vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany,

- 1.6. program monitorování, nejde-li o dovoz, vývoz nebo distribuci zdroje ionizujícího záření, při nichž nebude zdroj ionizujícího záření používán nebo skladován,
  - 1.7. vymezení kontrolovaného pásma, předpokládaný počet fyzických osob pracujících v něm a způsob zábrany vstupu nepovolanému do tohoto pásma,
  - 1.8. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro nakládání se zdrojem ionizujícího záření,
  - 1.9. vnitřní havarijný plán pro nakládání se zdroji ionizujícího záření na pracovišti II. a vyšší kategorie,
  - 1.10. při očekávaném uvolňování radioaktivní látky z pracoviště nebo vzniku radioaktivního odpadu předpokládaný druh a množství uvolňované radioaktivní látky a předpokládaný druh a množství vznikajícího radioaktivního odpadu a doklad o způsobu jeho zneškodňování,
  - 1.11. program zajištění radiační ochrany, nejde-li o používání na pracovišti III. kategorie nebo pracovišti IV. kategorie,
  - 1.12. plán zabezpečení zdroje ionizujícího záření v případě radionuklidového zdroje 1. až 3. kategorie zabezpečení,
  - 1.13. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat,
    2. při používání na pracovišti III. kategorie nebo pracovišti IV. kategorie dále program systému řízení,
    3. při výrobě, dovozu, distribuci a vývozu zdroje ionizujícího záření dále
      - 3.1. specifikace typu zdroje ionizujícího záření,
      - 3.2. očekávaný počet zdrojů ionizujícího záření,
      - 3.3. v případě dovozu způsob zajištění vrácení použitého zdroje ionizujícího záření do země původu, nebo způsob jeho dalšího využití,
      - 3.4. v případě zpětného dovozu zdroje ionizujícího záření doklad dokumentující původ, druh, fyzikální vlastnosti a chemické složení zdroje ionizujícího záření, který byl vyvezen mimo území České republiky, spolu s dokladem o jeho využití a dokladem o celkové aktivitě a hmotnosti zdroje ionizujícího záření,
    4. při dovozu a výrobě zdroje ionizujícího záření dále
      - 4.1. harmonogram výroby nebo dovozu,
      - 4.2. doklad schopnosti ověřovat shodu vlastností výrobku s daným typem výrobku,
    5. při vývozu zdroje ionizujícího záření dále harmonogram vývozu,
    6. při hodnocení vlastností zdroje ionizujícího záření dále
      - 6.1. doklad o schopnosti měřit a ověřovat vlastnosti zdroje ionizujícího záření,
      - 6.2. metodiky, postupy a vzorové protokoly z měření,
      - 6.3. přehled přístrojového vybavení a jeho zajištění pro vykonávání navrhovaných služeb,
      - 6.4. koncepce zajištění měření veličin.
- g) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je přidávání radioaktivních látek do spotřebních výrobků při jejich výrobě nebo přípravě nebo k dovozu a vývozu takových výrobků, je následující:
1. odůvodnění činnosti,
  2. radionuklidové složení a aktivita radionuklidu přidávaného do jednotlivého výrobku,
  3. návod k použití výrobku,
  4. koncepce zneškodnění použitého výrobku,
  5. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat.
- h) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je vykonávání služeb významných z hlediska radiační ochrany, je následující:
1. popis služeb, které mají být poskytovány, a jejich očekávaný rozsah,

2. popis připravenosti zařízení a pracovníků,
  3. přehled pracovníků, kteří budou vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany,
  4. program zajištění radiační ochrany,
  5. pro služby, které jsou spojené s měřením a hodnocením ionizujícího záření nebo obsahu radionuklidu dále
    - 5.1. metodiky a postupy,
    - 5.2. přehled přístrojového vybavení a jeho zajištění pro vykonávání navrhovaných služeb,
    - 5.3. koncepce zajištění měření veličin,
    - 5.4. doklad o zajištění bezpečného nakládání s radioaktivním odpadem včetně financování tohoto nakládání, bude-li radioaktivní odpad při činnosti vznikat.
- i) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie, je následující:
1. popis činnosti, která má být poskytována, a její očekávaný rozsah,
  2. popis připravenosti zařízení a pracovníků,
  3. přehled pracovníků, kteří budou vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany,
  4. program zajištění radiační ochrany.
- j) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je dodávání stavebního materiálu na trh, je následující:
1. protokol s výsledky měření obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu, údaje o původu surovin a o způsobu použití stavebního materiálu,
  2. odhad efektivní dávky reprezentativní osoby ze zevního ozáření zářením gama následkem užití stavebního materiálu ke stavbě budovy s obytnými a pobytovými místnostmi,
  3. odhad efektivní dávky reprezentativní osoby z emise radonu při užití stavebního materiálu ke stavbě budovy s obytnými a pobytovými místnostmi,
  4. soubor opatření, která snižují míru ozáření ze stavebního materiálu včetně postupů optimalizace,
  5. podmínky pro dodávání stavebního materiálu na trh.
- k) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je mísení radioaktivních látek uvolňovaných z pracoviště, je následující:
1. účel a cíl mísení,
  2. odůvodnění činnosti,
  3. radionuklidové složení a aktivita radionuklidů v radioaktivní látce před a po mísení,
  4. postupy optimalizace radiační ochrany.

CELEX: 32013L0059

3. Činnosti v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem

- a) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je nakládání s radioaktivním odpadem, s výjimkou shromažďování, třídění a skladování radioaktivního odpadu přímo u původce radioaktivního odpadu, který je oprávněn s ním nakládat jako s otevřeným radionuklidovým zdrojem, je následující:
1. popis použitých zařízení a technologie,
  2. údaje o původu, druhu, množství, radionuklidovém složení a aktivitě radioaktivního odpadu,
  3. způsob sběru, třídění, skladování, zpracovávání, úprav a uložení radioaktivního odpadu,
  4. předpokládané množství radioaktivní látky uvolňované z pracoviště,

5. bezpečnostní rozbory,
6. limity a podmínky,
7. analýza a hodnocení radiační mimořádné události,
8. program systému řízení,
9. vnitřní havarijní plán.

Dokumentaci uvedenou v bodě 6 schvaluje Úřad.

b) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je uzavření úložiště radioaktivního odpadu, je následující:

1. závěrečná bezpečnostní zpráva, která musí obsahovat
  - 1.1. průkaz o finančním krytí uzavření úložiště radioaktivního odpadu a institucionální kontroly úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.2. popis změn území v důsledku provozu úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.3. výchozí stav radioaktivního odpadu a úložiště radioaktivního odpadu před provedením uzavření úložiště radioaktivního odpadu včetně popisu provozu, změn a úprav úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.4. celkový inventář radioaktivních odpadů vyskytujících se v úložišti radioaktivního odpadu před provedením uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.5. časový harmonogram uzavření úložiště radioaktivního odpadu a institucionální kontroly úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.6. popis technologických postupů navržených pro uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
  - 1.7. bezpečnostní rozbory,
2. limity a podmínky,
3. popis způsobu zajištění institucionální kontroly, organizační přípravy a personálního zajištění uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
4. program systému řízení,
5. plán zajištění fyzické ochrany úložiště radioaktivního odpadu,
6. popis způsobu monitorování okolí úložiště po uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
7. vymezení kontrolovaného pásma pro dobu provádění uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
8. analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro uzavření úložiště radioaktivního odpadu,
9. vnitřní havarijní plán,
10. úprava zóny havarijního plánování.

Dokumentaci uvedenou v bodech 2, 5, 9 a 10 schvaluje Úřad.

c) Dokumentace pro povolovanou činnost, kterou je zpětný dovoz radioaktivního odpadu vzniklého při zpracování materiálu vyvezeného z České republiky nebo jeho zpětný transfer z členského státu Euratomu nebo dovoz radioaktivního odpadu do České republiky nebo jeho transfer z členského státu Euratomu pro účely jeho zpracování nebo opětovného využití, je následující:

1. doklad dokumentující původ, druh, fyzikální vlastnosti a chemické složení radioaktivního odpadu, který bude dovezen nebo transferován do České republiky pro účely jeho zpracování nebo recyklace, spolu s dokladem o jeho celkové hmotnosti a radioaktivitě,
2. doklad o technologickém procesu, jakým bude dovezený nebo transferovaný radioaktivní odpad zpracován nebo recyklován spolu s materiálovou bilancí, která prokáže pravděpodobné množství radioaktivního odpadu, který může uvedeným technologickým procesem dodatečně vzniknout,

3. prohlášení původce radioaktivního odpadu o neprodleném zpětném převzetí zpracovaného radioaktivního odpadu a radioaktivního odpadu, který může v procesu zpracování nebo recyklace dodatečně vzniknout.

4. Přeprava radioaktivní nebo štěpné látky

Dokumentace pro povoloanou činnost, kterou je přeprava radioaktivní nebo štěpné látky podle § 9 odst. 4 písm. a) až c), je následující:

- a) přepravní instrukce zahrnující specifikaci přepravy a navrhovanou trasu včetně záložní trasy,
- b) program zajištění radiační ochrany včetně programu monitorování,
- c) plán zajištění fyzické ochrany přepravy jaderného materiálu I. až III. kategorie,
- d) analýza a hodnocení radiační mimořádné události pro přepravu,
- e) havarijní řád,
- f) osvědčení obsluhy dopravního prostředku k přepravě nebezpečných věcí o absolvování školení a zkoušky ze zvláštních požadavků na přepravu nebezpečných věcí podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána³⁰⁾, nebo odpovídající doklad o způsobilosti k přepravě nebezpečných věcí,
- g) osvědčení vozidla pro přepravu nebezpečných věcí podle mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána³⁰⁾, nebo odpovídající doklad způsobilosti dopravního prostředku k přepravě nebezpečných věcí,
- h) prohlášení o shodě materiálů, výrobních postupů a parametrů každého obalového souboru použitého k přepravě a technických požadavků na něj s údaji v dokumentaci, na základě které byl schválen typ obalového souboru,
- i) program systému řízení,
- j) pro přepravu radioaktivní nebo štěpné látky za zvláštních podmínek též výčet požadavků tohoto zákona nebo jiných právních předpisů, které nelze splnit, včetně odůvodnění, a popis zvláštních podmínek pro přepravu, které nesplnitelné požadavky nahrazují včetně průkazů zajištění stejné nebo vyšší úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a fyzické ochrany při přepravě podle zvláštních podmínek,
- k) pro přepravu radioaktivní nebo štěpné látky, jejíž hodnota aktivity radioaktivní látky ke stanovení mezí aktivity byla stanovena výpočtem, též výpočet hodnoty aktivity radioaktivní látky ke stanovení mezí aktivity včetně odůvodnění nepoužití hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem,
- l) pro přepravu radioaktivních látek obsažených v nástrojích nebo výrobcích a obsahujících radionuklidy, pro něž hodnoty pro vyjmutí dodávky stanovené prováděcím právním předpisem byly nahrazeny hodnotami vypočtenými, výpočet individuálních dávek pracovníků přepravy a reprezentativní osoby a kolektivních dávek za běžných podmínek a normálních podmínek přepravy a za podmínek nehody při přepravě, založený na realistických scénářích přepravy dodávky v souladu s principy a metodikami stanovenými Mezinárodní agenturou pro atomovou energii,
- m) pro přepravu radioaktivních látek jako vyjmutých štěpných látek
  1. podrobný popis látky se zvláštním zřetelem na fyzikální i chemický stav,
  2. průkazy, že přepravované radioaktivní látky splňují požadavky na vyjmutí stanovené prováděcím předpisem,
  3. popis použitého systému řízení, případně uvedení zvláštních opatření, která mají být provedena před přepravou.

---

³⁰⁾ Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), vyhlášená pod č. 64/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Dokumentaci uvedenou v bodech c) a e) schvaluje Úřad. Dokumentace uvedená v bodě g) musí být předložena pouze v případě, pokud je pro povolenou přepravu radioaktivní nebo štěpné látky vyžadována mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána.

5. Činnosti v oblasti nešíření jaderných zbraní

- a) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je nakládání s jaderným materiálem, je následující:
1. směrnice o evidenci a kontrole jaderných materiálů,
  2. popis manipulace s jadernými materiály, včetně kategorizace jaderných materiálů, jejich množství a účelu použití,
  3. údaje nezbytné pro plnění podmínek vyplývajících z mezinárodních závazků.
- Dokumentaci uvedenou v bodě 1 schvaluje Úřad.
- b) Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je dovoz nebo vývoz jaderné položky nebo průvoz jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti, je následující:
1. soubor údajů nezbytných pro vyžádání záruky státu nebo kopie záruky státu v případě jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti,
  2. prohlášení koncového uživatele v případě dovozu jaderné položky,
  3. prohlášení koncového uživatele nebo přijímajícího státu v případě vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti,
  4. soubor údajů nezbytných pro plnění podmínek vyplývajících z mezinárodních závazků.

6. Odborná příprava a další odborná příprava vybraných pracovníků, příprava osob zajišťujících radiační ochranu registranta

Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je odborná příprava a další odborná příprava vybraných pracovníků, příprava osob zajišťujících radiační ochranu registranta, je následující:

- a) doklady dokumentující organizační a technickou způsobilost žadatele,
- b) doklady dokumentující odbornou způsobilost pracovníků žadatele,
- c) doklady dokumentující způsob přípravy.

7. Úplné vyřazení

Dokumentace pro povolenou činnost, kterou je úplné vyřazení, je následující:

- a) popis území, v němž je umístěno jaderné zařízení nebo pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie, které bylo vyřazeno z provozu, a popis všech prací provedených v rámci vyřazování z provozu,
- b) inventář radioaktivních odpadů, včetně způsobu jejich uložení nebo skladování, a inventář zbylých radioaktivních látek uvolněných do životního prostředí,
- c) seznam údajů, které budou uchovávány po ukončení vyřazování z provozu, s uvedením doby jejich uchování,
- d) použité postupy a výsledky monitorování radiační situace území, v němž je umístěno jaderné zařízení nebo pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie a jejich porovnání s výsledky základního průzkumu před zahájením výstavby tohoto pracoviště.

Dokumentace k žádosti o schválení typu výrobku

Dokumentace k žádosti o schválení typu výrobku je následující:

- a) pro všechny obalové soubory
  1. materiálová specifikace radioaktivních nebo štěpných látek, pro které je obalový soubor projektován, zejména popisem jejich fyzikálního a chemického stavu,
  2. podrobná technická specifikace obalového souboru zahrnující podrobný popis konstrukčního typu obalového souboru, včetně konstrukční dokumentace, kompletních technických výkresů, seznamu materiálů a technologických metod, které byly využity k jeho výrobě; jedná-li se o obalový soubor, který byl obdobně schválen v zahraničí, též doklad o jeho schválení,
  3. program systému řízení výrobce,
  4. technologická a výrobní dokumentace s podrobným popisem materiálu a technologických metod, použitých při výrobě zádržného systému,
  5. popis odběru vzorků a druhů zkoušek, které se mají provést, je-li obalový soubor projektován pro maximální normální provozní přetlak vyšší než 100 kPa,
  6. dokumentace prokazující zajištění radiační ochrany a, je-li obalový soubor projektován pro štěpnou látku, dokumentace prokazující zajištění zachování podkritického stavu obsahu,
  7. výčet a odůvodnění předpokladů týkajících se vlastností ozářeného jaderného paliva použitých v bezpečnostních analýzách při výpočtech podkritičnosti, je-li obalový soubor projektován pro ozářené jaderné palivo,
  8. výčet zvláštních požadavků nutných k odvodu tepla ve vztahu ke konkrétnímu druhu přepravy a dopravnímu prostředku, je-li obalový soubor projektován pro radioaktivní nebo štěpnou látku produkující teplo,
  9. reprodukovatelné vyobrazení vzhledu obalového souboru o maximálních rozměrech 21 cm × 29,7 cm,
  10. dokumentace zkoušek nebo výpočtů a analýz s jejich nezávislým ověřením oprávněnou osobou,
- b) pro obalové soubory typu B(M) dále
  1. výčet požadavků na obalové soubory typu B(U), které obalový soubor B(M) nespĺňuje, a seznam doplňkových technických, provozních a organizačních opatření k zajištění jaderné bezpečnosti a radiační ochrany a
  2. nejvyšší a nejnižší hodnoty okolních vlivů (teplota, sluneční ozáření), které lze očekávat během přepravy a ze kterých návrh konstrukčního typu výrobku vychází,
- c) pro obalové soubory určené k přepravě 0,1 kg a více hexafluoridu uranu dále údaje o splnění zvláštních požadavků vyžadovaných povahou hexafluoridu uranu,
- d) pro radioaktivní látku zvláštní formy nebo radioaktivní látku s malou rozptýlitelností
  1. materiálová specifikace obsažené radioaktivní nebo štěpné látky včetně popisu jejich fyzikálního a chemického stavu,
  2. popis konstrukčního typu výrobku a výrobní a technologická dokumentace s popisem materiálu a technologických metod použitých při výrobě,
  3. dokumentace zkoušek nebo výpočtů a analýz s jejich nezávislým ověřením oprávněnou osobou,
  4. program systému řízení výrobce,
  5. popis opatření navržených pro nakládání s výrobkem, nezbytných pro přepravu,
  6. reprodukovatelné vyobrazení vzhledu výrobku o maximálních rozměrech 21 cm × 29,7 cm.

Důvodová zpráva

Obecná část

Návrh atomového zákona byl předložen do meziresortního připomínkového řízení opakovaně poté, co byl poprvé předložen k připomínkám v období vládnutí úřednické vlády ve druhé polovině roku 2013. Nová vláda vzešlá z mimořádných voleb konaných v listopadu 2013 převzala tento legislativní úkol, ovšem ve svém plánu legislativních prací stanovila opětovné předložení do meziresortního připomínkového řízení. Nové meziresortní připomínkové řízení se jeví být vhodné rovněž s ohledem na to, že návrhem atomového zákona byla po prvním připomínkovém řízení provedena transpozice směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom (dále jen „směrnice BSS“).

V souladu s Plánem legislativních prací na rok 2014 není k návrhu zpracováváno hodnocení dopadu regulace podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) a hodnocení dopadu je provedeno jen obecně v rámci Obecné části důvodové zprávy.

Zhodnocení platného právního stavu a přehled právních předpisů, k nimž se zákon váže

Oblast mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření v současné době upravuje zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění zákona č. 83/1998 Sb., zákona č. 71/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 310/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 1/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 249/2011 Sb., zákona č. 250/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb. a zákona č. 250/2014 Sb., (dále jen „zákon č. 18/1997 Sb.“). Zákon č. 18/1997 Sb. je dále prováděn soustavou prováděcích právních předpisů, konkrétně těmito:

1. nařízení vlády č. 11/1999 Sb., o zóně havarijního plánování,
2. nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování,
3. nařízení vlády č. 73/2009 Sb., o předávání informací v souvislosti s mezinárodní přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva,
4. nařízení vlády č. 399/2011 Sb., o poplatcích na odbornou činnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost,

5. vyhláška č. 144/1997 Sb., o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení a o jejich zařazování do jednotlivých kategorií,
6. vyhláška č. 146/1997 Sb., stanovující činnosti, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, požadavky na kvalifikaci a odbornou přípravu, způsob ověřování zvláštní odborné způsobilosti a udělování oprávnění vybraným pracovníkům a způsob provedení schvalované dokumentace pro povolení k přípravě vybraných pracovníků,
7. vyhláška č. 215/1997 Sb., o kritériích na umístění jaderných zařízení a velmi významných zdrojů ionizujícího záření,
8. vyhláška č. 106/1998 Sb., o zajištění jaderné bezpečnosti a radiační ochrany jaderných zařízení při jejich uvádění do provozu a při jejich provozu,
9. vyhláška č. 195/1999 Sb., o požadavcích na jaderná zařízení k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a havarijní připravenosti,
10. vyhláška č. 324/1999 Sb., Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ze dne 6. prosince 1999, kterou se stanoví limity koncentrace a množství jaderného materiálu, na který se nevztahují ustanovení o jaderných škodách,
11. vyhláška č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně,
12. vyhláška č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě jaderných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě),
13. vyhláška č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu,
14. vyhláška č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě,
15. vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 360/2002 Sb., kterou se stanovuje způsob tvorby rezervy pro zajištění vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu,
16. vyhláška č. 419/2002 Sb., o osobních radiačních průkazech,
17. vyhláška č. 309/2005 Sb., o zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení,
18. vyhláška č. 461/2005 Sb., o postupu při poskytování dotací na přijetí opatření ke snížení ozáření z přírodních radionuklidů ve vnitřním ovzduší staveb a ke snížení obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě pro veřejné zásobování,
19. vyhláška č. 462/2005 Sb., o distribuci a sběru detektorů k vyhledávání staveb s vyšší úrovní ozáření z přírodních radionuklidů a stanovení podmínek pro poskytnutí dotace ze státního rozpočtu,
20. vyhláška č. 132/2008 Sb., o systému jakosti při provádění a zajišťování činností souvisejících s využíváním jaderné energie a radiačních činností a o zabezpečování jakosti vybraných zařízení s ohledem na jejich zařazení do bezpečnostních tříd,
21. vyhláška č. 165/2009 Sb., o stanovení seznamu vybraných položek v jaderné oblasti,
22. vyhláška č. 166/2009 Sb., o stanovení seznamu položek dvojího použití v jaderné oblasti,
23. vyhláška č. 213/2010 Sb., o evidenci a kontrole jaderných materiálů a oznamování údajů požadovaných předpisy Evropských společenství,

24. vyhláška č. 185/2003 Sb., o vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu,
25. nařízení vlády č. 46/2005 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování,
26. nařízení vlády č. 341/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování, ve znění nařízení vlády č. 46/2005 Sb.,
27. nařízení vlády č. 461/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování, ve znění pozdějších předpisů,
28. vyhláška č. 500/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 144/1997 Sb., o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení a o jejich zařazování do jednotlivých kategorií,
29. vyhláška č. 315/2002 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 146/1997 Sb., kterou se stanoví činnosti, které mají bezprostřední vliv na jadernou bezpečnost, a činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, požadavky na kvalifikaci a odbornou přípravu, způsob ověřování zvláštní odborné způsobilosti a udělování oprávnění vybraným pracovníkům a způsob provedení schvalované dokumentace pro povolení k přípravě vybraných pracovníků,
30. vyhláška č. 499/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně,
31. vyhláška č. 389/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně, ve znění vyhlášky č. 499/2005 Sb.,
32. vyhláška č. 77/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování obalových souborů pro přepravu, skladování a ukládání jaderných materiálů a radioaktivních látek, o typovém schvalování zdrojů ionizujícího záření a o přepravě jaderných materiálů a určených radioaktivních látek (o typovém schvalování a přepravě),
33. vyhláška č. 2/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu,
34. vyhláška č. 27/2006 Sb., kterou se mění vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě.

Komplexní právní úprava nabyla účinnosti 1. 7. 1997 a ve své době představovala moderní regulaci plně vyhovující ochraně veřejného zájmu v uvedené oblasti, zejména s ohledem na probíhající výstavbu prvních dvou bloků jaderné elektrárny Temelín. Progresivní novinkou, již zákon č. 18/1997 Sb. přinesl, bylo spojení dosavadních právních úprav mírového využívání jaderné energie (dříve zákonem č. 28/1984 Sb., o státním dozoru nad jadernou bezpečností

jaderných zařízení) a mírového využívání ionizujícího záření, resp. ochrany před jeho negativními účinky (dříve sérií vyhlášek a výnosů Ministerstva zdravotnictví). Tímto krokem se tvůrcům zákona podařilo nejen překlenout dosavadní roztříštěnost právní úpravy a přizpůsobit ji požadavkům na formu a obsah právních předpisů, které přinesla změna politických poměrů v roce 1989, ale zejména zjednodušit regulaci souvisejících oblastí a zvýšit její účinnost. Výkon působnosti v obou sférách byl svěřen Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost (dále jen „SÚJB“).

Zákon č. 18/1997 Sb. nově právně upravil také otázky související s hlavním předmětem své náplně. Stanovil zákonný základ pro regulaci kvalifikace pracovníků vykonávajících činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, povinnosti k zajištění havarijní připravenosti, podmínky typového schvalování obalových souborů pro přepravu a skladování radioaktivních a štěpných látek a některých zdrojů ionizujícího záření a požadavky nutné k zajištění jaderné bezpečnosti a radiační ochrany při přepravě jaderných materiálů a štěpných látek. Nepochybným přínosem byla nová zákonná úprava nakládání s radioaktivním odpadem, v podmínkách liberální tržní ekonomiky zvláště potřebná a dosud chybějící. Nový zákon transformoval do českého právního řádu i mezinárodněprávní úpravu odpovědnosti za jadernou škodu v případě jaderné události („nuclear incident“; viz dále).

Zákon č. 18/1997 Sb. ve své původní verzi reagoval i na blížící se vstup České republiky do Evropských společenství, resp. Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „Euratom“) transpozicí významné části existujícího *acquis communautaire* pro ochranu před účinky ionizujícího záření a k reakci na radiační havárii. Významnou transpozici přinesla novelizace zákona č. 18/1997 Sb. zákonem č. 13/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění zákona č. 119/2000 Sb., zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a přijetí vyhlášky č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně.

Tímto krokem byly odstraněny dosavadní dílčí nedostatky v implementaci směrnice Rady 96/29/Euratom, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy na ochranu zdraví pracovníků a obyvatelstva před riziky vyplývajícími z ionizujícího záření. Další významnější změnou bylo např. vytvoření právní úpravy technické bezpečnosti v roce 2005 či přesun části právní úpravy lékařského ozáření do legislativy v gesci Ministerstva zdravotnictví.

Postupem doby byl zákon č. 18/1997 Sb. novelizován ještě mnohokrát, částečně transpozičně, často však i v reakci na jiné národní právní úpravy (zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, novelizace v souvislosti s přijetím zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád)). Tyto změny měly negativní dopady na kompaktnost legislativního textu (vnitřní konzistence, pojmosloví, poznámkový aparát). Zároveň zákon zastarával věcně, neboť nebyl dostatečně pružně schopen reagovat na různá nezávazná doporučení mezinárodní odborné veřejnosti a tím i technologický vývoj v oblasti. Ve výsledku tedy tato doporučení nalézala

odezvu v prováděcích právních předpisech k zákonu č. 18/1997 Sb., ovšem často bez potřebné opory v podobě zákonného zmocnění.

Za 18 let účinnosti zákon č. 18/1997 Sb. zastaral i po stránce legislativně technické. Vágnost některých formulací, typická pro polovinu 90. let minulého století, by snad nebyla problémem, jelikož adresát normy je na ni již zvyklý a dokáže předpis správně interpretovat a aplikovat. Zásadním problémem ovšem zůstává z dnešního pohledu nesprávná (příliš široká, obecná) formulace zákonných zmocnění k vydání prováděcích právních předpisů. Novelizace prováděcích právních předpisů pak v legislativních orgánech vlády často naráží na námitku nedostatečného zmocnění, byť se jedná o úpravu výsostně detailní, určenou pro sekundární legislativu, a na prvý pohled dostatečně krytou obecným zmocněním. Reziduem z minulé doby je také nerespektování požadavku výhrady zákona, což vedlo k tomu, že řada norem, svým charakterem patřících do zákona (např. druhy povolení, správní rozhodování, výjimky ze zákonného režimu, náležitosti rozhodnutí nebo žádosti o vydání povolení), se ocitla v prováděcích právních předpisech.

Tyto a další nedostatky činí zákon č. 18/1997 Sb. obtížně vyhovujícím dalšímu využití. Setrvání na stávající právní úpravě by bylo možné jen za cenu faktických a právních kompromisů.

Stávající zákon č. 18/1997 Sb. je součástí českého právního řádu a je mnohdy velmi úzce navázán na právní předpisy, které upravují další oblasti veřejného zájmu. V níže uvedeném výčtu se uvádí ty nejvýznamnější z nich. Některé uvedené právní předpisy budou navrženou právní úpravou dotčeny více a předpokládá se, že bude nutné provést i jejich změny. Souvisejícími zákony jsou zejména (nikoli všechny však budou v návaznosti měněny)

1. zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
2. zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
3. zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií),
4. zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta,
5. zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu zdravotnických povolání,
6. zákon č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích,
7. zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,

8. zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách),
9. zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách,
10. zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů,
11. zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie,
12. zákon č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití,
13. zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích,
14. zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce,
15. zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích,
16. zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii,
17. zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon),
18. zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
19. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Oblast nové právní úpravy dále souvisí (stejně jako v případě dosavadní právní úpravy) s množstvím právních předpisů podzákoně právní síly, které jsou většinou prováděcími právními předpisy výše uvedených zákonů. V průběhu prací na novém atomovém zákoně se ukázalo, že změna většiny těchto prováděcích právních předpisů nebude nutná, protože nová právní úprava se dotkne jen jejich omezeného počtu.

Některé prováděcí právní předpisy k zákonu č. 18/1997 Sb. náleží do gesce jiných ústředních orgánů státní správy, nežli SÚJB. Jmenovitě se jedná o vyhlášku Ministerstva průmyslu a obchodu č. 360/2002 Sb., kterou se stanovuje způsob tvorby rezervy pro zajištění vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu, a vyhlášku č. 461/2005 Sb., o postupu při poskytování dotací na přijetí opatření ke snížení ozáření z přírodních radionuklidů ve vnitřním ovzduší staveb a ke snížení obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě pro veřejné zásobování, (v gesce Ministerstva financí). V souvislosti s přijetím nové právní úpravy budou rovněž tyto prováděcí právní předpisy dotčeny, resp. zrušeny, a měly by být příslušnými orgány přijaty v nové podobě na základě nových zmocnění navrhovaného zákona.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Zákon č. 18/1997 Sb. upravuje celou oblast mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, tzn., pokrývá všechny oblasti od bezpečnosti jaderných zařízení až po opatření ke kontrole dodržování zákazu šíření jaderných zbraní. Přes množství novelizací atomového zákona praxe při jeho užívání ukazuje po 18 letech platnosti na celou řadu problémů, jak v nastavení administrativních opatření, tak v oblasti aktuálnosti technických požadavků. Konkrétní důvody se liší v závislosti na situaci v jednotlivých oblastech využití jaderné

energie nebo ionizujícího záření, jako jsou výroba elektřiny, aplikace v medicíně, průmyslové aplikace a v neposlední řadě opatření ke snížení rizika zneužití jaderných materiálů, resp. jaderných zbraní.

Jaderná energie je významnou součástí energetického mixu, neboť téměř jedna třetina elektřiny a 15 % veškeré energie spotřebované v Evropské unii je produkována v jaderných elektrárnách. Je řada indicií, že do budoucna se tento podíl pravděpodobně nesníží, a to zejména z důvodu rozhodnutí řady členských zemí redukovat tímto způsobem emise skleníkových plynů či snižovat závislost na dovážených fosilních palivech. Nové bloky jaderných elektráren staví nebo systematicky připravuje Finsko, Francie, Rumunsko, Slovensko či Velká Británie. Nezbytným předpokladem jakéhokoliv jaderného programu je přísné dodržování požadavků na jadernou bezpečnost a radiační ochranu. V posledních deseti letech byl učiněn zásadní krok vpřed k jednotnému chápání a implementaci těchto požadavků na mezinárodní úrovni jak celosvětově, tak i v rámci Evropské unie (dále jen „EU“).

Odrázem této skutečnosti je i přijetí směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení a její novelizace směrnicí Rady 2014/87/Euratom ze dne 8. července 2014, kterou se mění směrnice 2009/71/Euratom, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení. Mezinárodní agentura pro atomovou energii (dále jen „MAAE“) jako nejvyšší mezinárodní autorita v oblasti jaderné bezpečnosti a radiační ochrany vydala v posledním období celou řadu nových (resp. novelizovaných) doporučení, která reagují na nejnovější poznatky vědy a techniky v této oblasti. Euratom také v roce 2011 přijal směrnici Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. Evropská komise zároveň přijala novou směrnici BSS stanovící základní bezpečnostní standardy v oblasti využívání ionizujícího záření, která nahradila směrnici 96/29/Euratom a další čtyři směrnice vztahující se k upravované problematice (2003/122/Euratom, 97/43/Euratom, 90/641/Euratom, 89/618/Euratom), podle doporučení Mezinárodní radiologické komise pro radiační ochranu (dále jen „ICRP“) č. 103 z roku 2007 (radiační ochrana).

V České republice představuje jaderná energie 31 % výroby elektrické energie. V současné době se objevují strategické úvahy o výstavbě nových jaderných bloků v lokalitě Temelín nebo Dukovany. Nový atomový zákon napomůže státní správě daleko efektivněji usměrňovat kroky při umístění, výstavbě, uvádění do provozu a provozu nových bloků jaderných elektráren, a to jak doplněním či zpřesněním technických požadavků, tak úpravou procesních pravidel. Řadu technických opatření ve smyslu nejlepší světové, resp. evropské, praxe již na českých jaderných elektrárnách provozovatel po konzultacích se SÚJB zavedl, aniž by to přímo vyplývalo z legislativy. Sice je to doklad o odpovídající kultuře bezpečnosti provozovatele, avšak nejen studie Asociace západoevropských jaderných dozorců (dále jen „WENRA“), ale i dosavadní česká praxe ukazují, že je výhodné postupně sladit reálnou praxi s národní legislativou, resp. i naopak. Důvodem je nejenom lepší možnost porovnání situace v jednotlivých zemích, ale zejména snadnější harmonizace a jednodušší formulování společných doporučení ke zvyšování dosažené úrovně bezpečnosti. Proto by specifické požadavky např. na periodické hodnocení bezpečnosti, pravděpodobnostní hodnocení

bezpečnosti, hodnocení zbytkové životnosti zařízení či na členění jednotlivých kroků spouštění nového reaktorového bloku pomohly zpřesnit a zpřehlednit procesy udělování a naplňování povolení a v širším smyslu i výkon jednotlivých regulovaných činností.

V zásadě shodná situace je v oblastech medicínských či dalších jiných aplikací využívajících jadernou energii, resp. ionizující záření. Vedle implementace nových doporučení ICRP a MAAE dosavadní praxe ukazuje na vhodnost procesních změn v oblasti radiační ochrany, zejména na důslednější aplikaci odstupňovaného přístupu k regulaci zdrojů ionizujícího záření (zejména zaváděním nové koncepce tzv. expozičních situací a vícestupňového způsobu usměrnění činností). Ve smyslu směrnice Rady 2003/122/Euratom ze dne 22. prosince 2003 o kontrole vysokoaktivních uzavřených zdrojů záření a opuštěných zdrojů a doporučení MAAE (zejména Code of Conduct on the Safety and Security of Radioactive Sources, který má specifický charakter - nemá sice povahu mezinárodní smlouvy, řada států, včetně České republiky, ovšem notifikovala generálnímu tajemníkovi MAAE svůj politický závazek jeho obsah implementovat do vnitrostátního právního řádu) byla v minulých letech do atomového zákona a navazujících podzákoných předpisů postupně implementována řada úprav týkajících se zabezpečení zdrojů ionizujícího záření, jejich kategorizace, sledování jejich exportu a importu, nakládání s opuštěnými zdroji apod. Celková rekonstrukce navrhovaným atomovým zákonem, která zohlední i upřesňující požadavky směrnice BSS, umožní sladit tato postupně zavedená opatření a tím zpřehlednit legislativu a docílit zvýšení efektivity výkonu státní správy v této oblasti.

V oblasti typového schvalování a přepravy je nezbytné doplnit současnou legislativně nedostatečnou zákonnou úpravu, jelikož řada náležitostí je zatím řešena jen podzákonými předpisy. Cílem by mělo být řádně zohlednit existenci harmonizované právní úpravy v režimu zákona č. 22/1997 Sb. a aplikovat správně pravidla vzájemného uznávání certifikátů a pravidla volného pohybu zboží s využitím možností poskytovaných čl. 36 Smlouvy o fungování Evropské unie.

V oblasti zvládnutí radiačních incidentů je hlavním důvodem, proč uvažovat o nové úpravě zákona, potřeba uvést tuto oblast do souladu s obecnou krizovou legislativou, která postupně vznikala v období po vstupu zákona č. 18/1997 Sb. v platnost v roce 1997. Dosavadní právní úprava této oblasti (dříve „havarijní připravenost“) byla v roce vzniku (tj. v r. 1996) první právní úpravou této oblasti v České republice. Proto zahrnovala i některé jiné oblasti právní úpravy, než je oblast „radiační“ havarijní připravenosti. Krizové zákony (tj. zejména zákon č. 239/2000 Sb. a zákon č. 240/2000 Sb.) pak na tyto základy navazovaly, ale oblast krizového řízení pojaly komplexně. Záměrem předkladatele nové právní úpravy atomového zákona je uvést speciální oblast zvládnutí radiační mimořádné události do souladu se systémem krizového řízení v České republice za současného zachování speciální právní úpravy nutné pro oblast radiačních mimořádných událostí v atomovém zákoně. V rámci této speciální právní úpravy musí být vzaty v úvahu předpisy Euratomu, zejména směrnice BSS, která mj. ruší předpisy týkající se informování obyvatelstva EU v případě vzniku radiační havárie.

Dále je třeba zohlednit mezinárodní požadavky a doporučení, které byly za posledních 18 let v řadě případů zpřísněny, či alespoň upřesněny. V neposlední řadě je nezbytné zúročit

dosavadní zkušenosti získané v této oblasti při havarijních cvičeních, při kterých se ukazuje určitá míra nedostatečnosti a neúplnosti stávající právní úpravy. Je třeba jednoznačně definovat odpovědnosti za jednotlivé úkony v systému „radiační“ havarijní připravenosti a odezvy a to jak pro případ radiační nehody nebo havárie vzniklé kdekoli na území České republiky, tak pro případ radiační mimořádné události vzniklé v rámci provádění povolených činností (tj. „u držitele povolení“). Je třeba jednoznačně definovat a ze stávajících prováděcích předpisů do zákona přenést některé z povinností držitelů povolení, pro něž stávající úprava neskýtá dostatečné zmocnění.

V oblasti monitorování radiační situace na území České republiky je nutné stávající právní úpravu rozšířit zejména o jasné deklarování povinností státu, jak při monitorování, tak při kontrole monitorování a uvést ji do plného souladu s příslušnými požadavky kladenými v této oblasti na členské státy EU. V dosavadním zákoně č. 18/1997 Sb. je oblast monitorování radiační situace upravena na základě zkušeností z monitorování, které byly získány v období po černobylské havárii do doby vzniku této právní úpravy (tj. za období cca 10 let). Stávající úprava jako výchozí úprava této oblasti v rámci českého právního prostředí splnila očekávání – oblast radiačního monitoringu v České republice je na dobré úrovni. Přesto se ale v současné době ukazuje, že tyto základy náležitostí radiačního monitoringu je nezbytné rozšířit, a to s ohledem na dalších 18 let praktických zkušeností, ale i s ohledem na nutnost zakotvení všech požadavků kladených v této oblasti na členské státy EU příslušnými evropskými právními předpisy.

V oblasti nešíření jaderných zbraní se zejména ukazuje potřeba využít dosavadní zkušenosti a komplexně reagovat na všechny nové hrozby v této oblasti, které se od poloviny devadesátých let objevily. Evidentní je zejména potřeba zcela nově upravit situaci nalezených a zachycených jaderných materiálů (viz mnohé případy řešené v poslední době s výraznou mediální odezvou), včetně systému jejich dočasného uložení a financování nakládání s tzv. opuštěnými jadernými materiály v případě insolvence držitele povolení. Nově by měl být vyřešen i způsob prokazování bezúhonnosti u cizích státních příslušníků žádajících o vydání příslušných povolení dle atomového zákona. Novou podobu výkonu kontrolní činnosti v oblasti nešíření jaderných zbraní v České republice přineslo udělení statutu tzv. integrovaných záruk pro Českou republiku (State-level Integrated Safeguards Approach in the Czech Republic) k 18. červnu 2007. Další klíčovou skutečností uplynulého období v oblasti uplatňování záruk byl přechod od dvoustranné Dohody mezi vládou Českou republikou a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o uplatnění záruk na základě Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a navazujícího Dodatkového protokolu (tj. mezi Českou republikou a MAAE) k trojstranné Dohodě o uplatňování záruk mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a jejímu Dodatkovému protokolu (tj. mezi MAAE, Evropskou komisí a Českou republikou). Praxe ze zavedení obou významných změn jednoznačně ukazuje na potřebu zpřesnit platnou legislativu tak, aby jednoznačně vystihovala novou situaci. V části zabývající se povolovanými činnostmi se ukazuje možnost snížit zátěž podnikatelské sféry. V případě pohybu jaderných položek v rámci Euratomu, nově

nazývaných „transfery“, se navrhuje nahrazení dosavadního povolovacího řízení pouhou ohlašovací povinností, avšak za pevně stanovených podmínek zajišťujících ve vytipovaných případech i nadále plnohodnotnou kontrolu ze strany SÚJB.

Vyspělé státy se neustále snaží vytvářet podmínky pro zvyšování úrovně zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace a zvládání radiační mimořádné události (dále také „bezpečnosti“ nebo „soustava bezpečnosti“) při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Tato opatření nespočívají pouze v optimalizaci technických či administrativních podmínek. Řada států se snaží rovněž odpovídajícím způsobem reagovat na poměrně intenzivní rozvoj v regulovaném sektoru posilováním schopnosti regulátorů splnit současné požadavky, které jsou na úřady tohoto typu kladeny. Pokračování v systému více zdrojů financování činnosti SÚJB podle dosavadního zákona č. 18/1997 Sb. má rovněž přispět k dosažení tohoto cíle.

Působnost SÚJB je technicko-regulačního rázu a právní úprava mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření je výsostně veřejnoprávní povahy. Oblast odpovědnosti za jadernou škodu, transformující do českého právního řádu Vídeňskou úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a Společný protokol týkající se aplikace Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 133/1994, a dosud upravená společně s jinými aspekty mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, tedy ze systematického hlediska do nového atomového zákona nepatří, neboť jde o institut soukromoprávní. Mezi oběma oblastmi právní úpravy se z povahy věci vyskytuje řada nekonzistencí, které jsou zdrojem interpretačních a aplikačních problémů. Úprava odpovědnosti za jadernou škodu v dosavadním zákoně č. 18/1997 Sb. řeší (respektive v budoucí úpravě bude muset daleko detailněji řešit) převážně otázky z oblasti občanského práva hmotného a procesního, případně oblasti pojišťovnictví. V úvahu je však třeba brát také mezinárodně-politické faktory, které budou ovlivňovat další podobu právní úpravy v Euratomu, který otevřel iniciativu ke společné úpravě této problematiky. Z uvedených důvodů je navrhováno rozdělení obou úprav a ponechání právní úpravy odpovědnosti za jadernou škodu ve „zbytkovém“ zákoně č. 18/1997 Sb. V závislosti na dalším vývoji evropského práva v této oblasti pak bude samostatná právní úprava „zbytkového“ zákona lépe umožňovat pozdější novelizaci popř. nahrazení novou, komplexní právní úpravou odpovědnosti za jadernou škodu.

Návrh nového atomového zákona tedy není ani tak vyvolán potřebou nastavit zcela nové právní vztahy (kromě transpozice rozsáhlé směrnice BSS), byť i legislativních novinek přináší nemálo. Spíše se ukazuje jako nezbytné doplnit a zejména zpřesnit stávající právní úpravu na základě zkušeností získaných z 18 let aplikace zákona č. 18/1997 Sb. (a navazující legislativy) a s využitím výše zmíněných nových doporučení mezinárodních institucí a ostatních nových poznatků, a to jak formálních, tak odborných. Důkladnou úpravu vyžadují i zmocňovací ustanovení dosavadního zákona č. 18/1997 Sb., která nespĺňují stávající legislativní požadavky na jejich koncipování.

Při zachování současného právního stavu bude přetrvávat v řadě částí zákona č. 18/1997 Sb. zbytečně komplikovaná a nepřehledná úprava. Tam, kde je platná úprava naopak

nedostatečná, bude muset regulátor i nadále stanovovat právní požadavky náhradním způsobem, např. pomocí podmínek povolení. To opět zhoršuje přehlednost právního prostředí, ale zejména nepodporuje předvídatelnost akcí regulátora a negativně zasahuje právní jistotu adresátů norem. V neposlední řadě nečinnost znemožní zavést některá zjednodušení či omezení regulace v málo významných oblastech a tím se nevytvoří podmínky pro efektivnější využití zdrojů regulátora i regulovaného sektoru.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava plně respektuje ústavní pořádek ve všech jeho částech. Atomový zákon nezasahuje nad rámec daný ústavním pořádkem do práv a povinností osob a výkon státní moci ponechává výlučně v oblasti zákonné právní úpravy. Plně tedy respektuje požadavky čl. 2 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a čl. 2, 3 a 4 Listiny základních práv a svobod. Vychází také z ústavní úpravy zřizování ústředních orgánů státní správy zákonem a požadavků na zmocnění zákonem k vydání prováděcích právních předpisů v čl. 79 odst. 3 Ústavy České republiky.

Návrh atomového zákona také plně respektuje soustavu rozhodnutí Ústavního soudu ve věci účastenství v řízeních o vydání povolení a účastenství ve věci stanovení zóny havarijního plánování podle zákona č. 18/1997 Sb. (např. I. ÚS 1969/12, II. ÚS 380/01., III. ÚS 3118/07, IV. ÚS 463/12 aj.). Nový atomový zákon se od již konstantní judikatury Ústavního soudu neodchyluje.

Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná změna je plně v souladu s požadavky předpisů EU, resp. Euratomu. Atomový zákon především transformuje do českého právního řádu některé přímé požadavky Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii, jmenovitě např. čl. 81 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii, upravující výkon pravomoci Evropské komise vyslat své inspektory pro dozor nad rudami, výchozími materiály nebo zvláštními štěpnými materiály na území členského státu.

Navržený zákon provádí transpozici následujících právních předpisů Euratomu a EU:

1. Směrnice ze dne 5. března 1962 o volném přístupu ke kvalifikovaným povoláním v oblasti jaderné energie.
2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu.
3. Směrnice Rady 2006/117/Euratom ze dne 20. listopadu 2006 o dozoru nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a o její kontrole.

4. Směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení.
5. Směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.
6. Směrnice Rady 2013/51/Euratom ze dne 22. října 2013, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě.
7. Směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom.

Navržený zákon dále adaptuje český právní řád požadavkům následujících nařízení:

1. Nařízení Rady (Euratom) č. 3954/87 ze dne 22. prosince 1987, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace potravin a krmiv po jaderné havárii nebo jiném případě radiační mimořádné situace.
2. Nařízení Rady (Euratom) č. 1493/93 ze dne 8. června 1993 o přepravě radioaktivních látek mezi členskými státy.
3. Nařízení Komise (Euratom) č. 302/2005 ze dne 8. února 2005 o uplatňování dozoru nad bezpečností v rámci Euratomu.
4. Nařízení Rady (ES) č. 733/2008 ze dne 15. července 2008 o podmínkách dovozu zemědělských produktů pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobyli.
5. Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití, v platném znění.
6. Nařízení Rady (ES) č. 1048/2009 ze dne 23. října 2009, kterým se mění nařízení (ES) č. 733/2008 o podmínkách dovozu zemědělských produktů pocházejících ze třetích zemí po havárii jaderné elektrárny v Černobyli.

Atomový zákon transponuje také předpis 2008/312/Euratom: Rozhodnutí Komise ze dne 5. března 2008, kterým se zavádí standardní dokument pro dozor nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a její kontrolu podle směrnice Rady 2006/117/Euratom (oznámeno pod číslem K (2008) 793) a Rozhodnutí Rady ze dne 14. prosince 1987 o opatřeních Společenství pro včasnou výměnu informací v případě radiační mimořádné situace (87/600/Euratom).

Mimoto návrh reflektuje i doporučení, např. doporučení Komise 2000/473/Euratom ze dne 8. června 2000 o uplatňování článku 36 Smlouvy o založení Euratomu týkající se monitorování úrovně radioaktivity v životním prostředí pro účely hodnocení ozáření obyvatelstva jako celku, která jsou relevantní z hlediska správného zajištění soustavy bezpečností a zabezpečení a potřebná k dosažení minimální harmonizace podmínek v Euratomu.

Návrhu zákona se dále dotýkají tyto předpisy EU:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů,
- Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách).

Kromě transpozice výše uvedených směrnic tvůrci zákona přijali též kroky k zapracování novelizace směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení, tj. transpozici směrnice Rady 2014/87/Euratom ze dne 8. července 2014, kterou se mění směrnice 2009/71/Euratom, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení. Vzhledem k relativně dlouhé transpoziční lhůtě, relativní novosti směrnice a trvajícím práci na prováděcích právních předpisech k atomovému zákonu však nelze mít novelizaci směrnice za plně transponovanou (a jako taková nebyla deklarována ani v příslušných doprovodných materiálech k návrhu atomového zákona). Některá ustanovení navazující na nové znění směrnice však již byla do atomového zákona zapracována, zejména v oblasti zvládnutí radiační mimořádné události, hodnocení bezpečnosti a zvládnutí havarijních stavů jaderných zařízení. Řada jiných, nově navržených institutů atomového zákona je natolik pokroková, že novým požadavkům směrnice plně vyhovuje.

Při transpozici navrhovatelé vycházeli z již existující právní úpravy zákona č. 18/1997 Sb., tj. drželi se osvědčených způsobů transpozice výše uvedené evropské legislativy.

Obecné principy práva EU nejsou navrhovaným novým atomovým zákonem nikterak dotčeny.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný atomový zákon adaptuje český právní řád na množství mezinárodněprávních úprav. Dále byla při jeho tvorbě zohledněna řada předpisů z kategorie „soft law“, ať již pocházejících z dílny mezinárodních vládních organizací (MAAE, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – dále jen „OECD“) nebo odborných institucí (ICRP, WENRA).

MAAE vydává bezpečnostní standardy, které odrážejí mezinárodní odborný konsenzus. Nejsou sice právně závazné pro členské státy MAAE, patří mezi tzv. mezinárodní „soft law“, ale jsou široce respektovány a významně ovlivňují právní kulturu všech členských zemí agentury. Jsou vydávány ve třech úrovních jako Safety Fundamentals, Safety Requirements a Safety Guides.

Safety Fundamentals představují základní bezpečnostní cíle a principy ochrany a bezpečnosti a definují rámec pro Safety Requirements. Safety Requirements zahrnují požadavky, které musí

být dodrženy, aby byla zajištěna ochrana obyvatel a životního prostředí. Formát a styl je předurčuje k jejich zapracování do národních právních úprav. Safety Guides udávají formou doporučení a návodů možnou cestu k naplnění Safety Requirements, jsou doporučujícího rázu a odrážejí dobrou praxi v přístupu k dané problematice.

Bezpečnostní návody (standarty) MAAE mají výrazný až dominantní vliv na národní úpravy. Na hodnotících konferencích k hodnocení Národních zpráv k Úmluvě o jaderné bezpečnosti nebo Společné úmluvě o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady, které probíhají na půdě MAAE, jsou členské státy z hlediska míry plnění poměřovány právě s ohledem na obsah těchto návodů. Vzhledem k tomu, že se členské státy EU aktivně podílí na přípravě mezinárodních úmluv a návodů MAAE, tak se jejich obsah odráží i v právní úpravě Euratomu. Příkladem je směrnice 2009/71/Euratom, která přímo doporučuje členským státům Euratomu posoudit aplikovatelnost zásad jaderné bezpečnosti MAAE pro implementaci směrnice v národních právních rádech.

Významnou mezinárodní platformou je WENRA, která v současné době sdružuje všechny národní dozory členských států Euratomu. Činnost asociace probíhá v rámci jednání řídicího výboru a dvou pracovních skupin RHWG pro oblast bezpečnosti jaderných reaktorů a WGWD pro oblast radioaktivních odpadů.

V rámci obou skupin byly stanoveny referenční úrovně pro 18 vybraných bezpečnostních oblastí. Tyto referenční úrovně jsou vlastně kritéria, dle kterých byly srovnávány národní právní úpravy. Českou republiku výsledky závěrečné studie řadí do relativně početné skupiny států, které sice naplňují většinu současných mezinárodních doporučení, resp. je naplňuje držitel povolení k provozu jaderné elektrárny, ale řada těchto oblastí je v národní legislativě nedostatečně upravena.

Řada takto nastolených požadavků, resp. zpřesnění stávajících (například periodické hodnocení bezpečnosti, pravděpodobnostní hodnocení atd.), je sice držitelem povolení k provozu jaderného zařízení – jaderné elektrárny plněna, ale plně se neodráží v současné právní úpravě. Absence obecně závazné formy u těchto právních požadavků (v širším smyslu) způsobuje jejich faktickou nevymahatelnost, což v prostředí méně kvalitní právní kultury, resp. u adresáta norem s nižším právním vědomím, může vést až k jejich nenaplňování a tím i reálnému ohrožení zájmů, které jimi mají být chráněny (lidské zdraví a životní prostředí).

Při práci s prameny mezinárodního práva tvůrci atomového zákona dodržovali již zavedené způsoby adaptace (v souladu se zákonem č. 18/1997 Sb.) a odchýlili se od nich jen v případech, kdy tak vyžadovala mezitímní změna v pramenech samotných nebo nové požadavky na obsah a formu právních předpisů České republiky.

Problematika ochrany pracovníků před ionizujícím zářením byla v rámci přípravy atomového zákona konzultována se zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců v této oblasti a tyto osoby rovněž obdržely návrh zákona k připomínkám. Jmenovitě se jednalo např. o Hospodářskou komoru České republiky, ČEZ, a.s., ŠKODA JS, a. s., Svaz průmyslu a obchodu, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR, Česká společnost fyziků v medicíně, o. s.,

Česká společnost nukleární medicíny, Radiologická společnost, Společnost radiologických asistentů ČR, Česká společnost pro nedestruktivní testování, aj.

Novou právní úpravou jsou zohledněny následující mezinárodní smlouvy:

1. Úmluva o jaderné bezpečnosti, podepsaná ve Vídni dne 17. 6. 1994 (vyhlášena pod č. 67/1998 Sb.),
2. Společná Úmluva o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým jaderným palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady, podepsaná ve Vídni dne 30. 9. 1997,
3. Smlouva o nešíření jaderných zbraní, podepsaná v Moskvě, Washingtonu a Londýně, dne 1. 7. 1968 (vyhlášena pod č. 61/1974 Sb.),
4. Smlouva o zákazu umístování jaderných zbraní a jiných zbraní hromadného ničení na dně moří a oceánů a v jeho podzemí, podepsaná v Moskvě, Washingtonu a Londýně dne 11. 2. 1971 (vyhlášena pod č. 62/1974 Sb.),
5. Dohoda mezi vládou České republiky a Přípravnou komisí Organizace Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek o provádění činností, včetně postcertifikačních činností, vztahujících se k mezinárodním monitorovacím zařízením Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek, podepsaná ve Vídni dne 13. 11. 2002 (vyhlášena pod č. 94/2006 Sb.m.s.),
6. Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů, podepsaná ve Vídni dne 26. 9. 1979, (vyhlášena pod č. 114/1996 Sb. a pod č. 27/2007 Sb.m.s.),
7. Úmluva o ochraně pracovníků před ionisujícím zářením (č. 115) Mezinárodní organizace práce (vyhlášena pod č. 465/1990 Sb.).

Dále byly zohledněny následující nezávazné mezinárodní dokumenty:

1. Site Evaluation for Nuclear Installations Safety Requirements (NS-R-3), IAEA 2003, (Publikace IAEA: Požadavky na hodnocení lokality pro jaderná zařízení),
2. Safety of Nuclear Power Plants: Operation Safety Requirements (NS-R-2), IAEA 2000, (Publikace IAEA: Bezpečnost jaderných elektráren: Požadavky na provoz),
3. Safety of Nuclear Power Plants: Design Safety Requirements (NS-R-1), IAEA 2000, (Publikace IAEA: Bezpečnost jaderných elektráren: Požadavky na projekt),
4. Safety of Research Reactors Safety Requirements (NS-R-4), IAEA 2005, (Publikace IAEA: Požadavky na bezpečnost výzkumných reaktorů),
5. Safety of Research Reactors Safety Requirements (NS-R-4), IAEA, 2005, (Publikace IAEA: Požadavky na bezpečnost výzkumných reaktorů),
6. The Management System for Facilities and Activities (GS-R-3), IAEA, 2006 (Systém řízení pro jaderná zařízení a aktivity),
7. The Management System for Nuclear Installations (GS-G-3.5), IAEA 2009 (Publikace IAEA: Systém řízení jaderných zařízení),
8. IAEA, Specific Safety Requirements Series No. SSR-6, Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material, 2012 Edition International Atomic Energy Agency, Vienna, 2012,

9. IAEA, Safety Standards Series No. TS-G-1.1 (Rev. 1), Advisory Material for the IAEA Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material, Safety Guide, International Atomic Energy Agency, Vienna, 2008,
10. Predisposal Management of Radioactive Waste, General Safety Requirements Part 5, No. GSR Part 5, IAEA, Vienna, 2009,
11. Geological Disposal of Radioactive Waste, Safety Requirements, WS-R-4, IAEA, Vienna, 2006,
12. Near Surface Disposal of Radioactive Waste, Safety Requirements, WS-R-1, IAEA, Vienna, 1999,
13. ICRP 60: Doporučení Mezinárodní komise radiologické ochrany, 60; Publikace ICRP, Svazek 21/1-3,
14. ICRP 103: Doporučení Mezinárodní komise radiologické ochrany, 103; Publikace ICRP, Svazek 37/2-4,
15. ICRP 101: Stanovení dávky reprezentativní osobě pro účely radiační ochrany obyvatelstva a Optimalizace radiační ochrany: rozšíření procesu, 101; Publikace ICRP, Svazek 36/3,
16. Code of Conduct on the Safety and Security of Radioactive Sources, IAEA 2004; (Publikace IAEA: Smluvená pravidla ochrany a zabezpečení radioaktivních zdrojů, 2004),
17. IAEA, Fundamental Safety Principles, Series No. SF-1, published November 07, 2006
18. IAEA, Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency Safety Requirements, Series No. GS-R-2, published November 06, 2002,
19. IAEA, The Management System for Facilities and Activities Safety Requirements Series No. GS-R-3, published July 21, 2006,
20. IAEA, Governmental, Legal and Regulatory Framework for Safety General Safety Requirements Part 1, Series No. GSR Part 1, published October 04, 2010,
21. IAEA Radiation Protection and Safety of Radiation Sources: International Basic Safety Standards - Interim Edition General Safety Requirements Part 3, Series No. GSR Part 3, published July 19, 2014,
22. IAEA, Safety Assessment for Facilities and Activities General Safety Requirements Part 4, Series No. GSR Part 4, published May 19, 2009,
23. IAEA, Decommissioning of Facilities Using Radioactive Material Safety Requirements, Series No. WS-R-5, published October 18, 2006,
24. IAEA, Arrangements for Preparedness for a Nuclear or Radiological Emergency Safety Guide, Series No. GS-G-2.1, published May 23, 2007,
25. IAEA, Application of the Management System for Facilities and Activities Safety Guide, Series No. GS-G-3.1, published July 28, 2006,
26. IAEA, The Management System for Technical Services in Radiation Safety Safety Guide, Series No. GS-G-3.2, published July 02, 2008,
27. IAEA, The Management System for the Processing, Handling and Storage of Radioactive Waste Safety Guide, Series No. GS-G-3.3, published July 02, 2008,
28. IAEA, Classification of Radioactive Waste General Safety Guide, Series No. GSG-1, published December 28, 2009,

29. IAEA, Criteria for Use in Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency General Safety Guide, Series No. GSG-2, published March 17, 2011,
30. IAEA, The Safety Case and Safety Assessment for the Predisposal Management of Radioactive Waste, Series No. GSG-3, published April 18, 2013,
31. IAEA, Use of External Experts by the Regulatory Body, Series No. GSG-4, published February 21, 2013,
32. IAEA, Occupational Radiation Protection Safety Guide, Series No. RS-G-1.1, published October 13, 1999,
33. IAEA, Assessment of Occupational Exposure Due to Intakes of Radionuclides Safety Guide, Series No. RS-G-1.2, published November 02, 1999,
34. IAEA, Assessment of Occupational Exposure Due to External Sources of Radiation Safety Guide, Series No. RS-G-1.3, published September 28, 1999,
35. IAEA, Building Competence in Radiation Protection and the Safe Use of Radiation Sources Safety Guide, Series No. RS-G-1.4, published May 08, 2001,
36. IAEA, Environmental and Source Monitoring for Purposes of Radiation Protection Safety Guide, Series No. RS-G-1.8, published August 22, 2005,
37. IAEA, Categorization of Radioactive Sources Safety Guide, Series No. RS-G-1.9, published August 15, 2005,
38. IAEA, Regulatory Control of Radioactive Discharges to the Environment Safety Guide, Series No. WS-G-2.3, published September 15, 2000,
39. IAEA, Predisposal Management of Low and Intermediate Level Radioactive Waste Safety Guide, Series No. WS-G-2.5, published April 30, 2003,
40. IAEA, Predisposal Management of High Level Radioactive Waste Safety Guide, Series No. WS-G-2.6, published April 30, 2003,
41. IAEA, Remediation Process for Areas Affected by Past Activities and Accidents Safety Guide, Series No. WS-G-3.1, published March 01, 2007,
42. IAEA, Release of Sites from Regulatory Control on Termination of Practices Safety Guide, Series No. WS-G-5.1, published November 08, 2006,
43. IAEA, Safety Assessment for the Decommissioning of Facilities Using Radioactive Material Safety Guide, Series No. WS-G-5.2, published February 24, 2009,
44. IAEA, Storage of Radioactive Waste Safety Guide, Series No. WS-G-6.1, published November 28, 2006,
45. IAEA, Regulatory Control of Radiation Sources Safety Guide, Series No. GS-G-1.5, published December 13, 2004,
46. IAEA, Safety of Radiation Generators and Sealed Radioactive Sources Safety Guide, Series No. RS-G-1.10, published December 15, 2006,
47. IAEA, Radiological Protection for Medical Exposure to Ionizing Radiation Safety Guide, Series No. RS-G-1.5, published April 02, 2002,
48. IAEA, Application of the Concepts of Exclusion, Exemption and Clearance Safety Guide, Series No. RS-G-1.7, published August 04, 2004,
49. IAEA, Radiation Safety in Industrial Radiography Specific Safety Guide, Series No. SSG-11, published February 25, 2011,

50. IAEA, Control of Orphan Sources and Other Radioactive Material in the Metal Recycling and Production Industries Specific Safety Guide, Series No. SSG-17, published February 10, 2012,
51. IAEA, National Strategy for Regaining Control over Orphan Sources and Improving Control over Vulnerable Sources Specific Safety Guide, Series No. SSG-19, published, August 18, 2011,
52. IAEA, Radiation Safety of Gamma, Electron and X Ray Irradiation Facilities Specific Safety Guide, Series No. SSG-8, published July 26, 2010,
53. IAEA, Decommissioning of Medical, Industrial and Research Facilities Safety Guide, Series No. WS-G-2.2, published December 07, 1999,
54. IAEA, Management of Waste from the Use of Radioactive Material in Medicine, Industry, Agriculture, Research and Education Safety Guide, Series No. WS-G-2.7, published May 26, 2005,
55. IAEA, Guidance on the Import and Export of Radioactive Sources, IAEA, Vienna 2012,
56. IAEA - Safety Culture in Nuclear Installations - Guidance for Use in the Enhancement of Safety Culture (TECDOC-1329),
57. IAEA, Nuclear Security Fundamentals, Nuclear Security Series, Vienna (under development),
58. IAEA, Nuclear security Recommendation on Radioactive Material and Associated Facilities, Nuclear Security Series, Vienna (under development),
59. IAEA, Nuclear Security Recommendations on Nuclear and Other Radioactive Material Out of Regulatory Control, Nuclear Security Series, Vienna (under development),
60. IAEA Nuclear Security Recommendation on Nuclear Material and Nuclear Facilities – INFCIRC/225/Rev.5 in Nuclear Security Series,
61. Engineering Safety Aspects of the Protection of Nuclear Power Plants Against Sabotage, IAEA, Nuclear Security Series No. 4,
62. Nuclear Security Culture, IAEA Nuclear Security Series No. 7,
63. Preventive and Protective Measures Against Insider Threats, IAEA, Nuclear Security Series No. 8,
64. Development, Use and Maintenance of the Design Basis Threat, IAEA, Nuclear Security Series No. 10.

Navrhovaný zákon je zcela v souladu s mezinárodním právem.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty

Náklady plynoucí z nového atomového zákona by podle kvalifikovaného odhadu měly být v delším horizontu neutrální. V některých oblastech by se podle nejnovějších trendů regulace zvýšila, v jiných naopak. Podle návrhu by v návaznosti na novou právní úpravu danou již v současnosti zákonem č. 249/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních

poplaticích, ve znění pozdějších předpisů, došlo k významnému přerozdělení nákladů na financování regulace mezi státním rozpočtem a vybranými držiteli povolení, kdy se někteří žadatelé nebo držitelé povolení podílejí na úhradě nákladů na nezbytnou odbornou činnost regulátora spojenou s vydáním požadovaných rozhodnutí. Pokračování v uplatňování tohoto nového systému financování by umožnilo adresněji rozložit náklady, kdy by výše platby odpovídala náročnosti odborných činností spojených s povolovacím procesem. Celkově by tato úprava měla umožnit pokrýt z příspěvku ve „standardním“ roce asi 40 až 50 % celkových výdajů kapitoly jaderného regulátora. Mimořádné výdaje (např. povolení k výstavbě nového jaderného zařízení) by měly být pokryty až z 90 %. Během nejbližších deseti let by při zvažované výstavbě nových jaderných zařízení v České republice mohly být posíleny příjmy státního rozpočtu v kapitole SÚJB přibližně o 2 miliardy Kč s tím, že by tato skutečnost přispěla k udržení odpovídající úrovně rozpočtovaných výdajů kapitoly SÚJB.

Návrh atomového zákona mění okruh citlivých činností vykonávaných u držitele povolení. Na základě statistických údajů nejdůležitějšího držitele povolení, u kterého má být citlivá činnost podle uvedeného ustanovení vykonávána, které má předkladatel k dispozici, lze s vysokou mírou přesnosti odhadovat, že počet osob, ke kterým bude muset Národní bezpečnostní úřad nově provést bezpečnostní řízení podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, je nejméně 2 700 osob. Prověření takto velkého počtu osob znamená pro Národní bezpečnostní úřad velkou zátěž, kterou není schopen zvládnout v současném personálním složení, a tudíž je zřejmá potřeba navýšení počtu systemizovaných tabulkových míst Národního bezpečnostního úřadu pro výše uvedenou novou činnost. Odhadovaný počet nových míst je 9, s dopadem na navýšení finančních prostředků kapitoly 308 státního rozpočtu. V souvislosti s navýšením systemizovaných tabulkových míst v uvedeném rozsahu vyvstanou v roce 2016 též jednorázově další materiálové náklady. Potřeba navýšení finančních prostředků kapitoly 308 státního rozpočtu bude vzata vládou na vědomí a zohledněna 1. místopředsedou vlády a ministrem financí při přípravě státního rozpočtu na rok 2016 a roky následující. I v případě uvedeného navýšení systemizovaných tabulkových míst u Národního bezpečnostního úřadu nebude možné provést bezpečnostní řízení u takto velkého množství žadatelů jednorázově, nýbrž bude nutné přistoupit k etapizovanému přijímání žádostí. To bude vyžadovat uzavření trojstranné dohody mezi SÚJB, Národním bezpečnostním úřadem a nejdůležitějším držitelem povolení, u kterého má být citlivá činnost podle uvedeného ustanovení vykonávána.

V důsledku přijetí nového atomového zákona nedojde ke zvýšení nároků na státní rozpočet ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, s výjimkou nárůstu nákladů Národního bezpečnostního úřadu.

Dopady na podnikatelské prostředí České republiky

Navrhovaná právní úprava přináší řadu novinek ve směru zmírnění regulace podnikatelského prostředí. Od některých druhů povolení se zcela upouští (např. opětovné uvedení jaderného zařízení do provozu), jiné jsou přesunuty na úroveň méně zatěžujících forem regulace (registrace, ohlášení). Nově se také zavádí doba platnosti pro všechna oprávnění pro činnosti

zvláště důležité z hlediska radiační ochrany na neurčito s tím, že zkouška před zkušební komisí je nahrazena absolvováním další odborné přípravy. Řada dosavadních požadavků byla eliminována v zájmu respektování základních principů společného trhu EU (volný pohyb zboží, vzájemné uznávání). Atomový zákon také reflektuje postupnou elektronizaci veřejné správy a omezuje rozsah informací požadovaných po podnikatelských subjektech na nezbytné minimum. Oproti stávající právní úpravě lze mít za to, že nový atomový zákon bude mít pozitivní dopady na podnikatelské prostředí České republiky.

Sociální dopady

Navrhovaná právní úprava nemá vzhledem ke svému technicistnímu charakteru a absenci souvislosti s právy a povinnostmi soukromých fyzických osob, které nejsou činné v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, žádné sociální dopady.

Dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava sleduje ochranu životního prostředí jako jeden z významných cílů, tj. z veřejných zájmů chráněných celým rozsahem právní úpravy. V tomto směru zachovává standard dosažený dosavadní právní úpravou zákonem č. 18/1997 Sb. V řadě ohledů požadavky v zájmu bezpečnosti upravuje tak, aby byla ochrana veřejného zájmu, a tím i životního prostředí, dosahována účinněji (změny v regulaci ve směru jejího zefektivnění, např. možnost širších zásahů při ukládání opatření k nápravě, změna podmínek vykonávání některých usměrňovaných činností atd.).

Lze konstatovat, že atomový zákon bude mít pozitivní dopady na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Materiál v obecné rovině nemá zásadní dopad na rovné postavení žen a mužů. Navržená právní úprava nezpůsobuje diskriminaci jakýchkoli menšin, včetně sexuálních. Zákon je plně v souladu se zákazem diskriminace. Materiál také v souladu s platnými právními předpisy a na základě právních předpisů Euratomu upravuje odlišné podmínky pro ženy ve specifických situacích, kterými je těhotenství a kojení, a to způsobem, který je vyžadován biologickými determinanty a specifickou životní situací, tj. způsobem nediskriminačním.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Atomový zákon v oblasti nakládání s osobními údaji koncentruje problematiku nakládání orgánů veřejné moci s osobními údaji do uceleného souboru ustanovení („Vedení seznamů a rejstříků“), který je doplněn dílčími speciálními ustanoveními (upravujícími např. náležitosti žádosti zahajujícími správní řízení, náležitosti individuálních správních aktů nebo pravomoc

SÚJB čerpat informace ze základních registrů). Atomový zákon na všech relevantních místech legislativního textu podává výčty osobních údajů shromažďovaných a zpracovávaných orgány veřejné správy a omezuje jejich rozsah na nezbytné minimum.

Navržený zákon ukládá povinnosti ke zpracování osobních údajů SÚJB a Správou v rozsahu nezbytném k účinnému výkonu veřejné správy v oblasti. Konkrétně se jedná o osobní údaje obsažené v seznamech věcí a rejstřících osob (atomový zákon v tomto směru důsledně respektuje pojmosloví zavedené zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Ze seznamů věcí se jmenovitě jedná o seznam jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření, seznam jaderných materiálů, seznam údajů o ozáření radiačních pracovníků a zasahujících osob, seznam osobních radiačních průkazů, seznam schválených typů obalových souborů pro přepravu a skladování štěpných nebo radioaktivních látek, zdrojů ionizujícího záření a dalších výrobků, seznam vyvezených, dovezených a převedených vybraných položek v jaderné oblasti a seznam radioaktivních odpadů. V případě položek vedených v těchto seznamech musí SÚJB (popř. Správa v případě seznamu radioaktivních odpadů), v zájmu zajištění přehledu o tom, koho se tyto položky týkají a kdo tedy má být veřejnou mocí usměřňován nebo kontrolován, nakládat s některými osobními údaji. Bez evidence a správy těchto osobních údajů by totiž nebylo možné účinně zaměřit a vykonávat správní a kontrolní činnosti, např. usměřňovat ozáření jednotlivých radiačních pracovníků nebo zajistit celkový přehled o pohybu jaderných materiálů. V zájmu omezení nežádoucích zásahů do soukromí osoby je atomovým zákonem proveden konkrétní uzavřený výčet osobních údajů, s nimiž SÚJB (Správa) nakládá. Jsou jimi: příjmení, jméno, popřípadě jména, rodné číslo (bylo-li přiděleno) a druh a adresa místa pobytu, tedy informace, které lze považovat za nepostradatelné z hlediska potřeby identifikovat osobu. V případě právnických osob jsou těmito informacemi název, identifikační číslo osoby a sídlo.

Obdobně je navrhována právní úprava vedení rejstříků osob, konkrétně rejstříku držitelů povolení, rejstříku registrantů, rejstříku ohlašovatelů a rejstříku držitelů oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany. Tyto rejstříky bude vést SÚJB výlučně za účelem zajištění přehledu o subjektech vykonávajících činnosti s potenciálním dopadem na životy a zdraví osob (např. pacientů, obyvatel okolí jaderné elektrárny, stavebníků rodinných domů atd.) a životní prostředí a jejich účinné kontroly a správy jimi vykonávaných činností. Shromažďované a spravované údaje umožní SÚJB nabýt přehled o počtu osob aktivních v této oblasti, o aplikaci základních principů v oblasti (např. princip zdůvodnění zohledňuje i ekonomické aspekty vykonávané činnosti) a účinně zaměřit vlastní kontrolní činnost. Pro správní činnosti SÚJB mají nepominutelný význam i statistická data získaná z těchto rejstříků. Rozsah zpracovávaných údajů fyzických a právnických osob je obdobný, jako je výše uvedeno u seznamů věcí.

Atomový zákon zásadním způsobem zdokonaluje starší právní úpravu, neboť dosavadní zákon č. 18/1997 Sb. byl v tomto směru zastaralý a ponechával tyto otázky na úpravě prováděcími právními předpisy s omezeným zákonným zmocněním (a to nad to ve velmi skromné podobě). Naprostá většina osobních údajů byla zpracovávána toliko na bázi obecné právní úpravy, tj. bez úpravy konkrétních specifik vyžadovaných problematikou mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Byly tak zcela pominuty nejen otázky účelu

vedení evidencí a v nich zpracovávaných informací, ale i aspekty doby nakládání s informacemi, způsob ukončení nakládání s informacemi apod.

Při stanovení rozsahu zpracovávaných osobních údajů bylo vždy důsledně sledováno hledisko účelnosti a jsou vyžadovány a dále zpracovávány toliko informace naprosto nezbytné k zajištění dostatečné informovanosti orgánu veřejné moci o vykonávaných činnostech při využívání jaderné energie a ionizujícího záření a o osobách, které je vykonávají. Jsou také zpracovávány i osobní údaje umožňující SÚJB posoudit, zda jsou splněny všechny podmínky pro udělení povolení, pro registraci či přijetí ohlášení, nebo k provedení schvalování typu některých výrobků v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření či udělení oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany. Zohledněny jsou i způsoby usměrnění činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření, které nevyžadují přijetí individuálního správního aktu, ale stojí na přímé reglementaci ex lege. I k těmto způsobům regulace (jako je např. přímé stanovení povinností držitelům radiačních průkazů nebo subjektům podílejícím se na monitorování radiační situace) je v zájmu správního a účinného výkonu veřejné správy a ochrany před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření nezbytné v určitém rozsahu zpracovávat osobní údaje.

Účelem zpracovávání všech osobních údajů podle atomového zákona je v širším smyslu, jak bylo uvedeno již výše, účinné provádění veřejné správy, včetně kontroly, zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události, monitorování radiační situace a zabezpečení při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Konkrétně lze uvést, že SÚJB, Správa a jiné orgány veřejné moci (tj. orgány uvedené v § 206 a násl. atomového zákona) budou využívat osobní údaje zejména k následujícím účelům:

1. vedení správních řízení (osobní údaje žadatelů a jiných účastníků řízení, osobní údaje o některých pracovnících těchto subjektů, osobní údaje statutárních orgánů těchto subjektů),
2. výkon kontroly (osobní údaje kontrolovaných a povinných osob, osobní údaje jejich zástupců),
3. regulace ozáření v důsledku vykonávání radiačních činností (osobní údaje pracovníků vykonávajících tyto činnosti, pacientů a jiných osob při lékařském ozáření, osob patřících ke zvláštním skupinám obyvatelstva, vystaveným záměrnému ozařování),
4. usměrňování činností souvisejících s využíváním jaderné energie (osobní údaje subjektů projektujících jaderná zařízení, zajišťujících technickou bezpečnost a kvalitu vybraných zařízení, některých pracovníků podílejících se na provádění činností souvisejících s využíváním jaderné energie),
5. provádění monitorování radiační situace a monitorování na pracovištích (osobní údaje pracovníků, jejichž ozáření je monitorováno),

6. příprava na zvládnutí radiační mimořádné události a jeho provádění (osobní údaje osob provádějících přípravu nebo samotné zvládnutí, osobní údaje některých jejich pracovníků, resp. zasahujících osob, a to z důvodu monitorování jimi obdržených dávek),
7. náprava stavu po radiační havárii (osobní údaje osob provádějících nápravu stavu, osobní údaje některých jejich pracovníků),
8. sledování přeprav radioaktivních a štěpných látek a mezinárodní spolupráce v této oblasti (osobní údaje přepravců),
9. zajištění bezpečného nakládání s opuštěnými zdroji a nalezeným jaderným materiálem (osobní údaje nálezců, vlastníků nebo držitelů opuštěného zdroje nebo jaderného materiálu),
10. poskytování dotací na likvidaci tzv. starých zátěží a na řešení jiných problémů v existujících expozičních situacích (osobní údaje žadatelů o dotaci),
11. regulace ozáření souvisejícího s pitnou vodou dodávanou na trh a se stavebním materiálem (osobní údaje dodavatelů na trh),
12. regulace ozáření z přírodního zdroje záření na pracovišti (osobní údaje provozovatelů takových pracovišť).

Nová právní úprava staví plně na elektronizaci státní správy a sdílení informací prostřednictvím systému základních registrů. Primárním zdrojem osobních informací tak budou informační systémy veřejné správy, do nichž má SÚJB již tradičně přístup. Pakliže nějakou informaci nebude možno získat z tohoto zdroje, nastupují originární zdroje, zejména osoby, k nimž se osobní údaje vztahují (žadatel o povolení, žadatel o registraci, ohlašovatel, žadatel o oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, žadatel o schválení typu, účastníci řízení o vydání zvláštní druhů rozhodnutí, o nichž dle atomového zákona rozhoduje SÚJB apod.), resp. osoby, které mají k těmto lidem bezprostřední vztah (např. zaměstnavatel, mateřská právnická osoba v případě osobních údajů statutárních orgánů, držitel povolení, v jehož kontrolovaném pásmu vykonávají externí pracovníci svoji činnost aj.).

Osobní údaje jsou vedeny formou digitální a je zajištěna jejich ochrana dle jiných právních předpisů upravujících vedení elektronických informačních systémů (veřejné správy). Přístup veřejnosti k osobním údajům je v maximální možné míře omezen tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, resp. je spjat s podmínkou existence právního zájmu, popř. je zcela vyloučen (u seznamů věcí a rejstříků osob, obsahujících bezpečnostně významné údaje). Prevence zneužití informací je dále posílena prvkem mlčenlivosti pracovníků správce informačních systémů, resp. dalších osob. Lze konstatovat, že neexistuje ani nevzniká důvodné nebezpečí neoprávněného přístupu nebo zneužití osobních údajů, neboť systémy, v nichž jsou osobní údaje obsaženy a jejichž prostřednictvím je s osobními údaji nakládáno, splňují požadavky jiných právních předpisů (zejména zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů) k zajištění prevence těchto nežádoucích jevů.

Doba uchovávání osobních údajů je stanovena tak, aby reflektovala možné dlouhodobé dopady činností při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Praktické zkušenosti SÚJB s aplikací dosavadních právních úprav ukazují, že v řadě případů se mohou účinky těchto činností projevit i po několika desítkách let, velmi často pak s dopady na konkrétní fyzické osoby (typicky bývalí horníci a jiní pracovníci v uranovém průmyslu). V zájmu ochrany života a zdraví těchto fyzických osob je proto nutné uchovávat jejich osobní údaje relativně dlouhodobě, aby bylo možné zjistit, kdy a jakým účinkům jaderné energie nebo ionizujícího záření byly vystaveny. Proto byla obecná doba uchovávání osobních údajů v seznamech věcí a rejstřících osob stanovena na 25 let. Zvláštní doba uchovávání musí být stanovena v případě činností, v nichž jsou fyzické osoby vystaveny ionizujícímu záření (tj. doba, nežli fyzická osoba, které se údaje týkají, dosáhne věku 75 let, nejméně však doba 30 let po ukončení pracovní činnosti, během které byla tato fyzická osoba vystavena ionizujícímu záření), neboť takto je povinnost uchovávání osobních údajů založena směrnicí BSS.

Zhodnocení korupčních rizik

Přiměřenost

Po stránce věcné navržená právní úprava zapracovává příslušné předpisy EU, zároveň navazuje na přímo použitelný předpis EU. Obsahuje regulaci práv a povinností v oblasti soustavy bezpečností, zejména způsobu využívání jaderné energie a ionizujícího záření, systém ochrany osob a životního prostředí před nežádoucími účinky ionizujícího záření, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události, podmínky bezpečného nakládání s jadernými materiály, radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem a výkon veřejné správy a kontroly v této oblasti.

Zákon vychází a respektuje mezinárodní závazky České republiky, související zejména s uplatňováním dozoru nad bezpečností Euratomem, mezinárodním kontrolním režimem Nuclear Suppliers Group (dále jen „NSG“), MAAE apod.

Jakoukoli právní úpravu je nutno poměřovat tím, jak je legislativně zakotvena. Snaha zpracovatele o jednoznačné a jasné formulování ustanovení vede k jejich nižší náchylnosti z hlediska zneužití ke korupčnímu jednání, neboť jejich výklad připouští jen minimální pochybnosti.

Pokud jde o rozsah působnosti správního orgánu, je rozhodující zákonný okruh působností. Navržená právní úprava mění kompetence správního orgánu zejména způsobem, který zpřesňuje rozsah kompetencí stávajících a je efektivnější. Pokud zavádí kompetenci novou, je zavedena pouze v rozsahu nezbytném pro úpravu vztahů, které mají být právní úpravou nově regulovány, a to při zachování nejvyšší možné míře transparentnosti jejího naplňování.

Efektivita

Z hlediska efektivity lze k předložené úpravě poznamenat, že k výkonu státní správy a dozoru při využívání jaderné energie a ionizujícího záření, k ukládání a případnému vynuucování

splnění povinností v této oblasti je příslušný SÚJB. Tento orgán disponuje nebo při výkonu státní správy a dozoru je schopen zajistit podklady pro vydávání rozhodnutí, ale hlavně je nadán vysoce odbornými znalostmi a specifickým potenciálem, čímž je zaručena efektivní implementace dané regulace i její efektivní kontrola. Procesní způsoby a nástroje veřejné správy, včetně kontroly, v oblasti využívání jaderné energie a ionizujícího záření se řídí obecnými instituty zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Efektivita implementace předložené právní úpravy je rovněž dána poměrně širokým, i když specifickým okruhem dotčených subjektů, vůči nimž regulace směřuje a jimž jsou práva a povinnosti stanovovány na principu rovnosti.

Odpovědnost

Z hlediska odpovědnosti lze ke zvolené právní úpravě uvést, že z úpravy příslušnosti v rámci výkonu státní správy využívání jaderné energie a ionizujícího záření je vždy zřejmé, že konkrétním subjektem příslušným v daném případě je SÚJB. Předložená právní úprava vždy jasně reflektuje požadavek čl. 79 odst. 1 Ústavy, podle něhož musí být působnost správního orgánu stanovena zákonem.

Odpovědnou osobou na straně správního úřadu (SÚJB) je ve správním řízení vždy oprávněná úřední osoba. Určení konkrétní osoby je prováděno na základě vnitřních předpisů. Totožnost konkrétní úřední osoby je přitom seznatelná zákonem předvídaným postupem (§ 15 odst. 4 správního řádu). Dále každé vydané rozhodnutí obsahuje podpis oprávněné úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka, případně uznávaný elektronický podpis úřední osoby. Vždy je možno původce rozhodnutí jasně a osobně identifikovat.

Opravné prostředky

Předmětný návrh zákona neupravuje žádné zvláštní postupy orgánu veřejné správy, neboť při nesprávném rozhodnutí či jinému nesprávnému úřednímu postupu či úkonu lze využít stávajícího procesního předpisu, upravujícího řádné i mimořádné opravné prostředky – zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Je tedy využita obecná procesní úprava, takže nedochází k narušení právní jistoty a omezení účinnosti běžně užívaných právních institutů.

Kontrolní mechanismy

Z hlediska systému kontrolních mechanismů je nutno uvést, že oblast „jaderného práva“ se pohybuje v procesním režimu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ale i zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Oba zákony obsahují úpravu řízení a kontrolní činnosti a přezkumu přijatých rozhodnutí, a to primárně formou opravných prostředků. Proti protokolům z kontroly je možno podat námitky a proti přijatým rozhodnutím se lze odvolat, event. podat rozklad. Dostatečná kontrola správnosti a zákonnosti je podpořena i úpravou mimořádných opravných prostředků v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dále je nutné zmínit interní systém kontroly v rámci hierarchie nadřízenosti a podřízenosti včetně navazujícího systému personální odpovědnosti v SÚJB samém.

Zvláštní část

K § 1

Ustanovení upravuje předmět právní úpravy. Rozsah předmětu úpravy především vychází ze stávající (a nahrazované) právní úpravy zákona č. 18/1997 Sb., s níž koresponduje, byť volí modernější formulace. Zároveň díkce a rozsah odpovídá i požadavkům mezinárodních pramenů práva (MAAE – mezinárodní smlouvy, Codes of Conduct, Safety Requirements atd.; Euratom a Evropská unie – primární právo, sekundární právo, doporučení; ICPR - doporučení atd.). Zákon by měl postihnout regulovanou oblast v celé její komplexnosti tak, aby byla zachována stávající úroveň integrace všech dotčených a vzájemně úzce souvisejících podoblastí (zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, monitorování ozáření, zvládání radiační mimořádné události, nakládání s radioaktivním odpadem atd.), a to při respektování principu „od kolébky do hrobu“ (tj. regulace by měla postihnout celý životní cyklus zdroje ionizujícího záření v obecném smyslu, jako nedělitelnou entitu), který je na mezinárodním odborném fóru považován za charakteristický a je aplikován zahraničními úpravami a mezinárodněprávními regulacemi. Tuzemské, ale i zahraniční, zkušenosti naznačují, že integrace všech citovaných předmětů úpravy do jediného právního předpisu, s přihlédnutím k jeho prováděcím normám, se jeví být nejúčelnější, pro adresáty normy nejjednodušší z hlediska interpretace a aplikace úpravy a v důsledku i nejefektivnější z hlediska dosahování veřejného zájmu a jeho ochrany. Historicky se také jedná o již zavedený systém, známý všem dotčeným subjektům. Takto vymezený rozsah působnosti zákona se také kryje s působností SÚJB, jako vykonavatele veřejné správy v oblasti, což rovněž přispívá k účinnosti aplikace právní úpravy.

Jistými výjimkami z výše popsaného obecného přístupu jsou úpravy nakládání s radioaktivními odpady a odpovědnosti za jadernou škodu. Právní úprava nakládání s radioaktivními odpady je nepochybně součástí regulace v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření a jedním z úhelných kamenů přístupu „od kolébky do hrobu“. Jednotlivé aspekty této činnosti a její reglementace jsou spojeny se zájmem na ochraně lidského zdraví a životního prostředí před negativními účinky ionizujícího záření, v předchozích fázích životního cyklu jeho zdroje využívaným naopak pro své pozitivní účinky. Nakládání s radioaktivními odpady je tak věcně neoddělitelně spjato se zajištěním radiační ochrany a je, ve smyslu nové klasifikace ICRP a směrnice BSS, plánovanou expoziční situací. Značná část navržené právní úpravy je však věnována organizačním a finančním aspektům nakládání s radioaktivními odpady, které nejsou v působnosti SÚJB. Přesto je účelnější ponechat tyto otázky ve společné právní úpravě s ostatními aspekty nakládání s radioaktivními odpady.

Právní úprava odpovědnosti za jadernou škodu byla zahrnuta do zákona č. 18/1997 Sb., ačkoli se zjevně vymyká veřejnoprávní povaze této normy. Institut patří mezi případy zvláštní odpovědnosti za škody a je svojí povahou občanskoprávní, byť je aplikován následkem

mírového využívání jaderné energie, resp. jaderných událostí v jeho důsledku. Mísení veřejnoprávní (správněprávní) a soukromoprávní (občanskoprávní) úpravy v jediném právním předpisu nelze považovat za šťastné, i když spojitost mezi oběma oblastmi je zřejmá. Zcela odlišné jsou totiž právní principy, na nichž jsou právní úpravy postaveny, instituty, jichž obě úpravy využívají, a v neposlední řadě není z pochopitelných důvodů založena ani působnost identických orgánů veřejné moci, v tomto případě SÚJB. Otázky odpovědnosti za jadernou škodu tedy nejsou zahrnuty do rozsahu působnosti atomového zákona a zůstávají v péči „zbytkového“ zákona č. 18/1997 Sb., i když by bylo možné polemizovat i o jejich případném zařazení do zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Toto řešení je považováno za dočasné do doby, než bude připravena nová právní úprava reflektující aktuální mezinárodněprávní trendy v oblasti odpovědnosti za jadernou škodu.

Odstavec 2 tohoto paragrafu výslovně vyjímá z rozsahu právní úpravy některé předměty, které pro svoji povahu nemohou či nemusejí být normativně usměrňovány, resp. expoziční situace v důsledku ozáření z nich. Jmenovitě se jedná o

- ozáření z přírodního pozadí, tj. ozáření způsobené radionuklidem obsaženým přirozeně v lidském těle, způsobené kosmickým zářením, které je běžné na zemském povrchu, ozáření způsobené radionuklidem přítomným v lidskou činností neporušené zemské kůře, nebo jiné ozáření z přírodního zdroje záření nemodifikované lidskou činností,
- minerální vodu, která pochází z přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodní minerální vody, o nichž bylo vydáno osvědčení o zdroji podle jiného právního předpisu, a
- vodu určenou k lidské spotřebě ze zdroje pro individuální zásobování s denní kapacitou v průměru nižší než 10 m³ nebo zásobující méně než 50 osob, pokud není tato voda dodávána v rámci podnikatelské činnosti nebo služby pro veřejnost.

Přírodní minerální vody jsou věci obvykle se vyskytující v přírodě, která lidské zdraví nijak zásadně neohrožuje, naopak mu může být prospěšná. Rizikovost požívání takových vod z hlediska ionizujícího záření nelze stanovit a usměrňování by tak rovněž naráželo na zjevnou nedůvodnost. Oblast je proto vyňata z působnosti právní úpravy týkající se vody určené k lidské spotřebě.

Vedle přírodních minerálních vod by bylo v praxi obtížně proveditelné a neúčelné regulovat nakládání s vodou ze studní a jiných zdrojů, určenou k individuální spotřebě. Z obdobných důvodů je voda pro individuální zásobování vyjmuta ustanovením § 3 i z působnosti zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to v případě indikačních ukazatelů jiných než radioaktivní látky. Z důvodu zachování stejného přístupu k regulaci všech indikačních ukazatelů v pitné vodě byla pitná voda, jak umožňuje i směrnice 2013/51/Euratom, vyjmuta z působnosti atomového zákona. Atomový zákon se vztahuje pouze na případy, kdy voda je dodávána k veřejnému zásobování obyvatel formou obchodní či veřejné činnosti.

Ozáření z přírodního pozadí je již tradičně chápáno za natolik v reálném životě obvyklé a neškodící, že jeho usměrnění není považováno za nutné. Lze mít také za to, že toto ozáření, pro jeho všeobecnou rozšířenost a obecně nízkou míru (i ohrožení z něj plynoucího), není účinně regulovatelné, resp. že náklady vynaložené na jeho usměrnění by nikdy nebyly vyváženy přínosem (ochranou zdraví nebo životního prostředí), který by taková regulace přinesla. Zákon se tedy na tento druh ozáření vztahovat nebude.

Tento přístup je v souladu s mezinárodními doporučeními ICRP, ale i s právní úpravou Euratomu (směrnice BSS a čl. 3 odst. 3 písm. a) směrnice 2013/51/Euratom).

Součástí ustanovení odstavce 1 je v souladu s požadavky Legislativních pravidel vlády odkaz na právní předpisy Euratomu a Evropské unie, které zákon implementuje nebo na které se adaptuje. Zákon, netypicky pro český právní řád, pracuje s odkazy na Euratom, neboť je jediným, který exkluzivně implementuje právní předpisy Euratomu do českého právního řádu. Přestože minulým vývojem evropské integrace došlo ke sloučení bývalých evropských společenství, Euratom zůstal zachován. Ačkoli má společné orgány s Evropskou unií, zakládající smlouva je nadále účinná a právní předpisy jsou vydávány pod hlavičkou Euratomu. Proto jsou v zákonném textu zachovány odkazy na Euratom (a současně Evropskou unií, neboť některé transponované předpisy jsou z dílny Evropské unie).

K § 2 až 4

Tato ustanovení upravují právní pojmy, užívané tímto zákonem. Atomový zákon definuje základní právní pojmy nutné ke správnému a účinnému výkladu a aplikaci normy. Vzhledem ke značnému rozsahu právní úpravy a oblasti její působnosti se tvůrcům návrhu jevílo být účelné omezit množství definic pouze na pojmy nezbytné, jejichž význam není obecně znám, dále pojmy, jejichž definice je vyžadována specifickým legislativním zájmem (např. s cílem zúžit rozsah aplikace určitých norem), nebo pojmy, které je nutno vymežit vůči pojmům podobným, ovšem užívaným v jiných oblastech a v jiném významu. Nemalou roli při výběru institutů k definování hrála i snaha o správnou transpozici předpisů Euratomu, neboť transponující legislativec je začasťe nucen přebírat evropské definice nejen co do smyslu, ale přímo doslova. S ohledem na tuto skutečnost počet definic významně narostl a evropskou legislativou je zásadním způsobem určována i jejich náplň.

Z hlediska systematického navrhovatelé přistoupili k rozdělení definic do několika samostatných ustanovení nacházejících se v různých částech zákona. Pojmy obecné, společné pro různé oblasti právní úpravy nebo vyskytující se v celém rozsahu předpisu jsou definovány v úvodní části zákona, v § 2 až 4, zatímco pojmy speciální jsou z důvodu snadnějšího pochopení textu a jednodušší orientace v něm situovány na úvod příslušných hlav či dílů.

K § 2

Definice pojmů „jaderná položka“, „jaderný materiál“, „výchozí materiál“, „zvláštní štěpný materiál“, „vybraná položka“ a „položka dvojího použití v jaderné oblasti“ náleží do sféry nešíření jaderných zbraní a tzv. zárukového režimu, založeného doporučeními MAAE a Smlouvou o nešíření jaderných zbraní. Vycházejí tedy do značné míry z mezinárodněprávní úpravy, kterou transformují do českého právního řádu. Právní úpravu této problematiky mimo jiné reguluje i trojstranná dohoda mezi Českou republikou, Euratomem a MAAE (Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, vyhlášená pod 35/2010 Sb. m. s.) a další prameny primárního a sekundárního práva Euratomu (také Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii). Rovněž v této právní úpravě jsou obsaženy pojmy definované atomovým zákonem a ten je tedy v tomto ohledu transpoziční.

Definice jednotlivých položek vytvářejí ve své podstatě kategorizaci, která je základem pro odstupňování rozdílných kontrolních a správních režimů, upravených dále v textu zákona a přeneseně i v příslušných mezinárodních smlouvách a doporučeních. Kategorizace položek odráží míru nebezpečí, která vyplývá z nakládání s nimi z hlediska jejich případného zneužití pro vývoj či výrobu jaderných zbraní. Nejrestriktivnější režim je tak spojen s pojmem, resp. kategorií, „jaderného materiálu“. Definice jaderného materiálu vychází ze Statutu MAAE, který v článku XX jaderný materiál blíže specifikuje, přičemž tuto terminologii důsledně užívají i mezinárodní smlouvy z oblasti nešíření jaderných zbraní. Článek XX Statutu MAAE jaderný materiál dělí na výchozí materiál a zvláštní štěpný materiál a podává jejich úplný výčet, přičemž jak výchozí materiál, tak zvláštní štěpný materiál může být doplněn o další položky na základě rozhodnutí Rady Guvernérů MAAE. Do kategorie jaderného materiálu tak patří samostatně definované podkategorie, jako „výchozí materiál“, obsahující látky přímo zneuzitelné k produkci zbraňových systémů (uran, thorium aj.). Pro nakládání s těmito látkami je nutné povolení státu. Protože budoucí vývoj vědy a techniky není možné předvídat, přistupuje mezinárodní společenství k vymezení kontrolních a správních režimů s předběžnou opatrností a ponechává záměrně některé kategorie potenciálně nebezpečných látek konkrétně nevymezené. V případě, že se v budoucnosti objeví nová možnost zneužití určitého materiálu k jadernému zbrojení, Rada guvernérů MAAE je na základě Smlouvy o nešíření oprávněna rozhodnout o vztahení kontrolních režimů i na tento materiál. Jde o tzv. „jiný štěpný materiál“, který se tak stává „jaderným materiálem“ ve smyslu definice atomového zákona se všemi z toho plynoucími důsledky. Jelikož nelze předem předvídat, o jaký materiál se bude jednat, je konkrétní rozsah ponechán na úpravě vyhláškou, která je schopna účinně a v relativně krátkém časovém horizontu promítnout rozhodnutí Rady guvernérů do českého právního řádu. Opačný přístup (ve smyslu přímého vymezení materiálu zákonem) by nutně vedl k nedostatečné pružnosti reakce na nastalou globální bezpečnostní situaci a tím i ohrožení zájmů České republiky.

Kategorie „vybraných položek“ zahrnuje věci (v právním smyslu) rovněž zneuzitelné k vývoji a výrobě jaderných zbraní, ovšem nikoli přímo, resp. nikoli coby zdroj štěpné reakce. Také v jejich případě je nutné z bezpečnostních důvodů (a to nejen s ohledem na kriminální aktivity v podobě terorismu, ale i na zahraniční politiku některých zemí, které nejsou smluvními

stranami NPT) zajistit dohled státu nad nakládáním s nimi. Zákon dále upravuje detaily tohoto nakládání, samotné vymezení těchto položek je ovšem vzhledem ke značnému množství provedeno prováděcím právním předpisem. Ostatně forma vyhlášky se jeví být vhodnou i z důvodu možných častých změn seznamu těchto položek ze strany MAAE, které je Česká republika povinna zohlednit.

„Položkami dvojího použití“ zákon rozumí věci výše neuvedené, které nejsou přímo určeny k použití v jaderné oblasti, ale mohou v ní být využity. Existuje nemalý okruh předmětů vytvořených lidskou činností, které jsou, přes původní určení, zneužitelné obdobně jako výše definované kategorie. I na tyto předměty se v zájmu prevence jejich zneužití vztahují jisté mezinárodní kontrolní režimy, jimiž je Česká republika vázána. Definicí, na ni navazujícím vymezením položek ve vyhlášce, rovněž vzhledem ke značnému množství a možnosti častého rozšiřování seznamu, a dále upravenými povinnostmi kladenými na osoby s nimi nakládající je zakotven žádoucí způsob výkonu státní správy tak, aby nedocházelo k jejich zneužití.

Termíny pro vybranou položku v jaderné oblasti a položku dvojího použití v jaderné oblasti vycházejí rovněž z nadnárodní terminologie užívané mezinárodními kontrolními režimy upravujícími oblast obchodu s těmito položkami a mezinárodní kontrolu v případě jejich exportu. Těmito režimy se rozumí Zanggerův výbor a NSG, od kterých se v devadesátých letech oddělil samostatný režim DUR (Nuclear-Related Dual-Use Equipment, Material and Related Technology Regime) zabývající se kontrolou vývozu položek dvojího použití v jaderné oblasti. Česká republika patří mezi aktivní účastníky obou těchto režimů. Režim NSG stanovil seznamy vybraných položek v jaderné oblasti a položek dvojího použití v jaderné oblasti, které pravidelně aktualizuje. Seznamy byly rovněž publikovány MAAE jako INFCIRC/254/Part1 a INFCIRC/254/Part2. Prováděcí právní předpisy, které stanoví seznam vybraných položek v jaderné oblasti a položek dvojího použití v jaderné oblasti, ze seznamů NSG vycházejí.

Atomový zákon v řadě oblastí reguluje otázky přeshraničního pohybu věcí mezi Českou republikou a jinými zeměmi Euratomu (Evropské unie). Tento typ pohybu je nutno regulovat (a evidovat) zejména s ohledem na kontrolu bezpečného nakládání s dotčenými položkami (např. jadernými materiály nebo jinými zdroji ionizujícího záření). Vzhledem k existenci Euratomu a jeho obecných principů existuje oprávněný zájem na tom, aby nebyly kladeny překážky tomuto druhu pohybu. Režim je tedy zpravidla volnější než v případě standardního dovozu a vývozu s třetími zeměmi (není vyžadováno povolení apod.). Za účelem jednoznačného odlišení těchto dvou forem přeshraničních pohybů atomový zákon zavádí a definuje pojem „transfer“.

Odstavce 2 a 3 definují pojmy z oblasti využívání ionizujícího záření. Tyto pojmy vytvářejí základní koncepční rámec pro celou právní úpravu činností v rámci expozičních situací. Samotný pojem „expoziční situace“ vychází z nového pojetí ochrany před ionizujícím zářením, které plyne z doporučení ICRP č. 103. Tento nový teoretický přístup přesouvá pozornost od vykonávaných činností a typů ozáření a dělí regulaci dle stavů, v nichž dochází k ozáření. Podmínky pro výkon činností se zdroji ionizujícího záření se liší dle příslušné situace. Zatímco v plánovaných expozičních situacích je ionizující záření využíváno záměrně,

aktivní činností, např. používáním zdroje ionizujícího záření, ale i provozem jaderného zařízení, vyřazováním jaderného zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření či nakládáním s radioaktivním odpadem, a stát tedy přistupuje k využití klasických nástrojů vrchnostenské správy (povolování, stanovení podmínek ad hoc, určení limitů apod.) z velké části preventivního charakteru, v nehodových expozičních situacích se pokouší zvládnout neočekávané škodné dopady ionizujícího záření a omezuje se na zajištění ochrany veřejného zájmu zejména nástroji v podobě faktických úkonů a zákonem stanovených podmínek k jejich provedení. Třetí kategorie, existující expoziční situace, zahrnuje stavy, kdy je ionizující záření přítomno v nezanedbatelné míře vyžadující regulaci, ovšem nikoli jako součást plánované nebo havarijní situace, ale v jejich důsledku nebo jako projev přirozeného stavu věcí. Tento typ situace vyžaduje opět jiný regulatorní přístup, spíše ve formě posteriorních opatření, neboť subjekty nacházející se v dané situaci zpravidla nemohou přímo ovlivnit intenzitu ionizujícího záření. Zpravidla však taková posteriorní opatření z povahy věci nemohou směřovat vůči jedinému adresátovi, nýbrž, s ohledem na široký výskyt dané situace a rizika ozáření, na předem blíže neurčenou skupinu osob. Typicky se může jednat např. o kontaminaci území v důsledku radiační havárie, která vyžaduje opatření k odstranění kontaminace a dočasné omezení vstupu do oblasti. Správním nástrojem v případě existujících expozičních situací tak bude opatření obecné povahy, neboť konkrétní dotčené subjekty nelze předem určit. Dělbá expozičních situací pak nalézá odraz i v systematicke atomového zákona.

Zásadním pojmem v oblasti využívání ionizujícího záření je „radiační ochrana“ jako nástroj k ochraně před účinky ionizujícího záření. Jde o tradiční institut velmi dobře známý odborné obci a obsažený i v různých doporučeních mezinárodních odborných organizací (ICRP). Přestože by bylo možné i v českém právu tento pojem výslovně nedefinovat (pro jeho obecnou známost), z důvodu zachování jisté kontinuity právní úpravy a právní jistoty adresátů je navrhováno zachování jeho definice. Samotná definice zahrnuje obecné prvky „technických“ i „organizačních“ opatření jako výčet demonstrativní, který by bylo možné doplnit i o elementy „personální“, „finanční“, „administrativní“ apod. Klíčové je stanovení cíle radiační ochrany, kterým je omezení ozáření člověka a ochrana životního prostředí. Záměrně není volena dikce „zabránění ozáření fyzické osoby“, neboť z povahy ionizujícího záření plyne, že absolutní ochrana před ním je v podstatě vyloučena, ale byla by i neúčelná. Což je nakonec i podstata základních principů mírového využívání ionizujícího záření, o kterých bude pojednáno dále.

Další základní pojmy v oblasti, „ionizující záření“, „radiační činnost“, „radioaktivní látka“, „zdroj ionizujícího záření“ a „ozáření“, jsou rovněž tradiční, obecně známé a také obsažené ve směrnici BSS. Pojmy jsou z důvodu správné transpozice převzaty ze směrnice co nejdříve, při zachování požadavků kladených na obsah a formu právních předpisů v České republice. Z hlediska odůvodnění si zvláštní pozornost zaslouhuje pojem „radiační činnosti“, který tvoří východisko pro výše zmíněné plánované expoziční situace. „Radiační činnosti“ jsou míněny coby užší kategorie v rámci obecných „činností v rámci expozičních situací“, s nimiž text zákona rovněž pracuje a které nejsou záměrně definovány, neboť se jedná o kategorii zcela obecnou, zahrnující jakékoli činnosti vykonávané v souvislosti s nějakou expoziční situací, které mohou být relevantní z hlediska ionizujícího záření, resp. ozáření osob a jejich ochrany. Zjednodušeně řečeno, radiační činnosti vedou k plánovaným expozičním situacím, a proto

musí být relevantním způsobem regulovány. První část definice „činnosti s umělým zdrojem ionizujícího záření v rámci plánované expoziční situace“ byla pro jednoznačnost výkladu rozšířena o „poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovatele pracoviště IV. kategorie“. Při těchto činnostech nemusí být vždy nakládáno se zdrojem ionizujícího záření, avšak jsou prováděny v prostředí ovlivněném samotným zdrojem ionizujícího záření (např. jaderným reaktorem) a z hlediska rizika jsou srovnatelné s vlastním nakládáním se zdroji ionizujícího záření.

Termín „radionuklidový zdroj“ je tradičně používaný termín v radiační ochraně pro označení velké skupiny zdrojů ionizujícího záření – radionuklidů. Dříve používaný termín „radionuklidový zářič“ byl nahrazen termínem „radionuklidový zdroj“ i z důvodu přesnějšího překladu textu směrnice BSS („radioactive source“). Tím, že je definice navázána na zprošťovací úrovně, slouží také jako vymezení pro účely regulace, resp. stanovení mezí regulace, právní úpravou usměrňovaných entit. Teoreticky by se zdrojem dala totiž nazvat jakákoliv látka, neboť vždy nějaké, byť zanedbatelné, množství radionuklidů obsahuje. Nicméně prakticky regulovatelné jsou pouze některé z nich (resp. je jejich regulace vyžadována ochranou veřejného zájmu) a zprošťovací úrovně slouží jako jedno z kritérií regulovatelnosti.

Pojem „spotřební výrobek s přidaným radionuklidem“ je používán jak v evropské legislativě (směrnice BSS), tak ve standardech MAAE v podobě „consumer products“ (SS GSR-Part 3). Tyto výrobky se vymykají přístupu k regulaci zdrojů ionizujícího záření jako takových, jelikož obsahují většinou velmi malé množství radionuklidů, takže používání jednoho nebo několika nevyžaduje nějaká zvláštní pravidla a jsou často běžně dostupné na trhu (ionizační hlásiče požáru, různé outdoorové pomůcky, mířidla do zbraní, zářivky, apod.). Nicméně v určitých okamžicích se jich může vyskytovat mnoho společně, což nese zvýšené riziko ozáření, a potom je nutno samozřejmě určité požadavky specifikovat – např. pro výrobu, skladování, transport, likvidaci. Regulace těchto výrobků je tedy zaměřena zejména na počátek jejich životního cyklu, výrobu, a jeho konec, likvidaci, protože ty jsou spojeny s relativně nejvyšší mírou rizika (kumulace) a jsou vhodněji regulatorně uchopitelné. Vzhledem k uvedené specificitě je na místě tuto skupinu definovat, a to v duchu obdobné definice směrnice BSS.

Definice „ozáření“ pak vytváří základ pro několik následujících definic (taxativním výčtem toho, co se rozumí ozářením), které vymezují jednotlivé typy ozáření člověka (§ 2 odst. 3 písm. a) až h)). Výslovně je z rozsahu „ozáření“ vyjmuto ozáření z přírodního pozadí, protože to, jak již bylo uvedeno výše, není způsobilé k regulaci a je proto cele vyňato z působnosti zákona. Nutnost definovat jednotlivé druhy ozáření, z nichž u některých by bylo možné dovodit význam i výkladem, plyne částečně z požadavku správně implementovat směrnici BSS, dílem definice vytváří rámec pro užití jednotlivých ustanovení zákona na konkrétní typy ozáření. Typicky lékařské ozáření je usměrňováno zcela jinými nástroji, než ozáření profesní (tj. s pomocí diagnostických referenčních úrovní oproti přesně stanoveným limitům ozáření).

Zcela novým institutem je „nelékařské ozáření“, dříve považováno za lékařské ozáření sui generis. Jedná se o záměrné ozařování fyzických osob (které je jinak vyloučeno) za různými

účely, vždy však bez konkrétního léčebného nebo diagnostického přínosu (čímž je vymezeno „lékařské ozáření“). Může se jednat o značné množství aplikací od hledání předmětů ukrytých v lidském těle, odhalování informací v rámci trestního řízení nebo různé typy vyšetření pro pojišťovací nebo zájmové cíle. V minulosti byla tato ozáření regulována obdobně, jako lékařské ozáření, ovšem jejich značný rozmach v minulých letech si vyžádal specifický normativní přístup. Tento druh ozáření totiž může být prováděn nejen s využitím medicínských zdrojů ionizujícího záření, tzv. lékařským radiologickým vybavením (např. rentgeny nebo počítačový tomograf), ale i s jinými zdroji ionizujícího záření. K postupům, při nichž se používá lékařské radiologické vybavení, je zapotřebí jiného přístupu, než k těm, při nichž se toto vybavení nepoužívá. Každá z těchto kategorií zdrojů ovšem může působit odlišně, neboť mají i zcela rozdílné technické vlastnosti. Jinými způsoby je tedy rovněž možno usměrňovat ozáření. Proto jsou vymezovány dva základní typy nelékařského ozáření a jsou na ně kladeny rozdílné požadavky.

Pojem „jednotlivec z obyvatelstva“ je používán v dokumentu ICRP 103 („member of the public“) a rovněž ve směrnici BSS pro vymezení „normálního“ člověka, jehož ozáření musí být regulováno, ale který není ozářen profesně ani lékařsky. Lze použít i jiný pojem, např. „obyvatel“, ale český termín „jednotlivec z obyvatelstva“ přesněji odpovídá terminologii ICRP a jeho užití nevede ke konfliktu s výrazy obecného jazyka. Definování jednotlivce je nutné ve vztahu k limitování ozáření obyvatel, pro které jsou stanoveny limity ozáření. Jen díky zavedení tohoto institutu lze usměrňovat konkrétní akty ozáření obyvatel.

Pojem „reprezentativní osoba“ je používán ve shodě s dokumentem ICRP 103 („representative person“) a směrnicí BSS pro bližší vymezení jednotlivce z obyvatelstva, jehož ozáření je regulováno vzhledem k určitému zdroji záření nebo vzhledem k určité množině zdrojů. Při hodnocení velikosti ozáření obyvatel je příslušný scénář ozáření aplikován na tohoto reprezentativního jednotlivce, který by měl co nejlépe charakterizovat danou skupinu – reprezentativní jedinec může být hypotetický. Je přitom důležité, že jednotlivé návyky (např. spotřeba potravin, frekvence dýchání, umístění, užití lokálních zdrojů) použité pro charakteristiku reprezentativního jedince jsou typické návyky malého počtu nejvíce exponovaných jedinců a nikoli extrémní návyky jediného člena populace. Některé extrémní nebo neobvyklé návyky mohou být potenciálně zohledněny, ale ty by neměly hrát roli při vymezení charakteristik reprezentativních jedinců. Dříve byl používán termín „kritická skupina“, který byl poněkud zavádějící, neboť regulována je především osobní dávka jednotlivce, nikoliv kolektivní dávka skupiny. Také slovo „kritická“ není příliš vhodné, neboť o žádnou krizi nejde, ale pomocí institutu se reguluje běžné ozáření.

K § 3

Odstavec 1 tohoto ustanovení pokračuje v definicích pojmů z oblasti zajišťování radiační ochrany. Opět se jedná částečně o transpoziční ustanovení („radiační pracovník“, dle směrnice BSS; „optimalizace radiační ochrany“ – není sice směrnicí definována, ovšem je základem v ní obsažené úpravy). Definice „radiačního pracovníka“ vymezuje tento pojem ve vztahu k profesnímu ozáření a plánovaným expozičním situacím. Jeho další použití v textu zákona

má tedy určující význam pro interpretaci a aplikaci příslušných ustanovení. Drtivá většina ustanovení atomového zákona upravujících ochranu pracovníků před ionizujícím zářením je vztažena právě ke skupině „radiačních pracovníků“, která je dále zákonem členěna na dvě kategorie dle míry možného ozáření. V praxi zahrnuje skupina „radiačních pracovníků“ širokou škálu rozličných povolání ve zdravotnictví, průmyslu, potravinářství, energetice atd.

Novou definicí v návaznosti na směrnici BSS je „zasahující osoba“. Jedná se o zvláštní kategorii fyzické osoby, která působí v nehodové expoziční situaci tak, aby zmírňovala její průběh a potlačovala její následky. Zároveň jsou tyto fyzické osoby zpravidla vystaveny vyššímu ozáření, nežli běžní radiační pracovníci. Obvykle se jedná o příslušníky hasičského záchranného sboru nebo jiné pracovníky bezpečnostních sborů, může se však jednat i o neprofesionály, dobrovolníky, zasahující na základě svého volného přístupu. Zasahující osoba však má vždy jasně definovanou úlohu v rámci odezvy na radiační mimořádnou událost. Tuto roli zpravidla vymezuje ten orgán nebo subjekt, který zasahující osobu proti radiační mimořádné události vysílá, může se ovšem jednat i o roli předem definovanou plánem různé úrovně obecnosti (či působnosti). Zasahující osoby vyžadují, vzhledem ke značně zvýšenému riziku plynoucímu z vyšší míry ozáření, kterému jsou vystaveni, zvláště důsledný druh ochrany. Proto i atomový zákon stanoví dále pro tuto kategorii specifické podmínky, týkající se např. vzdělávání, vybavení a zdravotní péče.

Pojem „optimalizace radiační ochrany“ je klíčový, neboť optimalizace je jedním ze základních principů radiační ochrany. Vzhledem k povaze ionizujícího záření (všudypřítomnost, různá intenzita, obtížnost dokonalého stínění) nelze ochranu před ním stavět na zcela kategorických zákazech či příkazech. Proto odborná i právní veřejnost akceptovaly užití procesu (či uplatnění principu) optimalizace jako nejúčinnějšího způsobu ochrany před zářením. Obecně vzato, ochrana před ionizujícím zářením musí být optimalizována, což znamená, že nemusí být absolutní, měla by při ní být ovšem uvážena všechna relevantní rizika, náklady i prostředky ochrany. Konkrétní principy uplatňované při optimalizaci se mohou diametrálně lišit v závislosti na výchozích teoretických postulátech, v zásadě však platí, že ochranu je nutno vhodným způsobem zajistit k účinnému snížení ozáření. Z povahy věci totiž není možné ionizující záření zcela eliminovat, neboť je všudypřítomné.

Definice „optimalizace radiační ochrany“ v atomovém zákoně zdůrazňuje, že optimalizace je „iterativním“ procesem, tj. procesem bez jasného ohraničení, neboť by měla pokračovat i tam, kde již byla míra škodlivosti ionizujícího záření úspěšně snížena. Ani dosažení cíle optimalizace radiační ochrany totiž není důvodem pro její ukončení – radiační ochranu lze dále zefektivňovat a dopady ionizujícího záření snižovat, resp. hledat cesty k jejímu snížení s využitím novějších vědeckotechnických poznatků. K regulaci a omezení výskytu stochastických účinků ionizujícího záření je v současné době a při současném stupni poznání přistupováno tak, že pro ně není stanovena dolní mez a na základě mezinárodně uznávaného přístupu je pro účely regulace aplikována tzv. LNT teorie (linear, non-threshold). Proto musí optimalizace spět k rozumně přijatelné míře ochrany.

Definice dále osvětluje samotný způsob optimalizace, a to s využitím principu ALARA („as low as reasonably achievable“ – „tak nízké, jak lze rozumně dosáhnout“; v duchu doporučení ICRP a MAAE). Dle něj je nutno zajistit radiační ochranu v míře, která sníží ozáření na rozumně dosažitelnou úroveň při uvážení všech hospodářských a společenských hledisek. Definice používá neurčité právní pojmy, ovšem jejich výklad by v praxi neměl činit potíže. Princip je ostatně tradiční a již několik desítek let je v praxi v České republice úspěšně uplatňován. Podstatou principu ALARA je prvek „rozumné dosažitelnosti“, tedy nikoli směřování k absolutnímu vyloučení ozáření (které je prakticky nemožné). Okruh „hospodářských a společenských hledisek“ rovněž není nutno blíže specifikovat, neboť se jedná o všechna relevantní hlediska. Nutno dodat, že ona relevance musí být posuzována ad hoc s ohledem na konkrétní okolnosti toho kterého případu (typ použitého zdroje záření, množství a typové vlastnosti ozařovaných osob, způsob ozařování, stav lokace, kde k ozařování dochází atp.), jinak není možné radiační ochranu optimalizovat. Kromě principu ALARA se v zahraničních právních úpravách objevuje i princip BAT („best available technology“ – „nejlepší dostupná technologie“), ovšem jeho užití vyvolává některé nejasnosti ohledně určení příslušné technologie a klade vyšší nároky na právní vědomí adresátů. BAT princip zpravidla nese i vyšší náklady. V praxi ovšem přináší výsledky srovnatelné s principem ALARA.

Ustanovení také vymezuje pojem „činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu“, který má význam z hlediska vymezení aplikace některých zvláštních požadavků atomového zákona kladených na tuto oblast. Taxativním výčtem činností spadajících pod tento pojem bude vyloučena aplikace příslušných ustanovení na jiné aktivity. Jen u zde vypočtených činností je totiž nutné zajistit radiační ochranu, resp. jen u nich hrozí nebezpečí veřejnému zájmu. Cílem výčtu a definice je rovněž uvedení atomového zákona do souladu se zákonem č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů.

Následující definice vymezuje okruh činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany. Tyto činnosti mají prakticky zvláštní význam pro zajišťování radiační ochrany (fakticky bez jejich zajištění nelze radiační ochranu v některých případech dosáhnout) a jsou vykonávány pracovníky držitele povolení k činnostem v rámci expozičních situací. V zájmu právně konformního (a tím bezpečného) způsobu vykonávání těchto činností klade atomový zákon dále požadavky na pracovníky, kteří vykonávají činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany, resp. na jejich kvalifikaci. Zákon v tomto kontextu dále hovoří o tzv. „vybraných pracovnících“. Tyto osoby musí mít požadované vzdělání, doplňkové vzdělání a praxi v oboru. SÚJB ověřuje jejich kvalifikaci zkouškou a v případě úspěchu jim uděluje oprávnění, na jehož základě mohou činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany vykonávat.

„Osobní dozimetrii“ vymezuje zákon v duchu BSS jako nástroj na odhalování míry ozáření fyzických osob vystavených ionizujícímu záření. Správné stanovení obdržených dávek je předpokladem zajištění radiační ochrany těchto osob, ať již vybavením dostatečnými ochrannými pomůckami nebo volbou jiného postupu při práci se zdrojem ionizujícího záření. Osobní dozimetrie je také jednou z činností, které podléhají regulatornímu režimu dle atomového zákona a lze je vykonávat jen s vybavením a kvalifikací stanovenými právní úpravou.

Odstavec 2 ustanovení definuje obecné pojmy z oblasti nakládání s radioaktivním odpadem. Obdobně jako výše jsou definice částečně transpoziční, tentokrát vůči směrnici 2006/117/Euratom a směrnici 2011/70/Euratom. Pojem „radioaktivní odpad“ určuje základní předmět právní úpravy. Tradičně je za něj považována látka obsahující radionuklid, pro niž se další využití nepředpokládá a u níž nemůže dojít k uvolnění z pracoviště. Tato látka tedy musí splňovat oba uvedené definiční znaky, jinak není radioaktivním odpadem a vztahuje se na ni režim běžného zdroje ionizujícího záření, resp. odpadu. Uvolnění do životního prostředí je pak dle zákona přípustné pouze v případech, kdy radionuklid nepředstavuje vážné nebezpečí, tj. vyhovuje přísným podmínkám (např. stanoveným úrovním radioaktivity, tzv. uvolňovacím úrovním či povolení SÚJB k uvolnění). Pakliže látka splňuje oba definiční znaky, má se za to, že s ní musí být nakládáno kvalifikovaným způsobem, zejména musí být náležitě zneškodněna (zpracována), popř. uložena, proto, aby neohrozila lidské zdraví a životní prostředí nyní ani v budoucnu. Aspekt neexistence dalšího využití pro látku, která se tak stává odpadem, je nevyhnutelně spojen s úvahou osoby, která odpad vlastní, resp. původcem radioaktivního odpadu. Do vymezení radioaktivního odpadu tak vstupuje subjektivní prvek, vedoucí až k tomu, že totožná látka může být jedním subjektem posuzována jako odpad, zatímco jiná osoba ji může nadále využívat jako zdroj ionizujícího záření. V tomto směru se ostatně radioaktivní odpad neliší od běžného odpadu, jakkoli je v jiných ohledech jejich právní režim naprosto odlišný a výlučný. Lze dodat, že úvaha původce radioaktivního odpadu o tom, že dosavadní zdroj ionizujícího záření je nadále radioaktivním odpadem, nachází své oficiální vyjádření formou tzv. průvodního listu radioaktivního odpadu. Tímto dokumentem původce deklaruje vůči SÚJB svoji vůli považovat věc za radioaktivní odpad. Nadále pak musí postupovat ohledně tohoto zdroje ionizujícího záření v režimu nakládání s radioaktivním odpadem.

„Původce radioaktivního odpadu“ vytváří nezbytný doplněk k pojmu „radioaktivní odpad“, ač jej zákon nedefinuje pro jeho zřejmý význam. Tento „původce“ je totiž osobou, z jejíž činnosti (zpravidla se zdrojem ionizujícího záření) odpad vzniká, a měl by tak nést odpovědnost za bezpečné nakládání s ním. Lze považovat za nanejvýš spravedlivé, aby ten, kdo vytváří radioaktivní odpad jako druhotný produkt činností, které mu přinášejí prospěch (nezřídka zisk), nesl povinnost bezpečně s tímto odpadem naložit a ochránit společnost i pro futuro před jeho negativním působením. Proto jsou dále atomovým zákonem kladeny povinnosti zejména na tohoto původce, nikoli např. na aktuálního vlastníka nebo držitele radioaktivního odpadu. „Původcem radioaktivního odpadu“ také nemusí být vlastník originálního zdroje ionizujícího záření, neboť ten mohl být k činnosti, z níž odpad vzešel, využíván i úplně jinou osobou. Český právní řád tak vychází již tradičně (a v kontextu mezinárodních úprav i obvykle) z principu osobní odpovědnosti za vytvořený radioaktivní odpad. Systém právní úpravy sice ponechává péči o radioaktivní odpad v rukou Správy, ovšem jeho původce je povinen nést náklady na jeho bezpečné uložení.

Definice „nakládání s radioaktivním odpadem“ pak taxativním výčtem vymezuje činnosti, jejichž vykonávání následně dále v zákoně podléhá povolení ze strany státu. Jedná se o komplex činností, jejichž význam z hlediska zajišťování ochrany před ionizujícím zářením nelze považovat za zanedbatelný a vyžaduje regulaci. V zásadě lze konstatovat, že

enumerované aktivity pokrývají celý proces zneškodnění radioaktivního odpadu, celý jeho životní cyklus od prohlášení látky za odpad po jeho uložení.

„Úložiště radioaktivního odpadu“ je definicí transpoziční dle směrnice 2011/70/Euratom.

Také definice „vyhořelého jaderného paliva“ a „nakládání s vyhořelým jaderným palivem“ je transpoziční v souladu se směrnicí 2011/70/Euratom a staví na obdobných principech. Zaměřují se ovšem na jiný druh věci, a to na jaderné palivo, které je na rozdíl od radioaktivního odpadu dále potenciálně využitelné.

Následná definice „jaderného zařízení“ hraje roli při vymezení působnosti některých částí navrhovaného zákona. Řada povinností, nakonec i sama definice „jaderné bezpečnosti“ (viz dále), je svázána s pojmem „jaderného zařízení“. Definice je pak v podstatě taxativním výčtem konkrétních zařízení, u nichž s ohledem na rizika plynoucí z jejich provozu musí být zajištěna jaderná bezpečnost, tj. stanoveny právním řádem kvalifikované podmínky provozování. Obsah výčtu samotného je opět zažitý a užívaný již minulými právními úpravami, nad to je definice transpoziční ke směrnici 2009/71/Euratom.

Následující definicí v této oblasti je vymezen termín „úplné vyřazení“, týkající se jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie, které není jaderným zařízením. Jde o relativní novinku v této části právní úpravy, jejímž cílem je jednoznačně vymezit časový rámec, kdy dochází k ukončení činnosti s příslušnými (a potenciálně nebezpečnými) pracovišti a nastupuje volný režim nakládání s jejich pozůstatky, resp. s životním prostředím, v němž se dříve nacházela. Cílem každého vyřazení příslušného pracoviště z provozu je v ideálním případě dosažení tzv. „green fieldu“, tj. stavu, bezpečného a dále využitelného prostoru, který odpovídá situaci před zahájením výstavby pracoviště. Proto je nově zaváděn institut „úplného vyřazení“, spjatý s povolením deklaratorní povahy, majícím za úkol autoritativně stanovit, na základě relevantního odborného posouzení ze strany SÚJB, že bylo provedeno bezpečné a úplné vyřazení a „green field“ byl dosažen. Toto povolení de facto i de iure zproští bývalého provozovatele pracoviště povinnosti další péče o prostor bývalého pracoviště.

Definice „vyřazování z provozu“ legislativně vymezuje proces ukončování životního cyklu, který se může rozpadat do řady navazujících fází. Jelikož se tento postup týká široké škály různých typů nejen jaderných zařízení, ale i pracovišť se zdroji ionizujícího záření, volí navrhovatel obecnou dikci zahrnující veškeré relevantní aktivity. Podstatným definičním znakem je v tomto případě účel vyřazování, kterým je výše uvedené „úplné vyřazení“, tj. uvedení území do stavu bezpečného a dále využitelného prostoru, který odpovídá situaci před zahájením výstavby pracoviště.

Dalším definovaným pojmem v oblasti ukončování životního cyklu je „uzavření úložiště radioaktivního odpadu“. Jedná se o svébytnou formu úplného ukončení životního cyklu zařízení, která je charakteristická pro úložiště radioaktivního odpadu. Některé jejich části (konkrétně pozemní prostory, v nichž je uložen odpad) jsou totiž po naplnění úložiště uzavřeny na bližší neurčenou budoucí dobu (resp. navždy) způsobem, který zajistí neohrožování člověka nebo životního prostředí radioaktivním odpadem.

Současný návrh atomového zákona vychází z premisy, že úložiště radioaktivního odpadu jsou zároveň pracovištěm IV. kategorie, resp. některé jeho části podléhají procesu uzavírání (tj. úložné prostory s radioaktivním odpadem), zatímco jiné procesu vyřazování pracoviště. Prakticky přitom pravděpodobně nemůže nastat situace, aby úložné prostory úložiště radioaktivního odpadu procházely současně také procesem vyřazování.

Procesy vyřazování a uzavírání jsou podrobeny povolovacím režimům na základě 4 povolení, a to k:

1. jednotlivým etapám vyřazování jaderného zařízení z provozu (§ 9 odst. 1 písm. g)), nebo (tato dvě povolení se uplatní alternativně v závislosti na tom, zda se jedná o úložiště radioaktivního odpadu s výlučně přírodními radionuklidy – viz definice „jaderného zařízení“ v § 4 odst. 2 písm. b))
2. jednotlivým etapám vyřazování z provozu pracoviště III. kategorie a pracoviště IV. kategorie, které není jaderným zařízením, (§ 9 odst. 2 písm. d)), dále pak
3. uzavření úložiště radioaktivního odpadu (§ 9 odst. 3 písm. b)) a
4. úplnému vyřazení (§ 9 odst. 7).

Tato povolení by měla být vydávána v závislosti na konkrétní situaci, ovšem povolení dle bodu 1 (resp. 2) by mělo předcházet povolením dle bodů 3 a 4. Faktický stav může vést k tomu, že povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu může trvat i po vydání povolení k úplnému vyřazení pracoviště u téhož zařízení – což je dáno komplexní a mnohostrannou povahou úložiště radioaktivního odpadu.

Z hlediska přechodu k „normálnímu stavu“ životního prostředí je pak zvláště závažnou otázkou jeho monitorování v průběhu vyřazování a po něm. Monitorování je totiž jediným prostředkem způsobilým odhalit správnost provedení vyřazení a absenci přetrvávajícího ozáření, popř. potřebu následných opatření k nápravě. Monitorování by mělo probíhat v rámci tzv. institucionální kontroly úložiště radioaktivního odpadu, jež je součástí procesu uzavírání úložiště a provádět by jej měl držitel povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu, a to v souladu s povolením (podmínkami) a dokumentací k němu. Tak by měl být určen i časový rámec monitorování (obecněji i celé institucionální kontroly).

Povolení k úplnému vyřazení nepředpokládá jakékoliv monitorování (jde vlastně o deklaratorní akt, který konstatuje, že zařízení je s definitivní platností uzavřeno a není nutno nic dalšího podnikat).

Fakticky tedy může probíhat (pokračovat) monitorování v případě uzavření úložiště radioaktivního odpadu, jehož jednotlivé části již byly „úplně vyřazeny“, protože u něj bude z jiného titulu pokračovat institucionální kontrola.

Z formálního hlediska (právního) lze rozsah konkrétních povolení omezit ve výroku rozhodnutí na jednotlivé části uzavření úložiště radioaktivního odpadu (jednotlivá pracoviště) tak, aby nedocházelo k duplicitnímu ukládání povinností a aby nebyla narušena časová

souslednost jednotlivých povolení v jednotlivých fázích (jedná se stále o jedno zařízení podléhající uzavření úložiště radioaktivního odpadu, provozované jediným subjektem).

Pakliže se objeví potřeba monitorování i po skončení institucionální kontroly v rámci uzavření úložiště radioaktivního odpadu, nastupuje v roli povinného (zajišťujícího monitorování) stát v souladu s § 107 odst. 4. Tuto činnost by pravděpodobně outsourcoval držitel povolení podle § 9 odst. 2 písm. h) bod 2 - povolení umožňuje monitorování i po „uzavření úložiště radioaktivního odpadu“; tímto outsourcovaným subjektem by mohla být i Správa. Současné znění tohoto ustanovení ovšem nevyklučuje ani využití služeb jiných subjektů.

Výše popsaný problém lze stručně vyjádřit následujícím schématem:

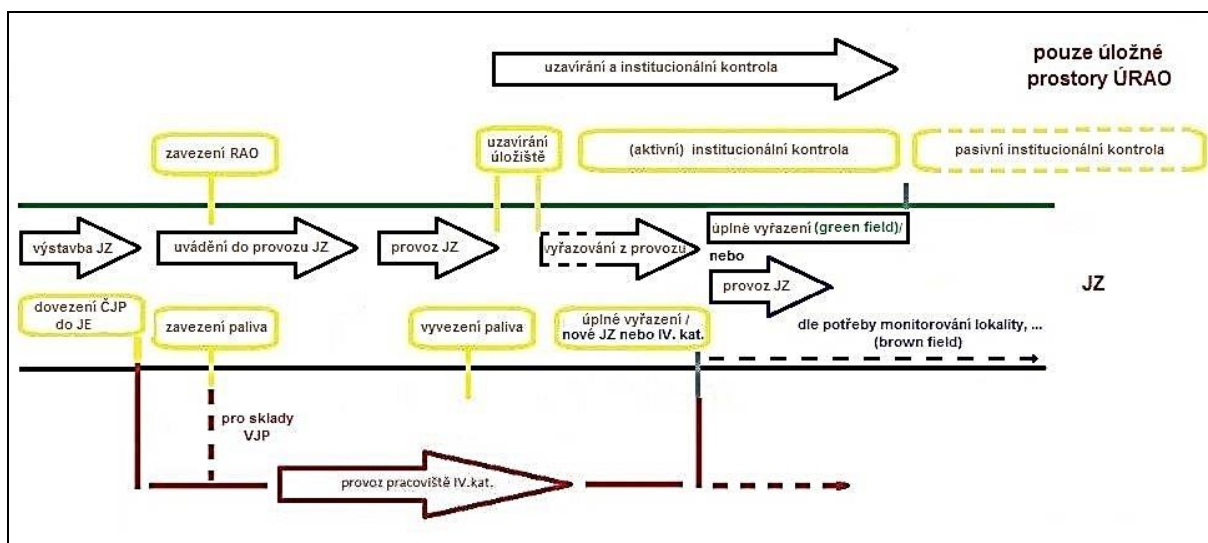

Schéma zároveň ukazuje relativní nezávislost životního cyklu jaderného zařízení a životního cyklu pracoviště IV. kategorie. V rámci jedné z etap životního cyklu pracoviště IV. kategorie (jeho provozu) může probíhat postupně několik etap životního cyklu jaderného zařízení nebo dokonce více jaderných zařízení na pracovišti. Tuto skutečnost odráží ustanovení § 9 zákona.

K § 4

Ustanovení § 4 odst. 1 definuje pojmy z oblasti zvládnání radiační mimořádné události, včetně tohoto výchozího institutu, dříve „havarijní připravenosti“. Na prvním místě je ustanovením provedena definice „radiační mimořádné události“ a klasifikace jednotlivých radiačních mimořádných událostí. Tyto definice jednak reflektují praktickou situaci vzniklou v rámci stávajícího zákona č. 18/1997 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č. 318/2002 Sb., kdy každý z těchto předpisů definoval tyto mimořádné události a navíc odlišně, a snaží se současnou situaci sjednotit. „Radiační mimořádnou událostí“ je stav nejobecnější, tj. jakákoliv situace, která vede nebo může vést k překročení limitů ozáření a vyžaduje opatření k zabránění jejich překročení nebo opatření k zabránění zhoršování situace z pohledu zajištění radiační ochrany. S každou takovou situací zákon spojuje určité očekávané způsoby chování, které mají minimalizovat škody ionizujícím zářením způsobené. „Radiační mimořádnou událostí

prvního stupně“ se rozumí typ radiační mimořádné události, který vyžaduje konkrétní zásah. V případě této události lze však zásah provést a situaci účinně zvládnout prostředky dostupnými, tj. přímo obsluhou nebo směnou provozovatele. „Radiační nehodou“ je taková událost, kterou již nelze vyřešit aktuálně dostupnými nástroji a je nutno zajistit pomoc externích zasahujících osob, zpravidla složek integrovaného záchranného systému. Dalším možným druhem radiační nehody je situace vyvolaná nálezem, zneužitím nebo ztrátou radionuklidového zdroje, tedy stav vzniklý mimo rámec klasické plánované expoziční situace, ovšem zpravidla rovněž vyžadující zásah (z povahy věci však nikdy ne zásah internistů, ale vždy vnějších osob, také zpravidla integrovaného záchranného systému). Pro oba druhy situací je společným definičním znakem nižší závažnost (riziko), projevující se absencí potřeby zavedení opatření na ochranu obyvatelstva. Nejzávažnějším typem události je „radiační havárie“. Základními rysy se událost shoduje s radiační nehodou, rozdíl mezi nimi spočívá v míře rizika implikující potřebu zavedení ochranných opatření pro obyvatele. Radiační havárie vyžaduje zpravidla nejmohutnější zásahy k ochraně zdraví a života a rovněž na prevenci radiačních havárií je v právní úpravě kladen velký důraz.

Samotný termín „zvládání radiační mimořádné události“ je definován jednotlivými fázemi, které jsou součástí tohoto procesu. Jde o systém opatření sloužící ke včasné reakci na tyto události, získání kontroly nad nimi a nápravě jejich následků. Na počátku celého postupu stojí analýza pravděpodobnosti vzniku radiační mimořádné události, která má působit preventivně a poskytnout potřebné informace ke zvládání událostí, které v budoucnu nastanou. Bez analýzy nelze dosáhnout účinné odezvy. Dalším prvkem zvládání je „připravenost“, kterou se rozumí suma opatření umožňující včasnou a účinnou reakci na událost, tedy připravenost k provedení odezvy. Starší právní úprava zákonem č. 18/1997 Sb. regulovala pouze prvek připravenosti na havárie, ovšem za dobu posledních 15 let došlo k výraznému posunu v chápání celé oblasti a jak mezinárodní organizace (MAAE, OECD, EU), tak jiné státy naznačily vhodnost a potřebnost právní úpravy širšího okruhu činností nad rámec pouhé připravenosti, a to v zájmu účinného zvládání těchto událostí. Obdobně postupuje i směrnice BSS. Rozšíření rámce původní právní úpravy je i reakcí na havárii jaderné elektrárny Fukushima Dai Ichi. „Odezvou“ je pak vlastní reakce na událost, vycházející z obou předchozích kroků. Po odeznění události, která je havárií, pak musí následovat náprava touto událostí vzniklé radiační situace, která může mít různou podobu v závislosti na závažnosti a průběhu havárie. Náprava radiační situace vzniklé po havárii musí vycházet z konceptu optimalizované radiační ochrany, tak jak jej zavádí směrnice BSS, a na území vně areálu jaderného zařízení bude realizována v rámci tzv. správy kontaminované oblasti, kterou tato směrnice také nově určuje. Navíc tato náprava vzniklé radiační situace je v případě, že by při radiační havárii došlo k vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu a v jejím důsledku i k narušení základních funkcí státu, součástí celkové obnovy území zasaženého radiační havárií, tak jak ji řeší zákon č. 12/20002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Náprava stavu po události, resp. po havárii, je také součástí odpovědnosti provozovatele činnosti, v jejímž důsledku k havárii došlo, za jadernou škodu. Kromě definice obecného institutu „zvládání radiační mimořádné události“ jeho obsah vymezuje i samotná právní úprava v příslušných částech zákona a obsah definice se odráží i v systematice odpovídající hlavy.

Následující 4 definice náleží do oblasti zabezpečení, ovšem hrají roli rovněž v oblasti zvládnání radiačních mimořádných událostí, resp. ve vymezení „areálu jaderného zařízení“. Jde o různé typy prostorů jaderného zařízení, v nichž jsou v závislosti na nebezpečnost činností v nich vykonávaných uplatňována odstupňovaná zabezpečovací opatření. Zároveň platí, že některé z těchto oblastí jsou koncentrické a uplatňovaná míra ochrany se zintenzivňuje směrem k jejich středu. Jedná se o „vnitřní prostor“, „životně důležitý prostor“, „chráněný prostor“ a „střežený prostor“. Jako definiční znaky zákon využívá umístění jaderných materiálů nebo systémů důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti, tj. přítomnost prvků, které mají zásadní význam z hlediska ochrany před případným zneužitím k protiprávním aktům, jako je např. sabotáž.

„Areál jaderného zařízení“ kromě střeženého prostoru jaderného zařízení zahrnuje i přilehlé prostory s objekty, které jsou využívány pro činnosti zajišťující administrativní, dopravní a obslužný chod držitele povolení a pro který držitel povolení zpracovává vnitřní havarijní plán zajišťující zejména ochranu osob pracujících a nacházejících se jak uvnitř střeženého prostoru, tak i ve výše uvedených přilehlých objektech.

Ustanovení dále definuje pojem „zóna havarijního plánování“ v oblasti zvládnání radiační mimořádné události. „Zóna havarijního plánování“ je oblast stanovená SÚJB na základě návrhu držitele povolení, pro kterou se zpracovává vnější havarijní plán podle zákona č. 239/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcích předpisů a připravují se opatření k omezení havarijního ozáření obyvatelstva a životního prostředí pro případ vzniku radiační havárie. Plocha zóny havarijního plánování navazuje na plochu areálu jaderného zařízení.

Poslední definicí v oblasti zvládnání radiační mimořádné události je „národní radiační havarijní plán“. Jedná se o strategický dokument nejvyšší úrovně, který upravuje podrobnosti provádění zvládnání radiační mimořádné události na území celého státu, vyjma zóny havarijního plánování, jež je z tohoto hlediska pokryta vnějším havarijním plánem. Národní radiační havarijní plán je vzhledem ke svému významu připravován ústředními orgány státní správy a schvalován vládou, která disponuje dostatečnými informacemi a prostředky k určení účinného způsobu ochrany obyvatelstva. Národní radiační havarijní plán je určen pro přípravu na řízení a provádění odezvy na radiační nehodu nebo radiační havárii s dopadem vně zóny havarijního plánování. Doplněním tohoto pojmu k definovanému jak vnitřnímu, tak vnějšmu havarijnímu plánu tak dochází v předkládaném zákoně k jednoznačnému vymezení částí území České republiky, ke kterému se tyto plány (tedy opatření v nich popsaná) vztahují, přičemž je ale toto území pokryto těmito plány úplně.

Odstavec 2 až 4 tohoto ustanovení upravují obecné pojmy z oblasti využívání jaderné energie, resp. zajišťování jaderné bezpečnosti. Výchozím institutem je definice vlastní „jaderné bezpečnosti“, která je sice tradiční a obecně známá, nicméně vyžaduje přesnou reglementaci v zájmu předcházení omylům stran míry odpovědnosti provozovatele jaderného zařízení za její zajištění. Znaky definice „jaderné bezpečnosti“ odrážejí skutečnost, že jaderná bezpečnost je nejen věcí technického stavu zařízení, ale i obsluhujícího personálu, neboť i ten ji může svým zásahem významně ovlivnit, jak ostatně ukazují historické zkušenosti z Černobyli,

Fukushimy, ale i Jaslovských Bohunic. Druhá část definice v podstatě uvádí výčet nežádoucí následky nezajištění jaderné bezpečnosti, u nichž lze nalézt shodu s termíny v oblasti zvládnání radiační mimořádné události. Nezajištění jaderné bezpečnosti může mít za následek uplatnění systému zvládnání radiační mimořádné události. Rovněž tato definice transponuje směrnici 2009/71/Euratom.

Dalším obecným pojmem v oblasti mírového využívání jaderné energie je „činnost související s využíváním jaderné energie“. Tento pojem dotváří rámec zajišťování jaderné bezpečnosti, neboť požadavky stanovené zákonem k dosažení tohoto cíle jsou nezřídka směřovány vůči aktérům těchto činností. Všechny tyto činnosti mají nezanedbatelný význam z hlediska ochrany zdraví, života, majetku a životního prostředí před následky rozvoje štěpné řetězové reakce nebo úniků radionuklidů nebo ionizujícího záření, neboť k těmto nežádoucím důsledkům mohou vést. Většinu z nich považuje stát za natolik strategicky významné (ať již z hlediska národohospodářského či jiného), že jejich výkon podmiňuje obdržet oprávnění k jejich výkonu, povolení.

Normativně významným druhem činností v této oblasti jsou i „činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti“. Jedná se o činnost vykonávanou výhradně fyzickou osobou – jednotlivým pracovníkem subjektu, který vykonává činnosti související s využíváním jaderné energie. Tyto dílčí odborné činnosti mohou zcela zásadně ovlivňovat míru bezpečnosti (jednotlivě i v sumě) a stát proto klade požadavky na jejich vykonavatele, i na subjekt tyto fyzické osoby „zaměstnávající“. Zejména jsou voleny požadavky v oblasti kvalifikace a jejího zajištění u pracovníků, kteří tyto činnosti vykonávají, tzv. „vybraných pracovníků“. Zákon dále stanoví požadavky na tuto kvalifikaci a způsob ověřování, zda je kvalifikace pracovníků zajištěna. SÚJB je dále zmocněn posuzovat tuto kvalifikaci zkouškami a udělovat (či odebírat) oprávnění k výkonu těchto činností. Bez stanovení požadavků na činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti by mohlo nastat nenaplnění jednoho z definičních znaků jaderné bezpečnosti (schopnosti obsluhy zabránit nekontrolovatelnému rozvoji štěpné řetězové reakce atd.).

„Bezpečnostní funkce“ patří ke klíčovým institutům systému jaderné bezpečnosti. K tomu, aby bylo jaderné bezpečnosti dosaženo, musí každé technické vybavení účinně a bez poruchy plnit svoji funkci, jak ostatně plyne i z definice jaderné bezpečnosti. Tím, že provoz probíhá bezporuchově, je dosaženo stavu obecné bezpečnosti, ovšem k docílení jaderné bezpečnosti musí být zajištěn bezvadný stav věcí významných pro jadernou bezpečnost (nazývaných v odborné terminologii i na mezinárodním fóru jako „systémy, konstrukce a komponenty“). K dosažení jaderné bezpečnosti jsou pak nezbytné zejména určité funkce systémů, konstrukcí a komponent, zákonem nazývané „bezpečnostní funkce“.

„Vybraným zařízením“ rozumí zákon součásti jaderného zařízení (věci, stroje, komponenty, systémy atd.) zvláště významné pro zajištění a udržení jaderné bezpečnosti. Zákon na tomto institutu staví celou soustavu norem směřujících především k zajištění potřebné kvality těchto zařízení (stanovením konkrétních technických požadavků na ně a způsobu ověřování jejich naplnění). Jen zajištěním relevantních parametrů těchto zařízení je totiž z technického hlediska možno dosáhnout požadované úrovně jaderné bezpečnosti (jde tedy o prvek jaderné

bezpečnosti její definicí vyjádřený jako „stav a schopnost jaderného zařízení“). Vybrané zařízení je definováno nejen svým vlivem na jadernou bezpečnost, ale konkrétněji i na plnění tzv. bezpečnostních funkcí, které jsou ovšem rovněž jedním z předpokladů dosažení jaderné bezpečnosti. V definici je tento aspekt zdůrazněn záměrně, neboť je východiskem pro právní zakotvení vztahu vybraných zařízení a bezpečnostních funkcí dále v textu zákona.

„Limity a podmínky“ zákon vymezuje jako zvláštní kategorii požadavků na vykonávanou činnost (konkrétně některé fáze životního cyklu jaderného zařízení a nakládání s radioaktivním odpadem). Jejich význam spočívá zejména v důsledné formalizaci jejich přípravy a obsahu (jejich přehled je dokumentem předkládaným SÚJB žadatelem o povolení k posouzení). Definicí zákon vytváří domněnku bezpečného výkonu činnosti (okruh činností je dán přílohou č. 1 atomového zákona – dle druhu povolení, k němuž jsou limity a podmínky požadovány coby dokumentace k žádosti o povolení) – pakliže držitel povolení splní tyto specifické požadavky, dříve odborně posouzené ústředním orgánem státní správy, na činnost je nahlíženo jako na bezpečnou. Při jejich nesplnění tedy dochází k narušení jaderné bezpečnosti.

Institut „technické bezpečnosti“ je fakticky vlastností vybraných zařízení, která demonstruje jeho soulad s technickými požadavky a absenci rizika zařízení pro lidské zdraví a majetek. Ačkoli to zákon výslovně neuvádí (není to nezbytné) zajištění technické bezpečnosti je i předpokladem dosažení jaderné bezpečnosti. Nesplňuje-li vybrané zařízení technické požadavky na něj kladené (což je základním stavebním kamenem definice technické bezpečnosti) je dotčena i jeho kvalita a potenciálně ovlivněna i jaderná bezpečnost. Přesto nelze mít automaticky za to, že nesplnění požadavků na technickou bezpečnost je nezajištěním jaderné bezpečnosti.

„Projekt jaderného zařízení“ považuje zákon za specifický typ výstupu z činnosti směřující k využívání jaderné energie, projektování. Důvodem pro definování pojmu je snaha odlišit tento typ dokumentace od jiných druhů projektové dokumentace, které se vyskytují při procesu výstavby jaderné zařízení, např. podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Na projekt samotný i na způsob jeho přípravy jsou dále v zákoně kladeny požadavky nezbytné k zajištění jaderné bezpečnosti budoucího jaderného zařízení.

Pojem „životní cyklus“ definuje období, po němž jaderné zařízení a činnosti s ním související podléhají regulaci a dozoru státu. Jde o dobu, kdy je jaderné zařízení způsobilé jakoukoli cestou způsobit únik radionuklidů nebo ionizujícího záření nebo jinak ohrozit lidské zdraví a životní prostředí, popř. kdy může dojít v důsledku lidské činnosti k ohrožení jaderné bezpečnosti a dalších bezpečností či zabezpečení.

V neposlední řadě ustanovení odstavce 4 podává definici „fyzické ochrany“, což je systém opatření, jenž má zabránit neoprávněným činnostem s jaderným zařízením nebo jaderným materiálem. Fyzická ochrana tvoří základní kámen významného elementu regulace mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, tzv. „zabezpečení“, tj. „security“. Kromě systému opatření, které mají zajistit ochranu před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření a směřují tedy k dosažení a upevnění soustavy bezpečností, existuje, a je

mezinárodní odbornou veřejností stále více akcentován, i systém prevence před zneužitím zdrojů jaderné energie a ionizujícího záření. Zneužitím („neoprávněnou činností“) je přitom míněno užití zmíněných položek k protiprávnímu jednání s cílem způsobit škodu veřejnému zájmu („malicious act“). Nemusí jít tedy nezbytně o konkrétní trestný čin či přestupek, jak jsou vymezeny příslušnými zvláštními právními úpravami, ovšem dopad těchto skutků z hlediska možného ohrožení lidského života, zdraví nebo životního prostředí může být značný. Typickými skutky, jichž se zabezpečení týká a jimž má fyzická ochrana předcházet jsou krádež (např. za účelem nelegálního prodeje vysoce cenných materiálů), sabotáž či různé formy teroristických útoků. Může však jít i o skutky méně závažné, např. prostý vandalismus, jejichž nezamýšlené dopady mohou být značné. Proto je nutné zajistit nejen ochranu před jadernou energií a ionizujícím zářením, ale v obecném smyslu i ochranu jaderné energii a ionizujícímu záření (resp. činnostem při jejich využívání).

Anglická terminologie v této souvislosti hovoří o „safety“ a „security“ a mezinárodní organizace působící v oblasti tyto dva instituty stále častěji nahlíží jako dva póly jediné obecné ochrany lidí před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření. Navrhovatelé zákona záměrně nepřistoupili k definování termínu „zabezpečení“, který byl zvolen k překladu pojmu „security“, neboť institut je konkrétně vymezen samotným obsahem právní úpravy a nad to jde o pojem obecný, který by nebylo vhodné definovat specifickým způsobem.

„Zabezpečení“ lze tedy považovat za kategorii obecnou, podobně jako „bezpečnost“, která v praxi nachází konkrétní naplnění různými způsoby, jimiž jí je dosahováno. Jedním z těchto způsobů je i „fyzická ochrana“, ovšem současný vývoj v mezinárodněprávní oblasti (hlavně doporučení MAAE) přináší i další formy zajištění „zabezpečení“, a to např. v oblasti softwarové ochrany. Konkrétní náplň pojmu „fyzická ochrana“ je dána následující právní úpravou (viz dále) a zejména prováděcím právním předpisem k ní.

Základním institutem pro stanovení požadavků na zajištění fyzické ochrany je „projektová základní hrozba“, která je rovněž atomovým zákonem definována. Rozumí se jí jevy o určité intenzitě, které mohou narušit fyzickou ochranu, resp. vést v důsledku ke zneužití jaderného zařízení nebo jaderného materiálu. Z povahy věci se bude jednat vždy o hrozbu ztělesňovanou vlastnostmi a schopnostmi konkrétní fyzické osoby, neboť jen ta je schopna svým jednáním uskutečnit konkrétní fyzický útok („malicious act“). Projektová základní hrozba je dále v zákoně použita jako měřítko stanovení pravidel fyzické ochrany. Intenzitě možné hrozby by měl odpovídat i způsob její prevence.

Další definicí v ustanovení § 4 je „fyzikální spouštění“. Jedná se o etapu životního cyklu jaderného zařízení, která následuje po ukončení výstavby jaderného zařízení a předchází tzv. energetickému spouštění. Podstatou fyzikálního spouštění je manipulace s jaderným palivem v jaderném reaktoru a provedení příslušných zkoušek. Cílem definice je především přesné časové (procesní) odlišení jednotlivých etap životního cyklu tak, aby mohly být na příslušného držitele povolení kladeny konkrétní požadavky. Uvádění do provozu, jehož je fyzikální spouštění součástí, je nesmírně složitý proces, který vyžaduje přesné provedení

všech kroků v daném časovém sledu. Proto je nutné etapu definovat a vymežit tak rámec i dalších, předcházejících nebo navazujících etap.

„Energetickým spouštěním jaderného zařízení“ je fáze uvádění do provozu jaderného zařízení následující po tzv. fyzikálním spouštění. Ve fázi energetického spouštění musí být prověřena funkčnost všech systémů jaderného zařízení při výkonu, tzn. při užití jaderného paliva. Jaderné zařízení je uváděno do různých výkonových hladin, a podléhá sérii testů majících za úkol ověřit bezpečnost zařízení a relevanci jeho projektu. Provedení této fáze životního cyklu jaderného zařízení podléhá samostatnému povolovacímu režimu, který má poskytnout státu relevantní informace o způsobilosti provozovatele jaderného zařízení uvést jaderné zařízení do provozu.

Posledním obecným definovaným pojmem je „zvláštní odborná způsobilost“. Rozumí se jí soubor schopností pracovníka (vybraného pracovníka), který hodlá vykonávat činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, jehož existence je předpokladem správného a bezpečného provádění těchto činností. Pakliže má pracovník vyžadované vzdělání, absolvoval odbornou přípravu a má dostatečné praktické zkušenosti, disponuje zvláštní odbornou způsobilostí a je dostatečně kvalifikován, aby zajistil jadernou bezpečnost nebo radiační ochranu. Zvláštní odborná způsobilost je přezkoumávána zkušební komisí ustavenou SÚJB a na základě kladného výsledku zkoušky je vybranému pracovníkovi uděleno oprávnění k výkonu uvedených činností.

K § 5

Ustanovení obsahuje právní úpravu základních principů mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Zde uvedené principy jsou základními stavebními kameny celé právní úpravy, vycházejícími z mezinárodních doporučení i zásad, na nichž je vystavěna právní úprava Euratomu v této oblasti. Předobrazem principů jsou především Safety Fundamentals MAAE, ale i doporučení jiných mezinárodních organizací, např. WENRA, ICRP a OECD (NEA). Účelem zásad ovšem není pouhé teoretické a nenormativní uvození textu zákona, ale stanovení striktních povinností pro skupiny subjektů, které vykonávají činnosti přinášející privátní i společenský prospěch, ale nesoucí i relativně vysoké riziko. Proto část zákona věnovaná deliktním ustanovením neopomíjí ani tyto obecné principy a jejich porušení trestá konkrétními sankcemi. V opačném případě by byly zásady pouze teoretickými deklamacemi, což by ovšem bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, a v některých případech i s právními předpisy Euratomu. Systematicky bylo záměrně zvoleno umístění v úvodu zákona, aby byla zdůrazněna důležitost zásad a jejich prioritní aplikace.

Odstavec první obsahuje princip prevence a zvládnutí havarijních situací, resp. v dikci atomového zákona „radiačních mimořádných událostí“. Tento princip je východiskem pro celou právní úpravu zvládnutí radiační mimořádné události. Dále pak zakotvuje obecnou zásadu bezpečného provádění všech regulovaných činností a požadavek ochrany zdraví a životního prostředí. Poslední písmeno upravuje již zmíněný princip optimalizace, resp. princip ALARA (viz odůvodnění § 3 odst. 1). V tomto případě je vztažen jak na činnosti při

využívání ionizujícího záření, tak na využívání jaderné energie. Díkce zákona má formu povinnosti, jejíž nesplnění je sankcionovatelné. Také toto ustanovení implementuje směrnici BSS.

Odstavec druhý obsahuje zásadu prioritizace bezpečnosti (ať již jaderné bezpečnosti, radiační ochrany nebo zabezpečení – v díkci mezinárodních doporučení „safety“ a „security“) před jakýmikoli jinými zájmy (např. ekonomickými). Zvláště je zdůrazněna povinnost zohlednit současnou úroveň vědy a techniky, která je předpokladem neustálého zvyšování úrovně bezpečnosti a zabezpečování a reakcí na potenciálně rostoucí riziko.

Tento odstavec také transformuje do českého právního řádu obecně známý princip „odůvodnění“ („justification“), který vyžaduje, aby každá činnost zahrnující jadernou energii nebo ionizující záření byla zdůvodněna přínosem, který z ní plyne. Tento přínos musí převážít nad riziky, která činnost přináší. V opačném případě je činnost zcela zapovězena. Odůvodnění je zásadním principem, který musí být aplikován v běžné praxi. Jakkoli je jeho aplikace obtížná, zejména pro značný stupeň neurčitosti, vzhledem k ambivalentní povaze jaderné energie a ionizujícího záření jej nelze pominout. Absolutní zákaz nezdůvodněných činností je dále podpořen i sankčními ustanoveními v zákoně. Zásada je globálně uznávána mezinárodními vládními i odbornými organizacemi a objevuje se nejen v jejich doporučeních (MAAE, ICRP), ale i ve směrnici BSS. Princip se v konkrétnější podobě objevuje v atomovém zákoně i na jiných místech, čímž dochází k jeho aplikaci ve specifických situacích, u nichž by v praxi mohly vzniknout pochybnosti o jeho použitelnosti. Písmeno b) zavádí povinnost provést hodnocení vykonávané činnosti z hlediska toho, zda ji lze považovat za zdůvodněnou. Toho lze docílit pouze, jsou-li poměřeny přínosy činnosti s možnými riziky. Písmeno c) odůvodnění upřesňuje s ohledem na postupy nevyužívající jadernou energii a ionizující záření. Lze dovodit, že pokud existuje postup nevyužívající rizikové zdroje, měl by být upřednostněn, jinak nelze považovat činnost za zdůvodněnou. Samozřejmě nelze tento požadavek aplikovat absolutně, protože konkrétní okolnosti mohou vést i k opačnému závěru, je však nutno tuto okolnost uvážít. Písmeno d) pak vymezuje předpoklady, za nichž lze považovat činnost za odůvodněnou – tj. pouze pokud přínosy převážít nad riziky. Písmeno e) upřesňuje aplikaci principu odůvodnění v situacích, kdy se v praxi objeví nové a důležité poznatky o účinnosti nebo možných důsledcích vykonávané činnosti nebo nové a důležité údaje o jiných technických postupech nebo technologiích. Nové informace původně provedené odůvodnění relativizují, neboť se může následkem pokroku ukázat, že dříve odůvodněná (ale i neodůvodněná) činnost ztratila své opodstatnění (popř. jej nalezla). Pak by měla být považována za odůvodněnou, jelikož rizika z ní plynoucí jsou akceptovatelná, a vykonávána bez omezení, nebo naopak. Ustanovení implementuje směrnici BSS.

Odstavec 3 výslovně uvádí možná opatření, jimiž lze dosáhnout stavu „odůvodnění“ činnosti, a to specificky pro jednotlivé expoziční situace. Pakliže budou takováto opatření provedena, činnost lze považovat za odůvodněnou (nestanoví-li zákon dále jinak). Zákon záměrně ponechává konkrétní opatření na osobě chystající se činnosti vykonávat, neboť škála činností a možných opatření k dosažení jejich odůvodnění je v praxi extrémní a jakékoli bližší vymezení by mohlo vést k nežádoucím hospodářským dopadům (např. by mohlo být eliminováno stejně účinné, ovšem úspornější opatření).

V ustanovení odstavce 4 je zakotven klíčový mezinárodně uznávaný princip nepřenositelnosti odpovědnosti za bezpečnost na jinou osobu. Nositelem této odpovědnosti (tj. povinnosti zajistit soustavu bezpečnosti) je a vždy zůstane primárně vykonavatel činnosti, který je v naprosté většině případů držitelem povolení podle atomového zákona. Ustanovení implementuje směrnici 2009/71/Euratom.

Povinnost hodnocení úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení v případě nových významných informací o rizicích a následcích činností dle odstavce 5 má zajistit její zachování, resp. soustavné zvyšování vzhledem k výchozímu stavu. S vývojem nových technologií a příchodem nových vědeckých poznatků se mohou objevit i nové možnosti snížení rizik. Ty by měly být využity v zájmu ochrany lidského zdraví, života a životního prostředí. Obdobný požadavek je vztažen i na přijetí navazujících opatření – nově odhalené možnosti by měly být využity tak, aby byl zajištěn soulad s požadavky právní úpravy, které de iure stanoví minimální předpoklady zajištění dotčených bezpečností (jaderná bezpečnost, radiační ochrana, technická bezpečnost, zvládnutí radiační mimořádné události atd.) a zabezpečení. Též tato zásada pramení z doporučení MAAE (Safety fundamentals).

Zároveň je tímto ustanovením zakotven příbuzný obecný princip neustálé evaluace a zlepšování uplatňování výše všech principů v praxi. Postupný vědeckotechnický pokrok v oblasti nesporně vede ke zvyšování soustavy bezpečnosti i zabezpečení. Jak již bylo naznačeno, míra ohrožení plynoucího z vykonávaných činností nemůže být zcela nulová, a proto je nezbytné, aby docházelo k neustálému zlepšování stavu věcí, resp. prostředků ochrany proti tomuto ohrožení. Jak ukázaly např. nešťastné události na zařízení Fukushima Dai Ichi, ani při nejlepším možném zajištění bezpečnosti nelze absolutně vyloučit selhání prostředků ochrany nebo personálu. Je tedy nutné neustrnout ve snaze zajistit bezpečnosti. Normativní podobu tomuto snažení dává právě dotčený odstavec, který ukládá povinnost širokému okruhu subjektů využívajících jadernou energii nebo vykonávajících činnosti v rámci expozičních situací. Hodnocení naplňování principů pak musí být prováděno soustavně ve smyslu nepřetržitosti a komplexně ve smyslu celostního přístupu. V opačném případě by mohlo docházet k obcházení tohoto principu a tím i nezajištění potřebné úrovně bezpečnosti.

Odstavec 6 stanoví povinnost vykonavatele dotčených činností provést (či zajistit) zabezpečení. Zabezpečení není definováno, neboť je mu věnována samostatná hlava zákona a zabezpečení je tak vymezeno samotným obsahem právní úpravy. Zabezpečení je tuzemskou obdobou institutu, který je v mezinárodněprávní sféře znám (a stále více akcentován) jako „security“ (viz např. Úmluva o fyzické ochraně; doporučení MAAE). Jde o systém opatření, který má zajistit ochranu činností a zdrojů před jejich zneužitím, zejména formou trestné činnosti (sabotáž, krádež, terorismus). Důsledkem takového zneužití nemusí být nezbytně ohrožení radiační ochrany, jaderné bezpečnosti atp., nýbrž způsobení ohrožení či škody bez přímé ingerence jaderné energie nebo ionizujícího záření. Okruh těchto potenciálně nebezpečných aktivit nelze stanovit výčtem, a proto není k definici přistoupeno. Je ovšem nutné v zájmu ochrany před důsledky takového zneužití právně stanovit standardy vytvoření a udržování tohoto systému. Také tato povinnost je provázána příslušnou deliktní skutkovou podstatou.

Při využívání jaderné energie, resp. při zajišťování jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení, patří k výchozím předpokladům i využívání zpětné vazby, takto upraven v odstavci 7. Jde o obecně známý a zavedený institut hodnocení a využívání zkušeností získaných z určitého procesu. V oblasti mírového využívání jaderné energie ovšem nabývá, vzhledem k neustálé potřebě zajišťovat a zdokonalovat ochranu před riziky, zvláštního významu.

Odstavec 8 stanoví povinnost všech subjektů činných při využívání jaderné energie a ionizujícího záření uplatňovat tzv. odstupňovaný přístup („graded approach“). Opět jde o obecně známý princip, široce uplatňovaný v mezinárodních doporučeních a zahraničních právních úpravách v oblasti (např. MAAE) a v evropské legislativě (např. směrnice 2011/70/Euratom). Ani v českém právním řádu již není novinkou, neboť jej využívala vyhláška č. 309/2005 Sb., o zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení. Princip ukládá povinnost zohlednit při zajišťování ochrany veřejnému zájmu relevantní zdroje odstupňovaným přístupem, tj. tak, aby byla vždy vzata v úvahu konkrétní dostupnost a význam prostředků k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení a závažnost vykonávané činnosti. Z principu lze dovodit, že musí být vždy zajištěn jistý minimální standard, jehož meze stanoví požadavky právní úpravy, v dalším (a konkrétním) lze však postupovat nestejně – odstupňovaně. Ustanovení poskytuje i vodítka k uplatnění odstupňovaného přístupu. V první řadě je to možnost ozáření, tj. ohrožení veřejného zájmu chráněného právní úpravou, v dalším musí dotčený subjekt vzít v úvahu technické parametry vykonávané činnosti, a to včetně typu zařízení, na němž je provozována. Tento výčet lze, vzhledem k obecné povaze principu, považovat za neuzavřený.

K § 6

Ustanovení § 6 obsahuje obecné povinnosti k zajištění mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Katalog těchto povinností je opět tradiční a vyskytuje se i v cizích právních úpravách. Smyslem těchto obecných povinností, které směřují často i vůči osobám, jež přímo neparticipují na činnostech v rámci expozičních situací nebo na činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie, je předcházet zneužití jaderné energie nebo ionizujícího záření k účelům porušujícím obecný zájem chráněný celou právní úpravou. Povinnosti zejména směřují proti nemírovému využívání jaderné energie a ionizujícího záření, jejich zneužití k trestné činnosti nebo nežádoucímu (nepředvídatelnému, náhodnému) ozáření. Povinnosti plynou dílem z mezinárodních závazků České republiky (např. zákaz využívat jadernou energii k jiným než mírovým účelům ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní), dílem z práva Euratomu (směrnice BSS).

Ustanovení odstavce 1 obsahuje elementární povinnost celého využívání jaderné energie a ionizujícího záření – povinnost využívat je pouze k mírovým účelům. K tomuto se zavázala Česká republika některými mezinárodními smlouvami a plnění této povinnosti je předpokladem mírového soužití světového společenství.

Povinnosti v odstavcích 2 až 7 mají charakter poskytnutí informací stanoveným orgánům veřejné moci, a to o skutečnostech důležitých z hlediska zajištění ochrany před účinky jaderné energie a ionizujícího záření. Právní úprava předpokládá, že oznamovatel (subjekt disponující potřebnou informací) nemá potřebné kapacity k řešení krizové situace, na niž narazí, např. nález zdroje ionizujícího záření, nebo že informace má zásadní význam pro zajištění uvedené ochrany, k níž je třeba určitá míra ingerence státu (ať již ve formě obecné správní činnosti nebo kontroly). Informovaným orgánem veřejné moci je zpravidla SÚJB, v případech s možným trestněprávním prvkem pak v zájmu rychlosti a účinnosti zásahu na prvním místě Policie České republiky. Policie předá informace SÚJB, což je zcela v duchu požadavku nezatěžovat soukromé osoby nadměrnou administrativní zátěží. Cílem alternativního výčtu orgánů, které by měly být informovány, bylo zejména toto snížení administrativní zátěže oznamovatelů. Kumulativní výčet dosavadního zákona č. 18/1997 Sb. vyžadoval oznámení oběma orgánům veřejné moci, což se v současné době jeví být nadbytečné, neboť orgány spolu mají účinně kooperovat a relevantní informace sdílet. Zároveň je snahou navrhovatelů vyloučení případného opomenutí SÚJB ze strany Policie České republiky (v praxi se tak děje).

Poslední odstavec ustanovení zmocňuje k vydání prováděcích předpisů upravujících detaily některých informačních povinností, tj. těch, u nichž je nutno orgánu státní správy k účinnému provedení relevantních opatření sdělit informace v konkrétním rozsahu.

K § 7 a 8

Právní úprava obecně zakázaných činností má podobný charakter jako obecné povinnosti v § 6. Také v tomto případě jde zčásti o transformaci mezinárodních smluv do atomového zákona (např. Smlouva o nešíření jaderných zbraní), část povinností vychází ze směrnice BSS. Zákazy směřují proti komukoli, kdo by se mohl dopustit nežádoucí činnosti, nikoli výhradně proti osobám, které vykonávají činnosti v rámci expozičních situací nebo na činnostech souvisejících s využíváním jaderné energie. Prvé dva odstavce zakazují aktivity, které by mohly vést k vývoji či výrobě jaderné zbraně – Česká republika patří mezi státy prosté jaderných zbraní, k čemuž se zavázala mnohostrannými mezinárodními úmluvami. Atomový zákon je v tomto směru komplementární k právní úpravě obsažené v § 282 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Odstavce 3 až 5 také vycházejí z mezinárodních právních úprav, jimiž je Česká republika vázána, tentokrát ovšem v oblasti nakládání s radioaktivními odpady a v zájmu jeho bezpečnosti. Nastavený režim vychází z premisy, dle níž každý stát odpovídá primárně za vlastní radioaktivní odpad a nese náklady s ním spojené (jež jsou značné a měly by být neseny především původcem tohoto odpadu), proto je dovoz do České republiky zakázán, resp. omezen na případy, kdy dojde k jeho účinné likvidaci. Vývoz do států, které nejsou schopny zajistit účinné a bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem, je pak zcela zakázán. Radioaktivní odpad je tedy především záležitostí domovského státu jeho původce, zároveň však je zdůrazněn i jeho globální rozměr a nutnost mezinárodního společenství do jisté míry kooperovat na jeho zneškodnění, alespoň v rovině předcházení nesprávnému nakládání s ním.

Tento režim se v obecné rovině uplatňuje i při přesunech zmíněných věcí v rámci Euratomu. Podobný důvod vede k zákazu transferu jaderné položky (odstavec 6), byť zdrojem nebezpečí je v tomto případě její zneužití k vývoji nebo výrobě jaderné zbraně.

Se zákazy v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem tematicky souvisí zákaz v odstavci 1 ustanovení § 8 týkající se činnosti, která by mohla vést k narušení izolačních bariér úložných prostor úložiště radioaktivního odpadu a ke kontaminaci lidí nebo složek životního prostředí. Úložiště je nezdělané umístěno v podzemí a nacházejí se nad ním pozemky využívané k běžným lidským činnostem. Ty úložišti ani uloženému radioaktivnímu odpadu zpravidla nikterak neškodí, ovšem je třeba mít na paměti, že jisté riziko ohrožení existuje. Protože životnost úložiště je značně dlouhá (nejméně několik desítek let, spíše však několik tisíc let), nelze účinně zajistit prevenci před podobným ohrožením běžnou správní činností ze strany státu (vydání povolení, stanovení uzávěry, apod.). Obecný zákaz se proto jeví být přínosnější.

Zákazy v odstavcích 2 až 5 spadají do sféry využívání ionizujícího záření, resp. zajištění radiační ochrany. Zákaz přidávání radionuklidů do hraček, potravin, šperků a kosmetiky a komerční využití těchto produktů je pro Českou republiku stanoven ve směrnici BSS a v doporučeních ICRP. Takové „obohacování“ je odbornou veřejností, ale i legislativci na mezinárodní úrovni, považováno za nezdůvodněné a obzvláště nebezpečné pro možnost značné a obtížně kontrolovatelné proliferace. Totéž pravidlo pak platí pro aktivaci materiálu. Zvláštní režim zasluhují i spotřební výrobky s přidanou radioaktivní látkou. Uvolnění takových výrobků veřejnosti je obtížně sledovatelné a regulovatelné a může, zvláště ve velkých množstvích, být zdrojem státem neusměrnitelného zdravotního rizika. Je proto nutné na tento typ výrobků klást zvýšené požadavky z hlediska radiační ochrany již při výrobě, resp. dovozu či vývozu a zpřístupnění veřejnosti zakázat v případě výrobků, které tento režim nesplňují. V poslední době se tento problém stává aktuálnější v důsledku dovozu drobných spotřebních výrobků (klíčenky s přidanými radionuklidy) zejména z Čínské lidové republiky. Rovněž ředění materiálu s obsahem radionuklidu za účelem jeho uvolňování z pracoviště bez povolení SÚJB vytváří nebezpečnou situaci v potenciální a nekontrolované kumulaci takového materiálu po vypuštění, a tím opětovným nárůstu aktivity až na nebezpečnou úroveň. Stát je povinen v zájmu ochrany lidského zdraví a životního prostředí udržovat přehled o těchto rizicích a usměrňovat je formou povolení. Postup uvedený v tomto ustanovení by byl v podstatě obcházením zákona, jeho výslovný zákaz, nad to spojený s odpovídající sankcí, však umožní předcházet nežádoucímu jednání účinněji.

Další zákaz v této oblasti směřuje vůči autonomním ionizačním hlásičům požáru. Na základě vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, musí být domácnosti ve všech nových objektech (rodinné domy, byty v bytových domech, ubytovny, zdravotnická zařízení) od 1. 7. 2008 vybaveny autonomními hlásiči požáru (min. 1 kus hlásiče) a navíc rodinné domy přenosnými hasicími přístroji (min. 1 kus hasicího přístroje s hasicí schopností nejméně 34A). Autonomní hlásiče požáru jsou určeny pro instalaci v domácnostech. Tedy v běžném prostředí, kde jsou kromě kuchyně plně dostačující optické hlásiče. V kuchyních nad varnými deskami se používá tepelný hlásič, kde v případě vzniku požáru dojde k nárůstu teploty. Optické hlásiče v posledních letech výrazně zkrátily reakční

dobu a mohou spolu s tepelnými hlásiči požáru plně nahradit doposud často používané ionizační hlásiče požáru.

Toto ustanovení odráží praktické využití principu zdůvodnění. V minulosti bylo používání autonomních ionizačních hlásičů požáru zdůvodněno, protože se jednalo o jedinou funkční a zároveň finančně dostupnou variantu, jejíž přínos při ochraně zdraví, životů a majetku při detekci požáru byl převažující nad rizikem z ionizujícího záření. V současnosti jsou však dostupné jiné druhy hlásičů se stejnou účinností v detekci požárů, které nejsou zatíženy tímto rizikem (např. optické). Autonomní ionizační hlásič jako spotřební výrobek s přidanými radionuklidy je sice vyráběn nebo dovážen držiteli povolení a konečný uživatel má povinnost jej po vyřazení vrátit zpět k bezpečné likvidaci, ale prakticky nelze zajistit dodržování tohoto požadavku a vyřazený hlásič většinou uživatel vyhodí do komunálního odpadu. Navíc v dnešní době lze spotřební výrobky s přidanými radionuklidy koupit na internetu i mimo území České republiky a tím pádem úplně bez regulace.

Stejně jako i jiné členské státy Euratomu (např. Francie), nově i Česká republika se rozhodla zdůvodnění použití autonomních ionizačních hlásičů požáru přehodnotit a zakázat jejich další rozšiřování. Již instalované hlásiče přitom mohou být dále používány, počítá se s tím, že budou postupně vyměňovány po uplynutí doby jejich životnosti. Odborným sporům o zdůvodnění zde zakázaných činností se zákon snaží předejít výslovným ustanovením.

Poslední odstavce obsahuje další specifikaci principu odůvodnění pro případ záměrného ozáření člověka. Tato činnost přináší potenciální přímé riziko lidskému zdraví, a proto je požadavek na její zdůvodnění formulován striktněji. Činnost tohoto typu musí přinášet pozitiva významně vyšší, nežli jsou rizika z ní plynoucí. Nestačí tedy pouhé vědomí přínosu, ale je nutný zásadní přínos. Může jít např. o ozařování v rámci biomedicínského výzkumu, ale také o léčbu s využitím ionizujícího záření, u nichž je váha přínosu zřejmá. Naopak přínos v případech ozařování pro bezpečnostní účely (např. celotělové rentgeny na letištích) je diskutabilní, zejména s ohledem na existenci řady alternativních metod bez ionizujícího záření. V takovém případě lze nezdůvodněnost činnosti považovat za samozřejmou.

K § 9

Toto ustanovení má klíčový význam pro ostatní části právní úpravy z hlediska usměrnění činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Konceptně vychází z § 9 zákona č. 18/1997 Sb., do něž promítá řadu souvisejících ustanovení, v dřívější úpravě se nacházejících v prováděcích právních předpisech. Takový stav ovšem odporoval zásadám výhrady zákona a proto musela být provedena zásadní reforma celého systému. Ustanovení podává výčet činností, které podléhají povolení SÚJB. Povolení SÚJB, vydané formou rozhodnutí ve smyslu § 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je nástrojem udělení oprávnění k výkonu těchto činností. Enumerované aktivity jsou z hlediska ochrany před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření natolik závažné, resp. je s nimi spojena tak vysoká míra rizika, že stát musí mít zájem na tom rozhodnout, samozřejmě na základě relevantního odborného posouzení, zda a za jakých podmínek budou vykonávány.

Tento přístup je ostatně globálně sdílen a jeho odezvu můžeme nalézt u všech členských států MAAE a Euratomu.

Systematicky je ustanovení členěno na několik celků, které odrážejí jednotlivé, relativně uzavřené, oblasti příbuzných činností v rámci celé působnosti zákona. Odstavec 1 stanoví okruh povolovaných činností souvisejících s využíváním jaderné energie a odstavec 2 činností v rámci expozičních situací. Tyto dvě oblasti se místy vzájemně prolínají a pokrývají celý cyklus života jaderného zařízení od jeho umístování až po vyřazování, včetně souvisejících aspektů, jako je provoz pracoviště IV. kategorie se zdroji ionizujícího záření, který probíhá paralelně s procesem zprovozňování, běžného provozu a vyřazování z provozu jaderného zařízení. Již v době, kdy ještě není spuštěn provoz jaderného zařízení, tedy spuštěn reaktor, probíhají činnosti, které mohou vést k ozáření a které je tedy nutno regulovat z hlediska radiační ochrany, tj. vydat povolení k provozu pracoviště IV. kategorie (jde zejména o přípravu paliva k zavezení do reaktoru). V odstavci 2 jsou pod písm. h) a i) uvedeny činnosti, které mají charakter služeb. Pokud není uvedeno jinak (jako v případě provádění osobní dozimetrie), je povolení k dané činnosti vydáváno pouze, je-li činnost prováděna dodavatelským způsobem. V případě, že by ji subjekt vykonával sám, pro svoji potřebu, povolení nepotřebuje.

Oproti stávající právní úpravě je jednoznačně specifikována jako činnost vyžadující povolení „poskytování služeb v kontrolovaném pásmu provozovateli pracoviště IV. kategorie“. Formulace „provozovateli“ pak má za cíl odlišit služby poskytované provozovateli pracoviště od služeb poskytovaných jeho dodavatelům a zabránit tak rozmělnění odpovědnosti za radiační ochranu pracovníků prakticky nekontrolovatelným řetězením dodavatelů. Odpovědnost za radiační ochranu pracovníků je pak jednoznačně definována v dalších ustanoveních zákona (§ 69, § 72).

Odstavec 3 dále stanoví okruh činností v rámci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem, odstavec 4 činností při přepravě radioaktivní nebo štěpné látky, odstavec 5 činností v oblasti nešíření jaderných zbraní a odstavec 6 činností při přípravě pracovníků vykonávajících činnosti, u nichž je vyžadována zvláštní odborná způsobilost. Odstavec 7 upravuje zvláštní druh deklaratorního aktu, povolení k úplnému vyřazení, který se průřezově dotýká oblastí vykonávání činností souvisejících s využíváním jaderné energie, vykonávání činností v rámci expozičních situací a nakládání s radioaktivním odpadem. Výčet činností v tomto ustanovení je taxativní a pokrývá celou šíři dotčené oblasti. Díkce § 9 také vymezuje povolované činnosti způsobem reagujícím na existenci jiných dvou forem regulace, jež právní úprava využívá – registrace a ohlášení.

Konkrétní činnosti podléhající povolení ze strany státu byly voleny tak, aby nedocházelo k omezujícím zásahům do podnikatelské sféry, ovšem nejen do ní, nadbytečně. Jedná se skutečně výhradně o aktivity, jejichž závažnost (potenciální nebezpečnost) vyžaduje odborné posouzení nezávislým způsobem. Zároveň je nezbytné zachovat možnost státu neumožnit výkon těchto činností, pakliže nebudou splněny zákonem stanovené podmínky, resp. podmínky stanovené k ochraně veřejného zájmu. Část povolovaných činností pramení i z právních předpisů Euratomu (konkrétně směrnice BSS, 2006/117/Euratom,

2011/70/Euratom, 2009/71/Euratom), mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána (např. Úmluva o jaderné bezpečnosti – viz čl. 1, 10, 18 a 19) a z mezinárodních doporučení (např. Fundamental Safety Principles, Series No. SF-1, 2006; Safety Assessment for Facilities and Activities General Safety Requirements Part 4, Series No. GSR Part 4, 2009).

Poslední odstavec ustanovení vymezuje vztah povoloovaných činností a povolení k zákonu č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb. Většina činností regulovaných § 9 atomového zákona není službami ve smyslu zákona o volném pohybu služeb. Regulace v atomovém zákoně u většiny povolovacích režimů v § 9 atomového zákona disponuje zvláštním charakterem – ačkoli je dikce zákona volena tak, že vyvolává dojem regulace činností, právně upraven je konkrétní materiální předmět těchto činností. Jinak řečeno, regulována ze strany státu není aktivita samotná, nýbrž její výsledek (ať již hmotný, či nehmotný). Aktivitu samotnou již z povahy věci dotčených činností nelze vykonávat dodavatelským způsobem či ve prospěch druhého, což je implicitní definiční znak služeb, jak jsou definovány v čl. 4 směrnice o službách na vnitřním trhu a v zákoně o volném pohybu služeb. První věta ustanovení toliko předchází případným interpretačním nejasnostem stran toho, zda povolované činnosti jsou službami, a spadají do režimu zákona o volném pohybu služeb, či nikoli.

Tato charakteristická povaha činností dle § 9 atomového zákona (s výjimkou činností dle § 9 odst. 2 písm. h) a i) a odstavce 6 atomového zákona, které jsou službami či zahrnují i aktivity povahy služeb), a tím i vyloučení všech těchto činností z režimu zákona o volném pohybu služeb, byla pro potřeby změny atomového zákona v souvislosti s přijetím zákona o volném pohybu služeb vyjasněna na meziresortních jednáních mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu a SÚJB v průběhu roku 2007. V otázce neuzítí zákona o volném pohybu služeb na většinu povolovacích režimů ve smyslu atomového zákona nebylo a není mezi zmíněnými resorty sporu.

Povolení dle atomového zákona je dle věty druhé odstavce 8 požadováno po všech subjektech z jiných členských států EU, ať již jsou v České republice usazeny či poskytují služby přeshraničně. Velmi specifické technické aspekty, individuálně odpovídající podmínkám konkrétního pracoviště či zařízení, jsou zohledňovány právě při vydávání povolení dle atomového zákona SÚJB. Absence procesu vydávání povolení orgánem České republiky při přeshraničním poskytování této služby, jak ji předpokládá zákon o volném pohybu služeb, by zásadním způsobem narušila kulturu ochrany před nežádoucími účinky ionizujícího záření v České republice, neboť oprávnění jinými členskými státy k provádění téže činnosti nemohou z povahy věci odpovídat povolením dle atomového zákona, resp. požadavky kladené na dotčené subjekty v České republice při vydávání povolení jsou zcela odlišné od požadavků v jiných členských státech. Ostatně i Evropská komise konstatovala již v roce 2007, že povolovací režimy v této oblasti lze považovat za plně odůvodněné právě s ohledem na převažující důvody, jako jsou ochrana životního prostředí a lidského zdraví.

Požadavky volného pohybu služeb, jak jsou artikulovány v zákoně o volném pohybu služeb, rovněž narážejí na principy radiační ochrany dle směrnice BSS (vyžadující povolení k určitým druhům činnosti bez ohledu na to, jakým způsobem jsou poskytovány). S ohledem na tyto požadavky směrnice Euratomu pak nelze užít některé instituty podle zákona o volném

pohybu služeb, např. výše zmíněné nevydávání povolení k přeshraničnímu poskytování služby. Ostatní instituty zákona o volném pohybu služeb budou uplatňovány bez omezení.

K § 10

Druhou formou vzniku oprávnění k vykonávání určitých činností je registrace prováděná SÚJB. Tento přístup je zcela v souladu s mezinárodními doporučeními, která vyžadují zavedení tzv. odstupňovaného přístupu, který vychází z hodnocení rizik spojených s používáním daného zdroje záření, a je rovněž transpoziční vůči směrnici BSS, která rozlišuje tři úrovně regulatorních aktů. Registrace je spojena s méně formalizovaným postupem a na rozdíl od povolení není předmětem registrace stanovení podmínek vykonávané činnosti. Ustanovení vymezuje okruh činností podléhajících registraci. Jedná se výlučně o činnosti v oblasti využívání ionizujícího záření, které představují nižší riziko pro zdraví lidí a životní prostředí. Konkrétně se jedná o používání některých zdrojů ionizujícího záření, obecně velmi rozšířených, splňujících jednotná technická kritéria a s vysokou úrovní bezpečnosti, a dovoz, vývoz a distribuci generátorů záření, které generují ionizující záření pouze po záměrném uvedení do provozu, takže riziko plynoucí z registrovaných činností je relativně malé.

Zavedení registrace povede zejména ke snížení administrativní zátěže u uživatelů těchto zdrojů záření, kterých je řádově několik tisíc. Uživatelé se velmi často vypořádali s požadavkem na zabezpečení dohlížející osoby nebo osoby s přímou odpovědností za radiační ochranu tak, že si ji zajistili smluvně – což není z hlediska radiační ochrany žádoucí a navíc to znamená vícenáklady pro tyto uživatele (odhad úspory v řádech tisíců ročně na jednoho uživatele – takže v celkovém rozsahu milióny Kč). Na druhé straně dojde i k úspoře kapacit SÚJB, které budou využity mnohem efektivněji v oblasti významných zdrojů záření spojených s větší mírou rizika.

K § 11

Nejméně formalizovaným a omezujícím způsobem regulace činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření je ohlášení. Zákon předpokládá ohlášení pouze u činností nejméně riskantních, jejichž vykonávání by však mělo probíhat za zákonem stanovených podmínek. Proto stát v jejich případě rezignuje na vydání správního aktu, jímž by případně výkon činnosti omezil či zcela zapověděl, ale vystačí si pouze se vzetím vykonávané činnosti na vědomí. Ohlášení je však nutné zachovat proto, aby příslušný orgán státní správy získal informaci o vykonávané činnosti a mohl na ni soustředit svoji kontrolní činnost. Tuto formu regulační činnosti předjímá i směrnice BSS.

Okruh ohlašovaných činností je omezený na činnosti malé závažnosti, jimiž jsou používání drobných zdrojů ionizujícího záření a provádění mezinárodního transferu jaderné položky v rámci EU. Jedná se o činnosti, jejichž dopad na zákonem chráněný zájem je nižší a u nichž jsou zajištěny i jiné formy veřejné správy (např. provádění schvalování typu u používaných zdrojů ionizujícího záření), stále však zůstává nezbytné zachovat jistý způsob vrchnostenské

kontroly nad jejich vykonáváním. Nad to je z ohlašování používání drobných zdrojů stanovena i výjimka pro používání zdrojů ionizujícího záření k nelékařskému ozáření např. tzv. bezpečnostních scannerů (rentgenů), které podléhají povolení, jelikož jejich použití potenciálně dopadá na značnou část populace (např. při plném využití Letištěm Václava Havla v Ruzyni by se ročně jednalo o 10 milionů lidí). Transfer jaderných položek v rámci EU není dovozem ani vývozem, což odpovídá právu Euratomu, a v zájmu prevence vytváření překážek společnému trhu je tak zachována pouze ohlašovací povinnost (na rozdíl od dovozu ze států mimo EU nebo vývozu do států mimo EU, které vyžadují povolení Úřadu).

K § 12

Atomový zákon usměrňuje činnosti s dopadem na zákonem chráněný zájem a oblast jeho působnosti řadou správních aktů různé povahy. Formálně vzato se jedná o rozhodnutí ve smyslu § 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, z hlediska materiálního jde ovšem o rozhodnutí konstitutivní či deklaratorní, o povolení či oprávnění k výkonu určitých činností, o provedení registrace (a tím vzniku oprávnění vykonávat určitou činnost podle zákona) a o certifikaci typu některých zařízení. Ustanovení § 12 připouští, aby některé zvláštní případy výkonu těchto činností byly prováděny bez těchto rozhodnutí (vrchnostenských souhlasů), vždy však z důvodu naléhavé potřeby ochrany zdraví, života nebo životního prostředí, tj. nastane-li radiační mimořádná událost a zásah je nezbytný.

K § 13 až 15

Ustanovení stanoví požadavky kladené na žadatele o povolení a registraci. Souhrn požadavků a konstrukce právní úpravy vychází z dosavadní právní úpravy prověřené letitou úspěšnou aplikací. Požadavky se také nevymykají zvyklostem českého právního řádu na tomto poli a podobné úpravy lze nalézt i v jiných zákonech. Cílem těchto požadavků je zajištění správného a zákonného výkonu povolované nebo registrované činnosti. Takový výkon mohou zajistit pouze osoby disponující určitými vlastnostmi, jmenovitě svéprávností, bezúhonností a odbornou způsobilostí. Absence některé z těchto vlastností by mohla vést k ohrožení zájmů chráněných atomovým zákonem.

Bezúhonnost vymezuje atomový zákon specifickým způsobem ve vztahu k povolované nebo registrované činnosti. Lze mít za to, že osoba pravomocně odsouzená pro spáchání trestného činu souvisejícího s povolovanou nebo registrovanou činností je náchylnější k opakování potenciálně riskantního jednání. V zájmu předcházení ohrožení zájmu chráněného atomovým zákonem proto není takové osobě povolení či registrace udělena, nikoli coby forma sankce svého druhu, ale jako jeden z prostředků ochrany před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření. Obdobný postup je v případě povolované činnosti užit také pro trestné činy, které přímo nesouvisí s povolovanou činností, ovšem jsou závažnější povahy. Osoba, která spáchala v minulosti relativně závažný trestný čin, představuje potenciální riziko z hlediska požadavku na zajišťování soustavy bezpečností a zabezpečení. Atomový zákon

nově upravuje bezúhonnost právnických osob (užitím neutrálního výrazu „osoba“). Zákon dále upravuje problematiku prokazování bezúhonnosti, a to rutinním způsobem obdobným jiným právním úpravám. SÚJB bude na základě výpisu z Rejstříku trestů posuzovat tuto záležitost věcně, na základě skutkových znaků jednotlivých trestných činů a jejich vztahu k povolovaným činnostem, a to v rámci probíhajícího správního řízení o udělení povolení. V případě potřeby SÚJB využije nástroje svěřené mu zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, a vyžádá si od žadatele, resp. od jiných orgánů veřejné moci, doplňující informace dokládající bezúhonnost žadatele.

Zejména bude posuzováno jednání žadatele a jeho následky. Vztah těchto prvků trestné činnosti k povolované činnosti bude hodnocen z hlediska toho, zda se jednání či jeho následky v podstatných rysech shodují s jednáním tvořícím základ povolované činnosti a jeho možnými následky. Účelem takového posouzení je vyloučit možnost nesprávného či protiprávního výkonu povolované činnosti, jež by mohly vést k ohrožení lidského zdraví a životů. Prakticky se bude jednat např. o případ, kdy někdo jednáním spočívajícím v nakládání se zdrojem ionizujícího záření z nedbalosti způsobí újmu na zdraví. Pokud by dotýčný následně žádal o povolení k nakládání se zdrojem ionizujícího záření, lze mít za to, že by jeho legalizované nakládání se zdrojem neslo riziko opakování nedbalostního způsobení újmy. Oba typy jednání spolu věcně souvisejí a z důvodu ochrany veřejného zdraví a pořádku je nutné předchozí provinění žadatele zohlednit. Jak bylo uvedeno výše, bezúhonnost je narušena rovněž v případech závažnější trestné činnosti, konkrétně postižené trestem odnětí svobody v délce překračující 3 roky. Svou roli zde hraje požadavek na určitou míru důvěryhodnosti a spolehlivosti, jež musí být kladen na osoby vyvíjející povolovanou činnost v oblasti jaderné energie a ionizujícího záření. Lze mít za to, že nejen osoby, které se provinily v souvislosti s povolovanou nebo registrovanou činností, představují riziko pro budoucí vykonávanou činnost. Také osoby, které spáchaly závažnější trestný čin, mohou s vysokou pravděpodobností trpět nižší mírou spolehlivosti a být tak potenciálním zdrojem budoucího porušování povinností držitele povolení.

Poslední podmínkou udělení povolení a provedení registrace je odborná způsobilost. Osoba, která má být držitelem povolení a registrantem nebo jejich statutárním orgánem (členem statutárních orgánů), vykonává regulovanou činnost nebo zásadním způsobem ovlivňuje její výkon a má tedy přímý vliv na zajištění bezpečnosti a zabezpečení. Jelikož jde vždy o činnosti odborně náročné, u nichž je suma znalostí faktickým výchozím předpokladem jejich vykonávání, lze mít za to, že i lidé řídící výkon činnosti by měli v zájmu správného a zákonného výkonu činnosti určitými znalostmi a praktickými zkušenostmi disponovat. Atomový zákon vytváří odlišný přístup k odborným znalostem a zkušenostem osob, které mají být držiteli povolení a registranty nebo jejich statutárními orgány (členy statutárních orgánů), dle druhu vykonávané činnosti.

Nejstriktnější požadavky stanoví pro činnosti související s využíváním jaderné energie a činnosti v oblasti nakládání s radioaktivním odpadem, tj. činnosti potenciálně nejnebezpečnější a zároveň nejnáročnější co se odborností týče. Za dostatečnou odbornou způsobilost je v tomto případě považováno vysokoškolské vzdělání v technických a přírodních oborech a tři roky praxe. Méně přísné požadavky ohledně vzdělání klade atomový

zákona na ostatní radiační činnosti, provádění služeb významných z hlediska radiační ochrany a některé méně nebezpečné činnosti související s využíváním jaderné energie. V jejich případě postačuje k výkonu činnosti středoškolské vzdělání s maturitou nebo střední odborné vzdělání zakončené získáním výučního listu se třemi roky praxe. Obě alternativy jsou přitom adekvátní. Doba tří let praxe je považována za dostatečnou pro to, aby člověk získal dostatek praktických zkušeností s různými aspekty činnosti. V případě výkonu radiačních činností souvisejících s lékařskou radiodiagnostikou při poskytování zdravotní péče zubními lékaři nad to praxe není vyžadována, neboť není vyžadována ani pro vlastní poskytování zdravotní péče zubními lékaři. Požadavek odborné praxe by tak dentistům fakticky znemožnil výkon povolání, jelikož radiodiagnostika je nedílnou součástí jimi poskytovaných zdravotních služeb.

Odborná způsobilost není vyžadována v případě činnosti spočívající v odborné přípravě a další odborné přípravě tzv. vybraných pracovníků a v případě přípravy fyzické osoby odpovědné za radiační ochranu registranta. Z povahy věci (náplně těchto činností) jednoznačně plyne, že je schopna je provádět pouze osoba disponující určitými odbornými znalostmi a schopnostmi, proto je nadbytečné takový požadavek výslovně uvádět v zákoně a zvyšovat tak administrativní zátěž případných žadatelů o povolení.

Ustanovení dále obvyklým způsobem upravuje problematiku uznávání odborné kvalifikace nabyté v jiném členském státě EU a požadavky na dokládání jiného vzdělání nabytého v zahraničí. V tomto ohledu se atomový zákon co do důvodů nevymyká jiným právním úpravám v České republice. Zahraniční doklady musí být patřičně nostrifikovány, aby byla zřejmá jejich relevance a pravost a SÚJB mohl posoudit, zda je odborná kvalifikace odpovídající.

K § 16 až 18

Ustanovení § 16 až 18 upravuje pravidla pro podání žádosti o povolení a registraci a pro ohlášení činnosti SÚJB. Právní úprava koncepčně navazuje na obecnou právní úpravu podání podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, tak, aby stanovila pouze nezbytná specifika vyžadovaná formální povahou regulatorních aktů nebo věcným charakterem regulovaných aktivit. V ostatním se tedy uplatní právní úprava obecná.

V případě žádosti o vydání povolení je vyžadováno přesné vymezení chystané činnosti, jako základní předpoklad posouzení oprávněnosti žádosti a relevantního stanovení podmínek vykonávané činnosti. Náležitostí žádosti o povolení je rovněž evidenční číslo udělované držitelům povolení, které napomáhá příslušnému orgánu státní správy v jeho správní činnosti (zejména ve vedení seznamů a rejstříků). Taktéž rodné číslo, jako jednoznačný prostředek identifikace lidí, je nezbytné k účinnému výkonu státní správy v oblasti. Minulá praxe jednoznačně ukázala, že ani spojení jména, data narození a místa trvalého pobytu není způsobilé poskytnout dostatečný prostředek k identifikaci konkrétního člověka. Rodné číslo, společně s rodným příjmením a údajem o místě a okresu narození, je rovněž nezbytným údajem k získání výpisu z Rejstříku trestů užitím vzdáleného přístupu přímo SÚJB a bez jeho

sdělení by tak nebylo možné ověřit bezúhonnost konkrétního člověka. Tyto informace rovněž působí jako základní identifikátor při čerpání informací o osobách ze základních registrů a nelze bez nich využít přístup k jiným informacím nutným k výkonu státní správy v oblasti. Žádost pak musí být doložena dokumenty, které dokládají splnění požadavků kladených na držitele povolení a vykonávanou činnost. Jde nejen o předpoklady kvalifikační povahy stanovené v předchozích ustanoveních, ale např. i odbornou dokumentaci vyžadovanou ke správnému výkonu činnosti (viz dále), doklady pojištění odpovědnosti za jadernou škodu atd. Obdobné doklady jsou požadovány i u žádosti o registraci činnosti.

Tvůrci atomového zákona považují za účelné, aby registrace probíhala pro registranty co nejjednodušší formou, neboť předmětem registrace jsou činnosti obecně rozšířené, u kterých je ochrana veřejnému zájmu do značné míry postavena na splnění technických, nikoli odborných předpokladů. I požadavky kladené na registranty jsou proto méně tíživé. Žádost o registraci by tedy měla být podána na unifikovaném formuláři, jehož vyplnění a podání by mělo být snadno proveditelné i pro osoby, které nekomunikují s orgány veřejné moci na každodenní bázi. Vzor registračního formuláře, který plní úlohu žádosti o registraci stanoví prováděcí právní předpis. Předpokládá se, že formuláře budou předkládány i v elektronické formě.

Ohlášení je formálně nejméně náročným úkonem a omezuje se v podstatě pouze na informace o prováděné činnosti (resp. nezahrnuje žádné doplňující doklady či dokumentaci obecně). Veškeré požadované informace jsou přitom nezbytné k posouzení, zda je tato forma regulace skutečně na místě, popř. k určení potenciálního rizika plynoucího z ohlašované činnosti, které je následně použito orgánem státní správy k zaměření jeho kontrolní činnosti. Obdobně i povinnost provést ohlášení transferu jaderné položky nejméně 30 dnů před předpokládaným zahájením činnosti, stanovená v odstavci 3 ustanovení § 18, má za cíl účinné provádění kontrolní činnosti ze strany SÚJB, který musí mít potřebné informace s dostatečným předstihem, aby zhodnotil závažnost a rizikovost činnosti. Ohlášení není rozhodnutím o právech či povinnostech osoby vykonávající stanovenou činnost, neboť subjekt je oprávněn vykonávat činnost, splní-li zákonem stanovené podmínky, tj. i bez zásahu ze strany orgánu veřejné moci. Atomový zákon nepředpokládá, že by v případě úspěšného ohlášení úřad vydával jakýkoli akt, pouze nesplňuje-li ohlášení stanovené náležitosti, resp. nejsou-li splněny jiné podmínky stanovené zákonem, SÚJB podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, vyzve ohlašovatele k odstranění nedostatků podání.

K § 19

Ustanovení upravuje postup při vydávání povolení. Jedná se tedy o normy procesního charakteru, speciální k obecné právní úpravě v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád. Odstavec 1 zakotvuje zásadní výjimku oproti obecné právní úpravě ve směru omezení účastenství v řízení výlučně na žadatele o povolení. Úzce specifický předmět správního řízení v případě činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření, daný technickou a odbornou náročností vykonávaných činností, z povahy věci vylučuje zásah do sféry práv a povinností jiných osob, nežli žadatele o povolení. Předmětem řízení je tedy výlučně konkrétní

oprávnění žadatele o povolení k výkonu dané činnosti a nikoli věci zájmu jiných osob, a to např. ani provozovatelů sousedících zařízení stejné povahy. Případné působení na práva a povinnosti jiných subjektů se odehrává v rovině souvisejících řízení, např. řízení podle stavebního zákona, vodního zákona, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zákona horního nebo zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, v nichž je účastenství takto dotčených subjektů zcela na místě a je i připuštěno a vítáno. Proto je účastenství omezeno pouze na žadatele o povolení. Vzhledem k technicistnímu charakteru celého řízení je také pravděpodobné, že pouze subjekt hodlající vykonávat povolenou činnost bude schopen relevantně odborně kooperovat v rámci správního řízení s orgánem státní správy v zájmu ochrany veřejného zájmu. Jakkoli nelze toto hledisko považovat za rozhodující, i vliv na procesní ekonomii a uměřenost řízení jsou důvodem pro zvláštní úpravu účastenství. Speciální úprava účastenství v této oblasti správního práva je ostatně tradičním institutem a v minulosti bylo opakovaně judikováno soudy obecnými, ale i Ústavním soudem, že je takový postup zákonodárců legitimní a právně, jakož i ústavně, konformní (viz např. 2 As 9/2011 - 154, IV. ÚS 1791/07).

Odstavec 2 ustanovení omezuje lhůty k vydání rozhodnutí. Odlišnosti od obecné právní úpravy v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, vyžaduje složitost projednávané materie. Všechny typy řízení v oblasti jsou velmi náročné na odborné posouzení a není prakticky možné, s omezenými technickými, finančními a personálními zdroji veřejné správy, rozhodnout ve lhůtě stanovené obecně pro jakákoli správní řízení (tj. bezodkladně, popř. do 30 dnů). Např. výstavba jaderného zařízení nebo pracoviště IV. kategorie, které není jaderným zařízením, je technicky nesmírně složitou záležitostí, jejíž příprava a provedení vyžaduje řádově roky až desítky let. Pouhá příprava podkladů k provedení této investiční akce zabírá regulovaným subjektům desítky tisíc člověkohodin v roce (tj. zaměstnává několik desítek specialistů na plný úvazek výlučně za tímto účelem). Úřední posouzení informací nutných k povolení této rozsáhlé investiční akce sice nevyžaduje podobně masivní nasazení pracovních sil, ovšem stále se jedná o proces rozsahem naprosto ojedinělý, který vytíží relativně omezený počet specialistů v této oblasti v České republice zásadním způsobem na řadu měsíců. I při využití outsourcovaných odborných sil není možné posoudit veškeré aspekty povolené činnosti v době kratší než jeden rok. Pokud by byla lhůta stanovena kratším způsobem, bezpečnostní aspekty by nemohly být posouzeny relevantním způsobem, což by mohlo mít zásadní dopady na oblast ochrany lidského zdraví a ochrany životního prostředí, ale i na strategické hospodářské zájmy České republiky.

Podobné odborné náročnosti pak dosahují i správní řízení o méně komplexních povolených činnostech v gesci SÚJB (tj. zbytek výčtu v § 19 odst. 3, včetně zbytkové zvláštní lhůty v posledním pododstavci). Proto, kromě výjimečně dlouhých lhůt v trvání jednoho roku i více pro činnosti s potenciálně největším dopadem na bezpečnost, je stanovena i obecná delší lhůta v délce 90 dnů pro veškerá ostatní řízení. Přestože se SÚJB již tradičně snaží rozhodnout v co nejkratší době, aby zbytečně nezatěžoval žadatele o povolení, i ty nejméně potenciálně nebezpečné činnosti je nutno prověřit z odborného hlediska v plném rozsahu (jmenovitě jde zejména o soubor dokumentů, vyžadovaných společně se žádostí o povolení, který blíže vymezuje příloha atomového zákona). Praktické zkušenosti s aplikací zákona č. 18/1997 Sb. naznačují, že toto odborné posouzení ve většině případů nelze provést ve lhůtě 60 dnů. Pokud

by byly voleny standardní lhůty podle správního řádu, SÚJB by musel pravděpodobně přistoupit k rutinnímu přerušování správních řízení, což by znamenalo zvýšení byrokratické a administrativní zátěže.

Ve srovnání s dosavadní právní úpravou dochází k nárůstu náročnosti prací v důsledku technologického pokroku, který nakladl mnohem vyšší nároky na žadatele o povolení, ale rovněž na správní orgán, který příslušné správní řízení vede. Lhůty stanovené současným zákonem č. 18/1997 Sb. vycházejí z technické reality před 15 lety a byly využity v případech malého počtu jaderných zařízení v řízeních, která probíhala v období před 15 až 10 lety. Technické nároky na jaderná zařízení (jejich umístování a výstavbu, ale i zkoušení a provoz) jsou v současné době mnohem vyšší a například aktuální praktická zkušenost ze správního řízení o vydání povolení k umístění nových bloků jaderné elektrárny Temelín odhaluje, že bez velmi dlouhých úseků účelového přerušování řízení není možné lhůtu pro vydání rozhodnutí stanovenou zákonem č. 18/1997 Sb. dodržet. SÚJB za dosavadního právního stavu vedl správní řízení o povolení k umístění těchto nových jaderných zařízení zahájené dne 30. 11. 2012 až do 22. 10. 2014. Obdobně komplikovaná situace nastává i v případě ostatních fází životního cyklu jaderného zařízení a v jiných typech řízení. Nelze proto setrvat na lhůtách dosud užívaných zákonem č. 18/1997 Sb., neboť ty praxe odhalila jako nevyhovující.

Odstavec 3 ustanovení uvádí atomový zákon do souladu se zákonem o volném pohybu služeb a pro činnosti, které jsou považovány za služby ve smyslu tohoto zákona, uzákoňuje proceduru vzniku povolení marným uplynutím lhůty. Jde o obvyklý institut, který se vyskytuje ve všech zákonech v právním řádu České republiky zabývajících se poskytováním služeb.

K § 20

Ustanovení upravuje procesní záležitosti provedení registrace. Formální stránka věci registrace, založená na předložení stanoveného formuláře, se promítá i do procesních úkonů SÚJB. Namísto obvyklého vydání rozhodnutí o provedení registrace, které by vyplývalo ze zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, atomový zákon navrhuje úřední potvrzení předloženého formuláře a jeho zaslání zpět registrantovi. Tímto způsobem bude proces oproštěn od prvků zbytečné administrativní a byrokratické zátěže. Úřad vydá rozhodnutí (tzn. bude postupovat standardně podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) pouze v negativním směru, pakliže žadatel o registraci nevyhoví zákonem stanoveným podmínkám nebo neodstraní nedostatky žádosti o registraci v zákonem stanovené lhůtě. V tomto případě se rozhodnutí ve formálním smyslu jeví být jediným způsobem, jak postavit práva a povinnosti registranta na jisto. V zájmu odformalizování celého postupu je pak rozhodnutí prvním úkonem v řízení. Žadatel o registraci následně disponuje standardními opravnými prostředky k ochraně svých práv.

K § 21

Formální požadavky na rozhodnutí o udělení povolení se liší od obecné právní úpravy pouze v zákonem stanovených ohledech. Významnou obsahovou náležitostí rozhodnutí jsou podmínky provádění a ukončování povolované činnosti (v souladu s § 68 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád). Tyto podmínky jsou nezbytné k tomu, aby byly obecné požadavky zákona adaptovány na konkrétní situaci povolované činnosti. Potřeba ochrany veřejného zájmu nezřídka vyžaduje stanovení přesnějších podmínek, vždy však v rámci zákonných požadavků.

Atomový zákon dále stanoví u některých typů povolení omezenou dobu platnosti (která je mj. jednou z položek rozhodnutí o vydání povolení). Omezení doby platnosti je odůvodněno potřebou opakovaně posoudit v celém rozsahu schopnost příslušné osoby nadále bezpečně vykonávat povolovanou činnost. Lze předpokládat, že postupem doby se faktické podmínky vykonávání činnosti výrazně mění (pro každou činnost jinak intenzivně), proto je nutné znovu rozhodnout o tom, zda je daný subjekt schopen dostát legislativním požadavkům. Požadavek předběžné opatrnosti ovšem velí nespoléhat na institut zrušení povolení pro neplnění požadavků právních předpisů (viz dále), ale spíše omezit platnost rozhodnutí časovým určením. U některých typů činností je omezení doby platnosti povolení i nástrojem k docílení včasného provedení činnosti držitelem povolení, a tím i nezvyšování potenciálního nebezpečí z činnosti plynoucího. Obecně je však doba platnosti povolení neomezená.

K § 22 a 23

Ustanovení § 22 upravuje taxativně podmínky vydání nového rozhodnutí o udělení povolení a zrušení a zániku povolení. Nové rozhodnutí SÚJB namísto dosavadního (materiálně jde o změnu dosavadních oprávnění a povinností) nastupuje fakultativně, vždy s ohledem na konkrétní situaci ve vykonávané povolené činnosti. Z procesního hlediska budou v případě vydání nového rozhodnutí aplikována relevantní ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, resp. § 101 a 102 tohoto zákona. Účelem nového rozhodnutí přitom není náprava chyb, na nichž stojí původní rozhodnutí, nýbrž přiměřená reakce na nový faktický stav (změnu skutečností, za nichž bylo původní rozhodnutí vydáno). Vydáním nového rozhodnutí o udělení povolení se změněnými podmínkami (či ve změněném rozsahu) se původní rozhodnutí ex lege ruší (odstavec 2), a to z důvodu vyšší právní jistoty osoby, která je adresátem obou rozhodnutí, a to s účinky předpokládanými § 102 odst. 9 správního řádu. Práva a povinnosti adresáta tak budou postaveny na jisto zcela novým způsobem, aniž by byl adresát zatěžován potřebou srovnávat původní rozhodnutí s rozhodnutím novým.

Prvním z důvodů, s nimiž atomový zákon spojuje vydání nového rozhodnutí, je požadavek držitele povolení. Nejedná se tedy stricto sensu o důvod, ale spíše o způsob zahájení řízení o vydání nového rozhodnutí. Samotných důvodů, na nichž žádost o vydání nového rozhodnutí stojí, může být celá řada a není možné učinit jejich zákonný výčet, např. změna v rozsahu vykonávané činnosti co do počtu nebo typu zdrojů ionizujícího záření, s nimiž je nakládáno, změna způsobu vykonávání činnosti, co do aktivit se zdroji ionizujícího záření prováděnými atd. Rozhodne-li se držitel povolení fakticky změnit rozsah nebo podmínky vykonávané činnosti (např. z ryze hospodářských důvodů), nebylo by legitimní vyžadovat po něm plnění

všech povinností zákonem kladených na výkon původně povolené činnosti. Držiteli povolení je proto dána možnost dle potřeby a uvážení (odůvodněně) požádat o nové rozhodnutí ve věci již pravomocně rozhodnuté, kterým se zcela nahradí rozhodnutí původní. Pakliže zůstávají postupy držitele povolení právně konformní, SÚJB takové žádosti vyhově.

Dalším důvodem pro vydání nového rozhodnutí je „podstatná změna skutečností, na základě kterých bylo původní povolení vydáno“. Změnou skutečností se rozumí zejména změna podmínky vydání povolení (svéprávnost, odborná způsobilost, bezúhonnost), ale i předpokladů vydání povolení obsažených v dokumentaci předkládané spolu se žádostí o povolení. Vydání nového rozhodnutí ve věci udělení povolení je v těchto případech žádoucí především proto, že změnou může být narušena schopnost osoby nadále vykonávat povolenou činnost v původním rozsahu a původním způsobem. Vždy by však mělo jít o změnu podstatnou, která je způsobilá narušit chráněný veřejný zájem, nikoli změnu formální či bez konkrétního dopadu do regulované sféry.

Dalším důvodem vydání nového rozhodnutí ve věci udělení povolení ex offo může být změna při výkonu povolené činnosti, která je podstatná z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, způsobu nakládání s jaderným materiálem, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení. Vydání nového rozhodnutí se v tomto případě odrazí nejspíše v oblasti podmínek povolené činnosti, ale nikoli nezbytně pouze v ní. Přes užití neurčitého právního pojmu „podstatná“ je zřejmé, že musí jít skutečně o změnu významnou, s přímým vlivem na bezpečnosti a zabezpečení. Její vážnost je předmětem správního uvážení, protože složitost vykonávaných činností neumožňuje kategorickou legální klasifikaci.

Zánik povolení se nikterak nevymyká obvyklým právním úpravám s tím, že kromě příčin zániku ex lege se za způsob zániku považuje i zrušení povolení Úřadem.

V zájmu předcházení situacím, kdy by držitel povolení již fakticky nepokračoval ve vykonávané činnosti a svojí nedbalostí by opominul zajistit ochranu před účinky jaderné energie nebo ionizujícího záření, ukládá atomový zákon v odstavci 5 povinnost oznámit ukončení činnosti SÚJB a požádat o zrušení povolení.

Zrušení povolení ex offo je vázáno na nejvážnější nedostatky v činnosti držitele povolení, které hraničí s ohrožením zákonem chráněného veřejného zájmu. Za takové situace nelze připustit, aby osoba zvyšovala nebezpečí latentně přítomné ve vykonávané činnosti a je nutno preventivně zasáhnout. Fakultativní povaha úředního postupu je vzhledem k závažnosti situace nepřijatelná a SÚJB proto musí zrušit povolení bez jakéhokoli uvážení. Možnost uvážení je založena pouze v rovině posouzení, zda jsou porušení právních povinností skutečně závažná, což by měl orgán zkoumat již v době před zahájením samotného řízení o zrušení povolení. Atomový zákon připouští i zrušení povolení na žádost jeho držitele, ovšem jeho předpokladem je zajištění bezpečnosti a zabezpečení ze strany dosavadního vykonavatele činnosti. Bez toho není zajištěna ochrana před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření a SÚJB není oprávněn rozhodnutí zrušit – držitel povolení je povinen pokračovat v činnosti alespoň v minimálním rozsahu, tj. co do zajištění všech bezpečností a zabezpečení v rozsahu a způsobem stanoveným atomovým zákonem pro ostatní držitele povolení.

Pro zajištění ochrany lidského zdraví, života a životního prostředí před nepříznivými účinky ionizujícího záření je zcela zásadní povinnost upravená v odstavci 7, ukládající držitelům povolení v souladu se zákonem ukončit provozovanou činnost nebo, alternativně, se souhlasem SÚJB smluvně zajistit osobu, která hodlá pokračovat v povolené činnosti. „Ukončení v souladu s tímto zákonem“ je nutno interpretovat tak, že by jím měl být pokryt celý životní cyklus zdroje ionizujícího záření, tzn. zdroj je nutno předat jiné oprávněné osobě nebo jej zneškodnit coby radioaktivní odpad. Přiměřeně by mělo být postupováno i v jiných aspektech povolené činnosti. V opačném případě totiž např. hrozí riziko opuštění zdroje nebo nesprávného nakládání s ním. Jelikož lze předpokládat, že osoba, jejíž povolení zaniká, se ocitá ve finanční či časové tísní, nabízí zákon jako alternativu přenesení odpovědnosti za vykonávanou činnost na jinou osobu, a to smluvním přímusem (se souhlasem SÚJB). V praxi může jít o běžnou obchodní smlouvu, např. o prodeji podniku – v tomto směru atomový zákon neusiluje o jakékoli zasahování do soukromoprávní sféry. Souhlas SÚJB má v tomto případě spíše roli informační (deklaratorní), byť bude využito forem poskytnutých obecnými procesními normami, neboť činnost smí i de lege vykonávat pouze ten, kdo je držitelem příslušného povolení.

Odstavec 8 tohoto paragrafu řeší situaci zániku povolení v důsledku právní skutečnosti, kterou nebylo lze možno předvídat – smrti či zániku držitele povolení. Zájem na zajištění ochrany života, zdraví a životního prostředí a zároveň snaha předcházet nežádoucím negativním národohospodářským důsledkům takovéto události vedou ke dvěma alternativním řešením – povinnému bezpečnému ukončení činnosti právním nástupcem držitele povolení (dědic, nástupnická právnická osoba), a to v intencích atomového zákona, nebo pokračování v provozované činnosti právním nástupcem na základě nového povolení (vlastního pro právního nástupce). Protože je často účelnější (ale i bezpečnější) nepřerušovat faktický výkon činnosti, druhá alternativa vyžaduje zvláštní oprávnění k pokračování v činnosti i před vydáním nového povolení právnímu nástupci. Toto oprávnění zakládá samotný atomový zákon, ovšem pouze na omezenou dobu a za předpokladu splnění všech zákonem stanovených povinností (obdobně jako v případě běžného držitele povolení).

Požadavky uvedené v § 22 jsou částečně transpoziční, dle směrnice 2009/71/Euratom a směrnice BSS.

K § 23

Ustanovení § 23 upravuje podmínky zrušení a zániku registrace přiměřeně podmínkám zrušení a zániku povolení, a to ze stejných důvodů. Z povahy věci nelze u registrace hovořit o vydání nového rozhodnutí za účelem „změny“ registrace.

K § 24

Dokumentací pro povolované činnosti atomový zákon rozumí doklady technické a jiné odborné povahy, které popisují rozsah a způsob vykonávání povolované činnosti, informují

orgány státní správy o tom, že činnost bude vykonávána v souladu s požadavky obecně závazných právních předpisů a zároveň stanoví další konkrétní podmínky výkonu povolované činnosti. Vzhledem ke komplexní a vysoce odborné povaze povolovaných činností nelze všechny detailní požadavky na ni stanovit obecně závaznými právními předpisy nebo rozhodnutím o udělení povolení a jejich část je tedy obsažena v této dokumentaci. Držiteli povolení je pak zákonem uložena povinnost postupovat v souladu s touto dokumentací, protože ta je výsledkem odborného zpracování žadatelem o povolení a navazujícího odborného posouzení ze strany orgánů státní správy a jako taková je způsobilá zajistit právní konformitu chování držitele povolení. Paralelu dokumentace dle atomového zákona lze nalézt např. ve stavební dokumentaci ve smyslu stavebního zákona. Tento institut je v oblasti právní úpravy mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření rovněž tradiční.

Taxativní výčet dokumentace pro povolovanou činnost je velmi obsáhlý, takže jej shrnuje příloha č. 1 atomového zákona. Podrobnosti obsahu dokumentace jsou upraveny prováděcími právními předpisy v podobě vyhlášek SÚJB. Vyhlášky stanoví konkrétní obsahové náležitosti dokumentace, včetně jejich formálních aspektů.

Protože smyslem dokumentace je stanovit teoretický základ pro vykonávání povolované činnosti, je nutné, aby i dokumentace odpovídala požadavkům na bezpečnosti a zabezpečení. Proto zákon ukládá povinnost udržovat dokumentaci v souladu se skutečným stavem provozované činnosti a požadavky stanovenými atomovým zákonem. Zvláštní roli hrají i zásady správné praxe, což je institut právně relativně neurčitý, ale s ohledem na široce rozvinutou teorii a praxi v oblasti prakticky snadno uchopitelný a vymezený řadou mezinárodních doporučení (MAAE, WENRA, ICRP). I bez výslovné úpravy je možno dovodit, že se uplatní rovněž obecné zásady stanovené v § 5 atomového zákona. Výčet v odstavci 4 naznačuje i vzájemný vztah mezi jednotlivými aspekty a jejich význam pro dokumentaci – nejvýše stojí požadavky atomového zákona.

Nejvýznamnější druhy dokumentace (z hlediska významu pro vykonávanou činnost a zajištění zákonem chráněných zájmů) atomový zákon podrobuje schválení ze strany SÚJB formou rozhodnutí. Na rozdíl od jiné dokumentace mají navrhovatelé za to, že tato schvalovaná dokumentace je zásahem do práv a povinností žadatele o povolení, a proto by měla být zachována jeho ochrana i procesními formami stanovenými zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (tj. formální správní řízení, vydání rozhodnutí, opravné prostředky řádné i mimořádné). Z důvodu úzkého propojení s povolovanou činností a povolením k ní je rovněž v tomto případě speciálním ustanovením k obecné úpravě účastenství zakotvena výlučnost účastenství žadatele o schválení dokumentace ve správním řízení. Tento postup navazuje na konstantní judikaturu obecných soudů i Ústavního soudu v oblasti. Výčet schvalované dokumentace opět stanoví příloha atomového zákona.

Odstavec 5 upravuje procesní postup v případě změn neschvalované dokumentace. Význam dokumentace pro povolenou činnost vyžaduje, aby byl o plánovaných změnách informován SÚJB tak, aby je mohl relevantně odborně posoudit a zasáhnout v případě hrozícího neplnění požadavků právní úpravy. Atomový zákon tedy stanoví lhůty pro oznámení změn dokumentace (v případě nebezpečí z prodlení, tj. akutního ohrožení chráněného zájmu, 72

hodin) a zakotvuje i nástroj pro usměrnění chystaných změn dokumentace tak, aby odpovídaly požadavkům právních předpisů. Nesplňují-li změny dokumentace požadavky stanovené výše, nelze dle ní postupovat a je nutno provozovat činnost v souladu s dosavadní dokumentací.

O změnách schvalované dokumentace SÚJB rozhoduje obdobně, jako v případě dokumentace samé. Důvodem je opět význam této dokumentace pro práva a povinnosti držitele povolení a zájem na jeho ochraně.

K § 25

Toto ustanovení upravuje základní povinnosti, které jsou shodné pro držitele povolení i registranta a jsou podmínkou věcně úspěšného a právně konformního výkonu jejich činností. Společné povinnosti držitelů povolení a registrantů jsou systematicky zařazené v obecné části atomového zákona, jako jediné vhodné pro tento předmět úpravy. Katalog opět vychází z dosavadní právní úpravy a je tedy prověřen praxí. Část uvedených povinností směřuje k zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení sledováním určitých informací a jejich sdělováním orgánu státní správy nebo orgánům Euratomu. Částečně je cílem uložených povinností stanovení obecných podmínek výkonu povolených či registrovaných činností, zejména formou hodnocení bezpečností a zabezpečení a dodržování technických požadavků či požadavků na kvalifikaci pracovníků.

Povinnost oznamovat SÚJB důležité změny má přispět k účinnému výkonu správy v této oblasti. Údaje o oznamované změně napomohou úřadu posoudit, zda je postupováno v souladu s požadavky atomového zákona a ve výsledku zda jsou zajištěny všechny bezpečnosti a zabezpečení.

Dojde-li k porušení požadavků stanovených právními předpisy, nemusí nutně dojít přímo k ohrožení jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení, jeho pravděpodobnost se však zvyšuje. Proto je nutné na takovou situaci promptně reagovat, napravit ji a zohlednit v dalším výkonu činnosti, aby se neopakovala a hrozba veřejnému zájmu nevyvstávala opakovaně.

Průběžné hodnocení bezpečností a zabezpečení, a to v celém rozsahu a s přihlédnutím k vzájemným souvislostem, je nezbytným předpokladem jejich zajištění. Pakliže by subjekt jejich úroveň nehodnotil, stěží by mohl posoudit, zda splňuje základní zásady mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření podle § 5 atomového zákona. Obdobně platí i pro ostatní požadavky stanovené zákonem. Ustanovení se především snaží zdůraznit způsob provedení hodnocení, tj. systematickosti (pravidelnost, účelnost, přiměřenost) a komplexnosti (celkový rozsah, souvislosti).

Činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany (podrobněji upravené dále) mohou vykonávat pouze pracovníci, jejichž způsobilost k vykonávání těchto činností byla ověřena SÚJB, protože jen tak je možné zajistit náležitou úroveň jaderné

bezpečnosti a radiační ochrany. Tito tzv. vybraní pracovníci (atomový zákon zavádí zkratku v § 9 odst. 6 písm. a)) musejí disponovat nejen stanovenou kvalifikací, ale absolvovat i stanovenou odbornou přípravu a splnit další kvalifikační požadavky – ty zajistí, že jejich znalosti vykonávané činnosti a nabyté zkušenosti účinně sníží ohrožení plynoucí z činnosti. Je proto nutné zajistit výkon uvedených činností jen vybranými pracovníky.

Dodržování technických a organizačních podmínek a vlastní vnitřní dokumentace je také jedním z předpokladů bezpečného provádění činností. „Technické a organizační podmínky“ je nutno interpretovat široce (v duchu principu prioritizace bezpečnosti a respektování nejnovějších poznatků vědy a techniky), nejen jako požadavky stanovené atomovým zákonem a prováděcími předpisy k jeho provedení, ale i jako obvyklé požadavky pramenící z mezinárodněprávních dokumentů závazné i „soft“ povahy. Povinnost uložená v písmenu e) zdůrazňuje i nepominutelnou roli vnitřní dokumentace osoby, která je vždy předmětem jiných správních činností, byť není předkládána společně se žádostí o povolení. Tato dokumentace v praxi reflektuje mj. výše zmíněné technické a organizační podmínky bezpečného provozu, a proto je její dodržování jedním z předpokladů jejich dodržování.

V celé oblasti využívání jaderné energie a ionizujícího záření existuje množství informací, které musí být shromažďovány a vyhodnocovány, aby bylo možné zajistit jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení a jejich účinné usměrňování ze strany státu. Jedná se např. o míru ozáření, fyzikální veličiny související s ozářením, technické parametry výrobků významných z hlediska mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, ale i skutečnosti obecnější, např. průběh testování některých systémů jaderného zařízení v průběhu jeho uvádění do provozu. Sledování (hodnocení, zaznamenávání atd.) těchto údajů nelze v plném rozsahu klást na orgány státní správy, protože ty nemají k dispozici potřebné nástroje, ale zejména by nebyly schopny zajistit tyto činnosti s potřebnou účinností a rychlostí. Atomový zákon tedy ukládá vykonavatelům povolených či registrovaných činností provádění informačních činností souvisejících s těmito údaji. Stát je pak nositelem druhotné povinnosti k jejich zpracování, a to především k činnostem správním, potažmo kontrolním a správně – deliktním. Nejedná se ovšem o duplicitu, neboť účel informačních činností a jejich průběh (a způsob využití výsledků) jsou zcela odlišné. Výčet informací a způsob a rozsah provádění informačních činností musí, vzhledem ke komplexnosti jejich povahy, stanovit prováděcí právní předpis, k němuž zmocňuje odstavec 2 písm. a) až c).

Komplementární povinností k informačním povinnostem držitele povolení a registranta je požadavek zajistit vhodné přístrojové vybavení pro získávání těchto informací v odstavci 1 písm. g). Fakticky není možné získat využitelné informace jinak, nežli za použití vhodného přístrojového vybavení, často se ovšem v praxi stává, že údaje předkládané správnímu úřadu jsou získávány s pomocí měřicích zařízení nesprávných, popř. zastaralých či nefunkčních. V oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření jsou správné informace zcela zásadní, neboť mohou ovlivnit míru ohrožení lidského zdraví nebo životního prostředí, proto je nutné zakotvit vymahatelnou povinnost v tomto směru. Vymezení „vhodného“ vybavení je pak ponecháno na jiných právních předpisech (zejména zákon č. 505/1990 Sb., o

metrologii). Přijatelnost vybavení je ovšem z povahy věci dána i materiálně a vybavení musí odpovídat prováděné činnosti a měřené veličině.

S výše uvedenými informačními povinnostmi souvisí i následující povinnost, a to vést evidence některých informací a evidované údaje předávat SÚJB. Tato povinnost je nezbytná k zajištění trvalého přehledu o prováděné činnosti, vyžadovaném mj. dlouhodobou koncepční správní činností (např. usměrňování celkového ozáření obyvatelstva) a kontrolní činností. Evidence zdrojů ionizujícího záření a jaderných položek je také dále potřebná k udržení přehledu držitele povolení a registranta, jakož i SÚJB, o evidovaných věcech v zájmu prevence neoprávněného nakládání s nimi. Z tohoto pohledu ustanovení odstavce 1 písm. h) transponuje směrnici BSS.

Následující společná povinnost směřuje zejména do oblasti nakládání s jadernými materiály. Dle čl. 81 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii jsou členské státy povinny zajistit předávání určitých informací orgánům Euratomu. Toto ustanovení transformuje příslušná ustanovení předpisů Euratomu a mezinárodních smluv. Jelikož oblast potřebuje detailnější úpravu, která by byla příliš podrobná pro obecnou právní normu, jakou je zákon, svěřuje ustanovení podrobnější reglementaci prováděcí vyhlášce.

Další ustanovení tohoto paragrafu zakládá povinnost držitelů povolení a registrantů poskytnout součinnost mezinárodním inspekčním orgánům při výkonu mezinárodní kontroly. Ustanovení adaptuje český právní řád na normy mezinárodních smluv, např. Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii a Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Vzhledem k tomu, že tento druh kontroly nespadá do působnosti zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, nýbrž pramení z mezinárodního práva, je nutné založit povinnost speciálním zákonem.

Povinnost pod písmenem k) již tradičně vyžaduje, aby byla pravidelně prověřována existence příslušného oprávnění u osob vykonávajících citlivou činnost ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Okruh citlivých činností pro účely atomového zákona přitom vymezuje § 162 odst. 2 atomového zákona. Praktická zkušenost naznačuje, že bez výslovného uložení této povinnosti speciálním zákonem povinné osoby nerespektují obecnou konstrukci zákona č. 412/2005 Sb. a nechávají dotčené činnosti vykonávat osobami bezpečnostně nezpůsobilými. Takto by ovšem mohlo dojít k ohrožení zabezpečení a neoprávněnému nakládání s jadernými zařízeními nebo jadernými materiály, které by mohlo vést až k jejich zneužití.

Odstavec 2 tohoto ustanovení obsahuje zmocnění k vydání prováděcí právní úpravy. Zejména v oblasti informačních povinností je nutné jednotlivé povinnosti upravit podrobnějším způsobem, aby adresát normy nebyl zbytečně zatěžován získáváním a předáváním nepotřebných informací.

K § 26 až 28

Ustanovení § 26 až 28 upravuje pravomoc SÚJB, popř. Správy, k vedení evidencí, tedy tradiční institut v této právní úpravě. Evidenční činnost je, jak již bylo naznačeno, jedním z výchozích předpokladů účinného výkonu veřejné správy mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Bez dostatečných informací není orgán veřejné moci schopen posoudit situaci, analyzovat ji a vyvodit závěry pro usměrnění jednání na státu nezávislých osob, tj. provedení úkonu v zájmu ochrany veřejného zájmu. Proto i atomový zákon vytváří právní základ pro evidenční činnost tak, aby jí nedocházelo k nepřiměřeným a nákladným zásahům do práv spravovaných subjektů. V souladu se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je navrhováno použití termínů „seznam“ a „rejstřík“ ke zdůraznění rozdílu mezi evidencemi věcí a osob, byť se jedná o instituty veřejnoprávní, s nimiž nejsou spojeny atributy tzv. „veřejných seznamů“ nebo „veřejných rejstříků“ (např. princip materiální publicity).

Okruh evidovaných údajů odpovídá rozsahu působnosti atomového zákona. Jsou jím pokryty všechny nepominutelné osoby a věci, které mohou ovlivnit soustavu bezpečností a zabezpečení při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Zákon vymezuje (způsobem obvyklým) povahu evidenčních informačních systémů vedených SÚJB a Správou z hlediska zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Většina systémů by měla být veřejnými informačními systémy veřejné správy dle § 9 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tzn. s otevřeným přístupem veřejnosti, s výjimkou seznamů, u nichž by mohlo dojít ke zneužití informací nebo v nichž jsou obsaženy informace citlivé povahy. I z neveřejných seznamů ovšem zákon připouští z důvodu transparentnosti a ochrany práv dotčených osob poskytnutí výpisu, a to osobě, která prokázala na věci právní zájem (alternative i jednodušší formou, webovým rozhraním), nikoli tedy každému.

Doby uchovávání údajů v seznamech a rejstřících atomový zákon stanoví s přihlédnutím k relativně dlouhodobým následkům činností regulovaných právní úpravou. Možné dopady využívání ionizujícího záření se mohou projevit až po značně dlouhé době od ukončení činnosti, jíž se údaje v evidencích týkají. Období 25 let po ukončení činnosti se proto jeví být spíše konzervativním odhadem, neboť, s ohledem na fakt, že i činnost samotná může být vykonávána řadu desítek let (např. provoz jaderné elektrárny), dopady činnosti na lidskou společnost a s nimi spojená potřeba jejich usměrnění budou s pravděpodobností blížící se jistotě přetrvávat v řádově stejných časových intencích (v případě ukládání radioaktivních odpadů pak může jít až o stovky let). Bez historické paměti o výkonu regulovaných činností, kterou zakládají právě seznamy a rejstříky, by v budoucnu bylo vyloučeno zhodnocení kdysi prováděných činností a přijetí potřebných a účinných opatření k odstranění jejich následků. Zvláštní kategorií jsou v této souvislosti informace týkající se ozáření pracovníků se zdroji ionizujícího záření, neboť z důvodu ochrany jejich zdraví je jim propůjčován zvláštní režim i směrnici BSS. Je proto nezbytné (i z hlediska správné transpozice) uchovávat tyto informace po dobu, nežli člověk, kterého se údaje týkají, dosáhne věku 75 let, nejméně však po dobu 30 let po ukončení pracovní činnosti, během které byl člověk vystaven profesnímu ozáření. Řada zdravotních následků práce se zdroji ionizujícího záření se totiž může projevit až po skončení aktivní práce. Z těchto důvodů rovněž nebylo přikročeno k využití institutu zrušení či výmazu

ze seznamu nebo rejstříku, jinak obvyklého v obdobných právních úpravách evidencí. I po skončení činnosti, zániku příslušného oprávnění či smrti nebo zániku relevantní osoby přetrvává veřejný zájem na podržení informací o vykonávané činnosti.

Dále ustanovení regulují pravomoc SÚJB uveřejňovat některé informace na internetu. Cílem této činnosti je zajistit přístup k informacím odborné i laické veřejnosti k dalšímu případnému vědeckotechnickému rozvoji v oblasti a poskytnutí kontroly nad výkonem veřejné moci. Aby nedocházelo k ohrožení bezpečnosti, je poskytování některých informací touto cestou omezeno a není konkrétní (cílem je např. zabránit získání informace, kde se nachází jaderný materiál využitelný k sestrojení jaderně výbušného zařízení). Za stejným účelem atomový zákon zakládá povinnost mlčenlivosti zaměstnancům SÚJB a některým dalším osobám.

K § 29 a 30

V dnešní době panuje všeobecná shoda na tom, že existence efektivního systému řízení je pro zajištění bezpečnosti jako celku naprosto klíčová. Cílem ustanovení § 29 a 30 je stanovit základní požadavky na tvorbu, realizaci, hodnocení a neustálé zdokonalování systému řízení, který v sobě začleňuje všechny významné požadavky pro zajištění toho, že je při všech činnostech organizace řádně zohledňována jaderná bezpečnost, radiační ochrana, technická bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení. Součástí § 29 a 30 jsou též zmocnění pro novou vyhlášku, která nahradí stávající vyhlášku č. 132/2008 Sb., o systému jakosti při provádění a zajišťování činností souvisejících s využíváním jaderné energie a radiačních činností a o zabezpečování jakosti vybraných zařízení s ohledem na jejich zařazení do bezpečnostních tříd.

Po obsahové stránce vychází návrh textu § 29 a 30 z návodu MAAE GS-R-3 „The Management System for Facilities and Activities“ z roku 2006, který obsahuje požadavky na systémy řízení. Hlavním důvodem pro volbu návodu MAAE byla skutečnost, že tento návod je široce uznáván mezinárodní odbornou veřejností a na jeho vzniku se podíleli přední odborníci pro oblast systémů řízení. Z tohoto dokumentu ostatně pocházejí i referenční úrovně WENRA A-C, které je nutno zahrnout do právních předpisů i z důvodu mezinárodních závazků České republiky a které jsou pro tuto oblast jakýmsi akceptovatelným minimem. Tento dokument se do určité míry snažila pokrýt i dosavadní vyhláška č. 132/2008 Sb. Vzhledem k tomu, že je již k dispozici návrh revidovaného dokumentu MAAE GS-R-3, bylo pro řazení požadavků na systém řízení použito této předlohy.

Ustanovení § 29 a 30 používá termín „systém řízení“ místo „zajišťování jakosti“. Termín „systém řízení“ vyjadřuje a zahrnuje počáteční koncepci „řízení jakosti“ (řízení jakosti produktů) a jeho postupný vývoj až po zajišťování jakosti (systém pro zajištění jakosti produktů) a „management jakosti“ (systém pro řízení jakosti), koordinující již činnosti při plánování, řízení, zajišťování a zlepšování jakosti procesů a činností a jejich výstupů. Systém řízení představuje soubor propojených nebo vzájemně působících prvků, který stanoví politiky a cíle a umožňuje bezpečné, účinné a efektivní dosažení těchto cílů, zejména dosažení

adekvátní úrovně bezpečnosti. Všechny činnosti musí být řízeny tak, aby bylo tohoto cíle dosaženo. Jedná se tak o další krok v evolučním procesu přístupu k jakosti.

Obsah § 30 vychází ze dvou klíčových koncepcí: že práce může být strukturována a interpretována jako soubor vzájemně působících procesů; a že všechny zainteresované osoby přispívají k dosažení cílů bezpečnosti a jakosti. Požadavky na systém řízení se zabývají tématy, která buď přímo souvisejí s bezpečností, nebo jsou součástí řídicího rámce, bez kterého nelze bezpečnost zajistit ani udržovat. Proto jsou v systému řízení zahrnuta témata jako povinnosti a role pracovníků, politika bezpečnosti, komunikace, kultura bezpečnosti, požadavky na dodavatele a další aspekty související se snahou o posilování bezpečnosti (a v důsledku i výkonnosti).

Ustanovení § 29 odst. 1 specifikuje, které osoby musejí mít systém řízení zaveden. Jedná se o osoby, jejichž činnost ovlivňuje úroveň jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládání radiační mimořádné události a zabezpečení. Pro určení držitele povolení, na kterého se povinnost mít zaveden systém řízení vztahuje, byl použit odstupňovaný přístup v tom smyslu, aby byla reflektována významnost prováděných činností. Mezi osobami povinně zavádějícími systém řízení ovšem nemohou být pouze držitelé povolení, neboť řadu klíčových činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření vykonávají i osoby bez státního souhlasu vyjádřeného individuálním správním aktem. Jedná se např. o projektanty jaderných zařízení, výrobce vybraných zařízení nebo osoby provádějící hodnocení bezpečnosti (míněno dodavatelsky pro držitele povolení, který je povinen je zajistit). Tyto činnosti lze provádět i bez předchozího posvěcení státem, mají však zásadní vliv na systém bezpečnosti a zabezpečení, proto by měly i jejich procesy a činnosti splňovat zákonem daná kritéria z hlediska systému řízení.

Odstavec 2 je speciálním ustanovením vůči obecnému požadavku uplatňovat odstupňovaný přístup. V oblasti systému řízení nelze bez dalšího aplikovat obecně platná hlediska, protože by mohla zapříčinit nedostatečné odlišení jednotlivých úrovní realizace systému řízení. V řadě situací skutečně není na místě požadovat stejnou podobu systému řízení, jelikož míra nebezpečnosti jednotlivých činností je značně odlišná. Přitom není možné explicitě normativně odlišit požadavky na systémy řízení, např. u pracoviště v nemocnici od jaderné elektrárny. V zájmu správného vytvoření systému řízení musí být proto konkrétněji stanoveno, jakým hlediskům by měl v daném případě systém řízení odpovídat. Obecně lze konstatovat, že tato hlediska by měla být tři – složitost procesů a činností, možné následky vykonávané činnosti a zdroje pro procesy a činnosti.

Ustanovení § 29 odst. 3 stanovuje hlavní náležitosti systému řízení, jimiž jsou jeho dokumentace, řízení a provádění procesů a činností, stanovení práva a povinností pracovníků (včetně vzájemných vztahů mezi nimi), plánování zajišťování a zlepšování, posuzování účinnosti systému řízení, zahrnutí a soulad všech významných požadavků (integrace).

Ustanovení § 29 odst. 4 upravuje podstatnou náležitost každého systému řízení, tj. opatření k předcházení a odhalování neshod. Dojde-li při výkonu činnosti k pochybení, naznačuje toto pochybení nedostatek systému řízení, neboť jeho účelem je mj. včasné odhalování jakýchkoli nedostatků v činnosti a předcházení těmto nedostatkům. Systém řízení neshod lze proto

chápat jako prostředek k uchování funkčního systému řízení a v návaznosti na něj i bezchybné, tj. bezpečné, realizace příslušné činnosti při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Praktická aplikace řízení neshod bude úzce souviset s využíváním systému zpětné vazby, resp. řízení neshod lze považovat za procesní stránku zpětné vazby využívající vlastní zkušenosti.

Ustanovení § 29 odst. 5 doplňuje povinnost pro držitele povolení, který musí mít zaveden systém řízení, zajistit a využívat dostatečné zdroje nezbytné pro „funkční“ systém řízení v praxi. Tyto zdroje jsou personální, technické, materiálové i finanční.

Dle odstavce 6 je osoba zavádějící systém řízení povinna pečovat o jeho neustálé zlepšování. Jde o jeden ze základních principů zajišťování jakosti činností a jejich výstupů, který, i přes svoji normativně obtížně uchopitelnou povahu, tvoří předpoklad správného fungování systému řízení. Lze mít za to, že je doplňkem řízení neshod, který má funkci preventivní. I v tomto případě je v zájmu dlouhodobě udržitelného rozvoje nutné, aby nalezené možnosti ke zlepšení systému řízení byly po implementaci zpětně prověřovány z hlediska jejich účelnosti a účinnosti.

Ustanovení § 30 odst. 1 až 5 stanoví povinnosti osoby zavádějící systém řízení ve vztahu k osobám, které jí dodávají některé vstupy do procesů a činností, jmenovitě výrobky a služby. Jakost těchto výrobků a služeb je totiž předpokladem správně fungujícího systému řízení a ve výsledku i bezpečného vykonávání činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího řízení. Navrhovatelé jsou si vědomi potřeby liberalizace tržního prostředí rovněž v oblasti upravené atomovým zákonem, proto nekladou přímé požadavky na systémy řízení dodavatele (ostatně tak nečiní ani mezinárodněprávní dokumenty, které jsou východiskem pro tuto právní úpravu), a ponechávají jim na výběr z široké škály existujících komerčních systémů řízení (ISO:9001, ASME). Zároveň ovšem nelze pominout obecnou premisu, že kvalita procesů a činností a výrobků a služeb dodavatele, které jsou vstupy do procesů a činností osoby podle § 29 odst. 1, musí být tak vysoká, aby negativně neovlivňovala systém bezpečnosti a zabezpečení.

K účinnému zajištění výše uvedených vlastností dodavatele a jím dodávaných položek atomový zákon doplňuje nástroj povinného hodnocení systému řízení dodavatele osobou stanovenou v § 29 odst. 1. Hodnocení by mělo odhalit, zda systém řízení dodavatele plní povinnosti na něj kladené, a tím účinně přispívá k jakosti činností při mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

Vzájemné vztahy mezi osobou podle § 29 odst. 1 atomového zákona a jejím dodavatelem budou založeny na soukromoprávní bázi a jejich volným ujednáním. Přesto je v zájmu účinného fungování systému řízení žádoucí normativně stanovit okruh otázek, které by tyto subjekty měly ve společné smlouvě upravit. Tímto způsobem je zároveň v obecné rovině určen minimální rozsah působnosti, který má systém řízení dodavatele naplňovat, a pokryty všechny charakteristické rysy komerčních systémů řízení. Konkrétní požadavky jsou ponechány na úvaze samotnému dodavateli, resp. na jeho dohodě s osobou podle § 29 odst. 1 atomového zákona.

V odstavci 6 atomový zákon obsahuje požadavek úzce související se správným prováděním procesů a činností, a to nutnou kvalifikaci fyzických osob provádějících procesy a činnosti. Sebelépe vytvořený a fungující systém řízení není kompletní bez patřičné personální báze a nemají-li pracovníci žádoucí způsobilost, nemohou provádět procesy a činnosti tak, aby byl zajištěn systém bezpečnosti a zabezpečení. Podrobnosti v tomto směru upraví prováděcí právní předpis, zejména stran systémových povinností ke stanovování kvalifikačních požadavků, k získávání kvalifikace a k jejímu ověřování.

Ustanovení § 30 odst. 7 upravuje povinnost týkající se zvyšování kultury bezpečnosti. Pojem „kultura bezpečnosti“ se opírá o stále více mezinárodně akcentovanou stránku zajišťování chodu organizace (mj. osoby provádějící činnosti regulované atomovým zákonem), a to konzistenci a účinnost vnitřních procesů a činností. Předpokladem správného fungování každé struktury, a tím i správnosti činností jí vykonávaných, je především vhodný personální substrát. Pracovníci příslušné osoby musí správně a účinně vykonávat své dílčí úkoly a při jejich vykonávání si musí vždy uvědomovat, že prioritou je bezpečnost. Také všichni řídicí pracovníci musí dávat nejvyšší prioritu zajištění bezpečnosti. K tomuto přispívá i jejich osobní znalost dané problematiky z hlediska účelu jejich počínání a přesvědčení o správnosti a účelnosti činností organizace, k níž náleží. Bez těchto prvků řízení by mohla být ohrožena i jaderná bezpečnost, radiační ochrana, technická bezpečnost, zvládnutí radiační mimořádné události, monitorování radiační situace a zabezpečení. Suma postojů a vnitřních motivací pracovníků vůči činnosti vykonávané jejich organizací (a regulované atomovým zákonem) je kulturou bezpečnosti a tvoří předpoklad naplnění požadavků atomového zákona. Přestože se jedná o normativně obtížně uchopitelné téma, nabývá značně na významu a i historické zkušenosti (např. z jaderné havárie v Černobyli) ukazují, že vysoká kultura bezpečnosti je předpokladem zajištění bezpečnosti. Zkušenost se závažnými průmyslovými haváriemi ve světě ukazuje, že nízká úroveň kultury bezpečnosti dodnes často bývá jejich významnou (ne-li nejvýznamnější) příčinou. Součástí systému řízení proto musí být i trvalé zlepšování a pravidelné hodnocení kultury bezpečnosti jako významný nástroj prevence radiačních mimořádných událostí. V současné době existují široce používané teoretické modely kultury bezpečnosti včetně výčtu charakteristik tzv. silné kultury bezpečnosti. Mezinárodní zkušenost ukazuje, že silnou kulturu bezpečnosti nelze nařídít. Naopak je velmi rozumné stanovit požadavky na systém řízení, v jehož rámci bude kultura bezpečnosti zlepšována a hodnocena. Takové požadavky mají nejen konkrétní přínos z pohledu bezpečnosti, ale jejich dodržování je i kontrolovatelné. Zavedení (jinak obecně dlouhodobě známého) institutu kultura bezpečnosti do atomového zákona znamená připojení se k mezinárodní dobré praxi.

Ustanovení § 29 odst. 7 a § 30 odst. 8 je zmocněním pro vyhlášku o požadavcích na systém řízení.

Ustanovení § 29 a 30 rovněž transponuje požadavky některých právních předpisů Euratomu, tj. směrnice 2009/71/Euratom a směrnice BSS.

K § 31 až 33

Vedle implementace nových doporučení ICRP a MAAE dosavadní praxe ukazuje na vhodnost procesních úprav v oblasti radiační ochrany, zejména na důslednější použití odstupňovaného přístupu k regulaci zdrojů ionizujícího záření. Do atomového zákona byla implementována řada úprav týkající se zabezpečení zdrojů ionizujícího záření, kategorizace jejich exportu a importu a s tím souvisí potřeba vytvářet stále dokonalejší podmínky pro zvyšování úrovně zajišťování bezpečnosti při využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Tato opatření nespočívají pouze v optimalizaci technických či administrativních podmínek, ale též v nutnosti zvyšování kvalifikace personálu, který je zodpovědný za jadernou bezpečnost a radiační ochranu.

Atomový zákon se proto snaží odpovídajícím způsobem stanovit podmínky a pravidla pro výkon činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany nebo jaderné bezpečnosti. Text zpřesňuje stávající právní úpravu v oblasti činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, sjednocuje tento pojem jako zcela identický činnosti v jaderné bezpečnosti a v radiační ochraně.

Zákon stanoví, při zachování základních rysů dosavadní právní úpravy zákonem č. 18/1997 Sb., coby základní předpoklad k výkonu uvedených činností nabytí patřičné způsobilosti a vymezuje, co je obsahem této způsobilosti. Náplň této „zvláštní odborné způsobilosti“ odráží nejen potřebu odpovídajícího vzdělání pracovníků v oboru (tzv. „vybraných pracovníků“), nýbrž i nutnost nabytí odpovídající praktické zkušenosti a znalosti nad rámec běžného akademického vzdělání. Jen získáním zvláštní odborné způsobilosti v plném rozsahu všemi relevantními vybranými pracovníky může být zajištěna potřebná úroveň bezpečnosti a zabezpečení vykonávaných činností. Zákon a na něj navazující prováděcí právní předpis, k němuž zmocňuje, tak vymezuje okruh dotčených činností, neboť požadovaná kvalifikace zdaleka není nezbytná z hlediska praktického personálního zajištění bezpečnosti a zabezpečení u všech. Dále pak jsou upraveny i detaily kvalifikace a jejího dosahování nad rámec běžné odborné způsobilosti (tj. formálního vzdělání v soustavě obecných škol). Jde o „odbornou přípravu“, coby předpoklad dosažení zvláštní odborné způsobilosti a „další odbornou přípravu“ coby předpoklad jejího udržení.

Nemalou roli v účinném a bezpečném vykonávání těchto činností pak hrají i osobnostní a zdravotní způsobilost pracovníků, ovšem prakticky jen u činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti, tj. zejména činností vykonávaných v souvislosti s jaderným zařízením. Tyto činnosti jsou totiž zvláště náročné z hlediska fyzické a duševní zdatnosti (dlouhé a noční směny, působení množství stresových faktorů atd.) a vyžadují tedy stanovení přísnějších požadavků v tomto směru a určení způsobu jejich prověření. Odstavec 3 ustanovení § 31 obecně vymezuje podmínky naplnění požadavku osobnostní způsobilosti. Osoba takto způsobilá musí disponovat povahovými vlastnostmi, které jí umožní bezpečně vykonávat značně rizikové aktivity, resp. aktivity, jejichž např. emočně nestabilní provádění by mohlo vést ke značným dopadům na lidské zdraví a životy (např. řízení provozní směny jaderné elektrárny). Konkrétní výčet těchto charakteristik podává prováděcí právní předpis.

Atomový zákon stanoví i procesní náležitosti získávání oprávnění k výkonu činností, rovněž ovšem způsobem již tradičním. V určitém rozsahu přitom legislativně zakotvuje dobrou praxi.

Oprávnění vydává SÚJB, jako odborný garant v oblasti, a to na základě žádosti člověka, který hodlá získat oprávnění. Splnění požadavků pro získání oprávnění, tj. nabytí zvláštní odborné způsobilosti, je prověřováno zkouškou před odbornou komisí jmenovanou SÚJB. Atomový zákon uchazečům ponechává, v souladu s dobrou praxí, relativně volný časový prostor pro opakování zkoušky a doplnění potřebné zvláštní odborné způsobilosti, neboť striktní omezení na jediný pokus by bylo lze považovat za příliš tvrdé a mohlo by v praxi přinášet nemalé obtíže při získávání potřebných kvalifikovaných pracovních sil. V zájmu zjednodušení procesů a také z důvodu méně formalistického a snadněji pochopitelného přístupu k vybraným pracovníkům je vydání rozhodnutí o udělení oprávnění nahrazeno vydáním dokladu.

Atomový zákon zavádí dobu platnosti pro všechna oprávnění pro činnosti zvláště důležité z hlediska radiační ochrany na neurčito s tím, že zkouška před zkušební komisí je nahrazena absolvováním další odborné přípravy. „Uznává“ absolvování studijního programu k získání způsobilosti k výkonu nelékařského povolání radiologického fyzika za absolvování odborné přípravy, protože tento typ studia považuje za zcela postačující k přípravě ke zkoušce.

Precizněji je popsána kompetence SÚJB v případě, kdy je důvodné podezření, že úroveň zvláštní odborné způsobilosti držitele oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany není zachována. Takový stav totiž může zásadně ohrozit bezpečný výkon činností. Úřad může provést přezkoušení vybraného pracovníka nebo oprávnění k vykonávání činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany zrušit, pokud jeho držitel závažným způsobem nebo opakovaně poruší tento zákon, neuspěje u přezkoušení nebo dlouhodobě činnost nevykonává. Z důvodu prevence nebezpečí z prodlení je také vyloučen odkladný účinek odvolání proti takovému rozhodnutí, protože v opačném případě by mohl nedostatečně kvalifikovaný výkon činnosti vést k bezpečnostně neblahým následkům (jak ukazují zahraniční zkušenosti, lidský faktor a jeho nedostatečná kvalifikace jsou častými příčinami jaderných událostí).

Důvodem pro zrušení oprávnění je rovněž dlouhodobé nevykonávání odpovídající činnosti. S ohledem na rychlý vědeckotechnický vývoj se nevykonávání činnosti může zásadně negativně promítnout do znalostí a schopností držitele oprávnění, což může mít negativní dopady na jadernou bezpečnost nebo radiační ochranu, vrátí-li se taková osoba s odstupem doby k práci. Dlouhodobost musí být posuzována individuálně (dle okolností případu, typu činnosti nebo aktuálního odborného vývoje v oblasti), lze však uvést, že nepůjde o dobu v řádech měsíců, nýbrž o dobu v řádech let.

Výraz „podstatná změna podmínek“ užitý v odstavci 6 ustanovení § 33 k vymezení zvláštního důvodu pro zrušení oprávnění odkazuje ke zcela zásadnímu popření východisek, za nichž bylo oprávnění vydáno. Jedná se přitom o východiska, která jsou stanovena v § 31 odst. 2 atomového zákona, tedy elementární předpoklady pro samotné kvalifikované vykonávání činnosti zvláště důležité z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany. Konkrétně by tedy zrušení připadalo v úvahu, pokud by přestaly být splňovány požadavky na vzdělání, odbornou praxi a odbornou přípravu. Zákon přitom omezuje tuto možnost výrazem „podstatný“, nemělo by se tedy jednat o málo významné, např. formální, změny podmínek,

nýbrž o skutečné změny podmínek s faktickými a přímými dopady na vykonávanou činnost. Takovou podstatnou změnou podmínek může být např. následné odebrání dokladu o dosaženém vzdělání (ztráta formální kvalifikace) nebo odhalení, že původně tvrzená praxe nebyla dostatečná (odpovídající nebo byla jen formální, nezahrnující praktické zkušenosti).

SÚJB může též žadateli uznat odbornou kvalifikaci nabytou v jiném členském státě EU, a to postupy podle zákona č. 18/2004 Sb.

K § 34 až 42

Uvedená ustanovení přebírají právní úpravu poplatků na odbornou činnost SÚJB z dosavadní právní úpravy, kterou lze již považovat za úspěšnou z hlediska aplikační praxe. Jednou z důležitých podmínek pro kvalitní a efektivní regulaci je zajištění odpovídajících finančních a lidských zdrojů pro výkon státního dozoru zároveň s vytvořením účinných mechanismů pro zpětné vyhodnocování účinnosti prováděné regulace a tím i efektivity využití těchto zdrojů. Zdroje musí být k dispozici nejenom v potřebném objemu, ale i s dostatečnou časovou flexibilitou. Řada zemí proto již v minulosti hledala alternativy pro financování regulace jaderného sektoru. Dobrým řešením se v řadě zemí ukázalo nastavení více zdrojů pro financování regulace.

Nejčastěji používaný způsob tzv. „vícezdrojového“ financování je kombinace plateb od vybraných držitelů povolení se zdroji přímo ze státního rozpočtu, přičemž platby od držitelů povolení za odbornou činnost v případě právní úpravy v České republice zůstávají příjmem státního rozpočtu. Typickým zařízením, které spadá pod režim plateb od držitele povolení, jsou jaderné elektrárny, zařízení palivového cyklu, zařízení ke komerční produkci radioizotopů, výzkumné reaktory používané ke komerčním účelům, zařízení uranového průmyslu, apod. Naopak vyloučeny z těchto plateb jsou ve většině případů subjekty navázané na veřejné rozpočty či na veřejné zdravotní pojištění. Výše uvedená opatření spočívající v diverzifikaci zdrojů by měla podle převládajících zahraničních zkušeností vytvořit podmínky pro dosažení dlouhodobé stability úhrad činnosti národního jaderného regulátora. Efektivita takových opatření však musí být zajištěna současným zavedením odpovídajících kontrolních a korektivních mechanismů. Zde se jedná o vytvoření podmínek pro pravidelné vnitrostátní i mezinárodní hodnocení činnosti národního regulátora spolu s odpovídající zpětnou vazbou. Získání a udržování dostatečných zdrojů pro zajištění odpovídající úrovně jaderné bezpečnosti je samozřejmě nezbytné i v případě držitele povolení.

Konkrétní řešení převzaté ze zákona č. 18/1997 Sb. spočívá ve výběru pevně stanovených poplatků na odbornou činnost SÚJB (dále jen „poplatek“) za žádost o vydání některých povolení, resp. jejich trvání. Poplatek reprezentuje příspěvek na úhradu nákladů regulátora spojených s vydáním takových povolení a s výkonem státního dozoru nad činností držitelů těchto povolení. Poplatky v navržené výši tak pokrývají přibližně 60 % uvažovaného rozpočtu SÚJB. V případě povolování stavby významného jaderného zařízení však tento podíl stoupá až na více než 70 %. V rámci výdajů kapitoly státního rozpočtu SÚJB jsou dále hrazeny

náklady na regulaci zdravotnických nebo školských aplikací a náklady na činnosti, které souvisí s nutnou mezinárodní spoluprací.

Zavedené poplatky představují v České republice nový trend, avšak jde o dlouhodobě zavedený princip v mnoha zemích. Na základě jejich zkušeností je koncepce postavena na co nejjednodušší proceduře stanovení sazby poplatku nařízením vlády v rámci limitů sazby daných zákonným zmocněním. Vláda tak může stanovením sazby poplatků respektovat reálnou situaci v daném období a „naladit“ její výši na úroveň odpovídající konkrétním podmínkám a ve výjimečných případech i přihlídnout k mimořádné situaci, např. u činností nebo zařízení, které mimo komerčního provozu využívají i prostředky na vědu a výzkum.

Co se týče zvažované sazby poplatků, SÚJB vychází z rozboru nákladů na jednoho inspektora. Ty v optimální výši tvoří průměrně 2,8 až 3 mil. Kč ročně. V současné době má SÚJB z celkového počtu 195 pracovníků 136 inspektorů a pracovníků na tuto pozici se připravujících. Výše uvedený údaj představuje optimální průměrnou výši všech výdajů státu na každého z těchto inspektorů. Jako reference pro optimální výpočet byly vzaty celkové náklady státu na jednoho inspektora v letech 2006 - 2008, kdy při zpětném hodnocení byly i z hlediska dlouhodobé udržitelnosti na rozumné úrovni finančně zajištěny všechny důležité položky státního rozpočtu na výkon kontroly a státní správy.

V období posuzování výstavby nových energetických bloků je reálné, že uvedené průměrné náklady na jednoho inspektora mohou v některých případech vzrůst až na 6 mil. Kč. Zde se projeví potřeba daleko vyšší externí podpory, jelikož se pro normální provoz úřadu nevyplatí udržovat řadu vysoce specializovaných odborníků, jejichž odbornost je potřeba v případě stavby a instalace nového zařízení. Jde zejména o případ povolení ke stavbě významných jaderných zařízení, jako jsou nové bloky jaderných elektráren. V souvislosti s navrhovanou sazbou poplatků je třeba mít na zřeteli, že podle obecně uznávaných doporučení OECD se výdaje na výkon státního dozoru konkrétně pro jaderné elektrárny pohybují kolem 3 % z celkové částky investice potřebné na jejich vybudování. Těchto parametrů návrh ani zdaleka nedosahuje.

Citovaná ustanovení mj. transponují čl. 5 odst. 3 směrnice 2009/71/Euratom stanoví povinnost členských států zajistit, aby byly příslušnému dozornému orgánu svěřeny pravomoci a přiděleny lidské a finanční zdroje nezbytné k plnění jeho povinností v souvislosti s vnitrostátním rámcem podle čl. 4 odst. 1, a to při náležitém upřednostnění bezpečnosti. S ohledem na tento transpoziční požadavek je také nově adresátem příjmů z poplatků na odbornou činnost SÚJB přímo rozpočtová kapitola „Státní úřad pro jadernou bezpečnost“. Jen tak lze totiž zajistit konkrétní finanční zdroje konkrétnímu regulačnímu orgánu v duchu směrnice bez rizika jejich přesunu ve prospěch jiných státních výdajů.

Při správě poplatků se postupuje podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Ustanovení definuje specifické pojmy z oblasti mírového využívání jaderné bezpečnosti. Vychází přitom z definic dosavadní právní úpravy zákonem č. 18/1997 Sb. a jeho prováděcích právních předpisů. Východiskem k definicím ovšem byly i některé mezinárodní dokumenty ve formě doporučení (např. Safety Assessment for Facilities and Activities General Safety Requirements Part 4, Series No. GSR Part 4, 2009; The Management System for Facilities and Activities Safety Requirements, Series No. GS-R-3, 2006 a Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011, čl. 6.3 a 6.4) a dále i předpisy Euratomu, např. bod 19 preambule směrnice 2009/71/Euratom.

„Zkušebním provozem“ se rozumí konečná etapa energetického spouštění jaderného zařízení, při níž již jaderné zařízení fakticky funguje na plný výkon, a jsou testovány jeho vlastnosti při něm. Z hlediska procesního je ovšem tato fáze stále prováděna na základě povolení k energetickému spouštění, tzn. jen po omezený čas a za přísně vymezených podmínek, nikoli v plném rozsahu jako běžný provoz zařízení.

„Provozní událost“ je specifickým pojmem z oblasti systému zpětné vazby. Tento institut je vlastním zdrojem informací využívaných systémem zpětné vazby. Proto nejde o jakoukoli událost, nýbrž pouze o jev s nezanedbatelnými důsledky z hlediska jaderné bezpečnosti, neboť jen takový může mít z hlediska udržení a zvyšování jaderné bezpečnosti nějaký faktický význam.

Rovněž „ochrana do hloubky“ patří k tradičně využívaným institutům v oblasti zajišťování jaderné bezpečnosti, požadovaným též mezinárodními doporučeními. Ochrana do hloubky se rozumí více vrstevnatý systém ochrany zajišťující, že i při narušení jedné či více vzájemně oddělených úrovní ochrany bude zajištěna jaderná bezpečnost zbývajícími úrovněmi.

Definice „výzkumného jaderného zařízení“ má svůj význam zejména proto, že na tato zařízení nelze z povahy věci klást identické požadavky, jako na běžné jaderné zařízení (využívané např. pro energetické účely). Riziko spojené s provozem těchto zařízení je velmi nízké (v případě školních reaktorů až zanedbatelné) a aplikace obdobných požadavků by byla pro jejich provozovatele nesmírnou zátěží. Tato zátěž by nebyla ani společensky žádoucí, neboť přínos těchto zařízení významně převyšuje rizika s nimi spojená.

„Projektová východiska“ lze považovat za měřítko toho, do jaké míry je jaderné zařízení, resp. jeho projekt, schopné zvládat různé provozní stavy nebo události. Projektová východiska by měla být určena v procesu projektování jaderného zařízení, ovšem následně určují faktickou podobu jaderného zařízení a způsob jeho provozování.

Pojem, který se v atomovém zákoně vyskytuje řídčeji, ovšem zhusta bude využíván jeho prováděcími právními předpisy, je „kritérium přijatelnosti“. I v tomto případě se jedná o termín využívaný oblastí mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření nikoli výlučně, ovšem natolik obecně nepříliš známý, že vyžaduje jednoznačné legislativní vymezení. Rozumí se jím hodnota zkoumané (problematické) položky (tj. např. fyzikální vlastnosti – teplota, roztažnost), jejíž překročení by bylo z hlediska jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení nepřijatelné. Praktickým příkladem může být např. obsah radionuklidu v látce,

který ji činí vhodnou pro nějaký konkrétní způsob využití – je-li vyšší, tj. kritérium přijatelnosti je překročeno, látku použít nelze. Pojem se vyskytuje zejména v oblasti využívání jaderné energie a nakládání s radioaktivním odpadem.

Následující dva body vymezují pojmy v oblasti provádění změn po celou dobu životního cyklu jaderného zařízení, tj. při využívání jaderné energie. Každá změna na jaderném zařízení musí být prováděna tak, aby se její realizací nesnížila jaderná bezpečnost – tedy pod kontrolou a v případech těch nejzásadnějších změn i s povolením SÚJB. Definice vymezuje hlavní kategorii změn, „změny při využívání jaderné energie“, a dělí tyto změny do dvou skupin – „změny ovlivňující jadernou bezpečnost, technickou bezpečnost a fyzickou ochranu jaderného zařízení“, tj. změny podléhající povolení, a „jiné změny při využívání jaderné energie“, tj. změny, které jsou SÚJB oznamovány, dále samostatně definovány výčtem. V případě povolovaných změn úprava navazuje na systém povolení a dokumentace předkládané se žádostí o povolení, jakož i souvisejících povinností držitele povolení, jde tedy o úpravu komplexní, reflektující význam těchto změn. Povolovanými změnami jsou zejména změny týkající se vybraných zařízení (tj. zařízení s přímým vlivem na jadernou bezpečnost; zejména těch v bezpečnostní třídě 1 a 2 – seznam podává prováděcí právní předpis). Též jiné změny při využívání jaderné energie musejí být dokumentovány (resp. jejich provádění) a v předstihu oznámeny SÚJB, aby byl schopen účinně kontrolovat jejich provádění a zasáhnout v případě ohrožení zákonem chráněného zájmu. Tento přístup je uplatňován v analogických právních úpravách členských států Euratomu, ve kterých jsou provozována obdobná jaderná zařízení.

Tyto požadavky vyplývají z Úmluvy o jaderné bezpečnosti (viz čl. 1, 6, 10 a 13), směrnice 2009/71/Euratom a dále z mezinárodních doporučení Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011, čl. 6.3 a 6.4, Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006, INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999, Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012 a Modifications to Nuclear Power Plants Safety Guide, Series No. NS-G-2.3, 2001.

Poslední definice vymezuje jeden z typů vyřazování z provozu, a to „postupné vyřazování“, které probíhá nikoli najednou, nýbrž etapově. Vyřazování z provozu je časově velmi náročná činnost (rovněž náročná z hlediska vyžadovaných zdrojů) a nebývá prakticky proveditelné, aby k němu došlo unifikovaným aktem. V řadě případů bývá i z hlediska zajišťování jaderné bezpečnosti a radiační ochrany účelnější užít postupné vyřazování.

K § 44

Ustanovení reguluje kategorizaci v oblasti mírového využívání jaderné energie. Obdobně jako v jiných částech právní úpravy i zde je nutno z důvodu vyšší systematiky a účinného naplnění některých institutů (rovněž s ohledem na doporučení MAAE a WENRA) zavést třídy a skupiny pro správné odstupňování legálních požadavků.

Jmenovitě se jedná o „bezpečnostní funkce“, které jsou jedním ze základních východisek dosažení a udržení jaderné bezpečnosti jaderného zařízení. Tyto specifické funkce, jež musí jaderné zařízení, ale i jeho jednotlivé komponenty a systémy, plnit, jsou děleny na několik kategorií dle významu pro zajištění jaderné bezpečnosti. Pro systémy a komponenty, které plní závažnější bezpečnostní funkce jsou následně stanoveny přísnější požadavky na spolehlivost.

Obdobný přístup je již tradičně volen u další entity, vybraného zařízení, úzce související s plněním bezpečnostních funkcí. Rovněž vybraná zařízení jsou dělena do několika skupin dle svého významu, zvaných „bezpečnostní třídy“. Dle zařazení do bezpečnostní třídy a dle toho, zdali jde o strojní, elektrické, programovatelné, nebo stavební části jsou pak na ně kladeny různé požadavky.

Posledním druhem kategorizace v této oblasti je rozdělení provozních událostí do kategorií. Rovněž tato dělba má za cíl především co nejefektivnější aplikaci různých požadavků na různě závažné situace. Jednotné stanovení přístupu pro všechny nežádoucí stavy by totiž bylo nejen nadbytečné, ale v řadě ohledů i nežádoucí (např. při uplatnění konzervativního přístupu by musel povinný subjekt provádět preventivní opatření proti všem událostem na nejvyšší možné úrovni, což by ovšem u méně závažných situací odčerpávalo jeho cenné zdroje využitelné jinde).

K § 45

Návrh ustanovení stanoví základní principy bezpečného využívání jaderné energie, které jsou aplikovány v průběhu celého životního cyklu jaderného zařízení. Vzhledem k odlišnosti jednotlivých jaderných zařízení jsou stanoveny zvláště pro jaderné zařízení s jaderným reaktorem a jaderné zařízení bez jaderného reaktoru. V kontextu odborného diskurzu se o těchto principech hovoří jako o „základních bezpečnostních funkcích“, tj. elementárních funkcích, jež musí jaderné zařízení plnit, aby byla zajištěna jaderná bezpečnost. Tyto základní principy přímo souvisí se zvládnutím štěpné jaderné reakce a prevencí nebo nápravě úniku radionuklidů mimo jaderný reaktor. Atomový zákon výslovně rozlišuje mezi funkcemi, které je nutno zajistit u jaderných zařízení s jaderným reaktorem, a funkcemi pro jaderná zařízení bez jaderného reaktoru. Z povahy věci není možné u druhého typu zařízení plnit funkce výsostně spojené s existencí reaktoru.

Tyto požadavky vyplývají z Úmluvy o jaderné bezpečnosti, ze směrnice 2009/71/Euratom a dále z mezinárodních doporučení INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev., Fundamental Safety Principles, Series No. SF-1, 2006, Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012 a Design of Reactor Containment Systems for Nuclear Power Plants Safety Guide, Series No. NS-G-1.10, 2004.

K § 46

Ustanovení stanovuje požadavky na projekt jaderného zařízení a jeho tvorbu (projektování). Obecně lze konstatovat, že projekt jaderného zařízení musí zajistit, aby jaderné zařízení v každém okamžiku (tj. za jakéhokoli stavu a následkem jakékoli události) zajišťovalo v nejvyšší rozumně dosažitelné míře jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, zvládnání radiační mimořádné události, monitorování radiační situace, zabezpečení a nešíření jaderných zbraní. Atomový zákon ponechává relativní volnost ve volbě technologie, za podstatné je považováno dosažení výše uvedeného cíle, ztělesněné požadavky uvedenými v odstavci 2 až 4 tohoto ustanovení.

V oblasti nešíření jaderných zbraní budou požadavky na projekt jaderného zařízení stanoveny v prováděcím právním předpisu tak, aby byla zohledněna doporučení Mezinárodní agentury pro atomovou energii (soft law), tj. aby budoucí jaderné zařízení umožňovalo provádění mezinárodních kontrolních režimů.

Předběžné hodnocení koncepce projektu jaderného zařízení je zahájeno již v rámci vydání povolení k umístění jaderného zařízení dle § 9 odst. 1 písm. a). Detailně je projekt jaderného zařízení zhodnocen, a to i vzhledem k vlastnostem území kde má být umístěn, až v rámci vydání povolení k výstavbě jaderného zařízení dle § 9 odst. 1 písm. b). Tyto požadavky vyplývají z Úmluvy o jaderné bezpečnosti (viz čl. 1, 10 a 18), směrnice 2009/71/Euratom a dále z mezinárodních doporučení INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev., Fundamental Safety Principles, Series No. SF-1, 2006, Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012 a Design of Reactor Containment Systems for Nuclear Power Plants Safety Guide, Series No. NS-G-1.10, 2004.

K § 47

Návrh stanoví požadavky na posouzení území, ve kterém má být jaderné zařízení umístěno. Provedení tohoto hodnocení a prokázání, že vlastnosti území nevyklučují umístění, je podmínkou vydání povolení k umístění jaderného zařízení dle § 9 odst. 1 písm. a), které je obsaženo již ve stávající právní úpravě. Výčet posuzovaných vlastností území v obecné rovině obsahuje odstavec 1, jejich upřesnění pak bude provádět vyhláška.

Odstavec 2 upravuje výslovný zákaz umístění jaderného zařízení v území, jehož vlastnosti dosahují parametrů, které jeho umístění vylučují. Určité vlastnosti území, resp. míra jejich působení, jsou považovány za natolik zásadní, že nemohou být, vzhledem k současnému poznání, nijak kompenzovány a dané území tak nemůže být využito pro umístění jaderného zařízení. Je vhodné, aby toto případné vyloučení proběhlo na počátku životního cyklu jaderného zařízení, kdy jsou vynaložené náklady proponenta relativně malé ve srovnání s těmi budoucími. Je proto nezbytné explicitě takový zákaz kategoricky zakotvit v zájmu zachování právní jistoty osob, které hodlají zařízení umístit, vystavět a provozovat. Výčet vlastností, které musí být posuzovány, stanoví prováděcí právní předpis. Jedná se např. o výskyt zóny pohybově a seizmicky aktivního zlomu, který by mohl způsobit deformaci objektu jaderného zařízení, existence významných zásob podzemních vod nebo minerálních vod, ve kterých by

v průběhu životního cyklu jaderného zařízení došlo k znečištění radioaktivními látkami, kolize pozemku pro umístění s ochranným pásmem apod.

Posouzení je prováděno ve dvou vzájemně se doplňujících rovinách: jsou popsány vlastnosti území, které mohou ovlivnit jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení (příkladem je například popis seismických či geologických jevů atd.) a naopak je zhodnocen vliv uvažovaného jaderného zařízení na území k umístění.

Takto popsané vlastnosti jsou porovnány s vlastnostmi, které vylučují využití území. Posouzením jsou dále získány relevantní údaje, které musí respektovat projekt jaderného zařízení a další fáze jeho životního cyklu.

V souladu s výše zmíněným tak:

- odstavec 1 písm. a) stanovuje rozsah posouzení vlastností území, které ovlivňují jaderné zařízení,
- odstavec 1 písm. b) naopak stanoví požadavky na hodnocení vlivu jaderného zařízení na vnější okolí.

Odstavec 3 tohoto ustanovení stanoví zvláštní požadavek na provedení vstupního monitorování radiační situace na území k umístění jaderného zařízení před tímto umístěním. Výsledky tohoto průzkumu (tj. základní průzkum) jsou dále v průběhu životního cyklu jaderného zařízení porovnávány s výsledky aktuálního monitorování, a tak je odhalována schopnost jaderného zařízení neohrožovat své okolí ionizujícím zářením.

Odstavec 4 je zmocněním k vydání prováděcího právního předpisu, který podává výčet posuzovaných vlastností (písm. a)), stanovuje míru vlastností, kterou již není možné kompenzovat, a tak je umístění považováno za zakázané, (písm. b)) a stanoví způsob a rozsah hodnocení území, kterým je např. definována velikost zájmového území pro hodnocení (písm. c)).

Požadavek na tento způsob a rozsah hodnocení vyplývá z článku 17 Úmluvy o jaderné bezpečnosti a dále je v souladu s návodem MAAE NS-R-3: Site Evaluation for Nuclear Installations, 2006 a požadavkem č. 8 (Assessment of site characteristics) návodu GSR Part 4: Safety Assessment for Facilities and Activities, 2009. Dále je v souladu s požadavky a doporučeními WENRA, zejména RHWG report on safety of new NPP designs, březen 2013.

Protože získané znalosti o vlastnostech území nejsou konstantní, ale mohou podléhat změnám, které by mohly negativně ovlivnit jadernou bezpečnost, radiační ochranu, technickou bezpečnost, monitorování radiační situace, zvládnání radiační mimořádné události a zabezpečení, je v § 49 odst. 1 písm. k) a l) uložena držiteli povolení povinnost průběžně hodnotit vliv těchto změn, včetně predikce jejich dalšího vývoje.

Při konkrétní aplikaci tohoto typu hodnocení se vychází i z dalších materiálů MAAE například:

- External Events Excluding Earthquakes in the Design of Nuclear Power Plants Safety Guide Series No. NS-G-1.5, 2003.
- Seismic Hazards in Site Evaluation for Nuclear Installations Specific Safety Guide Series No. SSG-9, 2010.
- Geotechnical Aspects of Site Evaluation and Foundations for Nuclear Power Plants Safety Guide Series No. NS-G-3.6, 2005.
- Meteorological and Hydrological Hazards in Site Evaluation for Nuclear Installations Specific Safety Guide Series No. SSG-18, 2011.
- External Human Induced Events in Site Evaluation for Nuclear Power Plants Safety Guide Series No. NS-G-3.1, 2002.

K § 48

Tímto ustanovením jsou transponovány požadavky čl. 6 odst. 2 a 3 směrnice 2009/71/Euratom. Provádění hodnocení a ověření bezpečnosti je zakotveno v článku 14 Úmluvy o jaderné bezpečnosti. Návrh ustanovení stanoví požadavky na hodnocení bezpečnosti po celou dobu životního cyklu.

§ 48 odst. 2 písm. a) a b): Jedná se o stanovení požadavku na provádění hodnocení pravděpodobnostního a deterministického. Tento přístup je uplatňován i v analogických právních úpravách dalších členských států Euratomu, ve kterých jsou jaderná zařízení provozována. Při konkrétní aplikaci tohoto typu hodnocení se vychází se z materiálů MAAE a z požadavků WENRA:

- WENRA, Safety Reference Level for Existing Reactors, update in relation to lessons learned from Tepco Fukushima Dai-ichi accident, září 2014.
- WENRA, Guidance, Issues F: Design Extension of Existing Reactors, září 2014.
- WENRA, RHWG report on safety of new NPP designs, březen 2013.
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006.
- Safety Assessment for Facilities and Activities: IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 4, IAEA, Vienna, 2009.
- Deterministic Safety Analysis for Nuclear Power Plants, IAEA Safety Standards Series No. SSG-2, IAEA, Vienna, 2009.
- Development and Application of Level 1 Probabilistic Safety Assessment for Nuclear Power Plants: IAEA Safety Standards Series No. SSG-3, IAEA, Vienna, 2010.
- Development and Application of Level 2 Probabilistic Safety Assessment for Nuclear Power Plants: IAEA Safety Standards Series No. SSG-4, IAEA, Vienna, 2010.
- Living Probabilistic Safety Assessment (LPSA), IAEA-TECDOC-1106, IAEA, Vienna, August 1999.
- A Framework for an Integrated Risk Informed Decision Making Process, INSAG-25, IAEA, Vienna, 2011.

- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, October 1999.

Provádění pravděpodobnostního hodnocení bezpečnosti má smysl u jaderných zařízení s dlouhou provozní životností a značným rizikem plynoucím z jejich provozu. U méně závažných provozů z povahy věci nelze získat dostatečné množství relevantních podkladů k tomuto typu hodnocení bezpečnosti. Proto jsou atomovým zákonem z povinnosti provádět pravděpodobnostní hodnocení bezpečnosti vyňaty některé nerelevantní typy jaderných zařízení.

§ 48 odst. 2 písm. c): Periodické hodnocení bezpečnosti. Provedením periodického hodnocení bezpečnosti je podmíněno pokračování provozu jaderného zařízení. Tento přístup je uplatňován i v analogických právních úpravách členských států Euratomu, ve kterých jsou jaderná zařízení tohoto druhu provozována. Zatímco hodnocení, zkoušky a kontroly prováděné během životního cyklu jaderného zařízení ověřují a dokládají soulad jaderného zařízení s podmínkami příslušného rozhodnutí, požadavek periodického hodnocení bezpečnosti je komplexní a kvalitativně vyšší, protože na jeho základě jsou identifikovány oblasti, ve kterých má být úroveň bezpečnosti zvýšena.

Při konkrétní aplikaci tohoto typu hodnocení se vychází z materiálů MAAE a z požadavků WENRA:

- WENRA Safety Reference Level for Existing Reactors, update in relation to lessons learned from Tepco Fukushima Dai-ichi accident, září 2014.
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006.
- Safety Assessment for Facilities and Activities, IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 4, IAEA, Vienna, 2009.
- Periodic Safety Review for Nuclear Power Plants, IAEA Specific Safety Guide No. SSG 25, 2013
- Periodic Safety Review of Nuclear Power Plants: Safety Guide, IAEA Safety Standards Series No. NS-G-2.10, IAEA, Vienna, 2003.

§ 48 odst. 2 písm. d): Průběžné hodnocení bezpečnosti. Požadavek na průběžné ověřování bezpečnosti a výčet nástrojů, kterými má být prováděn, vyplývá z čl. 14 Úmluvy o jaderné bezpečnosti a řady mezinárodních doporučení:

- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006.
- Safety Assessment for Facilities and Activities: IAEA Safety Standards Series No. GSR Part 4, IAEA, Vienna, 2009.

§ 48 odst. 2 písm. e): Zvláštní hodnocení bezpečnosti. Požadavek na tento typ hodnocení opět vyplývá zejména z výše uvedeného čl. 14 Úmluvy o jaderné bezpečnosti. Do tohoto typu hodnocení však spadá i takové hodnocení jaderné bezpečnosti, které se provádí z rozhodnutí vlády nebo Euratomu v důsledku aktuální situace (například sem spadá vykonání tzv. Stress testů, které požadovala EU po havárii v japonské Fukushima). Proto na toto ustanovení navazuje odstavec 3 ustanovení, který blíže vymezuje podmínky provedení zvláštního

hodnocení bezpečnosti a svěřuje SÚJB pravomoc rozhodnutím uložit povinnost provozovateli takové hodnocení provést (např. bude-li to ad hoc vyžadováno orgány Euratomu).

Zákon dále stanoví pravidla, jak mají být výsledky hodnocení bezpečnosti používány. V obecné rovině musejí přispívat k zajištění bezpečnosti, takže je nutno výslovně stanovit povinnost posuzovat hodnocením bezpečnosti rizika s činností spojená. Specifický požadavek na hodnocení systému ochrany do hloubky a systému prevence havárií vychází z mezinárodních doporučení i směrnice 2009/71/Euratom. Bez těchto konkrétních povinností by hodnocení bezpečnosti nebylo schopno přispívat k vysoké úrovni jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení v České republice.

§ 48 odst. 6 obsahuje zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu. Význam institutu hodnocení bezpečnosti pro zajišťování bezpečnosti jaderných zařízení vyžaduje podrobnější úpravu pravidel jeho provádění.

K § 49

Návrh ustanovení stanoví obecné povinnosti držitele povolení, které se vztahují na celý životní cyklus jaderného zařízení. Dále jsou pak rozvedeny speciální povinnosti relevantní jen pro danou část životního cyklu. Katalog doplňuje obecné povinnosti obsažené v § 25 atomového zákona. Obecné povinnosti v tomto ustanovení je možné rozdělit do několika okruhů: týkající se zajištění bezpečnosti celkově (hodnocení bezpečnosti, zajištění potřebných zdrojů, aplikace zpětné vazby aj.), týkající se území k umístění jaderného zařízení, vztahující se ke změnám při využívání jaderné energie, vztahující se k zajištění požární ochrany, týkající se kvalifikace personálu a ovlivňující zvládnutí radiační mimořádné události. Komplex povinností vyžaduje jejich realizaci po každém držiteli povolení v oblasti využívání jaderné energie, s výjimkami týkajícími se povinností, které z povahy věci nemohou plnit držitelé povolení k umístění jaderného zařízení, jelikož v této etapě životního cyklu není jaderné zařízení schopné být zdrojem příslušných hrozeb (např. povinnost zajistit jednotku hasičského záchranného sboru, neboť skutečné činnosti hrozící požárem probíhají až od výstavby jaderného zařízení).

Za klíčovou lze označit povinnost, aby jaderné zařízení po celou dobu životního cyklu splňovalo požadavky na projekt jaderného zařízení, neboť projekt předurčuje (technickým řešením) způsob zajištění soustavy bezpečnosti a zabezpečení a chování držitele povolení během životního cyklu jaderného zařízení, a tím i míru rizik plynoucích z využívání jaderné energie. Tento požadavek odkazuje k § 46, který stanoví právě požadavky na projekt jaderného zařízení. S touto povinností úzce souvisí požadavek, aby odpovídající části jaderného zařízení plnily své bezpečnostní funkce a držitel povolení zajistil plnění principů bezpečného využívání jaderné energie. Bezpečnostní funkce, jak již název napovídá, společně s principy bezpečného využívání jaderné energie jsou prostředkem k zajištění jaderné bezpečnosti (pojem „bezpečnostní funkce“ je definován; principy bezpečného využívání

jaderné energie vymezuje § 45). I z mezinárodněprávního hlediska se jedná o základní stavební kameny zajišťování bezpečnosti při mírovém využívání jaderné energie.

Několik dalších povinností se vztahuje k provádění hodnocení bezpečnosti. Jednoznačně je stanoven požadavek, aby na základě hodnocení bezpečnosti byla v rozumně proveditelné míře trvale zvyšována úroveň jaderné bezpečnosti. Opírá se o novelizované znění směrnice 2009/71/Euratom a je jedním z postfukushimských opatření vzešlých z tzv. Stress testů, které požadovala EU po havárii v japonské elektrárně Fukushima Dai Ichi. Vychází z ideje, že vědeckotechnický pokrok může soustavně přispívat k jaderné bezpečnosti, resp. ji zvyšovat. Tento proces není absolutní a není ani fakticky možné jej vynucovat, neboť jej ovlivňuje řada faktorů, včetně objektivních, jako jsou stáří technologie či konkrétního zařízení. Proto je princip svázán s korektivem relativně neurčité povahy „v rozumně dosažitelné míře“. Ten sice poskytuje značný prostor pro volnou interpretaci, ale zároveň znemožňuje státu klást na provozovatele nesplnitelné požadavky. Vývoj v dané oblasti je reflektován hodnocením bezpečnosti a ta jej promítá do způsobu zajištění jaderné bezpečnosti.

Konkrétní postupy držitele povolení jsou pak usměrňovány povinností ověřovat a dokumentovat připravenost zařízení a personálu na následující fázi životního cyklu, na kterou navazují detailnější povinnosti pro jednotlivé typy držitelů povolení, ve směru zajištění této připravenosti.

Nově se držitel povolení k činnostem souvisejícím s využíváním jaderné energie ukládá, aby po celou dobu životního cyklu jaderného zařízení v návaznosti na vnitřní havarijní plán a vnitřní předpisy, které musí detailně konkretizovat, vypracovat, procvičovat a aktualizovat opatření a postupy zejména pro případ odezvy na radiační mimořádnou událost (a hlavně na radiační havárii) vzniklou na daném jaderném zařízení. Důvodem pro tuto novou povinnost je potřeba zajistit toto od období výstavby až po vyřazení jaderného zařízení a nikoliv pouze po období jeho provozu tak, jak bylo stanoveno v rámci dosavadní právní úpravy. Bez této povinnosti by systém zvládnutí radiační mimořádné události byl zcela nefunkční, resp. by jeho vysokou a setrvalou úroveň nebylo možno zajistit, což by bylo zdrojem významného nebezpečí v případě, že by mimořádná událost nastala. Cílem této povinnosti je také posílit výkon správní a kontrolní působnosti SÚJB v oblasti (např. i s využitím odpovídajících sankčních ustanovení).

Z jiného hlediska sleduje stav jaderného zařízení povinnost mít systém zvládnutí havárií. Jak již bylo řečeno, tento systém má napomoci zvládat stavy jaderného zařízení havarijní povahy, které nemusejí být nutně radiační mimořádnou událostí. Je tedy nutné uložit i odpovídající povinnost stran existence tohoto systému.

Ustanovení § 49 vychází z dosavadní právní úpravy, kterou doplňuje o nové prvky z předpisů Euratomu a mezinárodních smluv nebo doporučení. Konkrétně jde o:

- směrnice 2009/71/Euratom (článek 6 odst. 5),
- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 10, 14, 17, 18 a 19),
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011, (čl. 6.3 a 6.4),

- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012,
- Modifications to Nuclear Power Plants Safety Guide, Series No. NS-G-2.3, 2001,
- IAEA Safety Requirements No. GSR Part 4 “Safety Assessment of Facilities and Activities“,
- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012,
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/2, 2011,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999.

K § 50

Návrh ustanovení stanoví povinnosti držitele povolení k výstavbě jaderného zařízení. Jaderné zařízení je tak složitý systém, že je nezbytné toto zařízení uvádět do provozu v etapách, kdy se na závěr každé etapy provede její vyhodnocení, které zahrnuje i připravenost na etapu následující. Tímto vyhodnocením a splněním příslušných kritérií je podmíněno vydání povolení k přechodu na následující etapu. Vícestupňový systém uvádění jaderného zařízení do provozu vyžaduje technologická náročnost jaderného zařízení. Ve fázi výstavby je důraz kladen na vyzkoušení jaderného zařízení před prvním fyzikálním spouštěním, které začíná zavezením jaderného paliva do reaktoru.

Zvláštní význam má povinnost nesnížit stávající úroveň jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení jiného jaderného zařízení provozovaného na území, v němž je umístěno jaderné zařízení ve výstavbě, která míří na specifickou situaci výstavby více jaderných zařízení v téměř území. Jedná se o zásadní požadavky, protože ovlivnění existujícího jaderného zařízení výstavbou nového jaderného zařízení není vyloučeno a je tudíž naprosto nutné výstavbu realizovat tak, aby mj. nedošlo k ovlivnění všech opatření, která jsou již na provozovaném jaderném zařízení pro zajištění zvládnutí radiační mimořádné události, hlavně radiačních havárií, a pro monitorování radiační situace, zejména pro monitorování případných úniků radioaktivních látek a šíření ionizujícího záření z provozovaného jaderného zařízení, realizována. Povinnost zajistit všechny bezpečnosti a zabezpečení platí pochopitelně i pro provozovatele staršího jaderného zařízení, ale návrh vychází z toho, že nositelem primární odpovědnosti za ohrožení v tomto specifickém případě může být osoba provádějící výstavbu nového zařízení. Zajisté by nebylo v souladu s principem právní jistoty a ochrany práv a oprávněných zájmů osoby, kdyby ohrožení veřejného zájmu bylo k tíži osoby, která na něm nenese žádnou vinu, tj. provozovateli staršího jaderného zařízení.

Ustanovení § 50 vychází z dosavadní právní úpravy (dříve částečně obsažené v prováděcích právních předpisech, ovšem v rozporu s požadavkem výhrady zákona), kterou doplňuje o nové prvky z mezinárodních smluv nebo doporučení. Konkrétně jde o:

- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 10 a 18),
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011 (čl. 6.3 a 6.4.),
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999.

K § 51

Ustanovení upravuje postup osoby (držitele povolení) při jedné z fází uvádění jaderného zařízení do provozu – prvním fyzikálním spouštěním. Návrh ustanovení se vztahuje na jaderné zařízení s jaderným reaktorem a respektuje, že tento typ jaderného zařízení je technologicky náročnější, tedy jeho uvádění do provozu vyžaduje větší míru ingerence vrchnostenské správy. Návrh ustanovení klade důraz na vyzkoušení jaderného zařízení před prvním fyzikálním spouštěním a v jeho rámci zavezení jaderného paliva do reaktoru. I tuto etapu je třeba úspěšně dokončit a prokázat plnění příslušných kritérií, aby SÚJB povolil vstup do další etapy uvádění jaderného zařízení do provozu.

Nově se stanovuje držiteli povolení, aby v zóně havarijního plánování, která bude stanovena už v období výstavby jaderného zařízení, prověřil, že v této zóně je realizováno vše, co se mu ukládá na jeho náklad zajistit podle 156 odst. 2 písm. c) až g), tj. zda systém monitorování radiační situace v areálu jaderného zařízení a v zóně havarijního plánování je funkční, zda obyvatelstvo v zóně havarijního plánování je vybaveno antidoty k jódové profylaxi, zda bylo realizováno předběžné informování obyvatelstva a zda byl zajištěn systém vyrozumění dotčených orgánů. Průkazem bude písemné vyjádření o provedení všech prověření a o výsledném stavu tohoto prověření, které žadatel o povolení k prvnímu fyzikálnímu spouštění předá SÚJB v příloze žádosti o povolení k prvnímu energetickému spouštění tohoto jaderného zařízení. „Antidoty k jódové profylaxi“ se přitom v celém rozsahu atomového zákona rozumí medikamenty určené k prevenci ozáření v případě radiační mimořádné události. V případě ionizujícího záření spojeného s radioaktivním jodem, mohou antidota zabránit poškození štítné žlázy tím, že se štítná žláza nasatí neradioaktivním jodem. Tím se zabrání příjmu radioaktivního jodu z kontaminovaného vzduchu, vody, mléka a jiné potravy. Typickým antidotem je jodid draselný, volně dostupný v distribuční lékárenské síti.

Kromě povinností vztahujících se k jednotlivým krokům prvního fyzikálního spouštění, ustanovení upravuje také tvorbu rezervy na vyřazování jaderného zařízení. Vycházejíce z principu „od kolébky do hrobu“ a zásady odpovědnosti provozovatele (držitele povolení) za

zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení jaderného zařízení, a to i po skončení jeho životnosti, navrhovatelé, s využitím postupů tradičně aplikovaných mezinárodním odborným společenstvím, považují za nutné uložit povinnost vytvářet finanční rezervu pro budoucí vyřazování jaderného zařízení. Činnosti spojené s vyřazováním jaderných zařízení jsou totiž velmi finančně náročné a je nanejvýš spravedlivé, aby náklady nenesl stát, nýbrž ten, kdo bude mít z provozování zařízení bezprostřední prospěch – provozovatel (takto držitel povolení). Zároveň je nutné podchytit náklady na vyřazování již v časných fázích životního cyklu jaderného zařízení, pro případ, kdy by bylo nutné zahájit vyřazování předčasně.

U zvláště náročných typů jaderných zařízení, u kterých odhady nákladů na vyřazení činí více, než 1 mld. Kč, atomový zákon nad to stanoví povinnost shromažďovat prostředky na vázaném účtu banky v České republice nebo pobočky zahraniční banky na území České republiky, která má sídlo na území jiného členského státu Evropské unie. Důvodem je snaha předcházet ztrátě takto uspořené financí. Mimoto je nakládání s takto kvalifikovanými prostředky vázáno na zásah státní moci v podobě schválení Správou. Ta, jako garant odpovědného nakládání s radioaktivním odpadem v České republice, je nejpovolanější (i po stránce odborné) k posouzení, zda budou naspořené prostředky vynaloženy účelně a v zájmu ochrany veřejného zájmu.

Ustanovení § 51 vychází v oblasti požadavků na první fyzikální spouštění z dosavadní právní úpravy (dříve částečně obsažené v prováděcích právních předpisech, ovšem v rozporu s požadavkem výhrady zákona), kterou doplňuje o nové prvky z mezinárodních smluv nebo doporučení. Konkrétně jde o:

- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 7, 10 a 19),
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011 (čl. 6.3 a 6.4.),
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999.

K § 52

Návrh upravuje požadavky na provádění další etapy uvádění jaderného zařízení s jaderným reaktorem do provozu – první energetické spouštění. Požadavky na tuto etapu uvádění do provozu jsou podobné požadavkům na předchozí etapu. Obecně vzato jde o kontrolu úspěšného provedení této fáze a připravenosti k přechodu do další fáze. Splnění požadavků musí být prokazatelné a být dokumentováno tak, aby SÚJB byl schopen posoudit míru zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení jaderného zařízení v této i

následující fázi (tj. provozu). Požadavky reflektují i skutečnost, že také v této fázi je nutno vytvářet rezervu na vyřazování jaderného zařízení (ostatně jako v každé následující fázi).

Obdobně jako v § 51 se nově ukládá držiteli povolení, aby v zóně havarijního plánování prověřil, že v této zóně je realizováno vybavení antidoty k jodové profylaxi; protože antidota jsou léčivo, je důležité, aby předmětem prověření bylo i to, zda antidota od minulého prověření neexpirovala. Průkazem bude písemné vyjádření o provedení tohoto prověření a o datu expirace těchto distribuovaných antidot, které žadatel o povolení k energetickému spouštění tohoto jaderného zařízení předá SÚJB současně s podáním žádosti o povolení k provozu jaderného zařízení.

Rovněž toto ustanovení vychází v oblasti požadavků na energetické spouštění z dosavadní právní úpravy (dříve částečně obsažené v prováděcích právních předpisech, ovšem v rozporu s požadavkem výhrady zákona), kterou doplňuje o nové prvky z mezinárodních smluv a doporučení. Jmenovitě:

- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 7, 10, 11 a 19),
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011 (čl. 6.3 a 6.4.),
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999.

K § 53

Ustanovení specificky upravuje požadavky na uvádění do provozu jaderného zařízení bez jaderného reaktoru. Jakkoli jsou tato zařízení obecně méně složitá z hlediska provozu (na rozdíl od oněch s reaktorem, u nichž se uvádění do provozu rozpadá do dvou následných fází, podrobených samostatným povolovacím režimům dle § 51 a 52 a řady nižších úrovní fází, upravených prováděcími předpisy) a zajištění jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události a zabezpečení, v zásadě jsou postupy při jejich uvádění do provozu shodné. Smyslem požadavků je prověřit připravenost zařízení a věcí souvisejících (pracovníky nevyjímaje) na provoz zařízení, a to připravenost nejen z hlediska provozního, nýbrž i z pohledu schopnosti všech složek činnosti dosáhnout požadované úrovně bezpečnosti a zabezpečení. Také u tohoto druhu jaderných zařízení musí být, z důvodů, které jsou nasnadě a byly představeny výše, vytvářena rezerva na jejich vyřazování.

Také tato právní úprava se opírá o mezinárodní smlouvy a doporučení mezinárodních vládních i nevládních organizací:

- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 7, 10 a 19),

- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011 (čl. 6.3 a 6.4.),
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999.

K § 54

Ustanovení § 54 upravuje povinnosti držitele povolení k provozu jaderného zařízení. Tato etapa životního cyklu jaderného zařízení je z bezpečnostního hlediska nejvýznamnější a také nejdelší z časového hlediska, proto i míra a rozsah povinností přesahuje úpravu obsaženou v předchozích ustanoveních. Jádrem úpravy je povinnost průběžně ověřovat a dokumentovat schopnost dlouhodobě stabilního a bezpečného provozu jaderného zařízení, která nalézají svůj konkrétní odraz mimo jiné v provádění průběžného hodnocení bezpečnosti.

Zvláštní povinnost je vztažena k provozu výzkumných jaderných zařízení, u nichž mohou nastat delší období bez konkrétního využití (např. v důsledku aktuálního nedostatku grantových prostředků). I v těchto případech je ovšem nutné zajistit dlouhodobě jadernou bezpečnost. Atomový zákon pro tyto případy ukládá provozovateli povinnost zajistit bezpečnost tohoto dlouhodobého odstavení, jehož podrobnosti budou popsány v prováděcím právním předpisu.

Zákon dále specificky pamatuje na situaci dočasného odstavení reaktoru z provozu a jeho znovuuvádění do kritického stavu se zvláštním přihlédnutím k postupům uplatňovaným v této souvislosti při výměně paliva. Dřívější právní úprava vázala tyto aktivity na zvláštní druh oprávnění, povolení k „opětovnému uvedení jaderného reaktoru do kritického stavu po výměně jaderného paliva“, které se však z praktického hlediska jevílo být nevhodným, zejména pro značnou formalizaci souvisejícího procesu. Nově je dosavadní povolení nahrazeno souborem odpovídajících povinností, který SÚJB umožní relevantně posoudit situaci na místě (v rámci vykonávané kontroly) a v případě potřeby zasáhnout též formalizovanými akty (uložení opatření k nápravě, vydání předběžného opatření).

Také tato právní úprava se opírá o mezinárodní smlouvy a doporučení mezinárodních vládních i nevládních organizací:

- Úmluva o jaderné bezpečnosti (čl. 1, 10, 14 a 19),
- Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation SSR-2/2,2011 (čl. 6.3 a 6.4.),
- Fundamental Safety Principles: Safety Fundamentals, IAEA Safety Standards Series No. SF-1, IAEA, Vienna, 2006,
- INSAG-12. Basic Safety Principles for Nuclear Power Plants. 75-ISAG-3, Rev. 1. IAEA, Vienna, 1999 a

- Safety of Nuclear Power Plants: Design Specific Safety Requirements, Series No. SSR-2/1, 2012.

K § 55

Ustanovení upravuje povinnosti držitele povolení k vyřazování jaderného zařízení. Vyřazování je nezbytným procesem, jehož správné provedení má zajistit bezpečné ukončení činnosti při využívání jaderné energie, ale také návrat dotčených entit (např. životní prostředí) do stavu před započítáním průmyslové aktivity. Proces vyřazování je ovšem velmi složitý a jeho komplexnost se dále odvíjí od charakteru původně vyvíjené činnosti. Modely postupu při vyřazování jsou proto různé a nelze je regulatorně omezovat na nejkratší a jednorázovou variantu. Vyřazování proto může probíhat i v několika etapách, protože celý proces je spojen s množstvím dílčích relativně náročných fází (útlum zařízení, jeho likvidace, odvoz demontovaných částí a radioaktivního odpadu, uvádění prostoru do stavu „zelené louky“ atd.).

Zavedená legislativní zkratka „ukončení vyřazování z provozu“ osvětluje poslední fázi vyřazování z provozu. Atomový zákon nabízí osobě provádějící vyřazování svého jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření dva způsoby ukončení jejich životního cyklu, úplné vyřazení s dosažením „green fieldu“ nebo vyřazení částečné s možným dalším využitím pracoviště. V praxi často nastávají případy, kdy lze prostor pracoviště nebo i jeho jednotlivá zařízení dále využívat, a nebylo by hospodárné, ba ani bezpečné, provést úplné vyřazení. Na jednotlivé způsoby ukončení vyřazování z provozu jsou dále zákonem a prováděcími předpisy kladeny rozdílné požadavky.

Atomový zákon předpokládá, že držitel povolení vytvoří účinné systémy kontroly a monitorování, které zajistí bezpečnosti a zabezpečení po celou dobu tohoto často zdlouhavého procesu. Zároveň je nezbytné zajistit dostatečnou informovanost regulátora o probíhajících procesech, k čemuž mají sloužit informace podávané s roční frekvencí SÚJB.

K § 56 až 59

Dotčená ustanovení komplexně upravují oblast zajišťování technické bezpečnosti a kvality vybraných zařízení. Jak již bylo osvětleno na jiných místech, kvalita vybraného zařízení a splnění technických požadavků na ně v zájmu prevence jejich poruchy a ohrožení zdraví, života nebo majetku v jejím důsledku, jsou předpokladem zajištění jaderné bezpečnosti. Proto je nezbytné usměrnit chování příslušných subjektů mj. legislativním stanovením požadavků.

Současná právní úprava zákona v oblasti týkající se vybraných zařízení stanovuje prováděcím právním předpisem jen základní požadavky na zajišťování kvality vybraných zařízení s ohledem na jejich zařazení do bezpečnostních tříd. Většinou se jedná jen o systémové požadavky v oblasti řízení procesů a činností důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany a až na drobné výjimky nestanovuje konkrétní požadavky na příslušná vybraná zařízení a jejich zajišťování. Tyto požadavky a jejich zajišťování do jisté míry

stanovuje právní úprava prováděcím předpisem pro zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení, ale jen pro vybraná zařízení, která jsou speciálně navrhována pro jaderná zařízení.

Cílem nové právní úpravy je proto stanovit jednoznačně druhy požadavků na vybraná zařízení a jejich způsob zajišťování pro všechna vybraná zařízení vztahující se k jadernému zařízení a zároveň odstranit právní vakuum, jak posuzovat technickou bezpečnost u vybraných zařízení, které nemají prováděcím předpisem stanoveny technické požadavky.

Návrhem nové právní úpravy oproti současnému stavu bude zejména:

1. deklarována povinnost držitele povolení zajišťovat kvalitu vybraného zařízení tak, aby systém jaderného zařízení, jehož je vybrané zařízení součástí, byl schopen plnit svoji bezpečnostní funkci, zajišťovat jeho shodu s technickými požadavky a toto zajišťování dokumentovat a prověřovat pravidelně shodu provozovaného vybraného zařízení, stanoveným okruhem osob, které mají povinnost ji provádět,
2. upraven rozsah činností, jimiž musí být zajišťována technická bezpečnost při navrhování, výrobě, montáži, uvádění do provozu a provozu včetně údržby a oprav vybraných zařízení,
3. upraven rozsah osob, které mají povinnost zajistit posouzení shody s technickými požadavky autorizovanou osobou, akreditovanou osobou nebo výrobcem nebo dovozcem vybraného zařízení při vybraných činnostech, u kterých musí být zajišťována technická bezpečnost.

Návrh atomového zákona zároveň rozlišuje dva druhy postupů, jak odhalit, zda je technická bezpečnost zajištěna. První („posouzení shody“) je užíván před samotným použitím vybraného zařízení nebo jeho části a je obdobou procesů podle zákona č. 22/1997 Sb. Jde o již tradiční úpravu nacházející se v současném zákoně č. 18/1997 Sb. Druhý postup („prověřování shody“) slouží k odhalení toho, zda vybrané zařízení stále plní technické požadavky i v průběhu provozu. Na rozdíl od „posouzení shody“, které je svěřeno autorizovaným osobám, akreditovaným osobám nebo výrobcí či dovozci vybraného zařízení, je „prověřování shody“ ponecháno na držiteli povolení – provozovateli vybraného zařízení.

Nová právní úprava zároveň úzce navazuje na problematiku systému řízení (viz. § 29 a 30), která je ovšem obecnější a uplatní se na jakékoli procesy a činnosti, tedy i zajišťování technické bezpečnosti. Proto právní úprava technické bezpečnosti a kvality vybraných zařízení neobsahuje některé typické instituty, jako jsou např. požadavky na kvalifikaci personálu, dokumentování procesů nebo odstraňování neshod. Tyto otázky budou regulovány obecnější úpravou systému řízení.

Smyslem nové právní úpravy je zároveň připravit podmínky tak, aby bylo možné v jednom prováděcím předpise soustředit veškeré požadavky na vybraná zařízení v rozsahu zmocnění uvedených v návrhu zákona.

Tato ustanovení upravují právní termíny, resp. pojmy specifické pro následující část právní úpravy věnovanou zajišťování ochrany před účinky ionizujícího záření. Jedná se o pojmy z oblasti radiační ochrany, jejichž definování je nezbytné k pochopení a správnému výkladu právní úpravy. Jde v naprosté většině o definice převzaté z legislativy Euratomu, jedná se tedy o úpravu transpoziční.

Právní termín „uzavřený radionuklidový zdroj“ je tradičně používaným termínem v radiační ochraně. Termín označuje velkou skupinu radionuklidových zdrojů, které byly při výrobě upraveny a zapouzdřeny tak, aby se z nich nemohla, za předvídatelných podmínek použití, radioaktivní látka uvolnit. Termín je používán i v mezinárodních právních dokumentech a směrnicí BSS. Definováním této skupiny zdrojů je umožněno následně v textu zákona specifikovat jednotné společné požadavky na jejich použití, které jsou zcela odlišné od těch, které se vztahují na tzv. radionuklidové zdroje otevřené (viz následující definice), kde je nutno brát v úvahu jak možnost kontaminace osob, tak životního prostředí. Zvláštními požadavky jsou především pravidla pro zajištění těsnosti zdrojů, jejich sledování, ověřování jejich stálosti a další regulatorní prvky vedoucí k nezbytnému stupni radiační ochrany.

„Sledované“ a „kontrolované“ pásmo jsou koncepty používané jak v evropské legislativě (směrnice BSS) tak ve standardech MAAE. Zavedením těchto pojmů je umožněno vhodným způsobem upravit režim na pracovištích se zdroji ionizujícího záření, a to s ohledem na používané zdroje ionizujícího záření a způsob jejich použití. Cílem této úpravy je v konečném důsledku zajištění ochrany osob, které se na pracovišti nacházejí, před ionizujícím zářením. Technická podoba pracoviště a úprava režimu pobytu v něm jsou nepominutelnými součástmi zajišťování radiační ochrany. Bez rozlišení těchto dvou institutů by nad to nebylo možné účinně odstupňovat potřebnou úroveň radiační ochrany, což by v konečném důsledku (a při užití konzervativního přístupu k ochraně) muselo vést k nadměrnému zatížení těch pracovišť, u nichž je riziko plynoucí z vykonávaných činností relativně nižší.

Vymezení kontrolovaného pásma totiž závisí na velikosti možného ozáření na daném pracovišti a odvíjí se od něj požadavky na zajišťování ochrany pracovníků, např. omezený vstup, kontrola kontaminace apod. Jedná se o transpoziční ustanovení, dělení pracovišť se zdroji je uváděno ve všech mezinárodních dokumentech a je uplatňováno obecně na mezinárodní úrovni. Kontrolované pásmo je zřetelně označeno požadovaným znakem a nápisem. Umožňuje sledovat pohyb lidí na těchto pracovištích, evidovat dobu jejich pobytu, kontrolovat kontaminaci při vstupu i výstupu z pracoviště. Je omezena, až na výjimky, konzumace jídla a kouření na těchto pracovištích, apod. Veškeré údaje o vstupech a dávkách obdržných při činnostech v kontrolovaném pásmu jsou evidovány a je stanoveno, jak mají být uchovávány. Pracoviště jsou vybavena odpovídajícími monitory kontaminace a dávkového příkonu a jsou připravena i na okamžité řešení případně zjištěných úniků radionuklidů z takového pracoviště, příp. zjištěných kontaminací osob nebo předmětů.

Vymezení sledovaného pásma závisí na velikosti možného ozáření na daném pracovišti a odvíjí se od něj požadavky na zajišťování ochrany pracovníků, které, na rozdíl od kontrolovaného pásma, jsou vzhledem k rizikům méně přísné. Sledované pásmo je označeno, režimová opatření nejsou tak přísná jako je tomu v případě kontrolovaného pásma. Nicméně

není žádoucí, aby se i v tomto pásmu pohybovali bezdůvodně jiní lidé než radiační pracovníci. Sledování dávek pracovníků v tomto prostoru může být realizováno monitorováním prostředí, ať už pravidelným nebo pouze ve stanovených intervalech, ověřujícím, že situace zůstává nezměněna.

Definice „externího pracovníka“, implementující směrnici BSS, je východiskem pro právní úpravu ochrany pracovníků vystavených ionizujícímu záření, kteří v rámci výkonu své práce migrují mezi různými pracovišti. Mobilita těchto fyzických osob znesnadňuje sledování dávek, které obdrží na různých pracovištích, proto je nutné zavést v zájmu ochrany jejich zdraví specifický režim, zahrnující i tzv. osobní radiační průkazy, do nichž se obdržené dávky zaznamenávají (viz § 79).

„Dávková optimalizační mez“ je zásadní pojem významný pro aplikaci principu optimalizace v radiační ochraně. Jedná se o ekvivalent pojmu „dose constraint“ používaného v mezinárodních dokumentech, zejména ve směrnici BSS. Je stanoven ve vztahu k limitům a ke konkrétnímu zdroji, jeho základním cílem je zajistit, že při působení ozáření z více zdrojů nebudou překročeny stanovené limity. Stanovení těchto optimalizačních mezí je velmi zásadní pro posuzování optimalizace v praxi. Definováním tohoto pojmu je umožněno dále v požadavcích zákona jednoznačně stanovit roli a použití těchto mezí v procesu optimalizace.

Diagnostická referenční úroveň je ukazatel charakterizující typické radiologické vyšetření vztahující se na skupinu standardních pacientů. Jde o účinný nástroj sloužící k posouzení a usměrnění úrovně radiační ochrany pacienta. Přičemž při provádění lékařského ozáření musí být důsledně dodržován princip optimalizace, tj. dávka pacientovi nebo množství aplikované aktivity musí být na takové úrovni, aby byla zachována diagnostická informace. Pro konkrétní radiologický postup to znamená, že při obvyklých podmínkách nesmí být ozáření ani příliš vysoké, ani příliš nízké.

„Radiologická událost“ je pojem, který se používá pro situace v oblasti lékařského ozáření, kdy je pacient ozářen výrazně jinak, než bylo zamýšleno. Toto chybné ozáření může nastat v důsledku lidské chyby, selhání přístroje nebo dalších nepředvídatelných událostí. V prováděcím právním předpise se specifikuje, co je chybné ozáření pacienta v radioterapii, nukleární medicíně, radiodiagnostice a intervenční radiologii. Pojem radiologická událost se týká lékařského ozáření pacientů (na lékařské ozáření se nevztahují limity ozáření) a jde o událost, která zpravidla postihuje pouze jedince. Proto je zaveden tento pojem pro odlišení od radiační mimořádné události, tj. nepřijatelného ozáření fyzických osob (obyvatelstva a radiačních pracovníků). Prováděcí právní předpis pak klasifikuje radiologické události především pro účely povinnosti informování pacienta, indikujícího lékaře a Úřadu. Je úkolem radiační ochrany (příslušného orgánu) takovým situacím předcházet, snižovat pravděpodobnost jejich výskytu a v případě jejich výskytu, je sledovat, analyzovat a zajistit včasné šíření informací, pokud jde o poučení z nich. V dokumentech Euratomu (směrnice BSS) tomuto pojmu odpovídá současné „unintended exposures“. V České republice je ovšem tradičně používán a v praxi zaveden pojem radiologická událost, a proto byl zachován i v návrhu zákona.

Pro účely atomového zákona je nutno definovat i „zdravotní újmu v důsledku ozáření“. Nejenže s tímto pojmem pracuje směrnice BSS a je tedy transpoziční, ale je dále využíván k jednoznačnému vymezení rizik spojených s ionizujícím zářením.

Termíny „opuštěný zdroj“, „nevyužívaný zdroj“ a „vysokoaktivní zdroj“ zavedla směrnice BSS (resp. již směrnice ji předcházející) a jsou nezbytné pro správnou transpozici a aplikaci zmíněné směrnice v českém právním řádu.

„Opuštěný zdroj“ je společné označení pro skupinu radionuklidových zdrojů, které z nejrůznějších důvodů nejsou pod kontrolou (nikoli ve smyslu „kontrolní činnosti“ podle zákona č. 255/2012 Sb., ale ve smyslu obecném, tj. ve smyslu dostatečného množství informací o stavu zdroje) orgánu státní správy a obecně kohokoli relevantního. Smyslem takto definovaného pojmu je následná úprava pravidel nakládání s těmito zdroji, které v praxi mohou, jsou-li nalezeny laiky z řad neodborné veřejnosti (např. v závodech na úpravu kovového šrotu), ohrozit lidské zdraví. Nedostatek informací může vést k neodhalení zdroje nebo k neodbornému nakládání s ním a nežádoucímu ozáření.

Termín „nepoužívaný zdroj“ je zaveden i z důvodu zabránění „zbytečného skladování“ těchto radionuklidových zdrojů na pracovišti samém, pakliže pro ně jejich vlastník či jiný držitel nemá další využití. Skladování zdroje bez patřičných záruk zajištění radiační ochrany ze strany jeho držitele může, jak naznačují mnohaleté praktické zkušenosti, vést k nebezpečným způsobům nakládání s ním (nejčastěji formou opominutí některých povinností v důsledku plynutí doby nevyužívání) nebo k jeho postupnému opuštění (a přesunutí do kategorie „opuštěný zdroj“). Žádný z těchto stavů není z hlediska radiační ochrany vhodný, a proto je nutné jim preventivně předcházet, zejména prevencí ponechání radionuklidových zdrojů bez využití. Účinnou cestou je dočasné svěření nevyužívaných zdrojů instituci, která je způsobilá zajistit jejich bezpečné skladování – „uznanému skladu“. Provozovatel „uznaného skladu“ je ve smyslu § 9 odst. 2 písm. f) držitelem povolení, čímž je zajišťován nejen vysoký bezpečnostní standard zařízení samého, ale i státem regulovaný a bezpečný výkon souvisejících činností (v souhrnu pojímaných jako skladování radionuklidového zdroje).

Termíny „opuštěný zdroj“ a „nevyužívaný zdroj“ jsou používány i v materiálu MAE Code of Conduct on the Safety and Security of Radioactive Sources, který se vztahuje na všechny radionuklidové zdroje, které mohou znamenat významné riziko pro jednotlivce, společnost a životní prostředí a některá pravidla z Code of Conduct převzala i česká legislativa.

„Vysokoaktivní zdroj“ je podmnožina uzavřených radionuklidových zdrojů, na kterou jsou kladeny zvýšené nároky po dobu jejich životního cyklu z hlediska jejich „vysoké aktivity“ a tedy možného zneužití. V zájmu předcházení zneužití těchto potenciálně nebezpečnějších zdrojů ionizujícího záření je nutno zajistit nejen jejich relevantní značení, ale i správnou průvodní dokumentaci, proškolení personálu a obecné poučení. V porovnání se směrnicí BSS zachovává atomový zákon přísnější režim – za vysokoaktivní zdroje považuje zdroje dané aktivitou k datu výroby nebo uvedení na trh. Aktivita obsaženého radionuklidu s časem přirozeně klesá, takže se jeho nebezpečnost snižuje a v pozdějších fázích života by takový zdroj ionizujícího záření nemusel být považován za vysokoaktivní (takto přistupuje k problému směrnice BSS). Předkladatelé mají přesto za to, že v zájmu ochrany lidského zdraví

a životního prostředí je nutno zachovat předběžnou opatrnost – i méně aktivní zdroje ionizujícího záření mohou mít zásadní vliv.

Každá výše uvedená skupina zdrojů reprezentuje určité nezanedbatelné množství zdrojů společných vlastností, pro které jsou potom v textu zákona jednotně specifikovány požadavky na jejich zabezpečení, nakládání s nimi, jejich likvidaci, apod.

Definice „radonového indexu pozemku“ je dále využívána v regulaci ozáření z radonu a jeho dceřiných produktů. Radonovým indexem pozemku atomový zákon rozumí nebezpečí pronikání radonu z podloží. Radon, jakožto radioaktivní plyn pronikající z půdy a potenciálně ohrožující lidské zdraví inhalací, má v prostředí České republiky značné zastoupení. Tímto způsobem ozáření jsou tedy ohroženi všichni obyvatelé v závislosti na konkrétním místě, kde se nacházejí. Zvláště exponovaná místa vyžadují zvláštní režim (např. stavební technologie), který ochrání obyvatele tam pobývajících před negativními vlivy radonu. Radonový index pozemku je měřítkem toho, zda je nebezpečí z radonu vysoké či nikoli.

V případě „ozáření z radonu“ je vždy myšleno ozáření z radonu a jeho dceřiných rozpadových produktů. Dceřiné rozpadové produkty radonu jsou izotopy těžkých kovů olova, bismutu a polonia, které jsou z hlediska zdravotních účinků mnohem rizikovější, než samotný plynný radon. Zachytávají se na částicích aerosolů, spolu s nimi mohou být po vdechnutí deponovány v plicích a bezprostředně a dlouhodobě ozařovat plicní tkáň. Proto je ozáření z radonu zavedeno, podobně jako ve směrnici BSS, jako specifický termín.

K § 61

Odstavec 1 přebírá stávající právní úpravu, která se osvědčila a slouží k zavedení odstupňovaného regulatorního přístupu. Podle významnosti zdroje je požadováno povolení nebo ohlášení, v konkrétně určených případech také registrace. Rovněž požadavky pro nakládání se zdroji uvedené v dalších ustanoveních jsou odstupňovány tímto způsobem. Kategorizace zdrojů je v praxi nástrojem, který slouží jak osobám s nimi nakládajícím k zavedení adekvátních postupů vzhledem k rizikům odpovídajícím příslušné kategorii zdroje, tak i regulátorovi při nastavování priorit při provádění státního dozoru. Tato kategorizace se na rozdíl od kategorizace v odstavci 2 vztahuje na všechny typy zdrojů ionizujícího záření (tedy i na generátory záření).

Odstavec 2: Česká republika se přihlásila k dodržování požadavků Code of conduct on the safety and security of radioactive sources (dále jen „Code of Conduct“) a navazujícího Guidance on the Import and Export of Radioactive Sources, nezávazných, dokumentů MAAE, které slouží k zajištění bezpečnosti a zabezpečení při přeshraničním pohybu zdrojů. Požadavky Code of Conduct dodržují všechny vyspělé státy světa. Dodržováním Code of Conduct stát garantuje, že má zavedenu dostatečnou infrastrukturu (legislativní i institucionální), aby byl schopen na své území přijmout a zajistit bezpečnost zdrojů záření a zároveň, že zdroje z tohoto státu pocházející a společnosti s nimi nakládající jsou pod odpovídajícím regulatorním dohledem. Vzhledem k tomu, že obecná kategorizace zdrojů dle

odstavce 1 (tj. pro účely usměrnění činností s nimi) neodpovídá kategorizaci zdrojů dle MAAE, na níž je Code of Conduct založen, zavádí se pro radionuklidové zdroje speciální kategorizace odpovídající dělení zdrojů dle MAAE.

K odstavci 3: Pro účely odstupňovaného přístupu k požadavkům na jednotlivé typy pracovišť se pracoviště se zdroji ionizujícího záření kategorizují na čtyři kategorie (I. až IV.) se stoupajícími nároky na pracoviště. Převzata byla stávající osvědčená právní úprava zákona č. 18/1997 Sb. a vyhlášky č. 307/2002 Sb. Stejně jako u kategorizace zdrojů i kategorizace pracovišť slouží k nastavení odpovídajících pravidel pro provozovatele pracovišť i regulátora, zohledňující rizika, která mohou na jednotlivých kategoriích pracovišť připadat v úvahu.

K odstavci 4: Rozdělení pracovníků do dvou kategorií umožňuje uplatnit odstupňovaný přístup k jejich ochraně, čemuž odpovídají požadavky v dalších ustanoveních týkající se např. osobního monitorování, práce v kontrolovaných pásmech a lékařského dohledu. Tam, kde na radiační pracovníky nejsou kladeny zvláštní požadavky ve smyslu jejich monitorování a lékařského dohledu, není kategorizace požadována. Toto ustanovení transponuje požadavky směrnice BSS na ochranu tzv. „exposed workers“.

Jelikož vystavení ionizujícímu záření na pracovišti je spojeno s rizikem pro zdraví pracovníků z něj plynoucím, je na místě považovat toto ozáření za rizikový faktor pracovních podmínek podle předpisů pracovního práva. S ohledem na zvýšenou míru ozáření radiačních pracovníků kategorie A je oprávněné přiznat těmto pracovníkům status prací kategorie druhé a prací rizikových ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Zejména jde o režim zdravotních prohlídek, osobního monitorování a dalších specifík, stanovených předpisy pracovního práva, atomovým zákonem a zdravotnickými předpisy (zákon č. 373/2012 Sb., o specifických zdravotních službách, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, vyhláška č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách). Ostatní práce se zdroji ionizujícího záření nejsou spojeny s významným ozářením, a proto jsou zařazeny mezi práce kategorie první.

K § 62 a 63

Tato ustanovení jednoznačně vymezují mantinely pro vykonávání činností v rámci plánovaných expozičních situací. Zdůrazňují dva obecné principy radiační ochrany, které jsou dány již v základních zásadách ustavených v úvodu právní úpravy, a uvozují třetí zásadní princip, kterým je princip limitování ozáření. Tento princip, na rozdíl od předchozích dvou, umožňuje jednoznačné regulatorní uchopení, protože předpokládá stanovení konkrétních limitů ozáření, jež nemohou být překročeny. Bohužel je aplikovatelný pouze na omezený okruh činností, u nichž lze míru ozáření předvídat a omezit, aniž by tím byl postižen žádoucí výsledek činnosti s ionizujícím zářením. V ostatních případech, např. při lékařském ozáření, nelze princip limitace využít, neboť by tím mohl být zmařen účel ozáření (stanovení diagnózy nebo léčba).

Limity jsou stanoveny totožně jako v doporučení ICRP č. 60 a 103 a v současně platné evropské legislativě (směrnice BSS). Uvedený princip je požadavkem evropské legislativy a musí být implementován do národní legislativy, včetně omezení ozáření ve zvláštním případě a při výjimečném ozáření.

Autorizované limity jsou stanoveny SÚJB na základě optimalizace a vyhodnocení dostupných technologií umožňujících dosažení prokazatelně nižších dávek, než jsou stanovené limity. Je tak zajištěno, že v praxi jsou uplatňovány všechny možné a optimalizované postupy ke snížení dávek.

Možnost stanovení autorizovaného limitu také zajišťuje, že v případě působení více zdrojů ozáření od více držitelů povolení na jednu reprezentativní osobu může být toto ozáření efektivně regulováno tak, aby bylo zajištěno nepřekročení stanovených obecných limitů pro obyvatele. Tento postup je zakotven již ve stávající legislativě.

K § 64

Toto ustanovení slouží k usměrnění ozáření osob, které mohou být ozářeny v souvislosti s lékařským ozářením jiných osob. Jde např. o rodinné příslušníky, kteří mohou přidržovat dítě při vyšetření nebo kteří žijí v jedné domácnosti s pacientem po aplikaci radiofarmak. Jejich vystavení záření nelze zcela vyloučit, neboť jejich role při činnostech zahrnujících ionizující záření je často nezastupitelná. Podmínky jsou tedy nastaveny tak, aby míra ohrožení jejich zdraví byla co nejnižší.

Ustanovení dále zajišťuje ochranu těhotným a kojícím ženám, neboť u nenarozeného dítěte (zárodku nebo plodu) či kojence jsou rizika plynoucí z ozáření vyšší. V případě těchto skupin osob je nutno stanovit zákonné požadavky (včetně limitů) přísněji oproti obecnému režimu tak, aby plodu či kojenci byla zaručena minimálně stejná míra ochrany jako jednotlivci z obyvatelstva. Ustanovení transponuje relevantní požadavky směrnice BSS.

K § 65

Toto ustanovení stanoví podmínky, při jejichž splnění je možné výjimečně překročit limity ozáření, a to za účelem provedení nezbytných prací, které nelze realizovat jiným způsobem a které je nutné provést. Neprovedení takových prací by mnohdy mohlo ve výsledku přinést zbytečné vyšší ozáření více osobám. Jedná se obvykle o náročnější opravy nebo práce při likvidaci pracovišť.

Posouzení nezbytnosti takových prací ve vztahu k velikosti předpokládaného ozáření je předmět správního uvážení SÚJB. Protože se jedná o jednotky případů, navíc vždy specifických, bylo by nastavení rutinního legislativního rámce obtížené a neefektivní. Jde rovněž o transpozici směrnice BSS.

K § 66

Ustanovení detailněji upravuje aplikaci principu optimalizace, obsaženého v obecné rovině již v § 5 atomového zákona (tj. princip ALARA). Stanoví základní prvky, které musí být v rámci optimalizace zohledněny, tj. rozsah ozáření, jeho pravděpodobnost a počet lidí vystavených ozáření, neboť ty ovlivňují způsob a míru nasazení prostředků k ochraně před ionizujícím zářením (tj. radiační ochranu).

Odstavec 2 stanoví konkrétně, kdy a jakým způsobem má být optimalizace provedena. Rozhodující je přitom typ expoziční situace. Ten je určující pro výběr nástrojů, jimiž budou dávky a prostředky k jejich snížení hodnoceny v rámci procesu optimalizace. Povaha expoziční situace (tj. zda lze ozáření předpokládat, zda lze omezit jeho míru a rozsah atd.) se promítá i do charakteru těchto nástrojů, kterými jsou při plánované expoziční situaci dávkové optimalizační meze, při existující a nehodové expoziční situaci pak referenční úroveň.

Podrobnosti jejich použití jsou velmi technicistní a jsou proto svěřeny úpravě prováděcím právním předpisem.

K § 67

Princip zproštění činností z regulace je principem zavedeným mezinárodními standardy a evropskou legislativou. Slouží k vyloučení z regulace činností prováděných se zdroji ionizujícího záření nesoucí rizika, která jsou z hlediska radiační ochrany zanedbatelná, a u nichž by regulace byla nezdůvodněná a znamenala by zbytečnou administrativní zátěž. Zanedbatelnost je reprezentována efektivní dávkou řádově desítky μSv .

Pro zdroje ionizujícího záření tvořené radioaktivní látkou jsou použity scénáře expozičních cest a je vypočtena konkrétní dávka odpovídající konkrétnímu množství daného radionuklidu. Princip je aplikován tak, že jsou stanoveny obecné zprošťovací úrovně aktivity nebo objemové aktivity (totožné s Euratomem) nebo na základě specifických scénářů vyhodnocených SÚJB je autorizováno zproštění i pro větší množství radioaktivní látky.

Zvláštní výjimku z principu zproštění představují spotřební výrobky s přidaným radionuklidem, které, pro svoji závažnost a možnost potenciálního ohrožení velmi široké veřejnosti, podléhají zvláštnímu povolovacímu režimu (resp. jejich výroba, dovoz a vývoz). Pokud nejsou podrobeny povolovacímu režimu, je jejich zpřístupnění veřejnosti zcela zakázáno a možnosti zproštění se jich netýkají. V opačném případě by stát vůbec nebyl schopen ochránit své občany před riziky plynoucími z ionizujícího záření, neboť takových výrobků je značné množství a na trhu se objevují značně živelně.

Ustanovení transponuje směrnici BSS.

K § 68

Jedná se o základní povinnosti, bez jejichž plnění by nebylo možné zajistit dodržování tohoto zákona a tedy požadovanou úroveň ochrany před zářením. Tyto povinnosti se vztahují na osoby, které v souladu s tímto zákonem mohou se zdrojem ionizujícího záření nakládat na základě povolení nebo registrace. Míra rizika plynoucího z činností vykonávaných ohlašovatelem je natolik nízká, že není nutné regulovat ohlašovatele s využitím těchto povinností.

Odůvodnění písm. a) a b): Jedná se o povinnosti vztahující se k zajišťování dodržování limitů ozáření, a to specificky pro případy, kdy pracovník pracuje na více pracovištích a dokonce pro více držitelů povolení. Protože limity ozáření splní svůj účel (ochranu před účinky záření) jedině v případě, že se budou vztahovat na veškeré profesní ozáření daného pracovníka, je nutné, aby tato ozáření byla sčítána. Protože je v tomto případě nezbytná součinnost různých držitelů povolení, je stanovena povinnost jejich spolupráce.

Odůvodnění písm. c): Tato povinnost zajišťuje SÚJB bezprostřední informovanost v případě překročení limitu ozáření. Jelikož dodržování limitů je jedním z hlavních principů radiační ochrany a jeho překročení signalizuje významné porušení požadavků tohoto zákona, resp. událost, která má bezprostřední dopad na ochranu osob před zářením, je nutné, aby SÚJB mohl okamžitě na vzniklou situaci reagovat provedením kontroly a případným uložením nápravných opatření.

Odůvodnění písm. d): Tato povinnost klade na držitele radionuklidových zdrojů, v případě, že tyto zdroje chtějí předat dalším osobám (např. nechtějí je dále využívat), odpovědnost zajistit jejich bezpečnost tím, že je předají pouze oprávněným osobě. Je tak zajištěno, že radionuklidové zdroje (tedy zdroje, u nichž je trvalé riziko ozáření; tedy je nelze „vypnout“) se dostanou pouze do rukou osob, které jsou náležitě vybaveny (personálně, vědomostně, materiálově) k tomu, aby s nimi nakládaly.

Odůvodnění písm. e): Požadavek kategorizovat zdroje je nezbytným předpokladem aplikace různých úrovní zákonných požadavků. Na zdroje méně nebezpečné, zařazené v nižších kategoriích jsou kladeny výrazně méně omezující povinnosti, jelikož činnosti s nimi přinášejí menší rizika. Kategorizaci zdroje zároveň může provést pouze držitel povolení nebo registrant, který je obeznámen s povahou svého vybavení.

Odůvodnění písm. f) a g): Atomový zákon zachovává povinnost zajistit provádění přijímacích zkoušek a zkoušek dlouhodobé stability. Provádění těchto zkoušek je standardním nástrojem zajišťování kvality, který je obvyklý ve všech zemích a rovněž obdobné instituty nalezneme i v právních úpravách jiných oborů lidské činnosti (např. STK). Provádění přijímací (počáteční) zkoušky a zkoušek dlouhodobé stability vysoce kvalifikovanými osobami (jedná se o činnost vyžadující povolení) zaručuje osobám zdroje používající i osobám, které jsou těmito zdroji léčeny nebo vyšetřovány, že tyto přístroje budou mít odpovídající technické náležitosti, a to i v průběhu celého jejich provozu. Protože špatný technický stav by mohl být příčinou neodůvodněného ozáření personálu či pacientů nebo jiných osob, je nezbytné tyto zkoušky provádět, a to v pravidelných intervalech. Zákon v této souvislosti také rozlišuje mezi „ověřováním vlastností a parametrů“, které se provádí na

pracovišti vlastními silami, rutinně, a „hodnocením vlastností“, které provádějí jiné subjekty se speciálním povolením, a to ve výrazně delších intervalech a více do hloubky.

Atomový zákon zachovává povinnost provádění zkoušek provozní stálosti. Výše uvedené platí i pro zkoušky provozní stálosti, které ovšem na rozdíl od přijímacích zkoušek a zkoušek dlouhodobé stálosti nejsou prováděny osobami s povolením SÚJB. Jedná se o časté, i každodenní testy, které nejsou tak náročné na provedení, proto se předpokládá, že budou prováděny přímo osobami na pracovištích. K zajištění kvalitního provádění těchto zkoušek je ale nově požadováno, aby je prováděly osoby s náležitou odbornou kvalifikací.

Odůvodnění písm. h): Bod ukládá povinnost obvyklou i v jiných právních předpisech upravujících používání technických prostředků a vyplývající ze směrnice BSS, a to používat zdroj ionizujícího záření v souladu s návodem k použití. Obecně vychází tato norma z předpokladu, že výrobce zařízení je nejlépe obeznámen s jeho technickou stránkou a je znalý postupů k jeho bezpečnému používání. Znalost a použití návodu vytvořeného a poskytnutého výrobcem je tedy předpokladem zajištění radiační ochrany.

Odůvodnění písm. i): Tato povinnost navazuje na předchozí povinnost provádění přijímacích zkoušek a zkoušek dlouhodobé stálosti a zaručuje, že výsledky těchto zkoušek budou v provozu zdroje zohledněny (tedy přístroj opraven nebo provoz zastaven). Nový atomový zákon zachovává požadavek nepoužívat zdroj, pokud neprošel úspěšně zkouškami.

K písm. j): Ustanovení vyžaduje vypracování zásahových instrukcí a vnitřních předpisů pro pracoviště vykonávající činnosti se zdroji ionizujícího záření. Zajištění radiační ochrany lze účinně dosáhnout pouze za předpokladu, že je vytvořen systém vnitřních pravidel v rámci příslušného subjektu, a to v souladu s požadavky obecně závazných právních předpisů (a k jejich detailnímu provedení). Aby mohl systém radiační ochrany skutečně fungovat, musí být vnitřní pravidla příslušné osoby známa, či alespoň za všech okolností přístupna pracovníkům této osoby. Zásahovými instrukcemi jsou specifická vnitřní pravidla pro případ radiační mimořádné události. Řada držitelů povolení k vykonávání činností v rámci expozičních situací nebude vypracovávat vnitřní havarijní plán, takže tyto instrukce pro ně budou základním dokumentem pro případnou odezvu na vzniklou radiační mimořádnou událost.

K písm. k): Tato povinnost zajišťuje, aby po ukončení užívání zdroje bylo postaráno o jeho likvidaci. Pokud nejsou kapacity k likvidaci zdrojů zajištěny, hrozí riziko, že zdroje budou dlouhodobě skladovány na pracovištích a mohou se stát předmětem bezpečnostní hrozby. Je zde rovněž vycházeno z mezinárodně uznávaného principu, že každý stát likviduje v něm vzniklé zdroje a brání se situaci, kdy by se u něj tyto zdroje, včetně zdrojů pocházejících z jiných zemí, hromadily a následně trvale ukládaly. Ustanovení tedy směřuje k vytvoření systému, v jehož rámci by uživatel zdroje ionizujícího záření měl mít možnost zajistit bezpečné ukončení činnosti s tímto konkrétním zdrojem např. jeho předáním dovozci resp. distributorovi, který zajistí jeho předání výroci nebo jiné osobě. Riziko nežádoucího nakládání se zdrojem (ať již přímého zneužití nebo jen skladování bez zajištění dostatečné radiační ochrany) by tak mělo být eliminováno péčí subjektů v dodavatelském řetězci, které profitují na výrobě a prodeji zdrojů. Lze předpokládat, že náklady na bezpečné nakládání se

zdrojem budou těmito subjekty promítnuty do ceny zdroje ionizujícího záření. Tento způsob zajištění bezpečného ukončení činnosti se zdrojem ionizujícího záření je relativně méně náročný z hlediska administrativní a jiné zátěže podnikatelské sféry nežli např. zavedení systému platby záloh nebo zvláštního druhu komerčního pojištění.

K písm. l): Ustanovení stanoví povinnosti pro vytváření, dovozu nebo vývozu spotřebního výrobku s přidanými radionuklidy. Jelikož tyto výrobky jsou relativně volně předávány k užití veřejnosti, jsou obchodní činnosti s nimi spojené podrobeny přísnějšímu režimu v zájmu ochrany obyvatel před ionizujícím zářením. Uživatelé musejí disponovat relevantními informacemi, které zajistí nejen to, že budou s výrobkem nakládat nikoli ke škodě vlastní či jiných, ale také tak, aby nebylo zatěžováno životní prostředí. V obecné rovině požadavky nevybočují z rámce stanoveného pro jiné potenciálně nebezpečné výrobky, tj. informace by měly odhalovat rizika spojená s výrobkem a možnost nápravy způsobené újmy.

K písm. m): Požadavek na dodavatele zdroje ionizujícího záření doprovodit jej potřebnou dokumentací je nezbytným předpokladem toho, že se zdrojem bude dále nakládáno v souladu s požadavky tohoto zákona. Dodavatel informacemi o parametrech zdroje disponuje a je tak žádoucí, aby bylo zajištěno jejich předání uživateli.

K písm. n): Každý zaměstnanec musí být seznámen s riziky jím vykonávané práce a také náležitě vzdělán k jejímu výkonu a u radiačního pracovníka to platí obzvláště. Toto je nezbytným předpokladem k tomu, aby pracovník náležitě dbal všech pokynů a předpisů a postupoval při práci tak, že bude zajištěna jeho vlastní ochrana i ochrana ostatních osob. Rovněž je seznámení s riziky nezbytné z pohledu osobní svobody člověka, který má právo se na základě dostatečných informací dobrovolně rozhodnout, zda danou práci bude vykonávat.

K písm. o): Požadavek na průběžné vzdělávání pracovníků je nezbytný z důvodu zajištění jejich dostatečného poučení ohledně toho, jak mají při práci se zdrojem postupovat a jak mají dbát o vlastní radiační ochranu. Bez náležitého stupně informovanosti personálu by byla jakákoli ochranná opatření technického rázu neúčinná. Rovněž toto ustanovení implementuje směrnici BSS.

K písm. p): Povinnost vybavit pracovníka ochrannými pomůckami je logicky směřována k zajištění ochrany osob. Jedná se o obecný princip vyskytující se v pracovním právu. Zde uložená povinnost je předmětem kontroly SÚJB, tedy orgánu kompetentního posuzovat dostatečnost (množství) a adekvátnost použitých pomůcek.

K písm. q): Rovněž předání informací o nepovolaném přístupu ke zdroji ionizujícího záření nebo jeho závažném poškození SÚJB je předpokladem účinného zásahu státu proti případnému zneužití tohoto zdroje nebo nežádoucímu ozáření. Jen s dostatkem informací je stát schopen včas uplatnit pravomoci svěřené mu zákonem (vydat předběžné opatření, obrátit se na Hasičský záchranný sbor a Policii České republiky apod.).

Ustanovení je také transpoziční (směrnice BSS).

K § 69

Jedná se o zvláštní povinnosti, bez jejichž plnění by nebylo možné zajistit dodržování tohoto zákona a tedy požadovanou úroveň ochrany před zářením. Jde o specifické povinnosti, které se vztahují k činnostem, jež lze vykonávat pouze na základě povolení.

K písm. a): Jedná se sice o mírný nárůst administrativy pro držitele povolení (již dnes však musí jednou ročně provádět inventarizaci zdrojů a její výsledky zasílat SÚJB, zasílat plán a hodnocení cvičení havarijní připravenosti), avšak nezbytný. Jedná se o formu tzv. „safety assesment“ požadované jak v mezinárodních standardech (Safety Assessment for Facilities Activities (No. GSR Part 4), tak v legislativě Euratomu (ve směrnici BSS).

K písm. b): Také tato povinnost zajišťuje, aby po ukončení užívání zdroje bylo postaráno o jeho likvidaci. Ustanovení, obdobně jako písmeno k) předchozího ustanovení, směřuje k vytvoření systému, v jehož rámci by uživatel zdroje ionizujícího záření měl mít možnost zajistit bezpečné ukončení činnosti s tímto konkrétním zdrojem např. jeho předáním výrobcí nebo jiné osobě. Riziko nežádoucího nakládání se zdrojem (ať již přímého zneužití nebo jen skladování bez zajištění dostatečné radiační ochrany) by tak mělo být eliminováno péčí subjektů v dodavatelském řetězci, které profitují na výrobě zdrojů. Lze předpokládat, že náklady na bezpečné nakládání se zdrojem budou těmito subjekty promítnuty do ceny zdroje ionizujícího záření. Tento způsob zajištění bezpečného ukončení činnosti se zdrojem ionizujícího záření je relativně méně náročný z hlediska administrativní a jiné zátěže podnikatelské sféry nežli např. zavedení systému platby záloh nebo zvláštního druhu komerčního pojištění.

K písm. c): Požadavek je převzat ze směrnic Euratomu i stávajících předpisů. Smyslem úpravy je v pravidelných intervalech ověřovat přítomnost zdroje a jeho stav tak, aby se předešlo jeho ztrátě, příp. ztráta byla včas odhalena, příp. bylo zamezeno jeho znehodnocení nevhodnými pracovními podmínkami. V neposlední řadě je zasílání výsledků inventury SÚJB zpětnou kontrolou, zda držitel povolení hlásí pohyb zdrojů Úřadu.

K písm. d): Ustanovení se vztahuje na specifický případ zdroje ionizujícího záření, u něž může dojít k úniku radionuklidu do okolí, a tím i k ozáření. Na tento tzv. uzavřený radionuklidový zdroj se vztahují požadavky směřující k předcházení úniku, resp. k zajištění jeho těsnosti (a tím i radiační ochrany). Pakliže není jeho těsnost zajištěna, je nutno v zájmu dosažení potřebné úrovně radiační ochrany nastolit nouzový režim – tím je v tomto případě zahájení zacházení s tímto zdrojem jako s otevřeným, u něž platí jiné (možno říci přísnější) požadavky.

Písm. e): Stanoví zvláštní povinnost pro vyřazování úložiště radioaktivního odpadu. Aby bylo nakládání s tímto odpadem bezpečné a došlo k bezpečnému zajištění jeho trvalého uložení, zákon příkazuje provedení uzavření úložiště, coby konečnou fázi jeho vyřazování. Tímto krokem bude radioaktivní odpad definitivně oddělen od běžného společenského života a přestane představovat potenciální riziko pro veřejnost. Naplněním povinnosti se zároveň uzavře celý životní cyklus úložiště a jeho provozovatel může být zproštěn povinností spojených s jeho provozem a vyřazováním.

Písm. f): Toto ustanovení zavádí paralelu systému oznamování změn v oblasti vykonávání činností souvisejících s využíváním jaderné energie. Rovněž změny ovlivňující radiační ochranu, monitorování radiační situace a zvládnutím radiační mimořádné události by měly být oznamovány SÚJB, aby byl stát schopen posoudit jejich dopad a způsob provedení.

Odstavec 2 obsahuje zmocnění k provedení těchto požadavků vyhláškou, neboť výše uvedené povinnosti vyžadují regulatorní zpřesnění.

K § 70

Jedná se o základní povinnosti, bez jejichž plnění by nebylo možné zajistit dodržování tohoto zákona a tedy požadovanou úroveň ochrany před zářením. Jde o specifické povinnosti, které se vztahují k činnostem, jež lze vykonávat na základě registrace.

Požadavek na ustanovení osoby zajišťující radiační ochranu zaručí, že registrant má k dispozici osobu znalou základních poznatků o účincích ionizujícího záření, radiační ochraně, zdrojích záření atd., která mu umožní nakládat se zdrojem bezpečným způsobem a v souladu s právními předpisy. Protože se jedná o jednoduché zdroje a běžné činnosti, není požadováno individuální zpracování dokumentace pro danou činnost, ale základní postupy by měly být popsány jednotně v prováděcím právním předpisu.

K § 71

Jedná se o základní povinnosti, bez jejichž plnění by nebylo možné zajistit dodržování tohoto zákona, a tedy požadovanou úroveň ochrany před zářením (zejména ve směru poskytnutí dostatečného množství informací orgánům veřejné správy). Jde o povinnosti specificky uložené osobám vykonávajícím činnosti, jež lze vykonávat na základě ohlášení a pro které žádné další specifické povinnosti (pouze obecné povinnosti a zásady) nejsou stanoveny.

Bezpečné ukončení činnosti ze zdrojem ionizujícího záření je předpokladem toho, že se zdrojem nebudou zacházet osoby neznalé nebo nepovolané a dojde tak k jejich ozáření. Míru bezpečnosti ukončení činnosti pak není nutno konkrétně specifikovat (vzhledem k šíři ohlašovaných činností to není ani možno), neboť ji lze dovodit i z obecných principů a požadavku předcházet ozáření osob či ohrožení životního prostředí.

Ustanovení také stanovuje těmto osobám některé povinnosti, objevující se rovněž u držitelů povolení a registrantů, tj. povinnost evidence zdrojů ionizujícího záření, provádění zkoušky provozní stálosti a používání zdroje ionizujícího záření v souladu s návodem k použití. Důvody těchto povinností jsou obdobné, jako uvedeno výše, vždy se jedná o transpoziční požadavky dle směrnice BSS.

K § 72

Je zachována současná právní úprava pro zajištění soustavného dohledu nad dodržováním požadavků radiační ochrany. Zajištění soustavného dohledu znamená ustanovení osob, které jsou náležitě kvalifikované v oblasti činností se zdroji, příslušných předpisů a mají i teoretické znalosti o účincích ionizujícího záření a fyzikálních principech. Tyto osoby mají v souladu s § 31 tzv. zvláštní odbornou způsobilost, která byla ověřena SÚJB, a jsou pro držitele povolení garantem bezpečného nakládání se zdroji záření a dodržování právních předpisů.

Soustavný dohled je zajišťován dohlízející osobou a ve specifikovaných případech také osobou s přímým dohledem nad radiační ochranou – je uplatňován odstupňovaný přístup. Dohlízející osobě jsou svěřeny činnosti koncepčního charakteru k zajištění radiační ochrany a její role je zejména organizačně vzdělávací. Osoba s přímým dohledem nad radiační ochranou je vyžadována na pracovištích s vyšším rizikem plynoucím z ionizujícího záření a jí vykonávaná činnost má konkrétnější povahu, tj. plní úkoly plynoucí z přísnějších požadavků na provoz pracovišť se závažnějšími činnostmi, zejména řídicího a kontrolního typu. Dohlízející osoba by měla být dohledem jednoznačně pověřena držitelem povolení a zodpovídat se přímo vedení dané instituce, podniku. Požadavek je transpoziční vůči směrnici BSS, dohlízející osoba v podstatě odpovídá „radiation protection expert“ a osoba s přímým dohledem nad radiační ochranou „radiation protection officer“.

Pro energetická jaderná zařízení je také požadován specializovaný útvar zajišťující radiační ochranu. Tento požadavek se objevuje v mnoha mezinárodních doporučeních a je také zmíněn ve směrnici BSS. Zásadním požadavkem na takový útvar je nezávislost na výrobních útvarech provozovatele neboť je záměrem vyloučit v co nejvyšší míře jakýkoliv tlak na omezení nebo snížení radiační bezpečnosti z ekonomických důvodů – např. zkrácení doby odstávky reaktoru. V prováděcím předpise budou stanoveny podrobnější požadavky na funkci tohoto útvaru.

K § 73

Jedná se o tradiční úpravu umožňující vhodným způsobem upravit režim na pracovištích se zdroji ionizujícího záření, a to s ohledem na používané zdroje záření a způsob jejich použití. Vymezení kontrolovaného pásma závisí na velikosti možného ozáření na daném pracovišti a odvíjí se od něj požadavky na zajišťování ochrany pracovníků, např. omezený vstup, kontrola kontaminace apod. Jedná se o transpoziční ustanovení. Dělení pracovišť se zdroji je uváděno ve všech mezinárodních dokumentech a je uplatňováno obecně na mezinárodní úrovni.

Kontrolované pásmo musí být zřetelně označeno požadovaným znakem a nápisem. Umožňuje sledovat pohyb lidí na těchto pracovištích, evidovat dobu jejich pobytu, kontrolovat kontaminaci při vstupu i výstupu z pracoviště, je omezen až na výjimky příjem potravy a kouření na těchto pracovištích, apod. Veškeré údaje o vstupech a dávkách obdržných při činnostech v kontrolovaném pásmu jsou evidovány a je stanoveno, jak mají být uchovávány. Pracoviště jsou vybavena odpovídajícími prostředky pro monitoring kontaminace a dávkového příkonu a jsou připravena i na okamžité řešení případně zjištěných úniků radionuklidů z takového pracoviště, příp. zjištěných kontaminací osob nebo předmětů.

K § 74

Jedná se tradiční úpravu umožňující vhodným způsobem upravit režim na pracovištích se zdroji ionizujícího záření, a to s ohledem na používané zdroje záření a způsob jejich použití. Vymezení sledovaného pásma závisí na velikosti možného ozáření na daném pracovišti a odvíjí se od něj požadavky na zajišťování ochrany pracovníků, na rozdíl od kontrolovaného pásma jsou vzhledem k rizikům méně přísné.

Sledované pásmo je rovněž označeno, ovšem režimová opatření nejsou tak přísná, jako je tomu v případě kontrolovaného pásma. Nicméně není žádoucí, aby se i v tomto pásmu pohybovali bezdůvodně jiní lidé, než radiační pracovníci. Sledování dávek pracovníků v tomto prostoru může být realizováno monitorováním prostředí, ať už pravidelným nebo pouze ve stanovených intervalech, ověřující, že situace zůstává nezměněna.

K § 75

Právní úprava je převzata ze stávající platné legislativy (vyhláška č. 307/2002 Sb.). Stanoví se zde základní požadavky, při jejichž splnění lze považovat pracoviště se zdroji ionizujícího záření za bezpečné. Pracoviště je zde posuzováno ve třech fázích: před započítáním práce (návrh, výstavba a uvádění do provozu), během práce a při ukončení činností na pracovišti.

Odstavec 2: Obdobně jako v případě jaderných zařízení i stavba některých významných pracovišť se zdroji ionizujícího záření znamená nemalý náklad pro futuro, plynoucí z potřeby jejich bezpečného vyřazení z provozu, resp. likvidace. Proto jsou na pracoviště III. a IV. kategorie kladeny obdobné požadavky, a to i ze stejných důvodů. Jde o povinnost takové pracoviště vyřadit, připravit jej k vyřazení a provést vyřazení, a to za prostředky shromážděné zvláště k tomuto účelu. Atomový zákon tuto problematiku řeší legálním odkazem na svoji příslušnou pasáž a zároveň stanoví výjimku pro státem zřizované nebo jinak veřejné instituce, v jejichž případě jdou náklady na vyřazení na vrub veřejných rozpočtů (tudíž je zbytečné vytvářet zvláštní rezervu). Rovněž v tomto případě je zakotvena výslovné omezení stran použití prostředků rezervy. Ta má sloužit výhradně k pokrytí potřeb vyřazování z provozu tak, aby souvisejícími náklady nebyly zatěžovány budoucí generace.

Podrobnosti budou upraveny v prováděcím právním předpisu.

K § 76

Ustanovení upravuje podmínky uvolňování radioaktivní látky z pracoviště, na němž se vykonává radiační činnost. Uvolnění této látky do okolí (životního prostředí) může vést k nežádoucím následkům, k ozáření veřejnosti nebo k poškození životního prostředí. V zájmu ochrany potenciálně dotčených zájmů je nutné uvolňování regulovat. Atomový zákon váže tento typ činnosti na povolení ve smyslu § 9, jímž je možno stanovit individuální podmínky

uvolňování, nezřídka nezbytné s ohledem na specifickou povahu radiační činnosti, radionuklidu, způsob uvolňování nebo prostředí, do něž je uvolňování prováděno.

Za určitých podmínek je riziko plynoucí z uvolňování relativně malé, a pak je možné jej provádět bez zvláštní regulace. Pokud nejsou překročeny tzv. uvolňovací úrovně (stanovené vyhláškou), lze mít za to, že nebezpečí z uvolňované radioaktivní látky je malé. Takto je konstruována výjimka z povolovacího režimu v odstavci 1. Tento přístup reflektuje úpravu směrnice BSS, ale i mezinárodních doporučení ICRP. Obdobná míra předběžné opatrnosti je zachována také v případě, kdy efektivní dávka každého jednotlivce z obyvatelstva způsobená v kalendářním roce uvolněním radioaktivní látky je menší než 0,01 mSv, jak stanoví odstavec 3. V tomto případě nemusí být jednotlivé uvolňovací úrovně dodrženy, přesto je míra ozáření tak nízká, že není nutno omezovat uvolňování povolením.

Oba výše uvedené deregulované režimy mají své meze. V případě určitých činností je uvolňování z pracoviště spojeno s relativně větším rizikem, byť by probíhalo za stejných podmínek jako přípustné výjimky. Tato zvláštní povaha plyne zejména z kvantity uvolňování, která potenciálně může vést k nahromadění uvolňované radioaktivní látky nebo jiným negativním důsledkům. Jedná se o radiační činnosti při provozu jaderného zařízení a při získávání radioaktivního nerostu. V těchto případech je tedy povolení SÚJB vyžadováno vždy.

Atomový zákon dále stanoví i pro případy neregulovaného uvolňování určité povinnosti v oblasti informování SÚJB. V zájmu ochrany před ionizujícím zářením je nezbytné, aby byl stát schopen posoudit, zda uvolňování probíhá v souladu se stanovenými podmínkami.

K § 77

Převzato ze stávající platné legislativy (vyhláška č. 307/2002 Sb.). Při některých činnostech se zdroji, typicky defektoskopie nebo karotáže, jsou zdroje ionizujícího záření používány mimo stálá pracoviště na dobu několika dnů dle potřeby. Úkolem tohoto ustanovení je stanovit pravidla práce na takovýchto pracovištích, kde právě z důvodu jejich přechodného charakteru není možné splnit všechny požadavky, které platí pro pracoviště stabilní, zároveň je však nutné zajistit stejnou úroveň ochrany pracovníků a dalších osob.

Rozdílnost podmínek na přechodném a stálém pracovišti vyplývá z podstaty věci (např. nelze identickým způsobem zajistit nepřístupnost prostoru, neboť u přechodného pracoviště bývá často neuzavřený), neznamená to však, že nebudou na přechodném pracovišti zajištěny všechny požadavky na bezpečné nakládání se zdroji ionizujícího záření. Jsou proto stanoveny specifické požadavky tak, aby veškeré potřeby radiační ochrany byly pokryty. Atomový zákon (a jeho prováděcí právní předpis) volí takový přístup k přechodným pracovištím, který plně reflektuje obecné požadavky směrnice BSS na radiační ochranu. Zvláštní požadavky jsou pouhou adaptací obecných požadavků specifické povaze pracoviště.

V prvé řadě jde o povinnost informovat Úřad předem, že se takové pracoviště zřizuje a kde. Dále jsou kladeny požadavky na pracovníky na těchto pracovištích, např. nutnost přítomnosti osoby s přímou odpovědností za radiační ochranu, velikost pracovní skupiny a její vybavení.

K § 78

Jedná se o tradiční úpravu umožňující zajistit ochranu pracovníků se zdroji ionizujícího záření. Úprava vychází z kategorizace radiačních pracovníků, stanoví povinnost osoby provádějící činnost pracovníka do této kategorie zařadit a dále povinnost provádět monitorování jeho ozáření, které umožní kontrolovat, zda je dodržen limit ozáření, a také pracovníka s výsledky monitorování seznámit.

Je uplatněn odstupňovaný přístup, kdy povinnost monitorování prostřednictvím osobních dozimetrů je požadována pouze pro kategorii A pracovníků, kteří mohou dosáhnout vyšších dávek, a je tedy odůvodněné u nich sledovat úroveň ozáření individuálně, zatímco u pracovníků kategorie B se předpokládá, že dodržení limitů je kontrolováno zejména prostřednictvím monitorování pracoviště.

Úprava je transpoziční vůči směrnici BSS.

K § 79

Jedná se o převzetí ustanovení, která jsou dosud realizována v praxi na základě ustanovení prováděcí vyhlášky. Vzhledem k charakteru těchto právních závazků je nezbytné přesunout tuto právní úpravu do zákona. Cílem je zajistit ochranu pracovníkům vystaveným relativně vyšším dávkám ionizujícího záření, kteří dočasně hostují na pracovištích jiného držitele povolení, resp. v jeho kontrolovaném pásmu. V podmínkách současné tržní ekonomiky se lze s podobnými případy pohybu pracovníků setkat velmi často a je nezbytné právní úpravou jednoznačně stanovit povinnosti (odpovědnost) za zajištění jejich radiační ochrany.

V soukromoprávní oblasti je situace zpravidla komplikována soustavou dodavatelských a subdodatelských smluv, které rozměňují či relativizují postavení jednotlivých smluvních stran a jejich vzájemných závazků, což bohužel nachází odraz i v míře naplňování ochrany veřejného zájmu (takto ochrany „propůjčovaných“ pracovníků před ionizujícím zářením). Základem ustanovení je tedy jednoznačné vymezení odpovědnosti za zajištění radiační ochrany externích pracovníků formou substituce jednotlivých zainteresovaných subjektů, a to v závislosti na jejich skutečné schopnosti ochranu zajistit. Např. je-li externí pracovník sám držitelem příslušného povolení (nemusí být zaměstnancem, ale fyzickou osobou podnikající), nejúčinněji zajistí vlastní radiační ochranu svými silami. Zvláštní povinnosti nad rámec obvyklého zajištění radiační ochrany jsou ovšem kladeny na provozovatele kontrolovaného pásma, v němž externí pracovník vykonává práci – např. požadavek na úroveň radiační ochrany srovnatelnou s vlastními pracovníky, která doplňuje obecnou povinnost zajistit radiační ochranu.

Protože externí pracovník může současně pracovat v různých kontrolovaných pásmech různých držitelů, a to i v zahraničí, resp. v zemích EU, je mu vydáván tzv. osobní radiační průkaz, do nějž jsou všechny jeho dávky zaznamenávány tak, aby mohlo být kontrolováno dodržování limitů ozáření. Dále je jednoznačně stanovena odpovědnost za tuto kontrolu tak, aby nemohlo dojít k tomu, že bude opominuta. Systém vydávání a distribuce osobních radiačních průkazů zůstává nezměněn a je zcela transpoziční.

Zvláštní výjimka je uplatněna pro radiačního pracovníka kategorie A, který je držitelem povolení k instalaci a uvádění do provozu, opravám a servisu nebo hodnocení vlastností zdroje ionizujícího záření, u nějž je riziko ozáření přiměřeně nižší a který je, jako držitel povolení, schopen zajistit svoji radiační ochranu relevantně sám i na základě obecných pravidel (tj. bez využití radiačního průkazu).

Ustanovení je implementací směrnice BSS.

K § 80

Pracovnělékařské služby poskytované radiačním pracovníkům jsou součástí pracovnělékařských služeb, kterými se v současné době zabývá zejména zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, a sice § 53 až 60, a dále jeho prováděcí předpis, vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče). Předkládaný návrh doplňuje a upřesňuje ustanovení citovaných předpisů tak, aby byla plně implementována směrnice BSS. Mimoto atomový zákon vztahuje úpravu pracovnělékařských služeb radiačních pracovníků také na radiační pracovníky, kteří nevykonávají činnost v rámci pracovněprávních vztahů, nýbrž podnikatelským způsobem. I u těchto osob je nutno zajistit relevantní lékařskou péči ve smyslu směrnice BSS, která pod pojmem „exposed worker“ rozumí oba typy pracovníků.

Směrnice předepisuje povinnost provádění určitých zdravotních prohlídek radiačních pracovníků, které mají zajistit průběžné sledování jejich zdravotní způsobilosti, včetně možného odhalení konkrétního poškození, které může vzniknout v důsledku významného překročení limitů ozáření. V takových případech stanoví podmínky pro další práci se zdroji ionizujícího záření služba pracovního lékařství ve svém posudku o zdravotní způsobilosti.

V případě mimořádných lékařských prohlídek může být změnou zdravotního stavu i náhlá přítomnost některé z kontraindikací stanovených vyhláškou č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče), příloha č. 2, odst. 3.1 nebo 6.4. Lékařské preventivní prohlídky nejsou zaměřeny přednostně na prokázání účinků ionizujícího záření, ale ve smyslu směrnice BSS na prokázání takového zdraví radiačního pracovníka, aby „byl schopen plnit svěřené úkoly“. Změnou zdravotního stavu, která vyžaduje mimořádnou lékařskou prohlídku, tak může být např. porucha hybnosti, při níž pracovník nebude schopen úniku z místa nehody.

K § 81 a 82

Uvedená ustanovení stanoví základní požadavky k ochraně obyvatel před ozářením. Ozáření obyvatel může být způsobeno zejména v důsledku vypouštění (uvolňování) radioaktivních látek do okolí pracoviště. Je proto stanovena povinnost tyto výpustě a celé okolí pracoviště monitorovat. Pro účel zajištění dodržování limitu pro obyvatele, kdy je nutné brát v úvahu všechny zdroje ionizujícího záření, jsou stanoveny tzv. optimalizační meze.

Stávající zákon, spolu s prováděcí vyhláškou o radiační ochraně, stanovuje jako „optimalizační mez“ pro celkové vypuštění radioaktivních látek z pracoviště, kde se vykonávají radiační činnosti, průměrnou roční efektivní dávku 250 μSv za kalendářní rok u příslušné kritické skupiny obyvatel. Stanovení jediné hodnoty dávkové optimalizační meze pro všechna pracoviště nedovoluje plně uplatňovat přístup optimalizace ozáření obyvatel pro konkrétní pracoviště, tj. snížit ozáření obyvatel na nejmenší dosažitelnou mez v daných konkrétních podmínkách. Návrh sleduje možnost uplatnit tzv. přístup radiační ochrany vztahovaný ke konkrétnímu zdroji záření, kdy dávková optimalizační mez shora omezuje ozáření jednotlivce zastupujícího modelovou skupinu fyzických osob, které jsou z daného zdroje záření nejvíce ozařovány (tzv. reprezentativní osoba).

K § 83

Nově je ošetřena problematika tzv. nelékařského ozáření, jedná se zejména o implementaci čl. 22 směrnice BSS (tj. ozáření osob pro jiné než lékařské účely). Nelékařské ozáření bude nyní podléhat přísné regulaci, přičemž zvláštní pozornost má být věnována zdůvodnění a optimalizaci.

Již dříve se některá „lékařská ozáření“ prováděla pro tzv. lékařsko-právní účely (dle definice stávajícího zákona č. 18/1997 Sb. – lékařské ozáření pro účely stanovené jiným právním předpisem s odkazem např. na trestní řád). Hlavním argumentem pro vyčlenění této kategorie z lékařského ozáření je to, že pro ozařovanou osobu (není to tedy pacient) nepředstavuje ozáření přímý diagnostický ani léčebný přínos. V poslední době se navíc stále více objevuje snaha instalovat na letištích tzv. bezpečnostní rentgeny pro kontrolu přepravovaných osob. Tyto a jim podobné způsoby „záměrného ozařování osob bez lékařské indikace“ a přímého přínosu pro ozařovanou osobu vyžadují jiný přístup, než je uplatňován pro lékařské ozáření.

Nový atomový zákon proto rozlišuje dva základní způsoby nelékařského ozáření, a to ozáření prováděné na radiologických přístrojích ve zdravotnickém zařízení a záměrné ozáření osob (např. z bezpečnostních důvodů) prováděné na přístrojích, které nejsou určeny k lékařskému ozáření.

K odstavci 1

I když odůvodnění patří mezi základní požadavky pro povolovanou činnost, zde, vzhledem ke specifické povaze tohoto ozáření, je tento požadavek zdůrazněn.

K odstavci 2, 3, 5, 6

V souladu s čl. 22 odst. 4 směrnice BSS by měly být při nelékařském ozáření prováděném na radiologickém přístroji zároveň aplikovány relevantní požadavky na lékařské ozáření (provádí se ve zdravotnických zařízeních zdravotnickým personálem, na stejných zdrojích nesoucích stejné riziko, jsou platné další požadavky stanovené pro lékařské ozáření). Jedná se o požadavky obsažené nejen v atomovém zákoně, ale i v relevantní zdravotnické legislativě, jejichž kompletní výčet atomový zákon z legislativně technických důvodů nemůže podat (viz odstavec 2 písm. f)).

Bude tak zajištěna odpovídající kvalita „záměrného ozáření osoby“, které může být provedeno jen postupy používanými pro lékařské ozáření, které zajišťují dostatečnou úroveň ochrany před ionizujícím zářením; navíc, vzhledem k povaze tohoto ozáření, je zdůrazněn požadavek na upřednostnění techniky spojené s nízkou dávkou ozáření. Zásadní rozdíl je v tom, že k provedení lékařského ozáření je nezbytná indikace lékaře a ozáření pacienta může být provedeno jen tehdy, když se předpokládá přímý diagnostický nebo léčebný přínos pro pacienta. To v případě nelékařského ozáření neplatí, v tomto smyslu se k němu musí přihlížet a svým způsobem jej „vyčlenit“ z lékařského ozáření (separátní záznamy, jiné informace pro ozařovanou osobu, výběr odpovídající techniky vzhledem k účelu ozáření). Ozařovaná osoba musí také mít možnost odmítnout ozáření (pokud není jiným právním předpisem stanoveno jinak) a má mít možnost alternativního způsobu „prohlídky“ (např. osobní).

K odstavci 4

Pro ozáření neprováděná na radiologických přístrojích je dále pro držitele povolení nebo pro registranta stanovena povinnost dodržovat dávkové optimalizační meze. V případě bezpečnostních rentgenů se například může jednat o ozáření většího počtu osob (letišť), i opakovaně (lety s přestupy, frequent fliers).

Návrh ve svém důsledku představuje zkvalitnění a zpřísnění požadavků na radiační ochranu obyvatel a plně odpovídá doporučení ICRP č. 103 z r. 2007.

K § 84 až 87

Problematika lékařského ozáření je v současnosti z větší části upravena zdravotnickou legislativou, tj. zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, a vyhláškou č. 410/2012 Sb., o stanovení pravidel a postupů při lékařském ozáření. Ustanovení atomového zákona se týkají zejména technické stránky tohoto ozáření, a to používání diagnostické referenční úrovně. Diagnostické referenční úrovně ve smyslu směrnice BSS jsou komplexem vzorových dávek a způsobů nakládání s nimi, které musí být stanoveny držitelem povolení nebo registrantem primárně na místní úrovni (jsou zvány „místní diagnostické referenční úrovně“) a které je následně nutné porovnávat s dávkami reálně obdrženými pacienty. Úrovně

normativně zakotvené, tj. „národní diagnostické referenční úrovně“ jsou vodítkem pro stanovení místních úrovní.

Uvedenou úpravou by mělo dojít k implementaci směrnice BSS tak, aby nevyvolávala v praxi regulovaných subjektů pochybnosti. Požadavek na zaznamenávání a prošetřování případů odchýlení se od diagnostických referenčních úrovní a zjednávání nápravy stavu je rovněž implementační.

Také požadavky týkající se dávek pacientů a vybavení pracoviště jsou transpoziční. Protože lékařské ozáření jako takové není omezeno limity, je třeba jinými způsoby sledovat a případně usměrňovat celkovou úroveň ozáření pacientů, a to jak na úrovni poskytovatelů zdravotní péče, tak na úrovni SÚJB. Pro zajištění radiační ochrany pacientů a dalších osob je nezbytné stanovit také další povinnosti, a to požadavky na vybavení pracoviště a pravidla pro případy, kdy jsou pacientům aplikovány radionuklidy.

Ustanovení § 87 reaguje na problematiku radiologických událostí. Radiologickými událostmi praxe rozumí svého druhu nehody při lékařském ozáření. Dochází-li k výrazně zvýšenému ozáření pacienta (v případě radioterapie i výrazně sníženému ozáření než bylo zamýšleno) nebo dokonce chybnému ozáření pacienta, je taková skutečnost v rozporu s požadavkem zajištění radiační ochrany a je nutno přijmout náležitá opatření k nápravě stavu. Není nutno zdůrazňovat, že např. chybně cílené ozařování může vést k závažným zdravotním následkům.

Atomový zákon zakládá povinnost poskytovatele zdravotní péče provést šetření každé události při lékařském ozáření vedoucí k aplikaci neplánované dávky pacientovi a v závažných případech výsledky šetření oznámit SÚJB, aby mohla být včas přijata opatření k nápravě situace a zabránění jejímu opakování. V případě závažných radiologických událostí je nutné předat relevantní informace dotčeným osobám, které budou schopny přijmout patřičné kroky k zabránění opakování takové situace (lékař, aplikující odborník, samotný pacient). V případě pacienta, či jeho zákonného zástupce, pak může příslušná informace hrát roli i při souvisejících právních krocích.

K § 88

Oblast těžby a úpravy uranu je oblastí specifickou a prolínající se výrazně se silnou a tradiční právní úpravou oblasti hornictví obecně. Proto je nutné stanovit pro tuto oblast některé povinnosti k zajištění radiační ochrany specifickým způsobem.

Zejména je výslovně stanoveno, že těžební odpady z hornické činnosti nejsou radioaktivními odpady a nakládání s nimi se tedy řídí příslušným jiným právním předpisem, tj. zákonem č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů, s výhradou aspektů, které se týkají radioaktivních vlastností materiálu, který je těžebním odpadem, a které jsou řešeny tímto zákonem, zejména pak dalšími ustanoveními tohoto paragrafu.

Jde o odstavce 4 a 5, které osobě, která má v držbě odval, odkaliště nebo jiný zbytek po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu nebo po jiné hornické činnosti

doprovázené výskytem radioaktivního nerostu, stanoví povinnost takovýto odpad monitorovat a přijmout opatření k předcházení ozáření lidí, pokud je odhaleno překročení určitých úrovní ionizujícího záření. Jde zejména o případy vzniklé v minulosti, kdy se v důsledku transformačních procesů (privatizace a restituce majetku) tento materiál nachází na pozemcích jiných osob než těch, které jsou podle odstavce 4 povinny provádět monitorování. Aby mohly být monitorování a implementace ochranných opatření vykonávány, je zakotven i zásah do práv soukromých osob, vlastníků pozemků, je stanovena povinnost takovou činnost strpět. Bez tohoto ustanovení by mohlo dojít k ohrožení života či zdraví tohoto vlastníka či jiných osob, je tedy i v jejich zájmu nezbytně nutné omezení akceptovat.

Odstavec 3 řeší dále situaci, kdy jsou v ložisku dobývání prováděny jiné práce, při kterých však dochází ke stejnému ohrožení ionizujícím zářením, jako při činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu. Také v tomto případě je nutné zajistit relevantní radiační ochranu osob, které tyto práce provádějí. Je proto zakotven obdobný právní režim.

K § 89 a 90

Tzv. vysokoaktivní zdroje představují potenciálně vyšší riziko zájmu chráněnému atomovým zákonem. Na tuto skutečnost pamatuje i Euratom, který k regulaci zacházení s nimi přijal směrnici BSS. Jednou z povinností stanovených touto směrnicí je i identifikace a značení těchto zdrojů, které by mělo zabránit jejich ztrátě či zneužití, resp. i tomu, že by jejich nový nabyvatel neměl dostatek informací o jejich nebezpečnější povaze a nutnosti věnovat zvýšenou pozornost radiační ochraně. Tuto povinnost implementuje § 89.

Obdobně radionuklidové zdroje jakožto potenciálně více nebezpečné zdroje ionizujícího záření vyžadují určitou specifickou úpravu, která by např. pro generátory záření byla nadbytečná. U těchto zdrojů je třeba kromě radiační ochrany při jejich užívání zajistit radiační ochranu také v době, kdy již jejich aktivní užívání skončilo. Jejich soustředěním na vybraných místech a zajištěním financí na jejich likvidaci, se předejde jejich možné ztrátě a s tím souvisejícímu možnému ohrožení nechtěným nebo dokonce záměrným ozářením osob a zároveň nákladům státu na likvidaci takovýchto zdrojů, pokud by „péče“ o ně nebyla takto zajištěna a odpovědné osoby by se vyhýbaly povinnosti tyto náklady uhradit (více viz také odůvodnění pojmů „opuštěný zdroj“, „uznaný sklad“ atd.). Jedná se o transpoziční úpravu vůči směrnici BSS.

K § 91

Tato úprava má za úkol zajistit efektivní zabezpečení zdrojů, které jsou zachyceny či nalezeny nebo jinak zajištěny. U zdrojů, u nichž není znám vlastník, je povinen nést náklady na jejich zabezpečení stát nebo provozovatel zařízení určeného ke shromažďování, zpracování a tavně kovového šrotu, stane-li se jejich vlastníkem. Cílem je zabránit zbytečným průtahům, hrozících tím, že se nalezený zdroj opět ztratí nebo způsobí neplánované ozáření. K tomu také

slouží ustanovení o pravomoci SÚJB prohlásit zdroj záření za radioaktivní odpad – tím bude umožněna rychlá a efektivní likvidace takového zdroje prostřednictvím Správy.

SÚJB vyvíjí vždy přiměřené úsilí ke zjištění posledního vlastníka zdroje záření. Bude-li vlastník dodatečně zjištěn, bude na něm Správa vynaložené náklady zpětně vymáhat. Zpracovatelé kovového šrotu ponесou i nadále náklady na dohledání zdroje ionizujícího záření a jeho dočasné zabezpečení. Zdroj ionizujícího záření bude vrácen vlastníkovi pouze v případě, že je oprávněn s ním nakládat, jinak bude zajištěn na náklady tohoto vlastníka. Cílem všech těchto opatření je předejít opětovnému ztracení nebo zneužití tohoto zdroje, a tím ohrožení zdraví, života nebo životního prostředí ionizujícím zářením.

K § 92

Tato část úpravy se zabývá regulací mezistátního pohybu zdrojů ionizujícího záření s důrazem na vysoce aktivní radionuklidové zdroje v jednotlivých případech vývozu a dovozu. Obecné podmínky regulace činností, jimiž jsou vývoz zdrojů záření z území České republiky a dovoz na něj jsou řešeny na jiném místě – podléhají regulaci jako nakládání se zdroji záření. Výrazně přísněji je regulován vývoz do třetích zemí a dovoz z nich, než transfery zdrojů mezi zeměmi Euratomu.

Jedná se o praktickou implementaci dlouhodobě prosazovaných požadavků na mezinárodní úrovni, k jejichž dodržování se Česká republika zavázala (viz Smluvená pravidla ochrany a zabezpečení radioaktivních zdrojů, 2004 a Příručka pro export a import radioaktivních zdrojů, 2012). Část těchto požadavků vyplývá také z evropského práva (směrnice BSS). Jedná se o požadavky podporující zesílení dozoru nad pohybem radionuklidových zdrojů na celosvětové úrovni. Je jistě nezpochybnitelné, že pokud země vyváží radionuklidový zdroj, měla by si být jista, že v zemi příjemce bude dostatečně zabezpečen a že bude předán uživateli, který má k dané kategorii radionuklidového zdroje a typu příslušné povolení vydané k tomu kompetentním orgánem v dané zemi.

Navržený text odlišuje export do zemí Euratomu, kde se předpokládá fungování nařízení Rady (Euratom) č. 1493/93 ze dne 8. června 1993 o přepravě radioaktivních látek mezi členskými státy. Toto nařízení však neřeší tok informací k vývoznímu státu a jen omezeně ke státu dovoznímu, což dle dosavadních mezinárodních zkušeností způsobuje těžkosti z hlediska evidence zdrojů záření a dostatečné kontroly nad nimi.

Potřeba předchozího ohlášení je u radionuklidových zdrojů záření kategorie 1 a 2 (tedy zdrojů způsobilých zapříčinit významné ozáření osob) nutná, protože obecně je stanovena povinnost dovozce hlásit dovezení a distribuci konkrétních zdrojů až zpětně, a to čtvrtletně, a tak se bez vědomí SÚJB na území České republiky mohou pohybovat takovéto zdroje i několik měsíců, což nelze považovat za adekvátní zajištění radiační ochrany.

Nově se také zákon zakazuje uskutečnění vývozu radionuklidových zdrojů záření 1. kategorie v případě, že cílový stát není schopen zdroj bezpečně převzít (tj. nemá dostatečnou

personální, legislativní, odbornou a finanční kapacitu, aby byl schopen provoz takového zdroje zajistit po celou dobu jeho životnosti, včetně jeho bezpečné likvidace).

K § 93 a 94

Navrhovaná úprava v oblasti pracovišť s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření je provedena v souladu s požadavky směrnice BSS. Tato pracoviště, kterými jsou paluba letadla při letu ve výšce nad 8 km a pracoviště s materiálem se zvýšeným obsahem přírodního radionuklidu, jsou na rozdíl od stávajícího právní úpravy zařazena mezi plánované expoziční situace a nově se na ně vztahují některé požadavky stanovené navrhovaným zákonem pro plánované expoziční situace včetně ohlašovací povinnosti.

Systém regulace předpokládá identifikaci pracovišť, kde vzhledem k prováděné činnosti riziko ozáření z přírodních zdrojů záření existuje, a provádění měření na tomto pracovišti tak, aby byla pro zde pracující radiační pracovníky zjištěna, pravidelně kontrolována a usměrňována za užití principu odůvodnění, optimalizace a limitování úrovní jejich ozáření. U leteckých posádek je usměrňování prováděno prostřednictvím úpravy rozpisů služeb členů posádek letadel tak, aby se pokud možno vyloučilo zvýšené ozáření z přírodního zdroje záření.

Z předchozí právní úpravy je zachována povinnost informovat pracovníky těchto pracovišť o zjištěném ozáření a o opatřeních, která byla ke snížení ozáření na pracovišti přijata.

Tam, kde není možné optimalizovanými opatřeními ozáření z přírodních zdrojů na pracovišti snížit pod 6 mSv/rok, je třeba zajistit pracovníkům obdobnou úroveň radiační ochrany jako u jiných plánovaných expozičních situací.

K § 95

Protože z některých pracovišť s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření mohou být uvolňovány radioaktivní látky, je třeba toto uvolňování regulovat tak, aby byla zajištěna dostatečná úroveň radiační ochrany jednotlivců z obyvatelstva. Podmínkou přiměřenosti této regulace je znalost obsahu radioaktivních látek uvolňovaných z pracoviště získaná na základě měření a dále hodnocení zjištěného obsahu dle stanovených kritérií (např. uvolňovacích úrovní). V případě překročení těchto kritérií je uvolňování možné pouze na základě povolení dle § 9 odst. 2 písm. e) atomového zákona.

Vzhledem k tomu, že uvolňované materiály s obsahem radioaktivních látek jsou často využívány k výrobě stavebních materiálů, je stanoven požadavek informovat výrobce stavebního materiálu o obsahu přírodních radionuklidů.

Požadavek zpracovat vnitřní předpis pro nakládání s uvolňovanými materiály a postupovat podle něj zamezí neoprávněnému nakládání s těmito materiály.

Ustanovení dále upravuje některé výjimky z povolovacího režimu. Za jistých okolností, když ohrožení ionizujícím zářením z uvolňované radioaktivní látky je velmi malé, lze uvolnit tyto látky bez další regulace. Důvody pro toto neregulované uvolňování stanoví atomový zákon taxativně (odstavce 2, 3 a 5) a alternative. Jednotčím prvkem těchto důvodů je velmi nízká dávka, kterou lze následkem uvolňování z radioaktivní látky obdržet.

Přestože uveden způsoby uvolňování nepodléhají povolení, je nutné zajistit dohled státu nad tím, zda jsou splněny podmínky pro tyto cesty uvolňování, resp. zda je míra možného ozáření skutečně relevantně nízká. Proto atomový zákon stanoví rovněž informační povinnosti uvolňujících subjektů vůči SÚJB.

Část této úpravy plyne ze směrnice BSS.

K § 96 a 97

Ustanovení vyjmenovává v odstavci 1 pracoviště s možným zvýšeným ozářením z radonu obdobně, jak tomu je ve stávající právní úpravě. Nově je transponován požadavek směrnice BSS zahrnout do výčtu těchto pracovišť i pracoviště umístěná v podzemním nebo prvním nadzemním podlaží, která splňují podmínky stanovené prováděcím právním předpisem, např. jsou umístěna v územích s významně zvýšeným rizikem pronikání radonu z podloží. Regulace ozáření na takto stanovených pracovištích je založena na měření na pracovišti a stanovení efektivní dávky pracovníka s výjimkou roční doby pobytu na pracovišti pod 100 hodin. Z předchozí právní úpravy je zachována i povinnost informovat pracovníky těchto pracovišť o zjištěném ozáření a o opatřeních, která byla ke snížení ozáření na pracovišti přijata. S ohledem na požadavky směrnice BSS se i na tato pracoviště nově vztahuje povinnost ohlášení.

Do § 97 je transponován požadavek směrnice BSS regulovat pracoviště, na nichž ozáření z radonu může překročit efektivní dávku 6 mSv/rok jako plánovanou expoziční situaci. Pracovníkům na těchto pracovištích je třeba zajistit obdobnou úroveň radiační ochrany jako u radiačních pracovníků, proto se na ně aplikují některé požadavky na radiační pracovníky, včetně limitů ozáření.

K § 98 a 99

Ustanovení upravuje prevenci proti pronikání radonu do stavby s obytnými nebo pobytovými místnostmi. Vzhledem k prokázaným negativním účinkům radonu (pronikajícího) z podloží na zdraví obyvatel je nutné v této oblasti zavést právní úpravu umožňující snížit tato rizika na přijatelnou úroveň. V tomto kontextu hraje nepominutelnou roli „radonový index pozemku“, jehož určení (osobou, která tuto činnost provozuje na základě povolení SÚJB) je východiskem pro případné další stavební úpravy, které mají předcházet ozáření z radonu pronikajícího z podloží. Pravidla zde obsažená fakticky dopadají na všechny obyvatele České republiky,

neboť jejich zdraví je radonem ovlivňováno (v porovnání s jinými zeměmi dokonce více, neboť české prostředí je na radioaktivní nerosty a radon obzvláště bohaté).

Atomový zákon předpokládá (resp. vyžaduje to), že stavebník nechá stanovit radonový index pozemku držitelem povolení k této činnosti. V závislosti na výsledku pak musí být stavba v souladu se zákonem č. 183/2006 Sb. provedena tak, aby odpovídala stavebně technickým požadavkům. Stavebně technické požadavky pro případ výskytu vysokého radonového indexu pozemku stanoví technická norma, konkrétně ČSN 73 0601 (730601) „Ochrana staveb proti radonu z podloží“ (závazná na základě obecných ustanovení zákona č. 183/2006 Sb.). Skutečnost, zda je stavba provedena v souladu se stavebně technickými požadavky, je následně předmětem dozoru ze strany stavebního úřadu a je posuzována rovněž v rámci kolaudace stavby. Dle zákona č. 183/2006 Sb. lze stavebníka i sankcionovat za porušení zákona. V tomto směru je tedy působnost v oblasti ochrany před radonem a jeho dceřinými produkty sdílena mezi SÚJB a orgány stavební správy.

Navržená právní úprava se zaměřuje na oblast prevence již v době stavby, resp. rekonstrukce, budov a u stávajících staveb pak zejména na stavby veřejného charakteru s dlouhodobým pobytem osob. Také u budov určených k bydlení předpokládá stanovení přijatelných úrovní, nicméně nenařizuje povinnost aktivně koncentraci radonu zjišťovat, čímž se snaží vybalancovat zájem ochrany zdraví a ochrany soukromí (obydlí).

K § 100

Navržený text transponuje směrnici 2013/51/Euratom. Obdobně jako ve stávajícím zákoně č. 18/1997 Sb. je pro použití pitné vody určené k veřejné spotřebě a pro uvádění balené vody na trh stanovena povinnost kontrolovat obsah přírodních radionuklidů a ten v případě potřeby snížit opět za využití principu optimalizace. Cílem je snížit zdravotní riziko obyvatelstva zásobeného touto vodou na optimalizovanou úroveň.

Tohoto cíle je dosaženo stanovením nejvyšší přípustné hodnoty objemové aktivity radonu a referenčních úrovní obsahu přírodních radionuklidů v pitné i balené vodě. Při překročení nejvyšší přípustné hodnoty zakazuje atomový zákon, z důvodu existence neoptimalizovaného zdravotního rizika, vodu dodávat či uvádět na trh. V případě překročení referenční úrovně, stanoví zákon povinnost uplatnit princip optimalizace a použít ke snížení obsahu přírodních radionuklidů ve vodě optimalizované opatření.

Z předchozí právní úpravy je zachována a modifikována povinnost informovat veřejnost o obsahu přírodních radionuklidů ve vodě překračujícím referenční úroveň, o velikosti rizika i o provedeném opatření.

K § 101

Navržený text transponuje směrnici BSS. Regulace je, obdobně jako ve stávajícím zákoně č. 18/1997 Sb., založena na povinnosti kontrolovat obsah přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu a výsledky posuzovat dle referenční úrovně 1 mSv/rok. V případě jejího překročení je třeba mít k dodávání tohoto stavebního materiálu na trh povolení SÚJB. Počet stavebních materiálů, na něž se vztahuje povinnost měření, byl upraven v souladu se seznamem stavebních materiálů uvedeným ve směrnici.

Nově je zavedena možnost zproštění z měření v případech, kdy je prokázáno, že referenční úroveň není překročena. Z předchozí právní úpravy je zachována a modifikována povinnost informovat v případě překročení referenční úrovně veřejnost o obsahu přírodních radionuklidů ve stavebním materiálu a jeho hodnocení.

K § 102

Následkem nehodových expozičních situací mohou v životním prostředí přetrvávat rezidua radionuklidů. Běžné životní aktivity pak mohou i po letech vést k vystavení ionizujícímu záření z těchto pohavarijních radionuklidů nebo z pozůstatků dříve ukončených činností (které nebyly regulovány). Příkladem budiž v posledních letech se objevivší případy kontaminovaného masa prasete divokého, hledajícího zdroje potravy v půdních vrstvách pocházejících z doby havárie jaderné elektrárny Černobyl. Takové kontaminované maso, potažmo pohavarijní radionuklidy, v obecné rovině však jakékoli přetrvávající ozáření, může být potenciálně nebezpečné lidskému zdraví.

Jelikož stát musí zajistit ochranu svých obyvatel, navržená právní úprava umožňuje v případě potřeby bez prodlení stanovit úroveň kontaminace pro potraviny a vodu a reagovat tak na situace, kdy je vlivem mimořádné události nebo z jiných důvodů třeba v zájmu ochrany zdraví regulovat zásobovací řetězec nebo jinak regulovat nežádoucí ozáření obyvatel.

Protože nelze předem předvídat rozsah kontaminace a rizika z ní plynoucí, není ani možné stanovit pravidla obecně závaznou formou ex ante, tj. obecně závazným právním předpisem (vyhláškou). Z důvodů zachování právní jistoty adresátů a ochrany práv a oprávněných zájmů soukromých osob považují v takovém případě předkladatelé za nejvhodnější zvolit formu opatření obecné povahy podle § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Zákon zároveň stanoví meze správnímu uvážení.

Pro potřeby regulace existující expoziční situace se v tomto paragrafu transponuje také nově zakotvený požadavek směrnice BSS, tedy požadavek zajistit na území České republiky správu oblasti kontaminované v důsledku nějaké nehodové expoziční situace. Tato správa se v souladu se směrnici BSS plánuje zajistit za využití tzv. strategie optimalizované radiační ochrany, která bude součástí národního radiačního havarijního plánu.

K § 103

Toto ustanovení reaguje na fakt, že regulace v oblasti ionizujícího záření je stále poměrně nová a mohou existovat situace vystavující osoby nežádoucímu ozáření z důvodů vzniklých v minulosti, kdy nebyly zdroje ionizujícího záření dostatečně usměřňovány nebo dokonce nebyly účinky záření a mechanismy způsobující ozáření dostatečně známy. Prostřednictvím dotací je možné, ale z hlediska ochrany práv a oprávněných zájmů soukromých osob i žádoucí, takové situace napravit.

Atomový zákon podává taxativní výčet situací, který vychází z bohaté historické zkušenosti. Vždy se jedná o stavy, u nichž není možné nalézt osobu, jež je způsobila, nebo v jejichž případě by požadavek nést náklady na jejich restituci vedl k neúměrné zátěži nebo byl přímo nespravedlivý. Je proto vhodnější, aby náklady na nápravu těchto nežádoucích situací nesl stát, který jediný je schopen zajistit účinné množství potřebných prostředků. V tomto ustanovení jsou upraveny dotace v rámci tzv. radonového programu, jejichž cílem je ulehčit situaci vlastníků nemovitostí v prostředí České republiky, nadmíru bohatém na radon a produkty jeho přeměny. Lze považovat za zcela legitimní snahu usnadnit postavení soukromých fyzických osob, jež hodlají a potřebují vyřešit svoji bytovou situaci a mají jen omezený výběr lokací, kde tak mohou učinit. Poskytnutím této dotace nedochází ke zvýhodnění jejího příjemce, které by za běžných tržních podmínek nezískal. Její poskytnutím dochází výlučně k úhradě nákladů, které byl vlastník nucen vynaložit k tomu, aby své obydlí zbavil rizika spojeného s radonem. Cílem poskytnutých finančních prostředků není zvýhodnění v tržním prostředí, ale naopak vyrovnání zjevných nevýhod spojených s přítomností radionuklidů. Obdobné principy platí i v případě dotací podle odstavce 1 písm. c), tj. na přijetí opatření ke snížení obsahu přírodních radionuklidů v pitné vodě určené pro veřejnou potřebu. V tomto případě je nad to potřeba náhrady nákladů na snížení obsahu radionuklidů zdůvodněna potřebou zajistit relevantní zásobování pitnou vodou i v oblastech bohatých na přítomnost přírodních radionuklidů.

Nejedná se tedy o podporu ve smyslu čl. 107 a násl. SFEU, tj. „podpory..., které ... zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy“. Při extenzivním výkladu příslušných ustanovení SFEU by bylo možno zahrnout tyto dotace mezi „podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi“, ovšem takový výklad by poněkud odporoval povaze starých zátěží i dotací samotných. Lze tedy shrnout, že dotace podle § 103 nejsou veřejnou podporou ve smyslu čl. 107 a násl. SFEU.

Ustanovení dále zejména upravuje aspekt podávání stanoviska SÚJB k žádosti o dotace. SÚJB, jakožto gestor v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, disponuje odbornými kapacitami k posouzení, zda je dotčený subjekt skutečně vystaven riziku a je tedy na místě mu dotaci poskytnout. Jiná než odborná hlediska nemají být předmětem posuzování. O samotných dotacích pak rozhodují orgány v oblasti finanční správy, jmenovitě Ministerstvo financí, a to na základě žádosti, jejíž podání se realizuje prostřednictvím krajských úřadů, jakožto orgánů relativně blízkých jednotlivým žadatelům.

Obecný princip optimalizace radiační ochrany musí být uplatněn nejen při plánovaných expozičních situacích, ale i při nehodových expozičních situacích (radiační nehody nebo radiační havárie). Oprávnění SÚJB stanovit k danému zdroji záření pro nehodové expoziční situace omezení ozáření umožňuje rozumně minimalizovat ozáření fyzických osob v těchto situacích. Stanovení referenční úrovně pro konkrétní zdroj záření je stanovením radiologického kritéria přijatelnosti rizika spojeného s používáním zdroje záření. V nehodových expozičních situacích totiž nelze omezit ozáření limitem, protože ten by zabránil účinnému provedení zásahu.

Ustanovení rovněž podává výčet ochranných opatření, nutných k ochraně fyzických osob (obyvatel) v případě vzniku nehodové expoziční situace. Výčet je toliko demonstrativní, neboť vývoj situace může vyžadovat přijetí ad hoc opatření, jejichž konkrétní provedení nelze obecně závaznými právními předpisy a priori stanovit. Ve výčtu se tak objevují nejobvyklejší opatření, v minulosti při podobných situacích prakticky prověřená a v současnosti v České republice procvičovaná v rámci různých druhů havarijních cvičení. Prakticky se jedná o opatření mající odstupňovaně zajistit ochranu lidí, v případě nejzávažnějších radiačních mimořádných událostí pak formou vyklizení postiženého prostoru. Hlavním účelem těchto opatření je ochrana obyvatel před ionizujícím zářením, proto ustanovení nepodává výčet všech opatření užívaných obvykle v případě závažných průmyslových havárií nebo živelních pohrom. Výčet opatření je také formulován obecně, aby pokrýval relativně širokou škálu dílčích kroků, z nichž se jednotlivá opatření mohou skládat (např. uzavření zóny havarijního plánování přístupu osob je jedním z dílčích kroků pokrytých „omezením pohybu a pobytu fyzických osob v zasaženém území“). Opatření jsou dělena na dvě obecné skupiny – „neodkladná“, přijímaná bez zbytečného prodlení po vzniku radiační mimořádné události, která by měla zajistit bezprostřední pomoc v nebezpečné situaci, a „následná“, vedoucí k dlouhodobému zajištění ochrany obyvatel na postiženém území před účinky ionizujícího záření. Subjekty povinné provést tato opatření, resp. rozhodnout o jejich provedení, neboť opatření směřují k ochraně obyvatel a konkrétní činnosti v jejich rámci tedy provádějí zasažení lidé, jsou specifikovány dále v textu zákona, v kapitole věnované zvládnutí radiační mimořádné události (resp. odezvy na ni), a patří mezi ně složky integrovaného záchranného systému, jiné orgány veřejné moci, ale i držitel povolení, v důsledku jehož činnosti k radiační mimořádné události došlo. Podrobnosti provádění opatření a zejména úrovně možného ozáření, na jejichž dosažení bude provedení jednotlivých opatření navazovat, budou stanoveny prováděcím právním předpisem.

Právní úprava stanovuje i další požadavky na zajištění ochrany osob a to v závislosti na tom, zda se jedná o osoby, u kterých se předem předpokládá, že by mohly při nehodě zasahovat a je tedy možné je předem připravit (např. jednotky požární ochrany v zóně havarijního plánování apod.) anebo o jiné osoby, které budou při situaci zasahovat, aniž by se s nimi předem počítalo (např. jednotky požární ochrany z jiných oblastí, dobrovolníci, různý technický/pomocný personál jako řidiči autobusů apod.). Vzhledem k tomu, že rozsah následků nehody (může jít i o nehodu mimo naše území) není možné předem předvídat, není nikdy možné předem stanovit okruh potřebných osob a je tedy vždy možné, že bude nutné zapojit i další ad hoc osoby. Ustanovení v zájmu ochrany osob jsou tradiční a mezinárodně

typická, ovšem promítá se do nich i čerstvá zkušenost z havárie jaderné elektrárny Fukushima Dai Ichi.

Definice pojmu „vysílající osoba“ je z povahy věci nadbytečnou. Bližší vymezení tohoto institutu by jako definiční znaky využívalo jen zcela zřejmé skutečnosti – že se jedná o subjekt, který vyšle (tj. rozhodne o tom, že někdo bude na určitém místě jednat) zasahující osobu (tato je atomovým zákonem definována) k provedení zásahu. Vysílající osobou je vždy subjekt nadaný právní subjektivitou (to ostatně plyne již z pojmu). Organizační jednotka bez právní subjektivity nemůže být vysílající osobou. Tou bude např. v případě zdravotnické záchranné služby pravděpodobně vždy poskytovatel zdravotních služeb, jehož je taková organizační jednotka součástí, ledaže by její vyslání prováděl jiný subjekt. Dále platí, že vysílající osobou je z povahy věci vždy subjekt, který o tomto vyslání rozhoduje, resp. který je vykonavatelem činností, jichž je vyslání součástí a nese za ně plnou legální odpovědnost, nikoli jeho jednotliví pracovníci, kteří vydávají pokyn k vyslání. V neposlední řadě je také nutno vzít v potaz, že odpovědnost za škodu v tomto případě podléhá v některých případech zcela specifickému režimu odpovědnosti za jadernou škodu a náhrada újmy tedy nebude požadována ani po vysílající osobě, nýbrž po provozovateli jaderného zařízení. V případě nejaderné škody se bude odpovědnost za škodu řídit obecnými předpisy (zejména zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Odpovědným tedy může být zaměstnavatel, dokonce i provozovatel (např. pracoviště se zdrojem ionizujícího záření), nikoli nezbytně ovšem vysílající osoba. To bude záviset na konkrétních okolnostech konkrétního případu a skutečnost, kdo je vysílající osobou, v tomto posuzování vůbec nemusí hrát roli.

Významnou roli v ochraně zasahujících osob před účinky ionizujícího záření hraje aspekt dobrovolnosti (v dikci zákona „se svým souhlasem“). U profesionálů lze předpokládat jejich odbornou a fyzickou připravenost na zásah a rizika s ním spojená a dobrovolnost tak připadá v úvahu pouze v situacích nejvážnějšího ohrožení, kdy není možné jednoznačně anticipovat možné následky vystavení ionizujícímu záření (zde vztaženo k referenčním úrovním, jakožto teoretické mezi, při jejímž překročení lze mít riziko za vyšší). Aspekt dobrovolnosti může být u zasahujících profesionálů ostatně naplněn již přijetím služebního závazku (složením služebního slibu) za předpokladu, že osoby do služebního poměru vstupující budou výslovně informovány o tom, že závazek obsahuje i toto vyjádření, tedy vyjádření dobrovolnosti pro zásah, při němž může být překročena uvedená referenční úroveň 100 mSv. Cílem úpravy v atomovém zákoně není prolamovat princip subordinace, jenž tvoří východisko činností bezpečnostních sborů a ozbrojených složek, nýbrž jej vhodně adaptovat na požadavek stanovený směrnicí BSS. U laiků je dobrovolnost, založená na informovanosti, povinná vždy. Zákon tak vychází z principu předběžné opatrnosti. Atomový zákon záměrně nesvazuje vysílající osobu ani zasahující osobu dalšími podrobnějšími podmínkami. Ve stavu nehodové expoziční situace, vyžadující urgentní zásah, nelze často vyžadovat ani prakticky provést písemné zachycení dobrovolného souhlasu s vysláním k zásahu, lze však vždy doporučit získat takový souhlas předem.

Pokud vysílající osoba nemá dostatek informací o možném překročení referenční úrovně, není oprávněna zasahující osobu k zásahu vyslat (ostatně v takovém případě by dávky mohly být

tak vysoké, že by jakýkoli zásah ztrácel smysl a bylo by nutno hledat jiné cesty zvládnutí nehodové expoziční situace). Fakticky, jakkoli to zákon výslovně neuvádí, musí vysílající osoba vždy disponovat relevantními informacemi o situaci, jinak nelze zásah provést (aby byl vůbec schopen přinést nějaké výsledky).

V praxi může nastat situace, že odmítnou zasáhnout všechny zasahující osoby a s ohledem na legitimní potřebu každého člověka zachovat se při životě a zdraví to může být v obzvláště exponovaných situacích pochopitelné a očekávatelné. Navrhovatel zákona považuje takovou situaci za extrémní a předpokládá, že na tyto výjimečné stavy bude pamatováno v havarijních plánech. Osoby, u kterých se předpokládá, že by se takového zásahu mohly účastnit, je nutno vzdělávat, školit a trénovat a vybavit ochrannými pomůckami, které budou umět správně používat, tak, aby velikost jejich ozáření byla držena na co nejnižší úrovni a tím také pravděpodobnost toho, že by jejich dávka mohla dosáhnout nebo překročit stanovenou úroveň 100mSv byla minimalizována. Obecně závazná právní úprava této situace je však nevhodná – regulovala by jen na omezený počet ad hoc případů. Obecně by také nebylo možné nastavit jednotné pravidlo, jak postupovat, neboť skutečný postup by závisel na konkrétních rysech dané situace.

Podrobnosti způsobu prokázání dobrovolnosti bude stanovovat prováděcí právní předpis, který zohlední specifické postavení příslušníků ozbrojených složek a bezpečnostních sborů.

Požadavek dobrovolnosti, jakož i další výše zmíněné požadavky na zasahující osoby, výslovně plyne ze směrnice BSS.

K § 105

Paragraf tvořící samostatnou hlavu atomového zákona upravuje povinnost vztahující se ke zvláštnímu druhu deklaratorního individuálního správního aktu, povolení k úplnému vyřazení. Na konci celého procesu vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště III. kategorie nebo pracoviště IV. kategorie nastává okamžik, kdy je bývalé pracoviště, resp. prostor, v němž se nalézalo, plně bezpečné a přístupné dalšímu využití. Tato skutečnost je odborně posouzena ze strany SÚJB a jsou-li splněny podmínky dané zákonem (tj. zejména dostatečné prokázání některých informací), úřad rozhodne o uvolnění prostoru z regulačního režimu a schválí bývalému provozovateli skončení vyřazování provozu povolením k úplnému vyřazení. Dále nejsou na držitele tohoto zvláštního povolení kladené téměř žádné požadavky.

Protože i po provedení úplného vyřazení může vyvstat potřeba zkoumat ex post jeho následky nebo způsob provedení, např. v důsledku objevených se škod na životním prostředí, je nutné zajistit relevantní informace pro případ jejich dalšího využití. Z tohoto důvodu atomový zákon ukládá držiteli tohoto povolení povinnost uchovávat zásadní dokumentaci po dobu 20 let od úplného vyřazení. Počet let byl stanoven s ohledem na dlouhodobost možných následků využívání jaderné energie a ionizujícího záření (řádově desítky let).

V některých případech není možné nebo vhodné provést úplné vyřazení. V takovém případě ovšem musejí být stanoveny relevantní kroky, jak nakládat se zbytky zařízení a s prostorem,

na němž se zařízení nacházelo, a to již ve fázi, kdy se přikračuje k provádění vyřazování. Jen tak je možno zajistiti dostatečnou ochranu veřejnosti a životního prostředí před negativními účinky ionizujícího záření. Odpovídající povinnost stanoví odstavec 2 tohoto ustanovení, ze systematických důvodů přiřazený k úpravě úplného vyřazení.

K § 106

Vysvětlují se pojmy užívané v oblasti nakládání s radioaktivními odpady a při vyřazování jaderných zařízení nebo pracovišť s radionuklidovými zariadeními z provozu. Smyslem výkladu je jednoznačné vymezení jednotlivých pojmů.

Větší část definic transponuje směrnici 2011/70/Euratom a týká se výlučně způsobů nakládání s radioaktivním odpadem nebo vyhořelým jaderným palivem. Tyto definice určují, co se rozumí skladováním a ukládáním radioaktivního odpadu a přepracováním vyhořelého jaderného paliva. Jde o pojmy tradiční a obecně odborně známé.

Novým institutem je „institucionální kontrola“, která slouží ke sledování úložiště radioaktivního odpadu (a jeho okolí) po jeho uzavření. Uzavřením úložiště sice končí aktivní etapa jeho životního cyklu a dále není přidáván žádný radioaktivní odpad k uložení, ovšem stále mohou probíhat samovolné procesy, schopné negativně (např. unikající radioaktivní vodou) ovlivnit lidské zdraví nebo životní prostředí. V zájmu jejich ochrany je nezbytné provádět po určitou dobu soustavný dohled nad uzavřeným úložištěm. Legislativní stanovení této doby ovšem nelze provést, neboť podmínky konkrétních úložišť mohou být zcela různé. Konkrétní stanovení doby provádění institucionální kontroly proto vyplývá z dokumentace k povolované činnosti a je následně zakotveno závazným způsobem ve výroku rozhodnutí o udělení povolení k uzavření úložiště.

K § 107

Důvodem doplnění či změny již existujících právních úprav nakládání s radioaktivními odpady je převedení pravidel a principů zakotvených ve směrnici 2011/70/Euratom do legislativy členského státu Euratomu. Ustanovení odstavců 1 až 3 je transpozicí směrnice 2011/70/Euratom, v zájmu správnosti provedení téměř doslovnou. Na stát je kladena povinnost převzít vlastní radioaktivní odpad zaslaný k úpravě do jiné země než země Euratomu. Je určeno, za jakých okolností lze uložit radioaktivní odpad v jiné zemi. Cílem úpravy je zabránit nadměrnému přeshraničnímu pohybu a kumulaci nebezpečného radioaktivního odpadu v členských státech Euratomu, resp. jeho nezdůvodněnému přebírání z nečlenských států, a vice versa, nezdůvodněnému, a tím potenciálně nebezpečnému, předávání do jiných států. Celá úprava vychází z principu primární odpovědnosti státu (domicilu) původce radioaktivního odpadu za bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem. Předávání radioaktivního odpadu je spojeno se smluvním přímusem, za velmi přísných podmínek k zajištění bezpečnosti nakládání s odpadem.

Poslední odstavec transponuje do českého právního řádu obecný princip nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem, stanovený mj. směrnicí 2011/70/Euratom. Přestože právní úprava zakotvuje konkrétní povinnosti původců a jiných osob nakládajících s radioaktivním odpadem, popř. provozovatelů energetických jaderných zařízení k nakládání s vyhořelým jaderným palivem, a tyto povinnosti konstruuji konečnou a nepřenositelnou odpovědnost za bezpečné nakládání, pro případ selhání tohoto systému povinností je nutno zajistit, aby radioaktivní odpad nebo vyhořelé jaderné palivo, s nimiž není nakládáno v souladu s veřejným zájmem, byly bezpečně uloženy nebo jinak zneškodněny. Nastupuje tedy tzv. konečná odpovědnost státu za bezpečné nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem. Tento princip plní výlučně subsidiární roli v nouzových případech a nemá suplovat ani doplňovat odpovědnost konkrétních nestátních subjektů. Obdobně ani z finančního hlediska nelze předpokládat, že by se konečná odpovědnost státu jakkoli projevovala, např. podílem státu na nákladech bezpečného nakládání.

Princip „ručení“ státu (v obecném smyslu, nikoli občanskoprávním) za bezpečné ukládání radioaktivního odpadu je v souladu s mezinárodně přijatými principy, k jejichž dodržování se Česká republika zavázala. Ukládání radioaktivního odpadu je soustavou dlouhodobých činností (zákon uvádí demonstrativně monitorování radiační situace okolí úložiště a kontroly úložiště, protože u nich by mohla vzniknout pochybnost, zda jsou zahrnuty) v rozmezí několika generací. Jednotliví původci radioaktivního odpadu, kteří by jinak byli povinni nést odpovědnost za ukládání radioaktivního odpadu, již nemusí existovat.

Důvodem k převzetí odpovědnosti za ukládání radioaktivního odpadu státem je také odstranění možného „střetu zájmů“, který by mohl vzniknout ponecháním odpovědnosti za uložení radioaktivního odpadu na jeho původci, protože jeho zájmem je co nejrychleji a nejlevněji se jakéhokoli odpadu zbavit. Tento postup původců by byl v rozporu s požadavkem na vysokou bezpečnost a dlouhodobé zajištění kvality uložení.

K § 108

Ustanovení je naplněním směrnice 2011/70/Euratom ve věci koncepcie nakládání s radioaktivním odpadem, kde je každému členskému státu Euratomu určena povinnost vytvořit vlastní koncepci. Je stanovena povinnost v pravidelných intervalech informovat Evropskou komisi o změnách této koncepcie. Zpracovatelem koncepcie je Ministerstvo průmyslu a obchodu, jako hlavní gestor nakládání s radioaktivními odpady (a zřizovatel Správy). Jelikož je koncepce vrcholným strategickým dokumentem s celostátními dopady (radioaktivní odpad vzniká v řádově stovkách až tisících provozů – např. ve zdravotnických zařízeních), bude ji schvalovat vláda.

K § 109

Vysvětluje se, že zbytky po těžbě nerostu, který obsahuje přírodní radionuklid, a odpad obsahující přírodní radionuklid, který nepochází z radiační činnosti (tj. tzv. odpad NORM, který je uvolňován z pracovišť s možností zvýšeného ozáření z přírodního zdroje záření dle § 95) se nepovažují za radioaktivní odpad. Ustanovení dále zdůrazňuje odlišnost a vysokou nebezpečnost nakládání s radioaktivním odpadem ve srovnání s ostatními odpady, které jsou důvodem vyjmutí nakládání s radioaktivními odpady z režimu zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

K § 110

Požadavky na nakládání s vyhořelým palivem jsou v podstatné míře shodné s povinnostmi při nakládání s radioaktivním odpadem, není-li určeno jinak. Tato normativní premisa je dána samotnou povahou vyhořelého jaderného paliva, které má mnohé shodné vlastnosti s radioaktivním odpadem. Stejně jako u nakládání s radioaktivními odpady platí vzájemná souvislost mezi jednotlivými kroky nakládání s vyhořelým jaderným palivem. Obdobně jako u běžného radioaktivního odpadu pocházejícího z jiných zdrojů ionizujícího záření, rovněž vyhořelé jaderné palivo se stává radioaktivním odpadem primárně volní úvahou jeho původcem (resp. vlastníkem), který palivo nehodlá dále využívat, vyjádřenou ve formě průvodního listu radioaktivního odpadu, subsidiárně (v případech právně nežádoucích, kdy volní úvaha původce absentuje) pak rozhodnutím SÚJB.

Jistým rozdílem oproti radioaktivnímu odpadu je potenciální budoucí využitelnost vyhořelého jaderného paliva v důsledku úspěšného přepracování. Přepracování je postupem vhodným nejen z hlediska hospodárnosti nakládání se zdroji, ale také z hlediska zajištění radiační ochrany (přepracované palivo je znovu využíváno a nestává se neužitečným radioaktivním odpadem). Proto také atomový zákon výslovně ukládá povinnost osobě, která je původcem vyhořelého jaderného paliva, chovat se tak, aby neznemožnila další využití tohoto paliva.

K § 111

Ten, kdo nakládá s radioaktivními odpady, bere na sebe odpovědnosti, jejichž splnění pomůže zajistit bezpečné nakládání s těmito odpady. Uvedené povinnosti jsou součástí jak požadavků směrnice 2011/70/Euratom, tak i mezinárodně uznávaných standardů formulovaných v dokumentech MAAE a OECD.

Zvláštní pozornost je zákonem věnována nákladům na nakládání s radioaktivními odpady. Systém zaváděný atomovým zákonem (ale již existující na základě dosavadní právní úpravy) předpokládá, že tyto náklady hradí držitel povolení k nakládání s radioaktivním odpadem nebo původce radioaktivního odpadu, nebyl-li radioaktivní odpad předán držiteli povolení k nakládání s radioaktivním odpadem, ve dvou fázích – náklady spojené s nakládáním s odpadem před jeho uložením nesou tyto subjekty přímo (fakticky se bude jednat o původce radioaktivního odpadu). Náklady spojené s nakládáním po uložení odpadu nese stejný subjekt, ovšem formou plateb z tzv. jaderného účtu, tedy speciálního účtu vyhrazeného

k placení nákladů na nakládání s odpadem po jeho uložení. Na tento účet přispívají poplatky původci radioaktivního odpadu, a tím přeneseně zajišťují likvidaci svých odpadů (ačkoli fakticky již tyto činnosti provádí Správa).

K § 112

Ustanovení upravuje povinnosti držitele povolení k uzavření úložiště radioaktivního odpadu. I v případě definitivního ukončení využívání úložiště formou jeho uzavření existuje řada přetrvávajících rizik, která je nutno v následujícím období sledovat a nalézat pro ně nápravná opatření. Uložení radioaktivního odpadu po uzavření úložiště trvá desítky až stovky let a při současném stavu lidského poznání není možné anticipovat veškeré možné následky této činnosti. Držitel povolení k uzavření úložiště musí v zájmu minimalizace vlivů uloženého radioaktivního odpadu na lidské zdraví a životní prostředí provádět preventivně ochranné a nápravné činnosti. Především musí být zajištěna institucionální kontrola, jejímž cílem je odhalit selhání úložiště. Pro případ takového selhání, které nedosahuje nutně intenzity radiační mimořádné události, musí být přijata opatření, zajišťující nápravu stavu a radiační ochranu. V neposlední řadě musí držitel povolení dlouhodobě disponovat relevantními informacemi, aby byl vůbec schopen výše uvedené činnosti zajistit. Dodejme, že držitelem tohoto povolení bude v podmínkách České republiky Správa, neboť ona je výlučným nositelem úkolů v této oblasti.

K § 113

Správa, zřizovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu (resp. existující již na základě zákona č. 18/1997 Sb.), je organizační složkou státu, která je příslušná hospodařit s majetkem státu.

Jejím prostřednictvím stát garantuje bezpečné uložení radioaktivních odpadů, neboť veškeré radioaktivní odpady již existující i v budoucnu vyprodukované původci radioaktivního odpadu budou evidenčně podchyceny Správou a soustředěny do úložiště jí obhospodařovaného.

Jako již tradičně se navrhuje, aby činnost Správy byla financována zejména z plateb původců radioaktivních odpadů (nově řazených mezi „poplatky“, dříve „odvody“), které budou soustřeďovány na jaderný účet. Tento účet je a nadále bude vedený u České národní banky. Jaderný účet spravuje Ministerstvo financí. Tento účet je součástí účtů státních finančních aktiv, o jejichž použití rozhoduje vláda. Správa z prostředků jaderného účtu nevytváří nároky z nespotebovaných výdajů podle § 47 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

Zákon v tomto ustanovení upravuje předmět působnosti Správy, kterým je nejen nakládání s radioaktivním odpadem a správa samotných úložišť, ale dále též činnosti finančního rázu, jako např. správa poplatků, správa rezerv na vyřazování atd. Atomový zákon také v jiných ustanoveních Správě nově svěřuje některé pravomoci v oblasti zajištění nakládání s nalezenými zdroji ionizujícího záření či jadernými materiály. Nově je také výslovně

upravena role Správy v oblasti realizace bezpečného hospodaření (resp. zajištění plnění povinností stanovených atomovým zákonem) se zdroji ionizujícího záření, které připadnou do majetku státu (např. věci zabrané nebo propadlé, odúmrťe, dary atd.). Tímto atomový zákon navazuje na zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který výlučně svěřuje hospodaření s těmito věcmi Správě (jménem státu). Správa totiž fakticky disponuje technickými a personálními kapacitami k těmto činnostem a nezatěžuje přitom stát způsobem, který by bylo možné očekávat u komerčních subjektů. Úkolem Správy je tedy nejen s věcmi účinně hospodařit z ekonomického a majetkoprávního hlediska (ve smyslu zákona č. 219/2000 Sb.), ale také zajistit, aby byly při tomto hospodaření plněny všechny relevantní bezpečnostní požadavky – Správa má také postavení subjektu nakládajícího se zdroji ionizujícího záření ve smyslu atomového zákona.

Právní úprava postavení a činností vykonávaných Správou byla, jako tradiční a dostatečně efektivní, až na drobné opravy vyžadované především mezitímním právním vývojem v oblasti terminologie a některých speciálních právních institutů (např. nakládání s majetkem státu a postavení organizačních složek státu), cele převzata ze zákona č. 18/1997 Sb. Nepřináší tedy novinky oproti dostatečně známé a úspěšně aplikované právní úpravě.

Ustanovení v posledním odstavci upravuje způsob financování činnosti Správy. Na činnosti vztahující se k nakládání s radioaktivním odpadem, který byl dopraven na území České republiky ze zahraničí a nelze jej vrátit, nakládání s radioaktivním odpadem, který vznikl před nabytím účinnosti zákona č. 18/1997 Sb. (tj. 1. červencem 1997), a na nakládání s věcmi propadlými nebo zabranými v důsledku spáchání deliktu nebo přestupku má Správa použít prostředky státního rozpočtu, protože z povahy věci nemohou být hrazeny z prostředků původců radioaktivních odpadů.

K § 114

Stejně jako § 103 atomového zákona toto ustanovení reaguje na fakt, že mohou existovat situace vystavující osoby nežádoucímu ozáření z důvodů vzniklých v minulosti, kdy nebyly zdroje ionizujícího záření dostatečně usměrňovány nebo dokonce nebyly účinky záření a mechanismy způsobující ozáření dostatečně známy. Správa je oprávněna poskytnout dotaci na likvidaci některých z těchto „starých zátěží“, jejichž taxativní výčet atomový zákon podává.

Osoby odpovědné za vznik těchto situací již neexistují (jedná se o subjekty zaniklé v důsledku transformace české ekonomiky v 90. letech minulého století), a proto stát (ztělesněný Správou) přebírá jejich závazky a nahrazuje újmu, způsobenou těmito starými zátěžemi. Navržený (a v současnosti již dlouhodobě uplatňovaný) systém předpokládá jistou formu úhrady nákladů spojených s uvedením území se starými zátěžemi v předešlý stav, která se již tradičně nazývá „dotací“, neboť je poskytována zálohově předem – z důvodu značné výše těchto nákladů, které by bylo obtížné nést, a značného trvání likvidace starých zátěží.

Ani v tomto případě se nejedná o podporu ve smyslu čl. 107 a násl. SFEU, tj. „podpory...“, které ... zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod

mezi členskými státy“. Nedochozí ke zvýhodnění příjemce dotace na trhu, neboť prostředky jsou poskytnuty ve výši odpovídající nákladům na likvidaci starých zátěží (např. lagun po těžbě a zpracování uranové rudy). Nelze také považovat způsob poskytování prostředků za selektivní, neboť je přístup k nim otevřen každému subjektu, který je „postižen“ transformačním dědictvím starých zátěží z doby před rokem 1989. Lze spíše uzavřít, že povaha těchto státních příspěvků se zcela vymyká rámci čl. 107 a násl. SFEU.

K § 115

Jako již tradičně se navrhuje, aby činnost Správy byla financována zejména z poplatků původců radioaktivních odpadů, které budou soustředovány na jaderný účet. Tento účet je a nadále bude vedený u České národní banky. Jaderný účet spravuje Ministerstvo financí.

K § 116

Vytvoření jaderného účtu zaručuje, že finanční prostředky budou shromážděny v potřebné výši a likviditě a nepoužijí se pro jiné účely a že v době potřeby jejich použití budou bez problému uvolněny, např. k výstavbě úložiště radioaktivních odpadů, zajišťované Správou a schválené v plánu činnosti Správy.

Atomový zákon stanovuje výslovně způsoby, nástroje a postupy investování tak, aby nebyly prostředky na jaderném účtu jakkoli ohroženy, potažmo nedocházelo k jejich ztrátám či snižování celkového objemu prostředků. Je nutné zajistit, aby náklady na likvidaci radioaktivního odpadu nebyly zatěžovány budoucí generace. Z těchto důvodů je omezeno investování jen na nástroje s původem v České republice, EU nebo Mezinárodním měnovém fondu. Tyto jsou považovány za bezpečné. Zároveň je brán v úvahu i rating, který musí pocházet od relevantní (registrované nebo certifikované) ratingové agentury. Toto posouzení totiž poskytuje záruku bezpečnosti investičních nástrojů.

K § 117

V § 117, který stanovuje pravidla, podle nichž se obcím kompenzují dopady plynoucí z jejich geografické blízkosti k jadernému zařízení, sloužícímu pro ukládání radioaktivních odpadů, se nově zavádí jednorázový příspěvek z jaderného účtu ve výši 30 000 000 Kč pro každou obec, na jejímž katastrálním území bude stanoveno chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivního odpadu v podzemním prostoru. Nová právní úprava tak umožňuje kompenzovat rizika plynoucí z umístění úložiště radioaktivních odpadů obci, na jejímž území se stavba nachází.

Odstavec 1 tohoto ustanovení vztahuje poskytnutí příspěvku na situace, kdy jsou vydány určité typy rozhodnutí. Tyto typy rozhodnutí obce potenciálně poškozují, přestože jen nepřímo (např. dopadem na ceny nemovitostí, možné investiční záměry obce apod.), a to

často po relativně dlouhou dobu i bez konkrétních prací na úložišti radioaktivního odpadu. Odstavec 2 vylučuje souběh některých příspěvků, protože z povahy věci se jedná o různé (následující) životní fáze úložiště radioaktivního odpadu a následující fáze konzumují fáze předchozí. Kumulací příspěvků by tedy docházelo k náhradě téže újmy násobně, což je z hlediska veřejného zájmu nežádoucí.

Odstavce 3 a 4 pak stanovují maximální výši příspěvků. Ta je volena kvalifikovaným odhadem tak, aby poskytovala obci dostatečnou finanční náhradu za nepřímou újmu způsobenou správním rozhodnutím. Konkrétní výši příspěvků nelze zákonem explicitě stanovit, neboť kompenzovaná újma není ve všech případech rovnocenná a odvíjí se od dalších faktorů (velikost průzkumného území). Proto zákon zmocňuje vládu ke stanovení výše nařízením vlády.

K § 118 až 135

Ustanovení § 118 až 135 obsahují novou úpravu poplatků odváděných původci na jaderný účet za ukládání radioaktivních odpadů. Tyto poplatky (podle dosavadní právní úpravy „odvody“) jsou hlavním zdrojem příjmů jaderného účtu a prostředky z nich slouží k úhradě nákladů na bezpečnou likvidaci radioaktivního odpadu.

Poplatky za ukládání radioaktivních odpadů odváděné na jaderný účet se předpokládají dvojího druhu, jednak periodické („pravidelné“) pro „velké“ původce radioaktivních odpadů, jednak jednorázové u „malých“ původců (§ 118). Velké původce atomový zákon vymezuje jako provozovatele jaderně energetických zařízení a významnějších jaderně výzkumných zařízení. Tito původci produkují odpad nejnebezpečnější, pocházející z vyhořelého jaderného paliva, nad to jej produkují z povahy věci pravidelně, resp. soustavně (jaderný reaktor je provozován dlouhodobě a většinou bez přerušení). Náklady na zneškodnění těchto radioaktivních odpadů jsou tedy podstatně vyšší a vznikají průběžně. Proto musejí být poplatky hrazeny na pravidelné bázi (z účetních důvodů na ročním základě - § 124) a zároveň ve výši, která reflektuje míru produkce odpadů. Míra produkce odpadů je přitom fakticky dána mírou intenzity, s jakou je jaderný reaktor využíván. Ta je u jaderně energetických zařízení odvoditelná z množství vyprodukované elektrické energie, u výzkumného jaderného zařízení množstvím tepelné energie. Na základě těchto skutečností proto atomový zákon konstruuje úpravu základu pravidelného poplatku (§ 121). Sazba poplatku je pak atomovým zákonem stanovena jeho horní mezí, neboť konkrétní okolnosti (nákladnost likvidace radioaktivního odpadu) mohou být různé a dokonce se měnit i v čase. Proto se navrhuje, aby konkrétní výši sazby stanovila vláda nařízením (§ 122). Ostatní ustanovení v této oblasti se věnují procesním záležitostem placení poplatků a upřesňují tak obecnou úpravu obsaženou v zákoně č. 280/2004 Sb., daňový řád.

Druhý typ poplatků, jednorázový, zatěžuje „malé“ původce radioaktivního odpadu. Těchto je velké množství (stovky až tisíce), ovšem produkují odpady nárazově nebo v malém množství. Je proto neúčelné (a nedůvodné), aby byl pro tyto původce zaváděn systém pravidelných plateb. Poplatky jednorázové jsou tedy placeny v návaznosti na převzetí konkrétního

radioaktivního odpadu Správou (§ 129). Proto také zákon konstruuje poplatek jako platbu za konkrétní množství radioaktivního odpadu, a to v kubických metrech. Rovněž v tomto případě stanoví konkrétní sazbu vlada nařízením, a to s ohledem na zákonem stanovené meze. Ty jsou atomovým zákonem určeny s ohledem na typický způsob předávání radioaktivního odpadu Správě, tj. v obalových souborech (unifikovaných – sudech standardní velikosti, či atypických – v některých případech nelze odpad umístit do sudů standardních velikostí).

Do poplatků nebudou zahrnuty prostředky k financování vlastního vyřazování jaderných zařízení z provozu, budou však odváděny finanční prostředky na uložení radioaktivních odpadů vzniklých při vyřazování z provozu.

K § 136

Ustanovení definuje základní pojmy používané v oblasti „schvalování typu některých výrobků v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření a přeprava“ návrhu atomového zákona, jejichž bližší vymezení je nezbytné pro správnou interpretaci a aplikaci navrhovaného právního předpisu.

Vysvětlení pojmů vycházejí z definic stanovených ve směrnici 2006/117/Euratom a v současně platném doporučení MAAE TS-R-1 Edice 2009. Právní termíny jsou upraveny tak, aby vyhovovaly legislativním požadavkům zejména z hlediska používání pojmů atomovým zákonem a současně se významově neodchylovaly od výkladu stanoveného ve výše uvedených dokumentech.

K § 137 až 140

Tato část zákona zakotvuje povinnost pro výrobce a dovozce obalových souborů pro přepravu, skladování nebo ukládání radioaktivních nebo štěpných látek, pro výrobce a dovozce radionuklidových zdrojů záření, generátorů záření a též zařízení, která jsou určena k bezprostředním činnostem se zdroji ionizujícího záření, uvádět tyto předměty do oběhu pouze po schválení typu ze strany SÚJB. S ohledem na časovou náročnost typového schvalování jsou pro rozhodnutí SÚJB stanoveny lhůty odlišné od lhůt podle správního řízení. Další povinnosti výrobců a dovozců těchto výrobků je ověřování a dokladování shody vlastností a parametrů výrobku se schváleným typem.

Výše uvedené povinnosti se týkají těch případů, kdy konstrukce výrobku může ovlivnit úroveň jaderné bezpečnosti anebo radiační ochrany a výrobky se tak stávají předmětem dohledu státu z hlediska veřejného zájmu; viz též směrnici BSS a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/68/ES ze dne 24. září 2008 o pozemní přepravě nebezpečných věcí.

Ustanovení § 137 stanovuje, které výrobky podléhají schvalování typu; přitom rozlišuje výrobky, které nejsou samy zdrojem ionizujícího záření, ale jsou určeny k přepravě zdrojů a mohou se proto používat pouze po schválení typu SÚJB (odstavec 1) a výrobky obsahující

radionuklidový zdroj záření, které se mohou vyrábět, dovážet, distribuovat a používat pouze po schválení typu SÚJB (odstavec 2). V odstavci 3 je stanovena výjimka z režimu pro specifická zařízení, jejichž jednorázová povaha vylučuje institut dalšího schvalování výrobků obdobného typu (jednoduše proto, že se jedná o unikáty, v jejichž případě nebudou další výrobky podobného typu vznikat). Proti současnému stavu tak nedošlo ke změně, navíc je doplněn odstavec 4, který zavádí do zákona tzv. „doložku o vzájemném uznávání“; navržená úprava je tak v souladu i se zásadami práva EU o volném pohybu zejména zboží v neharmonizované sféře.

Následující ustanovení pak transponuje harmonizovanou výjimku z režimu vzájemného uznávání. Na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/68/ES ze dne 24. září 2008 o pozemní přepravě nebezpečných věcí a některých mezinárodních smluv (např. Úmluva o mezinárodní přepravě (COTIF), vyhlášená pod č. 8/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů), na které směrnice výslovně odkazuje a činí je tak závaznými v harmonizované sféře (resp. jejich přílohy), je vyžadováno u některých obalových souborů a zdrojů ionizujícího záření z bezpečnostních důvodů tzv. vícestranné schválení, tzn. schválení všemi relevantními členskými zeměmi. V takovém případě tedy nelze aplikovat prostý princip vzájemného uznávání – je nutno provést individuální schválení, ovšem se zohledněním již provedených šetření jiných orgánů.

Šestý představuje zmocňovací ustanovení pro prováděcí právní předpis ke stanovení přesnějšího výčtu výrobků, které podléhají schvalování typu.

§ 138 stanoví náležitosti žádosti o schválení typu pro obě výše uvedené skupiny výrobků a dokumentaci, kterou je nutno k žádosti doložit; představuje obdobnou úpravu k úpravě stávající. Podstatný legislativní rozdíl je v tom, že náležitosti žádosti stanoví atomový zákon (výčet dokumentace k žádosti o schválení typu výrobku je v jeho příloze), zatímco v současnosti vše obsahuje prováděcí vyhláška. Závěr ustanovení § 138 odst. 5 umožňuje žadateli za stanovených podmínek nepředkládat dokumentaci Úřadu již předloženou, což vede ke snížení administrativní zátěže.

Ustanovení § 139 obsahuje v odst. 1 náležitosti rozhodnutí o schválení typu, a to pro obalové soubory (tři skupiny), pro radioaktivní látku zvláštní formy, pro radioaktivní látku s malou rozptýlitelností i pro zdroje ionizujícího záření. V odstavci 2 je stanovena správní lhůta k vydání rozhodnutí o schválení typu. Obalové soubory určené pro přepravu, která vyžaduje povolení podle § 9 odst. 4 atomového zákona, tedy obalové soubory pro štěpné látky a pro velmi vysoké aktivity radioaktivních látek (a pro obalové soubory k použití pro další stanovené typy přeprav) jsou komplikovaná a komplexní zařízení. Bezpečnostní dokumentace k jejich schválení obsahuje od několika stovek stran do několika tisíc stran textu a navíc doprovodné výkresy, výpočty a analýzy. Tak velké množství dokumentů nelze prostudovat a vyhodnotit (mnohdy i za externí spolupráce univerzitních pracovišť, výzkumných, vývojových a dalších organizací) ve lhůtě 60 dnů. Lhůta 12 měsíců byla stanovena již stávající zákonnou úpravou, a to pro všechny obalové soubory, vyžadující schválení. Dosavadní praxe jednoznačně prokázala, že takto stanovená lhůta je přiměřená a nezatěžuje nikterak žadatele o schválení typu. Nejde tudíž o zhoršení situace žadatelů, nýbrž naopak,

neboť užití standardních lhůt pro vedení správního řízení by bylo spojeno s nemožností relevantně rozhodnout a bylo by spojeno v konkrétních řízeních s nevyhnutelným přerušováním řízení (mimo jiné užívaným nad rámec účelu tohoto institutu, jak je vymezen zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád) a zvýšenou byrokratickou a administrativní zátěží.

Proti současné právní úpravě se nenavrhuje závažná změna náležitostí rozhodnutí o schválení typu. Legislativní rozdíl spočívá v tom (podobně jako v předchozím paragrafu), že tyto náležitosti stanoví atomový zákon, nikoli prováděcí vyhláška.

Také § 140, v současnosti obsažený v prováděcí vyhlášce, se z legislativních důvodů navrhuje do atomového zákona. Povinnosti dotčených osob (odstavec 1, odstavec 3) a způsoby ověření shody (odstavec 2) zůstávají v podstatě tytéž jako ve stávající úpravě. Odstavec 4 stanoví obsah prohlášení shody, které musí být v českém jazyce (v zájmu ochrany práv tuzemských spotřebitelů). Kvůli dodržení jednotného přístupu ke všem výrobkům (obalové soubory na vyhořelé jaderné palivo jsou vybranými zařízeními) bylo použito znění části III. Náležitosti prohlášení o shodě přílohy č. 2 dosavadní platné vyhlášky č. 309/2005 Sb., o zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení.

K § 141 a 142

Ustanovení ukládají povinnosti pro přepravce radioaktivních nebo štěpných látek. Přepravcem je držitel povolení k přepravě nebo osoba uvedená jako odesílatel v přepravních dokladech, tedy každý, kdo tyto látky přepravuje. Pokud se jedná o přepravu radioaktivních nebo štěpných látek, k jejichž přepravě je povolení třeba, má držitel povolení k přepravě další povinnosti (§ 142). Příslušné zmocňovací ustanovení odkazuje na prováděcí právní předpis.

Výše uvedené povinnosti přepravců vyplývají z toho, že realizace přepravy může ovlivnit úroveň jaderné bezpečnosti anebo radiační ochrany, navíc přeprava probíhá většinou ve veřejném prostoru. Tím se tato činnost stává předmětem dohledu státu z hlediska veřejného zájmu. Viz též směrnici BSS a směrnici 2008/68/ES.

Ustanovení § 141 stanoví povinnosti přepravce radioaktivní a štěpné látky; z technického i organizačního hlediska jsou velmi podobné současné právní úpravě – § 20 zákona č. 18/1997 Sb. Změny byly vyvolány snahou, aby veškeré povinnosti dotčených osob byly pokryty ustanoveními zákona a prováděcí vyhláška jen popisovala technické, organizační a administrativní podmínky pro přepravu radioaktivní a štěpné látky.

K § 143 až 148

Ustanovení této části navrhovaného atomového zákona vyplývají z implementace směrnice 2006/117/Euratom a z Rozhodnutí Komise ze dne 5. března 2008, kterým se zavádí standardní dokument pro dozor nad přepravou radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva a

její kontrolu podle směrnice Rady 2006/117/Euratom (Rozhodnutí Komise 2008/312/Euratom).

Ustanovení § 143 stanovuje formu podání žádosti o povolení k mezinárodní přepravě radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva a podmínky pro žádost o více přeprav. Formou je vyplněná příslušná část standardního dokumentu podle rozhodnutí 2008/312/Euratom.

Podmínky přepravy z České republiky do jiného členského státu EU stanoví ustanovení § 144, ustanovení § 145 pak požadavky na přepravu z České republiky mimo EU. V § 146 jsou stanoveny požadavky na přepravu do České republiky ze státu, který není členem EU. Přepravují-li se radioaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo mezi dvěma státy, které nejsou členy EU přes území EU a je-li Česká republika prvním tranzitním státem, jsou podmínky přepravy stanoveny v § 147. Konečně ustanovení § 148 stanovuje požadavky na přepravu po území České republiky, která nevyžaduje povolení SÚJB; kompetentní orgán jiné země EU příslušný přepravu povolit takovou přepravu ovšem nepovolí bez souhlasu SÚJB.

K § 149

Nově se navrhuje v zákoně upravit základní náležitosti vztahující se k monitorování radiační situace na území celé České republiky. Speciálně se zde kladou i povinnosti na monitorování v okolí pracovišť III. a IV. kategorie, včetně jaderných zařízení, a zejména v zónách havarijního plánování, kde se navíc musí sledovat obsah radionuklidů v plynných a kapalných výpustech z těchto pracovišť a jaderných zařízení. V zákoně je také stanoven výčet osob, které se na monitorování radiační situace na území České republiky podílejí – ten je oproti stávající úpravě v zákoně č. 18/1997 Sb. stanoven tak, aby se na monitorování mohly podílet i další osoby, které nejsou zákonem explicitě určeny, a to tehdy, splní-li určitá kritéria (což je požadavek, který vyplynul z dosavadní praxe, kdy tato možnost byla upravena v podzákoné formě a ukázala se jako nepostačující). V zákoně je také stanovena povinnost pro všechny osoby provádějící monitorování zúčastňovat se havarijních cvičení, nácviků a porovnávacích měření, čímž mj. budou prokazovat kvalitu prováděných činností a svou připravenost pro případné monitorování při vzniku radiační havárie.

Navržená úprava dosud nebyla jednotně upravena; dílčí požadavky byly uvedeny ve vyhlášce č. 319/2002 Sb., ve vyhlášce č. 307/2002 Sb. a v nařízení vlády č. 11/1999 Sb. a upřesňuje stávající systém monitorování, který SÚJB popsal ve Zprávě o zajištění činnosti a vybavení Celostátní radiační monitorovací sítě, která byla podkladem pro usnesení vlády č. 522 ze dne 13. července 2011. Přijetím usnesení vlády č. 478 ze dne 14. května 2001 byl zahájen proces systematického zajišťování činnosti a vybavení Celostátní radiační monitorovací sítě (dále „RMS“), který pokračoval přijetím usnesení vlády č. 388 ze dne 12. dubna 2006. V roce 2002 byl přijat zákon č. 13/2002 Sb., který novelizoval zákon č. 18/1997 Sb., a který spolu s vyhláškou č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci radiační monitorovací sítě, ve znění vyhlášky č. 27/2006 Sb., vytvořil právní základ pro činnost RMS. Řízení sítě bylo uloženo SÚJB. Na její činnosti se vedle SÚJB ve stanoveném rozsahu podílejí ministerstva financí,

obranu, vnitra, zemědělství a životního prostředí. SÚJB má s těmito ministerstvy uzavřeny rámcové dohody, které jsou doplněny prováděcími smlouvami uzavřenými s jednotlivými institucemi uvedených resortů, participujícími přímo na činnosti RMS. Jedná se o Český hydrometeorologický ústav, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka Praha, v.v.i., Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i., Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Policii České republiky, Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, Státní veterinární ústav, Generální ředitelství cel a Armádu České republiky; tyto smlouvy jsou podle potřeby aktualizovány. Ve smlouvách je stanoveno na jedné straně, na jaké konkrétní činnosti se daná organizace v rámci RMS podílí, v jakém rozsahu a příp. za jakých finančních a technických podmínek, na straně druhé, jaké jsou závazky SÚJB pro zajištění této spolupráce. Konkrétně je tak ve smlouvách, s výjimkou smluv s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky, Policií České republiky, Generálním ředitelstvím cel a Armádou České republiky, stanoveno, jaká je výše nákladů na činnost daných organizací spolufinancovaných z rozpočtu SÚJB; v případě smluv s Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky, Policií České republiky, Armádou České republiky je činnost složek RMS hrazena výhradně z rozpočtu příslušného resortu. Smlouvy také určují způsob financování vybavení dané organizace potřebné pro RMS, tedy, zda se jedná o vybavení financované, příp. spolufinancované SÚJB, nebo touto organizací. Výše uvedené schéma financování bylo usnesením vlády č. 522 ze dne 13. července 2011 stanoveno zachovat. Navíc byl schválen předpoklad, že součástí nového atomového zákona bude nově uložená povinnost SÚJB vypracovat tzv. národní program monitorování. Výše uvedené zásady se staly základem pro formulování ustanovení týkajících se monitorování radiační situace, a to jak v této hlavě, tak v hlavě zasvěcené zvládnutí radiační mimořádné události, podrobnosti budou rozpracovány v prováděcím právním předpise a příslušné podrobnosti ke konkrétnímu financování budou i nadále řešeny smlouvami.

Navrhovaná úprava tak v zákoně odpovídá všem výše uvedeným skutečnostem, navíc zahrnuje i příslušné požadavky

- směrnice BSS,
- doporučení Komise ze dne 8. června o používání článku 36 Smlouvy o Euratomu, který se týká monitorování úrovně radioaktivity v životním prostředí pro účely hodnocení ozáření veškerého obyvatelstva,
- Commission Recommendation of 18 December 2003 on standardised information on radioactive airborne and liquid discharges into the environment from nuclear power reactors and reprocessing plants in normal operation (2004/2/Euratom),
- Prověrký zařízení pro monitorování radioaktivity v životním prostředí podle článku 35 Smlouvy o Euratomu - Praktická ustanovení k průběhu inspekci v členských státech (2006/C 155/02),
- Commission Recommendation of 8 June 2000 on the application of Article 36 of the Euratom Treaty concerning the monitoring of the levels of radioactivity in the environment for the purpose of assessing the exposure of the population as a whole (2000/473/Euratom) a

- IAEA, Environmental and Source Monitoring for Purposes of Radiation Protection Safety Guide, Series No. RS-G-1.8, published August 22, 2005,

a obsahuje i požadavky, jejichž právní úprava se ukázala na základě praktických zkušeností při zajišťování tohoto monitorování potřebnou.

Zmocnění v posledním odstavci směřuje k úpravě podrobností koncepčních stránek monitorování, např. k úpravě obsahu národního programu monitorování.

K § 150

Navržené ustanovení obsahuje výčet povinností strategických držitelů povolení podle § 9 atomového zákona, kteří vykonávají nejzávažnější činnosti s potenciálně nejvyšším dopadem na lidské zdraví a životní prostředí. Jmenovitě se jedná o držitele povolení k provozu pracoviště III. kategorie, který je současně držitelem povolení k uvolňování radioaktivní látky formou výpustí, k provozu pracoviště IV. kategorie, k umístění a výstavbě jaderného zařízení, k výstavbě pracoviště IV. kategorie, k uzavření úložiště radioaktivního odpadu a k provádění vybraných služeb významných z hlediska radiační ochrany.

Účast těchto držitelů povolení na monitorování radiační situace je nevyhnutelná, neboť některé prvky monitorování mohou provádět výlučně oni na svých zařízeních či pracovištích. Získané údaje z monitorování musí být předány SÚJB, který si tak udržuje celkový přehled o radiační situaci na území státu a na jejich základě připravuje opatření k jejímu usměrnění.

Jedná se o povinnosti dosud držitelům povolení uložené v nařízení vlády č. 11/1999 Sb. a ve vyhlášce č. 307/2002 Sb., ale také o povinnosti doposud v českých právních předpisech neupravené, jejichž potřeba úpravy vyplývá z předpisů EU nebo z dosavadní praxe. Všechny požadavky spadající do systému monitorování radiační situace na území České republiky uvedené v hlavě VIII tohoto zákona budou podrobně rozpracovány v prováděcí vyhlášce, která nahradí vyhlášku č. 319/2002 Sb., a částečně i nařízení vlády č. 11/1999 Sb. a vyhlášku č. 307/2002 Sb. Zmocnění obsažené v tomto ustanovení směřuje k úpravě některých technických detailů prováděného monitorování a vybavení, které je k němu používáno, a k obsahu výroční zprávy o monitorování výpustí a okolí.

K § 151

Ustanovení definuje základní pojmy v oblasti zvládnutí radiačních mimořádných událostí. Navazuje tak na definice obsažené v úvodní části návrhu atomového zákona. Konkrétně jsou definovány pojmy „odezva na radiační mimořádnou událost“ a „připravenost k odezvě na radiační mimořádnou událost“. Jedná se o dvě základní fáze zvládnutí radiační mimořádné události, resp. o soubory procesů a položek, které tyto fáze tvoří. V rámci přípravy by měly být podniknuty potřebné kroky k tomu, aby bylo možné zvládnout budoucí pravděpodobnou radiační mimořádnou událost, a to v návaznosti na výsledky analýzy a hodnocení radiační

mimořádné události. Odezva pak znamená konkrétní reakci na již vzniklou radiační mimořádnou událost.

K § 152

Toto ustanovení vymezuje vztah právní úpravy zvládání radiační mimořádné události v atomovém k jiným právním úpravám řešení krizových situací. Lze jej shrnout tak, že atomový zákon stanoví pravidla speciální, subsidiárně se pak uplatní postupy podle zákona č. 239/2000 Sb. a zákona č. 240/2000 Sb. Některé zákony upravující obecně tuto oblast ze své působnosti výslovně vylučují krizové situace zahrnující prvek radioaktivity, ty uplatňovány nebudou.

K § 153

Nově definovaná kategorie ohrožení je zavedena v souladu s požadavky doporučení standardu MAAE – Preparedness and response for a Nuclear or Radiological Emergency (No. GS-R-2) a vyjadřuje míru možných dopadů radiační nehody nebo radiační havárie, vzniklé na jaderném zařízení nebo pracovišti se zdroji ionizujícího záření nebo při činnosti vykonávané v rámci expozičních situací, na území České republiky. Stanovenou kategorii ohrožení držitel povolení oznamuje zpracovateli vnějšího havarijního plánu a národního radiačního havarijního plánu proto, aby mohly složky systému krizového řízení a integrovaného záchranného systému relevantně posoudit míru rizika a připravit se na případné zásahy na území České republiky v případě radiační nehody nebo radiační havárie.

V odstavci druhém se definují kategorie, do nichž se radiační mimořádné události zařazují. Toto zařazování odpovídá stávající praxi. Podrobnosti kategorizace v oblasti zvládání radiační mimořádné události stanoví prováděcí právní předpis.

K § 154

Zpracování „analýzy a hodnocení radiační mimořádné události“ (pojem zavedena v definici „zvládání radiační mimořádné události“), tedy analýzy v úvahu připadajících radiačních mimořádných událostí a hodnocení jejich dopadů při provádění činností v rámci expozičních situací, činností souvisejících s využíváním jaderné energie, nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem nebo přepravy radioaktivní a štěpné látky je výchozím momentem pro plánování a přípravu opatření a postupů pro zvládání radiační mimořádné události. Toto zpracování se bude provádět před zahájením předmětné činnosti a před zahájením vyřazování z provozu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření. Na základě výsledku analýzy a hodnocení radiační mimořádné události se radiační mimořádné události, které mohou v konkrétním případě při povolované činnosti vzniknout, zařadí do kategorie a kategorie ohrožení a tyto výsledky jsou také podkladem pro

zpracování další dokumentace, bez níž by zvládnání radiační mimořádné události nebylo uskutečnitelné, to jest vnitřního a národního radiačního havarijního plánu, havarijního řádu, zásahové instrukce, pokud se vnitřní havarijní plán nezpracovává, a ve zvláštních případech i vnějšího havarijního plánu a návrhu na stanovení zóny havarijního plánování.

Ustanovení implementuje směrnici BSS a jeho detailní provedení bude obsahovat příslušná vyhláška (zejména v ohledu podmínek provádění analýzy a hodnocení radiační mimořádné události a jejích podkladů).

K § 155

Ustanovení obsahuje výčet náležitostí nutných k zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost, který v dosavadní právní úpravě byl uveden v prováděcím právním předpise. Protože se jedná o výčet základních povinností, je nezbytné jeho stanovení v zákoně. Rovněž toto ustanovení transponuje směrnici BSS a bude podrobně rozvedeno v prováděcí vyhlášce.

K § 156

Ustanovení obsahuje výčet opatření, která musí držitel povolení realizovat pro případ vzniku radiační mimořádné události, s cílem minimalizovat její následky. Důraz je kladen na přípravu systému seznamování všech osob případně dotčených vzniklou radiační mimořádnou událostí s vnitřním havarijním plánem a zásahovou instrukcí, přípravu personálu, přípravu technických prostředků, ověřování znalostí, postupů, funkčnosti technických prostředků, a to jak v areálu držitele povolení, tak pro případ radiační havárie v zóně havarijního plánování. Navíc je navrženo ustanovení transpozicí směrnice BSS.

Z hlediska přípravy obyvatelstva na možnou budoucí radiační mimořádnou událost jsou klíčové zejména povinnosti v odstavci 2 písm. c) až g), tj. program jodové profylaxe pro obyvatele, poskytování základní informace obyvatelstvu, zajistit informování dotčených orgánů a udržování koncových prvků varování obyvatelstva. Tyto povinnosti mají zajistit ochranu obyvatelstva a jsou realizovány již za současného stavu. Základní informace obyvatelstvu (ve formě tištěné brožury) by měla být připravena s odbornou pomocí orgánů veřejné moci odpovědných za zajištění radiační ochrany a zvládnání radiační mimořádné události.

Ustanovení také inkorporuje novinku v podobě uzavření dohody o podílu držitele povolení na zajištění připravenosti k odezvě na radiační mimořádnou událost. Projednání dohody mezi držitelem povolení a zpracovatelem havarijního plánu v bezpečnostní radě kraje až po uzavření této dohody by vyloučilo možnost v této dohodě ze strany hejtmána něco změnit. Z tohoto důvodu je potřeba do bezpečnostní rady kraje předložit k projednání její návrh.

Z hlediska finanční náročnosti § 156 nepřináší nic nového, resp. jedná se o finanční náklady, které držitel povolení již doposud vynakládal podle nařízení vlády č. 11/1999 Sb. Nově navrhovaný atomový zákon toliko přesouvá právní úpravu do předpisu vyšší právní síly.

K § 157

Odezva na radiační mimořádnou událost zahrnuje všechny opatření a postupy, které původce radiační mimořádné události musí bezodkladně učinit po zjištění jejího vzniku a v průběhu činností prováděných ke zvládnutí situace související s jejím vznikem a průběhem, s cílem znovunabytí kontroly nad poškozeným zdrojem a zabránění nebo zmírnění následků vzniklých touto radiační mimořádnou událostí. Podle stupně radiační mimořádné události jsou realizována opatření jen v prostorách držitele povolení, při vzniku radiační havárie jsou realizována ochranná opatření v zóně havarijního plánování na základě výsledků monitorování radiační situace a do záchranných a likvidačních prací jsou zapojeny složky integrovaného záchranného systému a jsou realizována ochranná opatření. Důraz je kladen na včasnost informování potenciálně ohrožených osob, varování a vyrozumění dotčených osob, včasnost aktivace zasahujících osob, monitorování nehodové expoziční situace a přijetí ochranných opatření k ochraně obyvatelstva.

Navržené ustanovení odstavce 2 písm. f) vychází i z následujících skutečností:

- Včasné (neprodlené) přijetí (veškerých příslušných) opatření ke snížení následků nehodové expoziční situace je povinen členský stát v souladu s čl. 69 bod 1 směrnice BSS uložit provozovateli, tedy držiteli povolení. V případě potřeby přijetí ochranného opatření evakuace je tedy zapotřebí, aby podnět vyšel ze strany provozovatele.
- Ustanovení dosavadní úpravu podle zákona č. 18/1997 Sb. podle dosavadních zkušeností z havarijních cvičení ZÓNA zpřesňuje pro případ vzniku radiační havárie na území České republiky na provozovaném jaderném zařízení, kdy primárně bude navrhopat neodkladná ochranná opatření příslušný držitel povolení a SÚJB tento návrh bude potvrzovat nebo upřesňovat. Důvodem pro navrženou úpravu je čas, a to až 2 hodiny, o nějž má držitel povolení dříve k dispozici informace potřebné pro navržení evakuace (pozn.: ostatní dvě ochranná opatření jsou zaváděna automaticky poté, co držitel povolení deklaruje vznik radiační havárie a spustí varování v zóně havarijního plánování). Protože samotná evakuace před zahájením vyžaduje provedení řady časově náročných opatření a akcí (např. přistavení evakuačních autobusů), 2 hodiny pro jejich dřívější zahájení mohou sehrát velmi důležitou roli pro celkovou úspěšnost včasné evakuace

Úprava také odpovídá konceptu „odpovědnosti za výkon správy“, který nespočívá v tom, že by příslušný orgán měl sám provádět např. úkony k zajištění radiační ochrany (zde SÚJB a ochranná opatření). Tím se výkon veřejné správy liší od činností vykonávaných např. hasiči nebo policií – tyto orgány neprovádějí správu (v užším smyslu), nýbrž fakticky zasahují k

ochraně nějakého veřejného zájmu. SÚJB proto není ani obecně nadán působností provádět či nařizovat ochranná opatření, což souvisí i s tím, že postrádá faktické nástroje (personál, materiální a finanční prostředky) k provádění takových opatření. Podobné pravomoci ústředního orgánu státní správy by také nevhodně zasahovaly do působnosti územně samosprávných celků (ochrana obyvatelstva kraje a péče o jeho zdraví a rozvoj). Rovněž navržené ustanovení odstavce 2 písm. i), vyžadující informování obyvatelstva o radiační mimořádné události, je transpozicí směrnice BSS.

Rovněž zákonná úprava odezvy na radiační mimořádnou událost vyžaduje detailní úpravu prováděcím právním předpisem, neboť veřejný zájem na správném provedení odezvy lze zajistit výlučně aplikací konkrétních požadavků.

K § 158

Náprava stavu po radiační havárii bude na území zasaženém touto havárií (vně areálu jaderného zařízení) probíhat v rámci tzv. správy kontaminované oblasti, kterou jako nový institut v rámci požadavků na řešení vzniklé existující expoziční situace zavádí směrnice BSS. V tomto období musí být zejména kladen důraz na monitorování radiační situace a její vyhodnocení a na stav území zasaženého radiační havárií z hlediska životních podmínek pro obyvatelstvo a podmínek životního prostředí tak, aby mohla být zajištěna optimalizovaná radiační ochrana, pro niž budou základy ve formě strategie naformulovány jako součást národního radiačního havarijního plánu.

Obdobně bude povinen zjednat nápravu stavu po radiační havárii na území areálu havarovaného jaderného zařízení držitel povolení, v důsledku jehož činnosti došlo k radiační havárii. Zásady pro optimalizovanou radiační ochranu budou v souladu s požadavky směrnice BSS také součástí vnitřního havarijního plánu. Navíc tento držitel povolení na základě zhodnocení následků radiační havárie pro poškozené jaderné zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření a výsledku monitorování radiační situace zasaženého území zpracuje plán nápravy jaderného zařízení nebo pracoviště a následně realizuje opatření na navrácení zasaženého areálu jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji do stavu před radiační havárií nebo je povinen vyřadit z provozu havarované jaderné zařízení nebo pracoviště a poskytnout součinnost a finančně se podílet v souladu se systémem odškodňování pro případ jaderné škody při správě kontaminované oblasti vně areálu nebo pracoviště.

Pokud dojde k narušení základních funkcí území jako důsledku vzniku radiační havárie a bude-li navíc při ní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, obnova zasaženého území bude zajišťována obdobně jako při odstraňování následků živelních událostí podle zákona č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou, a původce jaderné havárie - jaderné škody se bude na odstraňování následků podílet z titulu své odpovědnosti za jadernou škodu. V tomto období musí být zejména kladen důraz na monitorování radiační situace a její vyhodnocení a na stav území zasaženého radiační havárií z hlediska životních podmínek pro obyvatelstvo a podmínek životního prostředí.

Všechna opatření a postupy spadající do systému zvládnání radiační mimořádné události budou podrobně rozpracována v prováděcí vyhlášce, která nahradí vyhlášku č. 318/2002 Sb. a částečně i nařízení vlády č. 11/1999 Sb.

K § 159

Zabezpečení patří k dalším klíčovým systémům majícím zajistit ochranu veřejnému zájmu chráněnému atomovým zákonem. Účelem zabezpečení je zabránit zneužití jaderných zařízení, jaderných materiálů a radionuklidových zdrojů k činům poškozujícím záměrně lidské zdraví, životy, životní prostředí nebo společenský řád, nebo jinak protiprávním, ať již vývojem či výrobou výbušných jaderných zařízení, nebo krádeží a sabotáží. V mezinárodněprávní oblasti (jak závazných dokumentů, tak i soft law; např. Úmluva o fyzické ochraně nebo doporučení MAAE ve formě tzv. „Code of Conduct“) a v teorii mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření je tato část regulace zvána „security“ a je na ni kladen stále větší důraz s ohledem na potřebu všestranného zajištění ochrany před negativními účinky jaderné energie a ionizujícího záření.

Ustanovení § 159 podává výchozí kategorizaci některých věcí, jež jsou předmětem regulace zabezpečení. Některé jaderné materiály jsou zneužitelné k protiprávním a nebezpečným aktům, resp. z takového zneužití plyne vyšší míra nebezpečí. Na tyto materiály jsou tedy kladeny zákonné požadavky k zajištění zabezpečení. Jelikož význam těchto materiálů pro zabezpečení není jednotný, jsou z důvodu odstupňovaného přístupu rozděleny do kategorií. Zákon podává i základní kritérium rozdělení odpovídající skutečností v tomto zdůvodnění.

K § 160 až 162

Tato ustanovení stanoví základní požadavky k zajištění zabezpečení jaderných zařízení a jaderného materiálu. Primárním prvkem zabezpečení je systém tzv. „fyzické ochrany“. Atomový zákon přináší změnu oproti dosavadní právní úpravě, která chápala systém technických a organizačních opatření zabraňujících neoprávněným činnostem, tedy „fyzickou ochranu“, jako jedinou součást „security“. Odborné instituce v oblasti ovšem postupem doby obohatily význam institutu „security“ i o další aspekty, které nyní nový atomový zákon reflektuje. Zajištění fyzické ochrany ovšem zůstává hlavní povinností osob jakkoli nakládajících s jadernými zařízeními nebo jadernými materiály.

Systém fyzické ochrany by měl zabránit zneužití jaderných zařízení a jaderného materiálu. Způsob provedení systému fyzické ochrany je proto závislý především na hrozbě, která uvedeným entitám hrozí. Analýza této hrozby poskytne subjektu vytvářejícímu (či lépe „zavádějícímu“) fyzickou ochranu informace k určení rozsahu a způsobu implementace jednotlivých opatření k předcházení protiprávnímu jednání. Fakticky bohužel nelze míru hrozby (v zákoně jako „projektová základní hrozba“) stanovit ex ante a obecně závazně, čímž by bylo možné zajistit minimální společný standard fyzické ochrany, protože hrozby se v čase a s místem mění (příkladem budiž zpřísnění bezpečnostních režimů v důsledku různých

teroristických aktů). Bez možnosti stanovit úroveň hrozby (a tím i fyzické ochrany) podle aktuálních potřeb by mohly být ohroženy bezpečnostní zájmy České republiky. Bohužel, skutečné hrozby podléhají změnám v čase a je nutné na ně reagovat ad hoc – zejména určením, jaký je obsah a rozsah aktuální hrozby a jaké je nutno přijmout konkrétní opatření k předcházení hrozbě. Provedení těchto opatření je způsobilý uložit toliko stát na základě znalosti informací pocházejících z neveřejných (utajovaných zdrojů). Jako nástroj ad hoc stanovení charakteristik protiprávního jednání, které představuje hrozbu pro jaderné zařízení nebo jaderný materiál, atomový zákon využívá rozhodnutí SÚJB, podpořené ovšem závaznými stanovisky relevantních orgánů státní správy, zabývajícími se bezpečnostní problematikou (Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany a Ministerstva průmyslu a obchodu). Hrozby a opatření se z povahy věci týkají pouze omezeného okruhu subjektů. Nad to je celá situace kolem identifikace konkrétní hrozby a stanovení patřičných opatření komplikována utajovaným režimem většiny relevantních informací. Jakkoli by se tedy pro stanovení hrozby a opatření nabízel nejlépe režim opatření obecné povahy, nelze jej z výše zmíněných důvodů použít. Navrhovatel proto vychází z myšlenky, že v případě potřeby stanoví hrozbu a opatření proti ní rozhodnutím ex offio Úřad. Okruh účastníků řízení bude stanoven obecně v duchu správního řádu. Spis, jakož i rozhodnutí ve věci, budou v režimu utajovaných informací. Adresát rozhodnutí následně bude povinen přizpůsobit svůj systém zabezpečení projektové základní hrozbě stanovené rozhodnutím.

V § 161 zákon upravuje další prvek fyzické ochrany, a to vymezení prostor, v nichž se nacházejí jaderná zařízení nebo jaderné materiály, a stanovení ochranných opatření v nich. K zajištění zabezpečení a jeho součástí, fyzické ochrany, je nutné v první řadě nabýt přehled o osobách přistupujících k těmto chráněným věcem a zabránit (mechanickými a jinými prostředky) v přístupu osobám neoprávněným, které představují potenciální riziko. Zákon rozeznává čtyři soustředné prostory odlišené typem ochranných opatření a zároveň omezuje přístup do těchto prostor požadavkem na kvalifikovanou formu bezúhonnosti – člověk s čistým záznamem v Rejstříku trestů je potenciálně méně nebezpečný.

Pro úplnost je nutno zmínit i způsob zabezpečení jaderných materiálů, které nejsou zařazeny v kategoriích podle § 159 atomového zákona (viz § 162). Tyto jaderné materiály představují riziko nikoli zanedbatelné, ovšem natolik nízké, že uplatnění systému fyzické ochrany by bylo nezdůvodněnou zátěží pro osoby, které s nimi nakládají. V jejich případě lze považovat za dostačující omezení přístupu formou uzavření a zajištění přehledu o přístupu k nim.

Ustanovení také konkretizuje, co je míněno „citlivou činností“ ve smyslu zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, pro oblast mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Osoby vykonávající tyto citlivé činnosti jsou dle uvedeného zákona povinny disponovat bezpečnostní způsobilostí, která je relevantně ověřována Národním bezpečnostním úřadem. Podle atomového zákona je takovou potenciálně rizikovou (zneužitelnou) činností:

- a) výkon funkce člena statutárního orgánu nebo statutárního orgánu právnické osoby, která je držitelem povolení dle § 9 odst. 1, a která provádí činnosti, při kterých musí být vymezen životně důležitý prostor nebo vnitřní prostor,

- b) organizace a řízení provozu jaderného zařízení,
- c) přímé řízení provozu jaderného reaktoru,
- d) řízení odezvy na radiační mimořádnou událost podle vnitřního havarijního plánu nebo havarijního řádu,
- e) vstup bez doprovodu do životně důležitého prostoru a
- f) vstup bez doprovodu do prostor, kde se nachází jaderný materiál I. a II. kategorie a nakládání s ním.

K § 163

Ustanovení zakotvuje zvláštní povinnosti držitelů povolení nakládajících s jadernými materiály nebo jadernými zařízeními na úseku zabezpečení, tj. nad rámec prosté fyzické ochrany. Jmenovitě jde o zabezpečení strategicky důležitých počítačových systémů, zvláštní organizační a technická opatření k zabezpečení, monitorování a omezení přístupu k jaderným materiálům a jadernému zařízení, zajištění oplocení a kontroly vstupu a v neposlední řadě zajištění ostrahy. Tyto prvky v komplexu mají ochránit jaderné zařízení a jaderný materiál preventivně před zneužitím, ale měly by také přispět k účinnému řešení situace, dojde-li k narušení, a také k následnému odhalování protiprávního jednání, dojde-li k němu.

K § 164

Na základě mezinárodních doporučení (zejména MAAE) k zajištění bezpečnosti zdrojů ionizujícího záření se definují nejzákladnější povinnosti v této oblasti. Jde o základní implementaci prvků bezpečnosti zdrojů, přejímaných z doporučení MAAE. Uplatněny jsou i zkušenosti z EU CBRN task force a návrh je kompatibilní s akčním plánem Evropské komise k posílení bezpečnosti CBRN látek a potírání terorismu s nimi.

V oblasti zabezpečení zdrojů je uplatněn odstupňovaný přístup a požadavky se vztahují pouze na radionuklidové zdroje, a to na zdroje kategorie 1 až 3, které jsou potenciálně více nebezpečné a náchylné ke zneužití (např. při výrobě špinavé bomby nebo jiným zlovolným aktem). V zájmu předcházení jejich zneužití staví právní úprava na prevenci, tj. dostatečné informovanosti pracovníků a vytvoření systému překážek zneužití. Systém „zabezpečení“ ovšem předpokládá i následné kroky, které mají odhalit aktuální zneužití zdroje a zabránit v jeho pokračování. Jen suma těchto souvisejících opatření může vést k účinné ochraně před teroristickými či jinak zlovolnými akty.

K § 165

Navrženým ustanovením se definuje zárukové zařízení v souladu s mezinárodními závazky České republiky v oblasti nešíření jaderných zbraní. Definice zárukového zařízení vychází z definice „zařízení“ uvedené např. v trojstranné zárukové dohodě mezi členskými státy EU nevlastnicími jaderné zbraně, Euratomem a MAAE (dále jen „trojstranná záruková dohoda“). Důvodem pro samostatnou definici byla snaha odlišit zárukové zařízení od jaderného zařízení ve smyslu tohoto zákona, přičemž jaderné zařízení je podmnožinou zárukového zařízení. Na rozdíl od jaderného zařízení zárukové zařízení zahrnuje rovněž kterékoli místo, ve kterém je běžně používán jaderný materiál v množství větším než jeden efektivní kilogram.

K § 166

Osoby hodlající provozovat zárukové zařízení jsou povinny postupovat v souladu se závazky, které Česká republika přijala v oblasti nešíření jaderných zbraní. Jedná se zejména o povinnosti, ke kterým se Česká republika zavázala přijetím trojstranné zárukové dohody a Dodatkového protokolu k této dohodě. V souladu s čl. 39 trojstranné zárukové dohody uzavře EU s MAAE dodatková ujednání, která stanoví konkrétní opatření pro naplňování postupů stanovených v dohodě. Dodatková ujednání obsahují všeobecnou část a tzv. dodatky pro jednotlivá záruková zařízení. Ve všeobecné části se specifikují informace (včetně termínů pro jejich naplňování), které musí Společenství poskytovat MAAE. Přestože dodatková ujednání pro jednotlivá jaderná zařízení k trojstranné zárukové dohodě nebyla dosud sjednána, jejich všeobecná část je modelovým textem a Euratom již některé povinnosti týkající se ohlašování základních technických charakteristik zárukového zařízení zapracoval v nařízení 302/2005/Euratom. („Bezpečností v rámci Euratom“ se rozumí uplatňování zárukových opatření v rámci Euratomu.)

Oznamování skutečností vztahujících se k základním technickým charakteristikám zárukového zařízení upravují odst. 1 a 2 tohoto paragrafu. Vymezení lokality podle odst. 3 potom vychází z trojstranného Dodatkového protokolu, který lokalitou stanovuje oblast týkající se zárukového zařízení i místa mimo záruková zařízení, kde se běžně používá jaderný materiál v množství menším než 1 efektivní kilogram, s výjimkou míst, ve kterých je jaderný materiál používán pouze pro stínící účely.

K § 167

Povinnosti stanovené tímto paragrafem se vztahují na držitele povolení k nakládání s jadernými materiály. Některé tyto povinnosti, zejména požadavek na vedení evidence jaderných materiálů, vedení a předkládání provozních záznamů Evropské komisi a rovněž povinnost předávat i orgánům dotčeného státu každé sdělení pro Evropskou komisi, které se týká základních technických charakteristik a vedení evidence jaderných materiálů, jsou stanoveny v kapitole VII Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

Způsob vedení evidence jaderných materiálů a jednodušší evidence o vytěžených a použitých rudách obsahujících jaderné materiály je potom dán nařízením 2005/302/Euratom. Toto

nařízení je doplněno prováděcím právním předpisem, jenž stanovuje pro držitele povolení navíc i ty povinnosti, které nevyplývají přímo z nařízení 2005/302/Euratom, ale z mezinárodních smluv, jako je trojstranná záruková dohoda a trojstranný Dodatkový protokol k této dohodě. Prováděcí právní předpis stanovuje tyto povinnosti vůči SÚJB, zatímco nařízení 2005/302/Euratom vůči Evropské komisi.

K § 168

Podle § 9 odst. 5 písm. b) atomového zákona SÚJB vydává povolení k dovozu nebo vývozu jaderných položek nebo k průvozu jaderných materiálů a vybraných položek v jaderné oblasti. Kontrola jaderných materiálů a vybraných položek a položek dvojího použití v jaderné oblasti vyplývá z článku III odst. 2 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, která byla přijata rezolucí Valného shromáždění OSN dne 12. června 1968 a jejíž smluvní stranou je i Česká republika. Export jaderných materiálů, vybraných položek a položek dvojího použití v jaderné oblasti je kontrolován mezinárodními kontrolními režimy, kterými jsou Zanggerův výbor a NSG. Česká republika patří mezi aktivní účastníky obou těchto režimů. V roce 1991 se v rámci NSG vydělil samostatný režim upravující export položek dvojího použití v jaderné oblasti. V rámci tohoto režimu je vydáván samostatný seznam položek dvojího použití v jaderné oblasti a kontrola exportu probíhá odlišným způsobem podle samostatných směrnic. Proto i SÚJB postupuje v případě udělování povolení k vývozu a dovozu položek dvojího použití odlišným způsobem (viz § 170).

V případě vývozu, popř. průvozu jaderných materiálů a vybraných položek v jaderné oblasti SÚJB udělí povolení, pouze pokud se přijímající stát zaváže tzv. státní zárukou, že bude naplňovat podmínky vyplývající ze směrnic mezinárodního kontrolního režimu NSG. Vývoz jaderných materiálů a vybraných položek v jaderné oblasti musí být rovněž realizován v souladu s ustanoveními trojstranné zárukové dohody a Dodatkového protokolu. Jaderné materiály podléhají zárukovým opatřením podle trojstranné zárukové dohody. Export vybraných položek v jaderné oblasti oznamuje SÚJB MAAE, v kopii Euratomu formou čtvrtletních deklarací dle Dodatkového protokolu. K tomu využívá příslušných oznámení o realizaci vývozu a převzetí kontrolovaných položek od držitele povolení.

K § 169

V případě dovozu jaderného materiálu a vybrané položky v jaderné oblasti vydává SÚJB na základě žádosti kompetentního orgánu státu vývozce státní záruku o naplňování podmínek exportu tak, jak je stanovují směrnice NSG. Pro vydání státní záruky SÚJB požaduje, aby se koncový uživatel v České republice zavázal, že bude tyto podmínky naplňovat, v prohlášení, jehož vzor je uveden v prováděcím právním předpise.

Dovoz jaderných materiálů a vybraných položek v jaderné oblasti musí být rovněž realizován v souladu s ustanoveními trojstranné zárukové dohody a Dodatkového protokolu. Jaderné materiály podléhají zárukovým opatřením podle trojstranné zárukové dohody. Na vyžádání

MAAE oznamuje SÚJB dovoz vybraných položek v jaderné oblasti formou deklarací dle Dodatkového protokolu. K tomu využívá příslušných oznámení držitele povolení o realizaci dovozu a předání kontrolovaných položek koncovému uživateli.

K § 170

Jak již bylo uvedeno v odůvodnění k § 168, SÚJB postupuje v případě udělování povolení k vývozu a dovozu položek dvojího použití v jaderné oblasti odlišným způsobem, nežli u vybraných položek v jaderné oblasti. Důvodem je zejména existence odlišných mezinárodněprávních režimů kontroly těchto položek, které ustanovení § 166 a 168 transformuje do českého právního řádu.

V průběhu správního řízení o udělení povolení k vývozu položky dvojího použití v jaderné oblasti SÚJB postupuje v souladu se směrnicemi NSG pro položky na seznamu položek v režimu dvojího použití (Dual-Use-Regime, DUR), jejichž cílem je zajistit, že koncový uživatel v zemi příjemce bude položku dvojího použití používat pouze k mírovým účelům v souladu s prohlášením, ve kterém udá účel použití a zároveň se zaváže, že nebude položku dvojího použití reexportovat bez souhlasu příslušného orgánu země vývozce.

K § 171

Tímto ustanovením se stanovují požadavky na držitele povolení k dovozu položky dvojího použití v jaderné oblasti i na koncového uživatele této položky, jejichž cílem je zajistit, že Česká republika bude naplňovat požadavky mezinárodního kontrolního režimu NSG a že položka dvojího použití v jaderné oblasti nebude zneužita pro výrobu jaderných zbraní nebo jiných jaderných výbušných zařízení.

K § 172

Toto ustanovení stanovuje povinnosti shodné pro všechny držitele povolení podle § 9 odst. 5 písm. b) atomového zákona. Jedná se o povinnost předložit celním úřadům na požádání příslušné povolení Úřadu a zajistit, že jaderné materiály dovezené do České republiky nebudou předány koncovému uživateli, který nemá povolení SÚJB k nakládání s jadernými materiály. Celní úřady totiž vykonávají přímou kontrolu v rámci dovozu, a tudíž při výkonu své činnosti u jaderných položek fyzicky kontrolují, zda jim příslušná osoba (celní deklarant) předkládá během celního řízení všechny doklady nutné k dovozu – u jaderné položky povolení SÚJB. Pravomoc vyžadovat takové doklady je založena mezinárodními smlouvami (např. trojstranná Záruková dohoda atd.), dle nichž je Česká republika odpovědná za všechny jaderné materiály, s nimiž se zde nakládá. Proto je nutné přesně vědět kdy a v jakém množství jaderné materiály vstupují do jurisdikce České republiky či z ní vystupují.

Písmeno b) pak právně zajišťuje potřebu, aby přepravce jaderného materiálu měl v České republice „legálního“ příjemce jaderného materiálu, tedy toho, kdo má k nakládání s ním platné povolení dle atomového zákona. Nenastane tak situace, kdy bude jaderný materiál dovezen na základě povolení k dovozu a zde se stane následně „bezprizorním“ a bude s ním nakládáno na útratu státu (přestože je jaderný materiál cenný, je někdy nákladné se ho zbavit v případě, kdy je již nechtěný či nepotřebný). Příslušnými orgány jsou v tomto případě rovněž celní úřady.

Písmeno c) stanoví povinnost uchovávat evidenci, obchodní dokumenty a záznamy o uskutečněných vývozech, dovozech nebo průvozech jaderné položky. Tato povinnost je klíčová k tomu, aby mohly být naplňovány mezinárodní závazky České republiky a dodržovány zárukové kontrolní režimy. Pokud by nebyly relevantní dokumenty uchovávány, nebyly by příslušné orgány (včetně SÚJB) kontrolovat plnění zárukových povinností. V důsledku by mohl být ztracen kontinuální přehled veřejné moci o pohybu jaderných položek, což by v důsledku mohlo vést až k jejich zneužití.

K § 173

V rámci tohoto ustanovení není transfer jaderných položek v rámci EU chápán jako vývoz nebo dovoz, což je plně slučitelné s právem EU, konkrétně s nařízením Rady (ES) č. 428/2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití. Snahou Společenství je umožnit volný pohyb zboží, kromě některých položek uvedených na seznamu přílohy č. IV nařízení. Do budoucna ovšem Rada chce i pro tyto položky nahradit licenční řízení oznamovací povinností. Povinnosti pro ohlašovatele dané tímto ustanovením mají zajistit naplňování požadavků mezinárodního kontrolního režimu NSG, stejně jako trojstranné zárukové dohody a trojstranného Dodatečného protokolu, ve kterých shodně je stát odpovědný za poskytování informací ohledně exportu.

K § 174

Cílem navrženého ustanovení je snaha zajistit bezpečné nakládání s jadernými materiály, u nichž není znám vlastník nebo držitel, nebo s nimiž vlastník nebo držitel nakládá v rozporu s rozhodnutím SÚJB. Takové jaderné materiály SÚJB předá rozhodnutím držiteli povolení k nakládání s jadernými materiály, který zajistí bezpečné nakládání se zajištěným jaderným materiálem, Správě nebo rozhodne o jeho vrácení do státu původu.

Toto ustanovení rovněž stanovuje způsob hrazení nákladů, není-li znám poslední vlastník jaderného materiálu, nebo nelze-li vůči němu náhradu nákladů uplatňovat nebo vymáhat. Odpovědnost za takové bezpečné nakládání leží primárně v rukou státu, který může následně náklady vymáhat po objevivším se vlastníkovi. Důvodem pro toto řešení je především snaha zabránit prodlevám a případnému nebezpečnému nakládání s jaderným materiálem (nevhodné skladování, zpřístupnění neoprávněným osobám atd.).

K § 175 až 195

Skupina uvedených ustanovení upravuje výčet jednání, která jsou dle atomového zákona považována za deliktní, a sankce za tyto protiprávní skutky. Právní úprava je, jak vyžadují aktuální zvyklosti tvorby právních předpisů, rozdělena na několik částí, v zásadě však na přestupky fyzických osob a správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob. Oproti současné právní úpravě (jež stanovovala jednotlivé správní delikty značně neurčitě a nerozlišovala ani mezi přestupky a jinými správními delikty) došlo k detailnějšímu rozpracování jednotlivých skutkových podstat, což má za následek větší právní jistotu pro adresáty povinností podle atomového zákona. Detailnější rozdělení respektuje systematiku zákona, zejména jednotlivé kategorie osob, jejichž chování je usměrňováno (držitel povolení, registrant, ohlašovatel, držitel oprávnění atd.). Jednotlivé delikty jsou rozděleny do oddílů a seskupeny podle subjektu a systematicky následují tak, že kopírují zařazení jednotlivých povinností, jak jdou za sebou v zákoně. Zvláštní kategorií v oddílu správních deliktů právnické nebo fyzické podnikající osoby jsou pak „Další správní delikty právnické nebo fyzické podnikající osoby“, které upravují zbytkové delikty, jež mohou spáchat i osoby jiné, než jsou vyjmenované v předcházejících oddílech. Těchto deliktů se tedy může dopustit například každá právnická nebo podnikající fyzická osoba, tzn. jak držitel povolení či registrant dle zákona, tak i osoba, která toto povolení nemá. Dále jsou v tomto zbytkovém oddíle uvedeny delikty některých speciálních subjektů – například osoby, která má v držbě odval, odkaliště nebo jiný zbytek po činnosti související se získáváním radioaktivního nerostu.

Výběr skutkových podstat se pokouší reflektovat veškeré zákonem uložené povinnosti, které mají zásadní význam z hlediska naplňování (ochrany) veřejného zájmu a u nichž by mohlo docházet k porušování do té míry, že by muselo nastoupit donucení ze strany státu. Navrhovatelé v této souvislosti vycházeli z dvacetileté zkušenosti existence SÚJB a zastupování státu při ochraně veřejného zájmu v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Ostatně značná část porušovaných povinností nachází svoji obdobu v dosavadní právní úpravě a jejich porušení je běžně sankcionováno na základě současné zastaralé právní úpravy. Méně závažné formy porušení atomového zákona byly při tvorbě zákona z katalogu záměrně vyloučeny, aby nedocházelo ke „kriminalizaci“ skutků rutinní, ovšem málo závažné (bagatelní), povahy, u nichž by namísto deliktní odpovědnosti a vynucení efektivnější roli sehrála spíše metodická činnost.

Toto platí hlavně o pasáži, která pojednává o přestupcích fyzických osob. V ní tudíž nejsou přítomny přestupky trestající porušení některých méně závažných povinností a rovněž přestupky, které ze své povahy ani v praxi nastat nemohou, protože se jich může dopustit jen osoba (ať již fyzická nebo právnická) v rámci své podnikatelské činnosti (například veškeré činnosti v rámci poskytování zdravotních služeb) nebo je jejich spáchání tímto nepodnikatelem v reálu jen extrémně nepravděpodobné – například hypotetický provoz jaderné elektrárny fyzickou osobou nepodnikatelem. V praxi je výkon činností regulovaných atomovým zákonem natolik technicky a ekonomicky náročný, že je vyloučeno, aby tyto

činnosti prováděl jednotlivec pro svoji vlastní potřebu či ze zájmu. Zákon tak sice takový postup nezakazuje, ale svými dalšími požadavky jej fakticky znemožňuje. V některých případech nejsou skutkové podstaty přestupků fyzických osob konstruovány záměrně i proto, že porušení příslušných povinností stanovených atomovým zákonem takovou osobou při jí vykonávané činnosti je bez jakékoli společenské nebezpečnosti, resp. je jeho společenská závažnost mizivá, a není tedy na místě považovat takové jednání za deliktní.

Při stanovení sankcí byl uplatněn odstupňovaný přístup, reflektující závažnost jednotlivých deliktů, jejich pravděpodobnou četnost, povaha pachatelů, deterenční efekt (a jeho potřebu), náročnost řízení o nich a další typická hlediska. Zároveň byly vzaty v úvahu principy vymezené judikaturou obecných a správních soudů i Ústavního soudu a zvyklosti a principy obvyklé v jiné legislativě. Odstupňování tímto způsobem vedlo k tomu, že nejzávažnější porušení zákona, která způsobí např. držitelé povolení k provozu jaderného zařízení, s důsledkem možné radiační havárie, jsou sankcionována v řádu desítek až stovek milionů korun. Naopak méně problematické skutky, u nichž by metodická činnost nevedla k žádoucím výsledkům, leč jež by nevedly k přímému poškození či ohrožení zdraví, jsou sankcionovány v řádu tisíců až desítek tisíc tak, aby bylo jednání potřebným způsobem usměrněno.

Výše sankcí jsou stanoveny horní mezí, aby byl dán potřebný prostor k dalšímu odstupňování pokut v konkrétních případech a v případě přestupků, u kterých je subjektivní stránka obligatorně představována zaviněním, byla stanovena sazba v poloviční výši oproti sazbám u správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob a i tato poloviční výše je v zákoně limitována sazbou 10 milionů Kč, aby nekolidovala s výší peněžitého trestu dle trestního zákoníku a nezasahovala tak do trestního práva. Výše sazeb je dosti vysoká, což je však nezbytné z toho důvodu, že adresáty povinností podle atomového zákona jsou velmi rozdílné subjekty (od zubařů až po provozovatele jaderných elektráren). Tudíž pro zachování represivního účinku správních deliktů, je nutný takto relativně široký rozptyl sazeb za porušení jednotlivých povinností.

V obecném smyslu tato úprava také transponuje požadavky většiny směrnic Euratomu v oblasti, neboť ty vyžadují po členských státech zavedení dozorného a sankčního rámce.

K § 196 až 198

Tato ustanovení upravují některé procesní a hmotněprávní otázky související s delikty. Návrh především vychází z koncepce, dle níž procesní a obecně hmotněprávní aspekty přestupků upravuje obecně zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Navržená úprava vychází z tradičních institutů, jako je zánik odpovědnosti za delikt v případě vynaložení úsilí k jeho zabránění, stanovení konkrétní výše pokuty v mezích poskytnutých atomovým zákonem s ohledem na závažnost správního deliktu, dobu trvání protiprávního stavu, včasnost a účinnou součinnost při odstraňování závad a okolností, za nichž byl spáchán, a promlčení odpovědnosti za delikt (se stanovením subjektivní i objektivní lhůty). Délka lhůt je stanovena též v případě přestupků záměrně odchylně od obecné právní úpravy v zákoně č. 200/1990 Sb. Povaha přestupků dle atomového zákona je totiž zpravidla významně závažnější, s dlouhodobými společenskými

dopady a možným výrazným zásahem do práv soukromých osob (jejich zdravotního stavu). Rovněž jejich následky, ale i přestupky samotné, se mohou projevit až se značným časovým odstupem po jejich spáchání (ionizující záření působí skrytě a často zvolna). Praktické zkušenosti také naznačují, že k odhalení protiprávního jednání dochází často až s několikaletým odstupem. Proto existuje veřejný zájem na stíhání přestupků i po relativně dlouhou dobu po jejich spáchání. Běžná jednoletá promlčecí lhůta by tak mohla vést ke stavu, kdy bude většina pachatelů zbavena odpovědnosti za přestupek pouhým plynutím doby, což je ze společenského hlediska nežádoucí.

Orgánem příslušným k ukládání pokut je stanoven SÚJB, který má ideální množství informací o chování delikventa a jím spáchaných deliktech. Vymáhání pokut je ovšem, jak je obvyklé, svěřeno celnímu úřadu, který je v tomto směru nositelem největšího správního know – how. Správa pokut se přitom řídí, rovněž formou obvyklou, zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád. Splatnost pokuty je stanovena na 15 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, což je doba dostatečně dlouhá pro relevantní subjekt, aby byl schopen obstarat prostředky na uhrazení uložené pokuty.

Pro stanovení výše pokuty obsahuje atomový zákon v § 197 odst. 3 speciální ustanovení, umožňující v případě opakování protiprávního jednání zvýšit uloženou sankci nad rámec stanovený zákonem. Důvodem jsou častá opakování deliktů v rámci některých regulovaných činností. Na druhou stranu je nutné říci, že počet takovýchto subjektů, které se dopouštějí recidivy podle atomového zákona, je jen v řádu jednotek, a tudíž není pro Úřad v rámci evidence spáchaných správních deliktů, problém je identifikovat a tak efektivně zavést funkční mechanismus zavádějící zpřísněný postih recidivujících delikventů. U některých delikventů nejsou ani zákonem stanovená rozmezí pokut dostatečnou výstrahou a neodradí je od páchaní dalších protiprávních skutků. Nejedná se však o případy natolik rozšířené, že by vyžadovaly stanovení obvyklé výše sankce odchylně. Ustanovení přitom omezuje nejvyšší (zdvojenou) sankci hranicí 100 mil. Kč, což prakticky povede k vyloučení zdvojení sazby u nejvážnějších deliktů, jejichž sankce je stanovena právě ve výši 100 mil. Kč. Jedná se o delikty takové závažnosti (rozsahu a dopadů na lidské životy, životní prostředí, popř. hospodářskou situaci v České republice), že případné navýšení sankce by nepřineslo kýžený odstrašující efekt. K těmto deliktům také zpravidla nedochází opakovaně, resp. až na výjimky k nim v minulosti nedocházelo vůbec.

Zvláštní instituty upravené v § 198 a 199 reagují na praktickou potřebu zajistit bezpečné nakládání se zdroji ionizujícího záření v případech, kdy je s nimi nakládáno v rozporu s požadavky právních předpisů. Jedná se o propadnutí a zabránění jaderného materiálu nebo jiného zdroje ionizujícího záření. Pokud byla takováto věc k deliktu užita či určena, což bude ve většině případů, jelikož celá právní úprava se týká využívání ionizujícího záření, popř. jím byla získána, což je rovněž nežádoucí, neboť jde o situace, kdy pachatel deliktu zpravidla není schopen se zdrojem ionizujícího záření bezpečně nakládat, je nutno v zájmu ochrany před zdravotními riziky zajistit bezpečné nakládání státem. Opačný přístup by mohl vést k ohrožení osob, včetně delikventa, a životního prostředí ionizujícím zářením. Zabránění pak nastupuje v případech, kdy zdroj ionizujícího záření není v přímé sféře vlivu pachatele deliktu, ovšem ponechání zdroje v soukromých rukou by mohlo vést k negativním

důsledkům. Vlastníkem propadlého nebo zabraného zdroje se stává stát, který naplní veřejný zájem tím, že zajistí bezpečnou likvidaci zdroje ionizujícího záření.

K § 200

Atomový zákon v tomto ustanovení vymezuje předmět kontrolní činnosti vykonávané SÚJB. Jde o vymezení blíže specifikující předmět kontrolní činnosti, stanovený v § 2 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve směru jeho adaptace na oblast mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. Předmětem kontroly je i plnění povinností stanovených rozhodnutími podle atomového zákona, neboť tyto povinnosti upřesňují obecné teze právní úpravy pro danou situaci, tj. v mezích stanovených zákonem a na jeho základě.

Odstavec 2 obsahuje taxativní výčet kontrolovaných osob. Tyto osoby jsou atomovým zákonem nadány právy nebo zatíženy povinnostmi, což znamená, že stát (zákonodárce) jim přikládá regulatorní význam z hlediska zákonem chráněného zájmu a má zájem i na ověření, jak se svými právy a povinnostmi nakládají.

K § 201

Ustanovení vymezuje okruh kontrolujících. Kontrolujícími jsou inspektoři SÚJB. Název „inspektor“ je v oblasti tradiční.

Ve vazbě na zákon č. 255/2012 Sb. je atomovým zákonem zaváděna nová forma pověření ke kontrole - průkaz. SÚJB fakticky potřebuje vykonávat kontroly namátkově, na základě paušálního pověření k blíže neurčenému počtu kontrol. Doslovný výklad kontrolního řádu prováděný Ministerstvem vnitra vylučuje jinou formu pověření, nežli stanovenou kontrolním řádem, tj. ad hoc nebo průkazem. Proto musí atomový zákon upravit elementární požadavky na tento průkaz. Jednoduchá úprava ve směru základních identifikačních údajů se jeví být dostačující.

Atomový zákon v odstavci 3 upravuje povahu kontrolní činnosti z hlediska její rizikovosti pro zdraví inspektorů. Také inspektoři při výkonu kontrolní činnosti přicházejí do styku se zdroji ionizujícího záření a jsou potenciálně vystaveni záření samému. Frekvence jejich vystavení ionizujícímu záření a míra rizika většinou nedosahují úrovně jako u radiačních pracovníků, přesto je nutné zajistit jejich ochranu. Je zvolena konstrukce podobná dosavadnímu legislativnímu řešení v zákoně č. 18/1997 Sb., která se v praxi osvědčila, tj. označení kontrolní činnosti za práci kategorie druhé a rizikové ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

K § 202

Toto ustanovení upravuje některá zvláštní pravidla výkonu kontrol, plynoucí ze směrnice BSS. Směrnice (a zákon) klade důraz na transparentnost provádění kontrol, proto akcentuje některé jejich procesní stránky týkající se plánování, uveřejňování plánů a sdělování výsledků kontrol dotčeným osobám.

K § 203

Ustanovení § 203 zakotvuje méně formální prostředek ochrany veřejného zájmu, svěřený přímo inspektorům při výkonu kontroly – závazné pokyny. V praxi může dojít k případům, kdy inspektor odhalí protiprávní jednání kontrolované osoby, kterým je bezprostředně ohroženo lidské zdraví nebo životní prostředí. K takovým situacím může v praxi využívání jaderné energie a ionizujícího záření docházet, a to nejen ve zdravotnických zařízeních, kdy je člověk přímo vystavován ionizujícímu záření. Škody na zdraví však mohou být v případě nesprávného (protiprávního) nakládání se zdroji ionizujícího záření značné, až s fatálními následky. Opačný přístup by mohl vést ke vzniku nežádoucích následků. Je proto vytvořen nástroj, který inspektorovi v případě nebezpečí umožní rychle a účinně zabránit vzniku škod. Tento nástroj představuje sice zásah do právní sféry kontrolované osoby, poskytuje jí však dostatek prostředků obrany před úřední zvlí.

Předně atomový zákon výslovně taxativně vymezuje okruh činností, u nichž mohou inspektoři uplatnit zákaz dalšího konání. Jedná se ve všech případech o činnosti, kdy může přímo dojít k vystavení ionizujícímu záření, u některých z nich i s hromadnými důsledky pro obyvatelstvo. Jako obecný definiční znak je užit rozpor s požadavky atomového zákona (protiprávnost) a také „hrozba nebezpečí z prodlení“, která by měla být chápána nejen jako aspekt časový, ale také jako příznak nebezpečí, nebezpečnosti. Bude-li činnost prostě protiprávní, není důvod ji zakazovat. Zákaz by měl vést k okamžitému přerušení činnosti (zastavení provozu, vypnutí generátoru záření, zastavení přepravy), čímž bude zajištěna prevence případným škodám. Další kroky již mohou probíhat ve standardním režimu ukládání opatření k nápravě rozhodnutím ve správním řízení. Zákaz samotný je časově limitován okamžikem „zjednáání nápravy“, který by měl být dostatečně určitě specifikován pokynem.

Druhým typem závazného pokynu je zajištění věci. K tomuto může inspektor přikročit v případě, kdy odhalí, že kontrolovaná osoba nakládá se zdrojem ionizujícího záření nebo radioaktivním odpadem neoprávněně, tj. bez povolení, registrace nebo ohlášení. Za takových podmínek lze předpokládat, že nakládání je nekvalifikované, tj. v rozporu i s dalšími požadavky atomového zákona, a proto potenciálně velmi nebezpečné (s důsledky obdobnými, jako zmíněno výše). Zajištění věci lze považovat za předstupeň propadnutí nebo zabránění věci, které lze uložit jako sankci za spáchaný správní delikt. Samotné zajištění věci pak může probíhat formou znemožnění přístupu k ní (uzamčením, ohraničením apod.), ovšem také uskladněním věci u jiné osoby, která je oprávněna (a způsobilá) zajistit bezpečné skladování zdroje ionizujícího záření nebo radioaktivního odpadu. Náklady tohoto skladování by měla nést kontrolovaná osoba, která s věcí neoprávněně nakládala.

Z procesního hlediska atomový zákon pro oba typy pokynů stanoví méně formální postupy, aby bylo možné pružně a účinně reagovat na vzniklou situaci a předejít případným škodám. Je preferována ústní forma vyrozumění dotčených osob s tím, že závazný pokyn je zaznamenán. Subsidiárně budou uplatněna ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. K obraně práv kontrolované osoby zavádí atomový zákon institut námitek, o nichž bude ve správním řízení rozhodovat SÚJB (bez zbytečného odkladu). Zákon předpokládá, že zajištěná věc bude vrácena kontrolované osobě, nebude-li rozhodnutím vysloveno její propadnutí nebo zabrání. K takovým krokům bude SÚJB přistupovat v rámci navazujícího sankčního řízení

K § 204

Díky kontrolní činnosti, ale nezdíka i své ostatní správní činnosti, orgán státní správy odhaluje nedostatky v činnosti osob vykonávajících činnosti usměrňované atomovým zákonem. Chování v rozporu se zákonem je ohrožením chráněného veřejného zájmu a je tedy i potenciálně nebezpečné lidskému zdraví, životu a životnímu prostředí. Bez možnosti státní ingerence by se taková situace mohla vyvinout v konkrétní radiační mimořádnou událost nebo jiný nežádoucí následek. Velmi často je přítom státní orgán, zde SÚJB, jediným nositelem dostatečných odborných kapacit způsobilých posoudit stav věci a zabránit nežádoucímu rozvoji situace relevantním rozhodnutím.

Ustanovení § 204 svěřuje SÚJB pravomoc v takových případech rozhodnout o uložení povinnosti přijmout opatření, které protiprávní (a fakticky chybný) stav napraví. K přijetí opatření současně stanoví relevantní lhůtu. Protiprávně jednající osoba je povinna informovat SÚJB o přijatém opatření a jeho splnění, což má zajistit informovanost státu, který je na základě takových informací schopen situaci dále monitorovat a případně podniknout další kroky, jsou-li nutné. Případnému odvolání proti rozhodnutí o uložení opatření k nápravě je zároveň navrhováno odejmutí odkladného účinku, aby nedocházelo k prodávám a riziko z případného protiprávního jednání nerostlo.

Protože uložení opatření k nápravě je výrazným zásahem do právní sféry nestátního subjektu, který může mít negativní dopady na jím vykonávanou činnost, je navrhováno nestanovit zahájení řízení o něm jako úřední povinnost SÚJB, ale ponechat orgánu na uvážení (dle prvotních informací), zda řízení zahájit či nikoli (tj. po uvážení, zda se vůbec jedná o nedostatek či nikoli).

K § 205

Česká republika je v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření smluvní stranou mezinárodních úmluv, které zakládají kontrolní režimy orgánů mezinárodních organizací na jejím území. Jmenovitě se jedná o Smlouvu o nešíření jaderných zbraní, resp. Dohodu mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro

atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii, které upravují kontrolní režimy z důvodu předcházení jadernému zbrojení, resp. zneužití jaderných materiálů a některých dalších věcí k vývoji či výrobě jaderných zbraní, nebo monitorování radiační situace. Tyto mezinárodní závazky České republiky je nutno transformovat do právního řádu České republiky, zejména z hlediska některých podrobností smlouvami přímo neupravených (např. doprovod inspektorů SÚJB). Přizpůsobení českého právního řádu činí s ohledem na tyto skutečnosti § 202.

Uvedené mezinárodní smlouvy jsou smlouvami ve smyslu čl. 10 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Jsou tedy součástí českého právního řádu a mají přednost před zákonem.

Kontrolní pravomoc Mezinárodní agentury pro atomovou energii v oblasti nešíření jaderných zbraní vyplývá z článku III odst. 2 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, která byla přijata rezolucí Valného shromáždění OSN dne 12. června 1968 a jejíž smluvní stranou je i Česká republika. Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní stanoví povinnost členských států umožnit provádění této kontroly ve svém čl. 9. Smyslem odstavce 1 ustanovení § 202 je tedy vtělit tuto pravomoc inspektorů agentury do českého právního řádu tak, aby byla vykonatelná i vůči adresátům atomového zákona.

Zároveň je nutné v zájmu právní jistoty adresátů zákona výslovně uvést, v jakém rozsahu a dle jakých procesních pravidel je tato mezinárodní kontrola vykonávána. Rozsah prováděných kontrol stanoví Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní ve svém čl. 71 až 73 (ačkoli český překlad smlouvy hovoří o „účelu“). Obecně lze konstatovat, že kontroly by měly být prováděny v rozsahu, který umožní ověření informací uchovávaných a předávaných v oblasti nakládání s jaderným materiálem. Atomový zákon v § 202 odst. 1 nepřebírá dikci smlouvy (to se jeví být vzhledem k jejímu charakteru zbytečným), toliko na ni odkazuje, a tím jednoznačně vymezuje pro adresáta atomového zákona oblast, v níž budou mezinárodní kontroly vykonávány.

Procesní pravidla vykonávání kontrol stanoví přímo Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, konkrétně zejména její čl. 74 a 75 (dílčí procesní oprávnění, např. odebrat vzorky, provádět měření, ověřovat funkčnost měřicích přístrojů), čl. 76 (právo vstupu inspektorů), čl. 87 (povinnost inspektorů neomezovat provoz zařízení) a čl. 88 (užití vybavení nutného k provedení kontroly). Také v tomto případě volí atomový zákon formu normativního odkazu na úpravu obsaženou přímo ve smlouvě.

Obdobně by měla být v souladu s § 202 odst. 1 atomového zákona aplikována ustanovení čl. 78 až 82 Dohody mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, která upravují četnost a intenzitu prováděných inspekcí. Periodicita kontrol je jednou z podmínek, za nichž jsou kontroly prováděny.

Ustanovení § 202 odst. 1 atomového zákona dále výslovně zakotvuje pravomoc inspektorů SÚJB doprovázet inspektory agentury při výkonu kontroly. Dohoda mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní ve svém čl. 89 upravuje právo členských států doprovázet inspektory agentury během jejich inspekcí svými vlastními inspektory, popřípadě jinými zástupci, za předpokladu, že inspektoři agentury tím nebudou zdržováni nebo jinak omezováni při výkonu svých funkcí. Implementaci tohoto oprávnění, resp. jeho explicitní zakotvení do národního právního řádu, provádí právě toto ustanovení. Smyslem úpravy je nejen zajistit transparentnost výkonu mezinárodní kontroly, ale také posílit vlastní kvalitu kontrolní činnosti SÚJB.

Obdobu právní úpravy v ustanovení § 202 odst. 1 obsahuje rovněž odstavec 2 téhož paragrafu. V tomto případě se ovšem jedná o výkon kontrolní pravomoci inspektory Euratomu na základě čl. 81 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii, a to k prověření dodržování čl. 77 (užívání jaderných materiálů k mírovým účelům). Také v tomto případě bude kontrola vykonávána v rozsahu a za podmínek stanovených smlouvou, neboť čl. 81 smlouvy upravuje nejen předmět kontroly, ale i některá dílčí kontrolní oprávnění inspektora Komise (např. právo přístupu). Z praktického hlediska budou postupy inspektorů Komise obdobné postupům inspektorů agentury, neboť se jedná o identickou (zárukovou) oblast. Fakticky je tato kontrolní pravomoc realizována spíše v režimu Dohody mezi Belgickým královstvím, Dánským královstvím, Spolkovou republikou Německo, Irskem, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Nizozemským královstvím, Evropským společenstvím pro atomovou energii a Mezinárodní agenturou pro atomovou energii o provádění čl. III odst. 1 a 4 Smlouvy o nešíření jaderných zbraní inspektory agentury, ovšem nelze vyloučit ani vyslání inspektorů Euratomu. Režim dle Smlouvy o Euratomu se řídí výlučně čl. 81 (neexistuje žádné soft law v tomto směru) a je historicky starší (z 50. let 20. stol.). Režim dle trojstranné zárukové dohody vznikl historicky později a v praxi postupně nabyl (i pro svoji zjevnou vyšší propracovanost) prim. V praxi jsou naplňovány oba kontrolní režimy současně, formou společných kontrol inspektorů Euratomu a MAAE (každá strana postupuje na základě vlastního právního základu), přičemž však inspektoři Euratomu fakticky využívají např. měřicí zařízení MAAE (ta jsou trvale instalována na jaderných zařízeních). Nelze ovšem vyloučit, aby inspektoři Euratomu prováděli kontroly též samostatně s využitím vlastních zařízení (ale v praxi se to stává jen několikrát do roka). Také u mezinárodní kontroly inspektory Euratomu je naplňována klauzule o doprovodu inspektory SÚJB, takto implementována poslední větou § 202 odst. 2.

Odstavec 3 ustanovení § 202 je vnitrostátní reakcí na zvláštní kontrolní oprávnění Komise Euratomu v oblasti monitorování úrovně radioaktivity v ovzduší, vodě a půdě. Dle čl. 35 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii je Komise oprávněna vyslat na území členského státu své zástupce, kteří budou prověřovat provoz a účinnost monitorovacích zařízení určených k tomuto účelu. V tomto případě je kontrolní pravomoc orgánů Euratomu založena samotnou smlouvou dostatečně a není nutné ji implementovat do vnitrostátního právního řádu, je ovšem nutné upravit povinnost adresátů atomového zákona poskytnout zástupcům Komise součinnost při výkonu kontroly, protože ta přímo se smlouvy neplyne.

Odstavec 4 pak navazuje na předchozí ustanovení výslovnou povinností kontrolovaných osob umožnit výkon mezinárodní kontroly uvedené výše, tj. v obecné rovině vytvořit základní podmínky, aby kontrola vůbec mohla být provedena. Taková povinnost přímo z mezinárodních smluv neplyne, neboť jejich adresáty jsou smluvní strany – státy, nikoli soukromé osoby, které v konkrétním případě hostí kontrolu. Povinnost je tedy nezbytným komplementárním doplňkem pravomoci mezinárodních kontrolních orgánů kontrolu vykonávat.

K § 206

Ustanovení má roli systematickou a podává výčet orgánů činných v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, jejichž působnost atomový zákon upravuje.

K § 207

Ustanovení vymezuje postavení SÚJB v rámci české veřejné správy a jeho základní charakteristiky. Obdobně jako činí jiné zákony v případech analogických orgánů, stanoví, že SÚJB je ústředním správním úřadem (a tedy je nadán pravomocí vydávat prováděcí právní předpisy na základě čl. 79 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava české republiky) a jeho sídlem je hlavní město Praha.

Třetí odstavce zakotvuje monokratický způsob řízení úřadu s již tradičním označením vrcholného představitele jako „předsedy“. Pravomoc jmenovat a odvolávat předsedu SÚJB je svěřena vládě, jakožto vrcholnému orgánu moci výkonné. Důvodem je relativní politická nezávislost takového postupu a reflexe postavení SÚJB, který patří do soustavy orgánů státní správy a je formálně podřízen vládě. Ve věci výběru vhodné osoby na pozici předsedy atomový zákon odkazuje na zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě. Postupem podle zákona o státní službě (výběrové řízení) by měla být zajištěna požadovaná nezávislost vedení SÚJB.

K § 208 a 209

Tato ustanovení podávají přehled všech pravomocí SÚJB v oblasti mírového využívání jaderné energie. Z větší části se jedná o ustanovení deklaratorní, uvozující obecně pravomoci upravené detailně v jiných částech zákona. V některých případech jsou určité pravomoci natolik obecné (nekonkretizovatelné nebo detailní úpravu nevyžadující), že jsou založeny pouze těmito ustanoveními. Ustanovení se v principu a co do důvodů neodchylují od tradičního ustanovení § 3 zákona č. 18/1997 Sb., obvyklých ustanovení v jiných správněprávních úpravách, ale v obecném smyslu mají i transpoziční roli, neboť právní předpisy EU a Euratomu vyžadují svěřeni příslušných pravomocí kompetentním orgánům.

§ 208

Písm. a): Jde o pravomoc nejobecnější, tj. výkon státní správy, včetně kontroly, v oblasti působnosti atomového zákona. Tato role není SÚJB svěřena zákonem 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, a proto je nutné ji zakotvit ve zvláštním zákoně.

Písm. b) až e): Ustanovení svěřují SÚJB pravomoc rozhodovat podle atomového zákona, tj. shrnují správní akty, které SÚJB přijímá. Konkrétně jde o udělení povolení, provedení registrace a přijetí ohlášení, tj. usměrňování činností regulovaných dle tohoto zákona, schvalování typů, udělování oprávnění vybraným pracovníkům, schvalování dokumentace pro povolovanou činnost a stanovování zóny havarijního plánování.

Písm. f): Obecná pravomoc sledovat a posuzovat stav ozáření a usměrňovat ozáření fyzických osob je konkrétně naplňovaná dílčími instituty atomového zákona, ovšem přesahuje až ke koncepčnější činnosti orgánu spočívající v analyzování celkového stavu v České republice. Sledování ozáření má pak význam pro rozhodování o odůvodnění činností, o zaměření kontrolní činnosti atp.

Písm. g): SÚJB provádí dále správní činnosti související se sledováním dávek pracovníků prostřednictvím osobních radiačních průkazů.

Písm. h): Informační činnost spočívající ve vedení rejstříků a seznamů má klíčová význam pro ostatní správní činnosti SÚJB.

Písm. i): Pravomoc stanovit projektovou základní hrozbu pro jaderné zařízení a jaderný materiál je východiskem pro určení podmínek zajištění fyzické ochrany povinnými subjekty, a tím i úrovně zabezpečení, v návaznosti na posouzení reálných hrozeb.

Písm. j): Toto ustanovení transformuje do českého právního řádu závazky České republiky plynoucí ze Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek a souvisejících mezinárodních instrumentů. SÚJB je svěřeno kontrolní postavení nad dodržováním této smlouvy.

Písm. k): Obecná pravomoc SÚJB zajišťovat mezinárodní spolupráci v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření vychází z odborného potenciálu úřadu a tím i jeho výjimečného postavení reprezentovat zájmy České republiky v této vysoce odborné oblasti mezinárodních vztahů. Rovněž tato pravomoc je tradiční a SÚJB se za uplynulých 16

let podařilo vybudovat na mezinárodním poli výjimečné postavení (mj. reprezentoval českou republiku v řídicích orgánech MAAE, ICRP a WENRA).

Písm. l): Pravomoc k rozhodnutí o zajištění nakládání s věcmi v oblasti působnosti atomového zákona, s nímž je nakládáno v rozporu s právními předpisy, je vyžadována v zájmu předcházení ohrožení lidského života, zdraví a životního prostředí. SÚJB, jako odborný orgán státní správy v této oblasti, je nejpovolanějším k podobným zákrokům. Toto ustanovení transponuje v obecné rovině některé požadavky práva Euratomu, např. směrnice BSS.

Písm. m): Ustanovení obsahuje obecnou povinnost SÚJB, jako ústředního orgánu státní správy, předkládat vládě informace o své činnosti. Vláda je v jistém smyslu, coby vrcholný orgán státní moci, nadřizena ústředním orgánům státní správy a ty jsou jí odpovědny ze svých činností.

Písm. n): SÚJB je svěřena také pravomoc vyjadřovat se z hlediska své působnosti ke strategickým a koncepčním dokumentům v oblasti územního plánování. Výsledky územního řízení mohou nežádoucím způsobem zasáhnout zájmy chráněné atomovým zákonem a je proto nutné, aby relevantní zásahy posoudil příslušný odborný orgán.

Písm. o): SÚJB poskytuje informace o nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem veřejnosti. Jde o speciální ustanovení k obecné právní úpravě poskytování informací v zákoně č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které má zejména význam transformační vzhledem k mezinárodním závazkům České republiky a transpoziční.

Písm. p): V případě úložiště radioaktivního odpadu je nutné předcházet možnému narušení jeho ochranných bariér v důsledku provádění výstavby nad ním nebo na sousedních pozemcích. Proto je SÚJB udělena pravomoc vyjadřovat se k vydání územního rozhodnutí ke stavbě na pozemku, kde je umístěno úložiště radioaktivních odpadů, a to ve formě závazného stanoviska.

Písm. q): SÚJB je svěřena pravomoc vydávat závazná stanoviska v procesech podle stavebního zákona. Jako odborný orgán je často výlučně způsobilý poskytnout relevantní odborné hledisko týkající se výstavby zařízení, jejichž provoz (uvádění do provozu, umístění atd.) povoluje ve vlastních nezávislých řízeních. Jedná se tedy výlučně o sféru jaderných zařízení.

Písm. r): Tato transpoziční pravomoc umožňuje SÚJB poskytovat informace o vlastní kontrolní a správní činnosti, jakož i o radiačních mimořádných událostech a radiologických událostech. Transparentnost je orgány Euratomu dlouhodobě považována za základ dobré veřejné správy a lze mít za to, že přispívá i k radiační ochraně lidí, kteří, příslušně informováni, budou sami dbát o bezpečný přístup k ionizujícímu záření.

Písm. s): SÚJB je rovněž dána pravomoc připravovat koncepční materiály (plány a strategie) ke zvládnutí existujících expozičních situací. V zájmu ochrany obyvatel je nutné nalézat obecné směry ochrany před těmito riziky a koordinovat aktivity v této oblasti realizované často komerčními subjekty. Také toto ustanovení implementuje směrnici BSS.

Písm. t): Přestože atomový zákon výslovně vyjímá z rozsahu své působnosti vodu pocházející z malých individuálních zdrojů používaných k soukromým účelům, SÚJB je svěřen úkol informovat veřejnost o možných rizicích z těchto zdrojů vody plynoucích. Přestože je riziko užívání vody z těchto zdrojů malé, není zcela vyloučeno a příslušné informace mohou lidem napomoci v rozhodnutí vyhledat nebo upřednostnit alternativní zdroj vody, existuje-li. Toto ustanovení transponuje směrnici 2013/51/Euratom.

§ 209

Písm. a): SÚJB bude zpracovatelem národního programu monitorování, který bude základním dokumentem pro zajištění monitorování radiační situace na území České republiky s výjimkou území, na nichž jsou situovány zóny havarijního plánování a kde bude probíhat monitorování navíc i podle programů monitorování okolí a výpustí příslušného držitele povolení. Tento národní program monitorování bude obsahově odpovídat dosavadním interním předpisům SÚJB, navíc bude mj. obsahovat i příslušné metodiky a po schválení bude veřejným dokumentem závazným pro všechny osoby, které podle něj budou monitorování provádět.

Písm. b): Ustanovení odpovídá dosavadnímu ustanovení v zákoně č. 18/1997 Sb., navíc je doplněno o požadavky vycházející z doporučení Komise ze dne 8. června 2000 o používání článku 36 Smlouvy o Euratomu, který se týká monitorování úrovně radioaktivity v životním prostředí pro účely hodnocení ozáření veškerého obyvatelstva (2000/473/Euratom).

Písm. c): Pro zajištění případné odezvy na radiační mimořádné události (a zejména na radiační havárie) je potřeba, aby SÚJB měl pravomoc organizovat speciální nácviky a havarijní cvičení (tj. nad rámec cvičení prováděných podle zákona č. 239/2000 Sb.) s cílem hlavně na jedné straně prověřovat postupy držitele povolení a svou součinnost s nimi, jednak postupy spojené s monitorováním radiační situace. Úřad byl tímto pořádáním doposud pověřen podle vyhlášky č. 319/2002 Sb. a tato kompetence se mu nyní bude ukládat v zákoně.

Písm. d): SÚJB bude nově zpracovatelem národního radiačního havarijního plánu, a to ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, tj. resortem, jehož vedoucí by v případě vzniku radiační havárie byl předsedou Ústředního krizového štábu. Národní radiační havarijní plán bude základním dokumentem pro řízení a zajištění odezvy na radiační nehody (zejména však na radiační havárie) vzniklé na území České republiky jinde než na území, které pokrývají zóny havarijního plánování (a kde odezva je realizována podle vnějšího havarijního plánu). Tento plán bude určen k zajištění odezvy pro případ vzniku radiační mimořádné události zařazené do kategorie ohrožení A, B (kategorii ohrožení B v současné době v České republice neodpovídá žádné zařízení ani pracoviště), D a E, které budou definovány v prováděcím právním předpise, tj. k zajištění odezvy na radiační havárii vzniklou na tuzemské jaderné elektrárně s případným dopadem i na území České republiky mimo příslušnou zónu havarijního plánování (A), na radiační nehodu vzniklou kdekoliv na území České republiky zejména jako důsledek neoprávněného nakládání, příp. ztráty nebo nálezu zdroje ionizujícího záření (D) nebo na radiační havárii vzniklou na jaderné elektrárně ve státě sousedícím s Českou republikou, tj. v Německu nebo na Slovensku (E). Jak ukazují zkušenosti z dosavadních havarijních cvičení konaných podle plánu Bezpečnostní rady státu (např. ZÓNA

2008, ZÓNA 2010 a ZÓNA 2013), bude se v případě radiační havárie na této odezvě podílet kromě územně příslušných samosprávných orgánů i řada ústředních správních úřadů, jejichž kompetence a podíl na odezvě, zejména v časně fázi radiační havárie a pro potřeby zavádění neodkladných ochranných opatření, budou popsány a stanoveny v tomto plánu. Dalším důvodem pro zavedení institutu tohoto národního plánu do zákona je i požadavek na jeho existenci vyplývající ze směrnice BSS a ze standardu MAAE – Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency (no. GS-R-2).

Písm. e): Pravomoc SÚJB informovat obyvatelstvo pravděpodobně postižené radiační havárií má preventivně ochranný význam a jeví se být zcela zásadním pro zajištění ochrany fyzických osob. Dostatek informací přispívá ke správnému provedení opatření na ochranu obyvatelstva a zároveň mírní negativní průvodní jevy spojené s radiační havárií (zmatek a šíření paniky). Ustanovení je transpozicí jednoho z požadavků směrnice BSS.

Písm. f): Ustanovení dosavadní úpravu podle zákona č. 18/1997 Sb. podle dosavadních zkušeností z havarijních cvičení ZÓNA zpřesňuje pro případ vzniku radiační havárie na území České republiky na provozovaném jaderném zařízení, kdy primárně bude navrhopvat neodkladná ochranná opatření příslušný držitel povolení a Úřad tento návrh bude potvrzovat nebo upřesňovat. Důvodem pro navrženou úpravu je čas, a to až 2 hodiny, o nějž má držitel povolení dříve k dispozici informace potřebné pro navržení evakuace (pozn.: ostatní dvě ochranná opatření jsou zaváděna automaticky poté, co držitel povolení deklaruje vznik radiační havárie a spustí varování v zóně havarijního plánování). Protože samotná evakuace před zahájením vyžaduje provedení řady časově náročných opatření a akcí (např. přistavení evakuačních autobusů), 2 hodiny pro jejich dřívější zahájení mohou sehrát velmi důležitou roli pro celkovou úspěšnost včasné evakuace.

Písm. g): Tato pravomoc je obdobou předběžného informování obyvatelstva, aplikovatelnou poté, co již radiační havárie nastala. Také v tomto případě je nezbytné postižené obyvatelstvo příslušně informovat a napomoci mu v účasti na ochranných opatřeních. SÚJB je orgánem k tomuto úkolu z odborného hlediska nejpovolanější, přestože bude v dané situaci pochopitelně kooperovat se složkami integrovaného záchranného systému. Ustanovení je transpozicí jednoho z požadavků směrnice BSS.

Písm. h): Navržené ustanovení je transpozicí směrnice BSS. Stanovuje pravomoc SÚJB, jakožto orgánu disponujícího potřebnými odbornými informacemi, podílet se na informování obyvatelstva v případě radiační havárie v zóně havarijního plánování. Toto informování zajišťuje SÚJB v rozsahu, v jakém není zajišťováno jinými orgány, resp. Hasičským záchranným sborem České republiky a krajskými orgány. Rozsah informování je tedy vymezen působností SÚJB – bude se tedy jednat zejména o informace o ozáření a rizicích z něj plynoucích.

Písm. i): Ustanovení transponuje směrnici BSS a vytváří národní legislativní základ pro informování jiných členských států o průběhu a řešení radiační mimořádné události na území České republiky. Soustavou odpovídajících informačních povinností jednotlivých členských států bude zajištěna potřebná společná úroveň informovanosti, která je předpokladem pro

efektivní spolupráci mezi členskými státy na likvidaci radiační mimořádné události, nezřídka přeshraničního významu.

Písm. j): Toto ustanovení transponuje nový požadavek směrnice 2009/71/Euratom. Každý členský stát je povinen v případě radiační mimořádné události pozvat mezinárodní kontrolní misi, která by měla zhodnotit průběh odezvy a její případné dopady na společenství jako celek.

Písm. k): Tentokrát se informování prováděné SÚJB týká radiační havárie vzniklé na území členských států EU. SÚJB informuje o této havárii a přijatých opatřeních nejen veřejnost, ale i orgány Euratomu, neboť je též v tomto případě nositel odborných kapacit k jejich vyhodnocení a relevantnímu sdělení.

Písm. l): Rovněž orgány krajů je nutno efektivně informovat o radiační havárii vzniklé mimo území České republiky, neboť tato může mít dopad na jejich území. Příslušná opatření k ochraně svého obyvatelstva mohou kraje provádět jen na základě dostatečné informovanosti. SÚJB je pak nositelem relevantních informací, které získává z mezinárodních informačních sítí nebo od partnerských zahraničních orgánů.

K § 210

Národní radiační havarijní plán bude základním dokumentem pro zajištění odezvy na radiační nehody vzniklé na území České republiky jinde než na území, které pokrývají zóny havarijního plánování. Jak ukazují zkušenosti z dosavadních havarijních cvičení konaných podle plánu Bezpečnostní rady státu (např. ZÓNA 2008, ZÓNA 2010 a ZÓNA 2013), bude se v případě radiační havárie na této odezvě podílet kromě územně příslušných samosprávných orgánů i řada ústředních správních úřadů, jejichž kompetence a podíl na odezvě, zejména v časně fázi radiační havárie a pro potřeby zavádění neodkladných ochranných opatření, budou popsány a stanoveny v tomto plánu. Proto se navrhuje, aby tento dokument schvalovala vláda České republiky. V prováděcím právním předpise bude mj. stanoveno, že tento národní radiační havarijní plán pro bude pravidelně procvičován (1x za 4 roky pro každou stávající zónu havarijního plánování) s tím, že nedostatky zjištěné při každém cvičení budou základem pro aktualizaci tohoto plánu. Tento plán tedy bude po každém provedeném cvičení ZÓNA aktualizován a tato aktualizace bude předkládána vládě České republiky ke schválení.

Vládě je svěřena pravomoc schvalovat výroční zprávu o činnosti Správy a strategické dokumenty Správy, tj. její statut a roční, tříletý a dlouhodobý plánu činnosti, a dále národní radiační havarijní plán. Bezpečné nakládání s radioaktivními odpady a připravenost státu na radiační nehody je činností prvořadého významu s celostátními dopady, je tedy nutné, aby skutečnosti týkající se této oblasti posuzoval a rozhodoval nejvyšší exekutivní orgán.

K § 211

Národní radiační havarijní plán tak, jak se uvádí v odůvodnění k § 210, bude základním dokumentem pro zajištění odezvy na radiační nehody vzniklé na území České republiky jinde než na území, které pokrývají zóny havarijního plánování. Navrhované ustanovení, které vychází z praktických zkušeností získaných při přípravě a provedení havarijních cvičení konaných podle plánu Bezpečnostní rady státu, tak ukládá ministerstvům a jiným správním úřadům, které jsou k účasti na případné odezvě na vzniklou radiační nehodu kompetentní, nové povinnosti předávat SÚJB a Ministerstvu vnitra své podklady pro zhotovení a aktualizaci národního radiačního havarijního plánu, zúčastňovat se jeho procvičování a v případě vzniku radiační nehody také podle něj postupovat. Navržené ustanovení také odpovídá požadavkům směrnice BSS a doporučením MAAE (GSR Part 3, GS-R-2 a GS-G-2.1).

Výrazně meziresortní povahu má rovněž regulace ozáření obyvatel z radonu na základě národního akčního plánu pro regulaci ozáření obyvatel z radonu. SÚJB zůstává v pozici hlavního gestora radonového programu, ovšem tuto činnosti není schopen vykonávat bez spolupráce jiných ministerstev a orgánů státní správy. Regulace ozáření z radonu se totiž fakticky dotýká oblastí hospodářských (stavebnictví, výroba materiálů), sociálních (zajišťování bydlení), místního rozvoje (regionální provádění usměrňování), zdravotnictví, zemědělských činností atd.

K § 212

Ustanovení svěřuje pravomoci Ministerstvu průmyslu a obchodu na poli mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. V tradičním duchu zákona č. 18/1997 Sb. je ministerstvo činné zejména jako zřizovatel Správy. Proto má také nezastupitelnou roli, jako resort, jehož předmětem činnosti je státní správa industriálních aktivit, při určování strategického směřování nakládání s radioaktivním odpadem v České republice. Nakládání s radioaktivním odpadem má totiž zásadní národohospodářské dopady, ať již tím, že jsou s ním spojeny nemalé náklady v nouzové situaci jdoucí k tíži státu, nebo tím, že je zdrojem řady ekonomicky významných aktivit. Ministerstvu je také proto udělena pravomoc zpracovat koncepci nakládání s radioaktivním odpadem a vyhořelým jaderným palivem, jako základní strategický dokument určující celkový rámec uvedených činností.

Ministerstvo disponuje také informacemi nezbytnými k posouzení ekonomických aspektů bezpečnostních rizik pro jaderná zařízení a jaderné materiály. Mělo by tedy podle zákona vydávat závazné stanovisko k rozhodnutí SÚJB o základní projektové hrozbě (tj. v oblasti zabezpečení). Dále ministerstvo participuje na programu ochrany před radonem.

K § 213

Ministerstvo vnitra je gestorem vnitřních záležitostí, včetně bezpečnostních, v České republice. Jeho vyjádření v oblasti zabezpečení tedy nelze pominout, má-li být ochrana jaderných zařízení a jaderných materiálů před neoprávněnými zásahy účinně zajištěna. Mělo

by tedy podle zákona vydávat závazné stanovisko k rozhodnutí SÚJB o stanovení projektové základní hrozby (tj. v oblasti zabezpečení).

Jako gestor oblasti krizového řízení a integrovaného záchranného systému bude ministerstvo spolupracovat rovněž na zpracování národního radiačního havarijního plánu.

K § 214

Ustanovení vymezuje kompetenci Ministerstva zdravotnictví ve vztahu k atomovému zákonu. Dikce písmene a) odpovídá dosavadnímu ustanovení § 46 odst. 3 zákona č. 18/1997 Sb., na jehož základě byl systém speciální lékařské péče vytvořen. Na základě ustanovení § 46 odst. 3 zákona č. 18/1997 Sb. jsou v současné době určeni poskytovatelé zdravotních služeb, kteří v případě potřeby zajišťují poskytování zdravotních služeb pro osoby ozářené při radiačních nehodách. Zajištění těchto zdravotních služeb je, s ohledem na pokračující vykonávání činností v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření v České republice, důležité zachovat. Ustanovení navíc reflektuje stávající situaci, kdy přehled určených poskytovatelů Ministerstvo zdravotnictví zveřejňuje ve svém Věstníku, a tuto dobrou praxi uzákoňuje.

Dále ministerstvo participuje na programu ochrany před radonem formou informování a vzdělávání veřejnosti a profesních skupin a vývoji metod a technologie pro snižování ozáření.

K § 215

Ministerstvo financí vykonává státní správu nad finančním sektorem, ale také nad nakládáním s rozpočtovými prostředky České republiky. Je tak nejpočetnějším ke správě dotačních programů, které atomový zákon, v návaznosti na dosavadní úpravu zákonem č. 18/1997 Sb., zavádí na zjištění rizika vyplývajícího z přítomnosti radonu a jeho produktů přeměny ve vnitřním ovzduší staveb, na přijetí opatření prokazatelně odůvodněných podle § 103 odst. 1 a opatření ke snížení obsahu přírodního radionuklidu v pitné vodě určené pro veřejné zásobování.

Jako orgánu nadanému příslušnými pravomocemi a odborným aparátem je ministerstvu svěřena také správa jaderného účtu, u nějž existuje strategický zájem na ochraně prostředků a jejich bezpečné správě.

K § 216

V oblasti monitorování se jedná o podrobněji formulované požadavky na jednotlivé orgány a organizace, které v současné době (kromě SÚJB a držitele povolení k provozu jaderné elektrárny) zajišťují monitorování podle § 46 odst. 1 zákona č. 18/1997 Sb. v rámci celostátní radiační monitorovací sítě. Podrobnosti jsou osvětleny v odůvodnění ustanovení § 149.

Stávající právní úprava neformulovala rozdělení působností mezi Ministerstvem obrany a SÚJB v oblasti lékařských aplikací ionizujícího záření dostatečně jasně a podrobně (problémem byla především pracoviště s přesahem do civilního sektoru a dále výklad pojmu „státní dozor“, který byl Ministerstvem obrany zřejmě v rozporu s původním záměrem chápan nikoliv pouze jako výkon kontrolní činnosti, ale jako výkon státní správy v plném rozsahu). Nově navrhovaná úprava vychází z toho, že SÚJB je hlavní autoritou a garantem v oblasti zajištění radiační ochrany v České republice. Ponechává zároveň Ministerstvu obrany s ohledem na jeho specifické postavení a poslání působnost v dané oblasti, ovšem ve spolupráci se SÚJB, jako nositelem primární působnosti.

Navrhovaná úprava vymezuje lépe rozdělení působností mezi SÚJB a Ministerstvem obrany. „Státní správou“ a kontrolou je myšlen výkon správní (především povolovací) a kontrolní činnosti. Právní úprava je konstruována tak, že svěřuje Ministerstvu obrany výkon státní správy v celé oblasti „využívání ionizujícího záření“. Bylo by neúčelné vyjmenovávat veškeré působnosti ministerstva v oblasti mírového využívání ionizujícího záření, protože takový katalog by rozsahem velmi připomínal výčet působností SÚJB. Oproti stávajícímu reálnému stavu bude posílena působnost SÚJB v oblasti „armádního“ zdravotnictví (např. vojenská nemocnice apod.), a to zejména z důvodu, aby úroveň zajištění radiační ochrany při poskytování zdravotní péče občanům vycházela z jednotných požadavků, ať už se jedná o civilní či vojenské objekty. Navrhovaná úprava také počítá s tím, že doklad zvláštní odborné způsobilosti bude (oproti stávajícímu reálnému stavu, který však nemá jednoznačné opodstatnění v zákoně) udělován SÚJB pro činnosti, pro něž je zvláštní odborná způsobilost vyžadována a vykonávána v zařízeních určených k poskytování zdravotní péče jak armádním složkám, tak civilním osobám. Jelikož právní úprava činností zvláště důležitých z hlediska radiační ochrany a zvláštní odborné způsobilosti je součástí hlavy atomového zákona, nazvané „Společné podmínky výkonu činností v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření“, je zřejmé, že Ministerstvu obrany je svěřena i tato působnost. Vybraní pracovníci, jimž bylo uděleno oprávnění Ministerstvem obrany, mohou však působit pouze v armádním sektoru. Navrhovaná úprava dále stanovuje povinnost vzájemného předávání informací, přičemž vychází zejména z odpovědnosti SÚJB za komplexní zajištění radiační ochrany v České republice, a tedy nutné znalosti všech informací k tomu relevantních (možné mimořádné události ve vojenském sektoru mohou úroveň zajištění radiační ochrany v celé České republice ovlivnit).

S ohledem na zvyšující se požadavky na kontrolu nad pohybem zdrojů ionizujícího záření a nad jejich zabezpečením je Ministerstvu obrany uloženo vést evidenci těchto zdrojů, zároveň je uložena povinnost předávání informací SÚJB (tato povinnost vychází z praktických zkušeností při nálezech zdrojů pocházejících z činností v gesci Ministerstva obrany, kdy v některých případech nebylo možné dohledat či potvrdit jejich původ).

Kromě monitorování je Ministerstvo obrany tradičně činné i v provádění kontrolní činnosti nad lékařským ozářením provozovaným ve zdravotnických zařízeních spadajících do jeho působnosti. Dosavadní právní úprava zákonem č. 18/1997 Sb. vyvolávala řadu nejasností ohledně dělby působností a pravomocí mezi ministerstvem a SÚJB v těch zařízeních, v nichž jsou poskytovány zdravotní služby nejen příslušníkům Armády České republiky, ale i

civilnímu obyvatelstvu. Nově je tedy navrhováno přesnější sdílení gescí. Ministerstvo obrany bude vykonávat správu a kontrolní činnost, ovšem pouze v jím zřizovaných zařízeních, a to ve spolupráci se SÚJB, disponujícím dostatečnými personálními, odbornými a materiálními kapacitami. Zároveň, v zájmu celkového usměrňování ozáření v České republice, jsou stanoveny informační toky o míře ozáření směrem k SÚJB.

Také Ministerstvo obrany hraje významnou roli v zajišťování vnitřní bezpečnosti České republiky. Jeho vyjádření v oblasti zabezpečení tedy nelze pominout, má-li být ochrana jaderných zařízení a jaderných materiálů před neoprávněnými zásahy účinně zajištěna. Mělo by tedy podle zákona také vydávat závazné stanovisko k rozhodnutí SÚJB o stanovení projektové základní hrozby (tj. v oblasti zabezpečení).

K § 217 a 218

Důvody pro tuto úpravu působnosti a pravomocí orgánů v oblasti monitorování radiační situace a realizace ochrany před ozářeními z radonu jsou shodné jako shora.

K § 219

Důvody pro tuto úpravu působnosti a pravomocí orgánů v oblasti realizace ochrany před ozářeními z radonu jsou shodné jako shora.

K § 220

Důvody pro tuto úpravu působnosti a pravomocí Hasičského záchranného sboru České republiky v oblasti monitorování radiační situace a realizace ochrany před ozářeními z radonu jsou shodné jako u ministerstev.

Mimoto je Hasičský záchranný sbor České republiky odpovědný za zajišťování požární ochrany, a to i velkých průmyslových provozů, jaderné zařízení nevyjímaje. Atomový zákon obsahuje v tomto směru speciální ustanovení k zákonu č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, výslovně svěřující hasičskému sboru správní a kontrolní pravomoci.

Navržená ustanovení písmen c) a d) jsou transpozicí směrnice BSS a s uvážením povinnosti uložené Hasičskému záchrannému sboru kraje zákony č. 239/2000 Sb. a č. 240/2000 Sb. Tuto stávající kompetenci doplňuje také o povinnost informovat obyvatelstvo v případě vzniku radiační mimořádné události na území daného kraje, který je vzniklou událostí postížen. Prováděcí právní předpis navíc zpřesní požadavky na obsah a frekvenci informace. Tato pravomoc je v případě zvláště závažných radiačních mimořádných událostí komplementární k obdobným povinnostem kraje a obce s rozšířenou působností, čímž je vytvořen komplexní rámec pro zajištění informování obyvatelstva pro případ radiační mimořádné události.

Informování obyvatelstva je předpokladem zajištění jeho ochrany v případě radiační mimořádné situace. Jen s dostatkem adekvátních informací jsou lidé schopni vyhovět výzvám složek integrovaného záchranného systému a aktivně participovat na ochraně svých životů, zdraví a majetku. Není nutné zdůrazňovat, že nedostatek participace ze strany postiženého obyvatelstva, kromě jiného, neúměrně zatěžuje celý integrovaný záchranný systém, zvyšuje časovou i finanční náročnost záchranných prací a může vést k neodůvodněným tragickým následkům. Hasičský záchranný sbor kraje je přitom veřejnou institucí nejobeznámenější s lokální situací a z hlediska ochrany obyvatelstva i nejefektivnější, proto je tato náročná role svěřena právě jemu.

Navržené ustanovení f) odpovídá témuž ustanovení podle zákona č. 239/2000 Sb.

Na posledním místě je zmíněna působnost tohoto orgánu na poli vybavení obyvatelstva v zóně havarijního plánování antidoty k jódové profylaxi. Rovněž zde je role Hasičského záchranného sboru nezastupitelná, ovšem k účinnému provedení musí kooperovat s držitelem povolení a krajem.

K § 221 až 223

Důvody pro tuto úpravu působnosti a pravomocí orgánů v oblasti monitorování radiační situace jsou shodné jako výše.

V případě Policie České republiky jsou pak zakotveny i další pravomoci vyplývající z jejího již stávajícího postavení coby orgánu participujícího na systému fyzické ochrany jaderných zařízení a jaderných materiálů.

K § 224

Navržené ustanovení odstavce 1 písm. a) odpovídá dosavadnímu obdobnému ustanovení uvedenému v nařízení vlády č. 11/1999 Sb. doplněné o uzákonění v praxi již reálně probíhající spolupráce s hasičským záchranným sborem kraje. Protože se jedná o jedinečnou povinnost, nad to související s jinými povinnostmi stanovenými atomovým zákonem, z důvodu respektování výhrady zákona se navrhuje provést tuto úpravu v zákoně. Vybavení obyvatelstva antidoty, které je předpokladem jejich ochrany (resp. ochrany zdraví, konkrétně štítné žlázy) v případě úniku radionuklidů v důsledku radiační mimořádné události, je kladeno coby povinnost na provozovatele jaderného zařízení, tj. nositele primární a nedělitelné odpovědnosti za jadernou bezpečnost a radiační ochranu. Fakticky však nelze předpokládat, že by byl provozovatel natolik detailně seznámen s místní situací (lokace jednotlivých lidských sídlišť, správní orgány v nich působící, demografická situace atd.), aby byl schopen zajistit zásobení antidoty sám. Takový postup by pravděpodobně vyžadoval např. přístup provozovatele do registru obyvatel a jiné úkony hraničící s nežádoucím zasahováním do práva na ochranu soukromí lidí. Spolupráce s orgány veřejné správy v této oblasti je tedy nevyhnutelná. Vzhledem k územnímu rozsahu záchranných prací a provádění jódové

profylaxe se nejvhodnějším partnerem provozovatele jeví být krajský úřad, schopný účinně koordinovat spolupráci mezi jednotlivými obcemi.

Obdobně jako u SÚJB a Hasičského záchranného sboru České republiky je krajský úřad činný v oblasti předběžného informování obyvatelstva v zóně havarijního plánování v případě radiační havárie o opatřeních na ochranu obyvatelstva, která se na něj vztahují, a o krocích, které je nutné v případě takové situace učinit. Krajský úřad je nejlépe obeznámen s lokální situací a rovněž bude mít relevantní informace týkající se chystaných opatření. Také toto informování je, obdobně jako u SÚJB a Hasičského záchranného sboru České republiky, limitováno rozsahem působnosti kraje, tzn. nebude informovat např. o možném šíření radionuklidů.

Nezastupitelnou úlohu má krajský úřad již tradičně, jakožto orgán veřejné moci s regionální působností schopný na lokální úrovni posoudit dopad příslušných opatření, také při vyhledávání staveb s vyšším množstvím radonu v jejich vnitřním ovzduší, při informování obyvatelstva o riziku vyplývajícím ze zvýšené koncentrace radonu v domech, v informační kampani pro majitele staveb o podmínkách získání dotací na odhalení radonu a protiradonová opatření a při kontrole v této oblasti. Spolupráce se SÚJB je přitom nezbytná, neboť SÚJB v celém radonovém programu zastupuje pozici odbornou, zatímco krajský úřad je schopen program realizovat fakticky.

Hejtmanovi je, jakožto vrcholnému orgánu krajské exekutivy, svěřena úloha spočívající v informování obyvatelstva v případě nejzávažnějších radiačních mimořádných událostí. Rozsah informování je přitom z povahy věci obdobný, jako u předběžného informování, které provádí výše krajský úřad. Nepominutelným prvkem tohoto informování je spolupráce s jinými orgány, jmenovitě s Hasičským záchranným sborem České republiky a obecním úřadem obce s rozšířenou působností. Hejtman rovněž schvaluje vnější havarijní plán, což je pravomoc navazující na obdobnou úpravu v krizové legislativě, ovšem zde specificky pro oblast zvládání radiační mimořádné události.

K § 225

Obdobně jako u hejtmana a Hasičského záchranného sboru České republiky je obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností svěřena pravomoc informovat v případě radiační nehody spojené s podezřením na možný únik radioaktivních látek nebo šířením ionizujícího záření mimo areál jaderného zařízení nebo pracoviště se zdroji ionizujícího záření nebo radiační havárie vzniklé na území obce obyvatelstvo touto radiační mimořádnou událostí dotčené. Obec je na nejnižším, a tím i nejdetailnějším, stupni informovanosti o místních poměrech a je nejvhodněji uzpůsobena ke kontaktu se svými občany (také je nositelem potřebné lokální důvěry).

K § 226

Ustanovení je právní úpravou odpovídající zákonu č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Ustanovení obvyklým způsobem stanovuje rozsah údajů poskytovaných Ministerstvem vnitra nebo Policií České republiky orgánům činným v oblasti mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření k výkonu jejich působnosti. Nijak se přitom nevymyká rozsahu, který byl stanoven pro většinu orgánů státní správy zákonem č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech. SÚJB, resp. jiné orgány stanovené atomovým zákonem, vykonává množství působností, ovšem v rámci všech spravuje poměry soukromých osob, jak právnických, tak fyzických. Bez přístupu k informacím o těchto osobách by byl výkon těchto působností prakticky vyloučen. Je proto nutné vymezit oprávnění získávat informace z příslušných registrů co nejširším způsobem. Tyto údaje orgány potřebují např. k výkonu klasických správních činností (vydávání povolení apod.), ale také pro epidemiologické studie (aj. kompetence podle atomového zákona). Navrhované znění zahrnuje:

- poskytování referenčních údajů ze základního registru obyvatel, jejichž rozsah je stanoven tak, aby odpovídal dosavadnímu rozsahu údajů poskytovaných z informačního systému evidence obyvatel,
- poskytování údajů z informačního systému evidence obyvatel, které jsou tzv. historické nebo nebudou vedeny v základním registru obyvatel - tak, aby rozsah dosud poskytovaných údajů nebyl v případě jednotlivých agend věcně zúžen,
- poskytování údajů z cizineckého informačního systému v těch případech, kdy podle dosavadní právní úpravy byly z informačního systému evidence obyvatel poskytovány rovněž údaje o cizincích - tak, aby rozsah dosud poskytovaných údajů nebyl v případě jednotlivých agend co do okruhu osob, o nichž jsou údaje poskytovány, nijak dotčen,
- zachovává se již dříve implementovaná zásada ochrany osobních údajů, že údaje mohou být využívány pouze v nezbytném rozsahu pro plnění konkrétního úkolu veřejné správy.

K § 227

Obligátní součástí nové právní úpravy je v souladu s požadavky Legislativních pravidel vlády informace o tom, že byl zákon oznámen v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, v platném znění. Zákon totiž obsahuje určitá ustanovení regulující technické požadavky na výrobky svého druhu (např. zdroje ionizujícího záření) nad rámec harmonizace a proto je nutné tyto potenciální technické překážky volnému pohybu zboží oznamovat v souladu s výše uvedenými předpisy EU jiným členským státům a orgánům EU.

K § 228

V tomto ustanovení je atomovým zákonem určeno, kdy má SÚJB postavení dotčeného orgánu v řízeních podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební

zákon). Některé procesy podle tohoto mohou svým výsledkem zásadně ovlivnit bezpečnosti a zabezpečení podle atomového zákona a proto je nezbytné, aby se v těchto řízeních odborně vyjadřoval i hlavní nositel působnosti v oblasti. Změny území nebo stavby, které jsou výsledkem těchto procesů, nejsou přímo součástí povolované činnosti podle atomového zákona (tyto jsou kryty přímo povoleními podle § 9), ovšem mohou mít nezanedbatelný vliv na jaderná zařízení. V praxi se může jednat o širokou škálu dopadů, např. změna stavby elektrického vedení poblíž jaderné elektrárny může v případě pádu stožárů napětí ovlivnit určité systémy přímo ovlivňující jadernou bezpečnost či stavba, která může ovlivnit zásobování jaderné elektrárny vodou. Tyto záměry se mohou nacházet řádově desítky kilometrů od jaderného zařízení, přesto může být jejich vliv nezanedbatelný. Je proto nutné v zájmu prevence nebezpečným situacím zajistit odborné posouzení těchto záměrů též z hlediska vlivu na jaderné zařízení. Tohoto odborného posouzení je schopen jen gestor v oblasti – SÚJB.

Postavení SÚJB jako dotčeného orgánu je vymezeno konkrétně s ohledem na typ staveb, které mohou být z hlediska vlivu na jaderné zařízení (a jeho bezpečnosti a zabezpečení) relevantní. Vždy se z povahy věci bude jednat o stavby v areálu jaderného zařízení (jak je definován atomovým zákonem), které nemusejí být vždy součástí jaderného zařízení (tj. mohou podléhat samostatnému režimu ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)). Tyto stavby mohou vždy negativně ovlivnit jaderné zařízení působením na jeho obsluhu, proto je v tomto případě představitelný dopad na jadernou bezpečnost. Druhou kategorií jsou stavby externí, které nemají přímou vazbu na jaderné zařízení, ovšem potenciálně jsou způsobilé ovlivnit bezpečnosti a zabezpečení. Vždy se však bude jednat o stavby dopravní nebo technické infrastruktury ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona č. 183/2006 Sb., neboť zejména tyto stavby jsou schopné působit na jaderné zařízení. Posouzení, zda stavba patří do této kategorie, náleží předkladateli záměru a stavebnímu úřadu a musí vycházet z konkrétních okolností případu.

Jak již bylo zmíněno výše, záměry, které formou povolení přímo zohledňuje atomový zákon (výstavba jaderného zařízení, umístění jaderného zařízení, provoz jaderného zařízení) jsou z tohoto okruhu vyňaty. Důvodem je předcházení duplicitám. Pakliže bude nutno v návaznosti na rozhodnutí stavebního úřadu modifikovat záměr, učiní to SÚJB v těchto případech přímo změnou povolení ve vlastní režii.

Ustanovení dále upravuje obsah závazného stanoviska. Toto by se mělo vyjádřit nejen negativně či pozitivně stran toho, zda lze záměr provést, ale mělo by stanovit i případné podmínky provádění záměru, neboť jen tak mohou být relevantně zohledněna hlediska mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření. V řadě případů by prosté zamítnutí bez možnosti záměr modifikovat bylo také příliš přísné. Atomový zákon tedy umožňuje žadateli, aby se pokusil záměr provést za podmínek, které zohlední požadavky jaderné bezpečnosti, radiační ochrany, technické bezpečnosti, monitorování radiační situace, zvládnutí radiační mimořádné události nebo zabezpečení jaderného zařízení.

Poslední odstavec obecně vylučuje působnost autorizovaných inspektorů ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v řízeních o stavbách,

kteří se týkají úložiště radioaktivních odpadů obsahujících výlučně přírodní radionuklidy nebo staveb, které jsou jaderným zařízením nebo náležejí k provozním celkům, které jsou jaderným zařízením, a staveb, o nichž byla řeč výše. U těchto staveb jsou technická náročnost a veřejný zájem natolik významné, že ponechání jejich posouzení pouze na autorizovaném inspektorovi se jeví být nedostatečné. Ostatně je pro ně stanoven i speciální stavební úřad.

K § 229 až 235

Přechodná ustanovení obsažená v tomto paragrafu vytvářejí právní prostředí k usnadnění aplikace nového atomového zákona adresátům dosavadní právní úpravy zákonem č. 18/1997 Sb. Ačkoli nová legislativa nepřináší výlučně nové požadavky, je množství novinek nemalé a představuje zásah do práv a povinností osob a do jejich právní jistoty. Zásahy byly voleny tak, aby co nejméně poškodily adresáty norem a přitom nebyl ohrožen zájem chráněný zákonem. V míře nejvýše možné je tedy připuštěno ponechání dosavadního stavu věci. V ostatním pak budou adresáti atomového zákona muset přizpůsobit své právní poměry nové právní úpravě (i v duchu principu nepravé retroaktivity), a to v legisvakanční lhůtě, která je v tomto ohledu považována, vzhledem k omezenému rozsahu zcela nových požadavků, za dostatečnou. Zákaz pravé retroaktivity byl při tvorbě přechodných ustanovení přísně respektován.

Navržená přechodná ustanovení se pokouší upravit intertemporální záležitosti nové právní úpravy zejména v oblasti

- trvání dosavadních správních aktů (vydaných povolení, rozhodnutí o schválení dokumentace, rozhodnutí o typovém schválení, oprávnění k výkonu činností zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany),
- přechodu dosavadních správních aktů na nové typy (u činností, které nově podléhají jinému typu správního aktu – např. povolení se mění na registraci),
- probíhajících procesů,
- probíhajících kontrol,
- stanovení území se zvláštním režimem podle zákona č. 18/1997 Sb. (zóna havarijního plánování, kontrolovaná a sledovaná pásma),
- stanovení kontrolních pracovníků a
- tvorby nových nástrojů koncepční povahy orgány veřejné moci (např. koncepce nakládání s radioaktivním odpadem).

K § 236 a 237

Atomový zákon v těchto ustanoveních provádí v souladu s požadavky Legislativních pravidel vlády zmocnění k vydání prováděcích právních předpisů, resp. udílí konkrétním orgánům veřejné moci pravomoc vydat příslušené sekundární normy, o nichž hovoří materie zákona.

Prováděcí právní předpisy v gesci SÚJB jsou pro informaci přiloženy k vládnímu návrhu atomového zákona.

K § 238

Zrušovací ustanovení ukončuje platnost prováděcích právních předpisů vydaných k provedení zákona č. 18/1997 Sb. Budou v plném rozsahu nahrazeny novými právními předpisy, vydanými k provedení nového atomového zákona. Jejich zachování by bylo nežádoucí z hlediska zájmu na čistotě právního řádu.

K § 239

Datum nabytí účinnosti novelizace je navrhováno tak, aby byla zajištěna dostatečná legisvakanní lhůta (tj. do 1. 1. 2017). Adresáti normy tedy budou mít dostatečný čas se na tuto novou právní úpravu připravit a zároveň je poskytnut dostatečný časový prostor SÚJB a jiným orgánům veřejné správy k vyvinutí potřebné metodické aktivity.

K příloze č. 1

Příloha podává výčet dokumentace předkládané společně se žádostí o povolení. Zároveň uvádí typy dokumentace, které podléhají schválení rozhodnutím SÚJB. Podrobnosti obsahu dokumentace stanoví prováděcí právní předpisy. Pro detailní a technický charakter této právní úpravy byla zvolena forma přílohy zákona.

K příloze č. 2

Příloha podává výčet dokumentace předkládané společně se žádostí o schválení typu výrobku (resp. obalových souborů a jistých zdrojů ionizujícího záření). Pro detailní a technický charakter této právní úpravy byla zvolena forma přílohy zákona.

V Praze dne 13. července 2015

předseda vlády
Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.

ministr průmyslu a obchodu
Ing. Jan Mládek, CSc., v. r.